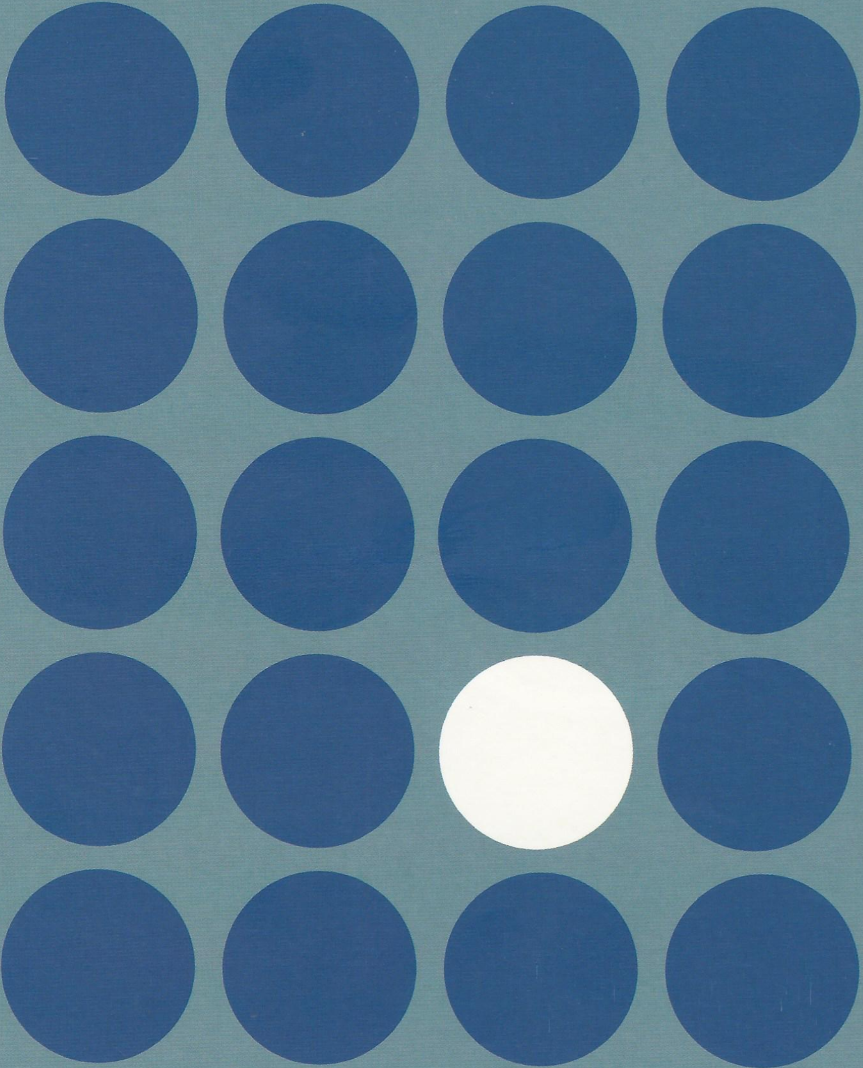
TEMSİL KAVRAMI

HANNA FENICHEL PITKIN



SAKARYA ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINLARI

TEMSİL KAVRAMI



HANNA FENICHEL PITKIN

Çeviren: Seda Erkoç



SAKARYA ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINLARI

Sakarya Üniversitesi Kültür Yayınları -3-

Temsil Kavramı
Hanna Fenichel Pitkin

Çeviren: Seda Erkoç

Kitabın Özgün Adı: The Concept of Representation
Copyright © 1967, by The Regents of the University of California
Yayın Editörü ve Koordinatörü
Nebi Miş

Sakarya Üniversitesi Kültür Yayınları
Sakarya Üniversitesi Esentepe Kampüsü, Ortadoğu Uygulama ve Araştırma Merkezi
54187 Serdivan Sakarya

Tel: 0 264 295 3602 / Faks: 0 264 295 3676

Sertifika No: 27377

Web: www.ormer.sakarya.edu.tr

E-Posta: kulturyayinleri@sakarya.edu.tr

1. Basım

Ekim 2014 – Sakarya

ISBN: 978-605-5077-02-0

Yayın Koordinatör Yardımcıları: Ömer Behram Özdemir – Mustafa Caner

Tasarım: Karınca Ajans
Dr. Mediha Eldem Sokak No: 56/1 Kızılay - Ankara

Tel: 0312 431 54 83 / **Faks:** 0312 431 54 84

Baskı: Eflal Matbaacılık
Zübeyde Hanım Mah. Kazım Karabekir Cad. No: 95-1A Altındağ - Ankara

Tel: 0312 341 47 48

Bu kitabın Türkiye yayın hakları Sakarya Üniversitesi Kültür Yayınlarına aittir.
İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

İçindekiler

1. Giriş

"Temsil" ile ilgili olan bu kitap, bir fikir, bir kavram, bir kelime üzerine yazılmıştır. Öncelikli olarak, bir kavram analizidir. Bu kitap, ne temsili hükümetin nasıl ortaya çıktığı ile ilgilenen tarihi bir çalışma, ne de günümüzdeki temsilcilerin davranışlarını ya da onlara oy veren seçmenlerin beklentilerini inceleyen deneysel bir araştırmadır. Bu kitap, her ne kadar bir kelime üzerine yazılmış olsa da ne muğlak sözler ne de sadece kelimeler üzerinedir. Sosyal düşünür, sosyal bilimci için kelimeler "boş" olamaz; onlar bu kişilerin zanaatının aracı ve çalıştıkları disiplinlerin son derece önemli birer parçasıdır. İnsanlar sadece siyasi değil aynı zamanda dil kullanabilen hayvanlar oldukları için de hareketlerine düşünceleri yön verir. Neyi nasıl yaptıkları, kendilerini ve dünyalarını nasıl algıladıklarına; dünyayı nasıl algıladıkları da gördükleri şeyleri anlamlandırırken kullandıkları kavramlara bağlıdır. "Temsil"in anlamını kavramak ve temsilin nasıl gerçekleştirildiğini bilmek birbiri ile yakından ilişkilidir. Fakat bunun da ötesinde, bir sosyal kuramcı, dünyayı bir kavramlar ağı aracılığı ile görür. Kelimelerimiz dünyamızı ciddi bir şekilde tanımlar ve sınırlandırır. Bu durum, özellikle insani durumlar ve sosyal olgular için geçerlidir. Bir zoologun nadir rastlanan bir türü yakalayıp gözlemleme şansı olduğunu söyleyebiliriz; peki kim temsilin (gücün ya da menfaatin) bir anını kim yakalayabilir? Bu tarz şeyler de gözlemlenebilir tabii. Fakat temsili gözlemleyebilmek her zaman en azından, temsil'in (gücün, menfaatin) ne olduğu, neyin temsil olarak kabul edilebileceğini, temsilin son bulup başka bir olgunun yer almaya başladığı nokta ile ilgili temel kavramları bilmeyi gerektirir. Temsilin ne olduğu veya nasıl gerçekleştiğine dair sorular, "temsil"in ne anlama geldiği ile ilgili sorulardan tamamen ayrı tutulamaz. Bu kitap "temsilin ne olduğu" sorusuna "temsilin ne anlama geldiği" sorusu üzerinden yaklaşmaktadır.

Fakat bütün sosyal ve siyasi kavramları kitap uzunluğunda analizlerle açıklamak gerektiğini söylemek yerinde olmaz. Temsilin böyle bir analiz

için diğerlerinin arasından seçilmesi bir yandan kavramın önemi ve birçok yerde karşımıza çıkmasından, bir yandan da karmaşıklığı ve uzun süredir devam eden teorik karmaşa ve tartışmalarda başrol oynamasından kaynaklanmaktadır. Karmaşalar açıklamalara davetiye çıkarır; dolayısıyla kavramın önemi de açıklama yapmayı kayda değer kılmaktadır.

Temsil kavramının günümüzde son derece önemli olduğunu ve yaygın olarak kullanıldığını tartışmaya gerek yoktur. Modern zamanlarda neredeyse herkes temsilciler tarafından (bu geleneksel anlamda temsilci bir hükümet tarafından olmayadabilir) temsil edilmeyi ister; her siyasi grup ve mesele temsil gerektirmekte; her hükümet temsil ettiğini iddia etmektedir. Aynı zamanda sahte ile gerçek temsili kurumlar arasındaki fark ve temsilin kurumlaştırılabilmesinin birbiriyle rekabet eden birçok yolu bizim için sorun yaratmaktadır. Temsil mevzuu Amerika Birleşik Devletleri Anayasa Mahkemesinin *Baker & Carr* davası ile yeniden gündeme gelmiştir ve sonuç, yasal dağılımı ilgilendirmektedir.[1]

Kavramın günümüzdeki popülaritesi, şüphesiz bağımsızlık ve adalet fikirleri ile olduğu kadar demokrasi fikri ile bağdaşık olmasına dayanır. Fakat temsilin hem kavramsal hem de uygulamaya dönük geçmişine bakarsak, demokrasi ve bağımsızlık ile çok da bağlantısı olmadığını görürüz. Temsilin, temsili hükümet anlamına gelmesi gerekmez. Bir kral halkını temsil edebilir, bir elçi de. Herhangi bir devlet memuru bazen devleti temsil edebilir. Yani tüm büyük ve birbirine bağlı toplumlar bir şekilde temsili bünyesinde taşıyan kurumlar ve uygulamalara ihtiyaç duyarlar ve bunun mutlaka halka özgü bir model olan kendi kendini yönetme ile alakalı olması gerekmez.

Özellikle insanların, diğer insanları temsil etmesi olarak algılanan temsil kavramı, modern bir kavramdır. Bazı görevlileri seçip elçiler göndermelerine rağmen -temsil içerdiğini söyleyebileceğimiz hareketler-, Antik Yunan dilinde bu kelimeyi tam olarak karşılayacak bir kelime yoktu.2 Romalılar ise; 'Eski Fransızcadan türeyip dilimize geçen temsil ("representation") *repraesentare* kelimesini kullanıyorlardı. Bu kelime; daha önce eksik olan bir şeyi ortaya koymak ya da bir nesnedeki soyutluğunun somut hale gelmesi anlamını karşılıyordu (insan yüzünde ya da bir heykelde cesaretin gözle görünür hale gelmesi gibi). Kelime siyasi kurumların ya da bir insanın bir diğeri adına hareket etmesi anlamında kullanılmıyordu. Bu tarz kullanımlar on üçüncü ve on dördüncü yüzyıllarda Latincede ortaya çıkmaya başladı. İngilizcede bile; daha sonraları kilise konseylerine ya da İngiliz Parlamentosu'na katılması için gönderilen kişiler, zamanla temsil-

ciler olarak anılmaya başladı.[3] İlk başlarda, ne kavram ne de kullanıldığı kurumların seçimler ya da demokrasi ile ne bağlantısı vardı ne de temsil bir hak olarak görülüyordu.

Klasik örneği ele alacak olursak, İngiltere'de şövalyelerin ve kasaba sakinlerinin kraliyet konseyiyle görüşmek üzere çağrılmaları, zamanla bir kraliyet geleneği ve ihtiyaç haline dönüşmüş gibi görünmektedir.[4] Bir ayrıcalık ya da hak olmakla yakından uzaktan ilişkisi olmayan bir durum olan Parlamento'ya katılma, gönülsüzce yapılan günlük bir iş, bir görevdi.[5] Fakat zaman geçtikçe parlamenter temsil, yerel çıkarları genişletmek için kralın gücü üzerinde bir kontrol, bir araç olarak kullanılmaya başladı. On yedinci yüzyıla gelindiğinde hayli tartışmalı bir konu olmasına rağmen, Parlamento üyesi seçme hakkı "İngiltere'deki en fakir adam" adına bile talep edilebiliyordu.[6] Bu geleneğin bir sonucu olarak "temsil olmadan yapılan vergilendirme zorbalıktır" şeklindeki Amerikan Devrimi düsturu ortaya çıktı.[7] Temsil, İngiliz vatandaşlarının uğrunda savaşmaya değer bulduğu, kutsal ve geleneksel "hakkı" haline dönüştü; Amerikan ve Fransız Devrimleri ile birlikte bir "insan hakkı" oldu.[8] Temsil, halkın temsil edilişi anlamını böyle kazandı ve herkesin başına gelecekler konusunda söz sahibi olması yani kendi kendini yönetme fikri ile bağlantılı hale geldi. Kurumlarımızda somutluk kazanması da bu şekilde cereyan etti.

Temsilin önemi ve siyasi yazarlar tarafından kullanılma sıklığından söz edilecek olunursa; kavramın anlamı üzerine şaşırtıcı derecede az sayıda tartışma ve analiz mevcuttur. Belki de kelime, yazarların anlamını verili kabul edip detaylıca inceleme yapmayı gerekli görmedikleri o büyük kavramlardan biridir veya belki de karmaşıklığı analiz edilmesinde caydırıcı bir rol oynamıştır. Hobbes, kavramın tam anlamıyla gelişmiş ve sistematik anlatımını sağlayan tek kuramcıdır, diğer kuramcıların fikirlerini öğrenmek için üstünkörü yorumları derleyip toplamak yahut satır aralarını okumak gerekir. Temsili hükümet üzerine bir kitap yazmış olan John Stuart Mill bile, temsilin ne olduğu ya da hangi anlama geldiğini yazmayı gerekli görmemiştir.[9]

Fakat literatür, kavramın anlamı üzerine fikir ayrılıkları ile doludur. Bazı kuramcılar diğerlerinin yaptığı tanımlarla doğrudan çelişen ya da (daha kötüsü) onlarla hiç alakası olmayan tanımlar yapmışlardır. Bu kafa karıştırıcı aykırılıkları gidermek için çaba gösterenler olmuş ve sonuç olarak temsil tartışmaları, sürüp giden ve çözüme ulaşacak gibi görünmeyen uzun soluklu ihtilafların bir parçası olmuştur. Örneğin Hobbes, halkını temsil etmesi bakımından her hükümetin temsili bir hükümet olduğunu savunur

ve son dönem yazarlarının birçoğu da onun bu görüşünü paylaşmaktadır. Diğer yandan içinde bulunduğumuz yüzyılda, sözde dolaylı demokrasilerin temsil edebilirliklerini uydurma ve aldatıcı bulup küçümserler. Bu yazarlar, bütün hükümetlerin halkı istedikleri gibi yönlendirebilmek için propaganda yoluyla kamuoylarını yanılttıklarını böylelikle bir yandan da tam tersi totaliter diktatörlerin bile halk desteği gördüğünün (görmesi gerektiğinin de) altını çizerler. Yine bu yazarlar hiçbir hükümetin gerçekten halkı temsil etmediğini, halkı gerçekten temsil edecek bir hükümetin var olmadığını öne sürerler. Fakat hem siyaset bilimcileri hem de uzman olmayan sıradan insanlar temsili hükümetten diğer hükümet şekillerinden farklıymış gibi söz eder. Peki, bütün hükümetler temsilci midir? Veya hiç biri değil midir? Yahut sadece bazıları mı öyledir? Bu noktada kati suretle bir açıklamaya ihtiyaç duyulmaktadır.

Sonu gelmeyecek gibi görünen bir başka can sıkıcı tartışma ise temsilci ile seçmen arasındaki ideal ilişki üzerinedir. Hobbes, temsilcinin (en azından seçmenlerini ilgilendirdiği kadarıyla)istediğini yapmakta özgür olduğunu öne sürer. Kuramcıların çoğu; temsilcinin, kendilerine karşı sorumlu olduğu kişiler için en iyisini yapması gerektiği görüşündedir. Fakat seçmenleri için (yani onları vekâleten) karar vermek adına seçildiğinden, en iyisinin ne olduğuna kendi muhakeme yeteneği ve mantığı ile karar verip öyle harekete geçmelidir. Temsilcinin görevinin temsil ettiği kişilerin istek ve görüşlerini doğru olarak dile getirmek olması gerektiğini söyleyen bir azınlık da vardır. Bunların dışındakilerin gerçek temsilin gülünç birer taklidi olduğu düşünülür. Gerçek, bu fikirlerin arasında bir yerlerde olabilir fakat öyle ise, gerçek nerededir ve gerçeğe nasıl ulaşabiliriz?

Bu uyuşmazlıklarla karşılaşan birisi, belli bir görüşü seçip onun doğru olduğunu savunmayı, gerisini boş vermeyi seçebilir ya da her şeyi boş verip yeni ve daha iyi bir görüş ortaya koyabilir. Fakat bu, zeki ve engin bilgisahibi onca düşünürün nasıl bu kadar yanıldığını açıklamayacaktır. Dahası görüşlerini takip edebilmemize ve tanımlarının bizi ikna etmesine rağmen, bu durum düşünürlerin görüşlerinin güvenilirliğini de kanıtlamaz. İçlerinden birini diğerlerinden ayrı olarak tek başına okuduğumuzda görüşlerini kabul etme eğilimi içinde oluruz; asıl mesele, yalnızca bu aynı derecede anlaşılır fakat birbiriyle bağdaşmayan bu görüşler birbiri ardına okunursa ortaya çıkacaktır. Sonuç olarak, diğerlerinin arasından tek bir doğru tanım çıkarmak kuramcıların çatışmalarının zaman ötesi özelliklerini,, nasıl sürüp gittiklerini ve yeniden ortaya çıktığını açıklamaya yetmeyecektir.

O zaman bu duruma alternatif olarak temsilin belli bir anlamı olmadığı, çoğu kuramcının da aslında farklı şeylerden bahsediyor oldukları için çatıştığı çıkarımında bulunabiliriz. Belki de kavram bir takım değişiklikler geçirmiştir ve daha önceki dönemlerin yazarları daha sonrakilerle bu yüzden çatışıyordur. Veya belki de ortada belli bir anlam olmadığından her yazar kavramı istediği gibi kullanabilmeli, istediği anlamı yükleyebilmelidir. Şimdi, bu elbette bir bakıma doğrudur; her yazar terimlerini istediği gibi kullanmakta ve tanımlamakta özgürdür. Fakat kelimeleri istediği gibi kullanırsa diğerleri ile iletişim kuramaz, kafasındaki bağlantıları net bir şekilde söze dökemez.[10] Siyasi düşünür, kelimeleri yeniden tanımlanmayı ya da onlara yeni anlamlar yüklemeyi değil; hâlihazırda sahip oldukları anlamları açıklaması gerektiğini düşünür. Bir kavramı yeniden tanımlamanın bile belli zorlukları vardır. Hem yazar hem de okuyucu, bu kelimenin yeniden tanımlandığını unutma eğilimi taşırlar ve eski anlamını düşünmeye başlarlar. Yeniden tanımlamanın anlaşılabilir olması için herkesçe bilinen anlamlara sahip kelimelerle ifade edilmesi gerekir. Bir yazar bir terimi gerçekten de yeniden tanımlayabilir; eğer bu terimi halihazırdaki anlamının dışında bir anlam ifade etmesini istiyorsa bunu yapmalıdır da. Fakat çoğu yazarın temsil kavramını yeniden tanımlarken yapmış olduğu şey bu değildir.

Alternatiflerden birisi de zorluğun kavramın kendisinden kaynaklandığı sonucuna varmak olabilir. Son dönem yorumcularından bazıları,"temsil" kelimesinin anlaşılması zor ve "muğlâk" olduğu konusunda mutabıktır. Onlar temsilin "bazen bir şey, bazen de başka bir şey" ifade edebileceğini, "farklı bağlamlarda, farklı anlamlarda" kullanılabileceğini düşünürler.[11] Bu yargılarla konu üzerinde daha fazla çaba sarf etmeyi bırakmış, kendilerini başkalarının yaptığı tanımlardan bir liste derlemeye adamışlardır.[12] Temsil kavramı ile ilgili kuramların tam bir keşmekeş olduğunu belirten H.B. Mayo, karmaşık doğasından ötürü artık bu kelimeden vazgeçmemizi, kelimeyi kullanmaya bir son vermemizi dahi önermektedir.[13] Fakat kendisi, anlamından eminmişçesine kelimeyi olduğu gibi kullanmaya devam etmiştir. O halde açıkça görülmektedir ki kavramsal çerçevenin bir parçasını kolaylıkla göz ardı etmek pek mümkün değildir.

Son zamanlardaki felsefi çalışmalar, bir kelimeyi nasıl kullanmamız gerektiğini biliyor, tereddüt etmeden doğru şekilde kullanıyor, bu kelimeyi kullananları anlıyor olsak dahi; kelimeyi tam anlamıyla ve açıklayıcı bir şekilde tanımlayamayacağımızı, bildiğimizi ifade edemeyebileceğimizi göstermektedir. Fakat eğer bu durum temsil kavramı için de geçerli ise bile bir ifade karmaşasının içinde umutsuzca hapsolmayabiliriz. Çünkü felsefe bu

tarz durumlarla baş edebilmek için çeşitli araç ve teknikler geliştirmiştir-hepimize ait olan dilin işleyişine dair anlaşılması güç bilgiyi anlaşılır hale getirmenin yolları.

Bu amaçla, günümüz felsefe ekollerinin "gündelik dil felsefesi," "Oxford Felsefesi," ya da "dilbilim analizi" adlarıyla da bilinen yöntemlerini kullandım, özellikle de Merhum J.L. Austin'in çalışmalarını.[14] Bu öncelikle şu demek oluyor ki; felsefe yapmıyor ya da kelimelerin anlamları ile ilgili fikir yürütmüyorken, kelimeleri gündelik dilde? nasıl kullandığımıza baktım. Dahası sadece "temsil" ("representation") kelimesinin kendisine değil ayrıca "temsil etmek" ("represent") kökünden gelen tüm kelime ailesine; "temsilci" (hem isim hem sıfat olan) ("representative"), "temsil etmek" ("represent"), "kötü temsil etmek" ("misrepresent"), "kötü temsil" ("misrepresentation"), ve "temsili" ("representational") kelimelerine de eğildim. Bu, kelimelerin ve eşanlamlılarının arasındaki ince ayrımla ilgilenmek anlamına da gelir: temsil etmek ve sembolize etmek ya da temsilci ile vekil arasındaki farklar gibi. Çünkü "temsil" in kelime anlamı; ifade edebileceğimiz fakat ifade etmediklerimiz -yani mevcut olan alternatifler- ile de en azından önemli noktalarda sınırlanmıştır.

Son olarak, bu yöntem bir siyasi kuram çalışması olduğundan ve benim ilgi alanım (adı geçen diğer kuramcıların da olduğu gibi) öncelikle siyasi temsil olduğu için, siyasi ortamın da ötesinde bu kelimenin kullanıldığı insan hayatının tüm alanlarını görmeye çalıştım. Bu yaklaşımın ardında bir kelime ailesindeki bütün kelimelerin birbiri ile bağlantılı olduğu temel varsayımı yatmaktadır. Bir kelimenin yeni kullanımı bile kullanan kişilere anlamlı gelmelidir, bunu bir temsil durumu olarak algılamak için bir sebebe ihtiyaç duymaları gerekir. Böylelikle temsilin ne olduğunu, sadece temsili hükümetin geçmişini inceleyerek değil ayrıca temsili sanatı, temsili bir örneği ayırt etmeyi, bir aktörün sahnede bir karakteri nasıl temsil ettiğini, sözleşme hukukunun temsilci seçimini nasıl ele aldığını bilerek kavramış oluruz.

Temsil ile ilgili çalışmalarda siyasi nitelikte olmayan bu tarz ortamlara yoğunlaşmanın yeni bir durum olduğu söylenemez. Çoğu kuramcı bu konu ile ilgili bir ya da iki analoji oluşturmuş ve geliştirmiştir. Aslında literatüre bakıldığında, tüm bu karışıklığın sebebinin bu hatalı analojilerin gelişigüzel kullanılması olduğu görülebilir. Aynı şekilde günümüzün bazı yorumcuları, siyasi temsili açıklamak için siyasi özellik taşımayan örneklerin kullanılmaması yönünde uyarıda bulunurlar çünkü "benzerlikler çoğunlukla ifadeseldir."[15] Fakat benim fikrime göre analojiler ve kelimelerin siyasi ol-

mayan içerikte kullanımı, yalnızca yanlış kullanıldıkları yerlerde yanıltıcıdır. Özellikle de bir analoji ya da bağlam, belirleyici olarak kabul edilip diğerleri dikkate alınmadığı zaman. Bu durumda, temsil kavramına dair tüm kelime kullanımları ve bağlamların üzerinde sistematik olarak çalışılması ve bunların açığa kavuşturulması gerekir. Bildiğim kadarıyla da böyle bir çalışma daha önce hiç yapılmamıştır.

Bununla birlikte bu kitap sadece kavramsal bir analiz, dil felsefesi alanında yapılmış bir çalışma değildir. Ayı zamanda siyasi düşünce tarihi ile ilgili olarak, belli başlı siyasi kuramcılar tarafından temsil kavramının nasıl ele alındığının izini sürmeye çalışan bir kitaptır. Çünkü siyasi içerik taşımayan kullanımlarına yeteri kadar ilgi gösterilmiş olsa da, "temsil" belli ölçüde teknik, siyasi bir kelime olma özelliği taşır. Siyasi kuramcılar da bu konunun hala en ısrarcı ve en mühim "sözcüleridirler." Siyasi kuram açısından anlamlı hale gelebilmesi için dil felsefesinin kavram hakkında ortaya koyabileceği her şey, bu kuramcıların görüş ve problemlerine denk düşmelidir.

Sadece felsefede bile, kavramların dilbilimsel analizlerinin fonksiyonu, genellikle karakteristik "karmaşıklıkları" ya da günlük dildeki kelimelerin yanlış kullanımından doğan sözde felsefi problemleri açıklığa kavuşturmak olarak düşünülür. Bu sebeple bu zamana dek filozoflar, ilgili tüm terimlerin düzgün bir şekilde ve tam anlamıyla analiz edildiği takdirde felsefenin yok olup olmayacağı hususunda ihtilafa düşmüşlerdir. Bu konunun tartışılmasının önemi ne olursa olsun, siyasal teorideki durum biraz farklıdır. Çünkü siyasi teori, felsefi muammalarla sınırlı değildir; ilgilendiği problemler süreksiz bir şekilde veya kısmen felsefi ya da kavramsaldır. Hatta bu tarz problemler, siyasi kuramcıların çalışmalarına konu olmaktan çok, onların çalışmalarına ket vurabilir ya da karmaşık hale getirebilir. Bu yüzden bu problemlerden kurtulmak, diğer çalışmalarda ilerlemenin önündeki engelleri ortadan kaldırabilir. Her halükarda, benim bu yöntemleri kullanış amacım sadece "hatalı kullanım"ları tespit etmekle ya da gereksiz muammaları ortadan kaldırmakla sınırlı değildir. Çalışmama daha çok, dil felsefesi yaklaşımı ve bu felsefeye dair varsayımlar hâkimdir ve bunlar farklı noktalarda çeşitli amaçlar açısından oldukça faydalıdır.

Temsil kuramının karmaşık durumu beni karamsarlığa düşürmez. Kavramı bir yana bırakmamız gerektiği, belli bir anlamı olmadığı ya da bu yönüyle diğer kavramlardan ayrı düştüğü görüşünde de değilim. Kavram "farklı bağlantılarla farklı anlamlarda kullanılmaktadır" fakat bu kelimenin bahsi geçen her bağlantıda farklı anlamlarıyla (doğru şekilde) kullanı-

labileceğini göstermez; kelimenin belirli bir bağlam içerisindeki en uygun anlamını seçmek gerekir. "Değişken bir kullanım, anlam belirsizliğine yol açan kullanım ile aynı şey değildir"; aksine, "değişik kullanımlar arasında ayrım yapma ihtiyacı, ayrımı tam ortaya koyamamaktan kaynaklanan anlam belirsizliği ile taban tabana zıttır."[16] Bu durumda mesele kelimenin doğru anlamını belirtmek değil, farklı bağlamlardaki kullanımın şekillerini belirlemektir.

Dolayısıyla doğru olduğunu düşündüğüm ilk varsayımım, temsil kavramının her ne kadar çeşitli bağlamlarda farklı şekillerde kullanılsa da denetlenebilir ve anlaşılabilir belirgin bir anlamının olduğudur. Anlaşılması güç ve değişken bir kavramdan değil de, on yedinci yüzyıldan itibaren temel anlamında pek de değişiklik olmamış, hayli karmaşık tek bir kavramdan söz ediyorum. Sahiden de kavramın temel anlamı karşılayacak, farklı bağlamlardaki tüm kullanımlarını içine alabilecek kadar geniş, tek cümlelik bir tanım yapmak mümkün. Çoğu yorumcu bunu yapmıştır ve bu anlamda tek bir doğru tanım şu şekilde diğerlerinden ayrılabilir: temsil ("representation"), kelimenin etimolojik kökenlerinde de geçen hali ile *re-presentation,* yeniden var kılma halidir.[17] Fakat açık konuşacak olursak; kavram en eski kullanımı dışında, sanki birinin bir kitabı bir odaya getirmesi gibi, her zaman yoktan var etme anlamından daha fazla şey ifade etmiştir. Genel olarak ele alındığında temsil kavramı ("representation"), bir şeyi o anda ya da durumda var olmamasına rağmen, *bir şekilde* var kılmaktır. Bu durumda bir şeyin aynı anda hem var hem de yok olduğunu söylemek ise bir paradoks ortaya atmaktır yani bu durumda temsil kavramının anlamına dair esaslı bir ikilik kurulmuş olur. Bu durum bazı yazarların -dikkati çeker haliyle Alman kuramcıların- terimin bir sis perdesine büründüğünü düşünmesine neden olmuştur, Latince adıyla: *complexio oppositorium.*[18] Fakat burada gizem yaratmanın bir anlamı yoktur; sadece şu kadarını ifade etmek yeterlidir: temsil hususunda, kelime anlamı açısından var olmayan bir şeyin, mecazi anlamda var olduğu kabul edilir.

Bu tarz bir formülleştirme bizi iki farklı soruya daha yöneltir: birincisi, gerçekte var olmasa da bir şey nasıl var kabul edilebilir? Ve ikincisi, "bu kabul etme" eylemi kime aittir? Temsilin varlığı kimin fikrine dayanır? Hans Wolff şöyle ifade etmiştir:

Temsil şekli ve türü, tamamen nasıl anlaşıldığı ile ilgilidir. A'yı B aracılığı ile var kılmak sadece bir formüldür; önemli olan bunun nasıl anlaşılması gerektiği, ne anlama geldiği, hangi şartlar ve varsayımlar altında mümkün olduğu ve buna neyin sebep gösterildiğidir. Çünkü bu…tama-

men üç nokta İngilizce metinde var mı? kavramsal bir kurgu meselesidir, özellikle de grup fikri ve grup ideolojisi kurgusu. Eğer A yoksa var değildir; varlığı [B]'ye atfedilir, [B]' de olduğu düşünülür,[B]' de olduğu algılanır. Bu algılama biçimi kendisini bir başka algılama biçimine dayatabilir, bu durum kurumsallaşabilir, sorgulanamaz bir geleneğe ya da genel bir kanıya dönüşebilir. Fakat bir kişinin bu durumu yadsınmasına, grubun fikrini reddetmesine ya da inanmamasına engel olmak için yapılabilecek hiçbir şey yoktur.[19]

Temsil insanın ürettiği bir fikir olduğu için, bazıları tarafından var kabul edilip savunulurken, diğerleri tarafından sorgulanabilir. Bu durum bazı kuramcıları "indirgemeci realizm"e, temsilin ancak ve yalnızca insanlar onun varlığına inanırsa var olduğu iddiasına yöneltmiştir. Bu, bir yönüyle elbette doğrudur fakat bu durumun daha ileri mantıksal sorgulamaya gölge düşürmesine izin vermemek gerekir. Eğer siyasi temsilin var olması için, hangi insanların onun varlığına inanması gerektiği sorgulanacak olursa, yazarlar hemen o beklenen "demokratik" cevaba kayacaklardır: tabii ki temsil edilen insanların inanması gerekir. Eğer bir kişi temsil edildiğini hissediyor ise temsil ediliyordur, hissetmiyorsa temsil edilmiyordur. Bu görüş, bazı sosyal psikoloji sorularına yoğunlaşılmasına neden olur: Kişiye temsil edildiğini hissettiren şey nedir -hüviyet mi? bandolar mı? oy vermek mi? Bu noktada daha çok şunu sormak isterim: İnsanlar ne zaman temsil edildiklerini hissetmelidir? İnsanların temsil edildiğini söylemek ne zaman doğru olur? Ya da tekrar soracak olursak, temsil edildiklerinin kanıtı ne olabilir? Öyle görünüyor ki gerçekten temsil edilenler temsil edildiklerini hissedeceklerdir fakat böyle hissetmeleri şart değildir ve objektif bir gözlemci aslında temsil edilmediklerini söylese de bazıları temsil edildiği yanılgısı içinde olabilir. Bu yüzden ben, insanları temsil edildikleri fikrine *iten* psikolojik duygunun ne olduğunu değil birisinin/bir şeyin temsil edildiğini farz etmemizi sağlayacak *nedenleri* sorgulayacağım. Zaten bu da temsilin ne anlama geldiği sorusuyla eşdeğerdir.

Temsil kavramının tek ve esas anlamı, neyin var kılındığına ya da var sayıldığına ve bunun hangi koşullarda gerçekleştiğine bağlı olarak çok farklı yerlerde kullanılabilecektir. Her şeyin her yerde ve her zaman temsil edilememesinin yanı sıra; temsili bir modelde var olmak, bir harita üzerinde bir sembol ile temsil edilmekle aynı şey değildir. İşte tek ve esas bir tanım oluşturmak o kadar da zor olmamasına rağmen, zeki kuramcının yanlış tanımlar oluşturmasının sebebi budur. Ayrıca yapılacak tek ve esas bir tanımın işe yaramama sebebi de budur. İhtiyacımız olan şey sadece eksiksiz

bir tanım değil, temsilin farklı kapsamlarda daha detaylı kullanımlarını -var olmayan şeyin nasıl var kılındığı ve kimin bunu böyle algıladığını- doğru şekilde ortaya koymaktır.

İşe yarayacağını düşündüğüm ikinci fikrim, az önce söylediklerim gerçekleştirilebilecek olursa, kuramcılar arasında temsil kavramının anlamı ile ilgili geniş çaplı çatışmalara da açıklık getirecektir. Çünkü hatalı kuram ve tanımlar bile nadiren tamamen uydurmadır; onlar tıpkı inciler gibi bir hakikat zerreciğinin çevresinde oluşmuşlardır. Fakat felsefede zerrecik değerlidir; sorun çıkaran şey incinin etrafındaki tabakadır. Temsilin birbiri ile çelişen tanımlarında hakikat zerrecikleri bulabiliyorsak, belki de çatışma olarak adlandırdığımız şeyler çatışma olmaktan çıkar. Belki de bunlar, belli kapsamlarda temsilin nasıl olduğuna dayalı, doğru başlangıçlardan yola çıkarak yapılmış yanlış değerlendirmelerdir. Bu durum zeki yazarların bu konu üzerinde nasıl çatıştıklarını ve neden hala fikirlerinin bize ikna edici geldiğini açıklamamıza yardımcı olabilir.

Kavramı karanlık bir mekânın ortasına oturmuş üç boyutlu, karmaşık, girift bir yapı olarak kabul edebiliriz. Siyasi kuramcılar adeta bize bu yapının her seferinde farklı bir açıdan patlayan flaşlarla çekilmiş fotoğrafını sunar. Fakat her yazar kendi sınırlı karesini yapının tamamı olarak görür. O halde şüphesiz, bazı karelerin uyuşmaması ve kuramcıların bu karelere dayalı değerlendirmelerindeki uyuşmazlıklar şaşırtıcı değildir. Fakat bu belirsizliğin içinde herkesin yakalayabildiği kareler vardır ve bu farklı kareler yapıyı bütün detayları ile yeniden oluşturmak için kullanılabilir. Aralarındaki bu farklılıkları tek bir platformda bir araya getirmek için her birinin hangi açıdan çekildiğini belirlememiz ve kuramcının kendi fotoğrafının aslına bakarak yaptığı değerlendirmeleri çözümlememiz gerekmektedir.[20]

Bu metafor, çözümün neden bir fotoğraf daha çekmekle sağlanamayacağını göstermektedir. Tek bir doğru tanımın bile günümüzdeki temsil kuramının sorunlarına pek yardımı dokunmaz. Yapılması gereken şey, her görüşün bakış açısını tespit ederek yorumlamak ya da (daha az metaforik konuşacak olursak) doğru kullanıldığı kapsamı ve bu kapsamın dayattığı varsayım ve çıkarımları belirlemektir. İşte bu süreç tek bir tanımın yapamayacağı şekilde; kelimenin nasıl kullanıldığına dair bilgiyi anlaşılır hale getirerek temsil kavramının anlamını ortaya koyacaktır. Ayrıca kelimenin nasıl kullanıldığını bilmek, meselenin ne olduğunu kavramakta hayati önem taşır.

Takip eden beş bölüm, kavramla ilgili olarak, kuramcıların açıkça geliştirdiği ya da dolaylı olarak kullandığı bazı temel görüşleri incelemektedir.

Thomas Hobbes ile ilgili tartışma hem kendisinin konuyla ilgili görüşünü sunmakta hem de bu tarz makul fakat kısmi, bu yüzden de hatalı kabul edilebilecek tanımların doğasındaki zorluklar ile ilgili bilgi vermektedir. Hobbes'un tanımı, temelde şekilcidir. Hobbes, temsil kavramını kendisinden önce gelen ve süreci başlatan resmi düzenlemeler yönünden, yani hareket etme hakkı vermek anlamına gelen yetki kelimesi ile açıklamaya çalışır. Bu bakış açısından, temsil kavramını belirli resmi çerçeveler içinde ele alıp sonlandıran diğeriyle taban tabana zıt fakat eşit derecede şekilci bir başka bakış açısı olan *mesuliyete* bakalım, yani kendi hareketlerinden temsilciyi mesul kabul etmek. Bu şekilci bakış açılarının her ikisi de temsilin insanlar tarafından gerçekleştirilmesi gerektiğini en baştan kabul eder. Fakat 4. ve 5. bölümlere temsil kavramının cansız varlıklar tarafından da eşit derecede gerçekleştirilebileceği, temsil kavramının *birinin adına hareket etmek*ten çok *birini simgelemek* olabileceği düşüncesi hâkimdir. İlk önce, aynada ya da sanatta olduğu gibi, olmayan bir şeyin benzerlik ya da yansıma yoluyla var kılınması olarak kabul edebileceğimiz *betimleyici* temsili ele alacağız. Daha sonra da hiçbir benzerlik ya da yansıtma gerektirmeyen ve temsil edilenle farklı türden bir bağlantıya sahip olan *sembolik* temsili. Bu "yerine geçerek temsil etme" türlerinin her biri, beraberinde bu türe tekabül eden bir eylem fikrini getirir: betimleyici temsilinin gerçekleştirilişi ya da bir sembolün oluşturulması. 6. bölümde yine temsille hareket arasında bağlantı kuran bir görüş ele alınmaktadır -temsilin gerçekleştirilmesi ya da sembollerin oluşturulması değil, diğerleri adına vekâleten hareket etmek; sadece hareketi çevreleyen şekilci debdebeleri değil, hareketin kendisini de ele alan bir görüş. Kitabın geri kalanı bu görüş ile ilgili problemlerle, özellikle de temsilci ve adına hareket ettiği kişiler arasındaki ideal ilişkiye yönelik tartışmalarla ilgilidir. Bu tartışma 6. ve 7. bölümlerde sunulacak, 8. bölümde Edmund Burke'ün fikirleri, 9. bölümde ise Liberalizm fikirleri eşliğinde daha derinlemesine incelenecektir. Bu tartışma hakkında söylenenler ve temsil kavramına ilişkin çeşitli görüşler, kapanış bölümünde yeniden gözden geçirilecek ve siyasi hayata ilişkin olarak anlamları yeniden değerlendirilecektir.

Bu kitabın uzun zaman alan gelişiminde ve kitabın esas alındığı doktora tezinde bana yardım eden herkesin buradan hakkını teslim etmem mümkün değil. Yazdığım taslakları büyük bir özenle okuyup eleştiri getiren ve çalışmaları beni derinden etkileyen Sheldon S. Wolin'e büyük minnet borçluyum. Yine, temsil hakkındaki düşüncelerime netlik ve derinlik kazandırmak için saatlerini veren, bana felsefi düşünmenin farklı bir yolunu

öğreten Stanley L. Cavell'e de aynı ölçüde minnet duyuyorum. Zamanı ve sabrını benim için cömertçe harcayan, eleştirel yaklaşımına büyük değer verdiğim John H. Schaar'ın yardımlarına da en az diğerlerine olduğum kadar minnettarım. Verdiği bir seminerde temsil kavramının ilk kez dikkatimi çekmesine sebep olan ve daha sonra yazdığım taslakları okuyup faydalı tavsiyelerde bulunan Thomas P. Jenkin'e de teşekkür etmek isterim. Sosyal Bilimler Araştırma Konseyine bana verdikleri, William York Tindall'ın da "bu şeyi huzur ya da onun gibi bir durum içinde tamamlamama olanak sağlayan şey"[21] şeklinde ifade ettiği burstan ödülünden dolayı minnettarım

2. Bölümün temelini teşkil eden makalenin kısmen değiştirilmiş versiyonunu kullanma hakkını verdiği için Amerikan Siyasi Bilim Dergisi'ne, Max Beloff tarafından düzenlenen *The Federalist* adlı kitabın metinlerini kullanma hakkını verdiği için Oxford Yayımcısı olan Basil Blackwell'e de teşekkürlerimi sunarım. Yine aynı şekilde 1949 yılında Alfred A. Knopf, A.Ş. tarafından telif hakları alınmış, R. J. S. Hoffman ve P. Levack tarafından düzenlenmiş olan, *Burke'ün Siyaseti* adlı kitabın yayımcısına da kitabın metinlerinin kullanılmasına izin verdiği için teşekkürü bir borç bilirim.

2. Thomas Hobbes Problemi

Eğer felsefe merak ile başlıyorsa, temsil kavramının tartışılmasına, okuyucuya üzerinde kafa yoracak bir neden vererek başlamak gerekir. Bunu yapmanın, kavramın İngilizcedeki genişletilmiş ve sistematik tanımını tartışarak başlamaktan daha iyi bir yolu olamaz. Onyedinci yüzyılda İngiliz siyaset kuramcısı Thomas Hobbes'un başlattığı bu tartışma, temsil ile ilgili ilginç fikirlerden çoğunun ortaya çıkmasına neden olmuş ve yine temsil ile ilgili ciddi merak uyandıran çoğu güçlüğü gözler önüne sermiştir.

Hobbes genellikle bir temsil kuramcısı olarak düşünülmez. Hatta düşünceleri üzerine yapılan klasik yorumlardan çok azı 'temsil' kelimesini kullandığını kabul eder ve Hobbes'un İngilizce eserlerini içeren Molesworth indeksinde, bu kelimeye ait bir hiçbir atıf bulunmaz.[22] Fakat temsil, Hobbes'un başlıca siyasi eserinde merkezi bir rol oynamaktadır ve Hobbes, bu kavram üzerinde net görüşünü ve entelektüel titizliğinin gücünü tümüyle uygular. Geliştirdiği görüş hem cezbedici bir şekilde makul hem de garip bir şekilde yetersizdir. Makul olduğu için Hobbes'un zamanından beri keskin zekâlı diğer düşünürleri cezbettiği gibi bizi de cezbedebilir. Yetersizliğinden dolayı temsilin ne olduğu ve ne anlama geldiği ile ilgili daha geniş çalışmalara geçmek için bir sıçrama tahtası olarak kullanılabilir.

Hobbes, kavramı sadece Leviathan isimli başlıca eserinin 16. Bölümü'nde ele almıştır. Bu nedenle bağlam estetik düşünceden çok siyasidir denilebilir. Leviathan, konuları diğer açılardan da hayli paralel siyasi teori ile ilgili son üç kitap içinde en sonuncusudur fakat sadece Leviathan'da temsil kavramına yer verilmiştir.[23] Hobbes'un kavram analizleri kendisi için de bir keşiftir: -daha önceden iki kez formülleştirmiş olduğu- zor bir siyasal ve felsefi yapı içerisine oturan bir keşif. Hobbes'a göre bu keşif, sözü geçen bu yapıyı geliştirmiş ve kuvvetlendirmiştir.

Leviathan'ın "Kişiler, Amiller ve Kişileştirilmiş Nesneler Üzerine" adlı 16. bölümünde, Hobbes'un temsil analizleri bir kişi fikrinden yola çı-

kıp, "doğal" ve "yapay" kişiler kavramlarına geçmekte ve son olarak da temsilciyi yapay türde bir kişi olarak sınıflandırmaktadır.[24]

Kitabın bu bölümü "Kişi, kendi söz ve hareketlerine sahip olduğu düşünülendir ya da bir başkasının veya gerçekten ya da göstermelik bir şekilde katkıda bulunduğu başka bir şeyin ya da kişinin söz ve hareketlerini temsil edendir" şeklinde başladığı için"kişi"yi, sadece "insan" ile eşit tutmamalıyız.[25] O halde "kişi," sözleri ve hareketleri olan ve böylece "kendi" kelime ve hareketlerini ortaya koyabilendir. Kişi konuşmasını ve hareketlerini gözlemleyebildiğimiz şeydir. Fakat her zaman duyduğumuz sözleri ve gözlemlediğimiz hareketleri "kişinin kendisine ait" olarak değerlendirmeyiz; bazen bunları birisinin ya da başka bir şeyin söz ve hareketlerinin temsili olarak düşünürüz.

Hobbes bu iki olasılığa denk düşen iki kişi türü belirlemiştir: doğal ve yapay. Doğal kişi söz ve hareketleri kendine ait olduğu düşünülen kişi; sahte ya da yapay kişi ise söz ve hareketlerinin bir başkasına ait olduğu düşünülen kişidir. Hepsi olmasa bile yapay kişilerin bazıları temsilcidir; bu yüzden Thomas Hobbes'un yapay kişi hakkında neler söyleyebileceğini anlamak önemlidir. Günümüz okuru, yapay kişi ifadesindeki "yapay"ın ne olduğu konusunda (bazı yorumcuların yenik düştüğü türden)bir karmaşa yaşamaya eğilimlidirler. Çağdaş hukuk terminolojisi insan olan doğal kişiler ile tüzel kişiler gibi farazi kişileri birbirinden ayırmaktadır. Tüzel bir kişi, insan olmamasına rağmen, hukukta insanmış gibi muamele görür; dava edilebilir ve çalışanlarının yetkileri dâhilindeki hareketlerden sorumludur. Fakat Hobbes söz konusu ayrımı bu şekilde çizmemiştir. Biz, bir şirketin mali işler sorumlusu, görev yetkileri dâhilinde hareket ederek bir çek düzenlediği takdirde onu doğal bir kişi, şirketi ise bu hareketten sorumlu tüzel kişi olarak düşünürüz. Ama Hobbes için mali işler sorumlusu hareketlerinin sahibi şirket olan yapay bir kişidir.[26] Çağdaş hukuk terminolojisinde kurgusal kişi, fikrindeki kurgusal unsur, yasal bir anlaşma ile bir araya gelmiş bir grup insanın tek bir kişi (gibi) olmasıdır. Hobbes'un terminolojisinde, yapay kişi hakkındaki kurgu ya da yapaylık, kişinin hareketlerinin kendinin değil de bir başkasının olmasıdır (gibi düşünülmesidir).

Fakat bu durum kulağa garip gelmektedir. Bir kişinin söz ve hareketlerinin kendisinin değilmiş gibi düşünülmesi ne anlama geliyor olabilir? Bir kimsenin hareketleri ne zaman kendisine ait olmaz? Böyle bir şeyi kendiliğimizden nasıl dile getirebiliriz?

Bazen kelimeler bu şekilde yorumlanabilir, belki de söze tam da bu noktadan başlamak gerekir. Ezberlediği ifadeleri okuyan fakat bu ifadelerin

anlamını tam olarak bilmeyen bir öğrenciye, bu ifadeleri kendi kelimeleri ile açıklaması salık verilebilir. İşte bu şekilde, bazen bir kişinin sözleri kendine ait olmayabilir, kişi bu sözleri söyler fakat bu sözleri derleme işi ikinci sınıfa giden bu öğrenci tarafından değil, Hegel tarafından yapılmıştır. Ya da bir spikerin fikirlerine de bu şekilde yaklaşabiliriz: bir radyo röportajından önce bir tekzip gelebilir: "İfade edilen görüşler konuşmacının kendisine aittir ve sponsorumuzun fikirlerini yansıtmamaktadır." Burada amaç sponsorun söylenenlerin sorumluluğunu almayı reddettiğinin altını çizmektir.

Fakat bu harekete denk gelen bir fikir mevcut mudur? Hipnoz altındaki bir kişi, hipnotistin kendine yapmasını söylediği şeyleri yapar, şeytan ve ruhlar tarafından "ele geçirilen" de onların isteklerini yerine getirir. Bir kukla, ipleri çekilince belli hareketleri yapar. Fakat bu durumların hiç birinde, bu hareketlerin gerçekten de sözü geçenlerin kendi hareketleri olmadığı söylenmez. Bu durumdaki bir kimse, hareketlerinin kendi kontrolü altında olmadığını, ne yaptığını bilmediğini ya da bunları kendi istediği dışında yaptığını söyleyebilir. Kukla örneğinde kuklanın herhangi bir harekette bulunduğu tamamen yadsınabilir.

Hareketlerimiz ne zaman kendimize ait değildir? Bir kimse ne zaman X nesnesi ya da kavramı ile ilgili, "X'inin kendi X'i olmadığını" söyleyebilir ya da ne zaman "Benim X'im bana ait değildir" diyebilir? Böyle bir formülleştirme bile çok nadirdir fakat bağlam sahiplikten çok aidiyet anlamı sağlarsa olabilir, özellikle de tezatlık yaratmak için. "Evi kendi evi değil" ifadesi sözü geçen kişinin içinde yaşadığı evin bir başkasına ait olduğu anlamına gelebilir. "Bu işi aldığımdan beri, hayatım kendi hayatım olmaktan çıktı": hayatı yaşıyorum fakat kendi hayatım üzerinde hiçbir hakka ya da kontrole sahip değilim anlamı taşır. Evcil hayvanını başka bir çocukla paylaşan bir çocuk, "Ah! Keşke kendime ait bir köpeğim olsa." diye şikâyet edebilir. Bir köpeğe bakma hakkına sahiptir fakat sahipliğin getirdiği tam ayrıcalıklı ve imtiyazlı haklara sahip değildir. Öğrencinin kelimelerinin kendisine ait olmadığı yukarıdaki örnekte de bu kriterin gerçekleştiğini görüyoruz. Konuşma bağlamında kelimeler kendisine aitti fakat kullandığı cümlelerin oluşturulması açısından, cümleler kendisine ait değildi. Dolayısıyla bu cümleler öğrenciye mal edilmez.

Hobbes'un hareketlerle ilgili aklında böyle bir şey olduğu varsayılabilir. "Benim" olanlar eğer elimde iseler fakat başkaları da onlara sahip ise "benim kendi"min değillerdir. Tam tersini söyleyecek olursak, teknik olarak bana aitler fakat ben onların üzerinde kontrole sahip değilsem de "benim kendimin" değillerdir. Eğer ağzımdan çıkanlar, bir başkasının derlemesi

ise kelimelerim de benim kendi kelimelerim değildir. O zaman, tahminen, yapıyor gibi göründüğüm hareketlerim de kendi hareketlerim değildir -Bu nasıl olur? Bir başkasına mı aitler? Bir başkası tarafından mı oluşturulmuşlar? Açıkça görülmektedir ki; Hobbes sahipliğe karşı mülkiyet, eser sahipliğine karşı kelime grupları örneklerinde olduğu gibi; hareketlerle ilgili bazı durumlar olduğunu düşünmektedir.

Hareketler için benzer fikir, Hobbes'un hareket etme hakkına sahip olma olarak tanımladığı yetkidir.

Nesneler ve kime ait olduklarından bahsederken, Latince'de *dominus*, Yunancada KurioV olan *sahip* (*"owner"*); hareketler söz konusu ise *fail* (*"author"*) ifadesi kullanılır. Mülkiyet hakkı için *dominion* kullanılıyor ise; herhangi bir harekette bulunma hakkı da *YETKİ* kelimeleri ile ifade edilir. O zaman yetki, 'herhangi bir davranımda bulunma hakkı, otorite tarafından, görevlendirilmiş olarak ya da kimin hakkı ise ondan izin alarak yapılmış olma' durumu olarak anlaşılmaktadır.[27]

Leviathan'ın ilerleyen bölümlerinde Hobbes, "İzni olmadan geçersiz sayılan her hareket izin sahibi kişiye aittir" yazar.[28]

Hobbes, hareketi gerçekleştiren kişiyi "fail," failin otoritesine göre hareket ettiği, ona hareket etme yetkisini veren kişiyi ise "amil" olarak adlandırır. Birisini bir hareketi gerçekleştirirken gördüğümüzde olayın gerçekten de öyle olduğunu anlarız; birisini araba kullanırken gördüğümüzde, arabaya ya da araba kullanma eylemine "kimin" sahip olduğunu bilmeyiz. Arabaya sahip kişi parasını ödemiş ve aracın kendi adına kayıtlı olduğu kişidir. Harekete sahip, yetkili, hareketi gerçekleştirme hakkı olan, kendisinin izni olmadan hareketin geçersiz sayılacağı kişi faildir. Arabanın sahibi arabayı kendisi de kullanabilir ya da sürmesi için başka birisine verebilir. Araba bilgisi dışında ya da izni olmadan da kullanılıyor olabilir. Benzer şekilde, bir harekette bulunma hakkına sahip kişi hareketi kendisi gerçekleştirebilir ya da bunun için başka birini yetkilendirebilir veya buna hakkı olmadan bir başkası dolandırıcılık ya da sahtekârlıkla bu harekette bulunabilir.

O halde, arabanın sürücüsü örneğinde olduğu gibi; hareketlerin ya da sözlerin de sahibi bir kişidir. Fakat -hareketin ya da aracın- mülkiyet meselesi açıkta kalmaktadır. Daha açık şekilde dile getirecek olursak; Hobbes her ikisini de bir hakka sahip olma bazında açıklamaktadır: arabanın üzerinde "mülkiyet hakkı" ve harekette bulunma hakkı. Bu durumda önemli olan arabaya kimin sahip olduğuysa durumun haklardan çok mülkiyetle ile ilgili olduğunu görürüz. Eğer söz konusu olan arabanın verdiği hasar olacaksa; aynı derece önem taşıyan bir diğer yönü de sorumluluktur. Mülkiye-

tin beraberinde getirdiği sorumluklar mülkün hareketleriyle de ilgilidir. Bu bağlamda, kişi suçun "sahibi olduğunu" da kabul ediyor demektir. Hobbes hareket sahibi tarafından ortaya çıkarılan sorumluluk kavramı ile yakından ilgilenmiştir. Hobbes, kitabında otorite ve mülkiyet arasındaki paralelliği netleştirdikten sonra haklardan söz konusu sorumluluklara hızlı bir şekilde geçiş yapar. İlk paragrafı şöyle kapatmaktadır: "O zaman yetki her zaman, herhangi bir davranımda bulunma hakkı, otorite tarafından, görevlendirilmiş olarak ya da kimin hakkı ise ondan izin alarak yapılmış olma' durumu olarak anlaşılmaktadır."[29] Bu paragraftan sonra ise metin şu şekilde devam eder: "İşte bu noktadan yola çıkarsak, aktör yetki sahibi ile anlaşmış ise aktör ne yaparsa yapsın, yaptığı her iş en az kendisi kadar yetki vereni de etkilediğinden aktör yetki sahibini bağlayıcı hale gelmiştir." Fail, otoritesi üzerine yapılan anlaşma ile bağlanan kişi olmakla kalmaz. Aynı zamanda otoritesi dâhilindeki doğa kanunu ihlallerinin de sorumluluğunu üstlenmiş olur: "Aktör, failin emri ile doğa kanununa karşı bir harekette bulunduğunda, yaptığı anlaşma gereği failin emrine uymak zorunda ise, kendisi değil fail doğa kanununa karşı gelmiş sayılır. Çünkü hareket doğa kanununa karşı olsa da, harekette bulunan kişi kendisi değildir.[30] Bu hareket de kendisine ait değildir çünkü hareketin sahibi faildir.

Bu bölümün sonunda can alıcı bir paragraf vardır: "İki çeşit fail vardır. İlki adından başka özel anlam taşımayan daha önce de tanımını yaptığım, bir başkasının hareketinin sahibi olan türden fail. İkincisi ise, hareketin sahibi, bir diğer kişiyi akit ile bağlamış fail. Yani hareketin sahibi emri yerine getirmediyse; hareketi belli bir zamanda ya da belli zamandan önce üstlenen kişidir ve bu şartlı failler genellikle *KEFİL* olarak adlandırılırlar."[31] Eğer bu paragrafı Hobbes'un açıklayıcı tanımlarına göre değerlendirecek olursak, hareketlerin mülkiyeti, hareketi gerçekleştirme hakkı, yetkidir. O zaman bu paragraf, belirli bir hareketi bir başkası yerine getirmezse (belirli bir zamana kadar)hakkı olan kişinin yerine getirdiği durumlara gönderme yapmaktadır. Böyle durumlar da vardır fakat ne bu paragraf bu tarz olaylarla ilgilidir ne de biz bu türden kişilere *kefil* deriz. Bu paragraf şartlı mülkiyeti şartlı *sorumluluk bazında* ilgilendirmektedir. Yani söz konusu durum hareket etme hakkı değil harekette bulunma zorunluluğudur.

Hobbes, yetkinin ya da harekete sahip olmak denen şeyin iki yönü olduğunu kabul eder. Yetkiyi hareketi gerçekleştirme hakkı olarak tanımlar ama açıkça görülmektedir ki aynı zamanda bunu hareketin sorumluluğuna da denk tutar (tıpkı kişi hareketi kendisi gerçekleştirmiş gibi). Bu ikilik yetkilendirme sürecinin tarif edildiği iki farklı yolda ifadesini bulur.

Hobbes bazen hareket hakkı olan kişi, bir başkasını kendi adına harekette bulunması için yetkilendirebilir gibi konuşmaktadır. Diğer zamanlarda da Hobbes, bir başkasının yapacağı şeyi sahiplenen, yapılanın sorumluluğunu üstlenen bir kişi tarif etmektedir.[32] Her iki durumda da haklar ve ayrıcalıklar fail kişinin payına, yükümlülükler ve sorumluluklar da ona yetki verene düşmektedir. Bu noktadan devam edilecek olursa, temsil hakların ve sorumlulukların arasındaki ilişkidir çünkü temsilci yapay bir kişidir. "Kişinin yerine geçmek, kendisi ya da bir başkası adına hareket etmek yahut temsil etmektir; ...bir başkasının yerine hareket eden kişinin, o kişi gibi davrandığı, onun adına hareket ettiği kabul edilir. Bu kişiye farklı durumlarda farklı sıfatlar yüklenir; temsil eden, temsilci, vekil, dini temsilci, dava vekili, delege, ticari temsilci, fail vs.[33]

Hobbes'un tarifi tüm yetkileri temsilcinin inisiyatifine bırakması ve tüm yükü temsil edilenin sırtına yüklemesi, sınırlı ve sınırsız yetki arasında çizdiği ayrım ile belirsiz hale gelmektedir. Fakat bu ayrım dikkatle incelenirse, Hobbes'un konuya ilişkin duruşunun pek değişmediği görülür: temsilci bir anlamda zaten özgürdür. Hobbes, kişilerin sınırsız ya da sınırlı miktarda yetki tanıyabileceklerini, temsilciyi "neyi nereye kadar temsil edebileceği" konusunda kısıtlayabileceklerini söyler.[34] Bu yüzden Hobbes'cu sistemde dahi; yapabileceğine dair sınırlardan ve standartlardan, bahsetmek mümkündür. Fakat bu sınırlar her zaman yetki aşımına dair sınırlardır, bunlar bir temsilci olarak temsilcinin yapabileceği şeylerin etrafına sınır çizer. Basit olarak temsilci bu sınırların dışında temsil etmez, sınırlar dâhilinde temsil edebilir; bu özel bir hakkı olduğunu gösterir ve belirli zorunlulukları olmadığını; bir başkası onun hareketinin sorumluluğunu üstlenir. Hobbes'cu sistemde kimi zaman, her anlamda ve her durumda istediği gibi davranabilecek, her türlü davranışıyla sizi bağlayacak mutlak bir temsilci yaratıp, ona sınırsız yetki vermek mümkündür.

Fakat kısıtlanmış yetkili ve özgür bir fail modeli Hobbes'un analizlerindeki kalıplardan sadece en genel olanıdır. Bu konuyla ilgili birkaç çeşitleme vardır ve bu varyasyonlarda Hobbes'cu tanımın zorlukları kendini göstermeye başlar. Sözü geçen çeşitlemeler bir takım belirli özellikleri olan yapay kişilerle ilgilidir: vasi, dolandırıcı ve sahne sanatçısı gibi. Hobbes, yapay kişiler üzerine "bazılarının kelime ve hareketlerin temsil ettikleri kişiye aittir. Dolayısıyla failin otoriteye göre hareket ettiği durumlarda kişi faildir; kelime ve hareketlerin sahibi ise, yetkilidir" der.[35] Yalnızca bazı yapay kişiler bu temel kalıba uymaktadır, peki ya geri kalanlar? Maalesef, Hobbes bu geri kalan "bazıları" ile ilgili asla net bir açıklama yapmaz; o yüzden bu

noktada söylenebilecek olanlar ortaya koyduğu savdan çıkarılabilecek olanlardır. Yapay kişiler hakkında bu zamana kadar neler öğrendiğimizi gözden geçirecek olursak, elimizde olanlar: Bir kişi, kelime veya hareketlerinin ya kendisine ait olduğu düşünülen kişidir ya da ister gerçekten ister kurgusal bir şekilde olsun bağlı olduğu bir başka kişinin veya şeyin söz ve hareketlerini temsil ettiği düşünülen kişi.

Ve bir başkasının söz ve hareketlerini temsil ettikleri düşünülecek olursa; sahte ya da yapay kişiler olarak kabul edilirler.Yapay kişilerden bazılarının söz ve hareketleri, temsil ettikleri kişilere aittir.

Eğer bu cümleyi kelime anlamına göre yorumlayacak olursak; hareketleri ne kendilerine ne de temsil ettikleri kişilere ait olmayan yapay kişiler için yalnızca iki ihtimal vardır: Ya hareketleri, temsil ettikleri kişiler dışında üçüncü bir kişiye aittir ve onların yetkisi dâhilindedir ya da hareketleri için kendilerinden başka kimseden yetki almazlar. Her iki kategori de Hobbes'çu sistemde yer almakta ve her ikisi de durumu güçleştirmektedir.

Bazı yapay kişilerin hareketleri, temsil ettikleri kişilerin değil; üçüncü bir tarafın yetkisi altındadır. Bu durum cansız nesnelerin ve aklı yerinde olmayan kişilerin temsili örneğinde görülebilir. Hobbes: "Kurgu ile temsil edilemeyecek bazı şeyler vardır. Kilise, hastane, köprü gibi cansız nesneler rektör, usta, gözetmen vs.tarafından... Aynı şekilde mantığını kullanamayan çocuklar, akıl sağlığı yerinde olmayanlar ve deliler de vasi ve veliler tarafından temsil edilebilir.[36] Fakat cansız nesneler, çocuklar ve deliler yetki sahibi olamaz ve yetki veremezler çünkü "mantıklarını kullanamazlar." Burada mantık, Hobbes için son derece önemlidir: bir kişi ancak zorunluluğu algılayabiliyorsa ve öngördüğü hareketi gerçekleştirmek için yeterince istekli ise o işi yapmak zorunda bırakılabilir.[37] Bu durumların ikisi de mantık gerektirmektedir; mantıktan yoksunluk durumunda birisi bir işi yapmaya zorunlu tutulamaz. Dolayısıyla temsilci yetkilendirme gibi geçerli anlaşmalar içinde bulunamaz. Kendi hareketlerinden sorumlu tutulamayan kişiden, bir başkasının davranışlarının sorumluluğunu üstlenmesi beklenemez. Bu nedenle, cansız nesneler, çocuklar ve delilerin temsili söz konusu olduğunda yetkinin başka yerden gelmesi gerekir. Cansız nesneler kendileri için hareket edecek faillere yetki veremezler "fakat bakımlarını sağlamak üzere sahipleri veya kendilerinden sorumlu yöneticiler tarafından, failler yetkilendirilebilir... Aynı şekilde çocuklar, akıl sağlığı yerinde olmayanlar ve deliler... fail olamazlar... fakat... bunları yönetme hakkı olan kişi bir vasiye yetki verebilir."[38]

Görüldüğü üzere bu durumlar kurgusal temsile örnektir. ("Kurgusal olarak temsil edilemeyecek çok az sayıda şey vardır.") Hobbes'un burada "kurgu"dan kastı nedir? Bu kurgu, sadece yapay bir kişinin her hareketinde geçerli olduğu görülen, hareketlerinin kendisine ait olmaması durumu değildir. Fakat kişinin tanımında kastedilen kurguyla alakalı olabilir. Hobbes, bir hareketin niteliğinin "gerçekten veya kurgusal" olabileceğini söyler. Cansız nesnelerin temsili örneği şu yargıya işaret etmektedir: bir kişinin hareketleri bir başkasının hareketlerini gerçekten temsil ediyorsa bunun sebebi temsil edilenin temsil edene bu yetkiyi vermiş olmasıdır. Bir kişinin hareketlerinin bir başkasına kurgusal olarak ait olduğu düşünülüyorsa bu üçüncü bir taraftan dolayıdır. Çünkü temsil edilenden başka bir kişi temsil eden kişiye yetki vermiştir.

Fakat böyle bir durumda neden yapay kişilerin cansız nesneleri, çocukları ve delileri temsil eden kişiler olduğunu söylüyoruz? Neden yapay kişiler kendilerine yetki veren kişi yani nesnenin, çocuğun ya da delinin sahibi ya da yöneticisinin temsilcisi olarak düşünülemez? Bu noktada iki durum söz konusudur. Birinci durumda, bir hastanenin sahibi ya da yöneticisi olan kişinin, kendisini şahsen temsil etmesi için birisine yetki verdiğini düşünelim; yetki verilen kişi yöneticinin temsilcisi olur. İkinci bir durumda da aynı yöneticinin hastaneyi temsil etmesi için başka birisine yetki verdiğini düşünelim; yetki verilen bu ikinci kişi de hastanenin temsilcisi olur. Her iki durumda da hareket kontrolü, hareketi gerçekleştirme inisiyatifi bu adamların biri ya da her ikisinin elindedir. Her iki durumda da hareketin sorumluluğu ve bundan doğacak yükümlülükler asıl yetki sahibindedir. (Sözü geçen hiçbir durumda yetki sahibi hastane ile bir tutulamaz çünkü cansız varlıklar yetki sahibi olamazlar.) Kimin temsil edildiğini açıklarken kullanılan farklı yolun ikisinin de uygun olduğunu söyleyebilmek adına bu iki durum arasında ne fark vardır? Hobbes'un yetkilendirme konusundaki açıklayıcı analizlerindeki hiçbir şey bu farkı ortaya koyamaz. Fakat bir fark vardır.

Bu farktan bahsedebilmek için, çocukların ve hastanelerin haklar ve zorunluluklara sahip olmaları konusunu ele alabiliriz. Öyle ise hastanenin temsilcisi hastanenin fonlarını harcayan, sorumluğunu taşıyan kişi; hastane yöneticisinin temsilcisi de hastane yöneticisinin kişisel fonlarını harcayan kişidir. Hobbes ortaya çıkan yükümlülüklerin her zaman yetki sahibinin üzerine düştüğü ve cansız varlıkların yetki sahibi olamayacağı ifadesine dayanarak bu tartışmanın içinden sıyrılmaktadır. Fakat şunu da belirtmek gerekir ki söz konusu bu iki temsilciden farklı şeyler yapmaları umulur,

beklenir ve zorunlu tutulur. Birincisinden hastanenin, ikincisinden de hastane yöneticisinin menfaatlerini ve refahını gözetmesi beklenir. Bu öneri Hobbes'ta şöyle yankı bulur; cansız nesnelerin ve çocukların temsilcilerine verilen yetki "onların korunmasını sağlamak için verilen yetkidir."

Hobbes'un kendi yazılarından alınan bu örneği, onun temsil kavramı bazında anlattıklarına dayanarak net bir şekilde açıklamak pek mümkün değildir. Hobbes'un varsayımları üzerinden yola çıkarsak, bir hastane temsilcisi ile hastane yöneticisinin temsilcisi arasındaki fark, farklı şeyler yapmaları ve farklı durumları gözetmeleri gerektiğidir. Bu da bize Hobbes'un tanımında, bir temsilcinin ne yapması gerektiği, kimin çıkarını izlemesi gerektiği ile ilgili bazı noktaların eksik olduğunu göstermektedir. Daha sonra bu soruna döneceğiz.

Temsil ettikleri kişiler dışında (üçüncü bir) kişi tarafından yetkilendirilen kişilerin ötesinde, kendi kendilerini yetkilendiren yapay kişiler de vardır. Bu ilk etapta kulağa bir paradoksmuş gibi gelebilir çünkü eğer hareketlerinin yetkisi kendilerinde ise tanım olarak doğal kişi tarifine uygun düşmektedirler. Fakat Hobbes'a göre böyle bir tanım söz konusu değildir. Onlar, o ya da bu şekilde bir başkası tarafından yetkilendirilmiş gibi davranırlar fakat aslında durum böyle değildir. Bu da bize, bir kişinin hareketlerini bir diğer kişiye "gerçekten ya da kurgusal bir şekilde" bağlayabileceğimiz savının alternatif bir yorumunu gösterir. Eğer faile yetki verilmiş ise, hareketlerinin gerçek anlamda bir başkasına ait olduğunu; fakat yetki verilememiş ise bu yetkiyi kurgusal olarak atfederiz.

Yetki sahibi olmayan bu türden yapay kişiye en basit ve en net örnek sahtekâr ve üçkâğıtçılardır. Yetki sahibi bir temsilci tarafından yapılmış bir anlaşma, yetki sahibini imzayı kendisi atmış gibi bağlamaktadır. Fakat eğer birisi sahtekârlık yaparak yetki sahibiymiş gibi davranır, bu şekilde üçüncü bir kişi ile bir anlaşma yaparsa, o zaman doğal olarak o anlaşma sözde yetki sahibini bağlamamaktadır. "Yetki sahte ise, sadece faili bağlar."[39]

Hobbes, bu konu ile ilgili daha problematik bir örnek daha verir: sahne sanatçısı örneği. Ona göre sahne sanatçısı bazı açılardan bir sahtekâra benzer fakat durumu ne yetkili-fail modeline ne de diğer varyasyonlara uyar. Hobbes sahne sanatçısı örneğini, benzer konular olan kurgu ve yapaylık konularını işlerken, bir kişinin başka hangi özeliklere sahip olacağını belirtmek için vermektedir. Bir hareketi gerçekleştiren, bir şey yapan kişi faildir; fakat bir sahne sanatçısı bir tiyatro oyununda sahnede görünen kişidir. Burada kurgu ya da yapaylık unsuru çok açıktır.

Etimolojik olarak Hobbes, İngilizce "person" yani 'kişi' kelimesinin, Latince *persona* kelimesinden türediğini, kamuflaj, bir insanın dış görünüşü anlamı taşıdığını söyler. Sahnede rol yapmakta hatta bazen bu durumun bir parçası olarak bir maske ya da illüzyon ile yüzünü saklamaktadır.[40] Sahnedeki maske gibi, bir hareketi gerçekleştiren kişi de gerçek olamaz; o sadece gerçek hareket sahibinin bir görüntüsüdür. Kast edilen şey; hareketi gerçekleştiren kişinin sahnedeki maske gibi düşünülmesi gerektiğidir: her zaman sahte bir görüntü. Fakat bazen de maskenin arkasındaki yüz maske ile aynıdır. "Öyle ise bir kişi, sahne sanatçısı ile hem sahnede hem de genel konuşmalarda aynıdır; kişiliğe bürünmek rol yapmak veya kendisini ya da bir başkasını temsil etmektir."[41] Bu son cümlede Hobbes bu dualiteyi üçüncü bir kelimede bulmuştur, "temsil etmek." Öncelikle, bir kişi günlük konuşmalar dâhilinde sıradan insandır fakat en azından etimolojik olarak her kişi bir maskedir. İkincisi, fail hareketleri icra eden kişidir fakat aynı zamanda aktör sahne sanatçısıdır (Hobbes bunu açıkça belirtmese de "icra etme" fiilinin kendisi bu şekilde ikili kullanılmaktadır). Üçüncüsü, "kişileştirmek rol yapmak veya kendisini ya da bir başkasını temsil etmek"tir. Aktör sahnede bir karakteri temsil eder; gerçek hayatta kişi bir diğer kişiyi temsil eder. İkincisinin doğru olduğunu ancak birisi bir başkasının temsilcisi konumunda hareket ederse söyleyebiliriz. Hobbes'un demek istediği yapılan her eylem –bir başkasını değil ise bile kendini - temsil etme eylemidir.[42]

Hobbes, *persona* kelimesinin kullanımını Cicero'dan bir alıntı ile açıklamaya çalışır: "Birinin bir başkası yerine eylemde bulunduğu ifadesini kişi bir başkasının yerine geçtiğinde ya da bir başkasının adına hareket ettiğinde kullanırız. Cicero'nun *Unus sustineo tres personas; mei, adversarii, et judicis:* ben içimde üç kişi barındırıyorum, kendimi, karşımdakini ve yargıcı" sözü bu durumu ifade eder.[43] Hobbes (ki kendisi nadiren Cicero'nun kaynaklarından alıntı yapar), bize eserinde belirtiyor olmasa da, bu paragraf Cicero'nun "Hatibin Karakteri Üzerine" adlı eserinden alınmıştır. Bu eserde Cicero, Antony'e yasal bir konu üzerinde konuşmaya hazırlanırken nasıl bir teknik kullandığını anlattırır. Antony ilk önce özel olarak müvekkilinin hikâyesini dinlediğini, daha sonra tüm detayları belirlemek ve tutarsızlıkları tespit etmek için ona karşı tarafın iddiasını anlattığını söyler. "Itaque cum ille discessit, tres personas unus sustineo summa animi aequitate, meam, adversarii, iudicis." Hangi iddia ve sorularla karşılaşılabileceğini görmek için üç rol oynar, ya da kendini üç rolde farz eder: kendisi, karşısındaki ve yargıç. Kendini bu üçünün de yerine koyar, tıpkı kendisine "Eğer onun yerinde olsam ne yapardım?" diye sorarak suçluyu alt eden bir dedektif gibi.

Burada *persona* kelimesinin kullanımı bir maske, illüzyon, kamuflaj veya bir kişinin dış görünüşü anlamlarından daha geniş bir anlam taşımaktadır. Antony, hem karşıtı hem de yargıç gibi davranmaktadır, fakat sahnede değil kendi kendine. Zihinsel olarak onların maskelerini takmaktadır. Tespitlerde bulunurken de işini kolaylaştırmak için rolünü üstlendiği kişinin tipik duruşunu ve yüz ifadesini takınarak karşısındakinin düşünce ve iddialarını belirlemeye ve hayal etmeye çalışır. Fakat Antony'nin davaya hazırlanırken yaptıkları ile sahne sanatçısının sahnede yaptıkları arasındaki bağlantı nedir? Peki ya bunların bir temsilcinin temsil ederken yaptığı şeylerle olan bağlantısı? Cicero'nun Antony'si söze girdiğindeki durumu hatırlayın. Hobbes, kişi yani İngilizce "person" kelimesinin *persona* kelimesinden türediğini söylemişti. Öyle ise bir kişi kelimenin her iki anlamında da fail yani aktör'dür; " bir başkası gibi davrananın onun kişiliğine büründüğünü yahut ona vekâlet ettiği söylenebilir; Cicero bu sözü..." Antony karşısındaki kişi ya da yargıç adına mı hareket ediyor? Tabi ki öyle değil; onların bu küçük gösteriden haberleri dahi yok ve durumun yargıç adına gerçekleşebilecek "yasal" sonuçları da olmayacak. Antony karşısındaki ve yargıcın benliğine mi bürünüyor? Belki de öyle. Bu ifadeyi açıklamak biraz güç çünkü bu ifade artık çok kullanımda olan bir ifade değil. Bunu yalnız kendi kendine, (yukarıda sözü geçen) maske takmak anlamında olduğu gibi metaforik bir anlamda yapıyor olsa da mantık olarak; "bir başkası gibi davrandığı" konusunda hem fikir olabiliriz.

Sahnede bir aktör ve aynı zamanda bir temsilci olan Cicero'nun Antony'si, Hobbes'a göre söz konusu hareketlerde bulunurken yapay bir kişidir. Tanımlayacak olursak, bu durum hareketlerinin kendisinin değil bir başkası ya da başka bir şeyinmiş gibi düşünüldüğü anlamını taşır. Fakat Hobbes'un bize sunduğu tek hareket mülkiyeti kavramı -bir harekette bulunma ve bu hareketin sorumluluğunu alma- fiilin gerçekleştirilmesini yetkiye dayandırır. Elbette bu durum bir sahne sanatçısı örneğine ya da Antony'nin "farklı üç kişiye bürünmesine" uymaz. Hiç kimse; ne temsil ettikleri kişi(ler) ne de üçüncü bir kişi, onlara yetki vermemiştir.

Kendi kendilerine yetki veren, sahtekârlar ve üçkâğıtçılar örneğinde olduğu gibi bu saydıklarımızın yetkilerinin sahte olabileceği tartışılabilir bir konu mudur? Aslında yapaylık unsuru bu konuya benzer olduğu için bunu tartışmak oldukça cazip gelmektedir ve Hobbes da böyle bir düşünceyi öngörmüş olabilir. Fakat sahne sanatçısı ve yasal aracının birinin kesin olarak doğru birinin de kesin olarak yanlış bir şey için rol yaptığı doğru değildir. Yetkisi olmadığı halde yetkiliymiş gibi davranan kişilerin olduğu örnekler

mutlaka vardır ve bu bir tiyatro performansında olup bitenlerle de kıyaslanabilir. Mesela iyi bir sahne sanatçısı böyle bir aldatmacada rolünü kötü yapan bir diğerinden daha fazla başarı elde edebilir.

Fakat kolaylıkla fark edileceği gibi, böyle bir durum normalde sahnede cereyan edenlerden ya da birisi rol yapıyorken ortaya çıkanlar durumlardan farklıdır. Genellikle oyunda yer alan aktör herhangi birisinin yetkili temsilcisi olduğunu iddia etmez ya da öyleymiş gibi davranmaz. Hamlet'in yetkisiyle hareket ediyor gibi davranmaz, kendisi Hamletmiş gibi davranır. Tüm hareketleri ve görünüşü, bir başkasıymış yani kendisi canlandırdığı ya da sahnede temsil ettiği kişiymiş izlemini yaratmaya odaklanmıştır. Aksine, yetkili bir temsilci normal şartlar altında temsil ettiği kişi olmaya çalışmaz. Kralın vekili kral gibi giyinip onun gibi yani kendisi kralmış gibi davranmaz. Ulusal bir şirketin Batı Yakası temsilcisi kendisi şirketmiş gibi geçinmez. Ne de bir kongre üyesi halkın büyük bir kesimi kendisiymiş gibi davranabilir. Bu durumda Hobbes'un yetki ve hareketlerin mülkiyeti kavramı ile ilgili tanımı çok yetersiz kalmaktadır, yine belirtmek gerekir ki; verdiği örneklerin kendi yaptığı açıklamalardan daha iyi açıklamalara ihtiyacı vardır.

Hobbes'un verdiği tiyatro performansı örneğine daha tatmin edici bir açıklama nasıl yapılabilir? Bir sahne sanatçısının sahnedeki hareketlerinin kendisine ait olmadığını düşünmemiz elbette mantıklıdır. Bu hareketlerinde sınırlamalar olduğu ya da beklentilere boyun eğdiği anlamına gelir. Hareketleri kendine ait değildir çünkü kendi karakterinin bir parçası değillerdir, kendi hislerini ve davranışlarını yansıtmazlar. Sanatçı açık bir şekilde rolüne,oyun yazarının senaryosuna boyun eğiyordur. Sözlerinin kendinin değil de Shakspeare'in olduğu ya da daha doğrusu; kelimelerinin ve hareketlerinin kendisinin değil de Hamlet'in olduğu söylenebilir. Aktör kendisi rolü şekillendirmeye yardımcı olsa hatta oyunu kendisi yazmış olsa, gönüllü yapılsa bile (ki genellikle gönüllü yapılır) rol, aktör için dışsal bir kriterdir.

Aktör sahnede birisini temsil etmektedir ve hareketleri kendisinin değil, başkasınındır. Fakat bu farklılık Hobbes'un yetkilendirme ile ilgili anlattıklarından farklı bir anlam taşımaktadır. Sahne sanatçısının durumu, daha önceden sözü geçen yetki vermek ya da sorumluluğunu üstlenmek ile açıklanamaz; ne de bunları yapıyor havasına girerek açıklanır. Bunu ancak ne yaptığı ve nasıl yaptığı kapsamında açıklayabiliriz. Bu durum, Cicero tarafından çizilen Antony'nin örneğinde daha açık görülmektedir. Hareket sahibi elbette Antony'dir fakat ne böyle davranması için kendisine yetki

verilmiştir ne de kendisi o kişiymiş gibi hareket etmektedir. Başkalarıymış gibi davranırken de istediği herhangi bir kelime ya da düşünceyi karşısındaki ya da yargıç söylüyormuş gibi davranabilirdi çünkü yalnızdı ve yanında kafasında kurduklarını önemseyecek birileri yoktu. Fakat etkili olacak yasal bir savunma hazırlama amacıyla bu kişileri düzgün canlandırmalı ve oldukları gibi ele almalıydı. Onların düşüneceği şekilde düşünmeli, , hareketlerini ve kelimelerini onların karakter ve tepkilerinin yüzeysel ve ihtiyari standardına uydurmalıydı.

Hobbes, "kişi" kelimesini teolojik olarak tanımlarken Cicero'nun "Piskopos Bramhall'a Mektup" adlı eserindeki bahsi geçen paragrafına geri dönüş yapar.[44] Yaptığı alıntıya şöyle bir açıklama ekler: "Aynı şekilde; İngilizcede kişi [person] kelimesini kabaca kullanıyoruz, kendi yetkisine, kendi kişiliğine sahip kişi anlamında ve bir diğer kişinin otoritesine göre davranan, diğerine ait kişi anlamında." Bu bağlamda Amerikalı okuyuculara İngilizce bir kullanım olan "He is not his own man: O kendine ait bir kişi değil" veya hizmetçi ya da aracı anlamına gelen "…'s man: …'nın adamı" ifadesini hatırlatmak gerekir.[45] Fakat burada da söz konusu durumdaki belirleyici unsur Hobbes'un iddia ettiği şekliyle hareket etme yetkisi bulunan ya da sorumluluk sahibi olan değildir; en azından temel olarak. Can alıcı unsur hareket üzerinde kimin kontrol sahibi olduğudur. O kendine ait bir kişi değil -Bu nasıl mümkün olabilir? Çünkü istediği gibi hareket etme özgürlüğüne sahip değildir, yüklü para alıyordur ya da bir başkasının buyruklarını yerine getirme durumunda bırakılmıştır.

Hobbes'un verdiği örnekler incelendiğinde, hareket mülkiyetinin daha geniş bir yönü ortaya çıkar; hareket üstünde kontrol sahibi olmayı ya da hareketi sınırlayabilmeyi içeren bir yöndür bu. Açıkça görülmektedir ki; Hobbes temsili bazen, bir eylemin gerçekleştirilme şekli yahut uyması gereken standartlar ve beklentiler yoluyla tanımlar. Eylemin gerçekleştirilmesiyle ilgili bir anlaşma yahut sorumluluğu ilgilendiren yolla değil. Temsilin bu ilave yönü ilk kez cansız nesnelerin temsili anlatılırken göze çarpar; şimdi ise sahne performansı aşaması tartışılırken ve Antony yasal savunmasını hazırlarken yeniden karşımıza çıkmaktadır.

Sahip olma durumunun bu şekline, daha önceleri sahiplik durumunu mülkiyetten farklı olarak ele aldığımız soyut sahiplik tartışmasındaki örneklerimizin hemen hepsinde rastlanabilir. "İfade edilen görüşler konuşmacının kendisine aittir." Böylelikle sponsor ifade edilen görüşlerden sorumlu tutulmayacaktır, fakat neden? Çünkü konuşmacı söyledikleri üzerinde gerekli kontrole sahip tek kişidir. Ya da, eski örneklere tekrar

dönecek olursak; kendine ait bir köpek isteyen çocuk ya da hayatının artık kendisine ait olmadığından şikâyet eden adam sahipliğin getireceği şey olan hareketleri üzerinde kontrol ve özgürlük arayışı içindedirler. Aynı unsur yetki kavramında da mevcuttur. Yetkili, sadece yetkiye sahip ve yetki verebilen kişi değildir; aynı zamanda bir şeyler yazıp oluşturabilen kendi gelişimini, yaptığı işin sonucunu ve son halini de kontrol edebilen kişidir.[46] Bir öğrenciden az önce ezberlediği şeyleri kendi kelimeleri ile ifade etmesi istendiğinde, göz ardı edilen şey öğrencinin metnin asıl sahibi olmamasıdır. Bir fiili gerçekleştirmeye yetkili olan kişi, tıpkı bir kitabın yazarı gibi övgü ve suçlamaların payına düştüğü kişidir. Tabi ki bunun sebebi kitabı yazmış, meydana getirmiş ya da hareketi planlayıp ortaya koymuş olmasıdır.

Bu noktada Hobbes'cu sınırlı yetki kavramının da bize pek faydası dokunmaz. Sahne sanatçısı ve Antony'nin üzerinde durulması gereken sınırlı yetkileri yoktur ne de sınırlı yetkiye sahipmiş gibi davranırlar. Yetki, haklar ve sorumluluklar onların temsil etme şekliyle alakalı değildir. Benzer şekilde, çocuklar, deliler ya da cansız varlıkların temsilinde de sınırlı otorite kavramının bir yararı olmaz. Birisinin, kendisine bakamayan bir başkasını korunmasını sağlamak için başka bir kişiye sınırlı yetki verebileceği düşünülebilir. Fakat bu, yetki verilen kişinin neden kendine yetki veren kişiyi değil de kendi sorumluluğunu üstelenemeyen kişiyi (sınırlı olarak) temsil ettiğini açıklamaz.

Bu örnekler Hobbes'cu tanımın yetersizliklerini göstermekte ve bu yetersizliğin doğasına işaret etmektedir. Temsil etmek sadece bir diğerinin yetkisi ile hareket etmek demek değildir. Bu türde ilişkiler olabilir fakat temsil normalde böyle gerçekleşmez ve böyle durumlar temsil anlamı taşımaz. Hobbes'un temsili bu şekilde tanımlamasına rağmen kelimeyi kendi kullanış tarzı her zaman kelimenin tanımıyla uyum içinde değildir.

Hobbes'un temsili Leviathan'daki siyasi savında kullanışı da bu zamana dek anlatılanları kuvvetlendirmektedir.[47] Hobbes, çoğu zaman bu terimi tanımına uygun kullanmaktadır fakat tartışmasındaki bazı kilit noktalarda, tanım yaparken atladığı temsilin bu yönlerinden istifade etmektedir.

Leviathan, siyasi yükümlülüğü açıklayıp meşru kılmaya çalışır ve bunu yapmak için de anarşi, başkaldırı, isyan ya da sivil savaş ihtimaline yer vermemek için de çok sert ve açık bir tavır takınır. Hobbes konuya, insanoğlunun "doğal koşullarında" siyasi yükümlülüğün, sivil toplumun yokluğu durumunda dünyanın nasıl olabileceği (olduğu?) fikrini inceleyerek başlar. Bu yüzden mühim olan doğa halinden içinde yönetim ve siyasi yükümlülükler barındıran "sivil toplum" a geçiş sürecidir.

Bir kez doğal durumu kabullendiğinde, insanların sivil topluma geçiş yapması artık zordur. Toplumsal düzenin yokluğunu belirleyen nitelikler, düzen yokluğunun temellerini gerçekte yine kendisi imkânsız kılmaktadır. Çünkü Hobbes'a göre doğa hali, her bir kişinin hayatta kalabilmek için bir diğeri ile mücadele içinde olduğu bir nevi savaş durumudur. Karşılıklı tanınan bir otorite yoktur ve karşılıklı güven yoktur. Yükümlülük tamamen yok değildir çünkü insana kendini korumasını emreden doğa yasası ve bu yasadan mantığa göre doğan her şey insanı bağlar. Bu yüzden doğa halinde bile insan "barış için uğraşmaya" -yani güvenli bir ortamda huzurlu davranabildiği her zaman anlaşma yapabiliyorsa yapmaya, yaptığı anlaşmalara mutabık kalmaya, mecburdur.[48] Fakat bu fırsatlara doğa halinde görece nadiren rastlanmaktadır ve genellikle kendini korumaktan kasıt ilk vuran olma, kendi ihtiyaçlarının peşinden koşma ve kimseye güvenmemedir.

İnsanı bu doğa halinden çıkarmak için Hobbes sadece toplumsal sözleşme aracını değil aynı zamanda (daha az kabul gören) temsil kavramını da kullanır. İnsanlar birbirleri ile anlaşarak ortak bir devlet oluştururlar ve bu devlet içindeki herkesi temsil etmesi için de içlerinden birini yetkilendirirler.

Devlet, çoğunluk aynı fikirde ve kişilerden her biri diğeri ile anlaşma içinde ise kurulur. Kişilerden herhangi birine ya da bir gruba, çoğunluk tarafından, herkesi temsil etme yani onların temsilcisi olma hakkı verilir; aynı şekilde herkes… bu kişiye ya da bu gruba hareketleri ve fikirlerini kendisininmiş gibi kullanabilmek üzere yetki verir.[49]

Bu hareket anlaşma yapan ve yetkiyi yegâne ve kalıcı niteliğe sahip "herkesin seçtiği kişi"ye vermiş kişilerin çoğunu birbirine bağlamaktadır. Egemen olan aslında yalnızca bu kamusal insanı temsil etmektedir. Çünkü temsil edilen şey bir bütün olarak düşünülebilir.

İnsanların çoğu bu kişi üzerinden bir kişiye dönüşür, herkes bu kişi etrafına toplandığında ya da bu kişi tarafından temsil edildiğinde. Bu, özellikle sözü geçen çoğunluktaki her bir kişinin onayı ile yapılmalıdır. Temsilciyi temsilci yapan, temsil edilenin değil temsil edenin üniterliğidir. Ayrıca o tek kişiyi bünyesinde barındıran temsilcidir fakat bu bir kişi ile üniterliktir, başka türlü çoğunluk olarak algılanamaz.[50]

İktidardaki kişiye verilen yetki sınırsızdır; yaptığı her şey halkı tarafından yapılıyormuş gibi algılanır ve aldığı her karar halkı için bağlayıcıdır. Onay veren herkes "temsilcinin *tüm* hareketleri ve fikirlerine kendisininmiş gibi yetki veriyor" kabul eder.

Bir noktada Hobbes iktidardaki kişiye yapılan yetkilendirmenin sınırsız olmadığını ima ediyor gibi görünür. Çünkü halkın kendini "ortak huzur ve güvenliği ilgilendiren konularda" istediğini söylemesi ya da yapması için temsilciye yetki veren kişiler olarak gördüğünü söyler. Herkes iradesini bu kişiye teslim etmiştir.[51] Hobbes aynı zamanda iktidardaki kişinin "ortak huzur ve güvenlik" ile ilgili konularda hüküm vermeye yetkili tek kişi olduğunu açıkça belirtir. Çoğu zaman da yukarıdaki son alıntılanan paragraftaki gibi açıkça; halkın, iktidardaki tüm hareketlerine yetki vermiş olduğunu, bu otoritenin bir sınırı olmadığını ve seçilen kişinin halkın koşulsuz temsilcisi olduğunu ifade eder.[52]

Bu nedenle temsilci sıfatı taşıyan iktidar sahibinin hareketleri için çizilmiş bir sınır yoktur. Onun yapmayı tercih ettiği her şey, halkı tüm bunları halk kendisi isteyerek yapmış gibi, bağlar. Bu, yetki tanımının yalnızca bir kullanımıdır. Fakat halk temsilcileri üzerinde söz sahibi olmasa, önceden kendilerini bu kişiye teslim etmiş olsalar da iktidardaki kişinin kendi vicdanı ışığında yorumlaması gereken görevleri vardır ve bunlardan Tanrı'ya karşı sorumludur. İktidardaki kişi ilk etapta doğa kanunlarıyla yaşayan herkes gibi, doğanın kurallarına uyması için tüm sorumluluklara sahiptir. İktidar sahibi, kimse ile anlaşma içinde olmadığı için doğa halindedir. Fakat Hobbes bu kişinin bazı görevlerinin hareket noktasının; halkının sivil toplumu oluşturup kendisini de yetkilendirme hedefi olduğunu söyler. "İktidardakinin görevleri, ister monarşi ister meclis olsun iktidar gücü yani, insanların güvenliği kendisine emanet edildiği için vardır. Kendisi de bu iktidar gücüne doğa kanunlarınca uymaya mecbur bırakılmaktadır ve bunun hesabını kimseye değil, doğa kanunlarının sahibi olan Tanrıya vermek durumundadır.[53]

Hobbes'un demek istediği, iktidardakinin yetkilerinin sadece insanların güvenliği ile ilgili hareketleri kapsadığı ve yetkinin sınırlı olduğu değildir. Aksine, iktidardaki de diğer herkes gibi doğa kanunlarına tabiidir. Bu doğa kanunları, kişilere uygun ve güvenli koşullarda sivil toplum oluşturup huzur sağlamayı emreder. Fakat iktidardaki kişi çok kuvvetli bir pozisyondadır, hareketlerinin devletin devamlılığı ya da sonunu getirecek sonuçları olacaktır, bu yüzden güvenliği diğer herkesin güvenliğinden daha önemlidir. Bu nedenle eğer bu iktidar görevine sahip olursa, bu kişinin sorumluluk alanı doğa kanunları gereğince büyük ölçüde genişler çünkü kişi emniyette iken daha çok şey yapma imkânına sahip olur. Kabul edilmesi gereken önemli nokta, iktidardakinin sahip olduğu görevlere temsilci sıfatı ile değil; iktidardaki kişi sıfatı ile sahip olmasıdır. Hobbes'cu bakış

açısından bir temsilci görevlerine temsilci sıfatıyla sahip olamaz; eğer yetki alanı dışına çıkarsa bu temsil edemediği, görevlerini aştığı anlamına gelir. İktidardakinin yetki sınırı yoktur.

Dolayısıyla, iktidardaki kişi bazı görevlere sahip olmasına rağmen, bu görevler onun halkına karşı olan görevleri değildir ve onu seçen halktan kişiler haklı da olsalar ona itaatsizlik etme ya da görevini ihlal ettiği gerekçesi ile onu eleştirme hakkına sahip değildir. Hobbes, bu iddiasını iktidardakinin halkına karşı hiçbir sorumluluğu olmadığı savıyla desteklemektedir. İktidardaki kişinin halkına karşı zorunlu olmasının tek yolu (Tanrı'nın yükümlülüklerinden farklı olarak) onlarla anlaşmalı olmasıdır. Oysa iktidardaki kişi onlarla anlaşmalı değildir; iktidardaki, halkın kendi arasında yaptığı anlaşma lehine olan, bundan yararlanan kişidir.[54]

Bu bağlamda iktidardaki, halkına karşı bazı yükümlülüklere sahip olsa bile, onları çiğneyemezdi çünkü halkı, onun yetkilerini daha önceden belirlemiş bulunmaktadır. Halk, iktidardakinin yapacaklarını kendi hareketleriymişçesine, kendisi yapmış gibi kabul eder. Bu nedenle eğer ilerleyen zamanlarda iktidardakinin herhangi bir hareketinden şikâyetçi olur ya da temsilcinin bir emrini yerine getirmeyi reddederse halk kendisinden şikâyetçi oluyor ve kendisine karşı geliyorlar demektir. Hobbes'un ünlü sözünün can alıcı noktası da suç işleyen birinin kendi cezasının yetkisini taşıdığıdır; o zaman cezası kendisine zarar vermez. Hobbes burada "zarar vermek" ifadesini, yalnızca "hasar" diye adlandırdığı fiziksel zarar anlamında değil, bir zorunluluğun göz ardı edilmesine işaret etmek için kullanmaktadır.

Bir başkasının yetkisi ile hareket eden kişi, kendisine değil yetkisiyle hareket ettiği kişiye zarar verir: Fakat devlet kurumu nezdinde herkes iktidardaki kişinin yaptıklarından sorumludur. Sonuç olarak iktidardaki kişiden, dolayısıyla kendisinden de şikâyetçi olan kişi; bir anlamda şikâyetçi olduğu harekete yetki veren kişi durumundadır. Bu yüzden aldığı zarardan ötürü kendisi dışında kimseyi; zarar verdiği için de kendisini suçlamamalıdır çünkü insanın kendi kendisine zarar vermesi mümkün değildir.[55]

Özellikle iktidardaki, halkına karşı olan yükümlülüklerinden hiçbirini ihmal edemez çünkü zorunluluğu ihmal etme onu yükümlülükten kurtaracaktır çünkü halk onun kendisine vekâlet etmesine onay vermiştir. Bir kişiye her ne yapılırsa yapılsın, bu hareket için kişi, hareket sahibine rıza gösterdi ise, hareketin sonucu ona zarar vermez. Eğer daha evvelki bir anlaşmaya dayanarak o hareketi kendisi yapmış ise, istediğini yapma hakkı yine saklı kalırdı. Bu durumda ortada anlaşmayı bozan bir madde olmaz, onun için de o kişi zarar görmezdi. Eğer kişi istediği gibi hareket eder;

bunu kendisine verilen yetkiye dayanarak yaparsa, bu durum zaten kendisini anlaşmadan bağımsız kılacaktır, dolayısıyla yine kendisine gelebilecek herhangi bir zarar söz konusu olmayacaktır.[56]

Yetkilendirme, iradenin tecessüm etmesini sağlar. İktidar sahibi, iradesini halk için kullanacağından, bütün hareketleri onların iradelerine uygun olmalıdır. Böylece halkına olan zorunluluklarını ihmal etmiş olmakla suçlanamaz.[57]

Bu tarz paradokslar içeren bir tartışma –iktidardakinin kimsenin aksini iddia edemeyeceği görevleri olması durumu- her zaman o ya da bu şekilde yanlış anlaşılma tehlikesi taşır. Hobbes, her zaman halkın, iktidardakinin üzerinde hak iddia edemeyeceğinin altını çizmeye çalışır. İktidardaki kişinin görevlerine her değindiğinde Hobbes'un, böyle bir imada bulunduğu ve daha sonra bunu çürütmeye çalıştığı kolaylıkla görülebilir. Diğer türlü de yanlış anlaşılma riski oldukça büyüktür. Hobbes'cu literatür, halkının iddia edemeyeceği bir görevle bağlı olan iktidar sahibinin hiçbir şeyle bağlı olmadığını, Hobbes'un iktidar sahibi dediği kişinin görevlerinin safsatadan ibaret olduğunu iddia eden eleştirmenlerle doludur. Hobbes iktidardakinin görevlerinin altını çizmek ister çünkü bu görevler onun yönetiminin albenisini ve genel yararını gösterir. Aynı zamanda bu sistemin güvenliği, eğer halk iktidar sahibinin hareketlerini yargılayabilecek hatta sorgulayacak olsalar bile sarsılır.

Temsil kavramı bu fikrin zorluğunu ya da yanlış anlaşılma riskini ortadan kaldırmaz fakat netleşmesine az da olsa yardımcı olur. Çünkü temsil kavramı, temsilcinin çalışmasına bazı standartlar ve bazı sınırlamalar getirir. Hobbes, iktidardaki kişiyi temsilci olarak nitelerken, aklına estiği gibi davranan değil, bu kişinin halkı temsil ettiğini ima eder. Kavramın kendisi zaten iktidardakinin bazı görevleri olduğunu gösterir. Aynı zamanda Hobbes'un temsil tanımı son tahlilde -temsil edilen kişinin tek taraflı yükümlülükler üzerine varsayımları- bu görevlerin üzerine bir iddiada bulunulamayacağını göstermektedir. Yetkilendirmenin tanımından bahsederken Hobbes, iktidardaki kişi gerektiği gibi görevini yerine getiremezse, halkın isyan edebileceğine dair her türlü savı kovuşturur. Aslında Hobbes'un açıklayıcı tanımı çerçevesinde bir kişiyi olması gerektiği gibi temsil etmek diye bir şey yoktur.

"Temsilci" terimi okuyucuya iktidardaki kişinin birtakım görevleri olduğunu hatırlatmakla kalmaz, bu görevlerin doğası ve içeriği üzerine de bazı imaları vardır. Yine bu imalar bizzat Hobbes'un tanımında atladığı bazı açılardan doğar. Hobbes, halkın güvenliğini sağlamanın iktidardaki

kişinin görevinin bir parçası olduğunu söyler ve bu bizim bir temsilciden beklentilerimizin bir yönüne işaret ediyor gibi görünür. Leviathan'ın 16. Bölümünde bir çocuk, bir deli ya da cansız bir varlığın temsilcisinin bu saydıklarımızın "korunmasını sağlamak" amacıyla yetkilendirildiği söylenir. Bu uygulama standardı bir çocuğu temsil eden vasi ile bu vasiyi temsil eden kişiyi ayıran şeydir. Kendi yetkisinden doğmasa da iktidardaki kişinin görevleri, en azından genel olarak halkının "muhafazasını sağlamak" ihtiyacını karşılamaktadır.

İktidardaki kişiyi temsilci olarak adlandırmak, okuyucuda Hobbes'cu sistemin karşılayamadığı bir takım beklentiler oluşturur. Hobbes'cu siyasi yapıyı bir bütün olarak incelediğimizde onun temsil kavramının ne kadar kısmi, yapısalcı ve temsil kavramının özünden yoksun olduğunun farkına varırız. Kendisine daimi olarak mutlak güç verilmiş -halkının isteklerini göz önüne alma zorunluluğu ya da halkın kendisinden talep edebileceği görevi olmayan bir iktidar sahibi...- başka hiçbir şey kafamızdaki genel temsil ve temsili hükümet fikrinden daha uzak olamazdı elbette! Leviathan'ı okuyoruz ve kendimizi şu veya bu şekilde kandırılmış hissediyoruz.[58]

Gerçekten bazı yorumcular Hobbes'un amacının da bu olduğunu söyler. Temsil kavramı, Hobbes'un amacı aptal çoğunluğun aklını çelmek ve sıradan okuyucuyu yanlış yönlendirmek olan "halk masalının" bir parçasıdır.[59] Okuduğu şeyler sıradan okuyucunun gözünü boyayacaktır böylece okuyucu temsil fikrini anladığını zannedecektir, sadece keskin zekâya sahip birkaç kişi Hobbes'un bu aldatıcı görünüşünün ardındaki gerçek durumunu görebilir. Diğer bir grup yorumcu ise bu duruma kötü niyet atfetmezler fakat ortaya konulan savlar ve Hobbes'un sistemi arasındaki uyuşmazlığı bir başarısızlık göstergesi olarak kabul ederler, "Hobbes'un asıl anlaşmanın dayandığı temsil kavramını canlı tutmak... için boşa sarf ettiği çabalar" a rağmen.[60]

Bir anlamda temsil, Hobbes için "ikna edici bir tanım" işlevi görmektedir. İktidardaki kişiye temsilci diyerek, iktidardaki kişinin -gözeterek ve onların fikrini alarak- halkını temsil edeceğini ima eder.[61]

Bu ima Hobbes'un yaptığı yetki tanımı ile etkililiğini kaybediyor olsa da, hala varlığını devam ettirmektedir.[62] Siyasi sistemini temsil olarak adlandırarak Hobbes, bu sistemin olumlu ve cazip özellikleri olduğunu ima eder. Bu, kavramın anlamına yönelik tavırlarımızın farklı bir yöne yöneldiği anlamına gelmez. Tam tersine, temsilin anlamını bildiğimizi ve temsile dayalı siyasi bir yapının bize cazip geldiğini gösterir. Hobbes, kendi çizdiği iktidar sahibi ile ilgili, "sizin için çok çok iyi" cümlesini sık tekrarlasaydı,

bazı bakış açılarını etkileyebilirdi, fakat iktidar sahibine temsilci diyerek onun için yaptığı özel çağrışım mümkün olamazdı.[63]

Hobbes'un, uç noktada bir anarşi korkusundan ötürü siyasi mutlaklığı savunması, temsil kavramına kısmi de olsa akıllıca bir tanım getirmiş ve Hobbes bu tanımı, okurların gözünü boyamak için kullanmış olabilir. Fakat yaptığı tanımının doğruluğuna ve eksiksizliğine inanmış da olabilir. Hobbes yetki tanımı yaptığından beri çok sayıda kuramcı onunkine benzer bir yetkilendirme tanımını benimsemiştir. Peki, onlar da mı okurları yanlış yönlendirmeye çalışıyorlar?

Bence Hobbes, kavramın doğasını gerçekten de anladığı düşüncesinde samimiydi. Onun tanımı yanlıştan çok eksiktir. Yalnızca, Hobbes birini temsil etme eyleminin biçimsel yönleri üzerinde durur fakat zaten bu biçimsel yönler genellikle çok önemli görülmektedir. Bu yönler vekâlet yasasının kalbi gibidir. Yasal bir vekil, hareketleri amirini bağlayacak ölçüde temsil edebilir, tıpkı amiri kendisi o harekette bulunmuş gibi. Vekâleti ele aldığımızda, bu temsilin merkez noktası gibi görünür. Diğer bazı çerçevelerde, amirin teknik anlamda temsilcinin bağlı kişi olmasından çok, temsilcinin temsilci olarak adlandırılabileceği şekilde davranıp davranmadığı daha önemlidir. *Leviathan*'ın modern zaman okuyucularından bazılarına olan da budur; birden "Ah, peki, eğer istiyorsan iktidardaki kişiye temsilci de diyebilsin fakat bu durum düpedüz ikiyüzlülükten ibaret. İktidardaki kişinin halkı gerçekten de temsil ettiği pek söylenemez" demek isterler.

Hobbes'un bu siyasi savını kullanışında ironik bir durum vardır: mantıksal bir platformda, yetki görüşüyle biçimsel olarak çözdüğü problemleri, temsilin Hobbes'un küçük gördüğü yönleriyle deneysel olarak çözülmesi mümkündür. Hobbes için yeterli olmasa da, en azından belli ölçüde pratik olarak çözülebilirler.

Hobbes şöyle bir problem kurar: birbiri ile çatışan isteklere sahip farklı kişilerden oluşmuş bir çoğunluğun içinden daimi bir birlik oluşturma. Bunu biçimsel bir problem haline getirir ve kendi temsil teorisi ile çözer. Fakat bu kelime oyununun ardında siyasi fikir birliği oluşturma, kavgaların barışçıl yolla çözülmesi, toplumun gelişimi problemleri yatar. Bu siyasi problemlerin çözümünde temsil (tam anlamı ile), önemli rol oynayabilir. Hobbes, insanların iktidardakileri kontrol altında tutmak için onlara yeterli gücü verememelerinden rahatsızlık duyar. Temsil kavramındaki yetki görüşü bu şekilsel problemi çözmeye yardımcı olmuştur. Fakat bu problemin ardında gerçekten ihtiyaç duyulan şeyler: olumlu siyasi hareket için vatandaşların kapasitelerini sürece dâhil etme, katılım problemini çözme, itaati

ve hükümetle işbirliğini sağlayacak amaçlar yaratmadır. Yine bu noktada temsilci kurumlar katkıda bulunabilirler ve bazen katkıları olmuştur da. Hobbes'un formülünün ardında yatan şey kişinin kendi temsilcisi/temsilcileri tarafından yönetilmesi ile bir başka yetkili tarafından yönetilmek kavramları arasındaki farktır.

Fakat gerçek temsilin siyasi problemlerin çözülmesinde sağladığı yardım rastlantısaldır. Kesin değildir; her zaman başarılı olmaz, çatışmayı çözmez; en fazla çatışmayı çözmeye yarayacak bir yapı sağlar. Hobbes hedefini daha büyük tutar: o mantıklı ve tümdengelimci bir birlik ve huzur garantisi arayışındadır. Bunun için de yetkilendirme fikri çok daha uygundur. İster bu tanımı siyasi savına hizmet etsin diye kullanmış isterse gerçekten de demek istediği bu olduğu için temsil kavramını oluşturmuş olsun, kavram ve siyasi teori birbiri ile bağlantılıdır. Birinde ihmal edildiğini düşündüğümüz şey, diğeri konusunda bize rahatsızlık veren şeydir.

Hobbes'un temsil konusunu ele alış tarzı çoğu yönden akıl karıştırıcıdır. Net açıklamalar yapmaya çalışır fakat yaptığı tanıma uymayan örnekler verir. Hobbes tutarsızca mı davranıyordu? Belki de yapılan tanımın koşullu ve yeni, daha önce aynı anlamı vermek için kullanılan tanımlardan farklı olması amaçlandı. Belki verilen tanıma uymayan örnekler daha yaygın kullanımlardan kaynaklanan kimi hatalardan ötürüydü. Fakat ortada Hobbes'un yeni bir tanım oluşturmak istediğine dair bir kanıt yoktur aksine bunu yapmak istemediğini gösteren kanıtlar vardır. Hobbes, kelimenin zaten kullanımda olan anlamını net bir şekilde açıkladığını düşünüyordu. O, tanımlarını hiçbir zaman "... diyelim" ya da "denmesini öneririm" gibi ifadelerle sunmaz fakat bize bir şeye "ne dendiğini" ya da bizim ona "ne dediğimizi" söylemek iddiasındadır.

O zaman tanımları siyasi argümanıyla uyum içindedir. Bu durum bazı yorumcuların iddia ettiği gibi bize bilerek kendi iddiasını destekleyen yanlış bir tanım vermesinden mi kaynaklanmaktadır? Ya da Hobbes sadece temsil fikrinin ne anlama geldiği konusunda yanılıyor muydu? Bu kadar dikkatli ve keskin zekâlı bir düşünce adamı böyle bir hataya düşer miydi?

Fakat onun tanımının tamamen yanlış ya da yanlış olmadığı ortadadır. Birkaç kuramcı daha temsil hakkında benzer görüşler savunmuşlardır. Leviathan'ın 16. bölümündeki tartışma oldukça ikna edicidir; tartışmasını -tanıma zarar veren karşı örnekler hariç- adım adım takip eden hemen herkese Hobbes'un tanımı kabul ettirilebilir. Yani tanım doğru gibi görünmektedir ve bizi çeldirir; karşı örnekler de doğru gibi görünmelerine rağmen bu örnekleri "temsil" olarak adlandırabileceğimiz durumlara ve-

rilebilecek örnekler olarak kabul edebiliriz. Fakat Hobbes'cu siyasi sistem içindeki tanımın nihai sonucuna bir mutlak iktidar sahibinde şahit olduğumuz zaman bir şeylerin yanlış olduğunu, biz arkamız dönük vaziyette iken temsil kavramının bir şekilde ortadan kaybolduğunu anlarız. O zaman Hobbes'un fikri aynı zamanda hem doğru hem de yanlış olabilir mi? Eğer bu tanım, doğru fakat eksik bir temsil görüşü; tanımın tamamı temel alındığında yanlış olan, kavramın gerçek anlamının bir kısmının doğruluğuna işaret ediyorsa öyle kabul edilebilir. Ben Hobbes'un temsil kavramına bir açıdan yaklaşıp sadece tek çeşit temsil şeklini dikkate alarak, çok dar bir perspektif geliştirdiğini düşünüyorum.[64]

3. Temsil Kavramına İlişkin Şekilci Görüşler

Thomas Hobbes'un temsil kavramını ele alışı ile ilgili belki de en ilginç şey, kendine has egzantirikliğinden dolayı göz ardı edilememesidir. Bu durum Hobbes üzerine çalışan bilim adamlarının ilgisini çekiyor olsa da; temelinde, bilimselliğin makul ana hattından sapmadır. İlk ve en gelişmiş temsil görüşlerinden olan bu görüş, siyasi düşünce tarihi boyunca zaman zaman kendini göstermiş ve bir grup modern siyaset bilimci tarafından (genellikle fazla incelenmeden de olsa) rağbet görmüştür. Bu bilim adamlarının verdiği örneklerin türlerinden yola çıkarak konuya yaklaşımlarını takip edecek olursak bu görüşü içselleştirebilmemiz mümkün olacaktır. Nerede ortaya çıkarsa çıksın ve nasıl ifade edilirse edilsin temsil kavramının temel özellikleri Hobbes'un ortaya koydukları ile aynıdır ve eninde sonunda aynı zorluklarla karşılaşılır. Temsil kavramını yetki devralma ve yetki verme bazında tanımladığı için ben bunu "yetkilendirme görüşü" olarak, bu görüşü geliştiren ve savunan bilim adamlarını ise "yetkilendirme kuramcıları" olarak adlandırıyorum. Bu yetkilendirme görüşü temsil kavramını anlamlandırmanın çoğu farklı yolundan sadece biridir. Bu görüşlerin her biri cezbedicidir çünkü kısmen doğrudur; fakat her biri yanlıştır çünkü kavramın sadece bir kısmını bütünüymüş gibi ele alır.

Yetki görüşünün temel özellikleri şunlardır: temsilci hareket etme yetkisi verilmiş kişidir. Yani kendisine daha önceden sahip olmadığı hareket etme yetkisi verilmiştir. Fakat temsil edilen kişi bu hareketin sonuçlarından hareket eden kendisiymiş gibi sorumludur. Bu görüş temsilci lehine olacak şekilde hayli çarpıtılmış bir görüştür. Hakları genişletilmiş sorumlulukları (bilakis) azaltılmıştır. Bunun tam aksine temsil edilen yeni sorumluluklara sahip olmuş ve (bilakis) haklarından bazılarından vazgeçmiştir. Yetkilendirme görüşü bu ilişkinin formalitelerine yoğunlaşmaktadır ki ben buna "şekilci görüş" diyorum. Temsil kavramını, gerçek temsil gerçekleştiği

noktadan önce başlangıçta yer alan bir işlem aracılığı ile tanımlar. Kendisine verilen yetkiler oranında ve yetkisinin sınırları dâhilinde bir kişinin yaptığı her şey temsil etmektir. Bir temsilcinin işi üzerinde sınırlılıklar ve kısıtlılıklar olduğu söylenebilir ama bunlar her zaman kendisine verilen yetki ile eş kapsamlıdır. Temsil, ilk etapta yetkinin verilmesi ile oluşan ve temsilcinin içinde istediği gibi hareket edebileceği bir çeşit kara kutu gibidir. Eğer kutudan ayrılırsa sınırlarını aşmış olur, temsil edemez. İyi ya da kötü temsil etmek gibi durumlar söz konusu olamaz; temsilci temsil ediyordur ya da etmiyordur. Temsil etme hareketi ya da temsilcinin görevleri diye bir şey yoktur, doğru türden yetkilendirmeyi izleyen ve bu yetkilendirmenin sınırları dâhilinde yapılan her şey tanımı gereği temsildir.

Bu görüş, çoğu siyasi kuramcı ve siyaset bilimci tarafından paylaşılmaktadır. Biz üç versiyon olduğunu kabul ederiz: birbirini izleyen birkaç Alman kuramcının geliştirip *Organschaft* kavramı üzerine oturttuğu versiyon, demokratik temsili hükümetin gelişim sürecini takip eden ikinci bir versiyon ve Eric Voegelin'in çalışmalarında bahsedilen üçüncü versiyon.

Hobbes'un tam tersi *Organschaft* kuramcıları tek bir bireyden ziyade gruptan yola çıkarlar; temsilci, bir bireyin vekili olmak yerine, grubun bir organı haline gelir. Bu görüşü geliştiren yazarların en iyi bilinen ismi (kendisi *Organschaft* ifadesini kullanmamış olsa da) kuşkusuz Max Weber'dir. Weber, "temsil" kavramından kastın şu olduğunu ifade eder: " bir grubun belli üyelerinin hareketi diğerlerine atfedilir ya da grubun geri kalanının bu hareketi gerçekten de kendileri için "geçerli" ve kendilerini bağlayan bir hareket olarak görmesi gerekmektedir.[65]

Weber daha sonraları bu tanımı genişlettiğinde sosyal bir ilişkinin, her üyenin hareketinin diğer tüm üyelere atfedilmesi ya da belli üyelerin hareketinin diğer üyelere de atfedilmesi şeklinde olabileceğini söyler. "Böylece çıkarlar onların payına düşecek ve sonuçlar üzerlerine kalacaktır."[66] Her üyenin hareketleri diğerlerine atfedilir ise elimize geçen temsil değil kan davaları, kan gütmeler ve intikam örneklerinde olduğu gibi "dayanışma" olur.[67] Gerçek temsil ancak seçilmiş belli üyelerin grup adına hareket etme yetkisinin olduğu diğerlerinin ise buna sahip olmadığı durumlarda gözlenir.

Weber'in görüşü geleneksel *Organschaft* kuramcılarından çok ince bir farkla ayrılır. Örneğin; Hans Wolff, temsilciyi "hareket hakları ve görevlerinden grubun istifade ettiği kişi" olarak tanımlar. "temsilci grup adına hareket eder ve hareketleri netice itibariyle gruba atfedilir."[68]

Weber gibi Wolff da her üyenin hareketlerinin tüm gruba atfedilmesi durumunu, belli üyelerin geri kalanlar adına hareket etmek için seçilmesi

durumundan ayırt eder. Fakat aynı zamanda bu iki durumu da temsil örneği olarak görür. Sadece beli üyelerin grup adına hareket edebildiği durumlarda, oldukça gelişmiş bir temsil şekli söz konusu demektir yani:*Organschaft*.

Organschaft doktrininin kökenleri Fransız İhtilali'ne dayanır ve on dokuzuncu yüzyıl yazarlarında görülür.[69] Fakat aslında temel hatları ile Gierke ve Jellinek tarafından geliştirilmiştir ve Kıta üzerinde bu yüzyılın başlarına dek oldukça fazla popüler hale gelmiştir. Bir yetkili ya da temsilci, bir grubun özelleşmiş "organı" dır.[70] Bu görüşün örgütsel siyasi kuram diye adlandırdığımız, (bazı) insan gruplarının yaşayan organizmalar (gibi) oldukları fikri ile net benzerlikleri vardır. Fakat *Organschaft* yazarlarının çoğu, bu tür metaforlarla değil, hâkimiyet meseleleri ve hükümet temsilcilerinin yasal statüsü ile ilgilenirler. Onlar için bu kuram örgüt kuramından çok hükümete seçilmişlik kuramıdır.

Bu şekilde algılandığında bütün hükümet görevlileri, devletin tüm organları temsilcidir ve temsil her kompleks toplumda gereklidir. Bir grubun yapılması gereken işleri vardır ve bu işler ancak bireylerin faaliyetleriyle gerçekleşir. "Kararları belli bireyler tarafından uygulanması gereken her sosyal grupta bir şekilde temsil olması gereklidir" fikrini algılayabilmek için bir kişinin *Organschaft* kuramcısı olması gerekmez.[71] Bu mantığa göre grup adına hareket eden herkes onun temsilcisi gibi görünebilir çünkü hareketleri gruba atfedilir ve grup üzerinde bağlayıcıdır. Postacı postayı Amerika Birleşik Devletleri adına dağıtır ve postacının gümrük hattında sebep olduğu zarardan devlet sorumludur. Yargıçlar da bu şekilde devleti temsil ederler. Büyükelçiler de de öyle. Oy kullanan kişi bile görevi diğer organları seçmek olan, devletin vekili ya da organı olarak görülebilir. Yani seçmen bile bir çeşit temsilcidir.[72] Açıkça görülmektedir ki, bu bağlamda temsilcilerin devlet görevi için seçilmiş olması gerekmez. Grubun bir organı oldukları sürece seçilme şekillerinin bir önemi yoktur. Seçilmiş temsilcilerin diğer yollarla seçilmiş olanlardan statü olarak da farkı yoktur.[73]

Fakat bu noktada *Organschaft* kuramı Hobbes'un öne sürdüğü görüşteki zorluğa oldukça benzer bir problem ile karşı karşıya kalmaktadır. Tüm devlet görevlilerinin normalde temsilci olarak nitelendirilmediğini belirtmek gerekir. Bu sıfat daha çok, bir parlamentoya seçilenlere (hatta belki de seçilmiş bir yönetici) verilir. Her devlet müessesesinden temsili bir kurul olarak söz edemeyiz. Fakat verilen yetkilendirme tanımına göre bir ayrım yapmanın; ayrıca seçilen parlamenterlerin ve parlamentonun diğer temsilcilerden neden daha gerçek ve neden daha fazla temsilci özelliği taşıdığını açıklamanın bir yolu yok gibi görünmektedir.

Organschaft kuramcılarının bazıları bu zorluğu fark etmiş ve bu zorlukla başa çıkmaya çalışmıştır. Jellinek, diğer devlet organlarının diğer devletler ve yabancılarla ilişkilerinde "dışarıya karşı" devlet adına hareket ettiğini, temsilci parlamentonun ise "içeride" halkına karşı devletin resmi sesi olma görevini yerine getirdiğini söyler.[74]

Fakat bu söylenenler neden bir fonksiyonun diğerinden daha fazla temsil niteliği taşıdığına dair bir fikir sunmaz. Jellinek geleneksel olarak temsilci(ler) olarak adlandırdığımız devlet organlarının "ikincil" organlar olduğunu ileri sürer. Yani bu türde her organın kendinden önce gelen ve kendisini temsil eden başka bir "birincil" organı vardır. Örneğin halkın kendisi devletin organıdır ve temsilci meclis de onların ikincil organıdır. Maalesef Jellinek ne demek istediğini açık bir biçimde ifade edememektedir. Tahminen ikincil bir organın hareketleri, sadece devletin tümüne değil aynı zamanda denk düştüğü birincil organa da atfedilmektedir. Fakat neden bazı hareketler birden fazla kişiye/ şeye atfedilir? Jellinek bazen birincil organın, ikinci organın hesabını düzenlemeye, yönetmeye ya da teslim almaya hakkı olduğunu ima eder.[75] Fakat sıklıkla buna gerek olmadığını sadece yasal niteliğe gerek duyulduğunu, parlamenterin iradesinin resmi anlamda insanlara yüklendiğini belirtir.[76] Başka bir organ tarafından seçilmiş olmak bir kriter olamaz çünkü her devlet görevlisi birileri tarafından seçilir ya da atanır; oy kullananların dahi kayıtlı olması gerekmektedir. Bu durumda neden belli organların sadece devleti değil aynı zamanda başka bir organı temsil ettiği muamması ile karşı karşıya kalıyoruz. Daha önemli başka bir sorun ise: Bu çifte temsil, neden tekli temsilin olduğundan daha gerçek temsil özelliğine sahip?

Organschaft kuramcıları tarafından en sık ortaya koyulan açıklama; geleneksel anlamda temsilci(ler) olarak adlandırdığımız organların devlette eşsiz bir fonksiyona sahip olmasıdır. Onlar devletin karar organıdır; fonksiyonları karar vermektir tıpkı Hobbes'un bakış açısından iktidardakinin durumu gibi.[77] Fakat *Organschaft* kuramcıları karar verme sıfatının bu bağlamda neden diğer hareketlere yüklenen anlamlardan daha önemli olduğunu açıklamakta asla yeteri kadar başarılı olamamışlardır.

Hobbes' a göre her hükümet temsilcidir ve bunu anlıyor olmamıza rağmen bu şekilde iktidara sahip birisine temsilci demeyi tercih etmeyiz. *Organschaft* kuramcıları da bize aşağı yukarı aynı şekilde her devlet vekilinin hangi anlamda temsil eylemini gerçekleştiriyor olduğunu göstermişlerdir fakat temsilci vekillerin diğerlerinden hangi noktalarda ayrıldığı konusunda emin değillerdir. Çoğu modern siyaset bilimcisi, temsilci hükümeti di-

ğer temsilci şekillerden, temsilcileri de hükümet organlarından keskin bir şekilde ayıran bir tanımın gerekli olduğu görüşündedir.[78] Fakat içlerinden bazıları bu farklılığı yetkilendirme görüşünden elde etmeye çalışır.

Eğer sistematik tartışmalar bir yana, günlük yorumların ve kısa tanımların ötesini görmeye çalışacak olursak, çeşitli İngiliz ve Amerikan siyasi bilimci ve kuramcısının yetkilendirme görüşünü desteklediğini görürüz. Edward Sait'ten Avery Leirson'a, Sir Arnest Barker'dan Karl Loewenstein'a, John Plamenatz'dan Joseph Tussman'a kadar çoğu isim Hobbes'cu tanım ile esasen aynı fikirdedir. Hepsi bize "temsilin bir kişiye diğerlerinin adına hareket etme yetkisi verildiği zaman ortaya çıktığını" söyler; temsil etmek "bağlayıcı yetki ile diğerlerine vekâlet etmek" anlamına gelir. Seçilmiş bir kurul bile "ancak temsil yetkisine sahip ise" gerçekten temsilcidir ki burada yetki diğerleri adına "müzakerelerde bulunup karar vermek" anlamı taşımaktadır.[79] Temsilin özü "temsilcilerin -ne şekilde atanmış olursa olsunlar- seçmenleri adına, onlarla müşterek hareket etmek için önceden yetkilendirilmiş olmaları ve ortak aldıkları kararlarla onları bağlamalarıdır.[80] Önceden verilen yetki, adına hareket ettiği kişileri bağlayan temsilci hareketleri- bunlar tanıdık öğeler içermektedir.

Yetkilendirme tanımından yola çıkan bir temsili demokrasi kuramcısı için, can alıcı kriter seçimlerdir ve seçimler, seçilen görevlilere seçmenlerin yetkilerini devretmesi olarak görülür. Normalde bu yetki devri belirli bir zamanla kısıtlıdır yani görevlilerin temsilci statüleri yeni seçim zamanı geldiğinde son bulur. Her seçimde, seçmenler yetkiyi yeniden devrederler, yeniden temsilciler atarlar, tabi aynı kişileri bir dönem için daha yeniden yetkilendirebilirler. Kesin seçim bir kişiyi bir göreve atayan seçimdir çünkü ona yetki veren ve onu temsilci yapan bu seçimdir. Seçimler "yetki bahşetme" hareketleridir.[81]

Tussman şunları ileri sürer:

Temsilin özü yetkilendirmek ya da yetki devretmektir. Bir temsilciye yetki vermek de bir başkasına kendi adına hareket etme yetkisi vermek anlamına gelir. Devredilen yetkilerin sınırları dâhilinde birisi aslında kendisini bir başkasının iradesine önceden teslim ediyor demektir…

Bizi yönetenlerin seçimle başa geçiyor olması onları daha az yönetici yapmaz… Meclise temsilcilerimizi kendimiz gönderiyoruz demek, çarşıya hizmetçilerimizi gönderdiğimiz anlamına gelmez. Fikir ya da kararlarına kendimizi tabi kıldığımız kişi ya da kişiler seçmiş oluruz. Daha sonraki bir tarihte yeni bir temsilci atama ihtiyacı bir itaat hareketinin olduğu gerçeğini değiştirmez.[82]

Benzer şekilde Plamenatz temsili "başka birinin rızası ile hareket etme" olarak görür ki bu da iki anlama gelmektedir.[83] İlk olarak eğer "bir kişinin belli bir durumda nasıl hareket edeceği diğer kişinin nasıl hareket edilmesini istediğine bağlıysa o kişi diğerinin onayıyla hareket etmektedir." İkincisi, temsil edilen kişi, en azından kendi adına temsilci tarafından gerçekleştirilen hareketlerin sorumluluğunu paylaşmalıdır; yalnızca o zaman "temsilcinin gerçekten de temsil edilenin izni ile hareket ettiği" ve onu temsil ettiği söylenebilir.[84] Yani temsili hükümeti "yönetilenin yönetenin hareketlerinden sorumlu olduğunu söyleyebileceğimiz bir hükümet şekli" olarak yeniden tanımlayabiliriz.[85]

Fakat bu yazarlar da bir zorlukla karşı karşıyadır. Onların temsil tanımlarında, yetkinin sadece sınırlı bir zaman için devredilmesi ya da seçimlerin düzenli olarak yapılması gerekmez. Bir hükümetin yalnızca, yetkilendirme durumu makul aralıklarla ve sadece kısıtlı bir süre için gerçekleşirse temsilci bir hükümet sayılabileceği şart koşulabilir. Fakat bu kuramcıların yaptığı temsil tanımı içinde bu şartı doğrulayan ya da açıklık getiren herhangi bir şey yoktur. Hobbes'un görüşüne uygun olarak, insanların bir başkasına önceden ve belirsiz bir süre için sınırsız yetki vermemesi için; yani ilk seçilen hükümeti sonsuza dek ya da seçilen yöneticiler ve seçmenlerinin ömürleri boyunca temsilci kabul etmemesi için bir sebep yoktur. Temsili hükümet olarak ömür boyu diktatörlüğü kabul etmemelerine rağmen, söz konusu yazarlardan hiç biri bu olasılığı açıklamakla başa çıkamamıştır.

Eric Voegelin'in *Siyasetin Yeni Bilimi* ("*New Science of Politics*") adlı kitabında yetkilendirmenin üçüncü bir versiyonu verilir. Bu versiyon klasik yetkilendirme tanımı yapar fakat tanımın devamını farklı bir bakış açısı ile getirir. Bu durum Hobbes'un görüşlerindeki sorunlara yakın özelliktedir yani Voegelin'in çalışması yetki görüşü ve onun henüz tanımlanamamış öğeleri arasındaki gerilime başka bir örnek teşkil eder.

Voegelin işe temsilin bilindik temsil tanımlarından biri ile başlar yani sıradan insanların "politik tartışmalarda, basında ve siyasi literatürde" "geleneksel olarak temsili hükümet olarak adlandırılan" hükümet şeklini diğer hükümet şekillerinden ayırdığı tanım.[86] Bu tarzda birkaç hükümet ismi ve ortak özellikleri sayılabilir, örneğin: seçilmiş bir meclis, belki de seçilmiş bir yönetici. Voegelin bu temsil kavramından "betimleyici" olarak bahseder ve onu "temel türde" bir temsil olarak nitelendirir.[87] Fakat bu temel seviyenin ilerisine gidilmesi gerektiğini ileri sürer. Prensipte bunu yapmak gerekir. Çünkü "siyasi bir realitede"siyasi sistem içindeki katılımcıların kullandığı sağduyu tabirleri, çoğu zaman "bilime herhangi bir bilişsel yarar sağlaya-

cak" şekilde "eleştirel olarak açıklanamaz."[88] Sağduyulu temsil kavramının kişiyi, Sovyetler Birliği gibi bir hükümetin dışarıdan göründüğü haliyle aslında temsilci bir hükümet olup olmadığı; anayasası ve seçimlerinin gerçek ya da temsilci kurumlarının "anlamlı" olup olmadığı konularında şüphede bıraktığını kaydederek bu prensip daha uygun bir seviyede örnekle açıklanabilir.

Voegelin, "varoluşsal" anlam adını verdiği ikinci bir temsil "türü" ile devam eder.[89] Yazar, Sovyet Hükümeti'nin halkını temsil konusunda şüphe duyulsa da hükümetin Sovyetler Birliği'nin otoriter ve etkili lideri olduğunu, "geçmişte de Sovyet toplumunu siyasi hareket eden bir toplum olarak temsil ettiğini" söyler.[90] Ancak birkaç örneği bulunan bu tarz otoriter liderlikler bir toplum kendini farklılaştırdıkça ve harekete geçmek için organize oldukça; yalnızca zamanla ortaya çıkar. Voegelin'in varoluşçu temsil kavramı ile anlatmaya çalıştığı şeyin tam bir yetkilendirme görüşü olduğu açıktır.

Siyasi telaffuzun bir sonucu olarak insanlara, toplum adına hareket eden yöneticilere, hareketleri kendi şahıslarına değil toplumun tümüne atfedilen kişilere rastlarız- bu durum şöyle bir sonuç doğurabilir, örneğin: insan hayatının bir alanını düzenleyen genel bir kuralın dile getirilmesi, ahlaki felsefe çerçevesinde bir uygulama olarak algılanmayacaktır. Toplum üyeleri tarafından kendilerini bağlayan güce sahip bir kuralın beyanı olarak algılanacaktır. Hareketleri böyle etkili şekilde algılandığında bir kişi o toplumun temsilcisidir.[91]

Bu tarzda bir temsil seçim gerektirmez. Babadan oğula geçen monarşiyi devir alan hükümdar; demokratik olmayan yolla seçilmiş parlamento da bu örneğe uygun düşen temsilciler olarak kabul edilebilir. Temsilin demokratikleştirici bir şekilde aşağı yayılması yalnızca belli tarihi koşullar altında artışa geçer. "Halk arasında kendini ifade etme çoğaldıkça; kendini politik olarak ifade ederek toplumun üyesi olma durumu en son bireyde sınırını buluncaya dek temsilci alanını genişletecektir; buna paralel olarak da toplum kendisinin temsilcisi haline gelecektir.[92] Hobbes'un bu konuyla ilgili görüşü muhtemelen şöyle olurdu: yetki bir kişiye, bir konseye ya da bir araya gelen herkese verilebilir.

Hobbes'ta olduğu kadar Voegelin'in kavramı da sosyal hareket ihtiyacına dayalıdır. Bir toplum ancak kendisi için hareket edebilecek bir temsilciye sahip ise var olabilir: "siyasi bir toplumun tarihteki varlığı kraliyet temsilciliği üzerine bir *kral* ("*the rex*") bulma, bir krala sahip olma ve onu kaybetme terimleri üzerinden tutarlı bir şekilde ifade edilmiştir. Hareket edebilmek demek bir krala sahip olmak demekti; kralı kaybetmek ise ha-

reket etme özelliğini kaybetmek anlamı taşıyordu. Grup hareket etmediği zaman bir krala ihtiyaç duymuyordu."[93] Daha sonra grup, grup olma özelliğini kaybetti. Voegelin hareket edemeyen bir temsilcinin temsilci olamayacağı konusunda şüphesiz Hobbes ile aynı fikirdedir.

Fakat Voegelin de bu yetkilendirme görüşünü yeterli bulmaz. Çünkü yetkili temsilcinin hareketlerinin toplumun tümüne atfedilmesi ancak temsilci, ulus ruhu dediğimiz toplumun temel direktif görüşüne uygun hareket ederse gerçekleşecektir. Bu da Voegelin'i "aşkın" türde bir temsil anlayışına itmiştir. Bu anlayışa göre toplum "kendisinin ötesinde aşkın bir gerçekliğin" "aşkın bir hakikatin" temsilcisidir ya da olabilir.[94] Bu türde temsil sadece toplumlarla sınırlı değildir; kuramcılar ya da filozoflar bu şekilde "gerçekliği temsil edebilirler." Eğer bir Grek tragedyası seyircilerde bir paylaşım hissi ve özdeşleşme hissi uyandırıyorsa, tragedyanın kahramanları izleyiciler adına "temsili bir ızdırap" yaşıyor demektir.[95] Voegelin bir toplumun otoriter temsilcisinin, aşkın bir gerçeği ya da o topluma uygun aşkın bir düzeni temsil ediyorsa üstlendiği bu rolü etkili bir şekilde yerine getirdiği fikrini savunmaktadır: "hükümdar toplumu bizzat kendisi temsil eder çünkü o kainat düzeninini ayakta tutan aşkın gücün temsilcisidir."[96]

Bu aşkın temsil türü Voegelin'in tarih, toplum ve din bilinci ile ilgili ana tezinde karmaşık fakat merkezi bir rol oynar ve bu tez Voegelin'in temsil tartışmasının aydınlatmaya çalıştığı şeyin ta kendisidir. Fakat bizim şu andaki amacımız dâhilinde bu tezi incelememize gerek yok; ihtiyacımız olan şey yalnızca Voegelin'in üç "temsil" tanımı ve bu tanımların birbirleri ile olan ilişkilerini değerlendirmek. İkincisi yani yetkilendirmenin, ilk tanımdan; diğer adıyla ve eleştirel bilim adamlarının piyasa terminolojisini bilişsel bir araç haline dönüştürdükleri haliyle sağduyu tanımının içinden doğduğu kabul edilir.[97] Yetkilendirme görüşü ve onun aşkın türü arasındaki ilişki hakkında, Voegelin bize, her ikisinin de "problemi belli açılardan ilgilendirdiğini" ifade etmektedir. O halde otoriter temsilci, toplumun "gerçeğin temsilindeki aktif lideridir." "Halk kitlesinin onayı ile oluşturulmuş hükümet"; halkın, Peitho yani ikna yoluyla itikat ile gerçeğin temsilinde aktif katılımcılara dönüşmesi seviyesinde bir siyasi bilinç gerektirmektedir. Bu mesele ancak insanoğlu ruhunun aşkın bir gerçekliği temsil edebilecek güçte olduğunu keşfettiğinde ortaya çıkmıştır ve bu keşfi yapan ilk filozof da "bu keşfin sonucunda bu yeni gerçekliğin temsilcisi haline gelmiştir."[98]

Voegelin her biri "temsil" olarak adlandırılan bir şeye işaret eden bu üç tanımın, birbiri ile ilişkili olduğu görüşündedir. Fakat bu üç tanım da birbirinden gerçekten de çok farklıdır. Eğer Voegelin'in yetki görüşünü be-

lirleyici olarak alırsak- yani temsilcinin hareketleri tüm gruba atfedilen kişi olduğunu bu yüzden yükümlülüklerin bu gruba mal edildiğini- seçilmiş bir meclise sahip bir hükümetin, "temsili hükümet" olarak adlandırılmasının bir anlamı kalmazdı. Birilerinin doğaüstü gerçekliği temsil etmesinin de. Eğer temsil diğerlerini bağlayan bir yetki ile onlara vekâlet etmek demek ise; "aşkın gerçekliği temsil etmek" ne anlama geliyor olabilir? Toplumun hareketlerinin aşkın hakikat üzerinde bağlayıcılığı olan normlar olduğu mu kabul ediliyor? Yetki görüşünün geçerlilik ve yetersizliklerini gören Voegelin, bu görüşünü Hobbes'un tanımında eksik olan "bazı dış sınırlar ve standartlara uyan" farklı bir temsil ile tamamlamaya çalışır. Fakat Voegelin bu farklı tanımları birbiri ile bağdaştırmaz; tek bir kavramın nasıl görünürde birbiriyle bağdaşmayan fakat doğru olan tanımlarının olabileceğini açıklamaz. Bu durum Voegelin'in çalışmasına eleştiri olarak algılanmamalıdır. Temsil kavramı, Voegelin'in *Siyasetin Yeni Bilimi* adlı eserindeki gerçek ilgi odağı değildir, yalnızca ilgilendiği konuyu ele alırken kullandığı bir araçtır. Fakat çalışmamızın amaçları doğrultusunda ilerleyecek olursak yine Hobbes'ta karşımıza çıkan en belirgin problemleri ortaya koymaktadır: yetkilendirme görüşünün aynı anda hem anlaşılırlığı hem de yetersizliği ile ilgilenme gereği.

O halde, yetki görüşü temsil kavramı hakkında yapılmış, rastgele bir hata olmaktan daha öte bir şey gibi görünür. Farklı alanlardan çok sayıda kuramcının hepsi kavramı aynı hatalı yolla algılamış olamaz. Temsil fikrine belli bir açıdan yaklaşacak olursak, yetki görüşü doğal olarak kendini gösterecektir. Örneğin; kendi adına anlaşma imzalayan bir iş adamı ile bir başkası adına imzalayan vekil arasındaki önemli farkın ne olduğunu sorgulayacak olursak, tabi ki cevabımız gerçekleştirilen hareketin kimi bağladığına dayanacaktır. Bu yol bizi yetkili ve sahte vekiller arasındaki farkı düşünmeye ve yetkilendirilmiş olarak bir başkası adına hareket etme, yetki ile onu bağlama gücünü tanımlamaya yöneltebilir. Ya da kuruluşları düşünecek ve bir grup adına konuşan kişinin kendi adına konuşan kişiden hangi anlamda farklı olduğunu sorgulayacak olursak, yetki görüşünün farklı versiyonları mutlaka ortaya çıkacaktır.

Yani yetki görüşünün kulağa cazip gelişi ile ilgili gizemli bir durum söz konusu değildir. Temsilin (bazı) sıradan fakat geçerli örneklerinden türetilmiş ve yine bu örnekler üzerine oluşturulmuştur. Fakat bu görüşün bazı versiyonları hala bariz olarak yetkilendirme kuramcısını tanımasında, üstü kapalı olarak ise örnekleri ve öne sürdüğü fikirlerde ya da (eğer dikkatli ya da özet çalışmış ise) öne sürdükleriyle ilişkili, daha ilerideki iddialarda bir takım zorluklarla karşılaşmaktadır.

Kuramcının temsil örneklerindeki yetkilendirmenin geçerliliğini gördüğümüzde, temsil etmek olarak nitelendirdiğimiz aynı doğallığa sahip, farklı durumlar olduğu gerçeğini göz ardı ediyor olabiliriz. Sadece yetkilendirme örnekleri üzerinde durulduğu zaman kuramcı ile birlikte, farkında olmadığımız ama aslında çok bariz, bir o kadar kısıtlayıcı varsayımları tam olarak incelemeden kabul edip kendimizi inandırmamız hayli olasıdır. Örneğin; temsilin kişilerin hareketlerini ilgilendirdiği, insanlar arasındaki hareketleri ve bu hareketlerin sonuçlarını ilgilendiren bir düzenleme olduğunu düşünmemiz sağlanır. Bu elbette doğrudur fakat her zaman değil. Temsil içeren durumlardan da bahsedebiliriz; temsili bir örnek, temsili bir sanat, "birisinin en iyi işlerini temsil eden" bir çalışma, "ele aldığı konuyu bir şekilde temsil eden" bir ressam, halkı temsil eden bir bayrak, haritadaki demir cevheri kaynaklarını temsil eden semboller… Anlaşmalar, haklar, yükümlülükler, yetki ve hareketler bazında oluşturulan hiçbir tanım "temsil etmek" kelimesinin bu ifadeler ile alakalı olması gerektiğine- bu ifadelerin de neden temsil örnekleri olması gerektiğine dair- açıklık getiremez. Yetki görüşü; "temsil" ("representation"), "temsilci" ("representative") isimleri ve "temsil etmek" ("represent") fiilinin bazı kullanımlarını açıklar görünmektedir fakat bu familyaya mensup diğer kelimelerin anlamını karşılamakta yetersizdir. "Kötü temsil etmek" ("misrepresenting") ya da "kötü temsil" ("misrepresentation") kelimelerinin ne anlama geliyor olabileceğini bize söyleyemez ne de "temsilcilik" ("representativeness") veya "tipik" ("typical") kelimesi ile aşağı yukarı aynı anlamı taşıyan "temsilci" ("representative") sıfatının anlamını açıklayabilir.

Bu tarz örnek ve ifadeleri gözden kaçırmak, görüşümüzü ve tanımımızı temsilin bir alt kategorisi olan insanların diğer kişiler tarafından onların hareketleri ile temsil edilmesiyle sınırlandırmakta herhangi bir sakınca var mıdır? Neden siyasi kuramcı aslında insanlar ve sosyal düzenlemelerle ilgilendiği halde sanatla, harita çizmekle ya da matematiksel örneklem kuramı ile meşgul olmalıdır? Vereceğimiz cevap, hareketlerle ve hareketlerin sonuçlarıyla ilgili olduğu zaman bile kısıtlayıcı varsayımın bizim ve yetki kuramcısının, temsilin ne olduğu ile ilgili yanılgıya düşmesine sebep olacağıdır. Bu durum diğerleri *adına hareket etme* bazında bu tür zorluklarla karşılaşan bir görüş doğurur ki bu zorluklar yetki görüşüne sahip kuramcıları oldukça uğraştırmıştır. Tüm bunlar temsilcinin bazı dış standartlara uyma zorunluluğu ya da düşünerek, uygun hareket etme yükümlülüğü ile değil; yalnızca temsilcinin diğerlerini bağlama gücünün altını çizen şekilci bir bakış açısı ile son bulur.

Burada olanları tartışmak için A. Philips Griffiths tarafından yapılan bazı ayrımlardan faydalanabiliriz: birinin hareketini ve hareketin sonuçlarını diğerine atfetmek arasındaki ayrım.[99] Kendisi bir yetki görüşü kuramcısı olmamasına rağmen Griffith, farklı birçok temsil anlamının içinden, aslında temelinde bir yetkilendirme görüşü olan "atfedici" ("ascriptive") adını verdiği bir anlamı diğerlerinden ayrı tutar. Atfedici bir temsilci, "hareketleri evli olmak gibi normalde ön eylem gerektiren rol ya da statüleri bir başkasına atfetmeye zemin oluşturan" temsilcidir.[100] Bir davranışta bulunur fakat ne hareketleri ne de hareketlerinden kaynaklanan statü değişikliği, temsilcisi olduğu başka bir kişiye mal edilir.

Griffith, hareketlerin atfedilişi ve hareketlerin "normatif sonuçları" adını verdiği atıf durumu arasında önemli bir ayrımın altını çizer. Bazı hareketlerin yapılabilmesi için fiziksel hareket gerektirdiğini bu yüzden sadece kişinin bizzat kendisi tarafından gerçekleştirilebileceğini söyler. Örneğin, eğer yutmazsa bir kişinin yemek yemesi mümkün değildir ya da ses çıkarmazsa şarkı söyleyebilmesi. Diğer taraftan, vücudu ile yapması gereken belli bir harekete gerek olmasa da, çoğu hareket o kişiye atfedilebilir. Örneğin; evlenmek, anlaşma yapmak, birine hakaret etmek, bir mülke izinsiz girmek gibi. Bu faaliyetler, fiziksel hareketler değil belli hakların yükümlülüklerin, sorumlulukların ve taahhütlerin elde edilmesini gerektirir.[101]

İlk türdeki hareketlerin "zehirlenmek ya da açlığını bastırmak ya da bebeği uyandırmak gibi sadece günlük hayatı etkileyen sonuçları vardır.[102] Bahsedilen ikinci türdeki hareketler ise Griffiths'in normatif sonuçlar adını verdiği; haklarda, yükümlülüklerde ya da statülerdeki değişikliklerdir.[103] Kişisel vücut hareketi gerektiren hareketler ve günlük hayattaki hareketlerin sonuçları ayrıca; muhtemel bazı normatif sonuçları doğurabilir ve failin de hala bunlara bağlıymış gibi kabul edildiği söylenebilir. Örneğin; baba olmanın muhtemel bir sonucu, çocuğun bakımı ve yetiştirilmesinden mesul olmak demektir. Hiçbir temsil türü adı altında baba olma fiziksel hareketinin, temsilcim tarafından bana atfedilmesi mümkün olamaz. Fakat bir temsil türü adı altında bu yolla çocuk kendiminmiş gibi ona bakma sorumluğuna sahip kişi haline gelebilirim.[104]

İşte bu nedenle bir kişinin hareketlerini diğerine atfetmek ile bu hareketin normatif sonuçları arasında ayrım yapmak önemlidir. İlk bahsettiğimiz duruma, ancak evlenmek gibi şahsen yapılması gerekmeyen hareketler bazında, mantıklı örneklere rastlayabiliriz. A kişisinin şarkı söylemesini, yemek yemesi ya da uyumasını B kişisine atfedemeyiz, bir kişi bu tarz eylemleri bir başkası için yapamaz. Fakat herhangi bir hareketin normatif bir

sonucu- ister statüde, yükümlülüklerde ya da evlenmek ve benzeri eylemlerde, ister fiziksel hareketlerin muhtemel sonuçları olsun; direkt değişiklik olsun- başkasına atfedilebilir. Bu nedenle Griffiths'in öne sürdüğü üzere normatif sonuçların atfı hareketin kendisinin atfından "daha esas"tır. Çünkü her türde hareket normatif sonuçların atfına izin verirken bazı hareketlerin sadece kendisi bir başkasına atfedilebilir. Ayrıca atfedici temsilin "temel fonksiyonu," A kişisinin hareketlerinin B'ye mal edilmesidir.[105] Bir kişinin hareketlerini diğerine mal etmemizin nedeni aynı zamanda ona bu hareketin normatif sonuçlarını da mal etmektir. Griffiths'in bu konuda bir yönden haklı olsa da önemli ölçüde hatalı olduğunu göreceğiz.

Griffiths'in yaptığı ayrımı, yetkilendirme kuramcılarına uyguladığımızda, aslında öyle olmamalarına rağmen aşağı yukarı aynı kapsamda olduklarını varsayacak olursak, temsili dört farklı fikrin biri ya da hepsi ile tanımladıklarını söyleyebiliriz. Bu nedenle yetki görüşü kuramcılarının şu noktalarda karmaşa yaşama eğilimi taşırlar: (1) birinin hareketlerini diğerine mal etme; (2) birinin hareketlerinin normatif sonuçlarını diğerine mal etme; (3) bir başkasının verdiği yetki ile hareket etme ve (4) özellikle bir başkası üzerinde yetki, ona buyurma hakkına sahibi olma.

Bunlardan ilki, hareketlerin atfı -aynı anda hem hareketi A kişisinin yaptığını hem de hareketin B kişisine ait olduğunu söylemek- temsilin *hareketler bağlamında* taşıdığı anlamdır. Fakat bu durum normatif sonuçların atfedilişi ile ilgili olabilir; olmaya bilir de. Bunların hepsi hareketlerin başkalarına mal edilişine birer fırsat aynı zamanda da neden teşkil ediyor olabilir fakat birer fırsat ve sebep olarak görülemeyebilirler. Ayrıca hareketleri atfedebilmek için başka fırsatlar da vardır.

Çoğu yetki görüşü kuramcısı işe bir kişinin hareketlerini diğerine atfetmek ile başlar. Hobbes'un hareketlerin "sahipliğinden" ("ownership") bahsederken kastettiği de budur: bir temsilci hareketleri kendisinin olmayan, hareketleri başka birine atfedilen kişidir. Benzer şekilde Weber, temsili bazı kişilerin hareketlerinin kendilerinden ziyade bir gruba atfedilmesi durumu ile tanımlar. Voegelin ise temsilcilerden ("varoluşsal" ya da yetkilendirme anlamında) hareketleri kendilerine değil başkalarına mal edilen kişiler olarak bahseder. Daha sonra hepsi demek istediklerini yukarda sıraladığımız ikinci, üçüncü ve dördüncü fikirler aracılığı ile detaylandırarak açıklamaya çalışırlar. Fakat bu fikirlerin hiç biri eş kapsamlı ya da anlamca birbirine denk değildir.

A'nın hareketlerinin B'ye atfedilmesinin normatif sonuçlarından her biri; A kişisinin B kişisini temsil ettiğini söyleyebilme imkânı oluşturmaz.

Vurgulamaya çalıştığı noktada Griffiths diğer tüm yetki görüşü kuramcıları kadar hatalıdır. Bir sendika müzakerecisinin sendikayı temsil ettiğini ileri sürer çünkü hareketlerinin (mesela bir sözleşme üzerinde anlaşmaya varmak) sendika üzerinde normatif sonuçları olacaktır. "Bazen temsilcileri bir maaş düzenlemesini kabul ettiğinde, sendika üyelerinin de bu durumu kabul ettiğini söyleriz... Fakat daha fazla söylediğimiz başka bir şey de... sendikacıların temsilcilerinin hareketi aracılığı ile maaş düzenlemelerini izlemeyi kabul ettikleridir.[106] Fakat birisinin sendika üzerindeki normatif sonuçlarını kendi hareketleri ile ortadan kaldırabilmesi için o sendikanın temsilcisi olması gerekmez. Bir hâkim sendikayı bağlayan yasal bir emir çıkartabilir. Hâkim bu emri çıkardığında hâkimin de sendikanın temsilcisi olduğunu ya da onu temsil ettiğini söyleyemeyiz. Peki, o halde hâkim sendikanın müzakerecisinden hangi anlamda farklıdır? İkisinin de sendika üzerinde bağlayıcı yetkisi vardır fakat içlerinden yalnızca biri hareketleri ile sendikayı temsil eder. Yalnızca sendikanın müzakerecisinin hareketleri sendikaya atfedilir; yalnızca bu kişi herhangi bir harekette bulunduğunda sendikanın o harekette bulunmuş olduğu söylenebilir. Hâkimin durumunda hareketleri başkasına mal edildiğinden bahsedemeyiz. Bu yüzden bazı durumlarda temsil kavramına değinmeden normatif sonuçları başkasına atfedebiliriz. Fakat sendika üzerine hâkimin kararı ile uygulanan normatif sonuçlar, normalde hareketi gerçekleştiren kişinin payına düşen normatif sonuçlarla aynı türden değildir. Çıkarılan yasal emirler normalde bu kararı veren hâkim üzerine yükümlülük getirmez; bu, hâkim için diğerleri üzerine yasal yükümlükleri uygulamanın bir yoludur. Fakat bir belgeyi imzalamanın, imzayı atan kişi üzerinde normatif sonuçları vardır. Eğer örneğe göre normatif sonuçların sendikaya mal olmasını istiyorsak (ya da neden sendikanın üzerine düştüklerini açıklamamız gerekirse); imzayı atan kişinin imzayı kendisi için değil sendika adına attığını yani sendikayı temsil ettiğini söyleriz. Ama bu durumda hareket de normatif sonuçları da atfedilmiş olur. Yani burada önemli olan hareketin atfıdır; sonuçların atfı, sonuçları normalde failin kendisine mal edilen bir hareketin atfedilmesi için sayılabilecek örnek ve sebeplerden yalnızca biridir.[107]

Benzer şekilde A kişisinin B kişisine hareket etme yetkisi verdiği her durum temsil içermez, normatif sonuçların atfını içermesi de gerekmez. Eğer bir kişi bir diğerine arazisinde avlanma hakkı veriyorsa, elbette bu ona daha önceden sahip olmadığı bir hakkı veriyor demektir. Fakat bu izin verdiği kişiyi temsilcisi yapmaz. Ya da bir polis komiseri işportacılara halka açık alanda mal satış hakkı sağlayarak ehliyet verebilir fakat işportacıları

polis komiserinin temsilcisi yapmaz ne de işportacıların hareketlerinden doğacak herhangi bir normatif sonuç polis komiserine mal edilir. Bir kişi bir başkasına kendi banka kasasına erişim hakkı verebilir ve bu durum diğer kişiyi bu amaç adına onun temsilcisi haline getirebilir fakat bu durum ilk kişi üzerinde herhangi bir normatif sonuç yaratmak zorunda değildir. Sadece; hareketin bir başkasına mal edilişi gibi hakların devredilişi söz konusu ise temsilden söz edebiliriz. Bu durum tipik olarak herkesin kendi yapması gereken şeyi yapma hakkını bir başkasına devrettiği durumlarda ortaya çıkar. Yani Hobbes gibi bir yetkilendirme görüşü kuramcısı hakların bir başkasına devrinden bahsettiği zaman, aklında belli tek bir örnek vardır: sizin adınıza hareket etmesi için yetki devretme, kendi adınıza taahhütte bulunma, altına imzanızı atma.

Bu durumun sebebi çok sayıda yetki görüşü kuramcısının en çok ilgilendiği şeyin haklar ya da genel haliyle normatif sonuçlar olmayışıdır. Onlar genellikle siyasi otorite, diğerleri üzerindeki nüfuz ve buyurma hakkı ile ilgilenirler. Temsili yetki çerçevesinde açıklarken, tüm otoritelerin temsilci ve tüm temsilcilerin de adına hareket ettikleri kişiler üzerinde otorite sahibi olduğunu düşünme eğilimi taşırlar. Bu durum temsille ilgili fikirleri temel olarak mutlak iktidarı teşvik eden Hobbes örneğinde de açıkça görülmektedir. Fakat Weber de bir grup üyesinin hareketlerini diğer grup üyelerinin tümü üzerinde "geçerli" ve "bağlayıcı" gören örneklere böyle yaklaşmaktadır. *Organschaft* kuramcıları genellikle tek bir devlet organı -diğerleri üzerinde bağlayıcı "karar veren organ"- üzerinde yoğunlaşırlar. Benzer şekilde Voegelin'in "varoluşsal" temsilcisi bir ulusun siyasi anlamda etkili iktidar sahibidir. Temsilci demokrasi ile ilgilenen yetki görüşü kuramcıları bile bir temsilcinin seçmenleri üzerindeki otoritesine, onlar için yasama gücüne dikkat çekerler.

Ancak tüm bu genellemelerden yola çıkarak ortaya koydukları varsayım tek kelime ile yanlıştır. Bazı temsilciler, temsil ettikleri kişiler üzerinde otoriteye sahipken bazıları değildir.[108] Aslında çoğunlukla temsil edilen, temsil eden üzerinde otorite sahibi olabilir: bir şirketi temsil eden bir çalışan, işverenini temsil eden bir hizmetli, bir iş adamını temsil etmek için işe alınmış bir vekil. Dahası, onları temsil etmeden de insanlar üzerinde otoriteye sahip olmak mümkündür. Bir ordu komutanının askerleri üzerinde otoritesi vardır ve onları bağlayan emirler verebilir fakat bu suretle onların temsilcisi değildir. Aynı durum bir öğretmen ve sınıfı için de geçerlidir. Ve yasal emir açısından da zaten görmüş olduğumuz gibi, aynı şey hâkim ve karşısındaki kişiler için de genellikle doğrudur. Diğerleri üzerinde otorite,

emir verme yetkisi bir şeydir; temsil başka bir şey. Bazen birbirlerine uyar, bazen uymazlar.

Yetki, hakların devri, normatif sonuçların atfı, temsilden bahsetmek için bir fırsat veya bir neden olabilir. Fakat bunların hepsi temsil söz konusu olmadan da gerçekleşebilir. Yetki, haklar ya da normatif sonuçlar bazında temsilden, sadece söz konusu olan herhangi bir hareket, harekette bulunan kişi dışında birine-yetki altındakine ya da diğerine hareket etme yetkisini vermiş kişi ya da normatif sonuçların mal olacağı kişi- atfediliyorsa söz edebiliriz. Fakat yapılan bir hareketin bir başkasına atfedildiği ve temsili ifade eden -yetki görüşü kuramcılarının tanımlarındaki saydığımız unsurlarla alakası olmayan- çok daha farklı diğer sebepler ya da örnekler de vardır. Örneğin; bir tiyatro performansında rol yapan kişi, A kişisi değil de B kişiymiş gibi davranabiliriz; atıf, oyuncunun bir rol oynadığı gerçeğini ifade etmenin bir yolu olabilir. Yahut bir kişinin diğerlerinden aldığı emirler ile hareket ettiğini, emir aldığı kişinin paravan kişisi olduğunu düşünebilir; bu görüşü ifade etmek için temsilden bahsedebiliriz. Bir kişi diğer bir kişi adına hareket ediyor, onun menfaatleri için uğraşıyor da olabilir. Soyut bir neden ya da ilke için onu, ilerlemesini sağlamak adına hareket ediyor olabilir. Doğru koşullar altında tüm bunlar temsil örneği kabul edilebilir. Bu tür durumlarla karşılaştırıldığında hareketlerin, hakların ve normatif sonuçların atfı muntazam bir izlenim bırakır. Çünkü bu örneklerin temsilcinin neyi nasıl yaptığı ile ilgili dayanaklı bir kapsamı vardır. Bu saydıklarımız bir yandan yetkilendirme kuramcılarının karşılaştıkları ısrarlı zorluklarla ilişkili gibi görünürler, öte yandan temsil görüşünde olan bir kuramcının çoğunlukla karşılaştığı zorluklarla da ilişkili olabilirler. Tıpkı Hobbes'un kendi yetkilendirme tanımıyla dahi açıklanamayan temsil örneğinde olduğu gibi. Bir diğer yandan hareketlerin atfı ve temsil içermesindn ötürü bu tarz "esaslı" örnekler yetkilendirme görüşünün tamamen reddettiği cansız nesneler yoluyla temsil fikri ile de alakalı gibi görünmektedir. Yetki görüşü cansız nesneler ile temsili reddeder çünkü bu görüşün odak noktası hareketler, haklar ve sorumluluklardır. Yani anlaşılacağı üzere farklı temsil görüşleri, birbirinden ayrı ya da birbirinden ayrılabilir özellikte olamaz. Yetki görüşü kuramcıları, bakış açılarını kişiler ve faillerle sınırlayarak, kelimenin diğer kullanımlarını göz ardı ederek, ele almaya çalıştıkları şeylerde dahi hareketler aracılığı ile temsil üzerine eksik ve çarpıtılmış bir görüşe ulaşmış gibi görünmektedirler. Sembollerin ya da resimlerin temsil ettiği şekli görememe, insanların temsil etme şekillerinin oldukça resmi algılanışı ile bağlantılıymış gibi görünmektedir -bu temsilcinin bu tür yükümlülüklerin-

den bahsetmeyi ya da rolüyle ilgili görevlerini irdelemeyi imkânsız kılan bir görüştür. Eğer temsil, en yalın haliyle özel yetkilerle ya da beraberinde bir takım sonuçlar getirecek bir durum olan bir başkası ile birlikte hareket etmek demekse, iyi ya da kötü temsil etmek diye bir şey olamaz.

Yetkilendirme görüşünün şekilciliği en açık haliyle, bir bağlamda yetkilendirme kavramına taban tabana zıt iken aynı derecede resmi ve gerçek içerikten yoksun bir görüş ile ifade edilebilir. Bu görüş temsili yetki ile değil sorumluluk kavramı ile tanımlar. Ben bu görüşü "sorumluluk görüşü," bu görüşü dile getirip geliştirenleri de "sorumluluk görüşü kuramcıları" olarak adlandıracağım. Bu görüş, temsil literatürünün önemli bir parçası değil; bildiğim kadarıyla da Hobbes'un yetki görüşünü ele aldığı gibi, henüz bu konuyu detaylı ele alan ya da kuramsal bir sistem haline getiren bir yazar olmadı. Konu, orada ya da burada üzerinde fazla düşünülmeden ya da fazla dikkat edilmeden sık telaffuz ediliyor ve kuramcı bir başka konuyu ele alıyorken laf arasında ortaya atılıyor. Fakat yetkilendirme meselesinde olduğu gibi kavrama belli bir açıdan akılda belli sorularla yaklaşılırsa; bu görüş temsilin belirleyiciliği olarak kabul edilebilir. Sorumluluk görüşünün yetersiz olduğu noktalar yetki görüşününkilerden daha çarpıcıdır fakat bu görüş de yetki görüşü ile aynı cezp edici doğruluk payına sahiptir.

Yetkilendirme görüşü kuramcısı için temsilci sorumlu tutulan, yaptığı şeyin hesabını diğer kişiye vermek zorunda kalacak kişidir. Sonunda hesap vermesi gereken kişi ya da kişiler ise temsil ettikleridir. Günümüz siyasi bilimci ve eğitimcilerinden birisi "Temsil, eğer herhangi bir anlam taşıyor ise," diye söze başlar ve şöyle devam eder: "taşıdığı anlam temsilcinin temsil edilene karşı sorumlu oluşudur."[109] Carl Friedrich bile "Eğer A kişisi B kişisini temsil ediyor ise, B kişisine karşı sorumluk taşıdığı düşünülür yani söylediği ya da yaptığı şeylerden B'ye karşı mesuldür.[110] O zaman bir anlamda bu görüş, yetkilendirme kuramcısının görüşüne tümüyle zıttır. Çünkü ikincisine göre, temsilci olmak demek herhangi birinin hareketlerinin genel sorumluluklarından muaf olmak demektir, sorumluluk görüşü kuramcısı açısından temsilci olmak demek kelimenin tam anlamıyla yeni ve özel yükümlülüklere sahip olmak demektir.[111] Yetkilendirme görüşü kuramcıları temsilciyi özgür, temsil edileni bağımlı görürken, sorumluluk görüşü kuramcıları tam tersini düşünür. Yetkilendirme görüşü kuramcısı temsilci demokrasiyi, seçimleri yetki devri ile denk tutarak tanımlar: bir kişi diğerlerini temsil eder çünkü görev süresinin başlangıcında seçilmiştir. Bunun aksine sorumluluk görüşü kuramcısı, seçimleri sorumlu tutma durumu ile denk tutar: seçilen görevli temsilcidir çünkü (ve şartlar elver-

diği sürece) görev süresinin sonunda yeniden seçilmeye ya da görevden azle maruz kalacaktır. Bir siyaset bilimci bu konuda "Her tür hükümette erk olmalı ve bir yerlerde bu güce güvenilmelidir" diye yazar fakat temsili hükümetin belirleyici özelliği "davranışının hesabını istikrarlı bir şekilde verebilmek için vekillik göreviyle meşgul olmaktır."[112]

Yetkilendirme görüşü kuramcıları, genellikle görüşlerine temsili hükümetin diğer hükümet şekillerinden hangi anlamlarda farklı olduğunu sorgulayarak ve cevabı düzenli seçimler yapmanın anlam ve amacı açısından arayarak ulaşmış gibi görünürler. Bu nedenle, temsili hükümeti halk egemenliği ile denk tutabilirler ki bu durum aslında yasama politikasına seçmenlerin karar verdiği anlamına gelmez. Fakat siyasi yöneticilerin periyodik aralıklarla düzenlenen seçimlerde seçmenler yoluyla hesap verebilir olmaları gerektiği anlamına gelir. Burke'ün temsil fikri ile ilgili sorunu ise sorumluluk kavramının önemini kabul etmeyişidir…

Egemen gücün kaynağı olarak seçmen kitlenin rolü rıza göstermek ya da kararını geri çekmektir. Bu güç siyasi liderlere belli başlı politikalar üzerinden talimat vermek değil; onları periyodik seçimlerde sorumlu tutmaktır.[113]

Bu yazarlar için, temsilci demokrasinin anlamı "vekillerin, hükümet personelinin topluma karşı bir bütün olarak sorumlu tutulmasıdır."[114]

Son dönemde büyükşehir yönetimi üzerine yazılmış bir makale şöyle sorgular: "Büyükşehrimizin yeni sakinleri… kendilerine karşı siyasi olarak sorumlu olmayan otoriteler tarafından hizmet görmek ve böylece temsil edilmeden mi yönetilmek isterler?"[115] Bu da açıkça göstermektedir ki doğrudan seçimin bu bağlamda temsil ile eş zamanlı olması gerekmez. Makale, metropoliten bölgeler için yönetici seçmenin alternatif yollarını arar -doğrudan seçim, dolaylı seçim, çeşitli devlet dairelerinin yaptığı atamalar ve bunların kombinasyonu- ve "büyükşehir sakinlerine karşı gerçek sorumluluğun kamusal-yerel görevlendirme ile sağlanıp sağlanamadığını" sorgular.[116] İster seçimle ister diğer yollarla sağlansın, temsili tanımlayan şey; yönetilene karşı sorumluluktur.

Sorumluluk görüşüne sahip kuramcıların temsile hangi yönden ve hangi bakış açısından yaklaştığını algılamak kolaydır. Tipik olarak görüşleri bağımsız, spontane ve genel tanımlar olarak gelişmez; daha çok karşılaştıkları (ya da kendi ürettikleri) yanlış bir görüşü düzeltmeyi amaçlarlar. Sorumluluk görüşünü yetkilendirme görüşüne karşı bir cevap, bir düzeltici olarak sunmuşlardır. Hobbes'un iktidar sahibi tanımına bakarak "bunun temsil olmadığı; temsilin tam zıddı anlam taşıdığı" gerekçesiyle karşı çıkar-

lar. Ve tanımlarını bu karşı çıkış üzerinden bulmuşlardır. Sorumluluk görüşü kuramcıları genellikle "gerçek" "hakiki" ya da "asıl" temsili, yalnızca dışsal debdebelere sahip, şekli anlamda temsil gibi görünen fakat aslında temsil olmayan şeyden ayırmakla uğraşırlar. Bu yüzden bu kuramcıların görüşleri temsili hükümeti, etkili diğer hükümet şekillerinden ayırt etmeye çalışırlarken ortaya çıkabilir. Çoğunlukla gerekli ayırt edici özelliklerin tartışılması ile bağlantılıdır -gerçekten bağımsız seçimler, adayların doğru seçilmesi, serbest iletişim, vs.[117] Ya da sorumluluk görüşü "gerçek" temsili, oy kullanma hakkı olmayanların "esas itibariyle" temsil edildiklerini savunan "hileli" iddiadan ayırmak için kullanılabilir.[118]

Bu görüş, yetki görüşü gibi temsilciye yetki ve yeni haklar tanıyan fakat onun üzerine hiçbir yükümlülük veya kontrol tanımayan temsil kuramları ve örnekleri için düzeltici olması amacı ile ortaya atılmıştır. Sorumluluk görüşü kuramcıları tam aksine; bunu reddederek gerçek temsilin yalnızca böyle kontroller mevcut ise söz konusu olabileceğini ileri sürerler- temsil edilene karşı sorumlu olma aslında söz konusu kontroller ile aynı şeydir.

Fakat sorumluluk görüşü kuramcılarının asıl ilgilendiği şey kontrol ya da temsilciye dayattıkları hesap verebilirlik değildir; bunlar sadece birer araçtır, nihai amaçlarına giden bir yoldur ki bu yol temsilcinin payına düşen bir davranış türüdür. Hareket etmesinin ardından hesaba çekilmesinin anlamı, temsilcinin belli şekilde davranmasını -seçmenleri ile ilgilenmesini ya da onların istediklerini yerine getirmesini- sağlamaktır. "Bir kişi sorumlu olabilmesi, yani diğerlerinin isteklerine ve taleplerine statüsünün gerektirdiği yükümlülüklere karşılık verebilmesi amacıyla sorumlu tutulur."[119] Gerçek temsilde temsilciden mutlaka hesap sorulmalıdır ki seçmenlerinin ihtiyaçları ve taleplerine, görevinin gerektirdiklerine cevap verebilir hale gelsin. Bu kuramcıların yetki görüşünde eksik bulduğu ve yaptıkları tanımların sağlamaya çalıştığı şey budur.

Amaçları budur fakat tanımları bunu sağlamaz ve sağlamakta başarılı olamaz. Çünkü yaptıkları tanım, en az reddettikleri tanım kadar şeklidir ve bir temsilcinin "statüsünün gerektirdiği yükümlülükler" den bahsetmeyi imkânsız kılmaktadır.

Bir grup, temsilciyi seçilen kişi (yetkilendirilen) olarak; diğer bir grup temsilciyi seçime tabi olan kişi (hesaba çekilen) olarak tanımlamaktadır. Birisi temsilin belli bir şekilde başlatıldığını düşünürken, diğeri belli bir şekilde sonlandırıldığını düşünür. Tanımlardan hiçbiri bize *temsil boyunca* neler olup bittiğini, temsilcinin nasıl davranması gerektiğini ve kendisinden ne yapması beklendiğini, iyi mi yoksa kötü mü temsil ettiğini nasıl anlaya-

bileceğimizden söz etmez. Bu tarz sorular yetkilendirme ve sorumluluk görüşleri gibi şekilci tanımlar açısından anlamlı bile sayılmaz.

Sorumluluk görüşünün yanlışlıkla kavramsal bir görüş kılığına girmiş, pratik ya da ampirik bir hipotez olduğu iddia edilebilir. Sorumluluk kuramcıları bir kişinin yaptıklarından hesaba çekileceğini söylemek isterler, kişi de bunun farkındadır ve muhtemelen sorumlu şekilde davranacak ve hesap vereceği kişilerin isteklerine cevap vermeye çalışacaktır. (Yeniden seçilebilmek için) onları tatmin etmek isteyeceğini düşünecek olursak bu durum pekâlâ gerçek kabul edilebilir. Fakat eğer temsil kişinin hesabını vereceği bir hareket; temsil edilen de kendisine hesap verilecek kişi olarak düşünülürse; ortada temsilci açısından söz edilebilecek herhangi bir görev, yükümlülük ya da rol diye bir şey kalmaz. Böyle bir tanıma dayalı olarak tamamen bencilce ve sorumsuzca davranan temsilci görev süresinin sonunda görevden alınmasını kabul ettiği sürece eleştirilemez.

İşte bu nedenle taban tabana zıt fakat eşit derecede şekli iki tanımla karşı karşıyayız. Sorumluluk görüşü kuramcıları açısından konuşacak olursak, Hobbes, Weber ve Voegelin açıkça ve anlaşılmaz bir şekilde temsilin asıl anlamını yakalayamamışlardır. Yetki görüşü kuramcıları açısından da sorumluluk görüşü kuramcıları için aynı şey geçerlidir. Böyle bariz kavramsal kutuplaşmalar yaratmaya hakkına sahip miyiz? Bir fikri kabul edip diğerini reddetmemiz mi gerekir? Fakat her biri belli oranda inandırıcılığa sahiptir ve her birinin ortaya sürdüğü fikirlere (ayrı ayrı) sempati duyabiliriz. Her halükarda, temsil hikâyesinin bütünü olamasalar da eksik bir yapbozun iki farklı parçası olarak kabul edilebilmeleri açısından her biri ayrı ayrı ve ikisi birlikte kendilerinden öte bir şeylere işaret ederler. Bu olasılık her iki görüşün sınırlılıkları ile daha da belirgin hale gelmektedir. İki görüş de ancak temsilin bir etkinlik, temsilci ve temsil edilenin de insan olduğunu düşündüğümüzde anlamlı hale gelir. Fakat bazen cansız nesnelerinde temsil ettiğini ve kişilerin de bir menfaati, meseleyi ya da herhangi soyut bir kavramı temsil ettiğini (temsil ettiğinden söz edildiğini) biliyoruz Bu noktada bile bunun ne demek olduğuna dair bir açıklamadan yoksunuz. Her iki görüş de temsil kavramını tanımlama kriterlerinin, temsil etme hareketinin bizzat dışında -temsil etme hareketi başlamadan önce ve sonra- olması açısından şekilcidir. Aslında her ikisi de "temsil hareketi" diye bir şey kabul etmezler; temsil etmek demek sadece yetkilendirildikten sonra ya da hesaba çekilmeden önce harekette bulunmak demektir.

Temsilin formalitelerinin ötesine, maddi içeriğine geçecek olursak, bize iki farklı sorgulama yolu açıktır. Temsilcinin ne yaptığını, temsil etme

hareketinin neden ibaret olduğunu sorgulayabiliriz. Ya da temsilcinin ne olduğunu, temsil edebilmek için hangi özelliklere sahip olması gerektiğini sorabiliriz. Bu farklılık, Almanca "*vertreten*," bir başkası adına hareket etmek ve "*darstellen*" diğerinin yerine geçmek anlamına gelen kelimelerin karşılaştırılması ile ifade edilebilir.[120]

Temsil hakkındaki bu iki anlam ya da iki soru her zaman iç içe geçmiş haldedir fakat işaret ettikleri ve vardıkları sonuçlar birbirinden oldukça farklıdır; bu yüzden yapılacak en doğru şey ikisinin birbirinden ayrı şeyler olarak düşünülmesidir. Bu nedenle bir başkasının yerine geçmeye yani "*darstellen*" kelimesinin iki şeklinden ilkine yani betimleyici ve sembolik olarak birinin ya da bir şeyin yerini alma durumuna bakacağız. Temsil eyleminin tartışması 6. Bölümde yapılacaktır.

4. "Yerini Alma": Betimleyici Temsil

Aklında diğer bazı problemler ve sorularla konuya farklı bir açıdan yaklaşan yazarlar için tamamen farklı bir temsil görüşü ortaya çıkar. Bir yasama meclisinin doğru dağılımı -seçmenler ve dağılımlarıyla, oy hakkı ve parti oluşumlarıyla, seçim sistemi ve oylama- ile ilgilenen çok sayıda siyasi bilimciyi, devlet adamını, kuramcıyı ve filozofu düşünün. Yaptıkları araştırmalar bazen bu kişilerin fikirlerini temsilci meclisin doğası itibariyle nasıl olması gerektiği noktasından yola çıkarak formülleştirmeye yöneltmiştir. Böyle bir yaklaşımın çoğunlukla ortaya koyduğu görüş temsilciler kurulunun, temsil ettiği şeyle herhangi bir çarpıtma olmaksızın kesin bir uyuşma ve benzeşme sağladığında öne çıkacağıdır. O halde bu görüş benzer çeşitli örnek ve ifadelerle de dile getirilebilir.

Bu yazarların ileri sürdüğü hakiki temsil, meclisin kompozisyonunun tüm halkla örtüşecek şekilde belirlenmesini gerektirir. Ancak bu şart ile meclis gerçekten temsil etme özelliğine sahip bir kurul olabilir. John Adams, Amerikan Devrimi döneminde temsilci yasama meclisinin "insanların detaylı, tam bir portresi, bir minyatürü olması gerektiğini çünkü onlar gibi düşünüp hissetmesi, onlar gibi akıl yürütüp onlar gibi hareket etmesi gerektiğini" ileri sürer.[121] Görüşleri sonraları daha tutucu bir hal almış olsa da, *Yeni Anayasa Savunması* adlı çalışmasında hala sanatta olduğu gibi "temsili bir hükümette" "portrenin kusursuzluğu aslına benzerliğindedir" görüşünü savunur.[122] Aynı anlayışla James Wilson da Anayasal Geleneği "portre iyi bir benzer olduğu ölçüde kusursuzdur" bu yüzden de "meclisin tüm halkın en özdeş sureti," "halkın sesinin sadık bir yankısı" olması gerektiğini ileri sürer.[123]

Edmund Burke bile, bir temsilci kurulun "değerlerinin, ruhunun ve özünün," halkın hislerinin net bir yansıması olmakta yattığını" savunmaktadır.[124]

Diğer yazarlar yasama meclisinin, kamuoyunun ya da halkın aynası olması; halkı, toplum bilincini ya da ulus içindeki mevcut sosyal ve ekonomik güçlerin hareketlerini "yansıtması" gerektiğini söylerler.[125]

Bize ifade ettikleri temsili hükümet toplumun, halkın genel kanısının ya da toplumdaki farklı menfaatlerin "doğru yansıtılması" demektir.[126]

Temsil, hükümet bünyesi içinde tüm seçmenlerin fikrinin "doğru yansıtılmasını" garanti altına almalıdır.[127] Bu yüzden Sidney ve Beatrice Webb, kol gücüyle çalışan kesimden, hayli geniş bir sınıf olan dükkân sahibi, memur ya da eğitimci sınıfından, tüm vatandaşlarının yarısı kadın olan toplumdan hiçbir üyeye sahip olmadığı için Britanya Lordlar Kamarasını "bu güne dek oluşturulmuş en kötü meclis olarak değerlendirir."[128]

Temsil kavramına bu tarz yaklaşım, şekilci yapıya sahip yetkilendirme ve sorumluluk görüşlerinden oldukça farklıdır. Bu yazarlar için temsil, yetki ile hareket etmek, hesabını vermek zorunda kalacağı davranışta bulunmak ya da farklı türde herhangi bir hareket anlamına gelmez. Temsil daha çok temsilcinin özelliklerine, "nasıl birisi olduğuna," bir şey yapmaktan çok bir şey olmaya dayalıdır. Temsilci diğerleri adına hareket etmez; aralarındaki örtüşme ya da bağlantı, benzerlik ya da uyuşma sayesinde diğerlerini temsil eder. Siyasi anlamda, burada önemli görünen şey yasama meclisinin yaptıklarından çok nasıl oluşturulduğudur.

Bu görüşün temel özellikleri en açık haliyle nisbi temsil sisteminin destekçileri arasında gelişmiştir. Aslında, nisbi temsilin "en temel ilkesinin," neredeyse tam bir matematiksel doğrulukla, "seçmen kitlesindeki çeşitli fikir ayrılıklarını yansıtan temsilci bir meclis sağlamaya çalışmak olduğu söylenebilir".[129] Nisbi temsil sisteminin destekçileri bu hükümetin, "ülkenin mümkün olan en doğru yansıması" olması gerektiğini savunur.[130] "Halkın niteliği ile uyumlu bir şekilde örtüşmeli," genelin "özet"i olmalıdır çünkü "istediğiniz şey halkın genel kanısının bir yansımasını elde etmektir."[131] Bu sistemin diğer destekçileri, ilk olarak Mirabeau'nun (kendisi nisbi temsil sistemi görüşüne sahip değildir) 1789 yılında Provence Soylularının önünde yaptığı konuşmasındaki harita metaforunu dile getirmiştir.[132] Mirabeau, "arazinin fiziki durumu açısından ölçeklendirilmiş harita ne ise bir halk için temsilciler kurulu da odur, haritanın kısmen ya da tamamen çıkarılan her kopyasının her zaman orijinali ile aynı orana sahip olması gerekir" der. Mirabeau'nun metaforu birkaç yıl sonra İsviçreli hukuk kuramcısı Bluntschli tarafından ele alınıp, şu şekilde detaylandırılmıştır:

Tıpkı haritanın dağları ve vadileri, gölleri ve nehirleri, ormanları ve çayırları, şehirleri ve köyleri temsil ettiği gibi, yasama kurulu da mevcut

ilişkilerine göre sadece halkı oluşturan kısımları değil; halkın genelinin de özünü yeniden oluşturmalıdır. Daha soylu kesim daha geniş kitlelerce geri planda bırakılamaz fakat bu geniş kitleler dışlanamaz da. Her kesimin değeri bütün içerisinde ve bütün açısından önemi ile belirlenir. İlişkiler yapılsaldır, ölçek ise ulusu kapsar.[133]

Buna karşılık bu paragraf, nisbi temsilin en az iki destekçisi tarafından (ki her ikisi de görüşü yanlışlıkla Mirabeau'nun kendisine atfeder) kabul görmüştür.[134] Bu kişilerden biri o dönemde kendi önerdiği seçim sistemini hayli övmüştür çünkü "o sistem tüm toplumu temsil edecek ve o zamandaki insanların aklında var olan farklı fikirlerin minyatür bir resmi olacaktır."[135]

Nisbi temsil görüşündekiler sözünü ettikleri şeyin bir temsil görüşü olduğunu açıklamışlardır; benzerlik, yansıtma, birebir örtüşme yasama meclisinde cidden gerekli olan şeylerdir çünkü temsil anlamını bunlarla bulur. Onlar olmadan, gerçek temsil mümkün değildir ve hiçbir yasama meclisi temsili olamaz. "Yasama Meclisindekiler seçmenleri temsil etmek zorunda mıdır? İşte tüm soru bundan ibarettir. Eğer öyle ise, tüm fikirler en absürt, en anormal olanlar bile seçim bölgelerindeki güçleri oranında temsilci sayısına sahip olmalıdır."[136] En çok bilinen sistem modellerinden nisbi temsilin kurucusu Meşhur Thomas Hare'in kendisi "mükemmel temsilin azınlığın saf dışı bırakılması ile açıkça bağdaşmadığını savunur," çünkü kesin bir örtüşme olmalıdır.[137]

Diğerleri ise "temsil kurulu" denilen kurulun gerçekte de temsili olmasını garantilemek, "azami derecede ve gerçekten temsili" olması ya da "ismi gibi temsili olması için" seçim reformlarını tavsiye ederler.[138]

Nisbi temsil sistemi görüşündeki herkes, görüşünü temsilin ne anlama geldiği aracılığı ile ortaya koymaz ya da bu tarz renkli metaforlar kullanmaz.[139] Fakat çoğu bunu yapar ve bunu yapmak onlar için gayet doğaldır, çünkü onlar yasama meclisinin niteliğiyle, her grubun seçim bölgesindeki sayılarına oranla meclis içinde sahip olduğu konuşmacıların varlığı ile ilgilenirler. Önemli olan mevcut olmak, sesini duyurmaktır ki bu da temsil demektir. John Stuart Mill, temsilciler kurulunun halkın her fikrinin "kendini tam ışık altında ortaya atabileceği" "bir arena" olduğunu söyler.[140] Nisbi görüşe sahip diğer kişiler, herkesin yasama meclisinde "bir delege aracılığı ile bulunduğundan," önemli olanın da "orada görünmek" olduğundan bahsetmektedirler.[141]

Elbette, nisbi temsil görüşündekiler bile yasama meclisinin ne yaptığı ile ilgilenirler çünkü meclisteki dağılımın meclis etkinliğini belirlediğini

düşünürler. Fakat sanatçının ya da haritacının hareketleriyle analoji kurarak bu eylemlerini seçmenlerin görüşleri hakkında bilgi vermek olarak kavramsallaştırırlar. Temsili hükümetin fonksiyonunun halkın genel fikrini anlatmak, temsil etmek ya da yansıtmak olduğunu söylerler; çoğunlukla meclisin bu "sözcü olma" fonksiyonunu yöneticiye atfettikleri politika yürütme ya da belirleme fonksiyonu ile kıyaslarlar. Ve nedense yöneticiyi "temsil eden" olarak görmezler. Bu nedenle kesinlikle doğru olmasa da bir yorumcunun belirttiği gibi Mill, Parlamentonun fonksiyonunu "göz önüne almamıştır;" Mill'in ve diğer nisbi temsil görüşündekilerin parlamentonun fonksiyonunu, aktif şekilde yönetmekten ziyade "sadece dile getirmek" olarak gördükleri doğrudur.[142] Temsilci meclis üyeleri yönetime karışmamalıdırlar ve yönetemezler de çünkü siyasi eylem için uygun değillerdir; onların görevi hükümetin hareketlerini tartışmak ve eleştirmektir: "Temsili meclisin asıl görevi kendisi için mantıken uygun olmayan yönetim fonksiyonu yerine, hükümeti izlemek ve kontrol etmek: hükümetin hareketleri üzerine saydamlık ışığı tutmaktır.[143] Mill'in bütün fikirlerin ve menfaatlerin doğru olarak temsil edilmesi gerektiği düşünmesinin sebebi de budur: böylece bütün muhtemel görüşler ve eleştiriler gün ışığına çıkacaktır.

Nisbi temsil görüşüne sahip diğer kişiler de bir yanda temsili diğer yanda eylemi -hükümet, yasama, karar alma- tutarak ikisini birbirinden ayırma eğilimindedirler.[144] Kararların genellikle yönetimdeki çoğunluk tarafından alınması gerekse de azınlıkların da temsil hakkı olduğunu, onların da yasama meclisine sesini duyurma hakkına sahip olduğunu savunurlar. Bu iddiaya Mill'in fikirlerinde rastlanır fakat aynı iddia, bu görüşe sahip ilk temsilcilerinden birinin yazılarında da karşımıza çıkar. Bu yazıların sahibi çoğunluğa yönetim hakkı verir fakat toplumu oluşturan bütün menfaatlere ilişkin olarak toplumun tümünün *müzakerelere* katılma yani temsil hakkı olduğunun altını çizer.[145] Bu nedenle temsil etmek bir şey, yönetmek başka bir şeydir. "Temsil hakkı" "karar hakkı" ile karıştırılmamalıdır; çoğunluğun yönetimde olması "bir hareket aracı" olarak kullanılabilir fakat "bir temsil aracı" olarak kullanılamaz.[146]

Nisbi temsil görüşündekileri eleştirel saldırılara karşı savunmasız bırakan şey, siyasi hareketi ihmal ediyor görünmeleridir. Eleştirmenler, nisbi temsil görüşündekilerin meclis içinde halkı doğru yansıtma tutkusunun, yönetim eyleminin önemine karşı gözlerini kör ettiğini iddia ederler. Bu yüzden nisbi temsilin bu hareketleri imkânsız hale getirebileceğini görememişlerdir. Yine, eleştirmenler nisbi temsilin fikirleri parçaladığını, siyasi bölünmeleri artırdığını, bölünmenin şiddetini artırdığını, sabit çoğunluğun

kompozisyonunu engellediğini ve bu yüzden de meclisi asıl görevi olan yönetimden alı koyduğunu belirtiler. Bu eleştiri Walter Bagehot'un Mill'e verdiği cevap kadar eskidir ki bu cevap Parlamentonun yönetim görevinin ya da en azından seçimin ve hükümeti desteklemenin altını çizmektedir.[147]

Eleştirmenler nisbi temsil görüşündekilerin seçim araçlarına olan güvenlerine de saldırırlar; meclisin pasif olması görüşüne meydan okurlar; halkın bünyesi içinde yansıtılabilecek sabit "bir şey" olup olmadığını sorgularlar. Fakat karşı olmadıkları tek şey nisbi temsilin ne olduğu ya da ne anlama geldiği konusundaki görüşleridir. Onlar da temsilin benzeme ya da doğru yansıtma anlamına geldiği konusunda emindirler. Bu yüzden "doğru temsil"i, etkin yönetim için gözden çıkarmak durumunda kalırlar. "Hareket birliği, fikir çeşitliliğinden daha önemlidir. Temsil fikri aslında fazla abartılmış olabilir ve çoğunlukla abartılmıştır da."[148] "Temsili fonksiyonlara" sahip olmanın yanı sıra bir hükümetin *ayrıca* istikrarlı bir hükümeti desteklemesi gerektiği söylenir.[149] Yani eleştirmenler, çoğunlukçu sistem görüşünün temsilci sayısını azaltmak kaydıyla ihtiyaca cevap verebilecek bir hükümeti garantilerken; nisbi temsil görüşünün "yalnızca hükümeti zayıf duruma düşürmek pahasına yeterli derecede temsili garantilediği fikrine varırlar.[150] Benzer şekilde, nisbi temsilcileri günümüzde en etkin şekilde eleştirdiğini söyleyebileceğimiz F.A. Hermens ise tüm bunlara,"temsilciler kurulunun amacının" temsil etmek olup olmadığını sorgulayarak cevap verir. Bunun yerine "temsilcilerin öncelikle anayasanın ve devletin kontrolü için vekil olduklarını; onları hükümetin "temsili" kurulundan çok hükümetin aracı vekilleri olarak adlandırmamız gerektiğini öne sürer. … [Yani modern bir parlamento]

… salt olarak seçmenleri "temsil edecek" eksende olmak yerine getirmesi gereken görevleri başarı ile yerine getirmesini sağlayacak temellere dayalı olarak oluşturulmalıdır."[151] Nisbi temsil görüşünün klasik bir rakibi olan Walter Bagehot dahi kendini, nisbi temsil görüşünün tek başına "hakiki temsilciler" yetiştirebileceğini itiraf etmek zorunda hissetmiştir ve Bagehot nisbi oylama olmadan, seçimi kaybeden adayların seçmenlerinin "kanunen ve prensipte kötü temsil edilmiş olacağını kabul etmek zorunda kalmıştır.[152]

Temsilin halkın görüşlerini doğru yansıtma olduğu görüşüyle ilgili ikna edici öyle bir şey vardır ki dile getirildiğinden beri eleştirmenler, karşı koymadan bu durumu kabul etmişlerdir. Böylelikle kendi iddialarını zedelediği gözlenen bir durumu kabullenmek zorunda bırakılmışlardır: -şüphesiz daha önemli bir şey için olsa bile yine de- temsilin gözden çıkarılması

gerektiğini. Fakat yetkilendirme görüşü kuramcılarının tartışmalarından öğrendiğimiz kadarı ile temsil, tam benzerlik ve örtüşme terimleri ile tanımlanmak zorunda değildir. Hobbes için kavram, yönetim ve yönetsel hareketlerle yakından ilişkilidir ki her üyesinin veto etme gücüne sahip olduğu bir meclis "pek de temsili sayılmaz" çünkü bu durumdaki bir meclis felç, hareket edemez yani temsil edemez hale gelebilir.[153] Bir temsilci her şeyden önce etkili hareket edebilmelidir. Fakat nisbi temsil görüşüne karşıt olanlar bu mevzulara böylesi yorumlar getirmeyi hiç düşünmemişlerdir.

Nisbi temsil görüşündekilerin tanımı eleştirmenlerce kabul görür çünkü diğer tanımları ve karşıt örnekleri düşünmezsek tanım, bize olduğu gibi onlara da doğru ve ikna edici gelir. Yetkilendirme görüşü gibi bu görüşte tek başına anlaşılır ve cezp edicidir; temsil kavramına belli bir bakış açısından ve uygun bir amaçla yaklaşacak olursak formülleştirebileceğimiz bir tanımdır. Yetkilendirme tanımı gibi hatalı değildir fakat kısmi bir gerçektir, temsilin ne anlama geldiği ile ilgili olarak kısmen doğrudur. Bazen nisbi temsil görüşündekilerin yaptığı analojilerin- tablo ve harita- temsil ettiği ya da bunların temsil örnekleri olduğu söylenebilir; hepimiz ressamın tuval üzerinde görülen dünyayı temsil ettiğini, "temsili sanat" diye bir kavramın olduğunu söylemeye alışkınızdır.

Fakat belki de bunun ne tür bir "temsil" olduğunu, böyle bir kapsamda "temsil" kelimesinin ne anlama geldiğini bildiğimizi hemen kabullenmemeliyiz. Örneğin; temsili sanatı diğer sanat türlerinden ayıran şey nedir? Nisbi temsil görüşündekilerin tam örtüşme konusunda yaptığı vurgulama, sanattaki temsilin de bir kesinlik meselesi olduğunu açığa vurmaktadır. Sanat tarihinde, eğitmen ve eleştirmenlerin hatta ressamların dahi, görünen dünyanın doğru bir tasvirini yapma amacı güttüğü dönemler olmuştur; yani ne kadar doğru o kadar başarılı tasvirler. Amerikan Anayasasını düzenleyenlerin "portre iyi bir benzer olduğu ölçüde kusursuzdur" görüşünü kabul etmelerinin sebebi de budur.

Fakat tasvirin hassasiyeti -gözle görülebilen manzara ve nesneleri tasvir eden sanat türünde bile-her zaman sanat için bir ölçüt ya da bir amaç olarak görülmemiştir. Batı geleneğinde ressamın gördüğü şeyleri resmetmesi fikri sadece Rönesans'tan beri mevcuttur.[154] Kesin aktarımın amaç olduğu durumlarda bile kesin aktarım olarak algılanan şeyin standardı zamana, mekâna ve ekole göre farklılık gösterir. Sanat tarihi ve sanatsal eleştiri her zaman temsilin yetenek meselesi olduğu kadar, aynı zamanda bir tarz ve gelenek meselesi olduğunu göstermiştir. Tablo bir fotoğraf değildir ve fotoğraflar bile her zaman tasvir ettikleri nesnelere benzemezler.

En özenle yapılmış tablolarda, *trompe-l'oeil*'de yani göz aldanmasına neden olan resimlerde bile sanatçı gerçeğin aynısını kopyalamaz fakat boyaları tuval üzerinde karmaşık yollarla bir araya getirir. Bu bir ressamın yapmayı öğrenmek, resme bakanın ise yorumlamak zorunda olduğu bir şeydir.

Temsil asla kopya değildir. Antik ya da modern olsun sanat formları sanatçının zihnindekilerin birer kopyası olduğu kadar sanatçının dış dünyada ne gördüğünün de kopyasıdır. Her iki durumda da sanat şekilleri-sanatçının olduğu kadar resme bakan kişinin sahip olduğu- gelenek ve beceri ile geliştirilen bir aracı yoluyla ortaya konulan canlandırmalardır. Bir tablonun Tivoli'nin hatasız bir görünümü olduğunu söylemek, Tivoli'nin etrafının tel çizgilerle çevrildiği anlamına gelmez. Bu resimdeki simgeleri yakalayanların tablodan "yanlış çıkarımlarda" bulunmayacağını gösterir.[155]

Bazı tablolar diğerlerinden daha fazla doğru bilgi sunarlar, fotoğraf gibidirler fakat her zaman yorumlanması gereken bir simge vardır, kaldı ki fotoğraflar bile yanlış yorumlanabilir.

Ancak temsili sanatı tanımlayan, doğru tasvir ya da örtüşme değildir. Bir tablo ne kadar doğru olduğuna dayalı olarak daha fazla ya da daha az temsili değildir. Bir Audubon ya da Constable tablosu ortaçağda yapılmış bir Meryem Ana tablosundan ya da bir Yunan heykelinden daha temsili değildir. Ne de bir fotoğraf hepsinden daha fazla temsilidir. Temsil örneği teşkil etmek için çok yüzeysel bir benzerlik dahi yeterlidir. Bu yüzden çocuksu dış hatlarla çizilmiş basit bir çöp adam ya da kutu şeklinde bir ev dahi temsildir.[156] Ayrıca Eski Mısır alfabesinin "temsili işaretler"den oluştuğunu okuduğumuzda hiyerogliflerin simgeledikleri şeylere en ufak bir belirti ya da benzerlik taşımasını beklemez ya da bunu gerekli görmeyiz.[157] "Bir resmin belli bir nesneye ait bir resim olabilmesi için sahip olması gereken tek özellik; benzerlik taşıyan öğelerin, sözü geçen nesnede dikkat çekici görsel öğelerin düzenlenişine göre ayarlanmasıdır".[158] Yani, resmin bir şeyin temsili olduğunu kanıtlamak için gerekirse resimdeki her bir parçanın nesne ile örtüştüğünü gösterebiliriz. ("Bak, şu kapı ve şu da çatı; bu bir ev" gibi) Bir temsil örneği ortaya koyabilmek için gerekli olan şey, görülen şeyin tasvir edilişindeki kesinlik değil sadece görülen şeyin tasviri, tasvir etme niyetidir. Bir şeyin sanatta "temsili olma" derecesini ya da belli bir tablonun temsili olup olmaması durumunu tartışmaya başlayacağımız nokta; tablonun inceliksiz ya da hatalı olduğu nokta değil, görülen şeye resim içerisinde benzerlik sağlamaya çalışıldığından şüphe duymaya başladığımız noktadır. Yani "Merdivenden İnen Çıplak" tablosunun, temsili bir resim olup olmadığını tartışabiliriz (ki ben temsili olduğunu düşünüyo-

rum). İçinde seçilebilir bir nesne (örneğin gitar) olan Picasso ve Braque'ın soyut çalışmalarının temsili öğeler içerdiğinden söz edilebilir. Bu durumun aksine temsili olmayan sanat, fiziksel objelerin ya da mekânların görünüşü ile örtüşme amacı gütmeyen sanattır. Yaprak ya da kutu gibi şekiller içerebilir fakat bir yaprak ya da kutunun resmi değildir; benzerlik konudan bağımsızdır.[159] Yani net tasvir olup olmadığı sorusu ortaya çıkmadan önce de tablo temsili özellik taşısa da, tabloyu temsili kılan şey kesinlik değildir.

Dahası, temsil benzerlik ve örtüşme gerektirdiği kadar belli derecede uzaklık ya da farklılık da gerektirir. "Eğer gerçek bir ağaç yapabilseydik zaten mevcut modellerin üzerindeki çiviler fabrikada üretildiği için buna tam olarak temsil denmezdi."[160] Genelde nesnelerin resimlerinden bahsetme şeklimizden dolayı bu konuda açık konuşmak güçtür. Çünkü nesnelerin resimleri, özellikle de basit nesnelerin resimleri normalde asıllarının birer temsili olmalarına rağmen, bu nesneleri temsil etmezler(ettikleri söylenmez). Bir ağacın, bir evin ya da bir masanın resmini göstererek "Bu bir ağacı (bir evi, bir masayı)" temsil ediyor demeyiz. Daha çok şöyle deriz: "Bu bir ağaç." (Çocuğumuzla birlikte kitabın yanına oturur ve şöyle deriz: "Bu nedir?" "Bir tavşan." "Doğru! Peki ya şu?") "Bu bir ağacı temsil ediyor" cümlesi, bir ağacı göstermek için yapılmış fakat ağaca benzemeyen benek şeklinde bir boya ya da kısa yamuk bir çizgi hakkında kurabileceğimiz bir cümledir. Elbette ki resimli kitaptaki tavşanın gerçek havuçlarla beslenmesi gerektiğini ya da resimli kitaptaki ağacın köküne dökülen bir bardak sudan faydalanabileceğini söylemiyoruz. Fakat (aynı mantığa göre) bunlar bir tavşan ve bir ağaçtır. Yani her ne kadar doğada bu ayrıcalık Joyce Kilmer'ın Tanrısına ait olsa, bir çocuk çizmeyi öğrenen birisi, bir ağaç "yapmayı" da öğrenmiş olacaktır.

"Temsil etmek" fiilini daha çok bütün halindeki mekân ve olayların kompleks yapıdaki resimlerinden söz ederken kullanabilme olasılığımız vardır. Bir tablodan "Hz. İsa'nın müjdelenmesini temsil ediyor" şeklinde bahsedebiliriz. Ya da "iki Holbein tablosunun zenginlerin zaferini simgelediğini," "heykellerin adına yapıldıkları kişileri tıpkı kendileriymiş gibi temsil ettiğini," "duvar kâğıdının ferah Tyrolese Manzaralarını temsil ettiğini" söyleyebiliriz.[161] Bazen neden böyle anlaşılması güç temsil örneklerin temsil ettiğinden, basit olanlarının ise temsil (etmediği söyleniyor) etmediğinden emin değilim. Tüm bunların sebebi, sanatçının temsil ettiği anlamla bağlantılı olabilir. Bir temsil örneği inceliksiz de olsa bir şeyi andırabilir, fakat benzerlik amacının güdülmüş olması gerekir. Bu bağlamda resimler, sanatçının tasvir ettiği şeyin görselliği, nasıl göründüğü ya da sanatçının onu

nasıl hayal ettiği ile ilgili bir şeyler ortaya koyduğu müddetçe temsili özellik taşırlar. Burada temsil "sunum ya da canlandırma" anlamına çok yakın bir şey, sanatçının yaptığı bir hareket, bir etkinlik anlamına gelmektedir. Hz. İsa'nın çarmıha gerilişini resmeden her ressam, olayı belli bir açıdan temsil etmiştir. Bir ressam, Hz. İsa'yı tombul bir bebek olarak, felsefeyi başının etrafında bulutlar olan bir kadın olarak, ölümü ise başlıklı bir iskelet olarak temsil edebilir. Ressam burada, bu saydığımız şeylerin görünüşlerini belirli şekillerde resmederek; belki de kendi hayalindeki halleriyle, nasıl göründüklerine dair bir şeyler öne sürmektedir.

Sanatçının bu tarzdaki temsili, temsili olmayan sembolleri ya da sembolize ettikleri şeylere benzemesi beklenmeyen temsili figürler içerebilir. Yani sanatçı Hz. İsa'yı bir balıkla ya da temsili olmayan bir işaretle bile temsil edebilir; bu yüzden bu tür temsil, temsili sanat açısından emsalsiz bir durum değildir. Fakat bu noktada "...şeklinde temsil etmek" ve "... ile temsil etmek" ifadelerini birbirinden ayırmak gerekir. Bazı durumlarda sanatçının "Kutsal ruhu bir kumru şeklinde temsil ettiğini" ya da "kutsal ruhu bir kumru ile temsil ettiğini" söylememizde bir sakınca yokmuş gibi görünmektedir. Bunun nedeni kumrunun bu bağlamda hem sembol hem de uygun bir tasvir oluşudur. Fakat sanatçının "Hz. İsa'yı bir balık ile" mi yoksa "bir balık olarak mı temsil ettiğini" söylememiz bunların alakalı olmamasından kaynaklanmaz. İkinci seçenek dikkat çekici derecede tuhaftır çünkü sanatçının bizden Hz. İsa'nın bir balığa benzediğini düşünmemizi istediğini ima eder. O zaman temsili sanatla olan bağlantı "bir şey aracılığı" ile değil "bir şey olarak" temsil etme etkinliğindedir. Sadece bir şeye değinmeyi değil aynı zamanda o şeyin görüntüsü hakkında bir şeyler ileri sürmeyi içerir.

Temsilin bu anlamı, bir temsil durumunun, anlaşmaya doğru giden ön müzakere süresince, taraflardan birinin anlaşmaya girme eğilimini ciddi şekilde etkileyen bir olay izahı olduğu yerlerde, "birisine resmi beyanda bulunma" ya da "kendini açlıktan ölüyormuş gibi göstermeye;" hukukta önemli rol oynayan bir durum olan belli olayların bu ifadelerdeki gibi olduğunu iddia etmeye çok yakındır.[162] Hukuk terminolojisinde bu tür temsil "*kelimelerle betimleme* ya da tarif etme"; günlük dilde ise beyan etme, ileri sürme, bir başkasının fikrine sunma anlamlarına gelir.[163] Eğer iddia edilenler ya da cümleler yanlış ise, kötü temsil teşkil ederler ve bunlara dayalı olarak yapılan bir anlaşma da geçersiz sayılabilir.[164] Mahkemeler böyle bir temsil türünün söze dökülmesine gerek olmadığını; sadece "sergilemek, gözler önüne sermek" anlamına geldiğini bu yüzden de "olay izahına dö-

nüşme kapasitesine sahip her davranışın temsil olduğunu" söyleyecek kadar ileri gitmişlerdir.[165]

Gerçekler hakkındaki iddialara benzerliğinin yanı sıra, sanatçının temsil ediş şekli, bir aktörün sahnede bir karakteri temsil edişi ile yakından ilişkilidir. Burada sıradan nesnelerin resimlerinde de karşılaştığımız "temsil etmek" ve "olmak" arasındaki aynı iki başlılığa rastlarız. Eğer sadece aktörün olması gereken kişiyi, oynadığı kısmı tanımlıyorsak, sadece "O Hamlet" deriz. Bir sandalyenin, geçici bir süreliğine bir sahnenin herhangi bir parçasının yerine geçtiğini söyleyebiliyorken: "Bu sandalye kale kapısını temsil ediyor" deriz; sahnenin bir kısmını da aynı şekilde tanımlarız: "Bu kale kapısı." Yine "sadece bir ağaç olan" ağaç ile ilgili örnekte olduğu gibi sahne ve Hamlet karakteri, temsilin gerektirdiği mesafe ve farklılıktan yoksundur; her ikisi de olmaları gereken şeylerdir. Fakat başka bir anlamda, aktör Hamlet'i ve bütün tiyatro topluluğu ise sahnede "Hamlet Oyunu"nu temsil eder. Bu, onların tiyatro oyunu ve karakterlerini belli bir şekilde sunma etkinliklerini ifade eder. Bu suretle bir aktör, "nasıl Hamlet olacağı" ile ilgili değil; "Hamlet'i televizyonda nasıl temsil edeceği" konusunda endişelenebilir ve bir yönetmen de *Hamlet*'i gösterim sırasında nasıl temsil edeceği konusunda endişelenebilir. Buradaki kelime, "sunmak" ("present") kelimesine çok yakındır.

Bir resmin Hz. İsa'nın çarmıha gerilişini ya da duvar kâğıdının Tyrolese manzaralarını temsil ettiğini söylediğimizde, ressamın yaptığı şeyle ilgili olarak metaforik bir benzeşmeyi ifade ediyor olabiliriz. Tablonun cansız olsa dahi yine de çarmıha geriliş anını belirli bir şekilde gösterdiğini (temsil ettiğini), olay anının nasıl göründüğü ile ilgili iddialarda bulunduğunu (temsil) söyleyebiliriz. Bir ağacın resminin "bir ağacı temsil ettiğini" söylemesek de; "ağacı kırılgan ve neredeyse yarı saydam olarak temsil ettiğini" rahatlıkla söyleyebiliriz.

Ressam ve analoji aracılığı ile temsili özellik taşıyan sanat eseri, dünyanın bir kısmını belirli şekilde var ya da görünür halde sunar, bununla ilgili çeşitli iddialar ortaya atar. Bu nedenle resim, biçimsel geleneklerden anlayan kişiden bilgi sahibi olmasını gerektirebilir. Teknik çizimden farklı olarak resim sanatı ile ne öncelikli olarak tasvir edilen sahneler hakkında bir bilgi kaynağı olması hedeflenir ne de biz resim sanatını bu tarz standartlar aracılığı ile değerlendiririz. Fakat onu temsili kılan şey, kişinin bilgi edinmesini sağlayabileceği şekilde tasarlanmış olan parçaların görsel anlamda benzeşmesidir. İşte bu nedenle, sanatın bir doğruluk ve bilgi meselesi olmadığı mesajı veren zeki bir estetik filozof dahi sanatsal temsilin;

simgesel sistemden anlayan bir kişinin tasvir edilen şey hakkında resimden bilgi edinebilmesi (sanırım doğru olarak) anlamına geldiğini söyleyebilir.[166] Başka yerlerde olduğu gibi burada da temsil yine mevcut olmayan bir şeyin sunuluşu, bir sunuş anlamı taşımaktadır. Sanatta mevcut olmayan şey görsel olarak sunulur ve gözle görünür özelliklerin bire bir benzeşmesi söz konusudur.

Bu bağlamda bir harita ya da şablon bir tablo kadar temsil özelliği taşımaktadır -hatta bazen daha fazla, çünkü haritalar ve şablonlar görüntüleri hakkında olmasa da tasvir ettikleri şey hakkında bilgi aktarmak için kullanılır. "Bir resim, resmin parçaları evin arasındaki yakın ilişkiden ve evin belli görsel özelliklerinden dolayı belli bir evin resmidir. Aynı evin şablonu evin yapısal özellikleri ile ilişkilidir. Şablonun da tablonun da evin bir temsili olduğu söylenebilir.[167] Tablolar gibi haritalar ve şablonların da okunması gerekir; içerdikleri bilgiyi anlamak için kullanılan stili, simgesel sistemi ve kodu anlamamız gerekir. Temsil olmasına rağmen, bir şablon ya da harita temsili değildir. Çoğu haritacının kullandığı işaret ve semboller gelişigüzeldir ve kendi içinde "anlamsızdır." Kamp yerlerini çadırın yerleşmiş bir sembolü olan küçük bir üçgenle gösterdiği zaman olduğu gibi, haritacı çok nadiren temsili işaret ve öğeleri kullanır. Fakat çoğu harita işareti gelenekseldir ve harita çıkarmak "bir şey olarak" temsil etmekten çok "bir şey ile" temsil etmektir.

Harita ile temsili tanımlarken kesin bir benzeşmeye vurgu yapan siyasi kuramcıların amacına hizmet edecek bir temsil türüne varmışız gibi gelebilir. Bir harita kesinliği ile değerlendirilir. Ve biz bu noktada dahi bir uyuşma ile birlikte bir farklılığa ihtiyaç duyarız. "Harita temsil ettiği bölgenin kendisi değildir fakat eğer doğru ise bu bölgeye *benzer bir yapıyı* gösterir.[168] Dahası, farklı amaçlara hizmet eden çok sayıda harita türü vardır. Kimileri arazilerin belli özelliklerini, kimileri başka şeyler gösterir. Çoğu düzdür, bazıları ise topografiktir. Bazıları ekonomik ticari bölgeleri ya da lehçelerin dağılımı gibi görünmez şeyleri işaret eder. Her harita ile birlikte, kesinlik meselesi de gündeme gelebilir fakat yine, bu tartışmanın çeldirici olması muhtemeldir. Korzybski: "Eğer harita ideal anlamda doğru olabilseydi azaltılmış bir ölçekte haritanın haritasını, o haritanın da haritasını, o haritanın da haritasını içerirdi ve bu böylece sürüp giderdi" görüşündedir.[169] Fakat bir harita daha detaylı diye daha doğru, daha hatasız değildir ve ekonomik ticaret bölgelerini gösteren bir harita da lehçeleri veya karayollarını gösteren bir haritadan ne daha az ne de çok daha fazla doğru değildir. Dünyanın Mercator projeksiyonuyla çizilen haritası, dünyanın yüzeyini bir

portakal kabuğunun dilimleri gibi ayıran bir haritadan daha az hatasız ya da daha az doğru olamaz. Bu durum haritanın hizmet edeceği amaca ve haritanın işaret ettiği şeylerin nasıl okunacağını bilmeye bağlıdır. Temsili bir tablo gibi harita da yalnızca "stili" bilen kişiye bilgi verir. Ayrıca sanatsal temsilde olduğu gibi bilgi, harita ve temsil ettiği şey arasındaki sistematik bire bir benzeşme bütün özellikleriyle eşbiçimliliğin bir türü olan ve matematikçilerin "haritalama" dediği bir yöntem yoluyla aktarılır. Ayna fikri ile mutlak kesinlik idealine -makul her amaç için kesin olan harita- daha da yaklaşmış gibi görünüyoruz. Tablolar, haritalar ve şablonlar sabit, tamamlandıktan sonra artık değişmeden kalma niteliğine sahip iken; ayna güvenilir bir biçimde her dakika karşısında değişen sahneyi gösterir. Bu nedenle yalnızca kesin görünmez, zaman geçtikçe bu kesinliği korur, kendisi hiçbir şekilde değişmeden değişikliği otomatik olarak yansıtır. Sadece aynanın bükülmediğinden yani camın yansıyan görüntüyü bozmadığından emin olmak gerekir. Fakat bir ayna bile sadece görsel özellikleri kopyalayabilir; yapıyı şablonun gösterebildiği gibi ya da bir harita üstündeki soyut ilişkiler gibi gösteremez. Hatta aynadaki görüntü, görüntüsü yansıyan nesne ile kolay kolay karıştırılmaz. Aynaya yansıyan görüntüyü bir temsil olarak adlandırıp adlandıramayacağımızdan emin bile değilim; bu ifade bana biraz garip geliyor doğrusu. Benzer şekilde aynanın yüzümü "temsil ettiğini" ya da "beni şaşırtıcı derece de yaşlı gösterdiğini" söylemek de kulağa garip geliyor. Bu durum pek temsil özelliği taşımadığından, yansıyan görüntü orijinaline oldukça benziyormuş, hayli güvenilir ve doğruymuşçasına; "sergiliyor ya da "gösteriyor" ifadeleri her nedense burada kulağa daha doğal geliyor.

Tablo, harita ve ayna metaforları şu ortak özelliklere sahiptir: hepsi bir "orijinal"in kendisinden farklı bir aracı ile oluşturulmuş halidir- fiziksel nesnelerin ya da tuval üzerindeki görüntülerin resmi, coğrafi bir bölgenin kâğıt üzerindeki bir haritası, fiziki bedenlerin cam üzerindeki iki boyutlu yansıması. Fakat temsilin orijinal nesne ile aynı türde başka bir şey ile yapıldığı örnekleri kullanarak benzer bir görüş geliştirmek de mümkündür- orijinalin minyatürü ya da küçültülmüş hali veya orijinalin, geri kalanının yerini alabilecek bir parçası. Şimdi birkaç örneğe ve bunlarla alakalı birkaç terime dönelim: "temsili" ("representative") sıfatı ve "temsil edebilirlik" ("representativeness") ismi.

Temsilciler meclisinin tüm ulusun küçültülmüş hali olması gerektiği, ideal meclisleri *epitome regni* ya da *regni quasi epitome* (ideal yönetim ya da yarı ideal yönetim)olan Monarchomach'ler kadar eskiye dayanan oldukça

eski bir fikirdir.[170] Amerikan düşüncesinde de hem nisbi temsil görüşündekiler hem de diğerleri "Bir devletteki temsilci kesimin ideal bir örnek, tüm sivil kesimin ya da toplumun bir özü olduğunun söylenebileceğini; bu kesimin genelin "küçültülmüşü," seçmen kitlenin "minyatürü" olduğunu ima etmişlerdir.[171] Nisbi görüşlülerin hatasız harita metaforu da bu duruma oldukça benzer: bir meclisin, ulusal görünümün her bir özelliği ile benzeşen üyelere sahip olması gerektiği anlamında bir minyatür olduğu. Fakat temsilciler meclisini genelin özeti olarak kavramsallaştırmanın farklı yolları da mevcuttur. Bazı kuramcılar ister matematiksel yöntemler ister kurayla seçilsin, temsilciler meclisini tüm ulusun temsili bir örneği olarak görürler. Kimileri ile onu tamamı ile temsilcilerden oluşmuş bir kurul olarak görürler.

Sıradan insanların ortalama bir örneklemi olan bir meclis arzu eden birkaç yazar, oldukça mantıklı bir şekilde bunun, seçim sürecini sistemsiz hale getirerek başarılabileceği görüşündedir.[172] "Kura ile seçim ya da kontrollü tesadüfî örneklemin kitlenin genelinin küçük ölçekte oluşturabilmesi için mutlaka hesaba katılması gerekir."[173] "Kura ile seçimin yargıçlardan beklenen aynı tarafsız karar alma olasılığını garantileyeceğini... [ve] halk iradesinin daha doğru yansıtılmasını güvence altına alabileceğini ifade ederler."[174] Bu yöntemin bilimsel araştırmadaki gücünden dolayı ve temsili örneklem fikrindeki temsille yakından bağlantılı olduğu için, kura ile seçme metodundan dahi daha yaygın olan metot rastgele örneklem metodudur. Böylelikle bir meclisin, gerçekten temsil edebilmesi için temsili örneklem olması gerektiğini farz etmek kolaydır.

1920'li yılların başında konuya eğilen birisi zaten, "örneklem ile temsil"e dair atıflara; bir demokraside devlet görevlilerinin "kararlarının, meselelere yeterince vakıf olabilmek için yeterince zaman harcayabilseler, halkın bizzat alacağı kararlarla aynı olacağı varsayımına dayalı bir şekilde insanların makul birer örneği olarak, karar almak için" seçilebilecekleri fikrine rastlayabilir."[175] Örneklem ile temsili tanımlamak için yapılmış belki de en kapsamlı teşebbüs Marie Swabey'e aittir:

> Demokratik kuramda örnekleme prensibi, daha büyük olan grup içerisinden adil ve rastgele seçilen daha küçük grubun, büyük grubun özelliklerini taşıma eğilimine sahip oluşudur. Aynı şekilde bir kesim eğer düzgün seçilmiş ise, bütünün gerçek temsilcisi kabul edilebilir ya da bütünün yerine geçebilir... Modern "temsili" demokrasi tarihi boyunca parçanın geçerli bir şekilde bütünün yerini alması merkezi öneme sahiptir.[176]

Swabey örneklem prensibinin, modern temsili hükümette en az üç aşamada sergilendiğini öne sürer. İlk olarak, oy kullananların tüm halkın bir örneklemi olarak düşünülmesi gerekir: Hükümet seçimde oy kullananların kayıt altına alınmış olan fikrini yorumlamayı; dile getirilebilecek olsa halkın genel fikri ne olurdu sorusuna karşı sağlanmış adil ve güvenilir bir örneklem olarak gerekli görür.[177] İkinci olarak çoğunluk yönetimi fikrinin yeni bir yorumunu ortaya koymak adına, oy kullananların çoğu, tüm oy kullananların örneklemi olarak görülmelidir: "Bir toplamın ortalama özelliğini veren ihtimallerin, uçlarda yer alanları temsil edenlerden sayıca daha fazla olduğunu öğrendikten sonra, seçimde en sık rastlanan oy tipinin, muhtemelen halkın çoğunun ne istediğini temsil ettiğine inanma eğilimi taşırız."[178] Sonuncusu ise halkın örneklemi olarak görülen seçilmiş devlet görevlileri:

bu çoğunluk tarafından seçilmiş görev sahipleri aynı ortalama türe aittir. Genel kanıya göre, ortalama ya da vasat kişi, halkı gerçekten temsil eden örneklem türüdür… Bir koleksiyonda en çok rastlanan şeyin, olayı diğer herhangi bir kesimden daha iyi resmettiği düşünülür. Başka bir deyişle seçimler az çok bilinçli bir amaç olan, halkın genelini "adil bir şekilde" temsil edecek görevlileri seçmek amacıyla yapılır.[179]

Günümüz siyasi bilimcilerden birkaçı, bariz zorluklarına rağmen Swabey'in görüşünü kabul ederler.[180] Swabey, görüşlerini seçim demokrasisinin aslında nasıl işlediği ile ilgili bir yorum olarak mı; yoksa seçim demokrasisinin bir ideal olarak neye karşı mücadele etmesi gerektiğine dair bir yorum olarak mı sunuyor, belli değildir. Fakat Swabey'in yorumu ciddi bir ideal olarak ele alındığında, zorluklarına bir hayli ışık tutulabilir. Seçimler ortalama kişileri görev başına geçirse de bu kişiler ortalama olma özelliği taşımıyor olabilir. Oy kullananlar, oy kullananların çoğunluğu ya da seçilmiş görevliler, halkın bir örneklemi gibi olabilmelerine rağmen kesinlikle hatasız ve gerçekten de gelişigüzel değillerdir. Kongreyi gerçekten de temsili bir kurul haline getirerek seçimler yerine, halktan gelişigüzel örneklemeler yaparsak siyasi sistemimizin neye benzeyebileceğini hayal etmek bizim için gerçekten de yol göstericidir. Böyle bir değişiklik siyasi partilere, profesyonel siyaset adamlarına, seçimlerin siyasi politikayı gözden geçirmek için bir fırsat olarak görülmesine, yetkilendirmeye ya da hesaba çekmeye bir son vermek anlamı taşırdı.[181] Böyle bir sistemin mevcut sistemden ayrılması bakımından Swabey'in güncel sistem uygulamaları ile ilgili yorumları yanıltıcıdır; İkisi arasındaki farklılıklar temsilin ne anlama geldiği ile ilgili

kısımlar içerdiğinden dolayı temsili örneklem siyasi temsili anlayabilmek için yanıltıcı bir modeldir (yine, yanıltıcıdır çünkü sadece temsil etmenin ne anlama geldiği ile ilgili açıklamaların kısıtlı bir dökümü niteliğindedir).

Bu zamana kadar ele alınan kuramcılar çoğunlukla temsilciler meclisini bir bütün olarak incelemiş ve resim, ayna, harita ya da örneklem metaforlarından yola çıkmışlardır. Onları "ayna tutup" "yansıttığı söylenebilse" dahi, tek bir temsilciyi seçmenlerinin resmi, haritası hatta örneklemi olarak düşünmek kulağa biraz garip gelir.[182]

Fakat betimleyici görüş dâhilindeki diğer kuramcılar "temsili" sıfattan (tipik anlamında) ve diğer metaforlardan çok "temsil edebilirlikten" yola çıkmakta ve böylece temsilci meclisi olduğu kadar bireysel temsilci kavramını da ele alabilmektedirler. Aslında onlar için, bir meclisi bir bütün olarak gerçekten de temsili hale getiren, temsili tanımlayan şey, her bir üyenin temsil edebilirliğidir.

Çoğu siyasi bilim kitabı seçilmiş bir meclisin özelliklerini "Temsilciler Meclisi'nin Temsil Edebilirliği" başlığı altında tartışır.[183] Bundan, aslında aynı kelimeye ait iki farklı görünümün aynı anlamı taşıması gerektiği yani ikincisinin ilki üzerinden yorumlanması gerektiğini çıkarmak kolaydır. Örneğin; deneysel siyasi bilim alanında çığır açmış olan "Seçilmiş Temsilcilerin Temsil edebilirliği" isimli çalışmayı ele alalım.[184] Söz konusu çalışma, devletin yasama organlarında çalışanların özellikleri ile seçmenlerinin özellikleri arasında bağlantıyı ortaya koymaya çalışırken, böyle bir korelâsyon derecesinin "bu kişilerin seçmenlerini ne kadar temsil ettiğini" ölçtüğünü açıklar; diğer taraftan yüksek korelâsyona sahip belli özellikler "yasa koyucuların seçmenlerini aslında hangi açılardan *gerçekten* temsil ettiğini" açıkça göstermektedir.[185] Temsil etmek demek, temsili (tipik) özelliklere sahip olmak anlamında temsilci olmak demektir. Bu açıdan bakıldığında seçimler, "bu temsilcilik özelliğine sahip kişileri tespit etmenin bir yöntemi gibi görünmektedir."[186]

Fakat sadece birkaç yazar olayı basit bir seviyede ele almaya devam eder; çoğu, temsil etmeyi temsil edebilirlik ile tanımlama yolundaki güçlüklerin hemen farkına varır. En iyi yasa koyucunun zekâ, yurtseverlik, tecrübe gibi akla gelebilecek her açıdan tipik ve ortalama olduğunu ciddi biçimde düşünen kişi sayısı çok fazla değildir. Yukarıda adı geçen deneysel çalışmanın sahibi bile, "seçmenlerine benzeyen kişilerin "gerçekten" temsil ettiği teşhisine rağmen iyi bir temsilcinin sadece belli açılardan tipik özelliklere sahip olabileceği ya da olması gerektiğini kabul eder.[187] Bu konuda, en fazla, temsil edebilirliğin temsili hükümet içinde "uygulanabileceğini" söylenebi-

liriz. Tipik bir çiftçi -çiftliğini diğer çiftçilerin idare ettiği gibi idare eden, meslektaşları ile aynı çizgide düşüncelere sahip ortalama bir çiftlik sahibi-bir tarım bölgesini temsil etmek üzere meclise gönderilebilir. Bu çiftçinin meclisle karşı karşıya geldiğinde yaşadığı problemlere karşı sergilediği tutum, tarımla uğraşanların genel tavrını temsil edecektir.[188]

Bu aşamada üç farklı fikir tespit edilmiş durumdadır: temsili (tipik) özelliklere sahip olmak, temsilci seçilmiş olmak, temsili bir tutuma sahip olmak. Paragraf, oy kullananların her zaman tipik özelliklere sahip kişileri seçmediklerini kabul ederek sık rastlanan gizli bir tuzaktan kurtulmaktadır. Fakat kelimenin farklı anlamları arasındaki ilişkiyi anlamamıza yardımcı olmaz. Amerikan hükümeti üzerine son zamanlarda yazılmış bir ders kitabı "Parlamento Amerikan Halkını Ne Kadar İyi 'Temsil' Ediyor?" isimli başlık altında parlamento üyelerinin özelliklerini ele alırken bu ilişki ile ilgili sıkıntıyı ifade etmektedir.[189] "Temsil" kelimesinin etrafındaki tırnak işaretleri, aslında sahip olunan özelliklerin ve temsil edebilirliğin, bir meclisin ne kadar iyi temsil ettiğinin tek ölçütü olamayacağına dair belli bir farkındalığa işaret etmektedir.

Eğer ilki, ikincisinin direkt ve tam bir ölçütü olmayıp, ikisi de birbirinden farklı şeyler ise; temsil edebilirlik ve siyasi temsil arasındaki ilişkinin aslında ne olabileceğini açıklayabilmek için çeşitli girişimlerde bulunulmuştur. Olasılıklardan biri temsil kavramının tümünü kabullenip, aynı zamanda ideal meclisin temsil etmemesi gerektiğini kabul etmektir. Bu sonuç nisbi temsil eleştirmenlerinin ortaya koyduğu görüş ile paraleldir: "temsil etmek" demek "mümkün olduğunca benzemek" anlamına gelir, o halde siyasette temsil pek arzu edilmez. Bir Amerikan demokrasi eleştirmeni "çeşitli toplumsal sınıflardan gelen kişilerden adil bir ortalama ile oluşturulmuş bulunmakla, bizim yasa koyucularımız aslında yeteri kadar temsilidir" şeklinde küçümseyici bir ifade kullanmıştır. Fakat bunlar sosyal ve ekonomik hayattaki önemli yetiler ve tecrübelerden çok, -konuya biraz uzak- bir ortalamanın göstergesidir.[190]

Bir diğer alternatif ise "temsil edebilirliğin" hiç bir suretle benzerlik ya da tipik olma anlamına gelmediğini tartışmak olacaktır. Son zamanlarda yazılmış bir makalede, temsil edebilirliğin anlamı diğer şekilden çok kurumsallaşmış siyasi temsile yaklaştırılmıştır. Yazarlar, seçilmemiş bir kuruldan temsili kurul olarak bahsederken, eğer üyelik seçime bağlı olsaydı üyelerinin seçilmiş olacağını kastettiğimizi öne sürerler. "Atanmış bir komisyon, kabul edilir haliyle temsilci vatandaşlardan oluşmuş bir kurul olarak adlandırılabilir ya da üyelerinin direkt atamadan ziyade seçime tabi

tutularak seçilip seçilmediğine bağlı olarak bu kurula "temsili olmadığı" iddiası ile saldırılarda bulunulabilir."[191] Tanımımızda karşılaşılan aşırılıklar bu tarz çözümlerden şüphe duymamıza sebep olmuştur. Temsil etmek ve temsil edebilirliğin tamamen aynı anlama geliyor olması gerekmez: ilki sadece tipik özeliğe sahip olmak; ikincisi ise sadece seçilebilir özellikte olmak demek değildir. Hobbes'un tanımı temsilci bir örneklemin temsil edebilirliğine asla açıklık getiremezdi; diğer taraftan da temsili bir tablo, seçilmiş ya da seçilebilecek olan tablo değildir.

Bu zor soruları çözmek için verilmiş ve başarısız sonuçlanmış çabalardan en incelikli olanı De Grazia ve Gosnell'in çalışmalarında görülür. Bu yazarların her ikisi de işe temsili, seçmenin isteklerinin siyasi erk sahibi kişi tarafından gerçekleştirildiğinde ortaya çıkan şey şeklinde tanımlayarak başlarlar.[192] De Grazia ve Gosnell seçmenlerin siyasi erk sahibinin hareketleri ya da özellikleri ile memnun edilebileceğini kabul eder ve temsilcinin özelliklerini temsil edebilirlik yani erk sahibinin temsili (tipik) özelliklere sahip oluşu ile eş tutarlar. İşin içine aynı kelime kökünün girdiğini görünce haklı olarak ikisi arasında bir bağlantı olması gerektiğini farz edip bu bağlantının ne olduğunu açıklamaya gayret gösterirler.

Gosnell oy kullananların, adayın "hoş bir eş ve çocuk ile resmini" görmekten hoşlandıkları ve "kendilerini temsil edecek iyi görünümlü bir aile" istedikleri için desteklediklerini söyler. Bu ifade hem doğru hem de yaptığı tanım ile aynı doğrultudadır: eğer iyi bir görünüme sahip olmak seçmenin istediği bir şey ise o zaman iyi görünümlü bir aday onu temsil eder. Fakat buradan sonra Gosnell bu durumu özelliklerin "benzeyişi" olayı gibi ele alarak konuya devam eder. "Temsil kavramının ilkel, liberal ve zamana karşı dirençli anlamlarından biri "yeniden sunmaktır." ... Bir kişi... kendisini temsil eden kişinin fiziksel ve sosyal özelliklerinde kayda değer oranda kendine benzerlik görebilir. Aslında gördüğü kendisinin ayna imgesidir. Seçmen, gücün koltuğunda kendisi oturuyormuş gibi hissedecektir."[193] Oy kullananların isteklerinin adaydaki temsil edebilirlik ile tatmin edilmesi, aslında temsilin doğru yansıtma anlamı taşıması mantığı ile bağlantılı olabilir. Fakat o zaman, seçmenin kendine benzemeyen (mesela kendisinden daha yakışıklı) adaydan nasıl ya da niçin memnun olduğu konusunun da başka bir temsil örneği teşkil ettiğinin ya da bu iki durumun birbiriyle ilişkisinin açıklanması gerekecektir. İşte Gosnell'in açıklamakta başarılı olamadığı nokta budur.[194]

Aynı güçlüğe De Grazia'da da rastlamaktayız. De Grazia, temsilin "biri temsilci diğeri seçmen olmak üzere siyasi anlamda eşit olmayan iki

taraf arasındaki özelliklerin mutabakatı olarak düşünülebilmesi için" seçmenlerin genellikle "temsilcilerinin büyük oranda grup niteliği ile özdeş özelliklere sahip olması" beklentisi içinde olduğunu kaydeder.[195]

Bu tarz ortak özelliklere, "bir diktatörün kökeninde, kişisel özelliklerinde ve davranışlarında kitleleri andırdığı" zamanlardaki gibi, seçimlerden farklı yollarla iş başına geçilebilen sistemlerde de rastlanabilir. Fakat De Grazia daha sonra sözlerine şöyle devam etmektedir: "Dahası, sözde demokrasiler onlar yüzünden reddetmektense, temsilcilerini *üstün olan sınıfa dâhil olmaları sebebiyle* seçmekle bilinirler. Toplumun temsil normları, ortak özelliklerden ziyade bazı özel farklılıkları gerektiriyor olabilir."[196] Bu şüphesiz doğrudur fakat o zaman temsilin "ortak özellikler" anlamı taşıdığını artık kimse söyleyemez. De Grazia bu noktada dahi temsilcinin "sosyal normları yansıttığını" ileri sürerek ortak özelliklerin yansıtılması kavramını kurtarmaya çalışmaktadır.[197] Fakat normlar "ortak özelliklerden çok, özel farklılıklar gerektirdiğinde", sosyal normları yansıtmak artık toplumun tipik bir üyesi olmak anlamına gelmez. Bu son durum hakkında Alman bir kuramcı grubun tipik bir üyesine değil grubun ideali ile örtüşen, tipik-ideal birine sahip olduğumuzu söyler.[198] Fakat oy verenler bazen bu tipik olma, bazen de ideal-tipiklik durumundan memnun olsalar da ideal-tipiklik, temsil edebilirlik veya niteliklerin benzerliği değildir.

Konu, De Garzia'nın hükümdarın temsili özelliklere sahipmiş gibi davrandığı örnekleri vermesi ile daha da karmaşıklaşmaktadır, tıpkı Huey Long eski moda bir geceliği giyip fotoğrafının çekilmesi için yatağa uzanmadan önce ipek pijamalarını çıkardığında olduğu gibi.[199] Bir başka siyasi bilimci, eğer seçmen kendini görev sahibi ile özdeşleştirirse, nitelik benzerliğinin seçmenin zihninde psikolojik bir seviyede sağlanabileceğini söyler: "Meclis üyesi her şeyden önce temsilcidir çünkü benzerlik türü, seçmenin görev sahibinin sosyal, ekonomik ve entelektüel özellikleri ile özdeşleşmesine bağlı olsa bile; seçmenler, göreve kendi "tarzlarında" kişileri seçme eğilimi taşırlar."[200]

Fakat bu durum, ancak biz temsil edebilirliğin "seçmenler tarafından *onlarla aynı özellikleri paylaşıyor olarak düşünülmesi*" anlamına geldiğini söylemek isteyecek olursak temsil etme ile temsil edebilirlik arasında bir köprü görevi görecektir. Bu da doğru değildir; temsil edebilirlik, seçmenlerin olmadığı her türlü ortamda- cansız varlıklar, temsili örnekler vs. ile bağlantılı olarak- karşımıza çıkabilir.

Fakat bu tartışmaların hiç biri tatmin edici nitelikte değilse, temsil edebilirliği ve temsil etme ile ilişkisini açıklayabilmek için ne söylenebilir? Ne-

den her iki kelime için de aynı kökü kullanıyoruz? Sözlük bize "temsil edebilirlik" anlamında "temsilcinin," "bir sınıfa ait, diğerlerinin konuya ilişkin, uygun fikrini ileten" anlamına geldiğini söylüyor. Bu nedenle temsili sanat, temsili harita, temsili örnek'te de olduğu gibi bu durum, A üzerinden B hakkında doğru sonuca varma meselesidir. Peki, hangi amaca "uygun" bir fikir? Harita örneğinde olduğu gibi aynı anlam belirsizliği ihtimali burada da karşımıza çıkmaktadır.

Sözlüğe rağmen, tipik olma durumu ve temsilcilik arasında belli bir fark vardır fakat bu ince bir farktır ve ortaya konması kolay değildir. Eğer belli bir şairin şiirlerinden birkaç temsili örnek (belki de eğitsel amaçla) seçmemiz gerekir ise onun en tipik, ortalama ya da kendine özgü şiirlerini seçmeyi isteyebiliriz. Fakat onu en başarılı ve dikkat çekici gösterenleri de tercih edebiliriz. İşte bu yüzden "*Temsilciler*" adlı kitabında Emerson ne sokaktaki ortalama ne de tipik insan ile kendisinin "büyük adamlar" diye nitelendirdiği kişi ile ilgilenir.[201] Örneklerin seçilme amacı da bu meseleymiş gibi görünmektedir.

Bununla birlikte, temsili olmak ile tipik olmak arasındaki fark kendini en çok nesnelerin başlıca birkaç tür içeren bir koleksiyonu içinde gösterir. Böyle bir koleksiyondan tek bir temsili örnek değil de bir grup temsili nesne seçmemiz gerektiğini düşünün. Birçok amaca hizmet etmesi açısından, temsili grubumuzu oluşturmak için koleksiyondaki başlıca her türden birer örnek alırdık. Eğer koleksiyondaki her türün birbirine göre oranı ile ilgileniyor olsaydık, her türden sadece bir tane yerine farklı sayıda nesne seçmemiz gerekirdi. Fakat her iki durumda da temsili grubumuz koleksiyonun "tipik" bir temsili olmazdı çünkü ortada grubun içine oturabileceği bir "tür" olmazdı. Burada yine eşbiçimlilik ya da birebir örtüşme terimlerine rastlıyoruz: tüm koleksiyonun temsilcisi olan bir grup nesne ile her türü temsil eden bir nesne. Bu bağlamda temsil edebilirlik harita ve küçültme metaforları ile de bağlantılıdır. Temsili bir örneği (ya da bir örneklemi) temsili yapan şey yerini aldığı şey ile ilgili ne öğrenmek istediğimize; bizim amacımıza dayalı olmasıdır.

Ortaya koydukları çeşitli varsayımlar ve sonuçlara rağmen tablo, harita, ayna, minyatür ya örneklem metaforları ile temsil edebilirlik kavramı şu ortak noktaya sahipmiş gibi görünürler: öncelikle örtüşen özellikler sayesinde, mevcut bulunmayan birinin ya da bir şeyin "yerini alma" şeklinde, şekilci kuramcıların tanımladığından çok farklı bir temsil türü içerir. Birinin "onlara yeteri kadar benzeyerek" diğerlerinin yerine geçtiği, bizim (Griffith'ten sonra) "betimleyici temsil" olarak adlandırabileceğimiz, şeyi

oluştururlar.[202] Bu bağlamda harita ya da tablonun temsil ettiği ifade öncelikli olarak bir etkinlikte bulunma hali değildir; işte bu yüzden konu cansız nesnelere dayandırılabilir. İnsanlar bu şekilde temsil ettiklerinde önemli olan şey onların hareketleri değil (ki biz bir örneğini gördük ve istisnai bir örneğini de inceleyeceğiz) ne oldukları ve neye benzedikleridir. Bu, kavramın - temsili sanat, temsili örnek, temsil edebilirlik gibi- önemli kullanımları üzerine oturtulmuş makul bir temsil örneğidir fakat şekilci bakış açısı kadar eksiktir. Bu türde temsil kavramın sadece bir açısını teşkil etmektedir o nedenle sadece buna dayalı olarak oluşturulmuş bir tanım tek başına hatalı olacaktır.

Bu görüşün hangi kapsamda en uygun ve alakalı olduğunu sorgulayacak olursak, cevap: temsil amacının bizatihi var olmayan bir şey hakkında bilgi sağlama ihtiyacı olduğu durumlarda uygun olduğu görünür. Temsil, her zaman, kelimenin tam anlamı ile var etmek anlamı taşımasa da var olmayan bir şeyi bir şekilde var kılmak anlamına geliyor ise, burada bahsi geçen kapsamda var kılmak, temsil edilen şey/kişi hakkında kesin sonuçlara ulaşabileceğimiz, hakkında bilgi toplayabileceğimiz herhangi bir şeyin var olduğu ifade eder, çünkü temsil edilene ilgili şekillerde benzemektedir. Bu, harita veya ayna, temsili bir örneklem ya da örneğin temsil ediş şekli açısından da geçerlidir. Temsili sanatta mesele daha karmaşıktır çünkü sanat bir bilgi kaynağı olarak görülmez ya da kullanılmaz (kabaca konuşacak olursak daha çok estetik düşünce içindir). Temsili bir tabloyu temsili yapan şey tablodakilerin, gözle görünür dünyadaki bir şeyle örtüşmesidir öyle ki temsilin doğru gerçekleştirildiği noktada "simgeleri algılayanlar resimden yanlış bilgi elde etmeyeceklerdir." Aslına bakılırsa, elbette tablodakilerin kesinlik içermesi gerekmez. Hz. İsa'nın çarmıha gerilişini belli bir açıdan temsil eden ressam, kendini açlıktan ölüyormuş şekilde gösteren adam gibi tablo da bir şeyleri öne sürmekte ya da ortaya koymaktadır; gerçekliği ya da kesinliği ise başka bir meseledir.

Temsilin bu görüşü siyasi alana uygulandığında, ortaya çıkacak olan sonuç, siyasette temsili kurumların fonksiyonunun ulus ya da insanlar hakkında bilgi sağlamak oluşudur. Aslında bu görüşü siyasi alanla ilişkilendirmenin birbirinden oldukça farklı fakat bağlantılı üç yolunu ayırt etmek gerekir. Bu görüş meclisin temelinde bir harita ya da ayna gibi olduğunu, meclisi izleyen kişinin meclisin ait olduğu halk hakkında bilgi sahibi olabilecek nitelikte bir araya getirilmiş pasif bir nesne gibi olduğunu ileri sürer- yani kompozisyonu ile halka benzemekte ya da onu yansıtmaktadır. Görüşün ileri sürdüğü ikinci nokta ise temsili bir meclisin bir ressam ya

da "dışarıya karşı temsil etkinliği yürüten" kişi gibi olduğu, kompozisyonundan çok özel türde yürüttüğü temsil etkinliği ile öne çıktığı olabilir. Ya da üçüncü bir ima ise eğer temsilciler meclisi yeteri kadar kesin bir kopya, mükemmel bir replika ise o zaman bu meclisin, güvenli ve haklı bir şekilde belli süreliğine halkı yönetmesine, halkın yerine hareket etmesine izin verilebilir. Burada amaç temsilci aracılığı ile hareket etmektir fakat bu etkinliğin kendisi temsil değildir. Temsil daha çok, kesin bir benzeşim ya da örtüşme ve siyasi adımların meşrulaştırılması için bir ön koşul meselesidir.

Birinci ve ikinci olasılık birbirinden çok keskin bir çizgi ile ayrılmaz. Siyasi temsil hakkında ayrıntılı yazıları olan yazarlardan muhtemelen çok azı yazılarını metaforik seviyede tutmaktan memnundur ve temsilin sadece insanların geneli hakkında bilgi almak için bir harita gibi okunması gerektiği konusunda ısrarcıdır. Aslında harita ve haritacıyı, tablo ve ressamı birbirinden ayırmak hala nispeten kolayken, ayna metaforu daha çok ikisini birleştirir; ayna temsil ettiği görüntüyü, kendi görüntüsünü oluşturur gibi görünmektedir. Eğer temsilciler de seçmenlerini ayna gibi yansıtacaklar ise bu yansıtma işleminin ne derece aktif ya da pasif olabileceği konusunda şüphe içinde kalırız. Elbette bazı yazarlar temsili kurulun asıl fonksiyonunun önüne konan önerilere evet ya da hayır demek olduğunu kabul eder görünmektedir. Onlar için meclisin temsil edebilirliğinin ölçütü de soru halk oylamasına sunulacak olsa, meclisin halkın oylayacağı şekilde oy kullanıp kullanmayacağıdır. Temsilcilerin ancak seçmenlerinin kullanacağı şekilde oy kullanması gerekir; aynı sonuç temsilcinin bölgesel oy sonucunu merkezi bir teşkilata teslim etmesi ile yerel halk oylamaları sayesinde de elde edilebilir. Bu yazarlar temsilci kişiden insanların onun aracılığı ile hareket etme şansı buldukları cansız bir nesneymiş gibi söz ederler: "konuşan bir trompet," bir "ağızlık" ya da "bir iletişim aracı gibi."[203] Tablo çok durağandır; temsilcinin halkla aynı duygu ve düşüncelere sahip olması gerekmediği gibi, halkın vereceği türde bir karar vermesi de gerekmez. Bu yazarlar herkesin her muhtemel soru hakkında hali hazırda bir fikri varmış gibi ve yüzden de ortadaki tek siyasal problem, mevcut ulusal fikir ile ilgili doğru bilgiye ulaşmakmış gibi konuşurlar.

Fakat bilginin daha aktif "sunuluşuna" doğru ilerledikçe daha incelikli ve daha önemli versiyonlarla karşılaşmak mümkündür. John Stuart Mill, ideal temsilci kurulu "sadece halkın genel fikrinin değil halktan her kesimin ve mümkün olduğu kadar halkın içindeki her seçkin bireyin kendini tam olarak gösterebileceği bir arena" ya dönüştüren görüşü ile nisbi temsil savunmasını ikiye katlamıştır.[204]

Griffiths, temsilciler meclisini şu şekilde düşünebileceğimizi ileri sürer: öncelikle tartışma ve münazaranın olduğu bir yer: her şey hesaba katıldığında eğer bir eylemde bulunulması gerekiyorsa nasıl bir siyasi ya da sosyal eylemde bulunulması gerektiğine dair tartışma ve münazaralar... Daha sonra, [meclisin] dağılımının, ülkedeki herhangi bir konu hakkındaki tüm fikirlerin, kayda değer her fikrin ses bulmasına olanak sağlayan bir yapıda olduğundan emin olmak isteriz. Sözünü ettiğimiz ikinci talebimiz betimleyici temsil ile yakından ilişkilidir. Eğer bizi ilgilendiren şey meclisin ülkedeki her olası fikir için bir forum özelliği taşıması gerektiği ise, fikir sahibi her gruptan alınmış betimleyici temsilcilerden oluşması gerektiğini ileri sürmek oldukça doğal ve mantıklıdır.[205]

Temsili hükümete ekonomik teori açısından yaklaşan Downs, benzer bir görüş formüle etmiştir.[206] O, temsilcilerin bağlı oldukları siyasi partilerin vekilleri olduğunu; görevlerinin partiye insanların isteklerini iletmek (duruma göre de insanlara partilerinden bahsetmek) olduğunu ileri sürer. Ona göre "temsilciler halkın fikrini keşfetmede, dönüştürmede ve analiz etmede uzmandır." Hükümet (ve her parti) "seçmenlerinin isteklerine uyan politikalar uygulamak ister fakat bu isteklerin ne olduğundan haberdar değildir. Bu nedenle kurumsal yapısının bir parçası olarak görevi halkın her bir köşesine ulaşıp insanların isteklerini ortaya çıkarmak olan bir grup kişiyi görevlendirir.[207] Yani Downs, insanların rıza sahibi olmadığı ya da ne istediklerini bilmedikleri konular üzerinde ve "temsilcilerin temsil edecekleri bir şey olmadığı" mevzuunda oldukça tutarlı bir şekilde görüşlerini ortaya koyar.

Temsil etmek demek, temsil edilen ile ilgili bilgi vermek demektir ki iyi bir temsilci olmak demek ise kesin bilgi vermektir; iletilecek bilgi olmadığında temsil gerçekleşemez. Böyle bir formül verildiğinde, "her kayda değer fikir" için bir temsilci olması gereğine rağmen belirli her fikrin temsilcilerinin sayısı temel olarak konuyla alakasızdır. Eğer temsil etmek bir bakış açısını ortaya koymak demekse tek bir konuşmacı on konuşmacı gibidir. Burada sanatçı ve haritacı metaforları, portre ve harita metaforlarına karşı üstün gelmiştir. Bu durumda kişisel özelliklerin benzeşmesinin kesin bilgi sunulması kadar önemi yoktur. Temsilcilerin tipik olmaktan çok kendilerini net ifade eder olmaları gerekir.

Bu noktada temsil artık, benzerliğe dayanarak yerine geçmek anlamına değil, bir çeşit etkinlik anlamına gelmektedir. Fakat bu etkinlik şekilci kuramcıların ileri sürdüğü gibi genel anlamda bir diğeri adına hareket etmek anlamından farklı bir etkinliktir; vasilik, diğerleri adına hareket etme

için yetki sahibi olma ya da sonradan hesabını verecek şekilde hareket etmek değildir. Birisi "adına hareket etme" değil biri hakkında bilgi verme, hakkında sunum yapmaktır. Bu yüzden ne yetkilendirme ne de hesap verebilirlik gerektirir. Betimleyici temsil kuramcılarının, çoğunlukla temsilciler meclisinin fonksiyonunun uygulamadan çok konuşma, müzakere etmekten çok yönetmek olduğunu ileri sürmelerinin de nedeni budur.

Son olarak, betimleyici temsil üçüncü bir yolla siyasi alana uygulanabilir. Bazı yazarlar meclisin kelimenin tam anlamıyla aktif, yöneten, karar veren bir organ olduğu konusunda hem fikirken, meclisin hareketlerinin temsil olmadığını iddia ederler. Temsil, meclisin hareketlerinin "halk olsa ne yapardı" yönünde olup olmadığını doğrulamak için ulusun mükemmel bir kopyası olmak, halk ile tam olarak örtüşmektir. Temsil etmek, bilgi alıp vermek amaçlı olmasa da meclisin insanlar kendileri hareket etme şansına sahip olsalardı, yapacak oldukları şeyi yaptığını garantilemek için halk ile meclis arasında mükemmel bir örtüşmeden ibaretmiş gibi görünebilir. Yani doğru temsil çok kişiye ait olan hükümeti birkaç kişi ile doğrulamanın bir yolu, temsilci demokrasinin bir gerekçesidir. Meclisin ifa edeceği herhangi bir şey, halkın hareket etme şansı olsa yapacak olduğu şeydir; bu yüzden kimsenin meclisten şikâyet etme hakkı ya da bunun için bir gerekçesi yoktur. Aslına yeteri kadar benzeyen bir kopya hiç fark yaratmadan orijinalinin yerine kullanılabilir.

Tüm insanlara temsilcilerin vekâlet etmesi türünde bir gerekçe radikal demokratik ideoloji ile bağlantılıdır. Bu demokrasi anlayışına göre doğrudan demokrasi ideal yönetim sistemidir ve temsil ikinci derecede en iyi ve en yakın seçenektir.[208] İdeal olarak herkesin kendisini yönetmeye ya da en azından kendi menfaatlerini etkileyen kararlara katılmaya hakkı olduğu önce sürülür. Küçük bir toplumda bu ideal, doğrudan demokratik hareketlerle gerçekleştirilebilir; herkese ait olan bir mecliste siyasi kararlara varılabilir. Fakat modern ülkelerin boyutu ve genişliği bu ideali imkânsız kılar ve temsil, herkese bir vekil aracılığı ile katılım fırsatı tanıyan direkt demokrasiye en yakın seçenek olarak sunulur.

Parlamento temsilcilerinin halkın geri kalanının vekili olduğu düşüncesi, aslında radikal demokrasi kuramından çok daha köklüdür ve bu düşünce radikal demokrasi kuramı ile bağlantılı olmayabilir. Görünüşe göre kavram on üçüncü yüzyılda, Parlamento fikrinin kanun koyan bir meclis olmaktan çok, belli durumlara ilişkin yasalar belirleyen bir mahkeme olduğu yer olan İngiltere'de ortaya çıkmıştır. Günümüz tarihçileri on üçüncü yüzyılda adli davalarda yasal hakları mevzubahis olan tarafların davaya ka-

tılma ya da karar aşamasında kendilerine danışılma hakkına sahip olduğu Roma doktrininin yükselişinin izini sürmüşlerdir.[209] Görünüşe göre bu *quod omnes tangit ab omnibus approbatur* est doktrini hem kilise hem de laik devlet içerisinde olağan dışı vergilerin vergi mükelleflerinin onayı dâhilinde olması gerekliliğini desteklemiştir. Bu doktrin asla katı bir biçimde uygulanmamıştır fakat şövalye ve kasabalıların kralın İngiltere'deki konseyi ile görüşmek için teşvik edilmesinde büyük rol oynamıştır. Burada sözü edilen rıza demokratik bir rıza değildir; şövalyeler ve kasabalılar önceleri, seçimle belirlenmiyorlardı, çok daha az demokratik bir şekilde seçiliyorlardı. Belki de kasaba veya ilçeleri "adına" hareket ettiklerini ifade eden eski anlayış, tüm ilçe veya kasabanın sorumlu tutulduğu bir görevi yerine getirmekti. Bağlı olduğu toplum adına Parlamentoya bir kişi gönderilmesi ve o toplum "adına" onay vermesi fikri on dördüncü yüzyılda, yargıçlar eğer herkes Parlamento'nun yaptıklarından haberdar ise cahilliğin itaatsizlik için bir bahane olmadığını iddia etmeye başladığı zaman daha fazla talep gördü. Herkes yasayı bilmekle zorunlu tutuluyordu çünkü herkesin şahsen ya da "vekâleten" mecliste varlık gösterdiği kabul ediliyordu (ya da göstermesi amaçlanıyordu).[210]

Bu tür başlangıçlardan meclisin bir araya gelişinin, siyasi arenadaki herkesin bir araya gelişi anlamına geldiği doktrini ortaya çıktı ki bu durum fiziksel anlamda mümkün değildi. On beşinci yüzyıl gibi erken bir zamanda gelişen bu doktrin, o zamanlar demokratik bir doktrin değildi. Şövalye ve kasabalıların Parlamentoya katılımı ile belli belirsiz şekilde ilişkilendirildiği zamanlarda, "hazır bulunma" kavramının, ne halk ile meclis arasındaki kesin örtüşme talebi ile ne de herkesin, kendini yöneten hükümette hazır bulunmaya ve kendi yönetimine katılmaya hakkı olduğu ile yani temsilin direkt demokrasinin yerine geçtiği demokratik görüş ile bir bağlantısı vardı.[211] Amerikan ve Fransız Devrimleri zamanına dek tartışma yaygın olarak bu terimlerle ifade ediliyordu ve günümüzde de hala yaygındır."[212] Bu temsili hükümet görüşü bir benzeme ya da yansıma olarak temsil etme fikri ile yakından ilişkilidir. Eğer temsili hükümet doğrudan demokrasinin bir yedeği ise, eğer meclis tüm halkın bir araya gelişi yerine geçiyor ise mümkün olduğunca orijinaline yaklaşmalıdır. Eğer idealine sahip olamıyorsak, en azından mümkün olduğu kadar yakın bir şeye sahip olmak isteriz.

Bu nedenle bu doktrinin sık sık betimleyici temsil metaforları ile birleştirilmesi şaşırtıcı bir durum değildir. Amerikan Devrimi'nde iyi yapılandırılmış bir meclisi doğru yapılmış bir tabloya benzetenler, bunu meclisin tüm halkın demokratik bir araya gelişinin bir alternatifi olarak gördükleri

için yapmışlardır. Aynı kişiler sırf "insanların ortak hareket etmesi mümkün olmadığı için temsil zaruri hale getirilmiştir" derler.[213]

Ya da "geniş bir ülkede yaşayan kalabalık bir toplumda herkesin aynı yerde bir araya gelmesi mümkün olmaz;" onun için temsil kurulunun "bütünün bir araya gelişini temsil edecek en doğal alternatif" olarak hizmet etmesi gerekir.[214] Mirabeau, Fransız Devrimi sürecinde, meclisi halkın bir haritasına benzettiğinde, temsilin "halk tek bir mecliste toplanamayacak kadar kalabalık olduğunda" zaruri olduğunu da kaydetmiştir.[215] Benzer şekilde nisbi temsil görüşündekiler temsili hükümeti "demokrasinin modern formu, ... demokratik hükümeti mümkün kılmak için modern toplum ve hayatın gereksinimlerinin icap ettirdiği bir mekanizma" olarak ele almışlardır.[216] Bu mekanizma, insanların çalışmalarını doğru bir şekilde, bir bütün olarak çoğalttığı oranda daha mükemmel bir hal alır.

Betimleyici görüşün siyasi hayata her uygulanışının arkasında tekerrür eden mükemmel kopya, kusursuz yansıma, her şeyi içeren harita ideali vardır, "haritanın haritasının haritası da dâhil ve bu sonsuza dek böylece sürer gider." Fakat bu ideal pekâlâ asılsız, dolayısı ile de tehlikeli olabilir. Mükemmel doğrulukta bir örtüşme imkânsızdır. Bu durum sadece siyasi temsil için değil temsili sanat, haritalar, aynadaki görüntüler, örneklem ve minyatürler için de geçerlidir. Fakat tabloların, görsel olarak ne kadar doğru olursa olsunlar, anlaşılmadıkları takdirde her zaman yanıltabilecek bir tarzları vardır. Haritalar ve şablonların da "okunması" gerekir. Ayrıca, haritalar sadece doğruluk açısından değil; daha önemlisi, türleri açısından da çeşitlilik gösterirler: göstermeleri gereken bölgelerin nitelikleri veya özelliklerine göre. Bir ayna veya bir fotoğraf bile sadece gözle görülebilen özellikleri gösterir. Minyatür haldeki en mükemmel kopya bile orijinalin tüm özelliklerini gösteremeyecektir; daha doğrusu minyatür kopya olarak tamamen kopyalanabilecek (sadece boyutta değişkenlik gösteren geniş ve küçük porselen biblolar gibi) ve kopyalanamayacak (halklar gibi) türde nesnelerin ayırtına varmamız gerekmektedir. (Tıpkı ilkine benzeyen ikinci bir nesneye, mükemmel bir kopyaya bir "temsil" örneği diyebilir miydik?) Rastgele temsili bir örnek bile, herhangi miktarda matematiksel bir örtüşme olasılığını kesin bir şekilde dile getirmemize izin verse bile sadece belli türde bilgi sağlayabilir. Bu, özellikle de bir nüfustaki birey sayısına yönelik bilgiyle sınırlıdır. Yani bu, her zaman bir amaç meselesidir: İhtiyacımız olan bilgi bu mudur? İhtiyacımız olan bilgi bu ise, ne çeşit bir bilgidir?- orijinalinin hangi özelliklerinin kopya edilmesi gerekir, ne gibi şeyler önem arz edecektir?

Siyasette de benzerlik yoluyla yerine geçip, orijinalin bir kopyası olarak temsil etme hangi siyasi özelliklerin kopyalamaya tabi olacağı meselesidir. Genel anlamda hepimiz siyasi önem taşıyan özelliklerin zaman ve mekâna göre farklılık gösterdiğinin ve aynı şekilde bu özelliklerle ilgili doktrinlerin de değişkenliğe sahip olduğunun oldukça farkındayızdır. Yüzyıllardır savaş ve devrim için uygun bir mesele teşkil etmiş, fakat günümüzde önemini o günlere nazaran yitirmiş olan dini aidiyet, belki de bunun klasik bir örneği olabilir. Fakat temsili hükümetin tarihi ve ulusal seçimlerde oy kullanma hakkının git gide genişleyişi, siyasi anlamda geçerliliğe sahip hangi özelliklerin temsil edilmesi gerektiği kavramına dayalı, değişen temsil taleplerinin uzun bir dökümüdür. Halk haritaya aktarılması gereken -hemen hemen hiç değişmeden öylece duran, harita yapım sürecinde değişikliğe uğramayan yapıda - coğrafi bir bölge gibi değildir.

Betimleyici temsil kuramcılarının çoğu mükemmel bir şekilde küçültme fikrinin imkânsız olduğunu kabul etmeye hazırdır. Fakat bu kuramcılar söz konusu idealin, ulaşılması imkânsız olsa dahi, az çok yaklaşmaya çalışılan bir amaç olarak işlevini yerine getirebileceğini ileri sürerler. Temsilin fonksiyonunun temsil edilen hakkında bilgi vermek olduğunu kabul ettiğimiz sürece bu öneri temel olarak doğru kabul edilebilir: Kopya ne kadar doğru ise, verdiği bilgi o kadar doğrudur. Burada dahi hangi türden bilginin geçerli olduğunu belirlemek problemini görmezden gelme eğilimi söz konusudur. Fakat asıl zorluk, doğru örtüşmeyi bilgi kaynağı olarak değil de temsilcilerin bizlerin adına hareket etmesine izin vermemiz için gerekçe olarak kullandığımızda kendini göstermektedir. Bu tartışma muhakkak cezbedicidir. Eğer halkın algılanabilecek her açıdan mükemmel bir kopyası yapılabilir ise bu kopya elbette halkın tümü ile aynı doğrultuda politikalar geliştirecek, kararlar alacak, uzlaşmalarda ve hareketlerde bulunacaktır. O zaman mantıken kimsenin orijinalin yerine kopyasının kullanılmasına bir itirazı olamaz. Fakat kusursuz şekilde kopyasını oluşturma başarılamayacak fakat sadece yaklaşılabilecek bir ideal ise ortada bir problem var demektir. Orijinali yerine kopyasını kullanmanın geçerlilik derecesini kenara bırakın; kopyalamanın doğruluk derecesi hareketin benzerlik derecesini garantilemeyecektir. Örtüşme mükemmel seviyeden daha aza iner inmez hangi nitelik ve özelliklerin söz konusu hareketle alakalı olduğunu ve bu özellikler açısından örtüşmenin ne kadar iyi olduğunu sorgulamaya başlamamamız gerekir.[217]

Yakın dönemde yazılmış bir makale, seçmenlerinin özellikleri ile ilgili olanlar başta olmak üzere yasa koyucuların özellikleri hakkında yapılan deneysel araştırmaların çoğunun, bu özelliklerin temsilcinin ne yapacağına

büyük ölçüde yön verdiğini kabul ettiğini göstermektedir. Bizi asıl ilgilendiren yasama ile ilgili kararlardır:

Halk adına karar verenlerin seçilmesi için uygun olan süreç, temsil kuramları açısından hiç bir zaman önemli bir mesele olmamıştır. Görevlileri belirleme yönteminin değiştirilmesine ilişkin her önerinin ardında, en azından bu değişikliklerin karar sahipleri ya da karar sahibi kurumların yaptığı şeyler ve nasıl yaptıkları üzerindeki etkisine yönelik belli varsayımlar yatar. Reform önerileri önerilen değişikliğin, temsilcilerin vereceği kararlar ve bu kararlara ulaşma şekillerinin, beklentiler ve gereksinimlerle daha uyumlu olacağını göstermeli veya bunu sağlamalıdır.[218]

Aynı şekilde Charles Hyneman, siyasi hareket açısından geçerliliğini ortaya koymadan, sadece yasa koyucuların özelliklerini rastgele inceleyen deneysel çalışmaları eleştirir. Bu tür deneysel çalışmalar çoğunlukla nüfus içindeki belli bir öğenin adeta yeterli derecede temsil edilmediğini çünkü çoğu meclis üyesinin bu öğenin bir parçası olmadığını var sayar. Kanun çıkaran kişilerle ilgili meseleler, yalnızca yasama davranışın - etki edecek konumdaysa önem kazanır- bu kişiler yalnızca bir yasa şeklini, yasal bir içeriği ya da yasama prosedürünü etkiliyorsa önemlidir.[219]

İnsanların özelliklerinin hareketlerine yön verdiğini farz eder ve yasa koyucuların özellikleri ile de sadece bu yüzden ilgileniriz. Fakat bu basit bir korelâsyon değildir; betimleyici nitelikteki en iyi temsilci, eylemde bulunmak açısından ya da hükümet için en uygun temsilci olmayabilir. Griffiths bir delinin, delilerin en iyi betimleyici temsilcisi olabileceğine işaret eder fakat kimse delilerin, içlerinden belli sayıda kişiyi meclise gönderme hakkına sahip olduğunu söyleyemez.[220] Aynı şekilde, Parlamentodaki temsilciler arasında, çalışan sınıftan yeterli sayıda temsilci olmamasından gayet tabii şikâyetçi olabilecekken; hayli kalabalık olan aptal ya da işe yaramaz insanlar sınıfının mecliste çok az sayıda temsilciye sahip oluşundan şikâyetçi olmak istemeyiz: bilakis tam tersini isteriz.[221] Eğer halka yönelik bilgi ile ilgileniyorsak, halk ile ideal bir benzeşme ya da tamı tamına örtüşmenin bir zararı olmaz. Fakat ilgilendiğimiz şey temsilcilerimiz aracılığı ile ifa edilen siyasi hareketler ise doğruluk fikri bazen yanıltabilir.

Belli ki betimleyici temsil, siyasi alan ile bağlantılıdır fakat yine bu da kısmi bir bakış açısıdır ve bu nedenle uygulaması olmayan sahalarda yanıltıcıdır. Sadece yapamayacağı bazı şeyleri, siyasi yönlerini ve ihmal ettiği diğer temsil şeklini akılda tutmamız gerekir. Açıkçası, bu türde temsil Hobbes'un sözünü ettiği türden -temsil edilen üzerinde bağlayıcı olan yetkili hareket- temsili karşılayamaz. Bu bölümde sözünü ettiğimiz kuramcı-

lar için sizin adınıza taahhütlerde bulunan kişinin size benzemesi gerektiği konusunda ısrarcı olmak iyi bir fikir olabilir. Fakat bu pratik düşüncenin dışında bu taahhütlerde bulunma yetkisinin temsil ile hiçbir alakası yoktur. Temsil etmek demek sizin gibi olmak demektir; sizin adınıza hareket etmek değil. Benzer şekilde betimleyici görüşte hesap verebilirlik bazında temsil fikrine hiçbir şekilde yer yoktur. Eğer temsilciler seçmenler tarafından seçiliyor ise temsilci ve seçmenler arasındaki tam örtüşme belki de pratik bir yolla garantilenebilir. Fakat seçmenler, çoğu kez o bölgeyi temsil etmeyen (tipik olmayan) kişileri seçmeyi tercih ederler ve bu da iyi bir şey olabilir. Her halükarda bir kişiden sadece yaptıklarının hesabını vermesi istenebilir, kim olduğunun değil. O halde en fazla betimleyici nitelikte bir temsilci sadece seçmenleri hakkında doğru bilgi verip vermediği konusunda hesaba çekilebilir ve bu noktada rastgele örneklem yöntemi ile seçim oy sistemi ile seçimden çok daha etkili olabilir.

Son olarak tartışmakta olduğumuz temsil görüşü, "resmi beyanda bulunma," bilgi verme gibi kısıtlı veya özel anlamlar dışında herhangi bir temsil etkinliğine olanak sağlamaz. Bu görüşte diğerleri için, bir başkasının ya da diğerlerinin adına hareket etmeye yer yoktur. Bu da siyasi alanda temsilciler meclisinin, fikir birliğini şekillendirme ve siyasi politikanın formülleştirilmesi gibi yaratıcı hareketlere; kabaca "yönetim" ile tayin ettiğimiz etkinliğe yer olmadığı anlamına gelir. Bu tarz etkinliklerin temsilciler tarafından yerine getirilmesi arzu edilebilir fakat bunu yerine getirmek, temsil etmek demek değildir. Temsil etmek burada en fazla tipik ya da benzer olmak anlamı taşır. Eğer temsilcinin görevlerinden bahsediyor ya da iyi temsili kötü temsilden ayırıyorsak, betimleyici görüş şekilci görüşler gibi konuya tamamen uzak değildir. Betimleyici görüş temsilin hiçbir şekilde hareket içermeyip sadece özellik içermesi bakımından konuya uzaktır; bu durumda temsil herhangi birinin (bir kimse bir diğerinden daha tipik olabilmesine rağmen) iyi ya da kötü yapabileceği bir şey değildir. Fakat eğer "resmi beyanda bulunma" ya da bilgi sunma etkinliği olarak temsilden söz ediyorsak o zaman temsilcinin bir görevi olduğu görülür; seçmenlerini mümkün olduğu kadar doğru ve net yansıtmalıdır. Ortada sergilenecek herhangi bir görüş ya da ilgili bir özellik yok ise temsil mümkün değildir. Her iki şekilde de böyle bir siyasi temsil kavramının içinde liderlik, inisiyatif ya da yaratıcı hareketlere yer yoktur. Temsilcinin seçmenlerine yeni fikirler vermesi değil onların hali hazırda sahip oldukları fikirlerini yansıtması gerekir ve bir kez dile getirildikten sonra, meclisin halkın kararı ile ilgili olarak ne yapacağı temsil kavramı içerisinde herhangi bir anlam taşımaz. Eğer meclis işini

idareciye bırakırsa o zaman temsil ettiği söylenemez. Eğer temsili sadece betimleyici görüş, sadece bir bilgi verme eylemi ile sınırlarsak, kavramın kullanıldığı birbiri ile çelişen diğer yolları ve bir kamu yöneticisinin nasıl temsil eylemi gerçekleştirdiğini açıklayamayız. Fakat betimleyici temsil bir temsil *şeklidir.* Konu ile ilgili örnekler kulağa doğru gelmektedir ve göz ardı edilemezler; temsil edebilirlik, temsili sanat ve temsili örnekten söz ediyoruz. Ayrıca betimleyici görüş şekilci görüş için, bu görüşün atladığı bazı noktalara işaret ederek sağlam bir düzeltme aracı olarak kullanılabilir. Fakat görüşlerden hiç biri ne tek başına ne de iki görüşün bir kombinasyonu olarak temsil konusunun tamamını oluşturamaz. Daha fazla araştırma yapmak gerekir.

5. "Yerine Geçmek": Sembolik Temsil

Bir şeyin, başka bir şeyin yerine geçebilmesi, "onu simgeleyerek" temsil edebilmesi açısından betimleyici benzerlik için gerekli olan tek dayanak noktası betimsel benzerlik değildir. Sembollerin de çoğu kez gerçekte var olmasalar da bazı şeyleri temsil ettiği, varlıkları ile onları var kıldığı söylenir. Bu türde temsil de merkezi ve belirleyici olarak kabul edilebilir ve siyasi temsil de dâhil diğer tüm temsil türleri bu şekilde yorumlanıp bu türe yaklaştırılmaya çalışılabilir. Buna "sembolik temsil" ya da "sembolleştirme" görüşü adını, bu görüşü benimseyen yazarlara da "sembolleştirme kuramcıları" adını verebiliriz. Bu yazarlar temsilin tümünü bir çeşit sembolleştirme olarak gördükleri için, siyasi temsilcinin ulusu temsil eden bir bayrak ya da herhangi bir inancı temsil eden bir amblem modeli üzerinden algılanması gerekir. "Temsil varlıksal bir olgu meselesidir; belli bir dereceye kadar sadece 'vardır' ve genellikle böyle kabul edilir. Peki, bu neden böyle olmalıdır? *Repraesentare* aslında var *olmayan* bir şeyi var kılmak anlamına gelir. Bu anlamda bir kumaş parçası devasa bir güç kompleksini ya da Yıldız ve Şeritler Amerika Birleşik Devletlerini temsil edebilir."[222]

Fakat insanlar da semboller gibi düşünülebilir, uygun koşullar altında tıpkı bayrağın yaptığı gibi ulusu simgeleyebilirler. Bu durum, muhtemelen en çok siyaset bilimi literatüründen meşruti krallıktaki kral örneğinden bilinir. Britanya hükümeti üzerine son dönemde yazılmış bir ders kitabı bize hükümdarın "haşmet, yetki, Britanya Ulusunun birliği ve İngiliz Milletler Topluluğunun her ünitesinde... devlet olma durumunu simgelediğini söyler.[223] Bu anlamda "canlı bir sembol olarak daha ilgi çekici olması dışında," hükümdar bir bayrak veya cansız başka bir sembol gibidir. Aynı türden sembolik temsil, genellikle devletin başındaki kişilere de atfedilir; yani bayrak, arma ve ulusal marşların daha materyal ve fonksiyonel oluşu gibi, bu kişiler de temsil eder veya devleti kendi bünyelerinde toplarlar, ülkedeki insanların birliğinin sembolüdürler."[224]

Temsil kavramı üzerine çalışanlar, siyasi liderin rolünü hepsi de gizli bir bağlantıya inanç gerektiren kişileştirme, ilkel sihir ve dini ritüeller ile ilişkilendirmeye çalışarak bu olguyu daha genel bir çerçeve içine sığdırmaya çalışmışlardır. Maude Clarke, "temsili prensibin başlangıcını," "dini bir amaç doğrultusunda herhangi bir varlık ya da nesnenin gizli ve dünya dışı bir gücün aracı ya da sembolü kabul edildiği yerde görür. İlkel toplumda... kral ya da başkan hem insanlığı hem de tanrısallığı simgeleyerek ya da temsil ederek halkı ile görünmeyen âlemin tam ortasında durur."[225] Clarke daha sonra "toplumun günahlarının üzerine yüklendiği ve bu nedenle de çöle sürülerek kefaret ödeyen" Yahudi günah keçisi örneğinden alıntı yapar. Aynı şekilde Maccabees'de olduğu gibi diğerlerinin yerine kefaret ödeyen hayvan veya insanlara değinir: "Fakat kardeşlerim bedenimi ve canımı atalarımızın töreleri için kurban ettiğinde... benim ve kardeşlerimin, tüm insanların üzerine haklı bir şekilde indirilmiş olan Ulu Tanrı'nın gazabı son bulabilir."[226] Alman bir yorumcu bu örneklere, bir kabile şifacısının diğerlerinin hastalıklarını ikisi arasındaki büyülü bir bağlantıya dayanarak, kendi vücudunun çeşitli kısımları üzerinden iyileştirdiği büyüye dayalı düşünme örneğini ekler.[227]

Tüm bunlar temsile örnek teşkil etmekte ve "sembolik" kategorisine aitmiş gibi görünmektedir. Fakat tüm bunların siyasi temsil açısından önemini kavrayabilmek için ilk önce sembollerin temsil eylemini nasıl yerine getirdiğini ve temsil etmek ile sembolize etmek arasındaki farkı incelememiz gerekir.[228] Temsili sanatı tartışmış olduğumuz için tartıştıklarımız, sembolik sanatı temsil sanattan ayırmamıza yardımcı olabilir. Bize sembolist bir ressamın "gerçek nesnelerin şekil ya da belli açılarını temsil etmekten çok fikirleri sembolize etmeyi amaçlayan kişi olduğu" söylenir.[229] Bu, sembolik sanatın temsili olması gerektiği anlamına gelmez; fakat sembolik sanatın amacı temsil değildir ve temsil edilen şeyler, sembolize edilen şeylerle aynı değildir. Basit temsil örneklerinin "temsil" etmediği fakat yalnızca bir ağaç, bir kedi vs. "olduğu" söylenir. Sembollerin ise bu durumun tam aksine çoğunlukla sembolize ettikleri şeyleri temsil ettikleri söylenir. Sanatçı ele aldığı konuyu tasvir ederken, bir şey *olarak* ya da belli özelliklere sahip olarak "ifade eder", görünüşü hakkında bir şeyler öne sürer. Bir şeyi bir sembol aracılığı ile ifade eder; bu sembol tanınabilir nitelikte bir nesne olabilir, fakat sembolün gönderme yaptığı şeyin bir temsil olması gerekmez ve genellikle de sembol sembolize ettiği şeyin bir temsili değildir.

İlk Hıristiyanlar, özellikle gizli bir gönderme yapmak amacıyla Yunanca ιχθὺς kelimesinin akrostişine dayalı bir şekilde Hz. İsa'nın bir sembolü

olarak balık figürü kullanıyorlardı. Balık Hz. İsa'nın sembolü idi fakat onu temsil etmiyordu. Balığı resmeden ressam Hz. İsa'yı balık olarak temsil etmiyordu (göstermiyordu); Hz. İsa'nın dış görünüşü ile ilgili bir şeyler öne sürmüyordu. Temsil örneklerinden farklı olarak semboller atfedildikleri şeylerin benzerleri değildir ve onları anımsatmazlar. Sembolize ettikleri şeylerle ilgili bir şeyler öne sürmezler. Sembolize ettikleri şeylerle ilgili iddialarda bulunmaz; daha çok sembolize ettikleri şeyleri ima ya da ifade ederler.[230]

Fakat semboller bazen sembolize ettikleri şeylerle bazı ortak özelliklere sahipmiş gibi görünebilirler. Bunun için ABD bayrağının ulusun elli eyaletine karşılık gelen 50 tane yıldıza sahiptir ve balık da kelime içindeki harflerden dolayı Hz. İsa'nın bir sembolü olarak kullanılabiliyordu. Sözlük bir sembolü, "(tıpatıp benzerlikle olmasa da belirsiz bir ima ile ya da rastlantısal veya geleneksel olarak ortaya çıkmış bir bağlantı ile) bir şeyin yerine geçen ya da ona işaret eden başka bir şey" olarak tanımlar.[231] Fakat bu şekilde ifade etmek yanıltıcı olabilir. Bu ifadeye göre bayrak halkın sembolüdür çünkü halka olan "benzerliği" net olmaktan çok belirsizdir; gerçekte ikisi arasındaki ilişki sadece bir benzerlik meselesi değildir. Bayrağın halkla ortak olarak paylaştığı şey -ne açık ne de belirsiz bir şekilde- gözle görülebilir bir özellik değildir.

"Sembol" terimi bilinen ve üzerinden bir şeye dair çıkarımda bulunulabilen bir işaret anlamı taşıyan Yunanca *symbolon* kelimesinden türemiştir. Kelime, "birlikte" anlamına gelen *sym* ve "atmak" anlamına gelen *ballein*'in birleşimi ile ortaya çıkmıştır. İngilizcede "sembolize etmek" kelimesinin en eski kullanımlarından biri 16. Yüzyıl fiziğinde, bir araya getirildiklerinde birleşen maddelere ya da elementlerin başkalaşımına işaret etmek amaçlı olanıdır. Elementlerin harmonik bir şekilde birleşiminin, ortak özelliklere sahip olmalarına dayandığı tahmininde bulunulabilir. ("Fakat hava suya dönüşür, toprak ise tutuşabilir çünkü tek bir parça halinde sembolize ederler.") Yine burada dışsal benzerlikten çok gizil ya da iç özellik iması vardır. Buna bağlı olarak da semboller açısından gizli bir mantık ya da bağlantı beklentisi içinde oluruz; bir geminin nasıl olup da kilisenin, kartalın Amerika'nın ya da palmiyenin zaferin sembolü olabildiği konusunda bir açıklama bekleriz. Bazı yazarlar sembollerin işaretlerden farklı olduğu çünkü işaretlerin gelişigüzel olduğu, "belirtilen ile belirten arasında doğal bir bağdan dolayı sembollerin asla tamamen keyfi ya da boş olmadığı temeline göre tartışırlar. Bunun sebebi Adaletin sembolü olan terazi, at arabası gibi başka herhangi bir semboller değiştirilemez".[232] Adalet için başka bir

sembol düşünülebilir fakat düşünülen sembolün adalet ile bir bağlantıya veya mantıklı bir açıklamaya sahip olması gerekir." Betsy Rose başka bir şeyden ilham almış olsaydı, bayrağımız şu anda daha farklı bir görüntüye sahip olurdu. Fakat özellikleri ya da renkleri ne olursa olsun, bu özelliklerin bazıları yine Amerika Birleşik Devletleri'nin sahip olduğu özelliklerle "açıklanmış" olabilirdi.

Fakat tamamen gelişigüzel, sembolize ettiği şey ile gizli ortak özelliklere dahi sahip olmayan belli türden semboller de vardır. Bunlar genellikle "geleneksel" semboller olarak adlandırılırlar ve mesela matematikte karşımıza çıkarlar. "Cebir sembol ve işaretlerinden" bahsederken işaretlerden kastımız yapılacak işlemlerin göstergeleri (+, -, ¸, vs.), sembollerden kastımız ise bilinmeyen miktarların yerine geçen harflerdir (x, y, vs.). Bu cebir sembollerinin, cebir problemlerinin çözümünde simgeledikleri bilinmeyen miktarlarla ne bağlantısı, ne benzerliği ne de gizli ortak özellikleri vardır. Her problem başında bu sembollere gelişigüzel şekilde yeni anlamlar yükleriz. Verilebilecek başka bir örnek ise haritacıların sembolleri yani harita veya çizelgeler üzerinde kamp yerleri, düşman silah mevzilerini, yeni ağaç yetişen bölgeleri göstermek için kullandıkları çeşitli geometrik figürler vs.dir. Bu semboller, ağacı andıran küçük şekillerin keresteyi göstermek için kullanıldığı zamanki gibi ikonografik anlamda temsili nitelik taşıyabilirler. Fakat çoğunlukla tamamen gelişigüzeldirler ve anlaşılabilmeleri için şifre cetveline ya da harita açıklama bilgisine bakılması gerekir. Bu türden bir geleneksel sembol, sembolize ettiği şeyin tamamen nötr bir göstergesidir.

Bazı yazarlar, gelişigüzel geleneksel semboller skalasının diğer ucunda gelişigüzellik unsuru içermeyen farklı bir sembol grubu olduğunu iddia ederler. Bunların sembolik göndermeleri o kadar net ve evrenseldir ki karşılaşan herkes bu sembolleri anlayabilir. Bu sembollere bazen "doğal" semboller de denir. Psikanalitik kuramının temel rüya sembollerinin herkesin bilinçaltında bu evrensel yolla işlediği farz edilir.[233] Bu sembollerin var olup olmadığı, varsa bile kaç tane olduğu ve hangi sembollerin bu sembollerden olduğu ile ilgili hatırı sayılır ölçüde tartışma vardır. Bir yazar gülü doğal bir sembol olarak adlandırabilir: "Gül imajı, dişil güzelliği o kadar uygun bir şekilde sembolize eder ki gülü genç kızlardan çok bir sebze ile bağdaştırmak aslında çok daha zordur."[234] Fakat diğer bir yazar zamana ve içeriğe bağlı olarak güller için bir düzine farklı anlam önerebilir."[235]

Fakat algılanabilir bir doğal sembolün temsil ediş şekli bile temsili sanat ya da diğer betimleyici temsil türlerinden çok farklıdır. Bir "simgele-

me" durumu olmasına rağmen sembolik temsil, betimleyici temsille aynı değildir. Sembollerin sağladığı söylenen iki şey arasındaki anlam farkını düşünün: sembolize etmek ve temsil etmek. Bu amaç doğrultusunda cebirsel semboller gibi geleneksel semboller özellikle kullanışlıdır. Çünkü onları semboller olarak adlandırsak da sembolize etmezler (ya da genellikle sembolize ettikleri söylenemez).

Bir cebir problemini çözmeye hazırlanırken bir sürü şey söyleyebiliriz. Mesela: X John'un sahip olduğu elmaların sayısı olsun. X John'un sahip olduğu elmaların sayısını simgelesin. X John'un sahip olduğu elmaların sayısını temsil etsin gibi. Fakat doğal olarak ve kendiliğimizden şöyle demeyiz: X John'un sahip olduğu elma sayısını sembolize etsin.

Peki, neden böyle demeyiz? Bir şeyin başka bir şeyi temsil ettiğini söylemek, o şeyin var olmayan şeye uygun his ve tavırları uyandırmanın bile ötesinde başka şeyleri akla getirdiğini söylemektir. Bu cebirdeki x için geçerli değildir. Aslında cebirin problem çözmedeki en büyük avantajlarından biri elmalar, dolarlar, kilometrekareler ile ilgili bir sürü meseleyi bir kenara bırakıp, neyi simgelediğini düşünmeden sadece x ile ilgilenebilmemizi sağlamasıdır. İşte bu yüzden cebire başlayan bir öğrenciye, problem çözüldüğünde, cevabını uygun birimlere indirgemesinin sık sık hatırlatılması gerekir. Gelişigüzel atanan semboller, sembolize ettikleri şeylere karşılık gelen hiçbir yapısal özellik taşımaz, ima etmez, çağrıştırmazlar; yani sembolize etmezler. Sadece gönderme yaparlar. Aynı şekilde bir harita üzerindeki semboller de genellikle ağaçları ya da silah mevzilerini sembolize etmezler.

Bir şeyin sembolize ettiğinden bahsettiğimiz zaman cebir alanında ya da harita yapımında kullanılan sembollerde de eksik olan özelliklere dikkat çekeriz. Birisinin, sembolün sembolize ettiği şeye (haçı öpmek, bayrağı selamlamak gibi) uygun şekilde tepki vermesine (ya da tepki vermesi gerektiğine) odaklanmaya çalışırız. Sembolün çeşitli türden his ve tavır uyandırma gücünün altını çizeriz. Bir belirsizliğe, esnekliğe ve göndermenin kısmi özelliğine dikkat çekeriz. Daha net ifade edecek olursak, sembolize etmek "belirsiz olan bir şeye net bir göndermedir."[236]

Bir sembolün neyi sembolize ettiği: neyi uyandırdığı veya neyi ima ettiğinin bütününü asla tam olarak ifade edemez, asla tam olarak kelimelere dökemeyiz. Sembolize ettiği şeyi somutlaştırmanın tek muhtemel yolu budur; bu nedenle de hem doğru hem de tanımlanamaz niteliktedir. Sembollerin simgeleyebilme özellikleri konu üzerine yazan çoğu yazar tarafından bir belirleyici olarak kabul edilir. Bu yazarların çoğu sembolize etme özel-

liğine sahip olmayan sembollerin varlığını belli belirsiz bir şekilde kabul eder. Fakat onları da ya önemsiz sayıp göz ardı eder ya da bu sembolleri işaretler olarak tanımlayıp sembol kavramından uzak tutarlar.[237] Bu edebi sembolizm ya da sembolik sanat üzerine yapılan çalışmalarda anlaşılabilir bir durumdur ve özellikle zarar verici değildir. Fakat bizim amacımız açısından önemli bir ayrımın üzerini örtmektedir. Çünkü bazı sembollerin sembolize edemediğinin (ya da öyle söylendiğini) fakat sadece belli şeyleri temsil edip onları simgelediğinin bilincinde olarak, sembollerin temsil eylemini nasıl gerçekleştirdiği hakkında bilgi sahibi olabiliriz.

(Herhangi) bir sembolün temsili nitelik taşıdığından söz ettiğimizde onu *sadece* temsil etme niteliğine sahip geleneksel bir sembole benzetmeye çalışıyoruz demektir. Diyelim ki sembolün sembolize ettiği şeyi kelimelerle açık bir şekilde ifade edeceğiz. Bir sembolün sembolize ettiği şey (şayet sembolize ediyorsa) kelimelerle asla etraflı bir şekilde ifade edilemez. Bir sembolün anlamını özellikle kısa ve basit bir şekilde belirlediğimizde, sembolün "temsil ettiği" şey budur deme eğilimi içerisinde oluruz. Yani kabaca sembolün, temsil ettiği şeyin yerine geçtiğini varsaymış oluruz, ancak hiçbir sembol sembolize ettiği şeyin yerine geçmez. "Semboller sembolize ettikleri nesneler için bir temsilci değil, onların kavramlaştırılabilmesi için birer araçtırlar."[238]

William York Tindall'ın da ifade ettiği gibi; sembolize etmek demek başka bir şeyi gösteren işaret gibi var olmak, başka bir şeyin yerini almak ya da simgelemek demek değildir; aksine, bir sembol kendini tüm yaratıp bünyesine aldıkları ile gösterir.[239] Bir sembol, eşitliğin her iki yarısı da aynı öneme sahipmiş gibi, sembolize ettiği şeyle yer değiştiremez. Bu durum uygun koşulların önerdiği bazı işaret veya semboller için doğru olabilir fakat aynısı bir sembol sembolize ettiği zaman geçerli değildir.

Sadece bir sembolün gönderme yaptığı şeyi tanımlarken değil, belli bir şiir ya da tabloyu açıklarken olduğu gibi bir grup sembolün kısa bir açıklamasını yaparken de bilhassa "temsil eder" ifadesini kullanma eğilimi taşırız. O zaman, bir şekilde sanatçı tarafından kullanılan "kod" un açıklamasını yaparak "Bu bunu temsil ediyor, şu da şunu, vs." deriz. Bu durum bir haritanın şifre cetveli veya açıklama bilgisine karşılık gelir; bu örnek iki bağlantısız şey arasındaki bir tek ilişki değil; iki grup şey arasındaki tekrarlı, noktası noktasına örtüşen bir ilişki, bir başka eş biçimlilik örneğidir. Tindall'ın işaretler hakkında söyledikleri, temsil etme niteliğine sahip semboller için de aynı derecede uygulanabilir niteliktedir: bu durum "bire bir örtüşme anlamı taşır."[240]

Belli bir durumdaki özel bir sembol, hem temsil hem de sembolize edebilir: fakat bu birini ya da diğerini söylediğimizde aynı şeyden bahsettiğimiz anlamına gelmez. Bir sembolün temsil ettiğini söylemek tam bir örtüşmeyi, basit bir gönderme ya da yerini almayı, hatta belki de bunların tek bir örnek içerisinde daha ileri seviyede bir dizi örtüşmesinin varlığını öne sürmektir. Bir sembolün sembolize ettiğini söylemek ise simgelediği şeyin belirsizliği ya da dağınıklığını, birinin diğerinin yerine kullanılmasının imkânsızlığını, göndermeden çok ifade etmeyi öne sürmek demektir. Bir sembolün temsil etme durumu elbette çoğunlukla rastlantısal olarak onun sembolize etme kapasitesi ile alakalıdır. Yani bayrak Amerika Birleşik Devletlerini belli amaçlar doğrultusunda temsil edebilir (ABD'nin yerine geçebilir, ABD'ye atıfta bulunabilir) çünkü Amerika Birleşik Devletleri'nin onur ve haşmetini sembolize eder (öne sürer, çağrışım yapar, ona uygun hisleri uyandırır). Bu durumun aksine, bayrağa karşı uygun tepkiyi verme şeklini de bayrağın kullanılışı ve Birleşik Devletleri'ni "simgeliyor" olarak sunulmasından öğreniriz.

Temsil etmek ve sembolize etmek arasındaki bu fark, sembolik temsili temsilin diğer türlerinden ayırmamıza yardımcı olmalıdır. Eğer sembollerden yola çıkarsak ve temsili bu anlamda tanımlayacak olursak, kavramın bütünü sembolize etme yönünde çarpık ya da karmaşık hale gelir. "Temsil etmenin" aksine, "sembolize etme" fiilinde karşımıza çıkan önerme ve çıkarımlar; mesela bayrağın ulusu simgeleyişinde olduğu gibi temsilin kuramsal olarak ele alışında da kendini gösterebilir. Bir sembol, sembolize etmekten çok temsil ettiği zaman bile, bunu sanatsal temsil ya da betimleyici temsilin diğer türlerinden farklı bir yolla yapar. Amacı, kapsamı ve temsil edişinin anlamı farklıdır. Bir sembol temsil ettiği şeyle ilgili bir bilgi kaynağı değildir, temsil ettiği şey ile ilgili herhangi bir şey ileri sürmez. Bayraktaki şeritlerin sayısının Amerikan kolonilerinin sayısına denk geldiği doğrudur; o zaman geçen bölümde temsili sanat hakkında söylenenleri bayrak için de söyleyebiliriz: eğer örtüşme doğru ise stili algılayanlar temsil edilen şey hakkında yanlış bilgi edinmeyeceklerdir. Fakat biz normalde bayrağı bilgi kaynağı olarak kullanmayız; eğer bayrağı bu şekilde kullansaydık o zaman bayrak sembol işlevi görmezdi. Sembolleri bir bilgi kaynağı, simgeledikleri şeyler hakkında çıkarımda bulunmak için dayanak olarak kullanmayız. İşte bu nedenle dilimizde "kötü temsil etme" ifadesini karşılayacak olan "kötü sembolize" etmek diye bir kavram yoktur. Doğru ya da hatalı sembol diye bir şey de yoktur. Sembol ve sembolize ettiği şey arasında bir bağlantı, (giz-

li) özelliklerde örtüşme görüldüğü noktalarda bile örtüşmenin doğruluğu, sembolik temsil için mevzu değildir.

Peki, o zaman sembolleri neden kullanırız? Bir bilgi kaynağı olmaktan çok semboller hislerin, hislerin dile getirilişinin ya da temsil edilen şeye yönelik olan hareketlerin bir alıcısı ya da muhatabı gibi görünürler. Başka bir şeye "uygun görülen tavırların odak noktasıdır" ya da gönderme yaptığı şeye bizim vereceğimiz tepkiyi ifade eder.[241]

Bu nedenle bayrağa davranmanın belirli uygun yolları ve bayrağa karşı yapılmaması gereken bazı şeyler vardır. Eğer "eski bir bayrağın yere düşmesine izin verirseniz" sadece bir bez parçasına değil aynı zamanda "simgelediği Cumhuriyete" de saygısızlık etmiş olursunuz. Aynı şekilde ulusal marş çalındığında ayağa kalkar, haçın önünde diz çökeriz, vs. Edebiyatta da sembolün simgelediği şeye uygun hisler uyandırması ya da ifade etmesi beklenir ve sembolik öğeye olanlar sembolize ettiği şeylere de olmuş kabul edilmelidir.

Bütün sembollerde olmasa bile çoğu semboldeki gelişigüzellik unsurundan dolayı, temsil ettikleri şeylerle olan bağlantıları dışsal özelliklerindeki benzerliklere dayanmadığı için, bir sembolü sembol yapan şey insanların ona karşı yaklaşım ve tavırlarında mevcuttur. Eğer sembolü herhangi bir şey olmaktan, kâğıttaki işaretlerden, 'kelimeler' olarak adlandırdığımız küçük cırıltı ve homurdanmalardan ya da bükülmüş dizlerden çıkarıp sembol yapan şey nedir diye soracak olursak cevap oldukça açıktır: insanların inanç, yaklaşım ve varsayımları.[242] Bu durum geleneksel sembollerde daha açıktır; eğer bir "şifre cetvelinden" bahsetmiyorsanız ya da X'in bir cebir probleminde neyi simgelediği size söylenmemişse, bunu öğrenmenizin bir yolu yoktur. Bu tür semboller, mevcut durumda temsil ediyor şeklinde kabul edilip tanımlandıkları şeyleri simgelerler. Fakat diğer türden sembollerde bile, söz konusu şeyin bazı kişilere kendinden öte başka bir şey önerip ya da ifade edip etmediğini, bir şey ifade etmesi gerekip gerekmediğini ya da tarihsel geçmiş içerisinde belli bir zamanda bir şey ifade etmiş olup olmadığını bilmeniz gerekir. Sizin, kendinizin sembol olarak nitelendirdiğiniz her şeye inanmanız gerekmez; inanan bir kişi olmasanız da Hıristiyan sembolizmini tartışabilirsiniz. Fakat Hıristiyan sembolizmi gibi bir şeyin var olabilmesi için, birilerinin haçın, geminin, balığın, vs. sembolik önemine inanıyor (ya da inanmış) olması gerekir. Sembolize ettiği şeye benzerliğinden ve ikisi arasındaki herhangi gerçek bir bağlantıdan dolayı değil; sadece öyle olduğu düşünüldüğü için bir sembolün kendinden öte bir anlamı olduğu düşünülür. Bu anlamda sembolik temsil herhangi bir

durum açısından ya vardır ya da yoktur. Eğer birisi sembolik temsilin varlığına inanıyorsa (ya da inanmışsa) vardır; eğer kimse inanmıyorsa yoktur. Bayrağın "yaşanan" "varoluşsal bir olgu meselesi," "varoluşsal" temsilin bir örneği olduğunun söylenebilmesinin sebebi budur.[243]

Birkaç yazar, bir model olarak sembolik temsilden yola çıkıp bütün temsil görüşünün aynısını elde ederler: temsil insanların zihinlerinde "varoluşsaldır," vardır ya da yoktur.[244] Bu bir "durumdur,""öncelikli olarak bir düşünce yapısıdır."[245]

Doğal olarak bu noktayı sembolik temsilin iki açısı daha takip eder. Sembol ve sembolize ettiği şey arasındaki ilişki, gelişigüzelmiş gibi göründüğü ve sadece var olduğuna inanıldığı zaman var olduğu için mantıken savunulabilecek kriterlerden ziyade sembolik temsil duygusal, hissi, irrasyonel psikolojik cevaplardan unsurlara bağlıymış gibi görünür. Tamamen geleneksel ya da gelişigüzel bir ilişkiye inanmak için de ortada bununla ilgili mantıklı bir savunma ya da gerekçe olamaz. Bayrağı gördüğümüzde duyduğumuz büyük heyecan onun Amerika Birleşik Devletlerini net bir şekilde andırmasına dayalı değildir. Bu tepki öğrenme ve algılamadan çok eğitim ve alışkanlığa dayalıdır. Benzer şekilde sembolik temsile merkezi bir nokta olarak vurgu yapan yazarlar, temsil durumunun ortaya çıkmasında irrasyonel psikolojik tepkilerin rolünün altını çizerler.

Sonuç itibari ile bu yazarlar ikinci olarak sembollerin oluşum sürecine büyük ilgi duyarlar. Tıpkı betimleyici temsilde, bir tablo ya da bir haritanın temsil eyleminde bulunması mantığının, bir ressam ya da haritacının temsil etmesi mantığı ile yakından ilişkili olması gibi, semboller için de aynı şey geçerlidir. Kuramcı, ulusu ya da kiliseyi simgeleyen bayrak ya da haçın ötesine, bu sembollerin sembolize edebilme kapasitesine ulaştığı sürece, oradan da süreci harekete geçirebilecek insan etkinliğine yönelir. "... olarak temsil etmek" ile "... aracılığı ile temsil etmek" kavramları arasındaki farkı zaten görmüştük. Bu kavramlardan ilki ressamın ya da betimleyici temsilde bulunan diğer kişinin etkinliğidir; ikincisi için böyle bir şey söylenemez. Yani bir ressam Hz. İsa'yı uzun bir adam *olarak* temsil edebilir. Fakat Hz. İsa'yı bir balık aracılığı ile temsil edebilecek olmasına rağmen, bir balık olarak temsil edemez. Bu türden sembolleştirme hareketi geleneksel sembollerle alakalıdır; haritacı ya da matematikçi önceleri anlam ifade etmeyen bir ibareyi tanımlayarak, harita açıklama bilgisine işleyerek onu (geleneksel) bir sembole dönüştürür. (Ya da tabi ki sadece tanıdık ve kabul gören geleneksel bir sembol de kullanabilir.)

Fakat sembolize etme özelliğine sahip sembollerin oluşumu ve kullanımları yalnızca "bir şey aracılığı ile temsil etmek"; yalnızca haritadan faydalanmak isteyen herkesin düşünmeden kabul edeceği gelişigüzel bir koşul değildir. İnsanları geleneksel olmayan bir sembole inandırmak, kabul ettirmek ve bu sembole uygun şekilde tepki vermelerini sağlamak için insanların içlerinde bu sembollere karşı belli cevapların uyandırılması, belli alışkanlıklar oluşturulması, sembollerin kendine has belli tavırlar çağrıştırması gerekir. Betimleyici temsil hareketinden farklı olarak, bir sembol oluşturma eylemi, sembole ağırlık vermektense sembolü kabul etmesi gereken insanların zihinlerine ağırlık verme meselesi olma eğilimi taşır. Sembolik ilişki açısından mantıklı bir savunma söz konusu olmadığı için bir sembol yerine başka bir sembolü kabul etmek, mantıksal bir ikna süreci değil sembole verilen duygusal tepkileri manipüle etme ve alışkanlıkları şekillendirme sürecidir.

Sembolik temsil belirleyici olarak kabul edildiği ve diğer tüm temsil şekillerine de bu açıdan bakıldığı zaman, bu sembollerin temsil etme şekli genelleştirilip yansıtılmış olur, örneğin; siyasi hayata.[246] O zaman siyasi temsilci temsil ettikleri ile sadece gelişigüzel, geleneksel ya da gizli bir bağlantıya sahip olacaktır. İnsanları temsil etmenin halk gibi soyut bir kavramı temsil etmekten bir farkı kalmayacaktır. Siyasi temsilin zorlu sınavı varoluşsal olanıdır: Temsilciye inanç duyuluyor mu? Bu türde bir inancın temeli irrasyonel ve duygusal gibi görünecektir çünkü mantıklı herhangi bir açıklama mümkün değildir. Bu nedenle siyasi temsil, bir etkinlik değil bir ilişkiler durumudur; diğerleri adına hareket etmek değil onları simgelemektedir. Tanım itibari ile bir siyasi lider insanlar onu kabul edip ona inandığı sürece onları temsil eder. Amacına uygun görülmeyeceğinden ötürü bu durum ne diğerleri adına hareket etme, ne bir ifade etme ne de temsil edilen hakkında bilgi sunma eylemi olacaktır. Bu sadece insanları sembole inandırma, siyasi lideri insanlara sembolik temsilcileri olarak kabul ettirme eylemi niteliği taşıyacaktır.

Temel olarak durağan şekilde simgeleyerek temsil etme türlerinden sembolik temsilin siyasi alana uygulanışının en net hali, sembolik ve törensel fonksiyonları ile devletin başındaki kişi hususunda ortaya çıkar. "Gerçek" amaçları ortaya çıkarmaya çalışan, uygulanabilir etkinlikleri bir tarafta; manalı, sembolik hareketleri bir tarafta tutar, ikisini birbirinden ayırt ederiz. Bu durumda, devletin başındaki kişiyi sembol olarak algıladığımız için hareketleri tamamen törensel özelliktedir. Yani Amerika Birleşik Devletleri başkanı elçi kabul etmek gibi neredeyse tamamen törensel ve sembolik

fonksiyonları yerine getiriyor olmasından ötürü ulusun bir sembolüdür. Bu durumda hükümette iş gören en üst mevkideki kişi olmaktan çok paravan kişi olarak görevini yerine getirdiğini" söyleyebiliriz.[247] Böyle bir lider, aktif ve partizan bir siyasete dâhil olursa tüm insanların bir sembolü ve somutlaşmış hali olma statüsünü tehlikeye atmış olacaktır.[248] Ayrıca herkes siyasi kararları veren kişinin o olmadığını bildiği için, bir elçi özellikle yurt dışındaki durumundan dolayı bir sembol olarak nitelendirilip törensel görevlerle şereflendirilebilir.[249] O, siyasi politikanın ardındaki gerçek aktif güç değildir; o yüzden kolaylıkla bir sembol görevi görebilir.

Belki de bu korelâsyonun en sık görülen ifadesine, Britanya hükümdarı ile ilgili literatürde rastlanır. Bu literatür Parlamento ve devlet başkanının "akılcı etkinlikleri ile" ile kralın "pasifliğinin" arasındaki farkın altını çizer.[250] Bir yorumcu, kralın "toplumun sembolü ve devletin resmi temsilcisi" olduğunu fakat bunun aynı zamanda "onun yaşayan ve aktif bir kişi olmaktan çıkıp hiçbir yerde karar gücüne sahip olmayan görkemli bir önemsiz kişi"ye dönüştüğünü söyler.[251] Bir başkası ise hükümdarın kriz zamanlarında hareket ettiğinde bunun, yaralıları ziyaret etmek gibi "temsili hareket göstergesi" ile yapıldığını söyler.[252] Ders kitaplarının bize söylediğine göre kral koltuğunu ancak "gerçek" (etkileyici olmaktan çok gündelik) siyasi etkinlikten uzak durarak bir sembol şeklinde pozisyonunu elinde tutabilir. Kraliyet ailesi pozisyonunu, "büyük ölçüde siyasette rol almamasına, siyasi gücünü alenen kullanmamasına, siyasi hiçbir tartışmada taraf tutmamasına borçludur ve bu nedenle de siyasi düşman edinmez."[253] Kral "hata yapamaz" çünkü "siyasi anlamda hiçbir şey yapamaz.[254] O, bayrak gibi bir sembol, dolayısıyla da his ve hareket objesidir; bir aktör değil.

Peki devletin başındaki kişinin aynı zamanda devlet işlerini yerine getiren kişi olduğu zamanlar ve aynı zamanda durağan bir şekilde "simgeleyen" bir sembol ve ulusun başında aktif bir lider olduğu zamanlar için ne söyleriz? Bu, bir sembolün mantık çerçevesinde ve gündelik yaşamda rastlanan haliyle de aktif olabileceğini gösterir. Fakat yine de aynı kişinin iki farklı özelliğinden bahsediyor olmamız demek bu iki şeyin aynı şey olduğunu kanıtlamaz (ya da aynı anlama geldiğini göstermez). Bazen Amerika Birleşik Devletleri başkanından hem ulusun sembolü hem de aktif siyasi lideri olarak söz edebilsek de onun hakkında iki niteleme üzerinden aynı şeyi söylüyor olmayız. Bir sembol olduğu kadar, sembol sıfatıyla halkın adına hareket etmeye yetkili vekili değildir; halkın bir ifadesi olarak mevcuttur.

Sembolün bir ya da bir grup insan olduğu zamanlarda sembolik temsil, belli miktarda ritüel etkinlik ile geliştirilebilir; hatta bunu gerektirebilir

de. Fakat gerek duyulan şey tamamen ritüel, etkileyici ve sembolik bir etkinliktir. Eğer kraliçe, taç giyme töreninde oturaklar arasındaki yolu yavaş ve asil bir şekilde yürüyerek geçmek yerine hızlıca geçseydi sembolik illüzyon elbette yok olurdu. Fakat kraliçenin bu türden görevlerini, devlet başkanı seçme gibi (nadiren gerçekleşen), kararın yalnızca parlamenter siyaset tarafından dayatılmadığı olaylardaki haliyle "mantıksal," "gündelik olarak ilişkili," "törensel olmayan" görevlerinden ayrı tutarız.

Fakat bir insanın temsil görevini sembolik olarak yerine getirmesini gerektiren ritüel etkinliklerden bahsederken, daha genel bir kategori olan sembolleştirme kategorisine yaklaşmış oluruz ki bu kategori siyasi temsilin sembolleşmesi görüşünde önemli bir rol oynar. Bir siyasi liderin sembolik olarak temsil edebilmesi için her sembol gibi kendisine inanılması gerekir ve böyle bir inanç beslenebilir ya da yaratılabilir. Peki, temsilciye kimlerin inanması gerekir? Bu inancı kim ve nasıl yaratır? Semboller için tek gerekli olan şey birilerinin sembolik bağlantıya inanmasıdır fakat bu görüşü siyasete uygulayan yazarlar kaçınılmaz olarak bu görüşün yönetilen kişilerin zihinlerinde var olması gerektiğini belirtirler. Bir hükümdar, hükmü altındaki kişilerin kendisini kabul ettiği ve onun bir sembol olduğuna inandıkları ölçüde onları temsil edebilir. Daha sık rastlanılan kavramsallaştırılmış anlamı itibari ile: temsil edilenin sembole inanması gerekir. Bir hükümdar yönettiği ve temsil ettiği insanların ona inandığı derecede temsilcidir; temsil etmek demek kendisine inanılması ya da temsil edilen tebaa, ulusu oluşturan kişiler tarafından ulusun bir sembolü olarak kabul edilmek demektir. Bütün mesele yönetilen kişilerin zihnindedir. Bu anlamda bir yorumcunun da ifade ettiği gibi tüm siyasi hükümdar ve liderler "nüfuzları altındaki kişilerce kabul edilebilir oldukları varsayımı" ile temsilci sıfatını taşırlar.[255] Bir başka yazar ise "bir kurul ya da komisyonun temsili niteliğini," denetlediği grup açısından kabul edilebilir olup olmadığı ile veya bu grubun güvenine sahip olup olmadığı ile eş tutar.[256]

Bu görüş De Grazia ve Gosnell tarafından bir belirleyici olarak kabul edilip açık bir şekilde şöyle ifade edilmektedir:

Bir toplumdaki herhangi bir bireyin temsili, erk sahibi bir kişinin özellikleri ve hareketleri, toplumdaki herhangi bir bireyin dile getirilen ya da getirilmeyen istekleri ile uyumlu olduğunda ortaya çıkan bir durumdur. Temsil, devlet işleri ile görevli kişilerin özellikleri ve hareketlerinin, bu işlerin kendisi için tarafsız ya da öznel önem taşıdığı bir ya da daha fazla sayıda kişin istekleri ile uyumlu olduğunda ortaya çıkan durumdur.[257]

Her iki yazar için de temsil, öncelikli olarak temsil edilenin memnuniyeti ile belirlenen bir durum, "bir düşünce çerçevesidir." Temsil toplumda hüküm altında olan insan sayısı kadar ve her birey için ayrı ayrı var olabilir ya da ortadan kalkabilir. De Grazia temsilciler hükümetini tanımlamak için, bu tanımı tüm toplumu içine alacak şekilde genellemeye çalışırken, bir takım zorluklarla karşılaşır: "Çoğunluğun fikrine göre demokrasi, devlet görevlilerinin nüfusun çoğunluğuna maksimum temsil hakkı verdiği toplumdur. Bunun aksine, tiranlık ise çoğu kez sadece tiranın, ailesinin ya da asillerin maksimum temsil hakkına sahip olduğu toplum olarak görülür."[258] Fakat bu demokrasiyi insanların yöneticilerden hoşnut olduğu hükümet olarak; tiranlık rejimini ise sadece yöneticinin hoşnut olduğu hükümet olarak tanımlamak olur. Kitleler tarafından kabul gören ya da hoş karşılanan, demokratik özellik taşımayan bir hükümetin varlığı söz konusu olamaz. Hatta ardı ardına seçimlerle başa gelmiş bir hükümet bile politikaları ve nitelikleri çoğunluğu artık memnun edemez hale gelirse demokratik olma özelliğini kaybeder.

Sembol soyut bir kavram veya cansız bir nesneyi temsil ettiğinde, temsilin varlığını sağlamak için sadece temsil edilenin inanç ve yaklaşımlarına bakmak işe yaramayacaktır. O zaman herhangi bir şeyin sembol olup olmaması sembolize edilen ya da temsil edilen şeye değil; bazı insanların düşünsel yapısına bağlıdır. Daha çok, şahit oldukları sembolik temsile inanan ya da inanmayan bir kitle ya da gruptan bahsetme eğilimi taşırız. "Sezgisel olmayan mantığa göre temsil, belli bir toplumun ortak paydası olan herhangi bir değerler sistemine dayalı olabilir. Bunun için "Papa'nın Hz. İsa'nın dünya üzerindeki temsilcisi" olduğu söylenir. Bu durumun sadece inançlı Katolikler açısından gerçek olduğu açıkça görülebilir."[259] Papa Katolik toplumunun bir üyesidir fakat bu noktada Papa'nın temsil ettiği şey toplum değildir. Onun, Hz. İsa'yı temsil ettiği söylenir. Toplum ise bu temsile inanan ya da inanmayan bir çeşit seyirci, üçüncü bir taraftır. Ve tahmin edilebileceği şekilde eğer kimse Papa'nın Hz. İsa'yı temsil ettiğine inanmazsa Papa, Hz. İsa'yı temsil etmez. Bu örnek, temsilin geçerli olabilmesi için temsil edilen kişi olan Hz. İsa'nın bu temsile inanmasını gerektirmez (mantık olarak da gerektirmemelidir). Bu temsil ilişkisi dışındaki insanların, gözlemcilerin, seyircilerin inançlarına bakmamız gerekir.

Bazı yazarlar, temsilin yalnızca Alman kuramcıların *Addressat* adını verdiği, temsile şahit olan üçüncü bir taraf ya da bu türden bir izleyici olduğunda geçerli olabileceğini ileri sürmüşlerdir. "Temsilin üç faktörü gerektirdiği görüşündedirler: ilki, temsil edilen; ikincisi, temsil eden; üçüncü-

sü ise temsile şahit olan… Mesela bir şirketin temsilcisi şirketini bir başka şirket karşısında temsil etmek durumundadır. Burada diğer şirket üçüncü faktörü teşkil eder. Eğer koşullar böyle olmasaydı temsilcinin vazifelerine gerek kalmazdı. Ya da kendi ülkesini başka bir ülke karşısında temsil eden bir diplomat düşünelim."[260] Bu yazarlar parlamenter temsilin bu "gerçek" anlamda kral huzurunda bir dönem temsil özelliği taşıdığını fakat artık bu özelliğini kaybettiğini söyleyerek görüşlerini savunmaya devam ederler.[261] Diğer bir grup yazar ise aynı kişinin neden hem temsil edilen hem de *Addressat* olamayacağına dair ortada mantıklı bir sebep olmadığı görüşündedir. Günümüzde ise parlamentonun halkı, halkın önünde temsil ettiğini ifade ederler.[262] Fakat yine de bazı yazarlar temsilin söz konusu olabilmesi için *Addressat* ya da üçüncü bir partinin gerekli olduğunu reddederler.[263]

Bir temsilin varlığı muhtemel olarak belli kişilerin düşünsel yapı, memnuniyet ya da inanç durumu, temsil edilen taraf ya da izleyici olup olmamaları durumu ile ölçülmelidir. Bu temsili bir çeşit çift yönlü örtüşme haline getirir; bu, "yöneten ile yönetilen arasında geçerli olan uyum ile ilgilidir."[264] Önemli olan bu uyumun var olup olmadığıdır çünkü bu çift yönlü bir ilişkidir, bu durumun, yöneten tarafından olduğu kadar yönetilen tarafından yapılan ayarlamalarla da sağlanabileceği açıkça görülebilir. Temsilin var olabilmesi için seçmenin, temsilcinin yaptığı herhangi bir şeyin nasıl göründüğünün ya da kendisi ile bütünleşmeyi sağladığı için hoşnut olup olmamasının bir önemi yoktur. Gosnell'in de dediği gibi; temsil tanımı *çerçevesinde*, "Temsilci halkı için ne yapıyor?" ve de "Halk temsilcisi için ne yapıyor?" sorularını aynı özgürlükle sorabilmemiz gerekir.[265] Fakat bu durumda bir hükümdar ya da bir diktatör daha başarılı ve daha etkili bir lider, dolayısıyla da seçimle başa gelmiş bir Parlamento üyesinden daha iyi bir temsilci olabilir.[266] Böyle bir lider takipçilerinde hissi sadakat ve bütünleşmeyi; flama, ilahi ve yürüyüş bandolarının uyandırdığı aynı mantıkdışı ve duygusal unsurları açığa çıkaracaktır. Ve elbette bu ışık altında incelenen temsilin halkın iradesi ile veya halkın arzu ettiği yasaları uygulamakla çok az ilgisi vardır ya da yoktur.

Bu doktrin çoğunlukla hükümetin bütünleştirici fonksiyonuna ve özellikle temsile vurgu ile ilişkilendirilir. Eğer varılması gereken asıl amaç, halkın kaynaşmasını sağlamak ise o zaman halkın oluşumunu etkileyen bir tek sembolün bunu bütün yasama meclisinden daha etkili bir şekilde gerçekleştirebileceği sonucuna varmak oldukça ilgi çekicidir.[267] Bu görüş totaliter kuramcılarla sınırlı değildir; günümüz tarihçilerinden birinin ifade ettiği gibi:

Rönesans'tan günümüze tiranlık tarihi doğası itibari ile bizi, amansız bir siyasi gelişim için halk ya da bir ülkenin, bir hükümdar ya da bir diktatör aracılığı ile kişileştirilmesi fikrine de yöneltir. Fakat biz, sırf bu nedenle kraliyet kavramının ulusal birliğin sembolü olarak oynadığı rolü görmezden gelmemeliyiz. Aslında eğer uzun bir süre en küçük coğrafi bölgede yaşayan insanlar dahi ortak alışkanlıkları ve meselelerini bir kral figürü hükümranlığında karakterize etmeselerdi, siyasi gelişim için gerekli olan bağdaşımı nasıl edinebilirlerdi, bunu anlamak güçtür.[268]

Benzer şekilde siyasi anlamda yeteri kadar gelişmemiş toplumlarda görülen tiranlık hükümeti... seçim mekanizmasının sağlayabileceğinden "daha gerçekçi bir temsil sağlayabilir".[269] Gerçek temsil bir karizma meselesidir.

Temelinde pasif bir şekilde diğerlerini sembolik olarak temsil eden siyasi lider kavramının yerini, yaptığı hareketlerle kendini kabul gören bir lidere dönüştüren, sembolü oluşturan siyasi lider fikri almalıdır. Fakat bu etkinlikler, normalde temsil etkinliği olarak değerlendirmediğimiz etkinlikler ve elbette birisinin seçmenleri "adına hareket ettiği" türden etkinlikler değildir. Ne de ritüel nitelikte etkinliklerdir. Bunlar daha çok insanlar arasında liderlerine karşı inanç, sadakat ve memnuniyet geliştiren türden etkinliklerdir. Temsil kavramı "etkili liderlik" ile bütünleşir.[270] Sembolik temsilcinin lider olarak konumunun mantıklı bir açıklaması olamayacağı için vurgu, inanç dâhilindeki sezgisel ya da hissi unsurlar ve liderlik konusunda bu unsurları kullanan liderlik tekniklerine yapılmalıdır.

En uç noktada, bu görüş temsil ile ilgili faşist bir kuram (birleşik devlet kuramı değil fakat bir *Führer* aracılığı ile temsil) halini alır. Sembolik temsil cephesinden yaklaşım ise hükümdar ve tebaası arasındaki uyum ya da uyuşmanın sağlanabilmesi için temsili ilişkilerin hangi ucunun değişmesi gerektiğinin pek fark yaratmadığını ileri sürer. Fakat faşist kuramda bu denge kesinlikle diğer tarafa kaymaktadır. Lider kendine tabi olanları kendi yaptığı şeylere ayak uydurmaları için zorlamalıdır. "Temsil, tebaanın zihninde devleti kalıplaştırarak mutabakat sağlamak süreci değildir; aksine, devlet bireylere birbirine kenetlenmiş bir kitle şeklini verir."[271] Lider kendi manevi kuvvetinden kendine tabi olan kişiler arasında irade birliği oluşturur ve onları kendi safına çeker.[272]

Bu nihai ürün, zaruri uyum olduğu sürece bu amaç doğrultusunda kullanılması gereken her şey kullanılmalıdır. "Sahtekârlık, şiddet, asilce söylenmiş sözler, kurnazca planlanmış hareketler, vs. ile temsilci olarak nitelendirilen bu yaratıcı kişi, diğerlerinin desteğini kendine çeker ve *onların*

kendisinin istediği şeyleri istemelerini sağlar."[273] Daha sonra da faşistler bize "özgür halkın iradesi devletin iradesi ile aynı noktada buluşuyor" cümlesini kurarlar.[274]

Temsil, liderin gücünün kendine tabi olanların gücünün üzerinde olduğu bir güç ilişkisidir. Hitler, halkını herhangi bir devlet adamından daha fazla temsil ettiğini söyleme hakkı olduğunu iddia etmiştir.[275] Temsil bir rıza gösterme meselesi olabilir fakat bu rıza liderin enerjisi, zekâsı ve amirane kişiliği sayesinde oluşur.[276] Faşist görüşlüler için, başka bir anlayış mümkün değildir. Çünkü halkın sınırları belli değildir, halk hareket ve iradeden yoksundur. Onlar sadece liderin hareketinin etkisini kabul ederler. Bu nedenle de "halk siyasi liderin icra etmesi gereken bir enstrümandır. Eğer lider bu enstrümandan doğru tonu çıkarmayı başarabilirse; yani eğer insanlar onun liderliğine güvenirlerse, bu suretle lider siyasi liderlik etkinlikleri için gerekli zemini elde etmiş olur."[277]

Bu bakış açısından seçimler, halk tarafından kabulü ve inancı canlı tutan çoğu olası araçtan yalnızca biri halini alır ve seçimler bu amaç doğrultusunda geçit törenleri ve üniformalar kadar etkileyici sayılmazlar.[278]

Seçimler temsili oluşturma ve devamlılığını sağlamakta pek de etkili olmayan bir araç görevi görürler. Bazı demokratik kuramcılar bile bu görüşü paylaşırlar ve seçimleri, "halkın tümü veya çoğunluğun kendisini yönetilen, yönetenleri ise yöneticiler olarak tanımlamasını sağlayan bir süreç" olarak görürler.[279] Yine, bütünleşme ya da kabulü harekete geçiren şeyler temsili beraberinde getirirler. Önemli olan nasıl meydana gelirse gelsin, yöneten ile yönetilenin istekleri arasındaki uyumdur, temsil bu uyumun kendisidir.

Fakat faşist kuramcıların aşırılıkları bu noktada bir takım şeylerin yanlış gittiğini ortaya çıkarır. Aslında yöneticilerine uyum sağlamak için değişen tebaa ve tebaasına uyum sağlamak için değişen yönetici arasındaki fark oldukça büyüktür. Buradaki zorluk faşist olmayan yorumcuların faşist görüşü detaylı bir şekilde açıklamaya çalışırken gösterdikleri çabadan anlaşılabilir. Mesela Ernest Barker hayli uğraştıktan sonra faşist görüşteki "temsil teriminin... yeni ve zoraki bir anlamda kullanıldığı" sonucunu kabul etmek zorunda kalmıştır. Yazarın faşist diktatörün geniş ve kendine bağlı bir takipçi kitlesinin olduğunu kabul ettiği doğrudur fakat "asıl gerçek takipçi kitlenin liderin iradesini temsil edip yansıttığıdır; liderin takipçi kitlenin iradesini temsil edip yansıttığı değil. Eğer ortada bir temsil varsa bu liderden itibaren dikey olarak ilerleyen tersine temsildir. Parti lideri temsil eder, insanlar rengini partiden aldığı sürece liderin yönetimini aynı

derecede temsil eder ve yansıtırlar."[280] Bunun gibi bir paragrafta, temsilin sembolik temsil dışında kalan diğer yönleri, kavramdan hakkı olan payı almak için başkaldırır gibi görünürler. Sembolik temsil belki propaganda veya baskı ile meydana getirilebilir fakat ortaya çıkan manzara betimleyici temsile aykırı yapıdadır. Barker, eğer halk lideri "yansıtıyor" ise; o zaman *halk*, *lideri* temsil ediyordur der. Açıkça görülebilir ki Barker da artık (sadece) sembolik temsil görüşünde değildir.

Yine bir gerçeklik zerreciğinden, geçerli bazı temsil örneklerinden yola çıkıp; farklı, aynı derecede geçerli diğer temsil örneklerini görmezden geldiği için yanlış olan bir tanımla genelleme yapmış olduk. Semboller temsil eder (temsil ettikleri söylenir); sembolik temsil bir temsil örneğidir. Bu kadarı doğrudur. Fakat temsilin tek türü de değildir; bu nedenle belirleyici olarak baz alınırsa bu türün tuhaf kabul edilebilecek bazı özellikleri, diğer türleri algılayışımızı bozar. Sembolleştirme kuramcılarının da dediği gibi temsil etmek, memnun etmek ve seçmen tarafından kabul edilmekle eş kapsamlıdır ve yine sembol etmek demek sembol örneklerinin bizi konu dışına yöneltmesine izin vermek demektir.

İnsanoğlu farkına varmamış olsaydı, temsilin bugün var olmayacak insani bir kavram olduğu doğrudur. Ayrıca her temsil örneğinde temsilin ancak birileri onun var olduğuna inanırsa- birisi tabloyu bir portre olarak görür, haritayı bilgi için kullanır, ulusa tepki verdiği gibi bayrağa tepki verir, bir vekile yetki verip onunla yaptığı anlaşmayı kabul ederse- var olacağı iddiasında da cezbedici bir olasılık payı vardır. Mantıklı olduğu halde bu şekilde konuşmak bir hatadır. Çünkü eğer bir resim temsili ise her hangi biri onun temsili olup olmadığını anlamasa da o resim temsilidir. Eğer bir harita herhangi bir bölge hakkında bilgi içeriyorsa, o bilgi kullanılsa da kullanılmasa da orada mevcuttur. Benim adıma hareket etmeye yetkilendirilmiş olup olmadığınız sorusu da sizin bu yetkiye sahip olduğunuzu düşünüp düşünmememden büyük ölçüde bağımsızdır. Sizi vekilim tayin ettiğime inansam da inanmasam da hareketleriniz beni bağlayıcı olabilir. Sadece sembolik temsil, her ne kadar gerçekleşmiş olsa da temsil edenle edilen arasında mantıki, nesnel, meşru bir ilişki gerektirmediği için tümüyle insanların inançları ve kabul ediş durumlarına dayalı gibi görünür.(Fakat bu noktada bile bir Hıristiyan sembolü, herhangi bir birey onun öyle olduğunu kabul etmese de bir Hıristiyan sembolüdür.) Herhangi bir sembole inanılması ya da bu sembolün kabul edilmesi örtüşmenin doğruluğuna ya da verilen hizmetlere dayalı, açıklanabilecek bir şey değildir. Bir sembolün iyi bir şekilde temsil edip etmediğini sorgulamanın bir mantığı yoktur çünkü kötü sembolize etmek diye bir şey de yoktur.

Fakat bu saydıklarımız, diğer temsil türleri için geçerli değildir ve eğer siyasi temsilciye kadar uzanıyorlarsa ciddi problemler ortaya çıkar. Siyasi temsilin insanların mantıkdışı inançları ve duygusal tepkileri ile ilgilidir ve insanların hangi koşullar altında temsil edilmediklerini hissettiklerinin ya da temsilciden ne zaman memnun olduklarının sorgulanması önemlidir. Fakat tüm olay bundan ibaret değildir ve hikâyeyi tamamlamak için bazı önemli farklılıkların göz ardı edilmesi gerekir. Evvela; bir lideri kabul edip takip etmek ile onu ulusun bir sembolü olarak görmek aynı şey değildir. Onu ulusun sembolü olarak görmek liderliğini kabul etmenin ancak bir aşamasıdır, tek aşaması değil.

Ya da yine şöyle ifade edebiliriz ki betimleyici temsile bazen temsil de denilmesine ve geleneksel sembollerin kullanılması (haritadaki gibi) da temsil olarak adlandırılmasına rağmen; geleneksel olmayan bir sembole karşı kabul ve inanç oluşturma hareketi temsil *değildir* (temsil olarak adlandırılamaz). Temsil edecek olanı, temsil edilecek olanla aynı hizaya gelecek şekilde ayarlamak temsilin bir parçası değildir. Kendi amaç ve çıkarlarına ayak uymaları için tebaasını şekillendirmeye çalışan lider bilakis tebaasının kendisini (lideri) temsil etmesini sağlıyor demektir.

Temsil insanların zihninde bir durum olmasına ve bu durumun sebeplerin araştırılması önemli olmasına rağmen temsilin nedenlerini kavramın kendisi ile karıştırmamak gerekir. İnsanları bir sembole inandıran ya da bir lideri kabul etmelerini sağlayan şeyin ne olduğunu sorgulamak önemlidir. Fakat bunları ne zaman kabul etmeleri gerektiğini ya da kabul etmeleri için geçerli olan nedenleri sorgulamak da bir o kadar önemlidir. Eğer temsil ile ilgili görüşlerimizi yalnızca semboller örneğine indirgersek ikinci soruyu göz ardı etmeye çalışmış oluruz. Sözü geçen sembollerle ilgili olarak; bu sembollere inanılmasının nedenlerini ya da bu sembollere ne zaman inanılması gerektiğini sorgulamanın bir mantığı yoktur. Fakat bu sorular, siyasi liderlik açısından anlamlıdırlar. Bir siyasi bilimcinin de ifade ettiği gibi "Temsil yalnızca temsil edilenin temsilcinin kararlarını kabul etmesi durunu ile değil; bu kararların alınmasındaki sebeplerle de ilgilenir ve sebepler gerekçelerden farklıdır.[281]

O zaman hem betimleyici hem de sembolik temsil, kavramla ilgili görüşümüzü genişletir fakat tamamlamaz. Her biri, farklı türden bir etkinlik ileri sürüyor olsa da her iki görüş de cansız varlıklar aracılığı ile temsilden, bir şeyi temsil etme etkinliğinden söz etmeyi mümkün kılmaktadır. Betimleyici temsil açısından bu durum temsil edilecek olan şey üzerinde çalışma, onu benzerliğe, haritaya, rastgele örneğe ya da her ne ise ona dönüştürme

hareketidir. Fakat sembol oluşturma sürecinin, sembol üzerinde çalışma meselesi olması gerekmez. Daha çok temsil edileceklerin ya da sembolü kabul etmesi beklenen kitlenin zihnine yoğunlaşmayı gerektirir gibi görünmektedir. Her iki durumda da söz konusu etkinlik, temsil edilenin adına, hesabına, yerine, çıkarına hareket etmek değildir; bu hiçbir anlamda bir vekâlet meselesi değildir. Hem betimleyici hem de sembolik temsil daha önce incelediğimiz şekilci görüşleri tamamlamakta ve böylece kavramla ilgili anlayışımızı genişletmektedir. Betimleyici temsil örtüşme, benzerlik ve temsilcinin seçmen kitlesine olan benzerliğinin önemini ortaya koyar; sembolik temsil şekilci görüşün ihmal ettiği irrasyonel inancın gücüne ve bir temsilcinin seçmenlerini hoşnut tutmasına işaret eder. Fakat tüm bu görüşler bir araya getirilse dahi temsil kavramını tam olarak kapsamaz. Siyasi alan dâhilinde betimleyici ve sembolik anlamda "simgelemeye" ye dair görüşler için bunlara denk bir kavram bulmamız gerekir –temsil etme ya da semboller için değil; imaj ve orijinali ya da sembol ve sembolize ettiği şey arasındaki ilişki ile ilgili olarak "biri adına hareket etme" kavramı için. Sonraki bölümde bu denk kavramı bulmaya çalışalım.

6. "Başkası Adına Hareket Ederek" Temsil Etme Benzeşmeler

Bildiğim kadarı ile temsil etme etkinliği ve temsilcinin rolü üzerine odaklanmış temsil görüşü, temsil üzerine yazan her yazar bu konuda net bir tanım ortaya koymamıştır. Şahsen ben açık bir şekilde "Temsil, belli davranışsal normlar ya da temsilciden beklenen bir takım şeylerle tanımlanan belli özelliklere sahip bir eylemdir" diyen bir temsil kuramcısı tanımıyorum. Siyasi temsil yazınının büyük kısmı bu türde bir varsayımı doğru kabul eder ve temsilciden neler beklenebileceği, temsilcinin nasıl hareket etmesi gerektiği, yükümlülüklerinin neler olduğu ve rolünün nasıl tanımlandığı ile ilgilenir. Fakat bu yazılanları algılayabilmek ve bu tartışmalara hâkim olabilmek için temsili bir etkinlik olarak görebilmenin neler gerektirdiği ve böyle bir görüşün daha öncekilerden nasıl ayrıldığı konusunda emin olmamız gerekir.

Bu zamana dek tartıştığımız görüşlerin her birinde bir kuramcı bir temsilcinin uygun görülen davranışları ya da temsilci hükümetin kurumsallaştırılmasının uygun yolları hakkında çıkarımlarda bulunmayı denemekteydi. Fakat incelediğimiz tanımlar bu tarz çıkarımlarda bulunabilmeye yardımcı olmaz; bir temsilciye ne yapacağını ya da bize onun performansını nasıl değerlendireceğimizi ifade etmeye uygun değildir.

Hobbes gibi yetki görüşü kuramcıları bu problemin kabul edilmesi açısından nispeten tutarlıdırlar ve çoğunlukla temsilcinin hiçbir özel yükümlülüğünün, özel etkinliğinin, temsilci olarak hareket edebilmek için özel bir rolünün olmadığını; diğerleri üzerine bağlayıcı bir şekilde istediği gibi davranabileceğini öne sürerler. Fakat Hobbes'un kendi kaleminden çıkan metinler bile bu konu üzerine bazı belirsizlikler, tam aksine işaret eden örnekler- temsilcinin neler yapabileceği konusunda kısıtlamalar ya da bu etkinlik içerisinde onu kısıtlayan yükümlülükler- içerir.

Yükümlülükkuramcılarıbuanlamdadahasavunmasızdır.Onlarınamacı gerçek temsilin temsil edilene hesap verebilmeyi, dilek ve ihtiyaçlara özen

göstermeyi gerektirdiğini göstermektir. Hesap verebilirliği bu amacı gerçekleştirmek için esas; dolayısıyla da temsilin amacı olarak kabul ederler. Fakat temsili hesap verebilirlik ile tanımlayarak, kendi amaçlarını bertaraf edeler. Temsilciyi eninde sonunda hareketlerinin hesabını bir başkasına vermek durumunda kalacak olan kişi olarak tanımlayarak, temsil fikrinin temsilcinin hareketleri için bir rehber ya da bir standart görevi görmesini imkânsız hale getirirler. Bu durumda temsilcinin yaptığı temsilden uzak niteliktedir.

Betimleyici temsil ya da bir sembole benzetildiği durumlarda temsilci genellikle cansız bir nesne gibi algılanır bir aktivite gibi değil; kendisi olarak ya da nasıl algılanıyorsa öyle temsil görevini yerine getirir. Herhangi bir şey yaparak temsil etmez, bu yüzden de temsilcinin rolü, görevleri ve bunları yerine getirip getirmediği konusunda konuşmanın bir mantığı yoktur. Öte yandan temsilin bu şekilde "birinin yerine geçme" olarak algılanması bir başka görüşü de -temsil ya da sembollerin oluşumu ya da meydana getirilişini- beraberinde getirir ve bu bir çeşit *etkinliktir*. Sembolleştirmeyi "temsil etmek" olarak adlandırmadığımız için sembollerin oluşumunda analoji şüphe götürür türden bir geçerliliğe sahiptir. Fakat yine de bu analoji kabul görürse, temsili etkinlik için tek, nispeten geniş bir kriter ima edilmiş olur: yani kabul görmek ve ikna edici olmakta başarılı olmak. Öte yandan betimleyici temsilin sağlanmasında temsil etkinliği bir dürüstlük, mevcut olmayan bir şey hakkında doğru bilgi verme meselesidir.

Yalnız, bu etkinliklerin hiç birinin bize veremediği şey: diğerleri adına, onların çıkarına, vekilleri olarak, bir başkası olarak temsil etmektir. Ne birisi hakkında bilgi vermek ne de ona karşı inanç ve kabul oluşturmak genellikle bu terimlerle karakterize edilemez. Fakat temsil bazen bu türde bir etkinlik anlamına gelir. Bu bölümde anlatılan diğerleri adına hareket etme eylemi temsilden -ya da son iki bölümde anlatılan sembolleştirme ve diğerlerinin yerine geçmekten- farklıdır. Ayrıca bu şekilci bakış açısından da farklıdır çünkü onlar temsili aktif yapıda hatta diğerleri adına hareket etmek olarak görürken, temsilcinin temsilci statüsü bu etkinliğin kendi doğası ile değil bu hareketi başlatan ya da sonlandıran resmi düzenlemeler bazında tanımlanır Şu anda biz, eylemin kendi doğası, temsil sırasında yaşananlar, kendi yüzeysel ve biçimsel tuzaklarından farklı olarak, diğerleri adına hareket etmenin ana fikri ve içeriği ile ilgileniyoruz...

Şekilci kuramcılar, temsilcinin temsilci sıfatıyla hareket etmesi konusunda hiçbir limit ya da standarda müsaade etmezler. Fakat türlü yollarla (yetki ve hesap verebilirlik görüşü arasındaki çatışma da bizzat dâhil olmak

üzere) bu türden yöntem ve standartların varlığını ima etmişlerdir. Simgeleyerek temsil etme görüşleri bu standart ve limitlerin, benzeşmenin betimleyici kesinliğinin, (temsil edilen veya takipçi kitlede) inanç ya da kabulü güçlendiren herhangi bir şey gibi olduğunu ima etmişlerdir. Fakat her iki öneri de temsil ile ilgili görüşlerimizi genişletirken aynı zamanda yanıltıcıdırlar. Bu görüşlerin ne tek başına biri ne de ikisi birden diğerleri adına hareket etme etkinliğinin asıl anlamını karşılayamaz. Burada ihtiyaç duyulan şey tıpkı tablo, harita veya sembollerin karşıladığı ya da temsil ettikleri şeyi cisimleştirdikleri gibi bir eylem ya da bu türden bir davranıştır.[282]

Çok sayıda yazar bize temsilciler ile adına hareket ettikleri kitle arasında bir bağlantı ya da ilişki olması gerektiğini söylese de bu bağı karakterize etmeye çalışmadaki asıl zorluk, bu bağın ne olduğunu tespit etmektir. Bundan literatürde çoğunlukla bir "bağlantı," bir "ilişki," bir "örtüşme," bir "iletişim zinciri" olarak söz edilir. Farklı şekillerde bize hep temsilcinin hareketleri, fikirleri veya bu iki unsurun, temsilcinin temsil ettiği kişilerin istek, ihtiyaç ve çıkarları ile denk düşmesi veya bunlarla uyumlu olması gerektiği; yani temsilcilerin kendini onların yerine koyması, onların görevlerini üstlenip onların yerine hareket etmesi gerektiği söylenir. Fakat eğer bunlardan herhangi biri doğru formül ise doğru olan formül hangisidir ve bu uygulamada gerçekte ne anlama gelmektedir? Bu soruya cevap verebilmek için temsil etmeyi (asli) bir etkinlik olarak gören, anlaşılabilir bir temsil görüşüne ihtiyacımız vardır. Sanatçının bir şeyi temsil ettiğindeki etkinliği ile karıştırılabilmesine rağmen bu görüşü "temsil etme eylemi" olarak; şekilci görüşle karıştırılmasına rağmen "diğerlerine adına hareket etmek" olarak; belki de en açık haliyle bu görüşü "diğerleri adına asli olarak hareket etme" olarak adlandırabiliriz.

Yalnızca böyle bir görüş temsilcinin yükümlülüklerinden vekil ya da diğerlerine ait eylemlerin faili olarak söz etmemize, onun hareketlerini değerlendirmemize izin verecektir. Ayrıca yine yalnızca böyle bir görüş, diğerleri adına hareket etme eyleminin söz konusu olduğu fakat yetkilendirme ya da hesap verebilirliğe yönelik yasal düzenlemeler içermeyecek şekilde gerçekleştiği ortamlarda temsilden olağan bir şekilde bahsetme yollarına açıklık getirebilir.

Siyasi bilim literatüründe belli bir meclisin; halkı, ulusu temsil edip etmediği ya da şahsi menfaatleri "gerçekten de" temsil edip etmediğine yönelik çok sayıda tartışma mevcuttur. Ayrıca aynı soru temsilcinin kendisi ve seçim bölgesi için de sık sık yöneltilir. Eğer birisi Kongre ziyaretçi galerisinde, zemindeki herhangi bir Kongre üyesini işaret edip yanındakine

onun kimi temsil ettiğini soracak olursa, birbirinden hayli farklı türde birkaç cevap almayı bekleyebilir. Hangi soruyu sorduğu ve hangi cevabı aldığı konunun genel kapsamından çıkarılmalıdır. Bu kişi Kongre üyesinin "yasal anlamda" kimin temsilcisi olduğunu soruyor olabilir; o halde alacağı uygun cevap "New Jersey'in altıncı bölgesi" olacaktır. Parti mensubiyetini de soruyor olabilir. Eğer bu kişi bir turist ise aklında bu soruların biri ya da her ikisi de olabilir. Fakat eğer soruyu soran ve yanındaki kişi, bir sosyal baskı grubu skandalının izini süren siyaset bilimci veya gazeteci ise gelecek olan uygun cevap "Ah, o mu? Şu doğal gazcıları temsil ediyor" da olabilir. Bu, temsilcinin sözü geçen kişilerin yasal ya da yetkili temsilcisi olduğu, onları bir sembol olarak temsil ettiği ya da onlarla ilgili bir bilgi kaynağı olduğu anlamına gelmez. Bu cümle açık olarak temsilcinin sahip çıktığı menfaatleri ve kendilerinden emir aldığı kişilere işaret etmektedir.

Kaliforniyalı liberaller bir dönem eyalet senatörlerinden birine "Formosa senatörü" diyerek eğlenmişlerdir. İma edilen suçlamanın esasları bir tarafa, bu şakanın anlamı ne idi? Ona böyle hitap eden kişiler bu senatörün Formosa'dan olmadığını elbette biliyorlardı; senatör Kaliforniya'dandı ve Farmosa'nın senatörü yoktu. Fakat elbette ima edilen şey, senatörün Kuomintag hükümetinin refahı ile fazlasıyla ilgili, Çin lobisi ile de fazla dostane olup onların çıkarları adına hareket ettiğini düşünmeleri idi. ("Bu konuda bu kadar aktif ve ilgili olduğu için onların senatörü olduğunu ve onları temsil ettiğini düşünürdünüz.") Bu bağlamda bir kişi sorumluluğunu taşıdığı ve kendisini ilgilendiren şeyi (ya da kişiyi), daha iyi duruma getirmeye çalıştığı menfaati temsil eder. Hepimiz belli bir devlet görevlisinin halkı temsil edip etmediğini ya da özel bazı menfaatleri gerçekten temsil edip etmediğini araştıran gazeteci literatürüne aşinayızdır.[283] Bir siyaset bilimci bütün hükümetlerde "temsil edilen şey, bir güç şeklinde organize olmuş fikirdir" şeklinde bir yazı yazdığı zaman ne demek istediğini aşağı yukarı hepimiz anlarız.[284]

Söz ettiği şey formaliteler -coğrafi bölgeler ya da yasal anlamda temsil edilen diğer gruplaşmalar değildir; kimin istediğini elde ettiği ya da hükümet tarafından veya hükümet yolu ile hangi güçlerin rol oynuyor olabileceği ile ilgili bir şeyler söylemektedir.

Temsilin bu anlamına, ayrıca seçilmişlerden ziyade atanmış temsilcilerden söz ediyorken sıklıkla yer verilir. Atanmış bir yönetim kurulu iş gücünün, yönetimin ve tüketici çıkarlarının birer temsilcisinden oluşacak ise; bu kişiler hangi anlamda temsil görevini yerine getirmektedir? İş gücü, yönetim ve müşteriler tarafından yetkilendirilmiş değillerdir ne de bu grup-

lara hesap verecek niteliktedirler. Hareketleri ve aldıkları kararlar (kurulun çıkardığı emirler bir bütün olarak yasayı bağlıyor olsa da) ait oldukları grupları ilgilendirmez ya da bağlamaz. Yasal bir statüyü ellerinde bulunduruyor olmaları bakımından elbette yasal temsilci sıfatına sahiptirler: "X Komisyonundaki iş gücü temsilcisi" gibi. Fakat yapmaları gerekeni, hangi anlamda kendilerine haklı bir şekilde temsilci denebileceğini sorduğumuzda söz konusu durum bir haklar veya yükümlülükler meselesi ya da bir sembol veya betimleyici bir örneklem olma meselesi değildir. Görevleri ve bu kişilerin mesleklerini "temsilci" olarak etiketlememizin nedeni ait oldukları grupların menfaatlerini gözetip onlar için hareket etmeleri, onlar adına konuşmalarıdır. Yine bu noktada temsilin özü bir aktiviteden ibarettir.

Bu, bir siyasi bilimcinin, "bir temsili sınayan şey liderin seçilmiş olup olması değil, temsil ettiği kişilerin amaçlarını desteklemekte ne kadar iyi olduğudur" derken ifade etmeye çalıştığı şeydir.[285]

Temsilin bu anlamı, yargıçların temsilci niteliğine sahip olup olmadığı sorusu ele alınarak örneklendirilebilir. Yargıçların seçildiği noktada fazladan bir karmaşa daha sahneye çıkmaktadır; fakat atanarak göreve gelmiş yargıçlara dahi temsilci denmektedir ve tartışmayı en çok ilgilendiren nokta da budur. Durum, yazarın temsil konusunda sahip olduğu görüşe bağlı olarak farklı şekillere bürünebilir. Şekilci bakış açısından yaklaşacak olursak; bir yargıç tıpkı devletin diğer görevlileri gibi devletin bir vekilidir. Dile getirdikleri, şahsi görüşlerinin ifade edilişi değil; devlete ait resmi ifadelerdir. Bu nedenle yargıç devleti temsil eder.[286] Devletin tüm vekillerinin yönetimdeki insanların hizmetlileri olduğu demokrasilerde yargıcın halkı temsil ettiği söylenebilir. Simgeleme mantığı ile olaya yaklaşacak olursak bir yargıç, toplumun değerlerini kendinde toplayabilir; halkı temsil eden bir sembol olabilir. Emirleri yerine getirilip liderliği bir temsilci olarak görülen herkes temsilci olarak kabul edilir doktrinine göre ise bir yargıç kesinlikle temsil edici bir konumdadır.[287] Bu bağlamda yargıcın atanmayıp seçimle göreve getirilirse "daha az temsilci" niteliği taşıyacağı bile öne sürülebilir.[288]

Fakat buraya kadar bu görüşlerin hepsine rastladık ve hepsini tartıştık. Şu noktada biz yargıcın bazen temsilci niteliği taşıdığını belirten başka bir anlamın peşindeyiz. Bentley'nin içlerinden en önde gelen isim olduğu bir grup kuramcı, sosyal baskılar ve popüler taleplere cevap verdiği için yargıçların temsilci sıfatına sahip olduğu görüşündedir. "Yargıçlar yasal bir mekanizma olmaktan oldukça uzak bir şekilde hükümet içindeki grup baskılarına yanıt veren, her çeşit baskının temsilcisi olan bir hükümet kesimi

olarak hizmet ederler. Hükümetin herhangi bir biriminin yaptığı gibi bu baskıları dengelemek için aynı şekillerde olmasa da aynı temellere dayalı olarak temsili nitelikteki hükümlerini kullanırlar."[289] Bu türden bir iddiada ancak Bentley'nin yaptığı gibi mahkemeye oldukça yüklü miktarda hareket ve seçme özgürlüğü atfedersek bulunabiliriz. Fakat yargıcın sadece ilgili yasayı bulup yorumladığı daha eski hukuki doktrinden yola çıkacak olursak yargıcı grup baskılarının temsilcisi olarak düşünemeyiz. Bu açıdan yargıçların yasayı tarafsızca yorumlamak yerine grup baskılarını temsil etmesi kaygısı ile seçim yoluyla yargıçlığa karşı çıkabiliriz.[290] Aynı şekilde bir yargıcın yalnızca "adaleti temsil ettiğinin" söylenemeyeceği çünkü manevi adalete göre hareket etmekte özgür olmadığı tartışılagelmiştir.[291]

Yargıç, yasayı uygulamakla yükümlüdür bu nedenle temsil ettiği şey yasadır. Sadece istisnai durumlarda, mesela adaleti temsil ettiğinin söylenebilmesi için bir yargıç yalnızca Yüce Divanda ya da yargıç kürsüsü gibi örneklerde yeteri kadar özgürlüğe sahiptir.

Sözünü ettiğimiz bu örneklerde kişi yine hareketlerine yön veren şeyi temsil eder durumdadır. Bir lobiyi temsil eden yargıcın bu lobi içinde baskı uygulayan kişilere karşı duyarlı olduğu düşünülür. Adaleti temsil eden yargıç ise, hareketleri adalet tarafından yönetilen ve adaletle uyum içinde olan yargıçtır (bu, yargıcın diğer türlü kısıtlamalardan bağımsız olmasını gerektirir). Bu durum ne yargıca kimin yetki verdiği ya da ağzından çıkanların kimi bağladığı ile ilgili; ne de yargıcın kimi sembolize ettiği veya simgelediği ile ilgili bir meseledir. Ortada takdir gücü dar bir şekilde belirlenmiş bir yargıcın neden adaletin sembolü olamayacağını açıklamak için bir neden yoktur. Burada, elimizdeki şey bir öz, içerik ya da bir hareket prensibi şeklinde temsildir.

Bu görüş açısından temsil, bu zaman kadar tartışmalarımızın içinde en zor olanıdır. Pratik, sağduyulu bir seviyede diğerleri adına hareket etmenin bazı özel davranışlar ve yükümlülükler gerektirdiğini anlamak kolaydır. Asıl zor olan kuramsal formülasyonu bulmaktır. İnsanlar diğerleri adına hareket ederken farklı şekillerde davranır, kararlara farklı yollarla varırlar. Bizim adımıza hareket eden kişiden beklediklerimiz, bu kişi tamamen kendi adına hareket edecek olduğu zamankinden farklıdır. Machievalli'nin de dikkat çektiği gibi özel kişilerdeki cömertlik erdemi bir prenste önemli bir kusura dönüşebilir.[292] Başkalarının mallarını kendi malımızmış gibi dağıtmaya meyilli olmamalıyız. Adına hareket ettiğimiz kişileri kendimizi feda ettiğimiz gibi feda etmeye de meyilli olmamalıyız. Aynı şekilde başkaları adına hareket ederken de daha temkinli olmamız, daha az risk almamız

beklenir.[293] Kendi adımıza cesaret ya da cüret olarak gördüğümüz şeyler başkası adına hareket etme söz konusu olduğunda sorumsuzluğa dönüşebilir. Bir temsilcinin davranışlarında şahit olduğumuz ve daha fazla bağlayıcılığa sahipmiş gibi görünen bu sınırlamalar bazen tam tersi bir etki yaratabilir. Bunlar temsilciye, adına hareket ettiği kişinin normalde kendi adına gerçekleştirmeyeceği şeyleri yapmasını sağlayacak bir özgürlük sağlayabilir. Temsilcinin adına hareket ettiği kişinin daha fazla alçak gönüllük ve anlayış göstereceği noktalarda, temsilci sıkı bir pazarlık yapmak için bu kişilerin talep ve menfaatlerini sonuna dek zorlayabilir. Hareketin bazı kişisel erdemlerden yoksun olması bu iki yolu da tıkayabilir. Temsilci, temsil ettiği kişinin sahip oldukları ile çok rahat davranmamalıdır; o zaman buna gerek yoktur. Gereğinden fazla risk almamalıdır, kendini feda edici davranışlarda (ayrıca temsil ettiği kişiye yönelik fedakârlıklarda) bulunmasına da gerek yoktur.

Diğerleri adına hareket etmenin pratik bir seviyede nispeten anlaşılabilir bir başka özelliği de kasıtlı bir hareket oluşudur. Bir başkası adına hareket ediyorken ezbere hareket edemeyiz; diğer kişilerin riske açık şeylerini "sadece öyle uygun gördük" gerekçesi ile riske edemeyiz. Bizden beklenen eninde sonunda hesap vermemiz gerecekmiş gibi hareket etmektir. Bu nedenle de herhangi bir hesap verme ya da gerekçe göstermemiz istenmese dahi, yaptıklarımızın gerekçesi olması, bizim de adına hareket ettiğimiz kişilere yaptıklarımızın gerekçelerini sunmaya hazır olmamız gerekir. Bu gerekçelendirme ve hesap verme hiç olmamış olsa bile. Şekilci yaklaşıma sahip kuramcıların ifade etmeye çalıştığı şey budur fakat bu kurumsallaşmış hesap verebilirlikten çok hesabını vermek durumunda kalacak–*mışız gibi davranma* meselesidir. Fakat bu farazi hesaba çekme olayında hangi kriter ile sorgulanacağız? Temsilcinin rolü hangi kriter ile tanımlanır? Bu noktada ihtiyaç duyulan şey yalnızca gerçekçi, *doğaçlama* gözlemlere dayalı olarak değil temsilin anlamı üzerinden sağlanacak tutarlı, kuramsal bir formülleştirmedir.

Bu amaç doğrultusunda literatür iki türde malzeme sunar. İlk olarak bize temsilcinin rolünü, nasıl davranması gerektiğini özetliyormuş gibi görünen zarf niteliğinde birkaç ifade sağlar. Biz zaten "bir diğeri adına hareket etmek" temel ifadesini kullanmıştık fakat bundan başka yazarlar, "diğerleri adına, namına hareket etmek," "başkasının yerine hareket etmek," "başkasının yerinde olarak hareket etmek," "başkasının yerini tutmak," "onların ismi, otoritesiyle, onların yararlarına, menfaatleri, istekleri, arzuları, talepleri ile uyumlu hareket etmek," "onların refahlarının, ihtiyaçları-

nın peşinde olup" "onları memnun etmeye, hoşnut tutmaya çalışmak" ya da "onların hareket etme şansları olsa hareket edecekleri şekilde hareket etmek" ifadelerini de kullanmışlardır. İkinci olarak ve çoğunlukla bu saydığımız ifadelerle birlikte literatür ayrıca bize temsil etme etkinliğini aydınlatmak amacıyla engin bir dizi benzeşme de sunar. Bu zamana dek literatür dâhilinde temsilci farklı şekillerde bir aktör, vekil, elçi, avukat, komisyon üyesi, delege, muavin, özel görevli, diplomat, amil, hami, mülazım, danışman, dava vekili, mümessil, vekilharç, yedek, mütevelli, vasi ve piskopos vekiline benzetilmiş ya da bu sıfatlarla tanımlanmıştır. Bir yazar temsili tanımlamak için analojik terimler kullanabilirken; diğeri yalnızca, temsilciyi bu saydıklarımıza benzetebilir veyahut bir başkası bazı analojileri belirleyici olarak kabul edip diğerlerini sadece anlamca yakın bulabilir. En azından bir yazar "bir ya da bir başka zaman diliminde, tamamen ya da kısmen temsili hükümetin... tüm bu aşamalardan geçtiğini" ileri sürer.[294] Bazı yazarlar, temsilcilerin bu saydıklarımızdan bazılarına benzeyip bazılarına benzemediğini ileri sürerek analoji listelerinde oldukça belirgin farklılıklar ortaya koymak isterler. Bu farklılıkları belirlerken de birbirleri ile uyuşmazlıklar yaşarlar. Bir kuramcı temsilcinin "sadece bir vekil olmadığını" ileri sürerken bir diğeri onun "özgür bir aracı" olduğunu ileri sürer. Biri, temsilcinin "sadece delege olmadığını" yine bir diğeri ise temsilcinin tamamen özgür ve bağımsız olamayacağını çünkü "yetkilendirilmiş bir otorite ile" hareket ettiğini ifade eder. Çoğunlukla bu konuda karmaşa üzerine karmaşa birikmiş haldedir:

"Vekil" kelimesi zıt düşen fikirlerden birini net olarak ifade etmek amacına belki de en yakın olanıdır; bir diğeri ise "temsilcidir". Bir avukat "vekil" ifadesi içindeki aracılık fikrini; "temsilci" ifadesi içindeki vasilik fikrini algılayabilir. Siyasi bilimi yorumlayan kişi "vekili" bir elçi; "temsilciyi" ise tam yetkili kişi olarak düşünmeyi tercih edebilir.

Sokaktaki kişi ise postacının bir "vekil" olduğunu ya da rahip veya papazın da kendisinin "temsilcisi" olduğunu hissediyor olabilir.[295]

Pekâlâ! Bu tam olarak yanlış sayılmaz. Yazarın çizmeye çalıştığı ayrım kavramını anlayabiliriz fakat postacı bir vekil midir? Bir devlet başkanı sizin temsilciniz midir? "Yetkili elçi" kombinasyonu hükümet literatüründe yaygın bir ifadedir. Bir temsilci aslında vekâlet ettiği kişinin vekili midir?

Zorluğa sebep olan nedenlerden biri de "temsil etme" eyleminin bu anlamı karşılayan ve bu eylemin yerine kullanılabilecek kelimelerden daha geniş bir kullanım alanına sahip oluşudur. "Temsil etmek" temsilcilerle ve temsili durumlarla sınırlı değildir; her türlü cisim olmayan bir şeyi temsil

edebilir; her türlü sosyal rol bu kelimenin çok sayıdaki farklı kullanımlarından birinde temsil anlamına gelebilir. O zaman temsil eden (ettiği söylenen) her şeyi gözden geçirerek "temsilci" kelimesine analojiler ararsak; konudan git gide daha fazla uzaklaşabiliriz. Eğer bir mütevelli temsil eylemini gerçekleştirebiliyor ve bir hami sorumlu olduğu kişi ya da şeyi temsil edebiliyorsa, o zaman ebeveynler de çocuklarını "gerçekten" temsil edebilir. Ayrıca bir başkasının sorumluluğu altında olan ya da onun aldığı kararlardan etkilenen kişi örneğinde karar veren ve sorumluluğu taşıyan kişi diğerinin temsilcisidir. Ya da eğer bir vekil ya da geçici görevli kişi temsil eyleminde bulunuyorsa, o zaman bir hekim hastalarını, bir mühendis müşterilerini temsil eder. Yani aslında "*herhangi* bir görevde uzmanlaşma temsil fikri içerir."[296]

Bu, gereğinden fazla seçeneğe sahip olmak demektir. Hepsi anlaşılabilir nitelikte, hepsi kuşkulu, aralarında ilerlemenin açık bir yolu olmayan birbiri ile anlamca yarışan, çok sayıda terim vardır. Öne sürülen benzeşmelerin her biri belli çerçevelerde ve belli şekillerde bir temsilciyi andırsa da hiç biri "temsilci" kelimesinin anlamı ile eşdeğer değildir. Bu nedenle her biri belirleyici olarak alındığında temsil kelimesinin anlamını az bir farkla da olsa çarpıtır. Tahmin edilebileceği gibi anlamdaki farklılıklar ve ortaya çıkan çarpıtmalar yeterli dilbilimsel analiz ile gözler önüne serilebilir fakat bu kadar fazla sayıda terimin işin içine dâhil oluşu ile söz konusu iş yükü elde edilecek sonucun değerini oldukça geride bırakır.

Kendimizi anlamca yarışan kelimeleri, anlam benzerliğine dayalı olarak birkaç ana grupta sınıflandırmakla ve her gruptaki terimlerin temsil kavramına uygulanışında ortaya çıkan imayı irdelemekle sınırlandırmalıyız. İlk olarak, açık ve direkt bir şekilde temsil eyleminde hareket unsurunun altını çizen terimlerle işe başlayalım: "başkası adına hareket etme" ifadesi ile birlikte; "fail," "amil" özellikle de "vekil" terimleri gibi. İkinci olarak bir başkasını gözetme ve onun menfaatine hareket etme fikirlerine odaklanan ifadeleri göz önünde bulundurmalıyız: "mütevelli," "hami" ve "dava vekili" kelimesinden türeyen farklı ifadeler gibi. Üçüncü olarak ise "muavin," "avukat," "mülazım," "piskopos vekili" gibi terimlerle birlikte birinin yerine geçme ve bir başkasının yerine hareket etme fikirlerine odaklanmalıyız. Oluşturacağımız dördüncü terim grubu ise gönderilme, özelikle bir mesaj veya talimatla "delege," "elçi" veya "komisyon üyesi" olarak bir yere gönderilme fikri içerebilir. Son olarak ise tüm bu ifadelerden ne öğrenilebileceğini özetlemeden evvel bir uzman sıfatı ile temsilci fikrine eğilmeliyiz.

Temsil ile ilgili olarak oluşturulmuş benzeşmelerden temsil eylemi üzerine en çok vurgu yapan üç kelime "fail" (şimdi biraz eski kullanım olsa da), "amil" ve "vekil"dir. Bunların içinde "fail" "davranma, yapma" anlamı taşıyan *agere* kelimesinden türemiş olan Latince *actor* kelimesinin çevirisi olarak ve "bir yönetici, gözetmen, vekil, amil, fail" anlamlarını karşılamak amacı ile İngilizceye ilk giren terimdir.[297] İlk anlamı itibariyle bugün bizim dilimizde de olduğu gibi vekil anlamı taşımaktaydı. Sonraları kısmen anlam değişikliğine uğrayarak dava süreci başlatan kişi, dava eden kişi ya da dava vekili anlamaları kazandı. Günümüz modern kullanımlarında ise terim erken dönemlerinde taşıdığı vekâlet imasını kaybetti; bir sahne sanatçısı yani aktör için konuşacak olursak, aktör temsil eylemini yerine getirirken, yaptığı şeyin *bir başkası adına* hareket etmeyle alakası yoktur. Kökeni Latince eylem ifade eden bir fiil olan *facere*'den gelen "yapma, etme" manasındaki "amil" terimi ise günümüzde başkası adına hareket eden kişiyi ifade eden "vekil" kelimesine çok yakın bir anlamla İngilizceye girmiştir. Yani mesela hükümdarın vekili ya da temsilcisi anlamında "hükümdarın İskenderiye'deki amili" ifadesini kullanmak mümkündür.

Fakat bu kullanıma artık pek rastlanmamaktadır. Kelime ilk başlarda ticari ilişkiler kapsamında, bir başkası için alım satım yapan özellikle de ticari malların satış için kendisine sevk edildiği bir çeşit vekil manasında belirli bir kullanım geliştirmiştir.

Bu nedenle bu terimlerin ikisi de ilk kullanım şekilleri ile günümüzdeki "vekil" ("agent") kelimesinin eş anlamlısı olabilir fakat o zamanlarda "vekil" ("agent") kelimesi henüz İngilizce bir kelime değildi. Görünüşe bakılırsa, kelime bu fonksiyonları on altıncı yüzyılın sonlarına doğru kullanılmaya başladığında kazandı. Bu kelime de "fail" ("actor") kelimesi gibi köken olarak *agere* kelimesinden türemiştir. İngilizcedeki en eski anlamlarında bir başkası adına hareket etme düşüncesi içermeden; hareket eden ya da yapan kişiyi işaret etmek için kullanılıyordu. Aslında gayrı şahsi bilimsel bir kavram yani bir etki yaratılması ile oluşan maddi bir neden olarak ortaya çıktı. Bu kullanım modern konuşma dilinde daha sonradan kazandığı anlam olan vekilin arkasında, adına hareket ettiği kişi olduğu iması ile birlikte hala kullanılmaktadır. Görünüş itibari ile "vekil" ("agent") kelimesi de yalnızca otonom şekilde hareket değil de bir başkası yerine, başkası adına hareket eden yani temsil eden kişiyi işaret edebilmesi bakımından tıpkı "fail" ("actor") ve "amil" ("factor") kelimeleri gibi temsil ile ilişkilidir. Terim, temsil üzerine çalışan kişiler tarafından çelişkili gibi görünen iki farklı şekilde ele alınır: bazıları temsilcinin bir vekil olduğunu ya da vekil

"gibi" olduğunu; diğerleri ise temsilcinin öyle olmadığını ve öyle olmaması gerektiğini ifade eder. Bu zıtlık "vekil" kelimesinin anlamının uyandırdığı duyguların çelişmesinden kaynaklanmaktadır. Bir taraftan hareketteki vurgu hareket etme özgürlüğü, güç, inisiyatif ima eder gibi görünür. Bu bağlamda bir temsilcinin eline bir şey vermek, halletmesi için o işi temsilciye teslim etmek, artık hareket etme yetkisinin onun olması demektir. Bu kapsamda herhangi birisinin "bağımsız bir vekil" oluşundan ya da kimyadaki etken madde olan ajanlar ve ayıraç madde olan reajanlardan söz edebiliriz. Diğer taraftan da "vekil" ("agent") kelimesi bir başkası *adına* yani otonom bir şekilde, kendi inisiyatifi ile olmasa da temsil ettiği kişiye bağlı bir şekilde hareket etmek anlamına gelebilir. Asıl işi yapan fakat bunu sadece bir başkasının emri doğrultusunda gerçekleştiren kişinin "yalnızca bir vekil" olduğunu bu bağlamda söyleyebiliyoruz.

"Bağımsız bir vekil olma" ve "yalnızca vekil olma" arasındaki dualite, temsil kavramı ile ilgili ileride göreceğimiz önemli bir ikiliği ortaya çıkarır. Fakat belirlenmesi kolay olmasa da vekil ile temsilci arasında bazı farklılıklar vardır. Mesela bir kişiyi bir şirketin vekili olarak adlandırmakla, onu şirketin temsilcisi olarak adlandırmak arasında bir fark var mıdır? Bu durumda akla ilk gelen şey belki de temsilci kelimesinin kulağa daha prestijli, daha asil ya da daha otoriter geldiğini ifade etmek olacaktır. Fakat belki de söz konusu iki kelimeye yönelik bu farklı "hissi" karşılayabilmek için anlamlarında bir farklılık söz konusudur. Hukuki terminoloji "vekil" ve "temsilci" arasında şekilsel olarak bir ayrım gözetmese ve bu iki kelimenin eş değer olduğu kabul edilse de, bazı hukuki durumlar bu iki terimi birbirinden ayırmamıza yardımcı olabilir.[298] Mahkemeler vekil-temsilciyi diğer hukuki rollerden ayrı tutar; özellikle de "hizmetli" ve "bağımsız yüklenici" den. Bu iki ayrımın ortaya konulma şekli analojik anlamda vekiller ve temsilciler ile ilgili anlayışa sahip olmayı gerektirir. Genelde bağımsız yüklenici çalışanının temsilcisi olarak düşünülemeyecek kadar çalışanından uzak, bağlantısız ya da bağımsızdır.[299] Yalnızca bir iş için işe alınmıştır ve onu işe alan kişi ile (ya da şirket ile) diğer herhangi bir bağlantısı yoktur.

Vekil-temsilci ve hizmetli arasındaki fark mahkemeler için daha fazla sorun teşkil etmiştir. Farklı söylemlerle, vekâletin "ticari ve iş hayatına dair işlemlerle, sözleşmeye dayalı ilişkiler kurmakla ilişkili olduğu" ve vekilin payına belli miktarda takdir yetkisi gerektirdiği iddia edilmiştir. Hizmet ise bunun aksine "manüel ya da mekanik icra ile ilgilenir" ve "eşyalar üzerine veya eşyalar hakkındaki hareketlere atıfta bulunur."[300]

Hizmetli kişi anlaşmalar üzerine görüşmelerde bulunmaz; "işvereninin direktif ve kontrolü altında" çalışır ve "işvereni *adına* değil direkt olarak işvereninin *kendisine* hizmet eder." Bu nedenle ikisi arasındaki fark, sunulan hizmetin doğasına olduğu kadar takdir yetkisine sahip olma derecesine de bağlı gibi görünmektedir.

Bu farkı ortaya koyma ihtiyacı şirket veya kurumların çalışanlarını ilgilendiren çeşitli davalarda baş göstermektedir. Bazı ülkelerde yasa, şirketlerin sadece hakkında yasal evrak uygulanabilecek vekil- temsilcisi bulunan ülkelerde dava edilebilmesine imkân verir. O zaman soru şudur: Bir kişi ile onu vekil-temsilci olarak atayan şirket arasındaki ilişki nasıl olmalıdır ki bu vekil-temsilcinin bulunduğu yerdeki şirket dava edilebilsin? Mahkemeler bu konuda şöyle bir karar açıklamışlardır: bir şirket adına "istek ve talepleri düzenleyen, gerekli şeyleri sağlayan kişi", o şirketin dava tebliğindeki temsilcisidir.[301]

Öte yandan bu kişi şirketin avukatı değildir; bağımsız yüklenicidir. Bu bizim bakış açımızdan oldukça ilginç bir bulgudur çünkü diğer durumlarda avukat bir kişinin temsilcisi olabilecek başlıca örnektir ve mahkemeler de çoğunlukla bir kişinin avukatının, *onun* vekil-temsilcisi *olduğunu* söylerler. Aynı zamanda mahkemenin, bu kişinin davanın amaçları açısından şirketin temsilcisi olmadığını düşünmesinin mantıklı bir itirazı vardır; bu bağlamda bir avukat daha çok şirketle "gerçek" anlamda bağlantısı olmayan, bağımsız bir yüklenici gibidir. Mahkeme burada vekil-temsilcinin "şirketin organize edilme amacına ilişkin olan işi yönlendirme amacıyla işe alınmış kişi" olduğuna açıklık getirmiştir ki bu da hissedilen farkı açıklamakta oldukça yetersiz kalmaktadır. Her nedense avukatın şirketle olan bağlantısı konudan çok uzaktır.

Bir hizmetli veya çalışan bir şekilde şirketin vekil-temsilcisi olmayacak kadar içinden olabilir. Bu nedenle mahkeme bir şirket adına petrol kuyuları işleten kişileri şirketin hizmetlileri olarak görür; vekilleri olarak değil. Bu nedenle şirket sadece kuyularını işleten kişilerin olduğu idari bölgelerde dava edilemez. Bu noktada çalışanların şirketle olan bağlantıları sorgulanamaz fakat bu kişiler şirketin dış dünya ile olan bağlantılarını yürütmezler, bu onların işi değildir. Onlar, çalıştıkları şirket ile eş tutulacak, şirketin yerine geçebilecek, takdir yetkisine sahip olabilecek kadar önemli değillerdir.

Aynı türden sorular işçilerin telafi yasası altında meydana gelen bir grup davada da ortaya çıkmaktadır. Bu yasalar çoğunlukla şirketlerin belirli bir süre içinde haberdar edildiği yaralanmalardan sorumlu tutulabileceğini öngörür. O zaman akla gelen soru şu şekildedir: Şirketin haberdar olabil-

mesi için kimin haberdar edilmesi gerekir? Mesela mahkemeler ustabaşıların haberdar edilmesinin şirketin haberdar edilmesi ile aynı şey olduğunu söylerler çünkü sözü edilen noktada şirketin temsilcisi ustabaşıdır. Başka bir kapsamda ise bir mahkeme "bir telgraf şirketinin tellerinin çekilişini denetleyen kişi o şirketin temsilcisidir çünkü onun bildiği şey aynı zamanda şirketin de bilgisi dâhilinde olan şeydir" şeklinde bir cümle ifade etmiştir. Öte yandan bir başka mahkeme ise, şirketin ihmalkârlığı sonucu ortaya çıkan yaralanmadan dolayı, eğer ihmalkârlığı yapan kişinin çalışanın (şirket adınaymış gibi), çalıştığı şirketten zararını karşılayamayacağı şeklinde karar almıştır.

Bir de atıf ve itham meseleleri vardır. Bir kişinin çalıştığı şirketin o kişi aracılığı ile işi yapıyor, işten haberdar ya da o kişi aracılığı ile orada mevcut sayılıp sayılmaması gerektiği bir temsil meselesidir. Eğer cevap evet ise bu konu kapsamında şirketi temsil eder konumda olduğu içindir. Eğer değil ise, bu temsil etmediği içindir. Temsil ediyor olduğunu iddia etmek demek hareketleri ve bilgisi dâhilindekilerin şirkete isnat edilmesi ve şirketin bu yönde itham edilmesi gerektiğini iddia etmek olur. Bu türde bir isnat ve ithamı, şekilci temsil kuramları bölümünde ele almıştık. Fakat sözü geçen durumlarda en başından geçerli olmak üzere net bir temsil yetkisi söz konusu değildir. Mahkemenin, mevcut duruma ve çalışanın işverenle olan ilişkisinin gerçek doğasına dayalı olarak bu ithamın geçerli olup olmadığına karar vermesi gerekmektedir. Mahkemenin bu kararı vermek için kullandığı kriter bir başkası adına hareket etmenin asli içeriği ile ilgilidir. Eğer çalışanın durumu ve etkinliği, hareketlerinin şirkete atfedilebileceği şekilde ise o zaman da bu kişi şirketin vekil-temsilcisidir. Mahkemenin bu tür durumlarda kullanıyor gibi göründüğü kriter çalışan ve şirket arasındaki bağlantının doğası ilgili idi. Bir ustabaşı bir işçinin başına gelen bir yaralanmadan haberdar edildiğinde, şirket haberdar edilmiş oldu; eğer kapıcı haberdar edilmiş olsaydı mahkeme belki de farklı bir karar alırdı.[302] Peki neden? Bunun cevabı ustabaşının görevinin sorumluluk içeren doğasına bağlı gibi görünmektedir; o, "şirketin kalbine daha yakın" bir konumdadır, şirket yönetiminin daha yakın bir parçasıdır. Onun işi, şirket adına karar alma konusunda oldukça yüksek derecede takdir yetkisi gerektirmektedir. Bunun tam aksine, sadece petrol kuyusu işleten bir çalışan şirketle eş değer değildir.

Bu sert hukuki terminolojiyi bir kenara bırakacak olursak, sanırım bağlantılar üzerine bu şekilde tahminlerde bulunma "vekil" kavramının anlamını "temsilci" kavramından ayırt etmekte faydalıdır. Latince *agere* ke-

limesine göre bir vekil ("agent") "asıl işi yapan" kişidir. Birini, bir başkasının vekili olarak adlandırırken, vekil olan kişinin diğerinin onun aracılığı ile hareket etmesini sağlayan araç veya vasıta olduğunu ifade ediyoruzdur. O, bir şirketin bilgi edinme aracıdır (aracı, organ), para dağıtım aracıdır (aracı, organ), vs. Öte yandan onu temsilci olarak adlandırdığımızda, tüm şirketi bünyesine almış şekilde bu kişinin şirketin bir parçası ya da aracı olduğunu söylüyor olmayız. Bu kişi, işleyen şirketin tüm parçalarının bir minyatür veya bir araya gelmiş hali olarak, kendi üzerinden şirket faaliyetinin cereyan ettiği bir taraf değildir. O zaman "muavin," "avukat," "mümessil" ile olduğu kadar bir başkasının "vekâleti ile" hareket edilip, bazı şeylerin vekâleten gerçekleştirilebilmesine rağmen; "temsilci" aracılığı ile hareket edilemez.[303] (Normalde birinin temsilci aracılığı ile hareket ettiğini söylemeyiz; böyle bir ifade tarzı kulağa garip gelir.) Hareket eden kişi temsilcidir; bir anlamda hareketi bir başkasının olarak algılasak da temsilci sadece diğerinin elindeki bir araçtan ibaret değildir. Çoğu durumda, aynı geçerlilikle bir kişinin bir vekil ya da temsilci olduğunu ifade edebiliriz. Fakat bunu ifade etmemiz bu kişi hakkında her seferinde aynı şeyi söylediğimiz anlamına gelmez. Bu iki terim kafa karıştıracak derecede anlamca birbirine yakındır fakat birbirinin tamamen aynısı değildir.

Temsilcinin hareketinin altını çizen zarf niteliğindeki asıl ifade "kendi adına" hareket etmektir. Fakat bu ifade iki farklı anlam doğurmuştur. Bir tarafta bir başkasının yerine hareket etme anlamına gelebilecekken diğer taraftan bir başkasının yararına hareket etme anlamı taşıyabilir. Ya da her iki anlama da gelebilir. İlk kavram olan yerine geçme durumu "adına hareket etme" eyleminin sadece "hareket etme" eylemine eş tutularak vurgunun ifadedeki ilk kelimeye yapıldığı durumlarda karşımıza çıkar: "onun adına hareket etme." (çevirmenin notu: Burada söz konusu olan ve adına hareket etme anlamı taşıyan İngilizce ifade "act for" fiilidir. Bahsedilen vurgu aslında ifade içindeki "for" kelimesi, yani ikinci kelimeye yapılmaktadır çünkü "adına" anlamı veren kelime "for" dur.)Yani eğer ikimizde, bir gazinoda kumardan kazandığımız para ile oluşturduğumuz ortak bir fondan kumar oynuyorsak ve ben devamlı karar almak zorunda olmanın yarattığı gerilimden bıktıysam şöyle diyebilirim "Bu sefer sen karar ver." Fakat eğer yalnızca kendi paramla kumar oynuyorsam ve senin yaptığın şey sadece işime karışmaktan ibaretse ve ben yine karar almaktan sıkılırsam, sana dönüp "Bu sefer *benim adıma* sen karar ver" diyebilirim. Birinin bu anlamda bir başkası adına karar vermesi demek normalde diğerinin kendisi

adına, bizzat hareket ettiğini ima etmek olur. Bu noktada ilk kez karar verecek kişi ise onun yerine hareket edecek, onun yerine geçecek olan kişidir.

Fakat başka bir çerçevede "biri adına hareket etmek" ("act for"), birinin yararına hareket etmek anlamına gelebilir. Yani kızının mezuniyet kıyafeti üzerine titizlenen bir anne, bir ergenin sabırsızlık feveranları ile karşılaşabilir: "Çok titizlenme! Devamlı dikişleri söküp tekrar dikiyorsun." Bunun üzerine anne tam bir şaşkınlıkla cevap verir "Ama bunu senin için yapıyorum!" Burada annenin demek istediği şey dikişi kızı yerine yaptığı değil, onun yararına yaptığıdır. İşte burada aslında iki anlam taşıyan "adına hareket etme" eylemine sahip olduğumuzu gösteren şey; çoğu zaman aynı anda ikisini de kullanmamız hem de hangisini demek istediğimiz sorulduğunda ikisi arasında bir seçim yapamayışımızdır.[304]

Hemen hemen aynı ayrımı tesadüfen, "kişi hesabına" ("behalf") terimi ile yakından alakalı bir şekilde "kişi adına" ("on behalf of") ve "kişiyi temsilen" ("in behalf of") ifadelerinde de rastlamaktayız. Oxford İngilizce Sözlüğü bize "kişi adına" ("on behalf of") ifadesinin "bir başkasının yerine, onun adına, onun bir vekili ya da temsilcisi olarak, onun hesabına, onun çıkarı için, onun yerine" anlamlarına geldiğini; "kişiyi temsilen" ("in behalf of") ifadesinin ise "çıkarı için, arkadaşı ya da savunucusu olarak, menfaati için" anlamlarına gediğini söyler(müdahale düşüncesi ile kullanılan: "benim çıkarıma olacak şekilde konuşmak" demek, benim menfaatim ile eş değerdir, benimle ilgili iyi bir söz sarf edildiği manasındadır.) Fakat *Sözlük* eski kullanıma özlem duyar bir şekilde ilkinin ikincisi yerine kullanılmaya başladığını, "önemli bir ayrımın ortadan kalktığını" da bu bilgilere eklemektedir.

Elimizde birinin diğeri adına hareket etmesi üzerine iki unsur ya da açı var gibi görünmektedir. Ayrıca bunların temsil kavramında da geçerli olan unsurlar olduğunu varsayabiliriz. Fakat ne diğeri ile ilgilenmek ne de onun yerine geçmek tek başına temsil kavramına eş değer değildir. Bunu anlayabilmek için yine bu fikre odaklanan benzeşim gruplarına ve zarf niteliği taşıyan ifadelere başvurmamız gerekir; yani mütevellilik ve yerine geçme ile ilgili olanlara.

Bir temsilcinin bir vekilden çok hami ya da bir mütevelliye benzediği sık sık tartışma konusu olmuştur. Bize, temsili hükümetin "gerçek doğası itibari ile... bir mütevellilik" teşkil ettiği söylenir.[305] Temsilci bir parlamento "halkın kendi adına hareket etme yetkisini kendisine verdiği mütevellidir ve mesuliyet şartları altında halk adına egemen gücü icra eder.[306] Ayrıca münferit temsilcinin ise "yerine getirmesi" gereken bir "mesuliyete" sahip olduğu söylenir.[307]

Vakıf, bir başkasının menfaati adına kullanılması koşulu ile bir mülkün tasarruf hakkı birine (mülkiyetinin) verilmesi anlamına gelen yasal düzenlemedir. Vakıf ifadesi görünüşe göre bir veraset vergisinin feodal nitelikteki eşdeğerlerinden kaçmanın uygun bir yolu olarak on beşinci yüzyılın başlarında kullanılmaya başlamıştır –bu tür vergiler kiracılarından biri öldüğünde ve onun mülkü bir başkasının üzerine geçtiğinde bir lordun yapması gereken ödemelerdendi. Günümüze dek gelen anlamı itibari ile mütevelli herhangi bir şeyin korunması ya da idaresinden sorumlu tutulan kişidir; tipik olarak yönettiği mülkün sahibidir. Fakat bu mülkü kendisinden çok bir başkasının kullanımı için yönetir. Faydalanan şeyin, bir kişi ya da bir grup kişi olması gerekmez fakat faydalanan şey "hayır amaçlı" bir durum olabilir.

Vakıf konusunda kaleme aldığı etkileyici tarihi yazısında Maitland, kavramın ne denli geniş bir kapsamda kullanılır hale geldiğini, İngiliz düşünce sisteminde siyasi alana nasıl bir giriş yaptığını gözler önüne sermiştir. Yani yerel hükümetin yeni organları önceleri gelişigüzel bir şekilde, sonraları ise genel kanunlarla geliştirilirken; sadece bu organların edindiği her mülkün, arazi veya paranın "vakıf mülkü" olarak düşünülmesi değil; bu mülklerin idaresinin vakfa ait olduğu düşüncesi de gayet doğaldır. 'Bu güçler onlara tevdi edilir' ya da şöyle ifade edebiliriz ki; 'onlar bu güçlere tevdi edilir.'"[308] Peki temsili hükümeti mütevelli olarak adlandırmaktan kasıt nedir? İlk olarak Burke'ün kelimeleri ile ifade edecek olursak bu güçler "gücün sahibinin lehine" olsun diye devredilmez. Çoğu yazarın da işaret ettiği gibi temsil, her iki tarafın da güven ve sorumluluğunu gerektiren, güvene dayalı bir ilişkidir.[309] Eğer temsilci sadece istediği gibi davranan ya da sadece kendisi adına hareket eden bir kişi değilse ona mütevelli sıfatı yüklemek diğerlerine karşı olan yükümlülüklerinin altını çizebilir.

İkinci olarak benzeştirme, hükümetin güçlerinin, temsilcilerin üzerinde söz sahibi olduğu bir mülkiyet olarak düşünülebileceğini fakat onu diğerlerinin menfaatleri doğrultusunda yönetmeleri gerektiği imasını taşır. Bunun için de milli serveti korumak, oradan gelen gelirleri çeşitli yollarla değerlendirmek ya da hak sahibi kişiler arasında dağıtılmasını sağlamak onların görevidir. Eğer temsilcilerin bu "mülk" üzerinde "tasarruf hakkı" varsa, hak sahipleri ile bağlantıları uzaktır. Temsilciler mülk üzerinde hak sahibi olanlara ya da onların isteklerine uyma yükümlüğü altında değillerdir. Mütevelliliğin getirdiği yükümlülükler ışığında en doğru olduğunu düşündükleri şeyleri yapma özgürlüğüne sahiptirler. Vakıf kavramından faydalanacak olanların mutlaka insan olması gerekmez; faydalanacak olanın

hayır amaçlı bir durum olması da mümkündür. Bu nedenle temsilci yalnızca onu seçene karşı değil; belki de ulusal menfaatlere ya da henüz doğmamış nesillere karşı dahi sorumlu olabilir. Yine ortaya çıkan ima, temsilciyi seçmenlerinin istek ve fikirlerinden muaf tutmak ya da onu seçmenlerinin refahıyla yükümlü olarak düşünmek seçeneklerinden biridir.

Mütevellilik kavramı genellikle hak sahibi kişinin kendi adına hareket etmekten mahrum olması ya da en azından mütevellinin bu konuda ondan daha yetkin olmasıyla bağlantılıdır. Mülkiyeti gözetme üzerindeki vurgunun bir başka yönü de bunun, ilgili değer ve isteklerden çok bir beceri meselesi gibi görünmesidir. Bir mülkün iyi idare edilip edilmediğine, amacına uygun olarak kullanılıp kullanılmadığına, değerini kaybetmesine göz yumulup yumulmadığına karar vermek kolaydır ve elbette kimse, ehil bir kişinin mülküne göz kulak olmasına onay vermeye itiraz edemez. Bir yazar, bir temsilciler meclisindeki benzerlik ve yansıtma kavramını: "diğer her türlü alanda olduğu gibi siyasette de beyhude ve imkânsızdır. Hiç kimse, şu prensibi doğru bir prensip olarak kabul etmez: Bir anonim ortaklığın organizasyonunda yönetimin, mesela hissedarların, şirketin yürütmesi gereken iş hakkında sahip olabileceği bilgiyi tam anlamıyla yansıtabilecek şekilde düzenlenmesi gerekir. Evrensel anlamda itimat edilen prensip özel bilgi ve kapasiteye sahip, olası sonuçların sorumluluğunu taşıyan kişilere güç tanınmasıdır"[310] şeklinde eleştirmiştir.

Bu açıdan bazen bize temsili hükümeti mütevelliliğe benzettiği söylenen bir kaç yazarın aslında bu analojiyi hükümet kavramının *tümüne* uygulaması kayda değerdir. Yani onlar için bu benzeşim, temsili hükümetin temsil edilenlerin refahını gözetmesi gerektiğine dair aleni çıkarımlara sahip olmasına rağmen; hükümetin yönetilen kesime karşı hesap verebilirliği ya da onların isteklerine cevap vermesi gerektiğine dair çıkarımları olmadığı ortadadır. Bu durum Burke için kesinlikle geçerli olduğu gibi Locke için de geçerlidir. Çünkü Burke, şöyle ifade eder: "Kral halkının temsilcisidir; Lordlar da öyle; yargıçlar da. Tüm bunlar halkın mütevellisidir."[311] Bu yüzden bazı yorumcuların da kaydettiği gibi Burke'ün, mütevellinin halka yani vakıftan faydalananlara hesap verebilir olduğunu söylemeye çalıştığını ileri sürmek hata olur.[312] Burke miras yolu ile el değiştiren monarşileri seçilmiş hükümetler gibi mütevelli olarak algılar ve asla mütevellinin vakfın yani herhangi bir servetin yönetim gelirinden pay sahibi olanlara karşı hesap verebilir olması gerektiğini söylemez; çünkü bunu söylemek zaten her durumda yanlış olurdu. Burke'ün söylediği şey "Bir vakfın yönetiminde bulunması gereken en önemli özellik, başlı başına yasal bir varlık teşkil etme

nedeninden büyük ölçüde sapmaya başladığı zaman *hesap verilebilir durumda iade edilebilmesidir*; hatta tamamen hesap verilebilir durumda sonlandırılmasıdır."[313] Fakat bu ifade Doğu Hindistan Şirketi'nin Hindistan'daki yönetimine ithaf'en sarf edilmiştir; Burke, şirketin Hindistan halkının değil; İngiliz Parlamentosunun karşısında hesap verebilirliğinden bahsetmektedir.[314] Hesap verebilirlik, mütevelliliğin önemli bir kısmını oluşturuyor olabilir fakat hak sahibi kişilere karşı hesap verebilirlik bunun bir parçası değildir. Burke'ün hükümetin genelini mütevelli olarak kabul edebilmesini mümkün kılan şey de budur; herhangi bir demokratik çıkarımın işin içine dâhil edilmesine lüzum yoktur, seçimler de gerekli değildir.

Özellikle çeşitli vakıf kavramlarından genel anlamda farklı olarak mütevellilik kavramı hakkında kafamızın karışması oldukça kolaydır. Tüm kamu görevlerinin güvenilirlik gerektirdiği, temsilin karşılıklı güven ve sorumluluk ilişkisi olduğu bir gerçektir. Fakat bu durum hesap verebilirlik gerektiren ya da gerektirmeyen ve belli bir anlamda mütevelliliğe benzeyen ya da benzemeyen çoğu insani kurum açısından da geçerlidir. Mütevellilik ve temsil kavramları arasında bazı önemli farklılıklar vardır. Aslında, normalde bir mütevellinin, sorumlu olduğu vakıftan faydalananların temsilcisi (olmadığı söylenir) değildir.[315]

Onların menfaatleri için hareket etmelidir fakat vakıf mütevellinin kendi adına olacaktır; onu yönetirken bir başkası adına yönetiyor olmayacaktır. Yararlanıcılardan komut almaz ya da onlara danışmaz. Ne de mütevellinin yaptıkları bu kişileri yasal anlamda bağlamaz; mütevellinin yaptığı anlaşma yalnızca kendisini bağlar, yararlanıcıları değil. Normalde hareketlerini hak sahiplerine atfetmeyiz; bu nedenle de ona temsilci sıfatıyla hitap etmek için bir gerekçemiz yoktur. Bundan dolayı bir hükümeti mütevelli olarak adlandırmaya yönelik imalar hiçbir suretle demokratik nitelik taşımaz. Böyle bir durumda hükümetin insanların menfaati için hareket etmesi gerektiği fakat aynı zamanda da bunun onların isteklerine cevap vermeyi ya da onlara danışmayı gerektirmediğine işaret edilir.[316]

Hatta bu ayrım bir başkasının mülkünü gözetmek anlamı taşıyan diğer bazı terimlerde daha açık bir şekilde görülebilir ve bazen temsil kavramına eş değer tutulabilir. Bir kâhya bir emlakın, hanenin veya herhangi bir mülkün işlerini efendisi ya da sahibi adına idare eder. Kelime Eski İngilizcede bir evin bakıcısı anlamı taşıyan terimlerden türemiştir; artık kullanım dışı olmuş ilk anlamlarında ise kelime anlamı itibari ile bir hanenin iç işlerini idare eden görevliye işaret ediyordu. Bir kâhya ev ya da emlak sahibinin temsilcisi midir? Bazen, ev sahibi adına emaneten malları kabul ettiği za-

manlarda olduğu gibi, işinin bir gereği olarak ev sahibinin vekili ya da temsilcisi gibi hareket edebilir. Aslında o zaman ev sahibini temsil ediyordur. Fakat bir kâhya, kâhya olarak temsilci değildir; kâhya sadece bir başkası adına bir kurumu çalıştıran bir çalışandır. Yine ifade etmek gerekir ki; bir başkasının menfaatine hareket etme kavramı tek başına temsil kavramını oluşturmak için yeterli değildir.

Bunun bir başka örneği ise bir emlak, yaşça küçük biri, akıl sağlığı olmayan ya da diğer yasal açılardan yetersiz kişilerden sorumlu olan vasi ya da hamilerdir.[317] Tıpkı mütevelli gibi bir hami de himayesi altında olan kişiye danışma ya da onun isteklerini yerine getirme yükümlülüğü altında değildir. Fakat mütevelliden farklı olarak himayesi altındaki kişinin mülkünü kendi adına elinde tutmaz; o kişinin adına hareket eder ve yaptığı anlaşmanın himayesi altındaki kişi üzerinde bağlayıcılığı vardır.[318] Yani mülkiyetine istinaden himayesindeki kişiyi temsil ettiği söylenebilir. Fakat mülkiyeti ilgilendiren durumu, kişiyi ilgilendiren bir durum ile kıyaslamak biraz gariptir. Bir hamiyi, sadece himayesi altındaki kişiyi gözetmekle görevli ve ondan sorumlu olduğu için (mülkiyet meselesini bir süreliğine bir kenara bırakacak olursak) temsilci olarak nitelendirmeyiz. O, himayesi altındaki kişinin refahını gözetmeye mecburdur, bu kişinin geleceği ile ilgili kararlar alabilir fakat onun hareketlerini himayesindeki kişiye atfetmek için bir gerekçemiz yoktur. O, himayesindeki kişiyi gözeterek onu; bir yatılı okulun müdürünün, günlük hareketleri süresince öğrencilerini temsil etmesi gibi temsil eder. Bu türde bir benzeşim, bazı yazarların ebeveynlerin de çocuklarını temsil ettiğini ileri sürecek kadar etkilediği için, hayli yanıltıcı olabilir. Ebeveynler, bazı durumlarda mahkeme karşısında çocuklarını temsil edebilirler fakat ebeveynler normalde çocuklarının geleceği ile ilgili konularda karar sahibidirler, çocuklarına çeşitli talimatlar verirler ve onların temsilcisi olmaksızın onları koruyup gözetmekle yükümlüdürler.

Eğer A kişisi B kişisini kendi adına hareket etmesi için vekili olarak istihdam ederse, bazen A kişisinin söz konusu hareketi B kişisinin "vekâleti aracılığı" ile yapmış olduğu söylenebilir. Fakat eğer B kişisi A kişisinin temsilcisi ise bu durumu karşılayan bir ifade mevcut değildir: A, B'nin "temsilciliği aracılığı" ile hareket eder diyemeyiz. Bunun temsil eden ile edilen arasında belli bir mesafe ya da farklılık olması gereğinden kaynaklandığını belirtmiştik. Eğer B kişisi harekette bulunan kişi olarak algılanıyorsa, A kişisi bir temsilci değil; "sadece bir vekil"dir. Artık bu noktada A kişisi, B'nin "himayesi," "vasiliği," "mütevelliliği aracılığı ile" hareket edemez. Bir hami ya da mütevelli bir eylemde bulunduğunda, bu kişilerin himayesi altında-

kileri ya da hak sahiplerini bu harekete -bir vekâlet sahibinin temsilcisinin hareketine dâhil oluşundan bile daha az şekilde-dâhil olmuş olarak düşünmeyiz. Benzer şekilde bir hami ya da mütevelli diğerinin refahını gözetme yükümlüğüne sahiptir fakat bu onu temsil etmekle eş değer değildir.

Üçüncü bir grup ise temsilciyi, temsil ettiği kişiler yerine hareket eden kişi olarak kabul eden, yerine geçme fikrine odaklı benzeşimlerdir. İngilizcede "yerine geçme" anlamına gelen "stead" kelimesi ilk başta yer ya da mahal anlamı taşımaktaydı; birinin yerine hareket etmek demek eğer kişi bulunması gereken yerde bulunmazsa onun yerinde hazır bulunmak demektir. Bu durumda o kişinin yerini vekili almış olur. Aslında "vekil, yedek" anlamına gelen İngilizce "substitute" kelimesi, Latince bir şeyin yerine koymak anlamına gelen *substatuere* kelimesinden türemiştir. Benzer şekilde İngilizcede "avukat" anlamına gelen (Eski Fransızca aracılığı ile başvurmak, devretmek, atfetmek, atamak anlamındaki Latince *attornare*'den) "attorney" kelimesinin bir zamanlar neredeyse her türden yerine geçme hareketini karşılayan çok geniş bir kullanım alanı vardı. İngiliz Parlamentosu'nun kontluklardan ve kasabalardan gönderilen ilk üyeleri de temsilci olarak anılmaya başlamadan uzun süre önce bu şekilde ("attorney") (avukat olarak) adlandırılırlardı. Yerine geçme veya yerini alma fikrine İngilizcede "vekil" anlamında kullanılan "deputy" kelimesinde de rastlanır. Bu kelime Eski Fransızca yolu ile Latince "… olarak düşünme, ayırma, tahsis etme anlamındaki *deputare*'den; düşünme fiilini ("think") karşılayan *putare* kelimesinden gelir ve böylece düşünülen, kendisi için hareket edilen kişiyi işaret eder. Aynı şekilde İngilizcedeki "lieutenant," "mülazım" kelimesi de bir başkasının yerini tutan, "onun yerine" bulunan kişidir. Yine İngilizce "piskopos vekili anlamındaki" "vicar" kelimesi de Latincede yerini alma, vekil anlamı taşıyan *vicarius* kelimesinden türemiştir.

"Temsilci" kelimesi için böyle imalı bir dizi kelime ile bazı yazarların temsili temelinde bir yerine geçme meselesi olarak algılamış olmaları tevekkeli değildir. Aslında bazı temsilciler temsil ettikleri kişilerin yerini alırlar. Fakat bütün vekillerin temsil eyleminde bulundukları ya da temsilci sıfatı taşıdıkları kati suretle doğru değildir. Hans J. Wolff, vekil ve temsilcinin yer değiştirebilecekken; herhangi bir yer değiştirme söz konusu olduğunda yeri doldurulan kişinin, yerini alan kişinin yaptıklarından sorumlu tutulamayacağını ileri sürer.[319] Wolff' un burada verdiği örnek bir kart oyununda bir oyuncunun yerine oyuna oturan kişidir. Wolff' un ifade ettiğine göre yeri doldurulan kişinin sorumlu olduğu şey yerini alacak kişiyi akıllıca belirlemektir- bunun hukuki terminolojideki karşılığı *diligentia in*

eligendo'dur. Fakat konu ile ilgili diğer yaygın örnekler durumun her zaman böyle olmayabileceğine işaret etmektedir. Bir vekil öğretmen ya da yedek futbolcu hiçbir şekilde temsilci değillerdir ve yerini aldıkları kişileri temsil etmezler (fakat bu yerini aldıkları kişileri bazı özel durumlarda temsil edemeyecekleri anlamına gelmez). Bu kişiler yeri değişilen kişiler tarafından tayin edilmemiştir, ona karşı sorumlu değillerdir; ne de yeri değişen kişinin yaptıklarından sorumlu tutulabilirler. Vekilin hareketleri diğerine mal edilmez; diğerine danışması, onun menfaatine hareket etmesi, onun hareket edeceği şekilde hareket etmesi ya da bu türden herhangi bir davranımda bulunması beklenmez.

Bazen bir vekilin, "kendilerinden sorumlu olduğu kişileri temsil ettiği" ya da "onlar adına hareket ettiği" ifade edilir.[320] Kovboy filmlerinden tanıdık bir sahne bir ekibin katillerin ele geçirilmesi için görevlendirilmesidir. Aslında gönüllüler şerif ya da komutan yardımcısı olarak görevlendirilirler; fakat bu suretle temsilci haline gelmez, yani şerifi ya da komutanı temsil etmezler. Şerif yardımcısı eğer şerif görevi yerine getiremeyecek durumda ise ya da belki de vurulmuş ise, şerifin yerine geçebilir. Fakat şerif yardımcıları yalnızca çok aktif şerifler ile çalışan kişilerdir. Yukarıda saydığımız iki durumun hiç birinde de şerif yardımcıları, şerifin temsilcisi değillerdir; onun adına hareket etmezler, kanunun uygulayıcısı olarak hareket ederler. Ona karşı değil yasaya karşı görevleri vardır. Şerifin kendilerine verdiği bir otoriteleri vardır fakat bu otorite şerifin otoritesi değildir. Kullandıkları yetkiler ise şerifin yetkileri değildir. Şerif de yardımcılarının hareketlerinden sorumlu değildir; en fazla göreve geçecek kişiye karar verirken akıllıca davranıp davranmadığından sorumlu tutulabilir. Ve yine şerif yardımcıları, şerif adına hareket etmezler fakat "kanun namına teslim ol!" cümlesini kullanırlar.[321]

Vekil, bir makamı işgal eden devlet görevlisidir ve bu görev daha yüksek mevkide bir görevin yerine geçer; tıpkı başkan yardımcılığının başkanlık yerine ikame etmesi gibi. Fakat bu durum başkan yardımcısını başkanın temsilcisi yapmaz. Mülazım ve piskopos vekili açısından da aşağı yukarı aynı şey söylenebilir. Wolff'un işaret ettiği bir öneriyi takip edecek olursak, ikame etmek ile temsil etmek arasındaki can alıcı fark şu gibi görünür: Çoğu ikame örneğinde ikame eden yani bir şeyin yerine geçen diğerinin yerini tam olarak alır, ona dönüşür. Onunla ya da hareketleri ilgili olarak diğerine herhangi bir atıf söz konusu değildir. Diğer örneklerde yeri doldurulan kişi bir şekilde görev yerinde ya da diğerinin görevi sırasında oradadır; o zaman temsil söz konusu olabilir. Wolff, temsilin *birinin yerinde olmaktan*

çok o *kişiyi simgelemek* olduğunu söyler.[322] Yakın bir zamanda bir Amerikan filozofu bunu şu şekilde ifade etmiştir: "En yaygın haliyle bir vekil diğer bir kişinin yerini alırken bunu, en azından geçici bir süreliğine diğerini saf dışı bırakacak şekilde yapar. Görev artık diğerinin yerine geçen işinin görevidir, asıl görev sahibinin değil. Diğer taraftan bir temsilci yalnızca sözde temsilci değilse temsil ettiği diğer kişiyi saf dışı bırakmadan onun adına hareket eder; vekâlet ettiği kişinin kendisi olmamasına rağmen o kişiyi simgeler; vekâlet edilen kişi temsilci aracılığı ile mevcut kılınır."[323]

Dördüncü bir grup benzeşme ise emir üzerine, resmi hüviyetle ya da bir amir tarafından bir yerden başka bir yere gönderilme kavramını ifade eder. Bu gruptaki temsil kuramcıları tarafından en çok başvurulan terim, Latince "görevlendirerek gönderme" anlamına gelen *legare* kelimesinden türemiş olan "delege" ("delegate") kelimesidir. Fakat ayrıca İngilizcede "diplomat" ("envoy"), "özel görevli" ("emissary"), ve "komisyon üyesi" ("commisioner") kelimelerinin yanı sıra Latince "göreve gitmek" anlamına gelen *ambactiare,* "ambassador" yani "elçi" kelimesi de vardır. Hepsi resmi olarak gönderilen kişi anlamına gelirler: özel görevli biri, birim *dışına* gönderilir; bir komisyon üyesi ise iletmesi gereken bir mesaj veya diğer komisyon üyeleri ile *birlikte* göreve gönderilir.

Siyasi temsil kavramına uygulandığında bu terimler temsilcinin bölgesel bir birimden hükümet merkezine gönderildiğine işaret ederler ki bu çoğunlukla doğru bir ifadedir. İşaret ettikleri bir diğer nokta ise teşekküllü ve resmi bir grup tarafından yasal hüviyetle gönderildikleridir. Bu durum özellikle "delege" ("delegate") teriminde barizdir. Devredilen yetkileri ("delegated powers") önceleri resmi olarak bir kurul ya da makamda iken daha sonra ast bir kurul ya da makama geçirilen yetkiler olarak tanımlarız. Yani Kongrenin yetkilerini ne derecede devredebileceği hususunda anayasal bazı sorular vardır. Genelde "hak" veya resmi "güç" niteliği taşımayan vazifelerin devredilemeyeceği; yalnızca günlük aktivite mahiyetindekilerin devredilebileceği ifade edilir. George Cornwall Lewis'ın "bir kişi çocuklarının eğitimini bir eğitmene devredebilir" cümlesinde kulağa garip ya da yapmacık gelen bir şeyler vardır.[324] Bu cümle aslında sanki çocukların eğitimi vazife olarak ilk önce (mesela devlet tarafından) ebeveynlere verilmiş daha sonradan da vasinin üzerine geçmiş gibi, aslında vazifenin sahip olmadığı bir resmiyet ya da bürokrasi ima etmektedir. Bundan dolayı da terim, siyasi temsile uygulandığı zaman "muavin" ("deputy") kelimesi ile neredeyse aynı etkiyi yaratmaktadır. Çünkü bu kelime de seçmenlerin bir makamı işgal ettiğini ya da bazı resmi fonksiyonlara sahip olduğunu ve bu fonksi-

yonların ya da görevlerin de bu kişilerin temsilcilerine verildiğini ima eder.

Hem "delege" ("delegate") hem de "komisyon üyesi" ("commisioner") kelimeleri ("vekil" yani "deputy" kelimesinden farklı olarak) temsilcinin merkezi hükümete net talimatlarla ya da belirli bir şeyi yapmak için gönderildiğine işaret eder. Özel bir yetkiyle, bir göreve gönderilir. Onu gönderenlerin birleşik, resmi bir kurul olduğu ima edilir; "delege" kelimesi bilhassa bir kuruluş tarafından, kendi adına başka bir kuruluşun toplantısına katılması amacıyla gönderilen kişi anlamını taşır. Ayrıca temsilciyi gönderen kişilerin organize ya da resmi bir kuruluş olduğu iması, temsilciye belirli talimatlar verildiği ve arada sırada başka talimatlar da verebileceği ihtimalini de güçlü kılar. Hiç kuşkusuz; delegeler, komisyon üyeleri ve elçiler, kendilerini gönderen kişilerin astıdır.[325]

Başka bir benzeşmede temsil genel bir şekilde bir kişinin günlük hayatta diğerleri adına gerçekleştirdiği her harekete benzetilir. Bu iddiaya tipik olarak, diğer analojilerden; özellikle de ikame ve mütevellilik analojilerinden birinin dış değerlendirmesi veya mantıksal uzantısı aracılığı ile varılmış gibi görünmektedir. İkame benzeştirmesindeki yaklaşım aşağı yukarı şu şekilde işlemektedir: İnsanlar çoğu zaman başkalarından normalde kendilerinin yaptığı bir işi yapmalarını rica etme ihtiyacı duyabilirler. Bu şekilde birinin yerini alma bir tür temsildir ve "temsil kavramının kendisi günlük cereyan eden bir meseledir ve yaygın bir ihtiyaçtır.[326] "Şahsen yerine getirilemeyecek" vazifelerin "başkası adına yerine getirilişi" olarak ticaret, hukuk, eğitimde ve binlerce diğer şekilde bu durum olumsuz şekilde tesir etmektedir. Çoğu durumda insanlar kendilerini veya çıkarlarını başkalarının ellerine bırakmak durumunda kalırlar."[327]

İnsanların özel bir görevle, bir işi yapmak için ya da bu görevin yetki ve sorumluluklarını yerine getirmek, vs. için "hazır" bulunamadıklarından dolayı temsilcileri vardır. Bir kişi bütün konularda yetkin olamaz ve aynı anda her yerde bulunamaz. Karmaşık bir toplumda amaçlarının peşinde oluşu kişinin çoğu "yerde" aynı anda olmasını gerektirdiği için bu konuda yardım alması gerekir. İşte temsil kişiye bu türden bir yardım sağlar.[328]

Bu nedenle de temsil toplum içinde temel olarak bir iş gücü dağılımı meselesidir ve toplum ne kadar çok karmaşık ve gelişmiş hale gelirse temsile o kadar ihtiyaç olur.[329] "Bir doktorun hastalarını temsil ettiği gibi, bir mühendis de müşterilerini temsil eder."[330] Meşgul birinin yardım ihtiyacı diğer alanlarda olduğu gibi siyasi hayatta da geçerlidir. "Özel meşguliyetleriyle çok fazla meşgul olan insanlar siyasi alandaki konumları ile ilgilenmeleri için temsilciler seçerler; tıpkı sağlıkları ile ilgilenmesi için bir doktor

ve feragatnamelerini düzenleyip yasal davalarını yönetmesi için bir avukat seçtikleri gibi."[331]

Bu yüzden profesyonel bir yardım veya hizmetten söz ettiğimizde temsil edilmek istiyoruz demektir. Fakat bu bir profesyonel veya uzmanın fikrini devreye sokmak demektir ve vurguyu sadece vekâlet etmek (bilakis, temsilcinin kendine işveren kişinin astı olduğu) eyleminden (temsilciye üstün bilgi birikimi ve becerisini sergileme serbestliği tanınması gereken) mütevelliliğe doğru kaydırır. "Görevde herhangi yönde bir uzmanlaşma temsil fikri içermektedir... Uzman, görevi kendileri üstlenmiş olsalar, belli kişilerin çıkarlarını kendilerinin gözetebileceğinden daha başarılı şekilde gözeten kişidir."[332] Siyasi temsil açısından yapılan imalar gayet açıktır: eğer işi bir uzamana teslim ettiyseniz, işi tamamen ona bırakın.

Özellikle bir hekimin siyasi temsilciye benzetildiği analoji, geniş çapta değişken kanılara sahip yorumcular tarafından tercih edilmektedir ve bu yüzden dikkatle incelemeyi hak eder. Bize "bir doktorun hastasının vekili olduğu" ve onu "temsil ettiği" söylenir.[333] Fakat hastanın kendisini tedavi etmek yerine doktora başvurmasının ardındaki neden doktorun bu alandaki üstün bilgi birikimi ve becerisidir. Çoğu yazar bu olguyu siyasi benzeştirmede kullanır: "Gerçek temsilci, insanlar onun sahip olduğu bilgi, anlayış ve deneyime sahip olsalar yapmak isteyeceklerini bildiği şeyi yaparak onlara sadakat gösterir; tıpkı hastasının sevmediği ya da karşı çıktığı şeyleri reçete eden, ancak hastasının iyileşme yönündeki gerçek niyetini temsil eden bir doktor gibi."[334] Temsilcinin uzmanlaşmış bilgi birikimi ve beceri sahibi olduğu varsayımı, seçmenlerinden komut almasına gerek olmadığını ima eder. Temsilci, seçmenlerin asıl istedikleri şeyin nasıl elde edileceğini onlardan daha iyi biliyor olabilir ve doktor örneğinde de doktor, kendi bilgi birikiminin gerektirdiğini yaparsa hastasının "istemediği veya karşı çıktığı şeyleri reçete ediyorken bile onu temsil ediyordur." Bazı yazarlar bu imayı şöyle açıklamaya çalışmışlardır:

Zamanının, dikkatinin ve becerisinin çoğu iyileştirme sanatına adanmış bir doktor, tedavi süresince yeteri kadar dikkate alınabilecek olmasına rağmen yalnızca yardımına muhtaç hastanın görüş ve istekleri ile sınırlı kalırsa, bu durum sakınca arz edebilir. Bu nedenle herhangi bir harekete karar verme takdiri, talimattan muaf, halkın refahına uygun düştüğü şeyi düşünen ve serbest hareket eden bir temsilciye bırakılmalıdır.[335]

Yöneticinin, yönettiği kişilerin sahip olmadığı özel bir bilgi birikimi ve beceri ile hareket ettiği iması en az Platon'nun Cumhuriyet ("Republic") eseri kadar eskidir fakat Platon yönetmekte uzman olan kişinin bu yüzden

temsilci olduğunu söylemez. Platon için siyasetin bir çeşit bilgi ve bilgelik meselesi olduğu varsayımı, siyasetin bilge ve uzman kişiye teslim edilip ona bırakılması gerektiği anlamını taşır. Temsil kuramcıları için bu imalar biraz farklıdır. Birinin işlerini bir uzmanın eline bırakması daha fazla önem addeder ve bunun tekrar düşünülmesi belirli aralıklarla da tekrarlanması gerekir. Fakat bu arada temsilcinin de seçmenlerinin isteklerinden çok kendi uzman bilgisi ışığında ilerlemesi gerekir. Bu görüş genellikle sıradan insanların yönetme bilgi ve becerisinden yoksun olduğu fakat nasıl yönetildiğini değerlendirebilecek kadar farkındalık sahibi olduğu tartışmasıyla birlikte karşımıza çıkar.

Oy kullananların işi… şahsi refah seviyelerini etkileyecek hangi düzenlemelerin uygulamaya geçmesi gerektiğine karar vermek değil; sadece bunları kendileri adına belirleyecek kişileri göreve getirmektir… Oy kullananların karmaşık siyasi meselelerle ilgili değerler hususunda fikir beyan etmesi gerekmez fakat kişilerin yasama görevi için uygunluğu hususunda fikir beyan edebilirler… Bu durumla alakalı olarak bir davayı savunması için avukat seçmek veya bir vakayı tedavi etmesi için bir doktor belirlemekte olduğu gibi; bir yargıya varmak için benzer gerekçeler mevcuttur.[336]

Her sıradan kişinin yapabileceği şey sınırlıdır: uzmanların seçilişi.

Herhangi bir seçmen "Hükümet hakkında çok şey bilmiyorum fakat neyden hoşlandığımı biliyorum" diyebilir. Bu, modern demokrasinin tanımı olarak sunulmuştur: "Temel olarak hastaya sunulan özgürlük doktorunu kendisinin seçmesi ve istediği zaman bu münasebeti sonlandırmasıdır- eğer yapabilirse! … modern koşullar altında özgürlük daha çok vekil seçmek ve fiili karar verme aşaması için vekil tayin etmek ile alakalıdır.[337]

Temsili, hekim gibi bir uzmanın hizmeti ile eş değer tutan yazarlar içinde Gosnell onu siyasi temsilden ayırt etmeye çalışan tek kişidir. İlk etapta siyasi temsilcilerin diğer uzmanlardan sadece erk sahibi olmaları ile ayrıldıklarını ileri sürer fakat daha sonra daha ileri derecede bir farklılığa işaret eder: siyasi problemlerin çözümü hususunda çeşitli anlaşmazlıklar vardır. Siyasetçi her zaman "temsil ettiği kişinin" ne istediğini bilemez: "Bir mühendis müşterilerinin ne istediğini tam olarak bilebilir. Bir doktor hastasının sağlıklı olmayı arzuladığını bilir… Siyasi durumlar daha farklı yaklaşımların gelişmesine neden olur… Halkın ne istediğini bildiği varsayımı gibi bir özetlemeye sık rastlarız… İstekler tanımlanamaz, tam olarak anlaşılamaz; yöntemler ise çok sayıda ve tartışılabilir niteliktedir.[338] Benzer şekilde seçmenler siyasetçiyi bir hastanın doktorunu değerlendirebildiği kadar kolay değerlendiremez: "Bir doktorun iyi bir hekim olup olmadığı-

nı tespit etmek oldukça kolaydır fakat bir temsilcinin iyi bir yasa koyucu olup olmadığını söylemek çok daha zordur." Yani siyasette, faklı türden uzmanların icra ettiği alanlardakinden "daha fazla temsil problemi" mevcuttur. Çünkü siyasi sorunlar, hakkında bilgiden yoksun olduğumuz ya da uzmanların üzerinde fikir ayrılığı yaşadığı türden sorunlardır. Bu son fikri dile getirirken Gosnell ilginç bir yorumda bulunur: "Ne zaman uzmanlık kazanılmış bir bilim dalında bir problem bu alan uzmanları tarafından tartışılır ya da halk için önem arz eder hale gelse, topun siyasi camiaya atılması, bu camiada da söz konusu problemin çözümünde temsilin tercih edilmesi dikkate değer bir durumdur."[339] Fakat biz zaten her uzmanın işverenine temsil hizmeti sunduğunu ifade etmiştik. Fakat Gosnell, kesinlikle sadece şunu ifade etmeye çalışmaz: İnsanların siyasi uzmanlardan beklediği şey, diğer türde uzmanlardan ya da toplumda uzmanlaşmış bir fonksiyonu yerine getiren herhangi bir kişiden alacakları hizmettir. Belki konu akışı içerisinde şu an bulunduğumuz nokta bu gruptan yazarların temel varsayımlarını yeniden incelemek için doğru bir nokta olabilir: Mütehassıslar ve uzmanlar müşterilerini "temsil" eder mi?

Bir avukat gerçekten de diğerleri adına hareket eden biri gibi görünmektedir ve gerçekten de onları temsil ettiği ifade edilir. Avukatın mahkemede birini temsil ettiğini söyleyebilir; onu müşterisine "Pekâlâ, eğer benden seni temsil etmemi istiyorsan, ücreti şudur" dediğini tahayyül edebiliriz. Ya da bir avukat arkadaşına Williamson davasında eşlerden bayan olanı temsil ettiğini duydum" vs. diyebilir.[340] Aynı şey bir hekim ya da bir mühendis için de geçerli midir? Geçerli olmadığı açıktır. Bir hekimi hastasına ya da bir hekim arkadaşına bu tarz şeyler söylerken tahayyül edemeyiz. Bir hekim geçen yıl ne kadar hastayı temsil ettiğinden bahsetmez, ne de bir mühendis ya da bir mimar hizmet verdiği kişilerden bu şekilde bahseder. Ayrıca biz bu kişilerin görevlerinden "temsil etmek" olarak bahsetmeyiz.[341] Bir hastasına istemediği ya da karşı çıktığı şeyleri reçete eden bir doktor ona şöyle der miydi "Bunu yaparken seni temsil ediyorum bu yüzden bu konuda ısrarlıyım" ya da buna benzer bir ifade kullanır mıydı? Tabi ki hayır. Yaşça küçük bir hastaya "Bunu senin iyiliğin için yapıyorum" diyebilir fakat yetişkin bir hastaya bu cümlenin uygun bir yolla ifade edilişi şöyle olurdu: "Kendi iyiliğiniz için bunu yapmanızı öneririm" ya da "Kendi iyiliğiniz için bu konuda ısrar etmek durumundayım." Fakat yukarıda yer verdiğimiz not dahi (not 53) hastasına istemediği ya da karşı çıktığı şeyleri yazan hekimin, hastasını temsil ettiğini söylememektedir. Paragrafın işaret etmeye çalıştığı şey "Hekimin hastanın asıl niyeti olan iyileşme arzusunu temsil ettiğidir."

Birisini temsil etmek demek onun "asıl niyetini temsil etmek" ile aynı şey değildir. Yani ilk cümleyi bir hekim için kullanamayacakken, ikincisini yani "hekimin hastanın asıl niyetini temsil ettiği" ifadesini bir hekim için makul bir şekilde kullanabiliriz. (Bu durum zorluk yaşadığımız hastanın aksi bir kişiliğe sahip oluşundan değildir; hekim istekli bir hastayı isteksiz bir hastadan daha fazla temsil etmez.)

Fakat birinin diğerini temsil ettiğini söyleyebileceğimiz türden bazı özel hasta-hekim durumları da mevcuttur. Hasta komada iken doktor hastanın iyiliği için belli bir şekilde davranmak durumunda kalabilir -ya da normalde sadece hasta tarafından veya onun izni ile yapılacak bir şeyi yapmak zorunda kalabilir. Örneğin; (ne tür bir zehir içtiğini tespit etmek için) hastanın banka kasasını açmak. O zaman doktor belki kanun hükmüne sahip banka görevlisine "Fakat… Kahretsin! Ben Bay Jones'u temsil ediyorum, onun doktoruyum!" diyebilir. Bu noktada hekim yapacağı hareket için hastanın yetkisini devreye sokmaya çalışmakta, hasta adına ve onun iyiliği için hareket etmektedir. Hekim bir anlamda banka görevlisinin sessiz protestosuna cevap veriyordur, "Yalnızca Bay Jones bu kasayı açabilir. Siz o olmadığınıza göre açamazsınız." Doktor üstü kapalı bir şekilde şöyle cevap verebilir: "Bu koşullar altında benim Bay Jones olduğumu varsayın." Bu, bir başkasının yetkisinde olan hareketi gerçekleştirebilmek için gerekli, bilindik bir kavram olan hareket atfıdır.

Fakat aslında bu özel bir durumdur; genellikle uzmanlar ve profesyoneller (avukatlar hariç) müşterilerini temsil etmezler. Onların hareketleri de müşterilerine atfedilmez. Kuramcılar bize bir hekimin "hastasının vekili olduğunu" söyleyebilir. Fakat hiç "Hasta kendini Dr Smith aracılığı ile mi tedavi etti?" şeklinde bir ifade kullanır mıyız? Bunun tıbbı hizmetleri anlatış tarzımız olmadığı oldukça açıktır. Diğerleri adına bazı görev ve hizmetleri yerine getiren kişiler de hizmet verdikleri kişileri için bu şekilde temsil etmezler. Bir kapıcı, postacı veya perçin ustası işinin olağan akışı süresince hiç kimseyi temsil eder konumda değildir.

Çok sayıda benzeşme ve zarf niteliğindeki ifadeden oluşan kaos ve bunlardan doğan imalardan üç ana fikir yükselir: bir şeyi ikame etme ya da onun yerine hareket etme fikri; biri ile ilgilenme ya da çıkarına hareket etme fikri; diğerinin astı olarak, onun talimatı ve istekleri doğrultusunda hareket etme fikri. Bu üçünden hiç birinin tek başına temsil fikrinin tatmin edici nitelikte bir eş değeri olmadığı ortaya çıkmaktadır.

Bazı temsilciler temsil ettikleri kişinin yerini alabilseler de, başkasının yerini alan çoğu aslında temsilci değildir ve yerini aldıkları kişileri temsil

etmezler. Şekilci yetki görüşündeki gibi burada da bu durum yapılan hareketlerin atfedilmesi meselesi gibi görünmektedir. Temsilin varlığını konuşmaya başladığımız nokta; sadece diğerinin yerini alan kişinin hareketlerinin bir şekilde ya da herhangi bir nedenle diğerine atfedildiği noktadır. Tekrar ifade etmek gerekirse böyle bir atıf temel olarak sadece resmi sebeplerle cereyan eder: diğerinin hareket etme yetkisini gündeme getirmek; normalde failin sorumluluğunda olacak hareketin normatif sonuçlarını ona mal etmek için ya da daha önceden yapılmış resmi bir anlaşmaya dayalı olarak. Fakat şu noktada bizim ilgilendiğimiz konu, ikame eden kişinin hareketlerini ikame ettiği kişiye atfetme sebepleridir- bir kıyaslama yapacak olursak bunlar görev yetkisi ya da normatif sonuçlardan daha asli görünen ve daha önceden yapılmış resmi bir anlaşmaya dayalı olmayan sebepler.

"Başkası adına hareket etmenin," bir başkasının menfaati ya da iyiliği ile ilgilenmek ya da gözetmenin diğer anlamları hususunda sözü geçen diğer sebepleri araştırmak oldukça cezbedicidir. Fakat bu durum da tek başına temsil kavramını karşılamamaktadır. Bir çocuğa bakan mütevelli, hami, eğitmen ya da ebeveyn, bir hastayla ilgilenen doktor- bunların normalde ilgilendikleri kişileri temsil ettiği söylenemez. Bu kişiler temsilci de değildir. İlk olarak; yalnızca başkası adına bir harekette bulunuyor olmak, yapılan hareketi bu kişiye atfetmemizi gerektirecek daha ileri bir neden olmadıkça temsil değildir. Bir işi yapması için ücret ile görevlendirilmiş bağımsız yüklenici ile bir şirketin arasındaki bağlantının doğası gibi burada da bağlantı oldukça uzaktır. İkinci olarak; bir ebeveynin bir çocuğa baktığı gibi bir uzman, bilirkişi ya da üst olarak biri ile ilgilenmek de yine başka bir şekilde temsili tanımlamak için yetersiz kalmaktadır. Bu kendisinden sorumlu olunan kişinin çaresizliği bazında fail ve sorumlu olduğu kişi arasındaki ilişkinin uzaklığı meselesi değildir. Failin bir sorumluluğu vardır fakat kendisinden sorumlu olunan kişi hareket hakkında söz söyleme ya da kendi adına hareket edilmesi hususunda bir şey söylemekten yoksun olarak algılanmaz; bu konuda söyleyecek bir şeyi yoktur. Bu durum, temsil fikrinin temsil eden ve edilen arasında göreceli bir eşitlik gerektirdiği gibi algılanır yani böyle bir varsayımı dikkate alırsak temsil edilen kendi adına hareket edebilecektir, bu bağlamda temsilci de onun vekilidir. İngilizce temsil anlamına gelen "representation" kelimesinde "re" ekinin öneriyor olduğu ve benim de faşist temsil kuramını reddederken ileri sürdüğüm gibi temsil edilenin mantıken biraz daha öncelikli; temsilcinin ise başka türlü davranmaktansa ona karşı duyarlı olması gerekmektedir.

Üçüncü bir anlayışa göre fail, ast; adına hareket ettiği kişiler ise üstün olarak kabul edilir. Fail "göreve gönderilmiş olma" analojisinde de ima edildiği haliyle ya onlardan net talimatlar alıp bu talimatları uygulamaktadır; ya da öncelikli olarak onları memnun etmek için hareket ederken, onların arzu ve isteklerine cevap veriyor gibi algılanmaktadır. Fakat bu anlayış da temsili karşılamak için tek başına yeterli değildir. Çünkü eğer vekil, sadece diğerlerinin ellerinde hiçbir özgürlüğe sahip olmayan bir araç gibi, oldukça ast bir durumda görülüyorsa; tıpkı bir şirketin alt kademelerindeki bir çalışan- şirketin kendisinin yerine geçemeyecek (geçmesi düşünülemeyecek) kadar ast konumda- gibidir. Bu kişi şirket adına hareket etmez; şirket onun aracılığı ile ya da onun vasıtasıyla hareket eder.

Griffiths bu fikri belli bir ölçüde takdir yetkisine, o ya da bu şekilde davranma özgürlüğüne sahip vekil ile bunlara sahip olmayan vekil arasındaki farkı ortaya koymak için dile getirmiştir.[342] Bu suretle vekâleten yapılan nikâhta vekil olan bir kişi iş amaçlı vekâlet yapan kişiden biraz farklı bir pozisyondadır; ilkinin yapması gereken şey sırasında problem çıkma riski düşüktür ve bir şeyler yanlış gitse bile muhtemelen bu durum vekilin vekâlet ettiği kişiye mal edilmez. Bu durumun bir temsil örneği olmadığı söylenemez. Resmi ya da "birinin yerine geçme" anlamında temsil örneklerinden biri olarak kabul edilebilir; evliliği kendisine vekâlet edilen kişiye ait olarak düşünürüz, vekile ait değil. Fakat bu konumuzu ilgilendiren türden bir temsil örneği - asli bir şekilde bir başkasını temsil etme etkinliği- değildir. Bu, ancak bir yerde bulunma durumundan farklı olarak, sadece asli hareketin söz konusu olduğu noktalarda tablonun bir parçası olabilir- Griffiths'in de ifade ettiği haliyle, "genelde harekete dâhil olan karar alma gücü burada yabancılaştırılmıştır."[343] Çünkü temsilcinin nasıl hareket etmesi gerektiğini sorgulamak ancak o zaman anlamlı bir hal alacaktır ve yalnızca o zaman temsilcinin rolünün kedisine, başaramama ihtimali olan bazı yükümlülükler dayattığını söylemek kulağa mantıklı gelecektir.

Eğer, temsilciyi sadece diğerlerinin elinde bir araç olarak görmek yerine, görevinin diğerlerini hoşnut etmek, onlar ne isterlerse yapmak olduğunu söylersek bazı güçlüklerle karşı karşıya kalabiliriz. Eğer siyasi temsilcinin görevinin sadece adına hareket ettiği kişileri hoşnut etmek olduğunu söylersek, o zaman kısa süreli çözümler gerçek çözümlere; dramatik semboller ise zeki devlet adamlığına göre daha tercih edilebilir hale gelebilir. O zaman, faşist kuramı tartışırken de gördüğümüz gibi temsil edilenlerin kararlarında yanıltılmış ya da yanlış yönlendirilmiş olmalarının bir önemi kalmaz; temsilcinin performansını değerlendirme hakkına yalnız onlar sahiptir.

Tartıştığımız diğer görüşler gibi, diğerleri adına aslen hareket etme şeklindeki temsil kavramı, dayanağını günlük kullanımdaki benzer örneklerden alır fakat tıpkı diğer görüşler gibi bazı sınırlılıkları vardır. Temsil kavramının bütününü teşkil etmez. Açıkça görülebilir ki temsil edenin, herhangi bir etkinliğe dâhil olamayacak cansız bir varlık olduğu herhangi bir temsil türünü ya da kapsamını karşılar özellikte değildir. Temsili sanatı, temsili örneği ve sembolik temsili açıklayamaz. Ne bir ressamın temsil etme şeklini ne de başka bir şeyi temsil eden kişilerin yaptığını anlamca karşılayabilir. Şekilci görüşte olduğu gibi kişi temsilciler ve onların hareketleri söz konusu olduğu; bir kişinin hareketlerinin diğerlerine (soyut bir kavram ya da bir organizasyona) atfedildiği noktalarda bu görüş bizim için oldukça faydalı ve konumuz ile bağlantılıdır. Fakat bu görüş, hareketin atfedilişinin resmi nedenlerinden çok asli nedenleri ile ilgilenir. Bu nedenle bu görüş, temsil eylemini formalitelerden uzak tuttuğumuz noktalarda - diğerinin haklarını kullanma veya "resmi" bir temsilcinin söz konusu olmadığı zamanlarda normatif sonuçlara atıf yapmaksızın başvurduğumuz görüştür. Ayrıca resmi olarak yapılan atfın temellerini sorguladığımızda, "Evet ama *gerçekten* de temsil ediyor mu?" sorusunu sormak istediğimizde de bu görüşe başvururuz. Yalnızca bu kapsam Tussman'ın "failin perspektifi" adını verdiği, temsilcinin görevi gereği kendinden beklenenlerle ilgili endişelerini ifade eden şeye uygulanabilir niteliktedir.[344] Benzer şekilde yalnızca bu kavram temsilcinin hareketlerini değerlendirmemiz, (benzerlik sahibi ya da tipik bir kişi oluşundan bağımsız olarak)iyi ya da kötü temsil edip etmediğine karar verebilmemiz için bize standart sağlamaktadır.

Bu asli kavram, yetkilendirme görüşünde eksik olan "şeydir"-temsilci üzerindeki kısıtlamalar ya da uyması gereken standartlarla ile ilgili bir durumdur. Betimleyici ve sembolik temsilde bu şeyin ne olabileceğine dair ipuçlarını inceledik fakat ayrıca bu görüşlerin hareket alanına doğrudan uygulanamayacağını da görmüş olduk. Bir kişi ya da bir meclisin betimleyici niteliğe sahip iyi bir temsilci olması durumu, diğerleri adına hareket etme hususunda da otomatik olarak iyi temsilci olacaklarını ya da yapacakları hareketin temsil etmek olacağını garantilemez. Hareket alanında, temsilcinin kişisel özellikleri yalnızca yaptığı şeyleri etkilemesi bakımından konu ile alakalıdır. Yani temsil etkinliği için mükemmel kopya ya da benzerlik idealleri asılsızdır. Aynı şekilde kendi adımıza hareket edilmesini istediğimiz zaman iyi bir sembolün hiçbir suretle iyi bir temsilci olması gerekmez. Bayan Kaliforniya'ya ne kadar ilgi duysak da içimizden çok az sayıda kişi onu Kongre'ye seçmek isteyecektir. İyi temsil etmek ile temsil edileni memnun

etmek arasında bir bağlantı olsa bile bu bağlantı sembolleştirme kuramcılarının bize düşündürmeye çalıştığı kadar basit tabiata sahip değildir.

Diğerleri adına hareket ederek temsil etmenin tanımı, temsilcinin ne yaptığı ve nasıl yaptığı, ya da bu iki düşüncenin bir birleşimi aracılığı ile yapılmalıdır. Fakat literatürdeki benzeşme ve zarf niteliğindeki ifadelerin daha derin bir tanım yapmaya sınırlı derecede faydası dokunur. Söz konusu analojilerden hiç biri "temsil" teriminin eş anlamlısı olmadığı için, basit bir ikame asla uygun değildir. Bahsi geçen benzeşmelerin içinden herhangi biri bazen temsil edebilir (ya da temsil ettiği söylenebilir) fakat bunu herhangi bir şey de yapabilir. Benzeşme grupları üzerindeki çalışmalar yalnızca olumsuz sonuçlar ortaya koyuyor gibi görünürler: bu analojiler üzerinden diğerleri adına aslen eylemde bulunmanın ne olduğundan çok ne olmadığı konusunda çıkarımlara ulaşırız. Eylemde bulunma ile ilgili daha olumlu bir tanıma ve onun siyasi hayata olan özel bağlantısını bilmeye ihtiyacımız vardır.

7. Manda-Bağımsızlık Tartışmaları

Temsil, kelimenin tam anlamı ile var olmasa da bir şeyi var kılmak demektir. Diğerleri adına aslen hareket etmekten kastım, failin kişisel özelliklerinden, nasıl algılandığından, hareketi takip eden ya da önceleyen resmi düzenlemelerden çok, temsil edilen şey ya da kişinin temsil edilirken yapılan işlerde mevcut bulunmasıdır. Fakat bu ifade anlaşılır olmaktan çok uzaktır ve hala ne tür bir hareket biçimi gerektiğini belirlememiz gerekmektedir.

Temsil literatüründe belki de en tanıdık önerme temsilcinin oy verenlerin normalde yapacağı şeyi yapması; sanki temsil edilen kendisi hareket ediyormuş gibi hareket etmesi gerektiğidir.[345] Bu ifade, temsil edileni var kılma fikrine, betimleyici temsil kuramında rastlanan benzerlik ve yansıtma fikrine ve modern temsili hükümet fikri ile ilişkilendiren demokratik onay fikrine bariz yakınlığından dolayı oldukça cezbedicidir. Fakat daha yakından incelendiğinde bazı problemler teşkil eder. Eğer bir temsilciyi sadece tek bir kişi adına değil de bir seçim bölgesi ya da örgütlenmemiş bir grup insan adına hareket ediyor olarak düşünecek olursak; o zaman "Tıpkı sana oy verenlerin bizzat kendileri hareket ediyormuş gibi hareket et!" sloganı sorgulanabilir bir slogan haline dönüşecektir. Eğer düşünülen hareket oy vermek ise o zaman büyük olasılıkla (fakat net olarak değil) bu temsilcinin de seçim bölgesindeki çoğunluk gibi oy kullanması gerektiği anlamına gelir. Fakat oy kullanma etkinliği dışındaki diğer etkinlikler ile ilgilenmek daha zordur. Temsilci, gerçekten de kelimenin tam anlamı ile sanki kendisi bu birkaç yüz kişiymiş gibi, bu şekilde siyasi pazarlığa girmeli, konuşmalı ya da müzakere etmeli midir? Eğer durum böyle değilse o zaman nasıldır?

Bu slogan, tek bir seçmen adına hareket eden temsilci için bile uygun değildir; tek bir kişiyi temsil etmek bile bir taklit meselesi değildir. Örneğin diyelim ki ben, Jones'un temsilcisi sıfatıyla onun adına hareket etmek için

seçilmiş olarak bir konferansa katılıyorum ve bunun nedeni konferansın finansal bir konferans olup Jones'un kafasının sayılara pek fazla çalışmıyor olması. Karar verme zamanı geliyor. Kendime şöyle sorarım: "Jones olsa ne yapardı?" Fakat cevap açık: sayılardan ibaret bu manzarayı gördüğünde bir yenilgi içinde pes eder ve muhtemelen de yanlış bir karar verirdi. Bunu onun adına yapmak elbette benim yükümlülüğüm ya da görevim değildir. Burada ihtiyaç duyulan şey taklit değildir; biri adına hareket etmek sahnede rol yapmak değildir. Fakat mümkün görünen alternatifler ya benim Jones'un isteyeceği şeyi ya da onun için, onun menfaati bakımından en iyisi gibi görünen şeyi yapmamdır.

O zaman uygun olan seçenekler yine önceki konulardan aşina olduğumuz istek ve menfaat unsurları gibi görünmektedir. Fakat bu iki unsur, uzun süreli bir tartışmada iki karşıt tarafı, şüphe götürmeyecek şekilde siyasi temsil literatüründeki asıl klasik anlaşmazlığı oluşturur. Bu meseledeki soru şöyle özetlenebilir: Bir temsilci seçmenlerinin istediğini yapıp onların talimat ve talimatlarına bağlı mı kalmalıdır (kalması gerekir mi); yoksa seçmenlerinin çıkarı doğrultusunda kendisine en doğru görünen şeyi yapmakta özgür mü olmalıdır? Bu yetki ve bağımsızlık tartışması diğer kısmen bağlantılı kısmen bağlantısız birkaç konu ile birlikte artık kabuk bağlamış durumdadır. Sadece siyasi temsilin tehlikede olduğu kapsamlarda karşımıza çıkar; yani temel soru çok geçmeden yerele karşı ulusal çıkarların nispi önceliği, siyasi partilerin rolü, siyasi meselelerin doğası gibi konularla karışır. Ayrıca tek bir kişiyi temsil etmek ile farklı siyasi tabanlardan oluşmuş bölgesini temsil etmek konularının dâhil oluşuyla daha karmaşık hale gelme ihtimali de vardır. Yine de konunun altında yatan kavramsal sorun diğerlerinden ayrıştırılıp tek başına incelemeye değer niteliktedir. Benim bu kavramsal tartışma konusunda öne süreceğim şey, ilk olarak formüle ediliş şeklinin, bu soruya tutarlı bir cevap vermeyi imkânsız hale getirdiğidir. İkinci olarak temsilin anlamı temsilcinin görevleri konusunda tutarlı bir düşünce ortaya koyar. Üçüncü olarak da, bu tutarlı ifade, siyasi bir temsilcinin nasıl hareket etmesi gerektiğine ve kötü temsili iyi temsilden ayıran şeyin ne olduğuna dair çeşitli görüşler barındıran alanın dış hatlarını belirler. Bir yazarın bu görüşler içindeki duruşu en geniş anlamıyla siyasi hayatı algılayışı ile ilişkilendirilir: siyasi meselelerin doğası, yöneten ve yönetilenin birbirlerine göre kapasiteleri, kişi ve toplumun doğası ile ilgili fikirleri ki biz tüm bunları kısaca yazarın meta politiği olarak adlandırabiliriz.

Zaman zaman manda ve himaye kutupları arasında birkaç görüş savunulduğu olmuştur. Oldukça koyu bir mandater kuramcı, gerçek temsi-

lin ancak temsilci seçmen kitlesinin net talimatları ile hareket ettiği zaman gerçekleşebileceğini; temsilci payına herhangi bir takdir yetkisinin bu idealden sapmak anlamına geleceğini savunabilir. Daha ılımlı bir düşünce ise temsilcinin belli oranda takdir yetkisinin olabileceği fakat tartışmaya sebep olabilecek herhangi bir şey ya da yeni bir şey yapmadan evvel seçmenlerine danışması gerektiği, onlar ne isterse öyle yapması ya da makamından istifasını istemesi gerektiğidir. Uç bir görüş olmaktan daha uzak bir görüş ise seçmenlerinden bir talimat alamazsa, onlar nasıl davranırlardı, bunu düşünüp ona göre davranması gerektiği ya da onlardan talimat alana dek bekleyip, talimata uyması gerektiğidir. Bağımsızlık görüşüne çok yakın duran bir görüş ise temsilcinin bir seçim platformu veya seçim kampanyası sözleri bakımından bağlı olması durumları hariç, seçmenler için en iyisi olduğunu düşündüğü şekilde hareket etmesi gerektiğidir. Diğer uçta ortada seçim kampanyasında seçmenlere kesin olarak verilmiş sözler olsa bile seçmenlerin söz hakkına sahip olmadığı mutlak yani tam bağımsızlık fikir vardır; bir kişi bir kez seçildi ise kendi hükmünü uygulamakta tamamen özgürdür.

Fakat asıl görüşü ne olursa olsun, bir kuramcı görüşünü savunabilmek için uygun benzeşimler ve zarf niteliğindeki ifadelere başvurabilir. Mandater görüşe sahip bir kuramcı temsilciyi "yalnızca" bir vekil, bir hizmetli, bir delege, onu göreve gönderenlerin bir astı olarak görebilir. Temsilcinin "bir hizmetli olarak" gönderildiğini, "diktatör güçler tarafından seçilmediğini" ve bundan dolayı da onu gönderilme amacının seçmenlerinin temsili olduğunu, temsilcinin kendi amacı olmadığını söyleyecektir.[346] Onlar temsilciyi, kendilerinin de mükemmel bir şekilde yapabildikleri, anlayabildikleri, yapmayı tercih edebilecekleri şeyleri, kendi adlarına yapması için göndermişlerdir.[347] Dolayısıyla temsilci, seçmenlerinin iradesini gerçekleştirmeye çalışması için gönderilmiştir, kendininkini değil. Mandater görüşteki diğer kuramcılar, temsilciyi seçmen kitlesinin üzerinden hareket ettiği bir araç olarak gören betimleyici temsil kavramı ile ilgili metaforlara -ayna ve megafon- başvurmuşlardır. Ulusal menfaate istinaden mandater kuramcı yerel seçim bölgelerinin toplamının ulusu ve tüm seçmenlerin menfaatinin ise ulusal menfaati teşkil ettiğini ileri sürebilir. Ayrıca eğer her temsilci kendi yerel seçim bölgesinin vekili gibi davranması istenmeseydi, o zaman yerel olarak seçilmesinin amacı ne olabilirdi ki?[348]

Bağımsızlık görüşündeki kuramcıların da ellerinin altında uygun benzeşmeleri vardır; temsilciyi işini yapması için kendi haline bırakılması gereken bağımsız bir vekil, bir mütevelli, bir uzman olarak görürler. Bu nedenle de siyasi soruları sıradan insanın kapasitesinin üzerinde zor ve kompleks

olarak algılama eğilimindedirler. Her halükarda seçmen kitlesinin her konuda hali hazırda bir irade veya fikre sahip tek bir ünite olmadığını; bir temsilcinin var olmayan bir şeyi kolay bir şekilde yansıtamayacağını öne sürerler.[349] Dahası eğer her temsilci seçmenine bağlılık sözü vermiş ise ve ondan talimat alıyorsa siyasi uzlaşma imkânsızdır. Meclisin kendi önemli işleri meselelerin formüle edilmesi, kararların dayandırılacağı müzakere ve uzlaşmalar- için alan sağlamak önemlidir. Ayrıca Burke'ün de sorguladığı gibi "içinde saplantı ve inadın münazaranın önüne geçtiği; bir dizi insanın tartışıp bir dizi insanın kararlar aldığı, asıl sonucu belirleyecek insanların bu tartışmaları duyan insanlardan belki de kilometrelerce uzakta olduğu sistem nasıl bir sistemdir?"[350]

Dahası; bağımsızlık görüşüne sahip kuramcılar yerel olarak seçilmiş olsa bile temsilcinin ulusal menfaati gözetmesi gerektiği görüşündedirler. Ulusal menfaat hiçbir şekilde yerel seçim bölgelerinin toplamının isteklerinden, kendiliğinden olarak ortaya çıkmaz. Ulusal menfaati takip edebilmesi için talimatlardan muaf tutulması gerekir.[351]

Ayrıca bir temsilciye sadece talimatlara dayalı olarak hareket etme izni vermek, onun onurunu elinden almak yani hükümete olan saygıyı baltalamaktır.[352]

Bu saydıklarımız ilkel haliyle tartışmanın iki yönüdür. Fakat çoğu zaman bunlar siyasi partiler hakkındaki tartışmalar yüzünden karmaşık yapıdadırlar. İleri sürülen bir tartışma, modern devlette yasa koyucunun ne seçmenlerin isteklerine bağlı ne de ulusal çıkarlar adına istediği gibi hareket etmekte özgür olmadığı; fakat bağlı olduğu siyasi partinin programına göre davranmaya mecbur olduğudur. Bazen bu görüş partisinin temsilcisinin olduğu söylenerek ifade edilir.[353] İkinci bir olasılık ise partileri yerel istekler ve ulusal menfaatler arasında bir bağ olarak düşünmektir. Partinin ulusal mevzular üzerine muhtemelen bir programı vardır; her seçim bölgesindeki seçmen belirli bir partinin üyelerini seçerek bu program üzerine görüşünü ifade eder. O zaman, meclis üyesi partisine, seçmenlerinin isteklerine karşı sorumluluğundan dolayı ve (muhtemelen) ulusal çıkarlar konusunda kendi görüşlerine uyduğu için (başka türlü neden bu partinin bir üyesi olsun?) bu programa uymaya mecburdur.[354] Üçüncüsü, bağımsızlık görüşüne sahip kişilerce, özellikle de Avrupalı yazarlar tarafından, partinin çıkarlarının kısmi ve özel olduğu, ulusal çıkarlarla eş değer olmadığı; bu yüzden de temsilcinin ulusun çıkarına uygun gördüğü şekilde hareket edebilmesi için partinin yükümlülüklerinden muaf tutulması gerektiği tartışılmaktadır.[355]

Farklı uzlaşmacı tavırlar da takınılmıştır. Bazı yazarlar iki ucun da doğru olduğu görüşündedir: temsilcinin hem seçmenlerinin isteklerine hem de en uygun gördüğü politikaya karşı yükümlülükleri vardır; fakat bu yazarlar, bu ikisini nasıl uzlaştıracağımızı söylemezler.[356] Bazıları temsilcinin seçmenlerine karşı görevinin bir durumu müdafaa etmek, onlar adına konuşmak olduğu; bu nedenle de kendi yargısı ile uyumlu şekilde oy vermesi gerektiği görüşündedir.[357] Çoğu yazar zamanın önemli bir faktör olduğunu; seçmenlerinin geçici heveslerin veya isteğinin temsilciyi bağlamadığı, fakat uzun vadeli ve ölçülü isteklerini yerine getirmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Bazıları ise bu tartışmalarda temsilcinin yalnızca seçim zamanı hariç seçmenlerini görmezden gelmesi gerektiği ve seçim zamanında da eğer hizmetlerinden memnun kalmazlarsa, seçmenlerin temsilciyi değiştirmesi gerektiği gibi garip bir tavır takınmışlardır.

Yetki -bağımsızlık tartışması hakkındaki en çarpıcı nokta, çok sayıda zeki düşünürün işin içine dâhil oluşuna rağmen, tartışmanın bir çözüme yaklaşamadan uzun süre devam ettiğidir. Her biri sırasıyla- manda taraftarı ya da bağımsızlık taraftarı- bir görüş takınmışlardır fakat tartışma asla son bulmamıştır. Her biri ayrı telden çalmakta, öne sürdükleri bir noktada buluşmamaktadır. Tek başlarına okundukları zaman ikna edicidirler. Uzlaşma çözümleri pek tatmin edici görünmez. Bu durum, bazı yorumcuların daha fazla normatif spekülasyonu (onların tabiri ile) reddetmesine ve aslında temsilcilerin ne yaptığının deneysel olarak incelemeye ihtiyaç duymalarına neden olmuştur.[358] Bu yönde bir inceleme onları ya tarihi örnekleri araştırmaya ya da modern dünyadaki yasama tavrı ve kamuoyu üzerine inceleme yapmaya yöneltir.

Bu yazarların delil olarak işaret ettiği tarihi örnekler mandadan bağımsızlığa kadar olası her derecede geniş bir alana yayılmıştır. Çoğu siyasi kurulda üyeler, onları göreve gönderen kişilerden net talimatlar aldıkları kadarıyla oy kullanma ya da hareket etme hakkına sahip olmuşlardır. Modern Amerikan Delegeler Kurulu, Imperial German Bundsrat ve Birleşmiş Milletler Meclisi buna örnektir.[359] Diğer kurullarda ise üyeler, görev sürelerinin başlangıcında ya da görev süreleri boyunca verilen talimatlara bağlıdırlar. Kişinin temsilcilerine talimat verme uygulaması ilk dönem Amerikan eyalet anayasalarının çoğunda açık bir şekilde tanınmıştır. Diğer zaman ve mekânlarda yasama organları kendilerini, kendilerini seçenlerden tamamen bağımsız görmüşlerdir. Aynı farklılık partiler bakımından da mevcuttur: bu konudaki tarihsel deneyim Avustralya İşçi Partisindeki zorunlu üyelerden günümüz Amerikan siyasetçilerinin tadını çıkarıyor ol-

duğu büyük özgürlüğe ya da daha erken dönemlerde siyasi partilerin henüz var olmadığı zamana dek uzanır. Bu tarz araştırmalar yapan yazarlar, temsilci ile seçmen arasında yalnızca bu mesafedeki kabul edilebilir bir ilişkinin oldukça geniş olduğu kanısına varabilirler.

Benzer şekilde günümüz Amerikan siyasi sahnesi üzerine gözlemsel çalışmalara başvuran yorumcular da oldukça geniş çaplı bir çeşitlilik ile karşı karşıya kalırlar. Bazı yasama organları kendilerini seçmenin isteklerine, bazıları partinin isteklerine en çok cevap veren birim olarak nitelendirirken; diğer bir grup yasama organı ise ulusal menfaatler adına kendi bağımsız yargılarıyla hareket ettiklerini ifade ederler.[360] Ayrıca oy verme davranışları üzerine yapılan araştırma da hatırı sayılır derecede farklılık göstermektedir.[361] İnsanların temsilcilerinden ne beklediği tespit etmek için yapılan kamuoyu yoklamaları oldukça eşit bir fikir dağılımı ortaya koyar.[362] Meclisin bağımsızlığa, insanların yetkilendirmeye karşı eğilimi vardır fakat her dağılımda azımsanmayacak bir azınlık söz konusudur. Fakat gözlemsel araştırmanın elde ettiği sonuçlar, normatif yapıdaki geleneksel tartışmalardan daha net değildir.

Yetki-bağımsızlık uyuşmazlıkları kadar kalıcı olmuş bir tartışma, kökünde felsefi bir paradoks, kavramsal bir zorluğun var olduğunu işaret ediyor olabilir. Bu tartışma tek başına her şeyin netliğe kavuşmasını imkânsız hale getirecek şekilde formüle edilmiş olabilir. Bu durumda, tarihi ya da gözlemsel kanıtlara başvurmanın bir yararı olmayacaktır. Çünkü hangi kavramsal belirsizliğin kusurlu olduğu, görüşme yaptığımız insanlar ya da tarih hakkında sorduğumuz sorular üzerine inşa edilecektir. Araştırmacılarımız birincil zorluğu sadece yeni bir aşamaya taşımış olacaklardır. Eğer bu türde bir zorluk tartışmaya dâhil olursa; ne iki tarafın gözü kapalı yaptığı seçimler ne de ilgili gerçeklerin bir araya getirilişindeki yeni yöntem durumu netleştirmeyecektir. Asıl gerekli olan şey konuya açıklık getirme, her iki tarafta neyin doğru, neyin yanlış olduğunun ve her iki tarafın de ayrı telden çalma sebebinin ortaya konmasıdır. Ben, yetki-bağımsızlık konusundaki uyuşmazlıkların felsefi analizler yardımıyla kolaylıkla çözülebilecek kavramsal bir paradoks olduğunu söylemeye çalışmıyorum. Aksine benim söylemeye çalıştığım şey durumun böyle bir paradoks ile daha da içinden çıkılamaz ve karmaşık hale geldiği; kavramsal problem net olarak belirleninceye kadar da kavramsal olmayan siyasi meselelerin tutarlı bir şekilde ele alınamayacağıdır.

Bu yüzden de iki tarafın da yapmış olduğu farklı türde bir itiraza- bizzat temsilin anlamına yapılan bir itiraza- odaklanmak için, bir süreliğine

bu siyasi tartışmaları bir kenara bırakalım. İncelediğimiz tüm tartışmalara ek olarak, hem manda hem de bağımsızlık yazarları kavramın bizzat kendisinin görüşlerini desteklediği konusunda ısrarcıdır. Mandater görüşteki kuramcıların ifade edeceği haliyle "eğer kişi seçmenlerinin isteklerini yerine getirmezse, bu gerçekten *temsil* olmaz." Bağımsızlık görüşündeki kuramcılar ise şöyle cevap verirler: "eğer kişi kendi bağımsız yargılarına dayanarak karar verme özgürlüğüne sahip değilse, bu gerçekten *temsil* olmaz." Fakat onların ağzından bu cümleleri seslendirmek yerine, aslında bu görüşlerin nasıl ifade edildiğini inceleyelim. Mandater görüşteki temsilciler için, Hillaire Belloc ve G.K. Chesterton'ın siyasi partiler üzerine hayli zaman önce birlikte yazdıkları kitaptan bir paragrafı ele alalım: "Temsilci, seçmenlere danışılmış olsa onların oy kullanacakları ya da tam tersi mantıkla oy kullanmalıdır. İkinci durumda kişi pek temsilci sayılmaz, o sadece bir oligarşinin yöneticisidir; çünkü Bethnal Green halkının "Hayır" dediği şeylere o "Evet" diyor ise bu kişinin Bethnal Green'i temsil ettiğini söylemek oldukça gülünç olur."[363] Temsilin anlamı konusundaki aynı itirazın tipik dile getiriliş örneklerinden biri de Lord Brougham'ınki olabilir:

Temsilin özü, gücün insanlardan alınıp sınırlı bir süreliğine insanlar tarafından seçilen bir mütevelliye verilmesidir ve seçilen kişinin kendisi göreve gönderilmemiş olsa, insanların normalde davranacakları şekilde görevini yerine getirmesi gerekir. Eğer insanlar kendi adlarına hareket edebilecek şekilde kontrolü ellerinde tutarlarsa bu Temsil değildir. Delegeleri ile iletişim içinde olabilirler… fakat hareket etmesi gereken kişi temsilcidir- halk değil; temsilcinin halk adına hareket etmesi gerekir- halkın kendi adına değil.[364]

Bu türde iki önermeyle karşı karşıya kalınca, ikisinin de doğru olduğunu söylemek arzu edilebilir bir durum mudur? Her iki görüşteki mantık da sırayla anlaşılabilir. Bir kişinin mütemadiyen, seçmenlerinin yapacak olduğu şeyin zıddını yaptığında temsilci olarak nitelendirilemeyeceği- ya da sadece en fazla "ismen" temsilci olabileceği- doğrudur. Fakat eğer temsilci her hangi bir eylemde bulunmayıp, seçmenler direkt olarak kendileri adına hareket ederlerse de temsilcinin temsilci olmadığı da -yine yalnızca ismen temsilci olduğu- doğrudur. Temsilcinin rolü hakkında karşıt ve aykırı çıkarımları destekler göründüklerinde her iki görüş de doğru olabilir mi? Eğer her biri temsilin anlamının bir kısmını karşılıyor ve bu kısımdan yanlış bir tahminde bulunuyorsa doğru olabilirler.

Temsilin gerçekten de mandater görüşün uçlarına indirgendiği, seçmenlerin isteklerinin yalnızca mekanik olarak yansıtıldığı ya da iletildiği bir durum hayal edelim.

Bugün bizim sahip olduğumuz gibi bir delegeler kurulu da düşünelim fakat verdiğimiz örneğin amacına uygun olarak belirsizliklerden arındırılmış olsun.[365] Kurul üyeleri sadece kendi bölgelerindeki seçmenler tarafından alınan kararları iletmek ya da ilan etmek amacı ile kurula gelirler. Peki, bu temsil midir? Ya da bu üyeler temsilci midir? Bağımsızlık görüşündeki kuramcıların bu sorulara cevabı "Hayır"dır. Fakat temsil ettikleri de ifade edilebilir; ne demek istenildiğini hemen anlayabiliriz. Bu kurula bir ziyaretçi gelir ve üyelerden birine işaret ederek "O kimi temsil ediyor?" ya da " Hangi eyaleti temsil ediyor?" diye sorabilir. Fakat bu sırf "simgelemek" bazında bir temsil olurdu. Bu durumdaki üyelerin temsil edişi, bir geçit töreninde her biri federasyondaki bir eyaleti temsil etmek üzere simgeler taşıyan elli kadar küçük kızın temsil ediş şekliyle aşağı yukarı aynı olurdu. Onları şu şekilde işaretleyebilirdik: bu Arkansas'ı temsil ediyor, bu da Oregon'u. Fakat bu bir etkinlik olarak algılanan türden temsil değildir.

Temsili bir etkinlik olarak düşünüp aynı örneğe bu şekilde yaklaşırsak, bu kurulun temsili olduğunu ya da üyelerinin birilerini temsil ettiğini reddetmek zorunda kalırız. "O kişinin Arkansas'ı temsil ettiğini söyleyebilirsiniz fakat kuşkusuz, aslında aktif olarak herhangi bir eylem gerçekleştirmemektedir. Asıl karar zaten alınmış durumdadır ve bu kararı alan kişi o değildir. Bu yalnızca bir formalitedir." Asıl hareket eyaletin seçmenleri tarafından gerçekleştirilmiştir; kimsenin onlar adına hareket ettiği de yoktur. Peki, eğer kararlarını posta ile yollasalardı, gönderilen zarfın onları temsil ettiğini söyleyebilir miydik?

Diğerleri adına hareket etmek bazında temsil fikrinden yola çıkacak olursak; o zaman bu kurulun üyesini daha mekanik bir şey, bir araç, bir uzuv ya da adına hareket ettiği kişilerin bir uzantısı olarak düşündükçe, temsil edilenlerin aslında kendilerinin hareket ettiğini, her hangi bir temsilin söz konusu olmadığını söyleme eğiliminde oluruz. Elime bir kalemi aldığımda, elimin beni "temsil" ettiğini söyleyemem; çünkü kalemi eline alan kişi benim. Bağımsızlık görüşündekilerin, temsilcinin seçmenlerinin istek ve talimatlarına uyması gerekip gerekmediğini düşünürken zihinlerinde olan şey de bu gibi görünmektedir. Temsili bir etkinlik olarak düşünürler ve etkinlik minimum da olsa belli bir seviyede otonomi ve hareket ima eder. Lord Brougham bu sebeple seçmenlerin temsilci üzerinde çok fazla kontrole sahiplerse kendileri adına hareket ediyor olduklarını, bunun temsil olmadığını ileri sürer. "Hareket etmesi gereken kişi temsilcidir- halk değil; temsilcinin halk adına hareket etmesi gerekir- halkın kendi adına hareket etmesi değil." İşte bu yüzden eğer temsili bir etkinlik olarak görüyorsak, ortada bağımsızlık görüşünün mantığı üzerine söylenecek çok şey vardır.

Fakat mandater görüş açısından da- temsilciyi mekanik bir cihaza benzeten mandater görüş versiyonu değil fakat tartışmanın farklı bir yönünden- söylenecek bazı şeyler vardır. Yönetimde olan bir kurulun sadece seçmenlerinin isteklerini gerçekleştirmemekle kalmayıp aynı zamanda aksini yapmakta ısrar eden üyesini düşünün. Onların resmi temsilcileri, görevin resmi sahibi olabilir. Fakat bu kişinin seçmenlerini gerçekten de temsil ettiği savunulabilir miydi? Böyle bir durumda ortada yanlış bir şeyler olduğunu hissetmez miydik? Belloc ve Chesterton'ın bu konuya dair formülleri dayatmacı niteliktedir: "Bethnal Green halkının "Hayır" dediği şeylere o "Evet" diyor ise bu kişinin Bethnal Green'i temsil ettiğini söylemek gerçekten gülünçtür?"[366] Yalnızca bir sersem ya da bir ikiyüzlü Bethnal Green halkına böyle bir kişinin kendilerini gerçekten ve sağlam bir şekilde temsil ettiğini söyleyebilir. Bu bir temsilcinin herhangi bir harekette bulunmadan evvel seçmenlerine danışması ya da onları dinlemesi dahi gerektiğini kanıtlamaz; en fazla onların isteklerine çok uzun bir süre boyunca karşı gelemeyeceğini kanıtlar. Eğer bunu yaparsa, ismen ve resmen hala onların temsilcisi olabilir fakat aslen öyle değildir. Bu nedenle mandater kuramcıların görüşü tartışılabilir değildir.

Temsil kavramının kendisi birbiri ile çelişen bu iki konudaki gerçekliğe tekabül etmektedir. Temsil edilmek demek, kelimenin tam anlamı ile aslında var olmadığı ya da tamamen olmadığı halde bir anlamda var kılınmak demektir. Kavramın anlamının dayattığı bu çelişkili gereksinim tam da yetki-bağımsızlık çekişmelerinin iki yönünde de yansıtılan şeydir. Mandater görüşe sahip kuramcı, "Eğer durum seçmeni artık mevcut olarak göremeyeceğimiz duruma gelmişse, artık orada temsil yoktur ve eğer kişi isteklerinin aksi yönünde oy kullanmayı alışkanlık haline getirirse, onu artık oy kullanma sürecine katılıyor olarak düşünemeyiz. Bu durum en fazla resmi bir temsil örneği olabilir; onun oyu diğerlerini bağlar. Bağımsızlık görüşüne sahip bir kuramcı ise "Eğer durum artık temsilciyi hareket sahibi kişi olarak göremeyeceğimiz bir hal almışsa ve aksine seçmenlerin direkt olarak kendi adlarına hareket ettiklerini görüyorsak, o zaman ortada temsil diye bir şey yoktur. Temsilcinin yalnızca seçmenlerin emirlerini yerine getirdiği noktada, seçmenler artık kendi adlarına hareket eder gibi görünürler. Temsilci ile ilgili olarak en fazla seçmenlerini betimleyici ve sembolik olarak temsil ettiği fakat eylemlerinde onların temsilcisi olmadığı söylenebilir.

Bir vekili, bir temsilciden ayırırken, bir şirketin vekilinin onun bir parçası ya da bir uzvu gibi olduğunu, temsilci söz konusu olduğu zaman ise şirketin temsilcide tecessüm etmiş olarak (algılandığını) görüldüğünü

kaydetmiştik. Benzer şekilde eğer tüm seçim bölgesini temsilcisinin hareketlerinde mevcut olarak algılarsak, bundan iki sonuç çıkmaktadır. İlki, eğer seçim bölgesi temsilcinin varlığında tamamen vücut buluyorsa, neden burada ve hemen şimdi kararını değiştiremiyor? İkincisi yine eğer tamamen mevcutsa, burada sergilenen hareket daha önceden belirlenen kararla neden çakışsın? Vardığımız ilk sonuçtan ortaya çıkan şey bağımsızlık görüşünde geçerli olan şeydir. Temsilcinin özgürlüğe, hareket etmek için karar yetkisine sahip olması gerekir; aksi takdirde seçmen kitlesini onun bünyesinde tamamen mevcut olduğunu düşünmek zordur. Eğer temsilci tamamen seçmenlere bağlı ise ve talimat üzerine hareket ediyorsa, onu karar verme ve motivasyon gücü başka yerde olan bir araç, bir uzuv ya da bir kukla olarak düşünme eğilimi taşırız. Vardığımız diğer sonuçtan ortaya çıkan şey de mandater görüşte geçerli olan şeydir. Temsilcinin devamlı olarak seçmenleri ile arası açık olamaz ya da başka türlü ifade etmek gerekirse; seçmenleri onun bünyesinde mevcut olarak algılamak biraz zordur. Araları açık olduğunda temsilciyi kendi amaçlarının peşinde giden kendi adına hareket eden ayrı bir varlık olarak düşünme eğilimi taşırız.

Yani, yetki-bağımsızlık tartışmalarının temsilin anlamına dayalı kavramsal anlaşmazlıklar içermesinden dolayı, her iki tarafın da haklılık payı vardır. Temsilin mantığa aykırı görünen anlamı ise temsil etkinliği için gerekli gördüklerimizde sürekli hale gelmiştir: temsil edilenin hem mevcut hem de yok olması gerekir.[367] Temsilcinin gerçekten de eylemde bulunması, bağımsız olması fakat aynı zamanda temsil edilenin de bir şekilde onun üzerinden hareket ediyor olması gereklidir. Bu nedenle aralarında hiçbir ciddi, kalıcı anlaşmazlık olmamalıdır. Bu nedenle, birileri temsilin bir etkinlik olarak en iyi örneklerinin temsilci ve temsil edilen arasında hiçbir tartışmanın yaşanmadığı zamanlar olduğunu ileri sürebilir çünkü ancak bu durumlarda temsil edilen ya çocuk ya da kendi adına karar vereme kapasitesine sahip olmayan kişi olabilir. Fakat bu durum gerçek olmaktan çok uzaktır. Temsil edilen kendi başına hareket edebilir niteliğe, kendi irade ve karar verme yetisine sahip olmalıdır. Aksi takdirde asli bir etkinlik olarak temsil fikri uygulanabilir değildir. Yardıma muhtaç, tamamen yetersiz biriyle ya da bu tarz bir şeyle ilgilenmek temsil etmek demek değildir.

Elbette temsil bir kişi ya da kişiler üzerine olmak zorunda değildir; soyut varlıklar da kendileri adına aslen eylemde bulunması açısından temsil edilebilirler. Yine bu durumları soyut bir nesnenin sembolik ya da betimleyici şekilde temsilinden veya şekilci anlamda onun adına hareket etmekten (*Organschaft* örneğindeki gibi) ayırt etmek zordur. Griffiths, İngiliz Parla-

mentosunda çok sayıda İşçi Partisi üyesi hatta çalışan kesimden de bazı üyeler olmasına rağmen, Parlamentoda "çalışan sınıf hareketinin ruhu ve geleneklerini tam olarak temsil eden" kişiler olduğu gerçeğine karşı çıkmak istenebileceğine dikkat çeker. Belki de bunu gerçekten yapmış olan tek kişi Keir Hardie'dir."[368]

Şimdi, ruh ve gelenekler" bir kişi değildir; ne de birisinin görevlisi olabileceği bir organizasyondur. Dahası hipotezi kuran kişinin Mr. Hardie hakkında söylediği şey ve diğer üyeleri reddedişi, söz "ruhun ve geleneklerin" sembolik olarak temsili değildir. O, Keith Hardie'nin, bayrağın bir ulusu ya da Sam Amca'nın Amerika'yı temsil ettiği şekilde bu ruhu ve geleneği temsil ettiğini ima etmez. Burada tartışılan şey Parlamentoda etkinlik, konuşma ve oy verme yoluyla temsildir. Benzer şekilde siyasi bir konuşmacı kendisinin dünya barışını temsil ettiğini iddia edebilir fakat demek istediği çok sakin davranarak dünyanın bu türden özelliklerini kendi bünyesinde bir araya getirdiği değil; dünya barışını desteklemek için söz alıp bu yönde hareket ettiğidir. Diğer durumlarda birinin (hareketleri aracılığı ile) sendikal birliği, adaleti, gerçeği, Hıristiyan bakış açısını, Dünya Ruhunu, vs. farklı şekillerde temsil ettiğini söyleyebiliriz.

Bu tür soyutlamalar kelime anlamı itibari ile kendi adlarına hareket edemezler ve danışılacak istekleri yoktur. Fakat temsil edilebilirler ve temsilcileri olduğu iddia edilen kişilerin onlarla, yalnızca bir velinin bir çocukla ilgilendiği gibi ilgilendiğini düşünmeyiz. Soyutlamayı başkası tarafından bakılan bir çocuktan ayıran şey durumu nasıl algıladığımızdır. Soyut mefhumu temsilcisi aracılığı ile hareket ediyor, yani hareket sırasında mevcut, temsilcinin yaptıklarını canlandırıyor ve yön veriyor olarak düşünürsek; temsilciden bahsedeceğiz demektir.[369]

Savunmasız bir çocuğun bile bu şekilde temsil edilebileceğinden söz edilebilir fakat eğer onu (ya da soyut bir kavramı) savunmasız ve hareketten yoksun, başkası tarafından bakılan olarak *düşünürsek*, temsilden *bahsetmeyeceğiz* demektir. Soyut bir mefhumun istekleri olmaz ve aniden yerinden kalkıp temsilcinin onun adına yapıyor olduğu şeye itiraz edemez. Fakat söz konusu insan olduğunda bu durumun yaşanması muhtemeldir; bunun için yetkiye karşı bağımsızlık bilmecesi sadece kişilerin temsili söz konusu olunca ortaya çıkar. Çünkü kendi menfaatlerine olan şeyin ne olduğu konusunda kendi görüşleri vardır ve bu görüşler temsilcilerinin kararları ile çatışabilir.

Temsil etkinliğinin özü, temsil edilenin hareket ve muhakeme etme becerisine sahip görüldüğü fakat kendi adına yapılanlara karşı çıkmadığı

bir ortamda temsil edilenin menfaatini yükseltmeye dayalıymış gibi görünür. Temsilcinin *yaptığı*, temsil ettiği kişinin çıkarına olmalıdır fakat bunu, temsil ettiği kişinin isteklerine karşı duyarlı *bir şekilde* yapmalıdır. Temsilcinin gerçekten ve tamamen temsil ettiği kişilerin isteklerine karşılık olarak hareket etmesi gerekmez fakat temsil edilenin istekleri potansiyel olarak mevcut ve uygulanabilir olmalıdır. Karşılık verebilirliğin negatif türde bir kriteri varmış gibi görünmektedir: çatışma muhtemel olmalı ancak yine de gerçekleşmemelidir. Fakat şimdi de temsil kulağa olağanüstü derecede hassas ve talepkar insani bir kurum gibi gelmektedir. Temsilcinin yetersiz derecede bağımsızlığa sahip olması "illüzyonu" yok eder; temsil edilenin yetersiz derece bağımsızlığa sahip oluşu "illüzyonu" yok eder; ayrıca bu iki bağımsız yargının arasındaki çatışma da "illüzyonu" yok eder. Fakat belki de bu gereksinimler pek de göründükleri kadar sıra dışı değillerdir. Ben bunların insanlar ve insan hareketlerine dair temel bir varsayıma dayalı olduğu düşüncesindeyim fakat temsil kavramıyla sınırlı olmasa da harekete yönelik tüm kelime hazinemize hâkim olmuş bir varsayım bu. Açıkça ifade etmek gerekirse: normalde bir kişinin istekleri ile onun için iyi olan şeyin çakıştığını farz ederiz. Yani eğer bir temsilci seçmenleri için doğru olanı yapmakta başarılı olursa, kendini çoğunlukla onların istekleri ile de çatışma içinde bulmaması gerekir.

Bu dualite en verimli şekilde, temsil kavramında hemen her yerde karşımıza çıkan menfaat kavramı içerisinde çalışılabilir. Çünkü menfaat kavramı öncelikli olarak (istekleri olmayan) soyut kavramların temsili ile (istekleri olan) halkın temsili arasında bir tür bağlantı oluşturur. Menfaatin kendisi, soyut bir mefhumdur. Bir kişi dünya barışının kendisini veya adaleti temsil edebilirken, bir diğeri dünya barışı ve adaletin esenliğini temsil edebilir. Fakat bir başkası aynı zamanda halkın, bir bireyin veya bir grubun menfaatini de temsil ediyor olabilir. Bazı durumlarda menfaatler sadece *birilerine aittir*. Bu yüzden soyut olmasına rağmen tüketici menfaati ait olduğu belirli kişilere -tüketicilere- atfedilmesi bakımından özel türden bir menfaattir. Tüketicilerin menfaatini temsil etmek onların isteklerini dikkate almayı gerektirirken, dünya barışının esenliğini düşünmek bu yönde bir dikkat gerektirmeyebilir çünkü bu bağlamda fikri alınacak, doğrudan ilgili bir grup söz konusu değildir. Menfaat kavramı bazen belli bir gruba bağlı olarak, bazen de bağımsız bir şekilde ortaya çıkar. Menfaat kavramı bu bağlamda, varlığı her zaman birilerine bağlı, her zaman *birilerinin* istekleri, hisleri ve fikirleri olan bazı diğer soyut mefhumlardan farklıdır. İkinci olarak, menfaat kavramı anlamı ve etimolojik tarihi açısından düalistik bir yapıya

sahiptir. Biri aşağı yukarı refah ("Onu görmen senin yararına olacak mı?") diğeri ise yine aşağı yukarı dikkat ve ilgi (Ona ilgi duyuyor musun?") olmak üzere iki farklı anlama ayrılmıştır.[370] İlki "birinin yararına" ("to someone's interest") ya da "birinin menfaatine" ("in his interest") olmak ile ilgilidir. (İngilizcede) "Yararına" ifadesi kesinlikle sıfat içeren bir yapıdır; yapılan bir hareket, çıkarılan bir kanun, alınan bir tedbir birinin yararına olacak şekilde ifade edilebilir. (Yine İngilizcede) "Yararına" kelimesi öncelikli olarak zarf olsa da yalnızca zarf olarak kullanılmaz; bir kişi birisinin yararına hareket edebilir. Birisi bir "diğerinin ilgisine" hareket edemez.[1] Bir mahkeme "ilgili taraflardan" söz ettiğinde ilgisi bir olaya yönelmiş olan tarafları değil, siyasi hakları tehlikeye girmiş olan tarafları ima ediyor demektir. Benzer şekilde on sekizinci yüzyıl parlamentosunun "ilgili üyesi" kınandığında, bu o kişinin işini yaparken rüşvet aldığını değil aldığı kararlarda kaybedeceği ya da kazanacağı kişisel bir şeyin etkisinin olduğunu bu nedenle de tarafsız bir şekilde hareket edemediğini kast ediyordu. Hala "kazanılmış haklardan" söz ediyoruz ve bazı devlet görevlilerinin "çıkar çatışmalarına engel olmak için" kendilerini ticari hissedarlıktan uzak tutmaları gerektiğini söylüyoruz. Bu manada sahip olunan bir şeyin mevzubahis olması anlamında ilgili olmanın zıddı "ilgisiz" ya da tarafsız olmaktır.

Dikkat ve kaygıya eşdeğer anlamıyla çıkar bu yönüyle "neye ilgi duyduğumuz" ve "neyi ilginç bulduğumuz" ile ilgilidir. Bu anlamda ilgili olmanın zıddı "ilgi*siz*," "kayıtsız" "aldırışsız" olmaktır.[371]

Etimolojik olarak kelime, "arasında olmak," "farklı olmak," "fark yaratmak" anlamlarına gelen Latince *interesse*[*] kelimesinden, Fransızca aracılığı ile İngilizceye geçmiştir. Görünüşe bakılırsa, kelime hem nesnel hem de öznel olarak "fark yaratmak" anlamına gelen haliyle zaten Latincede çift anlama sahipti.[372] İngilizcede, nesnel anlam çok daha eskilere dayanır; kelimeye, hukuki anlamda tarafsız şekilde bir hukuk davası ile ilgili olmak, tehlike altında olan yasal bir hakka, yetkiye, unvana sahip olmak anlamında kullanılan haliyle ilk kez on beşinci yüzyılda rastlanır. Benzer şekilde "ilgilendirmek" fiilinin ilk anlamları da psikolojik anlamından ziyade, kişinin sahip olduğu bir şeyin tehlikede olması şeklindeki bu nesnel göndermeye sahipti. "İlginç" kelimesi bile kelime anlamı itibari ile "önemli" anlamına geliyordu. Bu kelimeler ancak daha sonraları, bir kişi tarafsız bir şekilde konuyla ilişkili ise ya da mevzubahis bir şeye sahipse bu durumdaki psikolojik

---

* Çevirmenin Notu: burada "interest" kelimesinin hem 'menfaat' hem de 'ilgi' anlamlarının altı çizilmek istenmiştir.

tutumu karşılamak üzere kullanılmışlardır.[373] "İlgili" ("interested") sıfatı ilk olarak bu psikolojik anlamda kullanılmıştır; Oxford İngilizce Sözlüğü'ndeki en erken örnek, on yedinci yüzyılın ikinci yarısına aittir. İsim ve fiil hali sekizinci yüzyılın sonlarına dek bu şekilde kullanılmamıştır.

Yalnızca diğer bazı taraflarla alakası olmadan söz konusu olan bir kazanım olması durumunda bağımsız menfaatten bahsedilebilir. O halde bu kişi ya da bir gruptan çok, kazanacak ya da kaybedecek bir şeye sahip olan bir sebep ya da soyut bir mefhum olabilir. Fakat yalnızca canlı varlıklar "bir şeyden menfaat sağlayabilir", "bir şeyle ilgilenebilir" ya da "bir şeyi ilginç bulabilir." Psikolojik anlam her zaman bir kişiye ya da kişilere bağlanır. "Bir kişinin ilginç bulduğu şey" şeklindeki psikolojik kavram, eğitim psikolojisinde bir düşünce geleneğinin neredeyse en özel ilgi alanı olmuştur. İnsanların neyi ilginç buldukları, öğrencilerin çalışmalarına olan ilgilerinin nasıl artırılacağı, "ilgi envanteri" testleri ile mesleki rehberlik vb. konularda çok sayıda çalışma vardır.[374] Bu çalışmalar genellikle "ilgi" kelimesinin başka bir anlamı daha olduğunu göz ardı ederler; onlar için (anlaşılabilecek bir şeydir bu) kelimenin yalnızca psikolojik, öznel bir iması vardır.[375] Bu bağlamda bir kişinin ilgisi özne olarak kendisine, tepkilerine bağlıdır. Bir şey onu ya ilgilendirir ya da ilgilendirmez. (Fakat bazı yazarlar kelimenin bu anlamı dâhilinde bile, neyin ilginç olduğunu tanımlamanın öznel yollarını -mesela kişinin kendisine sormak gibi-; nesnel yollardan-kişinin hareketlerini izlemek gibi- ayırırlar.[376]

"İlgi" kelimesinin, mevzubahis bir şeye sahip olmayı ifade eden esas anlamı açısından konuşacak olursak, yapılan yorumlar nesnelden öznele çeşitli açılardan dağılım göstermektedir. Skalanın nesnel niteliğe sahip en uç kısmında, menfaati söz konusu olan belli kişi veya kişilerin olmadığı (ve bu nedenle de tanımlanmak konusunda hak iddia edemeyecek) bağımsız ilgiler vardır. Dünya barışının esenliği yalnızca psikolojik bir durum olmadığı gibi, ayrıca bunun ölçebileceği belirli bir kişi ya da bir grup kişinin varlığı da söz konusu değildir. Eğer birisi dünya barışını ilerletiyorsa, dünya barışı adına hareket ediyordur; hepsi bu.

Bağımlı haklar bile birilerinin duygu ve düşüncelerinden bağımsız olarak tahayyül edilebilir. Marksist kuramda bir sınıfın menfaati, üyelerinin bunu bilmesinden bağımsız olarak belirlenebilir niteliktedir. Sınıfa fayda sağlayan şey onun menfaatinedir; sınıfın üyeleri zaman geçtikçe menfaatlerinin bilincine varacaklardır. Fakat onların "sınıf bilincine varmış" olmalarından önce dahi çoğu olay aslında sınıfın menfaatine olabilir (ya da olmayabilir); sadece, onlar henüz bunun farkında değillerdir. Ekonomide, istek

ve fikirlerden bağımsız türde bir menfaat fikri gelişmiş gibi görünmektedir. Belki de bunun sebebi kar ve zararın, kar etmek isteyip istememekten bağımsız olarak cezbedici derecede nesnel görünen bir standart sağlamasıdır. Her halükarda, bu görüş son dönemde insanların isteyebilecekleri şeylerden başka, nesnel menfaatleri de -onlar için iyi olan şeyler- olduğunu ileri süren bir siyasi bilimci tarafından son dönemde sosyo-politik alana uygulanmıştır. Hatta bu kişi menfaatlerden bazılarını listelemeye bile çalışır.[377]

Bu yüzden birinin sahip olduğu mevzubahis olan menfaatler anlamındaki bağımlı menfaatler bile tamamen nesnel ve birilerinin düşünce ve isteklerinden bağımsız olarak ele alınabilir. Fakat çoğunlukla, bu noktada bazı karmaşıklıklar devreye girer. Bir kez bağımlı hakları, iş menfaatlerini ya da Jones'un menfaatini ele aldık mı, çalışan insanlar veya Jones'un menfaatlerinin ne olduğu konusunda çalışanların ve Jones'un söz hakkına sahip olmaları gerekip gerekmediği sorusundan kaçınmak zordur. Bu kişilerin istek ve fikirlerinin belli bir şekilde konuyla bağlantılı olduğu fikri savunulabilir. Bizler, düşünce yapımız itibariyle ferdiyetçi, demokrat ve görelilikçi yapıya sahip kişiler olarak; bir kişinin isteklerini dikkate almadan ona neyin onun yararına olduğunu söylemekten hoşnut olmayız. Yaptığımız son analizde herkesin kendi iyiliğine olan şeyi tanımlamaya hakkı olduğunu ve eğer kişi bir şeyi reddederse, bunun onun yararına olduğu konusunda kimsenin ısrar etmeye hakkı olmadığını düşünmeyi tercih ederiz.

Yani menfaat konusunda çalışmış modern kuramcılarımızın çoğu; kelimenin mevzubahis bir şeye sahip olma şeklindeki nesnel manası ile ilgilenmiş olsalar da; öznel bir unsur ileri sürerler. Sorarız; söz konusu olan kişiden başka, mevzubahis bir şeye sahip olup olmadığını kim ifade edebilir? Kişi, bir alım satım işleminde kazancı ya da kaybı olmadığını hissettiği konusunda ısrar ederse, kim ona kazanma ya da kaybetme ihtimali olduğunu söylemelidir? İşte bu nedenle menfaati, mevzubahis bir şey ile eş tutmak mümkündür fakat mevzubahis bir şeye sahip olup olmadığı konusundaki nihai kararı ilgili bireyin kendi vermesi şartıyla. Bu görüş Faydacı yaklaşımda başlamıştır ve Faydacı kuramın da merkezi bir kolunu oluşturur. Faydacı düşüncenin büyük kısmında, her birey kendi menfaatinin dikkate alınabilir tek ölçütüdür; başka hiç kimse bunun ne olduğunu kendinden daha iyi bilemez. Bu nedenle de hiç bir temsilci sizin isteklerinizin aksi yönde sizin menfaatinize hareket edemez. Herhangi bir olayda da bunu yapmaz çünkü kendi menfaati ile hareket eder durumdadır. Fakat eğer fedakâr şekilde davranıyorsa, sizin yararınıza olan bir şeyi sizden daha iyi bilemez bu yüzden de sadece sizin kesin talimatlarınızla hareket ederek menfaatinize yö-

nelik eylemde bulunabilir. İradenize karşı olarak, size zorla dayatılan hiçbir şey asla sizin yararınıza olamaz.

Günümüz siyasi bilimcileri arasında bu görüş oldukça yaygındır. Bir kişinin menfaati ya da yararına olacak şey, kişinin istedikleri ile eş değerdir ve toplum üyelerinin istediği şey, toplumun ortak menfaatidir. Menfaatimin nihai testi bir kez ulaşınca tecrübe ettiğim tatmindir. Dışsal bir aracı tarafından bana dayatılan hiçbir durum... ben onun öyle olduğunu düşünüp, kabul edene kadar benim menfaatime olamaz... Bu yüzden toplumun ortak menfaati, üyelerinin kendilerine ait hissedip kabul ettiği şey olmalıdır ve yalnızca dayatılan ya da zorlanan, onların izni ve fikir birliği olmadan yapılan hiçbir hareketle sağlanamaz.[378]

Benzer şekilde menfaat("interest"), "bir talep şekli ve bu talebi destekleyen beklentiler" şeklinde tanımlanmaktadır.[379] Ya da bazen bize menfaatin, "bir kişi ya da grubun, gerçekleştirilebilir olduğunu düşündükleri yerleşmiş ve açıkça beyan edilmiş arzuları" olduğu söylenir ve işte bu nedenle "çıkar çatışması," söz konusu taraflar memnuniyetsizlik hissettikleri sürece var olur.[380] Yine başka bir yazar bir menfaati şöyle görür: "kendini farklı şekillerde bir amaç, istek ya da beklenti olarak gösteren; verdiği memnuniyeti menfaat sahibi kişinin 'iyi' ya da 'fayda' olarak algıladığı ve bir diğeri tarafından sebep olunan hayal kırıklığının ise engellenme ve kızgınlık yarattığı; çevreye karşı oldukça kalıcı herhangi bir tutum."[381] Bu nedenle, menfaatlerinin ne olduğu konusunda nihai testi olarak bu söz konusu kişilerin psikolojik durumlarına yöneliriz.

Bu durum bazı yazarların, menfaatin bu anlamını** psikolojik bağlamda "bir şeyi ilginç bulma" ifadesi ile karıştırmalarına neden olur. Bu yazarlar, birinin ilginç bulduğu şeyle, menfaatine olduğunu düşündüğü şey birbirine tamamen eşdeğermiş gibi yazarlar. Bir bireyin menfaatini "ciddi bir şekilde dikkatini çeken" bir şeymiş gibi tanımlarlar fakat konu grup menfaatini tanımlamaya gelince bu durum karmaşaya sebebiyet vermektedir.[382] Çünkü böyle bir grubun dikkate alınabilecek ya da uyandırılabilecek psikolojik dikkati yoktur. Bir grup olarak, sadece belirli etkinliklere katılabilir ya da belli amaçların peşinde koşabilirler. Bu nedenle, bir grubun menfaati "en çok elde etmek istediği amacı" haline gelir.[383] Böyle yazan bir yazar, söz konusu dönüşümde herhangi bir tutarsızlık hissediyor gibi görünmez. Fakat peşinde olduğumuz amaçların dikkatimizi çektiği doğruyken, dikka-

** Çevirmenin notu: "interest" kelimesinin İngilizcedeki bu ikili karşılığından dolayı

timizi çeken her şeyin peşinde olduğumuz bir amaç olduğunu ifade etmek kesinlikle yanlıştır. Bizi ilgilendiren her şey menfaatimize olduğunu düşündüğümüz bir şey değildir.[384]

Yine de kişinin kendi fikrince, sahip olduğu şeyin mevzubahis olmasının onun menfaati anlamına geldiği düşüncesi içinde iki olasılık vardır. Nasıl ki psikolojik anlamda "ilgi duymak" bireye soru sorarak ya da yalnızca onu gözlemleyerek ölçülebiliyorsa; mevzubahis olduğu düşünülen şeylerin de iki şekilde ölçülebilmesi mümkündür. Bir kişi ya da gruba neyin peşinde oldukları sorulabilir; davranışları gözlemlenip, kendine göre çıkarımlarda bulunulabilir.[385] Bu iki teknik de yine "öznel" ve "nesnel" olarak adlandırılırlar. Öznel alan içerisinde, menfaatin "nihai testi," elde edildiğinde menfaat sahibi kişinin hissettiği "tatmindir".[386]

O zaman bir grubun menfaati, grup üyelerinin belli bir durumda ihtiyaç duyulan ya da arzu edilen şeye karşı paylaştıkları *tutumlardır*; o halde grubun menfaati grup oluşturulup organize edilmeden önce bile var olabilir.[387] Fakat bu tutumların deneysel ve nesnel olarak, bizzat davranıştan gözlenmesi gerektiği fikri de savunulabilir.[388] Diğer yazarlar açısından, grubun menfaati, üyelerinin tutumu veya ortak herhangi bir "psikolojik duygu veya arzu" değil; fakat tümüyle grup etkinliğine dayanır. Menfaat, "bir gruba eş değer olan… Grup ve grubun menfaati birbirinden bağımsız şeyler değildir. Ortada var olan tek bir şey varsa; o da çok sayıda kişinin belli bir etkinlikte ya da etkinlik süresince bir arada ilişki kurduğudur.[389]

O zaman menfaat kavramı, düşünce şeklimizdeki "halk için neyin iyi olduğunu söyleyecek kişinin kim olduğu" hakkındaki dualiteyi ciddi bir şekilde bünyesinde kapsamaktadır. Bir uçta danışılacak herhangi bir isteğin söz konusu olmadığı bağımsız haklar; diğer uçta ise bir kesinlikle kişinin kendine bağlı olan, ilginç bulduğu şeyler vardır. Bu ikisinin arasında ise menfaatin, nesnel açıdan mevzubahis olan, kişinin aslında sahip olduğu şey *anlamına geldiği* geniş bir aralık yer alır; fakat ayrıca bu kişinin mevzubahis olan şeyin ne olduğunu açıklamak konusunda son sözün sahibi olması gerektiğini hissini taşırız. Sözünü ettiğimiz bu ikilik, bu noktada belli bir keskinlik ile ortaya çıkmasına rağmen, sadece bu terim ile sınırlı değildir. Hareketlerle, sorumlulukla ve sosyal yaşamla ilgili tüm fikirlerimize nüfuz etmiş durumdadır ve bazıları daha fazla, bazıları daha az olmak üzere bu alanda kullandığımız tüm terimler tartışmalıdır. Refah kelimesini düşünelim. Bazen isteklerine ters düşen bir durum olsa da; eminim bir kişinin refahını artırabiliriz; fakat genel olarak insanların isteklerinin, onların refah tanımlarından biriyle ilgisiz olduğunu ifade etmek istemeyiz. Bir diğer uçta

bulunan istek ve arzular gibi kişilere bağlı soyut kavramları ele alalım. Bu noktada dahi, bazen bir çocuğa (ya da mesela satranç öğretmekte olduğumuz birine), "Aslında bunu yapmak istemiyorsun" diyebiliriz. Bu tarz konuşmalar, elbette kötüye kullanılabilir fakat her zaman anlamsız değillerdir.

Normalde isteklerin ve refahın çakışacağını ve kişinin nesnel bir şekilde kendi menfaatine olacak şeyi isteyeceğini farz ederiz- ve kullandığımız dil bu varsayım içerir. Bu durum akıl sağlığını yitirmiş kişiler ya da küçük çocuklar için geçerli değildir fakat normal yetişkinlerden beklentimiz bu yöndedir. Yetişkinler, kendi iyilikleri için sürekli zorlayabileceğimiz çocuklar değillerdir.[390] Temsil etkinliği hakkındaki karmaşık beklentilerimizin göründükleri kadar sıradışı olmayışlarının sebebi de budur. Normalde, eğer bir kişi bir diğerinin menfaatine hareket ediyorsa, menfaati gözetilen kişinin buna bir itirazı olmayacağını varsayarız. Çocuklar ve akıl sağlığı yerinde olmayanlar bu bağlamda güvenilir değillerdir, fakat o zaman temsil edilmiyorlar, daha çok birileri onlara göz kulak oluyordur. Adına hareket edilen kişi, hareket edebilme ve karara varma yetisine sahip olduğu noktada temsil tabloya dâhil olur ve bu kişiden de kendi menfaatine olan şeyi talep etmesini bekleriz.

Bir kişinin menfaatine olacak şekilde hareket etmenin onun yapmak isteyebileceği yapmak olduğu söylenebilir. Buradaki "isteyeceği" kelimesinde aldatıcı hiç bir şey yoktur; yalnızca normal duruma dair varsayımımıza işaret eder. Burada normal bir durumdan bahsetmek, aksi bir durumun asla cereyan etmeyeceği anlamına gelmez. Tabi ki insanlar bazen menfaatlerine ya da gerçek çıkarlarına uygun düşmeyen şeyler isterler. Böyle bir durum olduğunda, bunun bir açıklaması, bu çelişkinin bir nedeni olması gerektiğini varsayarız. Eğer bize "Bu X için en iyisi fakat kendisi bunu istemiyor" denirse bunun bir açıklaması olması gerektiğini düşünürüz. Belki konuyla ilgili tüm detayları bilmiyordur; belki kafası yerinde değildir; belki de bu durum her açıdan onun için en doğrusu değildir. Temsilci seçmenin menfaatine olan şeyle yükümlüdür fakat seçmenlerin istekleri bu menfaatle ilgilidir. Sonuç olarak, temsilcinin her zaman bu isteklere karşı duyarlı olma yükümlülüğü vardır. Her zaman bu isteklere uyması gerekmez fakat özellikle de seçmenlerle, onların menfaatine olacağını düşündüğü şey konusunda anlaşmazlık yaşadığı zaman seçmenin isteklerini gözden geçirmelidir. Çünkü bu çelişkinin sebebinin tespit edilmesi gerekir. Bunlardan şu sonuç çıkar ki temsiliyet temsilcinin taşıyacağı "bir isteği" formüle etmek için yetki veren birilerine ihtiyaç duyması hatta onların varlığından haberdar olması bile gerekmez.. Birisi, diğerlerini bilmedikleri ya da önemsemedik-

leri konularda temsil edebilir. Temsilcinin yapması gereken seçmenlerin çıkarına hareket etmektir fakat bu; seçmenlerin daha önceden oluşturmuş oldukları bir irade varsa onlarla bu konuda çatışma içinde olmaması gerektiğine işaret eder. Fakat bu türden bir yasaklama, temsilcinin sadece seçmenlerinin geçerli ve bilinçli istekleriyle uyumlu hareket ettiği zaman temsilde bulunduğunu söylemek ile aynı şey değildir. Tam aksine: liderlik, acil durum müdahalesi, insanların hiçbir şey bilmediği mevzularda hareket etmek, temsili hükümetin sahip olduğu önemli realitelerdendir. Bunlar gerçek temsilden sapma değil; bizzat gerçeğin özüdür. İnsanlar çoğunlukla özellikle bu amaç için temsilciler seçerler.

Bazı yazarların yaptığı gibi seçmenlerin her konuda "gizil," "bilinçsiz" ya da "ifade edilmemiş" bir iradeye sahip olduklarını ve bir temsilcinin bu iradeyi sezmesi gerektiğini söylemenin pek bir faydası dokunmaz.[391]

Bu tarz görüşler benim burada ortaya koyduğum fikirleri açıklamaya çalışmaktadır fakat yanıltıcıdırlar. Durum aslında şöyledir: en azından siyasi temsilde, temsil edilenlerin çoğu konuda bir iradesi yoktur ve temsilcinin görevi onlar için en iyi olanı yapmaktır; onların gizli bir şekilde istediklerini değil.[392] Eğer temsilci seçmenlerinin menfaati doğrultusunda hareket edecek olursa, onlar da kendi menfaatlerine olan şeye rıza göstereceğini ve sonuç itibari ile temsilcinin yapmış olduğu şeyi onaylayacaklarını varsayarız. Mandater görüş ekolünün tesirli ve ikna edici tartışmalarının olumsuz terimlerle ifade edilmesinin sebebi de budur: eğer kişi devamlı seçmenlerinin isteğinin zıddını yapıyorsa, bu elbette hakiki bir temsil olarak adlandırılamaz. Neden? Çünkü eğer temsilcinin yaptıkları her zaman seçmenin isteklerinin aksi yönündeyse, menfaatlerine olamaz. Bir temsilcinin devamlı seçmenlerinin isteklerinin aksi yönde fikir yürütmesinin ardında iyi nedenler olduğuna öylece inanamayız. Aslında "devamlı" kelimesi, şiddetle temsilcinin mantık esasına göre davranmadığını güçlü bir şekilde öne sürer.

Burada aldatıcı olan etmen, yalnızca birinin istekleri ile çatışmamanın *mutlak garantisinin*, hâlihazırdaki kararlara göre hareket etmek anlamına geldiğidir. Fakat temsilde bir garanti gerekli değildir. Siyasi hayatta, temsilcilerin yalnızca seçmenlerinin isteklerini bilmeden hareket etmekle kalmayıp aynı zamanda bu istekleri öğrendikten sonra bile seçmenlerin kararının aksi yönünde hareket ettikleri, bilinen basmakalıp sözlerdendir. Ben yalnızca, ikincisinin bir açıklama gerektirdiğini savunuyorum; gerçek olmadığını değil. Bunun için de bir temsilci kendisini, seçmenlerinin istekleri ile tartışır halde bulursa, bu durum onu düşündürmelidir. Bu durum çelişkinin

sebeplerinin incelemesini gerektirir; temsilcinin kendi görüşlerini gözden geçirmesini gerektirebilir. Bir seçimde bulunması yeterli değildir; yaptığı seçimin geçerli nedenleri olmalıdır. On dokuzuncu yüzyıl Britanyalı devlet adamı olan Canning, seçmenlerine "Sizin fikirlerinizin benimkilerle çakıştığı zamanlar olabilir... aslında böyle durumların hepsinde kendi kararımın sizinkine boyun eğeceği konusunda söz vermem; ... fakat aramızdaki herhangi bir fikir ayrılığının, her zaman kendi fikrimden kuşkulanmama, dikkatli düşünmeme ve eğer hatalıysam hatamı dürüstçe düzeltmeme sebep olacağının sözünü verebilirim" dediğinde bu görüşü dile getirmiştir.[393] Fakat eğer temsilci fikrini gözden geçirir de fikrinde herhangi bir değişiklik olmazsa, ne olur? O zaman temsilcinin zihninde bu çelişkiye dair bazı açıklamalar olacaktır. Zor durumda kalırsa temsilcinin, "insanlar bu konunun önemini algılayamıyor" ya da "eğer durumu bilselerdi, benimle aynı fikirde olurlardı" şeklinde düşünmesi ya da konuşması muhtemeldir.

Eğer bir temsilci seçmenlerinin malum isteklerinin aksi yönde davranıyorsa, böyle bir akıl mantık gerekir. Seçmenlerin isteklerinin aksini yapmak aslında kesinlikle yanlış, kötü temsil ya da temsilcinin görevlerini ihlal etmesi değildir. Aslında belli durumlarda temsilcinin bu şekilde davranması gerekebilir. Fakat açıklama ve gerekçelendirmeyi zorunlu hale getirmesi anlamında biraz olağan dışıdır. Temsilcinin ağzından çıkacak her şeyin de tatmin edici olması gerekmez. Eğer temsilcinin bildiği her şeyi bilseler, seçmenlerin, temsilcinin yaptığı şeye onay vereceklerini ifade etmek tatmin edici olabilir fakat bunun dışında kalan diğer gerekçeler tatmin edici olamaz. Bu nedenle bir temsilcinin yaptığı şeyi kendi özel menfaatleri için yaptığını iddia etmek doğru olmayacaktır; ne de olsa, o makamı kendi adına değil, başkaları adına doldurmaktadır.

Siyasi meselenin aslına bakılacak olursa, meclis üyeleri seçmenlerinin kendileri için ne istemeleri gerektiğinden çok, ne isteyeceklerini (hiçbir şeyin farkında olmadan) düşünerek hareketlerini şekillendirirler. Bu gayet doğaldır; yeniden seçilmek isterler. Fakat temsilcinin görevi, temsilci olarak rolü genellikle yeniden seçilmek değil, temsil ettikleri için en doğru olanı yapmaktır. Bir demokraside oy kullananlar temsilcileri hakkındaki nihai kararlarını (yani en azından neredeyse son kararları) onları yeniden seçerek ya da seçmeyi reddederek bildirirler. Fakat bundan temsilciyi yeniden seçtiren şeyin, zaten yapmakla mükellef olduğu ya da bunun gerçek temsil ile eş değer olduğu sonucu çıkarılamaz. Temsilcinin yeniden seçilmesi onun iyi bir temsilci olduğunun kanıtı değildir; bu en fazla oy kullananların öyle düşündüğünü gösterir.[394] Tekrar belirtmek gerekirse oy kullananların fikirleri

oldukça yerinde olsa da sonuç itibariyle kati olmak durumunda değildir. Hiç de adilane olmayan bir şekilde, temsilcinin görevden ayrılması için lehinde oy kullanılabilir ya da mükemmel bir temsilcilik sergilemiş olmasına rağmen seçimleri kaybedebilir.

Eğer tüm bu ele aldıklarımız, bir etkinlik olarak temsilin doğru bir formülasyonu ise, eğer temsilcinin seçmenlerinin menfaati doğrultusunda bağımsız hareket etme hakkına sahip olması gerekiyor ve normalde onların istekleri ile çatışmıyorsa, tüm bunlar yetki- bağımsızlık tartışmaları üzerine olan soruların yanlış oluşturulduğunu gösterir. Bizden temsil kavramının gerektirdiği iki unsur arasından seçim yapmamızı isteyen, mantıksal yollarla çözülemeyecek bir bilmece yaratır. Bu durumda temsilcinin fikirleri ve seçmenin istekleri arasından birini seçmek yeterli olmayacaktır *ve uzun lafın kısası* bu ikisi arasında seçim yapmanın bir mantığı yoktur. Bir fikir olarak temsil, normalde bu ikisinin birbiri ile denk düşeceğini ve bu gerçekleşmezse bunun bir nedeni olduğuna işaret eder. Her durumda hangisinin baskın çıkacağı, neden farklı fikirlerde olduklarına ve hangisinin haklı olduğuna bağlıdır. Temsilcinin, seçmenin menfaati doğrultusunda kendisinin uygun gördüğü şekilde mi yoksa seçmenin uygun gördüğü şekilde mi davranması gerektiğini sorgulamanın da bir yararı dokunmaz.[395]

Her iki formülleştirme de çarpıktır; temsilci seçmenlerin menfaatine hareket etmelidir, işte o kadar. Seçmenlerin menfaatleri ile ilgili görüşleri meseleye ve duruma bağlı olarak kati olabilir; olmaya da bilir. Fakat eğer temsilci seçmenlerin görüşlerini takip ederse, bu söz konusu hareket seçmenlerin çıkarlarıyla gerçekten uyumlu olduğu için olmalıdır; sadece seçmenler öyle olduğunu düşündükleri için değil. "Bir temsilci en doğru gördüğü şeyi mi yapmalıdır yoksa seçmenlerin istediklerini mi?" sorusu sorulduğunda kamuoyu araştırmalarının hatalı cevaplar sergilemesinin nedeni budur. Bu soruyu sormak insanları, tatmin edici bir cevap için daha fazla veri gerektiren kafa karıştırıcı bir durumla karşı karşıya bırakır. Hangisinin haklı olduğunun bilinmesi gerekir- temsilci mi, seçmenler mi? Neden fikir ayrılığı yaşadıklarının da bilinmesi gerekir. Normalde temsilcinin (seçmenler için) en doğru bulduğu şey ve onların istedikleri (kendileri için en iyisi olarak) şey arasında bir uyuşmazlık ortaya çıkmamalıdır. Böyle olduğunda gözü kapalı bir şekilde "temsilcinin tarafını" ya da "seçmenin tarafını" seçmek sorunu ortadan kaldırmaz. Anketörlerin birbirlerine göre oldukça başa baş dağılım göstermiş cevaplar elde etmesine şaşmamak gerekir.[396]

Fakat temsilcinin yükümlülüğünün ne seçmenin isteklerini yerine getirmek ne de onların menfaatine olacağını düşündüğü şeyi yapması değil

de tarafsız bir şekilde, onların menfaatlerine olan şeyi yapması olduğunda ısrarcı olmanın anlamı nedir? Karar verilmesi gereken herhangi gerçek bir durumda, temsilci hem kendi hem de (muhtemelen) onların düşündüğüne güvenmek durumunda kalacaktır. Hangisine uyması gerektiğini bilmesi gerekir fakat gördüğümüz gibi, ortada bu ikileme yol gösterecek evrensel, güvenilir bir prensip yoktur. Ne "isteklerini yerine getirmek" ne de "görmezden gelmek" işe yarayacaktır; kararın neden farklı fikirlere sahip olduklarına dayandırılması gerekir ve pratik bir durumda bu, temsilcinin neden fikir ayrılıkları yaşadıkları konusundaki düşüncesine işaret eder. Fakat bir temsilci olarak değerlendirileceği standart, temsil ettiği kişilerin nesnel menfaatlerini yükseltip yükseltmediğidir. Bu temel yükümlülüğün çerçevesi içinde çok sayıda alternatife yer vardır.

Geleneksel olarak formüle edildiği haliyle, yetki-bağımsızlık tartışmalarının tutarlı bir şekilde çözülmesinin mümkün olmadığını fakat yine de diğerleri adına hareket etme anlamında temsil etme etkinliği hakkında tutarlı sözler sarf edilebileceğini görmüş olduk. Kendisinin bağımsız, seçmenlerinin ise hareket ve fikir yürütme becerisine sahip olmasına rağmen, temsilcinin öyle bir şekilde hareket etmesi gerekir ki aralarında uyuşmazlık çıkmasın. Onların menfaatine hareket etmelidir ve bu temsilcinin normalde onların istekleri ile çatışmaması gerektiği anlamına gelir. Fakat yetki–bağımsızlık tartışmaları üzerine söylenmesi gereken sözlerin hepsi bu kadar değildir; bunu söylemek uyuşmazlığı "çözmez." Tartışma içine yerleştirilmiş kavramsal bilmece, hiçbir suretle tartışmanın tümü değildir; bilmece çözülse dahi çeşitli görüşler açısından hala sürüncemede kalan çok şey vardır. Kavramsal prensip temsilin, temsil (ya da temsilci) olarak kabul etmeye hazır olduğumuz ve artık bu yönde yeterli olmayan şeyin sınırlarını çizer. Eğer gidişat bir yöne ya da bir başkasına çok fazla kaymaya başlarsa, artık onun temsil olmadığını (bu durumdaki kişinin yalnızca bir oligarşi yöneticisi; bir araç olduğunu) söyleriz. Fakat artık temsil olma özelliği taşımayan şeyin sınırları içinde, iyi bir temsilcinin ne yapıp ne yapmaması gerektiği konusundaki çeşitli görüşlere de yer olacaktır.

Bir siyasi kuramcının bu kapsamda geliştirdiği görüş, kuramcının siyasi imajı ve kavramsal problemi tek başına inceleyebilmek için bu bölümün başında bir kenara bıraktığımız yetki-bağımsızlık tartışmalarındaki tüm siyasi meselelerdeki duruşu ile bağlantılı olabilir. Kuramcının görüşü, ortaya koyduğu modelin bağımsız haklar gibi soyut mefhumların, bağımlı hakların ya da kişilerin temsili olup olmadığına dayalı olacaktır. Yine söz konusu kuram, kuramcının yönetenle yönetilenin göreceli zekâları, becerilerinin

neler olduğu konusundaki fikrine, ulusal refaha karşı yerel refaha nasıl bir anlam yüklediğine, siyasi partiler hakkında ne düşündüğüne vb. bağlı olacaktır. Geniş vadede, bir yazarın temsil kavramının çizdiği sınırlar içinde takındığı tavır bu yazarın meta politiğine - insan doğası, beşeri toplum ve siyasi hayat hakkında sahip olduğu genel algılama biçimine- bağlı olacaktır. Temsil konusundaki görüşleri gelişigüzel saptanmış değil; siyasi düşünce kalıbının içine oturtulmuş ve buna dayalı olacaktır. Bunun nasıl olduğunu anlayabilmek için, birkaç örneğe başvuracağız: bağımsız menfaatlerin temsili ile ilgilenen Burke'e; bağımlı menfaatleri olan kişilerin temsilini inceleyen Liberal siyasi kurama ve menfaatlerin temsili imkânsız kılacak şekilde öznelleştiği daha uç bir görüşe. Her durumda, temsil görüşü ilgili kişinin menfaat kavramını ve kuramı bir bütün olarak nasıl algıladığı ile bağlantılıdır.

8. Bağımsız Hakların Temsili: Burke

Bir yazar, bağımsız mefhumların temsiline odaklandığı zaman, temsil fikri ile ilgili ortaya çıkabilecek olanlar, başka hiçbir yerde Edmund Burke'ün görüşlerindeki kadar açık ifade edilmemiştir. Burke'e göre, siyasi temsil menfaatlerin temsilidir ve haklar nesnel, gayri şahsi ve bağımsız realitelerdir. Yazılarından bu anlamı çıkarabilmek için biraz dikkatli okunması gerekir, çünkü Burke nadiren sistemli, çoğu zaman da çelişkili yazar. Hiç kuşkusuz yazdıklarının birbiri ile çelişen çok sayıda yoruma maruz kalmasının sebebi de budur, sık sık fırsatçılık ve teorik tutarsızlıkla suçlanır. Bazıları için Burke, "demokratik imtiyazları protesto eden parlamenter oligarşinin sonuncu ve en büyük savunucusudur".[397] Diğer bir kesim ise "teoride olduğu kadar pratikte de insanların haklarını savunduğu" görüşündedir.[398] "Ne gerçeği arayan bir kişi ne de bir filozof olduğu, fakat bu kadar değişken bir yazarın muhteşem bir hatip ve savunucu olabileceği" fikrinde olanlar da vardır.[399]

Burke, görünüşte tutarlı bir temsil kuramı sunmadığı için kavramın çelişkili görünen farklı birkaç noktasını belirleyerek başlamak gerekir. İlk, belki de en tanıdık görüş seçkinci, mantıkçı karakterde ve ulusal tabanlıdır. Bu durum özellikle, Burke tüm halkın Parlamento' ya da Parlamento'nun her bir üyesi tarafından temsil edilmesinden söz ettiğinde ortaya çıkar. Bu üyeler halk için en iyisini bulup karar veren seçkin bir gruptur; bu faaliyet temsilin ta kendisidir. Burke, eşitsizliğin her toplumda doğal ve kaçınılmaz olduğunu savunur. Ona göre belli özellikleri taşıyan vatandaşlar her zaman en üstte gelmelidir.[400] Bununla birlikte, iyi organize olmuş toplumda yönetime hâkim olan bu yönetici grup, Burke'ün "doğuştan aristokrasi" olarak adlandırdığı gerçek seçkinler grubudur.[401] Bu elitler, "doğru yapılandırılmış her zümrenin vazgeçilmez, bütünleyici parçalarıdır. Çünkü kitleler, kendilerini yönetme kapasitesine sahip değildir, sevk ve idare olmadan düşün-

mek ya da hareket etmek için yaratılmamışlardır."[402] "Çoğunluğun elindeki erk... kontrole, düzene, istikrarlı yönetime ve bu gibi şeylere imkân tanımaz."[403]

O zaman doğru yapılanmış devlet, doğuştan aristokrasiyi yetiştiren, eğiten ve bu görevi en iyi şekilde yerine getireceğini kabul ederek yönetmesine izin veren devlettir. Temsilciler, ortalama, tipik ya da sıradan insanlar değil; dirayet ve beceri sahibi insanlar olmalıdır.[404]

Önemli olan pratik düşünme kapasiteleridir çünkü Burke onların işlevini temelinde akıl yürütmeye dayalı olarak ortaya koyar. Yalnızca Burke'ün bakış açısına göre muhakeme yapmak entelektüel bir meseleden ibaret değildir, aynı zamanda ahlak ve doğru olanla da yakından alakalıdır.[405]

Siyasi muhakemenin işlevi, Tanrı'nın ve doğanın yasalarını, Burke'ün de hararetle reddettiği, Fransız filozofların mantıksallaştırdığı yöntem olan, tümden gelim ile değil pratik erdemle keşfetmektir. İşte bu nedenle doğuştan seçkin olanların üstünlüğü ve bir temsilcide olması beklenen özellikler zekâ ve bilgiden ziyade; tecrübeden beslenen sağduyu, erdem ve bilgide yatar.[406] İşte; doğru anlaşılır haliyle mantık budur. Siyasette ahlaken doğru cevaplar mevcuttur ve akıl yürütme ve muhakeme yöntemi ile bu cevaplara ulaşılabilir.

Bu nedenle, Burke'e göre hükümet iradeye değil erdeme dayalı olmalıdır. Halkın menfaati genelin iradesinden değil, "genelin fikrinden" ortaya çıkar.[407] Aynı şekilde bir temsilci seçmenlerinin ne istediğini sormak durumunda değildir; hükümet de birilerinin istekleri ile yönetilemez. Burke'ün Bristol'de seçim bölgesindekilere hitap ettiği gibi; "Her şey bir yana, hükümet eğer bir irade meselesi olsaydı, şüphesiz sizin iradeniz üstün olurdu. Ama hükümet ve yasama, akıl yürütme ve muhakeme işidir."[408] O halde hükümetin bunu görev bilinci ve görev ahlakı ile yerine getirmesi gerekir. "Ne azınlığın ne de çoğunluğun görev, güven, bağlılık ve yükümlülük gibi konularda sadece kendi istekleri doğrultusunda hareket etme hakkı yoktur." Gerçekte de "görev ve irade kavramları asla birbirine zıt ifadeler değildir."[409] İrade hiçbir zaman "doğru ya da yanlışın standardı" olamaz ve siyasette önemli olan doğru ve yanlış kavramlarıdır.[410]

Dahası doğru alınmış kararlar sadece akılcı bir şekilde gerçekleştirilmiş parlamento müzakerelerinde ortaya çıkar. Çünkü iradeye değil de akla dayalıdırlar. Siyasi sorulara doğru yanıt bulmada esas unsur, temsilciler meclisindeki tartışma sürecidir. Bu yüzden bir temsilcinin seçmenlerine ne yapacağını danışmasının bir mantığı yoktur, çünkü parlamento müzakerelerinde bulunan kendisidir, seçmeleri değil. "İçinde saplantı ve inadın

münazaranın önüne geçtiği; bir dizi insanın tartışıp bir dizi insanın kararlar aldığı, asıl sonucu belirleyecek insanların bu tartışmaları duyan insanlardan belki de kilometrelerce uzakta olduğu mantık nasıl bir mantıktır?"[411]

İşte, bir takım nedenlerden dolayı ilk Burke'cü temsil kavramı seçmen kitlesinin demokratik ihtiyaçlarına cevap verebilirliğin önüne geçmektedir. Mantıklı, üstün özelliklere sahip insanlar için, aptal vasıfsız insanlarla fikir alış verişi yapmanın bir anlamı yoktur. Herhangi bir konu hakkında müzakereler katılanlar için de, katılmayanlarla fikir alış verişi yapmanın bir anlamı olamaz. Her şeyin ötesinde, hükümeti yönetmek bir irade işi değildir; yani insanların iradeleri özel bir yer teşkil etmez. Seçmenler, temsilcilerine istedikleri ve uygun buldukları şekilde davranma özgürlüğünü borçludurlar. Bunu hükümet ihtiyacının kendi mantıklarından üstün kıldığı mantığa karşı saygı ve hürmet şeklinde gösterirler.[412] Temsilci de bunun karşılığında seçmenlerine, boyun eğmek ve yaltaklanmakla değil, tam anlamıyla elinden gelenin en iyisini yapmakla yükümlüdür. Kendi kararlarını onların fikirlerine kurban ederse, hizmet etmek yerine ihanet etmiş olur.[413] Temsilin popüler isteklere boyun eğmekle bir alakası yoktur. Temsil, seçilmiş elitlerce kamu yararının yasalaştırılmasıdır.

Burke'ün çalışmalarında rastlanan ilk temsil kavramı, ulusaldır ve temsili Parlamento'nun tüm ulus için yaptığı bir şey olarak görür.[414]

Her bir üyenin görevi halkın menfaati için düşünüp sorgulamaktır; halkın çıkarcı kesimleri ile bireysel seçmen iradesinin bununla bir bağlantısı yoktur. Her bir üye ulusal menfaati ortaya çıkarıp, kanunlaştırmalıdır. Üye yalnızca gerçekten de doğuştan aristokrasi üyesi ise böyle davranabilecektir çünkü hem gerekli dirayet ve mantığa sahip olacaktır hem de "gerçek aristokrasi devlet içinde farklı ya da devletin menfaatinden farklı bir menfaat değildir.[415] Gerçekten seçkin temsilcilerden oluşan bir grubun ulusal menfaatten başka bir çıkarı olamaz. Burke'ün yazılarındaki belki de iyi bilinen tek paragraf Bristol'deki seçmenlerine fikrini ifade ettiği paragraftır:

Parlamento farklı amaçlar güden ve muhalif çıkarları olan, bu çıkarları diğerlerine karşı bir vekil ve avukat gibi savunmaları gereken temsilciler meclisi değildir; Parlamento, genele ait tek bir menfaatle, genelin menfaati ile hareket eden, ulusun müzakere meclisidir. Burada işleri yerel önyargılar değil; genelin ortak kararından beslenen kamu menfaati yönlendirmelidir. Gerçekte siz bir üye seçiyorsunuz ama onu seçtiğiniz zaman o üye Bristol' ün temsilcisi değil, Parlamento'nun bir üyesi oluyor.[416]

Her bir üye bir bütün olarak halkla da bağlantılı olduğu için, kendi seçildiği bölge ile özel bir bağlantısı yoktur, halkı temsil eder; sadece kendini

seçenleri değil. Seçimler gerçek aristokrasi üyelerini ortaya çıkarmanın bir yoludur. Bunu başarmakta aynı derecede etkili başka bir yöntem olsaydı, tahminen seçimlerle eşit derecede kabul görebilirdi.[417]

Burke'ün kendisi de bazen elit tabakanın seçmenin daha üstün diğer bazı şekilleri olabileceğini ima eder. Yalnızca belirli bir kesimin oy kullanmasından yanadır çünkü en elit yöneticileri seçebilmek için elit bir seçmen kitlesi gereklidir. Hayatının daha ileri dönemlerindeki bir noktada Burke, İngiltere ve İskoçya'da kişisel özellikleri oy kullanabilmelerine imkân sağlayan 400.000 insan olduğu tahmininde bulunmuştur. Bu insanları "Britanya tebaası" olarak adlandırıp, bazen siyasi anlamda "halk" ifadesi ile eş tutmuştur. Bazen de onlara "tebaanın zımni temsilcileri" demiştir.[418] Burke'ün eski ve uç bir formülasyonuna göre de, aslında oy kullananların sayısını düşürmenin temsili artıracağını söyler. Çünkü bu durum, seçmenin "ağırlığını ve özgürlüğünü" artırır.[419] Eğer temsil gerçek manada elit bir kadronun yönetimi demekse bu durum gayet mantıklıdır ve seçimler bu elit tabakayı bulmanın bir yoludur. Temsil bu noktada başarılı yönetimle aynı anlamı taşımaktadır; Burke'ün kralın, Lordların ve hâkimlerin halkın temsilcisi olduğu fikrini savunabilmesinin nedeni budur. Onlar halkın vasisidir.[420] Temsil etmek vasiliktir, elit olanın diğerlerini gözetmesidir.

İşte bu nedenle Burke'ün düşüncelerinden rastlanan ilk temsil kavramı, erdemli ve bilgili aristokrasinin tüm ulusun yararı için iktidarda olmasıdır. Burke'ün düşüncelerini yorumlayan birkaç kişi sadece bu konuyu düzgünce ele aldığını belirtmiş ve bundan dolayı bu düşüncesinin diğer yönlerini (özellikle zımni ve fiili temsil ayrımı açısından) da aynı seçkinci, akılcı ve ulusçu fikrin örnekleri ve uygulamaları olarak görmüşlerdir. Bir yorumcu Burke'ün sıradan seçmeni memnun edemeyebilecek fakat yüksek zekâ ve karaktere sahip insanlara [mecliste] makam sağlayabildiği için çürük seçim bölgelerini ve zamanının temsille ilgili konulardaki haksızlıkları savunduğunu söyler.[421] Bir diğeri ise "Burke'ü mevcut temsil *teorisini* asıl ya da seçici temsilden ayrılabilecek şekilde *kurmaya* bu seçkinci öğretinin yönlendirdiğini ileri sürer. Seçim mantığı ile bakıldığında teorinin hassas noktası *az sayıda kişi tarafından seçilenin bütünü temsil edeceğini* farz etmektir".[422] Dahası bu yorumcu "Parlamento önemsiz bir azınlığın oyu ile ayrıcalıklı bir kaç kişiden oluşan tabakadan seçildiğinde, etkin biçimde temsili nitelik taşıyabilir" varsayımı ile asıl temsili denk tutar.[423] İşte bu nedenle asıl temsil Burke'ün savunduğu seçkincilik gibi görülmektedir: eğer Parlamento gerçekten temsil ise oy kullanmayan bölge ve oy kullanmayan insanlar dahi temsil edilirler çünkü temsil edilmenin taşıdığı tek anlam seçkinler

tarafından yönetilmektir; eğer Parlamento seçkinlerden oluşmuş ise; bölge halkı ve oy kullanmayan insanlar dahi Parlamentoda temsil edilmektedir. Bu nedenle eğer belirli bir zamanda veya belirli bir yerde herkesin haklarını gözetecek, bu özelliklere sahip yönetici bir sınıf ortaya çıkaramazsa, asıl temsil meselesi de esasen çökmüş olacaktır."[424]

Doğruyu söylemek gerekirse, Burke'ün yazılarındaki bazı paragraflar bu yorumu destekler gibi görünmektedir. Mesela "Parlamentoda üyesi olmayan bölgelerin de "aynı derecede temsil hakkı olduğunu ileri sürer. Çünkü ne de olsa genelin refahı ile ilgilenen, kamu menfaati ve kamu anlayışı ile uğraşan kişilere sahipsiniz…"[425] Bununla birlikte eğer Burke'ün asıl temsil doktrinini dikkatle inceleyecek olursak farklı bir temsil kavramı ifade ettiğini görürüz. Eğer temsil bir elit tarafından yönetilmek ile eşdeğerde ise, o zaman bu durum herhangi bir zamanda krallığın bütün kesimleri için aynı derecede iyi veya kötüdür. Sözü edilen elit kişi yeteri kadar yetenekli olduğu sürece krallığın hiçbir kesimi haklı olarak, kendisine gerçek temsil hakkı verilmesini, Parlamentoya üye gönderme hakkına sahip olmayı istemez. Fakat Burke, bilinen iki örnekte görülen zımni temsil etkinliğini reddeder: İrlanda Parlamentosu'na ve Amerikan sömürgecilerine karşılık oy verme hakları ellerinden alınmış olan Katolikler. Burada farklı bir temsil kavramı söz konusu olmasa, bundan yalnızca Burke'ün oldukça tutarsız olduğu sonucu çıkar.

Bu bağlamda temsil, seçimler olmadan da var olabilir; tüm temsil süreci asli olabilir. Bir yorumcunun oldukça mantıklı bir şekilde noktaladığı gibi: "doktrin çok şey ispatlamaktadır. Eğer vatandaşın iyi temsil edilebilmek için bir oya ihtiyacı yoksa neden vatandaşlar oy hakkına sahip olsun? Eğer Manchester'ın Parlamentoya bir üye göndermesi kötü ise Bristol için iki tane göndermek nasıl iyi bir şey olabilir ki? Kısacası Avam Kamarası'nın var oluş sebebi nedir? Asıl temsil, asıl temsilciyi elemeyi gerekli görür; hatta mutlak monarşiyi de".[426] Fakat Burke, asıl temsilin "gerçekte dayanağı olması gerektiğini" bu nedenle de seçimlerin her şeye rağmen gerekli göründüğünü söyler.[427] Burke'ün temsil kavramına yönelik yapılan farklı yorumların gıyabında, bu durum Burke'ün tutarsızlığının başka bir örneği olarak kabul edilmelidir çünkü işin tuhafı, mantık kurallarının çiğnendiği "Burke'ün aklına gelmemiş gibi görünmektedir."[428]

Aslında Burke'ün söylemeye çalıştığı şey, halkın bazı kesimlerinin "fiilen" ve "kelime anlamıyla" temsil edildiği yani Parlamentoya bir ya da daha fazla temsilci gönderdikleri fakat fiilen temsil edilemeyen bir kasaba veya bölgenin yine de "asli" olarak temsil edilebileceğidir. -asıl temsil, mütevelli-

ler aslında bu kişiler tarafından seçilmese de herhangi bir halk tanımı adına hareket edenler ve adına hareket ettikleri kişiler arasında menfaat ortaklığı, duygu ve isteklerde sempati yaşanan türde bir ilişkidir."[429] Fakat menfaat ortaklığı ve duygularda sempati doğal aristokrasi fikrinden çok farklıdır; bunlar temsilcinin elit özelliklerinin değil; temsilci ile seçmenleri arasındaki ilişkinin öğeleridir. Burke asli temsilden bahsederken, tüm ulusun Parlamentodaki her bir üye tarafından temsilinden bahsetmez; oy hakkı olan belli grup ve bölgelerden bahseder. Onlar Parlamentoya üye göndermezler fakat başka bir seçim bölgesinden herhangi bir üye tarafından temsil edilirler. Yani oy kullanma hakkına sahip olmayan bazı gruplar kompozisyon olarak temsil edilirler, diğerleri için bu durum geçerli değildir. Bu noktada, tüm ulusun akılcı bir elit tarafından yönetilmesi olan ilk Burke'cü temsil kavramı, artık yeterli değildir; belirli seçim bölgelerinin belirli Parlamento üyeleri tarafından temsili söz konusudur.

Burke'ün düşüncesinde karşılaşılan ikinci kavram da menfaatlerin temsilidir. Birmingham şehri Parlamentoya hiç üye seçmemesine rağmen, yine de Parlamentoda asli olarak temsil edilebilir çünkü Bristol Parlamentoya üye yollar ve bu üyeler gerçekten de Birmingham'ın da bir parçası olduğu ticari menfaatin temsilcileridirler.[430] Bristol'de seçilmiş olduğundan dolayı bir üye Bristol Temsilcisi olarak adlandırılsa da aslında bu üye Bristol'un menfaatini temsil ediyordur ki ayrıca Bristol'un menfaati aynı zamanda Bristol gibi çoğu diğer şehrin menfaati olabilir.

Burke, her grup ya da bölgenin sadece bir tanesine sahip olduğu geniş kapsamlı, sayıca az, açık bir şekilde tanımlanmış ve nispeten sabit menfaatler tahayyül eder. Bu menfaatler büyük ölçüde ekonomiktir, yaşam şekillerini karakterize ettikleri ve genel refahını ilgilendirdikleri belli bölgelerle ilişkilendirilirler. Burke, ticari, tarımsal ve mesleki menfaatlerden bahseder. Bu menfaatler büyük ölçüde "bağımsız" olarak algılanır; menfaat çiftçilere ait değildir fakat tarımsal menfaattir- etkileyebileceği insanlar dışında Burke için nesnel bir realite. Bir bölge, böyle bir menfaate "katılır" veya "dâhil olur"; söz konusu bölgenin menfaati "yoktur," ne de menfaat artık çiftçilere ait olduğundan daha çok Bristol'a aittir. Burke, bireyin menfaatinden, grubun menfaatinden ya da birden fazla menfaati olan bölge ya da gruplardan neredeyse hiç bahsetmez. Bu yüzden de onun oluşturduğu kavram, faydacı düşüncedeki öznel, şahsi menfaatlerden ve toplumun tüm seviyelerinde kendinden tanımlı değişen menfaatlerin çeşitliliği hakkındaki modern fikirden çok farklıdır. "On dokuzuncu yüzyılda gönüllü kuruluşlar şeklinde oluşturulan büyük baskı gruplarında olduğu gibi, meşru menfaat-

ler benzer fikir ve istekleri paylaşan kişi grupları değildir. Onlar daha çok modern çoğulcu kuramın "değişmez menfaatleri" gibiydiler".[431] Burke ancak bu denli kapsamlı ve değişmez menfaatlere dayanarak istediğini iddia edebilir; temsilcinin ticari menfaati temsil ettiği için, aynı zamanda asli bir şekilde diğer tüm "dış limanları, gemicilik ve ticaret merkezlerini" de temsil etmesi gibi.[432] Bazen Burke artık bu kalıba uymayan menfaatleri ayrı tutar -örneğin İrlandalı Katolikleri. Fakat söz konusu bu menfaate bile geniş, uzun ömürlü, kolaylıkla tanımlanabilir ve (ilerde göreceğimiz gibi) nesnel gruptaki menfaatlere mükemmel şekilde uyuyormuş gibi davranır.

Ortak menfaatlerin, duygu ve isteklerde sempatinin birleşimi olan asli temsil, uygulamaya geçtiğinde muhtemelen meyve verecektir. Burke, Bristol'un temsilcisinin aynı zamanda Bristol'un menfaatlerini de çok iyi bir şekilde gözetebileceğine dikkat çeker. Fakat biz seçilen temsilcinin her zaman kendi seçmenleri için iyi bir iş çıkarmayacağını biliyoruz ve bundan şu sonuç çıkar: asli temsil bazen fiili temsilden daha iyi ve daha güvenilir olabilir:

Bence böyle bir temsil bazen çoğu durumda fiilen temsilden bile daha iyidir. Fiili temsilin çoğu avantajını bünyesinde toplamıştır ve çeşitli aksaklıklarından uzaktır; değişken insan ilişkileri akımları ya da kamu menfaatinin farklı şekillerde temsil edilişi, gerçek temsili ilk hareket çizgisinden dolaylı bir şekilde uzaklaştırdığında, sözel temsil kavramındaki çoğu düzensizliği sağaltır. İnsanlar seçimlerinde yanılabilirler fakat ortak menfaatler ve ortak hassasiyet nadiren yanılır.[433]

Çoğu demokratik yorumcuyu şoke eden bu iddia aslında gereksiz yere tekrarlanan sözlerden ibarettir. Eğer Bristol'un asıl temsilcisi Birmingham'ın menfaatlerini gözetmekte yetersiz kalırsa; o, kötü bir asli temsilci değildir: açıkçası bu temsilci, hiçbir suretle bir asli temsilci değildir. Az da olsa bir yerde asli temsile rastlanıyorsa, o, iyi bir asli temsildir. Gerçek temsil özellik bakımından çeşitlilik gösterdiği için bu durumdan çıkan sonuç asli temsilin "çoğu durumda fiili temsilden bile daha iyi olduğudur."[434]

Bir niteliğe asli olarak sahip olmak demek, "resmen veya fiilen olmasa da özünde ya da gerçekte o niteliği taşımak; etkiyi ya da sonucu ilgilendirmesi bakımından o isimle çağrılmaya imkân vermek demektir.[435]

Burke, kompozisyon temsilden bahsederken terimi tam da bu anlamda kullanır. Temsilin asli bir içeriğe sahip olduğunu, resmi bir kurum haline getirildiğinde etki yaratması beklendiğini yazar. Parlamentoya üye seçmenin bu kapsamı sağlaması ve bu etkiyi yaratması beklenir. Eğer bu etkiyi

yaratamazsa, içi boş bir formaliteye dönüşür. Asli temsil, asli kapsam ve etkinin seçim olmadan meydana geldiği yerdedir. Yani asli temsilin tanımı gereği her zaman özsel bir içeriği vardır oysaki fiili temsil için bu durum her zaman geçerli olmayabilir. Her durumda temsilin içeriği ve özü, seçmenin "menfaatini gözetmektir." Temsilin içeriği ile ilgili bu görüş Burke'ün bir Parlamento üyesi ve onun asıl seçmenleri arasındaki doğru ilişkiye tekabül eder. Asli temsilin ortak çıkar kavramına dayalı oluşu gibi bir üyenin kendi seçmenlerine karşı görevi de seçmenin ortak olduğu menfaatin peşinden gitmektir.[436]

Üyenin, seçmenlerin buyruklarını yerine getirmektense; onların menfaatlerini takip etmesi gerekir. Burke›cü yaklaşımın karakteristik özelliği böyle bir tezatlığın mümkün hatta oldukça anlamlı bulunmasıdır. Bu tezatlık, Burke'ün menfaat ve fikir kavramları arasında yaptığı ayrımda ifade edilmiştir.[437] Amaç yani seçmenin sabit "menfaati," bazı kişilerin hatta onu oluşturan kişilerin fikirlerinden oldukça farklıdır. Herhangi bir grubun, hatta tüm ulusun gerçek menfaati, neyin doğru neyin yanlış olduğu ya da hangisi hakkında fikir sahibi olunabileceği konusunda nesnel bir realiteye sahiptir. Herhangi bir grubun asıl menfaatinin ne olacağını bilme ihtimali en yüksek olan kişi zeki, bilgili, mantıklı, meseleyi araştıran, üzerine düşünen ve tartışan kişidir. Buna karşılık, belirli kişi ya da gruplar kendi menfaatlerine olan şeyin ne olduğu konusunda yanılabilirler. Bu nedenle temsilcinin seçmenine karşı görevi "kendini onların fikirlerine *değil*; menfaatlerine adamış olmaktır."[438] Benzer şekilde Burke açık yüreklilikle Bristol'daki seçmen kitlesine, onların talimatlarını yerine getirmek yerine, "gerçekliğin ve tabiatın talimatlarına uyduğunu" söylemiş ve "sizin fikrinize aykırı olsa bile sizin menfaatinizi savundum" demiştir.[439] Çünkü menfaat nesneldir, menfaate mantıksal yollarla ulaşılabilir ve insanların istekleri genellikle yanlış olan fikirlerine dayalı olduğu için temsilci bazen onların iradesine karşı olsa bile seçmenlerinin menfaatinin peşinden gitmek durumunda kalabilir. Çünkü "çoğunluğun iradesi ve menfaati çoğunlukla birbirine ters düşer"; temsilci ise halka"onların iradesine teslimden" çok "menfaatlerine adanmışlık" borçludur.[440] Bu uzun vadede uygulamaya elvermez fakat ivedi meselelerde irade ve fikrin mantıken elle tutulur menfaatlerden uzaklaşması, beklenilen bir durumdur.[441]

Fakat bu noktada, yine seçimlerin neden gerekli olduğu sorusu ile karşı karşıya kalıyoruz. Eğer bir temsilcinin işi belli bir bölgenin ya da grubun çıkarını gözetmek ise ve insanların söz konusu menfaatin ne olduğunu bildiğini düşünmemizi sağlayacak hiçbir sebep yoksa neden temsilci seç-

melidirler? Eğer ona talimat vermeyeceklerse, onu seçmeye ihtiyaçları var mıdır? Mademki fiili ve asli temsilin asıl kapsamı aynı, neden özellikle asli temsile güvenilmesin? Yine bu noktada yorumcuların da ifade ettiği gibi, asli temsil doktrini "seçim kavramının tamamen ortadan kaldırılmasına" uygun düşer gibi görünmektedir.[442]

Fakat Burke bu görüşü hem teori hem de uygulamalı durumlarda reddeder. Kuramsal seviyede bize "asli temsilin eğer fiilen temeli yok ise, uzun ve sağlam bir varlığa sahip olmayacağını söyler. Üyenin seçmenle ilişkide olması gerekir.[443] Bu paragrafın bu zamana dek geliştirilen asli temsil doktrini ile ne kadar tutarlı olabileceğini anlayabilmek için Burke'ün kendisinin de asli temsili reddettiği ve oy hakkının genişletilmesini desteklediği uygulamalı durumları incelememiz gerekmektedir. Burke geçmişte Wales, Chester ve Druham'a tanınan oy hakkı genişletmelerini onaylar ve daha önemlisi Parlamento üyeleri Amerikan sömürgecilerin asli olarak temsil edildiğini ileri sürmeye çalıştığı zaman onlarla dalga geçer: Ne yani! Asli temsilin elektriksel gücü, daha kolay diye mi sizin mahallenizdeki Galler'e ya da etrafı gerçek ve belirgin bir temsil bolluğu ile çevrili olan Chester ve Durham'a yayılmaktansa Atlantik üzerinden geçiyor?"[444]

Burke'ün amacının en açık ifadesi olan, asli temsilin fiili temeli olması gerektiği iddiası İrlanda üzerine bir tartışmada geçmektedir. Ona göre oy hakkı İrlandalı Katoliklere (en azından bazılarına) kadar genişletilmelidir. Çünkü oy kullanma hakları olmadığı için asli olarak da temsil edilememektedirler: "Şu andaki duruma bakarsak bir Katolik, Katolik olarak ve bir tanıma uygun düşerek, temsilci ile asli herhangi bir ilişki içerisinde değildir -fakat tam aksine."[445] İrlanda Parlamentosunda tüm üyelerin hassasiyetleri ve menfaatleri, Katolik olmayan, aslında anti- Katolik olan seçmenlerinki ile örtüşmektedir.[446] Hiçbir üye Katoliklerin menfaatlerini gözetmez ve hassasiyetlerini paylaşmaz; bu yüzden de hiçbir üye onları kompozisyon olarak temsil etmez. Elbette asıl sorun şudur ki; üyeleri seçen seçim bölgelerinden hiçbirinin, dışlanan bu grupla ortak bir menfaati yoktur. Birmingham İngiliz Parlamentosunda asli olarak temsil edilir çünkü hem Birmingham hem de Bristol ticari menfaat sahibidirler. Bristol ticari menfaat için Parlamento'ya bir temsilci gönderilmesini sağlar ve böylece Birmingham'ın da mecliste bir konuşmacısı olur. Aksine, İrlandalı Katolikler temsil edilmez çünkü İrlanda'daki oy hakkı verilmiş seçim bölgelerinin hiçbirinin onlarla ortak menfaati yoktur bu yüzden de onların menfaati için Parlamentoya bir temsilci gönderilmez. Aslında tüm temsilcilerin Katoliklerin menfaatine karşı nötr bir tavırdan çok düşmanca tavır

sergilemeleri muhtemeldir. Benzer şekilde Amerikan sömürgeciler de asli olarak bile temsil edilmezler çünkü üye gönderen seçim bölgelerinden hiçbiri onların menfaatinden pay sahibi değildir.

Bu durum doğal olarak, oy kullanma hakkı olmayan bir grubun kompozisyon olarak temsil edilip edilmediği ya da Parlamentoya başka bir seçmen grubu tarafından onun menfaatini savunacak bir konuşmacı gönderilip gönderilmediğinin nasıl tespit edileceği sorusunu akla getirir. Burke bu soruya asla açık bir şekilde cevap vermez; fakat bence cevap yazdıklarından açık bir şekilde anlaşılabilir. İlk olarak, onun biraz sıra dışı olan menfaat kavramını aklımızdan çıkarmamalıyız. Menfaatler geniş, birleşik ve kolaylıkla tanımlanabilir oldukları için, zeki ve tarafsız bir gözlemcinin bir bölgenin menfaatini tespit etmesi ve bu menfaatin Parlamentoda temsil edilip edilmediğini tespit etmesi tamamen mümkündür. Fakat bu yalnızca geri planda işleyen bir mantıktan ibarettir. Burke'ün oy kullanma hakkının genişletilmesinin ne zaman gerekli olduğuna karar vermek için belirlediği asıl kriter, ciddi ve maddi şikâyetlerin varlığıdır. Kriteri uzun uzadıya izah etmese de bu onun, oy hakkının genişletilmesine dair taleplerin değerlendirilmesinde baz aldığı şeydir. Eğer bir grubun Parlamentoda karşılanmayan ciddi ve maddi sıkıntıları varsa; bu durum grubun menfaatinin korunmadığının yani üye gönderen bölgelerin hiç biri tarafından paylaşılmayan, kendine has bir menfaat olduğunun kanıtı olarak kabul edilebilir. Burke'ün sempatisini kazanmak için bir grubun yalnızca "spekülatif olmayan" "gerçek" sıkıntılar göstermesi gerekir. Bu sebeple Burke, İrlandalı Katolikler hakkında şunları yazar:

Seçim ayrıcalığından pay isterler ve bunu spekülatif bir hak meselesi, genel özgürlük prensiplerine veya doğal hatta anayasal haklar üzerindeki önermelerle varılan sonuçlara dayanarak değil... *Bunu dışlanarak hissettikleri kötülükler gibi pratik bir mantık*tan ötürü talep ederler. Bu, onların endüstri ve mülkiyetlerinin özgür tasarruf hakkı için; hem sivil hem de cezai adaletin dağıtılabilmesini sağlamak için; mahkemelerde onlar olmadan elde edemeyecekleri bu eşit değer ve önemi sağlamak için gereklidir.[447]

Fakat Burke İngiltere'de oy hakkı olmayan bazı yerlerin taleplerini reddeder ve alay konusu yapar çünkü Burke'e göre onların gerçek bir sıkıntıları yoktur. Bu tür talepler hakkında Burke şöyle sorar: "Cornwall ve Wiltshire'ın yerel menfaatleri, mesela sokakları, kanalları, hapishaneleri, polis merkezleri; Yorkshire, Earwickshire ya da Staffordshire'ınkilerden daha mı iyi durumdadır? Warwick'in de Parlamentoda üyeleri vardır: Warwick ya da Stafford, Newcastle ya da Birmingham'dan gösterişli, mutlu ya

da daha mı özgürdür? Wiltshire şımartılmış bir göz bebeği iken, Yorkshire cariyenin çölde terk edilen çocuğu mudur?"[448] Gerçek anlamda şikâyetleri olmadığı için, Burke menfaatlerinin gözetildiğini; bu yüzden de asli olarak temsil edildiklerini varsayar.

Burke'ün bu soru üzerine düşüncesi, kesinlikle soyut düşünmeye dayalı siyasi önerilere olan karşıtlığı ya da doğal hak ve yasalar hakkındaki iddiaları ile uyumludur ve bu yolla da canlılık kazanmaktadır.[449]

Burke bazen doğal haklar gerekçesi ile talep edilmemesine rağmen oy hakkının genişletilmesine karşı çıksa da yine de "reformcuların onda dokuzu… doğal haklar üzerine konuşur" der.[450] Özellikle "Temsil Durumu Üzerine" adlı konuşması ise neredeyse doğal haklar doktrini ile bir savaş gibidir. Geçerli sıkıntılar söz konusu olmadan yapılan talepkar reformlar hakkında tahammülsüz bir şekilde: "Bu durum tıpkı yaşadıkları söylenebilecekse, makineye bağlı yaşayan mutsuz insanları anımsatır- bu kişiler nabızlarını hiç hissetmezler ve sağlıkları, vücudun fonksiyonları yerine getirme kabiliyetine göre değil; farklı birçok salgının arasından hangisinin doğru olduğuna dair yürüttükleri fikirlerle değerlendirirler."[451] Burke'e göre her zaman olduğu gibi, siyasi kurumların yapısından çok özü ve etkisini incelemeliyiz.[452] Kimin önemli sıkıntıları olup kimin olmadığına karar veren kişinin Burke'ün kendisi olduğunu söylemeye gerek yoktur fakat bunu yaparken, şüphesiz, olayları objektif bir şekilde değerlendirdiğini düşünür. Onun, İngiltere'de oy kullanma hakkından yoksun kişilerin önemli sıkıntıları olmadığı görüşünde hatalı olduğunu düşünebiliriz. Fakat mesele, Burke'ün önemli sıkıntı gördüğü yerlerde, sadece o bölgede oy hakkını genişletmeye istekli oluşudur.[453]

Bazen asli temsilin, fiili temsilden daha iyi olmasına rağmen devamlılığını garantilemek için gerçekle bir bağlantısı olması gerekir. Herhangi bir zamanda Parlamentonun bir üyesinin, oy hakkına sahip olmayan bir yerin menfaatinin sözcüsü olması gibi bir durum yaşanabilir. Fakat üye gönderen bir seçim bölgesi için, Parlamentoda böyle bir üyenin var olmasının uzun vadeli garantisi, bu menfaati paylaşmaktır. Fakat bu da temsilcinin kendi seçim bölgesinin; dolaysıyla da seçmenine benzeyen diğerlerinin menfaatini de koruyacağı gibi önemli bir varsayım içerir. Bristol'un "aldığı kararda yanıldığı" durumlar hariç, Bristol üyelerinden ticari menfaati yükseltmesi beklenebilir. Yine, temsilin maddi kapsamı olan bu durum da seçim formalitelerinin garantilemesi beklenen şeydir. Fakat bu noktadan sonra Burke'ün bu formalitelerin çoğu zaman işin özünü garantileyeceğini kabul ettiğini görebiliriz. Aksi takdirde bunlar asli temsilin temeli görevi

görmezlerdi. Fiili temsil, belli bir durumda maddi içeriği ya da bir "erdemi" garantilemez fakat tüm bunların uzun vadede en iyi teminatıdır.[454]

Burke, halkın kapasitesine karşı sergilediği seçkinci şüphesi ile seçimlerden -fiili temsil anlamında- seçmen menfaati ve üyenin etkinliği arasında adil bir seviyede uyum yakalamasını nasıl bekler, bunu bu noktada bir kez daha sorgulamamız gerekir. Bunu üyenin seçmeninin talimatlarına ya da fikirlerine itaati ile gerçekleşmesini beklemediği açıktır. Temsilci performansının genel bir değerlendirmesi ile yalnızca seçim zamanı karşı karşıya kalır. Bunun ötesinde Burke oy hakkının nispeten elit bir grupla sınırlandırılmasından yanadır. Kısmen, insanların işlerinin iyiye mi yoksa kötüye mi doğru gittiğini belirleme yetisine güvenir. Fakat her şeyin de ötesinde Burke, burada menfaatin doğasıyla ilgili dile getirmediği kendi varsayımlarına dayanır. O da menfaati bugün bizim bilimsel bir olgu olarak algıladığımız gibi algılar: menfaat, istek ve fikirlerden, bizim beğenip beğenmememizden tamamen bağımsızdır; öyledir.[455] Bu bir taraftan zeki ve dürüst temsilcinin bunu anlayabileceğini; diğer taraftan da seçmenlerin bunu önünde sonunda kabul edeceğini gösterir. Düşünmek için yeterli zaman verilirse her zeki ve önyargısız kişi bu durumun böyle olduğunu anlayacaktır çünkü işin aslı böyledir. Yalnızca, temsilci ahlaksız ve beceriksiz ise seçmenler ve temsilci arasında uzun vadeli anlaşmazlıklar yaşanabilir. Burke insanların temsilci değiştirmesinden bahsederken, bunu asla politika üzerine sıradan bir anlaşmazlık aracılığı ile değil, daima yolsuzluk veya beceriksizlik aracılığı ile yapar.

Menfaat konusunda nihai bir uyum için en gerekli olan şey zaman ve müzakeredir. Karar acele ile alınmış, tutkulu, önyargılı, ciddi fakat kısa süreli dalgalanmalara maruz kalmış olabilir; akan zaman bu anormalliklerin hepsini düzeltecektir. Bunun için Burke, seçmenlerine: "Aslında ben sizin fikirlerinize başvurmak isterim fakat sizler gibi düşünebilmek için sizinle beş yıllık bir süreye ihtiyacım var. Bir gün kadar kısa bir süreye güvenemem."[456] Gerçek menfaatlerini keşfetmek insanlar için bir dezavantajdır çünkü Parlamenter müzakere süreçlerine katılmazlar. Bunun üstesinden gelmek daha zordur fakat burada da zamanın akışı yardımcı bir unsurdur. Burke Parlamentodaki mantıksal akılcı müzakerelerle, daha yavaş ve mantığa ters düşen fakat aynı derecede akılcı bir şekilde halk tarafından gerçekleştirilen fikir elemeleri arasındaki paralelliğe açıklık getirir. "Akıl, akıl ile birlik olmalıdır. Hedeflediğimiz tüm iyi şeyleri tek başına gerçekleştirebilecek şey olan akılların birleşimi için de zaman gerekir."[457] Bu bağlamda Parlamento "hükümet çerçevesinde bir bütün olarak toplumun karakterini

taklit eder" ve mantıksal müzakereler ve akılcı düşünce ile toplumun sadece dolaylı yollardan ve zamanla varabileceği sonuçlara varır.[458] Bu nedenle Burke, aceleye gelmiş kararlarla "düşünerek varılmış mantığı" birbirinden ayırır; çoğunluğun ahmak fakat belli türden kişilerin zeki olduğunu iddia ettiği o meşhur paragrafı bile şöyle başlar: "çoğunluk, *düşünmeden hareket ettiği sürece*, ahmaktır."[459]

Burke, insanların bilinçli isteklerinin baskın çıkması gerektiğini söylerken, beklenmedik bir tutarsızlıkla sözde bir demokrata dönüşüyor olmaz. Burke'ün demek istediği halk yeteri kadar ısrarcı ise, halkın iradesinin temsilcinin iradesine baskın gelmesi gerektiği değildir. Onun demek istediği şey insanlar kendi menfaatlerini Parlamento üyelerinden daha farklı görüyorlarsa, ortada Parlamento ile ilgili yanlış giden bir şeyler var demektir. Eğer Parlamento işini iyi yapar, menfaatin ne olduğunu doğru tespit ederse, insanlarda genel olarak ve uzun vadede buna uyum sağlayacaklardır. Burke temel olarak halk ve temsilci arasında uzun süreli bir anlaşmazlık gerçek temsil ile *bağdaşmaz* şeklinde olumsuz bir iddiada bulunur. Parlamento devamlı bir şekilde insanların karşısında durup, buna rağmen temsili kabul edilmez. Burke'ün, herhangi bir gücün genele, insanların düşünerek vardıkları isteklere karşı çıkacak kadar güçlü olması söz konusu olsa, bunun çok kötü bir durum olacağını söylediği zamanki gibi; tartışma, formülasyonu açısından negatif yapıdadır.[460] "Krallığın önemli bir konuda üzerine 'düşünerek vardığı karar' bilindiğinde, insanlar tek bir vücut olarak… isteklerini 'güçlü, kararlı bir şekilde ve uzun müzakerelerden sonra ifade ettiklerinde,'… Burke 'bu kararın geçerli olması gerektiğini' söyler. Öyleyse "onların 'genel kanısı' bilgelik olarak addedilmelidir" der.[461]

Fakat Burke'ün seçmenlerin önünde sonunda akılcı şekilde alınmış Parlamento kararlarına uyacağı, en azından yeniden oy kullanırken zeki üyeler seçeceği beklentisi, bizi onun kısa vadedeki asıl tutumu açısından yanıltmamalıdır. Güncel herhangi bir konuda, halkın fikri pek güvenilir değildir ve temsilcinin görevi bu fikri görmezden gelip, seçim bölgesinin menfaatini takip etmektir. Burke'e göre tüm seçim mekanizması temsilin tuzaklarından ibarettir; özü ya da "erdemi" ise menfaatin yükseltilmesidir.

Ancak bu ifadeler sadece menfaatlerin temsiline uygulanabilir niteliktedir ve Burke'ün bildiği tek temsil türü bu değildir. Burke, kişilerin temsilini, farklı bir şey olarak ele alır ki bu durum daha farklı sonuçlar doğurur. Burke, sadece erkek vatandaşlara oy hakkı uygulaması ve eşit seçim bölgeleri isteyen reformculara karşıdır. Ona göre: anayasanın bu şekilde yeniden düzenlenişi "kişisel temsili" beraberinde getirecek ve Parlamento üyeleri-

nin yalnızca kendi bölgelerindeki halkı temsil etmesine neden olacaktır.[462] O zaman da halkının vekili gibi davranacak, onların iradesine boyun eğer hale gelecektir. Burke, reformcuların "herkesin kendini yönetmesi ve eğer kendi gidemiyorsa temsilcisini göndermesi" kuralını koyduklarını ifade eder.[463]

Fakat anayasa değişmediği sürece, Parlamento üyeleri halkın kendisini değil, menfaatlerini temsil ettiler. Avam Kamarası "halkı temsil eden bir grup insan değildir; hiç olmamıştır da."[464] Bir yorumcu Burke'ün İngiltere'nin "bir grup insandan değil, ortaklık ve menfaat birliğinden ibaret" olduğunu düşündüğünü iddia edecek kadar ileri gitmiştir.[465]

Bu kulağa çok sert bir ifade gibi gelebilir fakat siyasi anlamda temsil edilmesi gereken şey menfaatledir. Temsilci bir menfaati temsil ettiği ve kendi seçim bölgesindeki halkın bu menfaatin ne olduğu konusunda yanıldığını düşünmemizi gerektiren sebepler olduğu için, parlamento üyesi ona söyleneni yapma yükümlülüğü altında değildir. Fakat onları kişiler olarak temsil ediyor olsaydı böyle bir yükümlülüğe sahip olabilirdi. Halkla iletişim kurmak için Bristol'a hiç gelmemekle suçlandığında kendini savunurken Burke'ün seçim bölgesindeki insanlara dediği gibi "ben sizin oylarınızı menfaatlerinizden ötürü aldım, şahsınızdan ötürü değil."[466]

İngiltere'deki temsil ile ilgili fikirlerinden, menfaatlerin temsilinden bahsederken, Burke bazen betimleyici temsil görüşü taraftarıymış gibi konuşur. Bu iki paragrafı onun çalışmalarındaki temsil kavramının başka bir bileşeni olarak ayırt etmeliyiz. Örneğin Burke şöyle ifade eder:

Avam Kamarası'nın, halkı ilgilendiren her şeyi meclisin daha uzak ve daha kalıcı birimlerinden çok daha duyarlı ve daha yakın bir ilgi ile algılayacağı umuluyordu. Hangi değişiklikler, süreç ve gerekli iş kolaylıkları sağlanırsa sağlansın, bu karakter asla devam ettirilemez, tabii eğer Avam Kamarası, insanların asıl tabiatlarını damgalamak durumunda bırakılmazsa... *Avam Kamarası'nın erdemi, ruhu ve özü, ulusun hislerinin net bir yansıması olmasından kaynaklanmaktadır.*[467]

Temsilde "hassasiyetler" ve "halkın ortak hisleri," yeniden canlandırılması ya da doğru yansıtılması gereken şeylerdir. "Menfaat" ile "fikir," "mantık" ile "irade" kavramları arasındaki farkı zaten ifade etmiştik. Fakat Burke, bu noktada konuya ilişkin başka bir kavram daha olduğunu kabul eder: "Hisler," "hassasiyetler," ya da "arzular" olarak nitelendirdiği ihtiyaç, güçlük ya da belirtilerdir. "Hisler", yanlış bir şey veya bir şikâyetin basit bir şekilde dile getirilişidir. Sorunun sebebinin ve söz konusu menfaat ışığında uygun çözümün ne olabileceğine işaret eden "fikirler," hislerden doğabilir

fakat hisleri geride bırakıp daha soyut spekülasyonların olduğu alana geçerler. Fikirlerden farklı olarak hislere güvenilebilir ve insanlar, ister fiziksel ister siyasi olsun, bir acı ya da belirti hissettiklerinde nadiren yanılırlar. Yalnızca hissettikleri şeyler bazında soyut söylemlerde bulunmaya çalıştıkları zaman, fikrin içinde kaybolurlar. "Dünya üzerindeki en fakir, okuma-yazma bilmeyen ve eğitimsiz yaratıklar, uygulanan baskının yargıcıdırlar. Bu bir his meselesidir; bu gibi insanlar genellikle olayın büyük bir kısmını hissettikleri ve aşırı derecede aktif bir duyarlılığa sahip olmadıklarından dolayı bunu en iyi onlar anlayabilir. Fakat bu kişilerin asıl neden ve uygun çözüm için, söz konusu meselelerden biri hakkında asla meclise çağrılmamaları gerekir."[468]

Menfaat ve bilimsel olgulardan farklı olarak, hisler temel olarak kişisel ve kişiye hissettiği şeyin kendi şahsı olduğunu gösteren güvenilir tek otoritedir. Bu nedenle halkın hislerinin hükümete doğru aktarılması önemli hale gelir. Avam Kamarası'nın "ulusun *hislerinin* net bir yansıması olması" gerekmesinin nedeni budur. Çünkü temsilcinin rolü mantıksal müzakereler aracılığı ile halkın menfaatini tespit etmektir ve bunu yapmak için halkın hislerinden haberdar olması gerekir. "Halk efendidir. Tek yapmaları gereken hislerini ayrıntılı bir şekilde ve tamamen ifade etmektir. Bizler malzemeyi kullanıma uygun hale getiren, onların arzularını mükemmel şekle kavuşturan uzman sanatçılar; maharetli işçileriz... Onlar, rahatsızlıklarının belirtilerini dile getiren, acı çekenlerdir; fakat hastalığın vücudun tam olarak neresinde olduğunu ve ilacın nasıl uygulandığını biz biliriz.[469]

Burada yine, temsilin asli içeriğini garantileyen başka bir yol, asli temsilin neden "gerçekle bağlantılı" olması gerektiğine dair bir sebep daha vardır. Halkın hislerinin yansıtılmasını teşvik ederler. Bu nedenle de Burke, Avam Kamarası'nın halka ayna tutması gerektiğini söylerken, örtüşmenin sayısal doğruluğundan bahsetmiyordur. O,yalnızca halkın şikâyetlerinin Parlamento içerisinde doğru ifade edildiğinden emin olmak istemektedir.[470] Burke, oldukça tutarlı bir şekilde, bunun yalnızca temsilciler aracılığı ile mümkün olduğu konusunda ısrarcı değildir; Beer ise belediye kuruluşları, üniversiteler, katedral bölge kuruluşları, vb. gibi çeşitli "resmi yollar" aracılığı ile verilen dilekçelerin rolüne de dikkat çekmiştir.[471] Fakat ortak hislerin iletilmesi yönündeki birincil sorumluluk temsilciye aittir. Burke'ün, asli temsili, temsilin asli içeriğini "menfaat ortaklığı, his ve arzularda sempati" olarak tanımlamasının nedeni de budur. Bunların her ikisi de gerekli unsurlardır.[472]

Her ne kadar temsil için bir ön koşul olsa da, ortak hislerin doğru aksettirilmesi Burke için tek başına temsili oluşturmaz. Fakat yine de daha önceki betimleyici temsil tartışmalarımız ışığında içinde bu paragrafların geçtiği içeriği görmek ilginçtir. Burası Burke'ün halkla ilgili doğru bilgi ile ilgilenirken, "imaj" ve "yansıma" gibi terimlerin gerisinde kaldığı noktadır.

Fakat bu "imaj" ve "yansıma" kavramları Burke'ün temsille ilgili diğer görüşleriyle nasıl bir ilişki içindedir? Düşüncesi, içinden çıkılmaz bir biçimde parçalara ayrılmış halde midir? Zannetmiyorum, ayrıca artık aralarındaki ilişkiyi ve altında yatan tutarlılığı yeniden inşa edebilmek için gerekli olan her türlü materyale sahibiz. Menfaatlerin temsili ve kişilerin temsili arasındaki fark aynı kalmalıdır. Burke için etkinlik olarak temsilin iki farklı türü vardır: Bir kişiyi temsil eden kişi onun istekleri ile uyum içinde; bir menfaati temsil eden kişi menfaat ile uyum içinde hareket etmelidir. Burke'ü ilgilendiren tür ikincisidir çünkü İngiliz siyasetinde mevcut olduğunu düşündüğü ve muhafaza etmek istediği tür budur.

Geriye tüm ulusun seçkinci ve akılcı temsili, seçim bölgelerinin fiili ve asli temsili, halkın hislerinin doğru yansıtılışı kavramları kalmaktadır. Bunlardan ilk ikisi menfaat temsili örneğidir. Ulusu temsil etmek demek ulusal menfaati temsil etmek demektir. Bir kişinin belli bir seçim bölgesini temsil ettiğini söylemek, onun bir parçası olduğu kesimin menfaatini temsil ettiğini söylemenin resmi bir yoludur. Yine de bu iki menfaat temsil türü arasında bir çatışma yok mudur? İlk kavramda, temsilci yerel olanlardan çok ulusal menfaatlere dikkat etmek durumundadır; ikincisinde ise bazı yerel ve işlevsel menfaatleri gözetmesi bakımından temsil eder durumdadır. İlkinde, doğal aristokrasi "devlet içinde ayrı bir menfaat" değildir; ikincisinde ise iyi bir temsilcinin seçmenleri ile "menfaat ortaklığı" olması gerekir. İlkinde temsilci elit kesimin bir parçasıdır ve elit özelliklerden olan bilgelik, akılcılık, muhakeme gücüne sahip olup olmadığına bakılarak; ikincisinde ise temsil ettiği menfaate sunduğu hizmet bazında değerlendirilir. İlki bir kararla sonuçlanan mantık ve müzakerenin altını çiziyorken; ikincisi kişinin kendini en başından beri adadığı menfaatin desteğine gerek duyar gibi görünür. Peki ya hislerin yansıtılması?

Menfaat ve kişisel temsilin yan yana konup karşılaştırılması, Burke'ün görüşündeki diğer kafa karıştırıcı özelliklere de dikkat çekmektedir. İki menfaatin temsili kavramlarının hiç birinde -belirli ya da ulusal olan- Burke için herhangi bir yer ya da bir menfaatin Parlamentoya kaç temsilci gönderdiğinin bir önemi yok gibi görünür. Bu durum, Burke'ün genelin iyiliği keşfeden ve bunun için hareket eden bir seçkinden bahsettiği noktalarda

barizdir: elit oldukları için Parlamentoya nasıl girdikleri ya da kaçının nerden geldiğinin bir önemi yoktur. Fakat burum belirli menfaatlerin temsili açısından da aynı derecede geçerli görünmektedir.

Bütün mesele mecliste bulunmak değil ise bir yer nasıl başka bir yerin temsilcisi tarafından asli olarak temsil edilebilir? Açıkça görülebilir ki bir tek üye ile bir düzine üye arasında fark yoktur. Hal böyle olunca asli temsil Burke için boş bir formül değildir: sonuçlarıyla birlikte değerlendirilmesi gerekir. Burke bir kişinin oyunun diğerlerininkinden ağır basmasını ve bu kişinin yalnızca kendisini göreve getiren Bristol'un değil ama aynı zamanda Birmingham'ın menfaatini de korumasını nasıl bekleyebilir ki?

Tüm bu soruların cevabı yine menfaatin doğasında yatar. Özel ya da yerel menfaatlerin, tanımları gereği "genelin menfaatine" karşı, biraz muhalif yapıda olduğunu düşünmeye alışkınızdır. Birkaç vakada Burke de bu tarz konuşmalara kayar. Fakat çoğu zaman, düşüncesinin temelinde menfaatler sadece kapsamlı ve nesnel olmakla kalmayıp aynı zamanda toplamsal niteliğe sahiptir. Ülkenin tüm menfaatleri bir araya geldiğinde yine ülkenin menfaatlerini oluşturur. Ulus bünyesindeki tüm yerel bölge ve fonksiyonel gruplaşmalar ulusun bir parçasıdır ve bunun bir sonucu olarak her biri, genelin refahında menfaat sahibidir. Eğer ulusal savunmayı madden yetersiz bırakacaksa, sokaklarının düzeltilmesi aslında Wiltshire'ın menfaatine olamaz. Diğer taraftan her kesiminin refaha erip düzgün yönetilmesi tüm ulusun menfaatine olan bir durumdur.[473] Ulusun menfaati, mantıklı müzakereler yolu ile doğru şekilde saptandığında ulusu meydana getiren nesnel menfaatlerin bütünüdür. Siyasette "çıkar," "toplum ve toplumdaki her bir birey için iyi olan şeydir."[474] Dolayısıyla "herhangi bir parçayı, genelin iyiliğine feda etmesiyle söz konusu politikanın tamamı şüphe uyandırıcıdır."[475]

Burke, gerçeğin her zaman ortaya çıkacağını ya da insanların gerçekten de karşıt görüşlere sahip olmadığını ileri süren kaygısız bir iyimser değildir. Ne de insanların görünüşte ne istediğinden farklı bir durum olan "gerçek iradenin" Hegelci savunucusudur. Fakat tüm bu tartışmaların altında, çözümler üretilebileceği kadar bu çözümlere ulaşmanın yolunun, meselelerin zeki kişiler tarafından akılcı bir şekilde irdelenmesi olduğu gibi güçlü bir varsayım da yatar. Ulusu ve İmparatorluğu teşkil eden yaygın menfaatlerin üzerine düşünülmesi -diğerleri ile kıyaslanması- ve eğer mümkünse üzerinde uzlaşmaya varılması gerekir.[476] Burke'ün "eğer mümkünse" ifadesinden kastı bunun her zaman mümkün olamayacağını ima etmektir. Fakat bunu meclisin görevi ve temsilin özü haline getirmesi bu durumun çoğu zaman mümkün olabileceğine işaret etmektedir. Burke her zaman tutarlı ve net

değildir fakat "menfaati," özünde sistemli bir şemaya oturtulabilecek nesnel ve anlaşılabilir bir şey, genelin menfaati olarak algılar.

Onun kaleminden çıkmış bazı paragraflar ise tam tersini ima eder ve ulusal menfaatleri yerel, dolayısıyla da ister istemez birbiriyle ters düşen nitelikteki menfaatlerle kıyaslar gibi görünür, tıpkı Burke'ün Parlamentoyu "farklı ve muhalif menfaatlere sahip bir elçiler kurultayı değil... [fakat] tek bir menfaati olan tek bir ulusun müzakere meclisidir" şeklinde ifade ettiği zamanki gibi.[477] Fakat bu paragraflar yanıltıcıdır ve bize Burke'ün görüşünün tamamını sunmazlar. Hatalı bir temsil doktrini oldukları kadar, hatalı bir menfaat tanımının reddedilişi niteliği de taşırlar. Burke, her ne kadar menfaatler yerel ve çatışma halinde olsalar da temsilci tarafından görmezden gelinmelidir demek yerine, söz konusu menfaatlerin sadece yerel ve muhalif nitelikte olmadığını ifade etmeye çalışmaktadır. Üretim menfaatleri genelin menfaatinin bir parçasıdır ve aslında ulusal menfaati tespit etmek için yapılan müzakereler kendisini oluşturan farklı türde menfaatlerin ortaya konulmasını gerektirir. Fakat elbette bu ortaya koyma aklın ötesinde, bir makama yönelik sarsılmaz ve düşüncesizce sergilenen bir bağlılık olmamalıdır; Parlamento sadık elçilerden ibaret bir kurultay değildir. Gerçek menfaatin müzakere yapılarak tespit edilmesi gerekir ve ulusal menfaatin, krallığın diğer sabit ve sürekli menfaatlerinin belirlenmesi eş zamanlı süreçlerdir.

Bu nedenle Burke'ün mesela ticari menfaati temsil eden bir Parlamento üyesinin ve Parlamentonun her üyesinin ulusal menfaati temsil ettiğini düşünmesinde gerçek bir tezatlık söz konusu değildir. Bunların her ikisi de aynı sürecin öğeleridir: hem bu öğeler hem de sürecin tümü mantıksal müzakerelerden doğar ve hiç biri, üyenin Parlamento dışı herhangi bir grubun iradesi veya fikirlerini iletmesini gerektirmez. Menfaatler sadece Parlamentoda ve münazara yolu ile tespit edilebilir. Menfaatlerin tespiti her türden menfaatin temsilcisi olan kişilerin katılımını gerektirir ki böylece tüm fikirler münazara süresince gün ışığına çıkarılacaktır. Burke açısından bu durumun çatışan grupların istekleri arasında uzlaşmaya varılması ile bir ilişkisi yoktur; hükümet bir mantık meselesidir, irade değil. Fakat mantık, konuya ilişkin her bakış açısından ciddi ciddi düşünüp taşınmayı gerektirir.

Dahası, bilgi gerektirir. Harekete geçmeden ya da müzakerelerde bulunmadan önce, Parlamentonun bazı şeylerin yanlış olduğunun ve yanlış olan şeylerin ne olduğunun bilincinde olması gerekir. Menfaatler üzerine yapılan mantık müzakereleri boşlukta gerçekleştirilmez; üzerinde çalışılması gerektiğine dair veri gerektirir. Bu veri hisler, ihtiyaçlar, insana has

belirtilerdir; bu yüzden meclisin onlarla ilgili doğru bilgiye sahip olması ve aslında halkın hislerinin bir yansıması olması gerekmektedir. Bir hekim yalnızca belirtileri bilindiği zaman müdahale edebilir; maharetli bir işçi yalnızca neye ihtiyaç duyulduğunu bildiği zaman işe koyulabilir. İşte bu bakımdan halkın hislerinin net bir şekilde aktarılması da temsil için bir önkoşuldur. Burke açısından, bu durum kendi içinde temsil değil; temsilin işler hale gelmesi için gerekli olan malzemedir.[478] Bu yüzden, Parlamentonun halkın hisleri hakkında edindiği bilgi doğru olduğu müddetçe, bu bilginin kaynağının ne olduğunun bir önemi yoktur.

Bu bilgiye dayanarak, her menfaatin en az bir başarılı temsilcisinin katıldığı mantık müzakereleri ulusal menfaatleri ortaya koyar. Burke bu müzakerelerin çoğunluğun hâkim olduğu bölünmüş oylarla değil, mutabakat ve uyum ile sonuçlandığını düşünür. Parlamentonun cevabı bulana dek müzakerelere devam etmesi gerekir ve Burke bir cevap elde etmenin mümkün olduğu görüşündedir. İşte herhangi bir yer ya da menfaatten olan temsilcilerin sayısının önem arz etmemesinin sebebi de budur. Oy vermenin, Parlamentoda kafa saymanın bir anlamı yoktur; asıl gerekli olan bütün gerçekleri ve tartışmaları net ve bilgece ortaya koyulmasıdır. Ayrıca bir grubun geçerli şikâyetlerinin olması da temsil edilmediğinin kanıtıdır. Eğer söz konusu grubun menfaatinin Parlamentoda yetenekli tek bir üyesi dahi varsa, menfaati gözetilecektir. Çünkü önemli olan oyu değil, öne sürdükleridir. Parlamentonun fikir birliğine varacağı varsayımı, insanlardan uzun vadede başarılı bir temsilcinin kendi menfaatleri için yaptıklarını onaylamalarının beklenebileceği varsayımı ile paraleldir; ikisi de aynı temele dayanır. Tüm bu fikirler bütününün hepsi -elitin halkı temsili, seçim bölgelerinin fiilen ve asli olarak temsili, parlamenter müzakere süreçleri, halkın hislerinin net ve doğru olarak yansıtılması- bir araya gelerek Burke'ün siyasi temsil görüşünü oluşturur. Son zamanlarda bir yorumcunun dediği gibi Burke'ün, "temsili fonksiyonunun aksine" meclisin müzakereci fonksiyonunun altını çizdiğini söylemek, yanıltıcı olur.[479] Müzakere, Burke için "temsili fonksiyonun" merkezidir; onun temsil kavramı da düşüncesi gibi oldukça karmaşıktır.

O halde Burke için, meclisin halkın hislerinin doğru bir aktarımına ihtiyaç duymasıyla sınırlandırılmış anlam dışında, temsilcinin seçmenlerine danışmak gibi bir yükümlüğü yoktur. Hatta bu bile temsil için önkoşul oluşturan bir kısım değildir ve bir takım aracılarla gerçekleştirilebilir. Burke'ün bu konu üzerindeki fikri, düşüncesinin diğer kısımlarıyla da ilişkilidir ve her biri bu fikri karşılıklı destekler durumdadır. Bu durum onun

antidemokratik, imtiyazların gereksiz şekilde genişletildiği elitist karşıtlığı ile halkın temsilinden çok menfaatlerin temsiline odaklanması ile ilgilidir. Yine bu durum Burke'ün fikir ve irade değil, bilgi ve mantık meselesi olarak gördüğü hükümet ve politika görüşüyle; siyasi meselelerin bulunabilecek doğru cevapları olduğu fikriyle alakalıdır.

1857'de George Harris, "çoğunluğun menfaatinin" temsil edilmesi gereken ve bir devleti oluşturan birkaç menfaatten yalnızca biri olduğunu ileri sürerek yükselen demokratik gelgitlere karşı bir son dakika savunması gerçekleştirmiş olsa da, günümüzde kimse Burke'cü temsil görüşünü kabul etmemektedir. Bunun sebebi modern dünyanın bu yaklaşım ve varsayımların çok azını paylaşmasıdır.[480] Fakat Burke'ün zamanından beri temsil kuramcılarının çoğuna göre siyasi sorular doğru cevabı olmayan kaçınılmaz şekilde tartışmalı sorulardır. Menfaatler ise tanımlanmasına katkıda bulunma hakkı bulunan kişilerin menfaatleridir ve toplumda güvenilir bir elit grup yoktur. Bu kuramcıların çoğu için siyasette temsil edilen menfaatler değil, halktır. Bir diğer kesim kuramcı menfaatlerin temsilinden bahsetmeye devam etmektedir fakat diğer tüm varsayımlar ortadan kalktığında farklılık önemini hayli yitirmektedir.

9. Menfaat Sahiplerinin Temsili: Liberalizm

Bize Burke'ün görüşünden çok daha yakın başka bir görüş, onun zamanında, Atlantik'in her iki yakasında da Liberaller tarafından dile getiriliyordu. Amerika'da temsil açık bir biçimde kişiler üzerine idi ve menfaatler iyi yapılandırılmış bir hükümet tarafından ehlileştirilmesi gereken kaçınılmaz fenalıklardı. İngiltere'de Faydacılık sadece kişilerin menfaatlerini desteklemekle kalmayıp, menfaati gittikçe büyüyen bir kişisel kavram haline getirdi. Liberalizm kuramcıları genellikle temsilin "tüzel kişiler, menfaatler ya da toplumsal sınıflardan çok bireylere yönelik olduğunu ve ayrıca ekonomik görünüşlerinin bireyselliği ile uyum içinde olmak üzere, temsilin mantıksal, bağımsız, münferit kişilere dayalı olduğunu düşünüyorlardı.[481]

Amerika'da bu durum eşit seçim bölgeleri kavramı veya Temsilciler Meclisi için kurulmuş olan "kitleler aracılığıyla temsil" kavramlarında kendini göstermektedir. Anayasa kongresinde bazı konuşmacılar, "çoğunluğa" karşı "mülkiyet" için bir teminat olarak Senatoyu savunmuştur ve kurucu atalarımızdan çoğu demokrat olmaktan çok uzaktır; halkın temsilinin mutlaka tüm halkın temsili anlamına gelmesi gerekmez. Fakat Liberaller, oy kullanma hakkı için mülkiyet yeterliliklerini savunduklarında, genellikle mülkiyetin bireydeki en saf kapasite, istikrar ve iyi niyet belirtisi olduğu gerekçesi ile bu kriteri haklı çıkarmaya çalışırlar. Oy kullananların mülkiyet bakımından herhangi bir niteliğe sahip olmalarını şart koşmanın nedeni, bazılarının içinde bulunduğu kötü durumun kendi iradeleri olmadığının düşünülmesine neden olmasından ötürü bu insanları hariç tutmaktır."[482] Benzer şekilde ne İngiliz Liberalizmi ne de Amerikan versiyonunda asli temsil gibi bir tartışma vardır.[483]

Alexander Hamilton, John Jay ve özellikle de *Federalist Yazılardaki* James Madison için temsili hükümet, çok fazla sayıda insanı tek bir yerde toplamanın imkânsız olmasından dolayı doğrudan demokrasi yerine edi-

nilmiş "vatandaşların yüz yüze buluşmasının yerine geçen" bir araçtır.[484] Gördüğümüz gibi bu doktrinde İngiliz geleneğinden derin bir tını vardır ve doğrudan demokrasi doğrultusunda herhangi bir tercih ile ilişkili olması gerekmez. *Federalist*'te ifade edilen *görüşte* temsil, doğrudan katılımın yerini alsa da elbette çok daha fazla tercih edilebilecek bir ikame şeklidir. Fakat onlarınki, Burke'ün fikri ile hiç ilgisi olmayan menfaatlerin temsili kavramından çok, insanların temsili kavramına daha uygundur. "Temsil olmadan vergi tiranlıktır" devrimci sloganından sadece 10 yıl kadar sonra, *Federalist Yazılar* yazarlarının hükümete katılıma kişisel bir hak gibi muamele etmesi neredeyse kaçınılmazdı; demokrasiden korktukları için ve demokrasiye karşı çıktıkları için; temsil bu katılıma imkân sağlayabilecek makbul bir yol gibi görünüyordu. Bu Madison'ın da dediği gibi: "devletin tüm işlerinin vatandaşın "bizzat kendisi tarafından" halledilmesi yerine; hükümetin halkın geri kalanı tarafından seçilmiş az sayıda birkaç vatandaşı görevlendirmesi…" anlamına geliyordu.[485]

Fakat eğer temsil, kişilerin temsili haline geldiyse bundan, menfaat kavramının ortadan kaybolduğu sonucunun çıkarılması gerekmez. Menfaatler Liberal zihniyet ve siyasette merkezi bir rol oynar fakat Burke'cü anlayıştan çok daha farklı şekilde algılanır. *Federalist*'te menfaat kavramı Burke'te olduğundan çok daha fazla çoğulcudur ve özünde de aşağılayıcıdır. Menfaatler "gruplaşmalarla" özdeşleştirilir ve kötüdür. 10. *Federalist* makalesinde Madison, insan becerilerinin çeşitliliğinin mülkiyete, dolayısıyla da toplumda çeşitli menfaatlerin oluşumuna yol açtığını ileri sürmektedir. Menfaatler artık halkı meydana getiren net, kapsamlı, nesnel gruplamalar değildir; insanlar ya da mekânlar artık bir menfaate "ait" değillerdir ya da bir menfaatten "pay sahibi değillerdir." Menfaat, kişilerin "hissettiği" bir şeydir.[486] Madison için, menfaatler çoğul, büyük ölçüde öznel, değişken uyuşmalardır ve ulusun refahı ile çatışmaları muhtemeldir.

Hala "arazi sahipliğinden doğan menfaat" ve "üretim menfaati" mevcutken,"bu menfaat sınıfları farklı durumlarda farklı üretim ve toprak türüne; imalat ve ticaretin farklı dallarına göre alt gruplara ayrılabilirler."[487] Bu ekonomik gruplandırmalar diğerlerinin siyasi, dini veya diğer konulardaki tesadüfî farklılıklarına ya da liderlerin şahsiyetlerine olan bağlılığa dayalı olarak bir bütün halini alabilir ya da ayrışabilir.[488] Toplumlar çeşitli menfaatlere ayrılır "çünkü toplum, fakir ve zengin, borçlu ve alacaklı, arazi sahipleri, üretimsel ve ticari menfaate sahip kişiler, çeşitli bölge sakinleri ya da bölgenin kendisi, herhangi bir siyasi liderin takipçileri veya herhangi bir dini tarikatın mensuplarından oluşur".[489]

Burke, çoğu kez o ya da bu menfaatten söz ederken, Madison neredeyse her zaman menfaatten çoğul şekilde bahseder.[490] Madison'ın düşüncesinde belli konularda belli bir davranışı dikte eden tek bir menfaate sahip gruplar ya da bütün bir ulus yoktur. Ona göre daha çok, herkesin farklı zamanlarda farklı ihtiyaç ve durumlar açısından çeşitli menfaatleri vardır. Madison'ın düşüncesindeki "menfaat" kavramı nerdeyse Burke'ün "fikir," "irade" ve hatta "his" ve "hassasiyet" kavramları ile yer değiştirebilir hale gelir. Bunların hiç biri nesnel ya da gayrişahsî olarak değerlendirilmediği gibi Madison'a göre menfaatler hiç de "bağımsız" değildir. Bir kişi menfaatinin ne olduğunu düşünüyorsa, menfaati odur, tıpkı fikrinin ne olduğunu düşünüyorsa fikrinin o düşündüğü şey olması gibi. Aslında Madison'a göre menfaatler, Burke'ün "fikirlere" atfettiği özellikleri taşırlar; nesnel, kişisel, değişken, güvenilmez ve genellikle ulusun gerçek refahına muhalif yapıdadırlar.

Yine de Madison için, "halkın gerçek refahı" diye bir şey vardır. Hala nesnel bir fayda söz konusudur fakat "menfaatler," söz konusu olan bu "gerçek refahı" ifade etme durumundan "fikirleri" ifade etme durumuna geçmişlerdir. Aslında bu bile çok doğru değildir çünkü *Federalist* bazen iki farklı menfaat türü belirlemiştir: bir yanda "gerçek menfaatler" ya da bir kişinin "genişletilmiş ve sürekli menfaatleri" ve diğer yanda "anlık tutkular ve doğrudan menfaatler" ya da "doğrudan ve ölçüsüz kazanç uğrunda tahammülsüz bir açgözlülük."[491] İkinci kavram, *Federalist*'te menfaatin merkezindeki anlayıştır. İlki ise asla tek başına değil; her zaman diğerine kıyasla karşımıza çıkar. Menfaat kavramı genellikle bunlara uygulanabilir olmasa bile yine de kapsamlı bir şekilde ve uzun vadede nesnel refah ya da fayda gibi kavramların olması gerekir.[492]

Kişilerin temsili olsa bile, halkın değişken ve çoğulcu menfaatleri, Madison'cı temsilde önemli bir rol oynar. Çünkü insanları güdümleyen menfaatleridir ve halkın temsilcilerinin çok sayıda ve değişken nitelikteki bu menfaatleri yükseltmeye çalışacağı varsayılır.*Federalist*'te temsilcinin görevi asla bu şekilde ele alınmadığı için bu konuya hiç açıklık getirilmemiştir.Temsil ancak bu varsayıma dayalı olarak, Madison'ın söylediği şekilde gruplaşmalara bir çözüm önerebilir. İşte bu nedenle gruplaşma kuramı ve çözümlerini -Madison'ın doktrininin bazen yanlış anlaşılmış bulunan bir kısmını-incelemeliyiz.

Onuncu *Federalist* makalesinde tanımlanan gruplaşma, bir grubun menfaatleri ile aşağı yukarı eşdeğerdir. "Genelin çoğu ya da azına tekabül etsin ya da etmesin, diğerlerinin haklarına ya da toplumun sürekli ve kitle-

sel menfaatine karşı olan; ortak bir tutku dürtüsü veya menfaat ile harekete geçirilen ya da bir araya getirilmiş belli sayıda vatandaştır."[493] Gruplaşma içindeki bu olumsuz etki ve bölücü unsur iyi organize olmuş bir hükümet tarafından bir şekilde zararsız hale getirilmelidir. Madison bu açıdan, yeni Anayasanın iyi düzenlenmiş bir yönetim olduğunu çünkü temsili bir hükümet olma özelliğini taşıdığını iler sürer: "Bir cumhuriyet, bundan kastım bünyesinde bir temsil düzeni bulunan bir hükümettir, farklı bir bakış açısı sunar ve [gruplaşmanın sebep olduğu sorunlara] aradığımız çözümleri müjdeler."[494]

Peki, temsil gruplaşmaları nasıl etkisiz hale getirir? Bu noktada bazı Madison yorumcuları Madison'ın verdiği cevabın, temelinde Burke'ün seçkincilik fikrine paralel olduğunu ileri sürerler: temsilciler, mantık ışığında sakin bir şekilde tartışabilen, tutkulardan arı, daha üstün niteliklere sahip kişiler olacak ve böylece seçmenlerinin bölücü nitelikteki isteklerine meydan vermeyi reddedeceklerdir. Yalnızca "insanların iradelerini yansıtmak" yerine, herkesin yararına olacak şeyler üzerinde müzakere edeceklerdir.[495] Yorumcular, onuncu *Federalist* makalesinden temsili, bir filtreye benzeten o ünlü paragraftan alıntı yaparlar. Bu filtre "halkın görüşünü, dirayeti ülkesinin gerçek menfaatlerini en iyi şekilde algılayabilecek, vatanseverliği ve adalet sevgisini geçici ya da taraflı düşünceler için feda etmeyecek, seçilmiş belli bir vatandaş kitlesi kanalından geçirerek arıtır ve çoğaltır."[496] Fakat bu paragrafın asıl önemini kavramak için metin içinde okunması gerekir. Madison, cumhuriyetin demokrasiden iki farklı şekilde ayrıldığını ifade eder. İlki, bir cumhuriyette temsilin var olduğudur: hükümet halkın geri kalanınca birkaç kişiye devredilmiştir. İkincisi, bunun bir sonucu olarak cumhuriyet demokrasiden daha geniş bir coğrafi alan ve daha fazla sayıda vatandaşa sahip olabilir. İlk farklılığın etkisi gruplaşmanın zararlarına nazaran en son bahsettiğimiz etkiye filtre görevi görmektedir. Fakat Madison temsil başlığı altında şunları ifade etmeye devam eder: *Muhtemeldir ki* halkın sesi temsilciler tarafından duyurulduğunda, bu amaçla bir araya gelen halkın kendisi tarafından duyurulduğu zamana nazaran, kamu yararına olan şeylerle daha uyumlu çıkacaktır.

Diğer taraftan bu etki tersine çevrilebilir. Bölücü tavırlı, yerel önyargılara ya da hain planlara sahip olan kişiler, entrika, yolsuzluk veya diğer yollarla önce oy hakkı elde edip sonra da halkın menfaatine ihanet edebilirler.[497]

İşte bu nedenle, söz konusu filtrenin çarpıtıcı bir mekanizmaya dönüşmesi, arzu edilmeyen şeyleri değil arzu edilen şeyleri filtrelemesi muhte-

mel bir durumdur. Madison bu durumda daha üstün nitelikteki akıllar yoluyla sağaltmaya bel bağlamaz hatta yalnızca bir sayfa önce şöyle ileri sürer:

Aydınlanmış zihniyete sahip bir devlet adamının çatışan bu menfaatleri dengeleyeceğini ve onları halka hizmet eder hale getireceğini dile getirmek boşunadır. Bu türden bir devlet adamı her zaman onlara yardımcı olamayabilir. Çoğu durumda bir tarafın bir başkasının haklarını ya da bütünün yararını hiçe sayarak elde edeceği doğrudan menfaate baskın gelecek dolaylı ve uzak sebepleri göz önünde bulundurmadan böyle bir dengeleme asla yapılamaz.[498]

Dirayetli temsilcilerin filtreleme etkisi, gruplaşmanın doğurduğu kötülüklere karşı muhafızlık edemez. Madison'ın bel bağladığı şey cumhuriyetin ikinci özelliğine dayalıdır: geniş çaplı, dolayısıyla da çeşitli olabilir. Geniş ve çeşitliliğe sahip bir devlette dirayetli ve halktan yana temsilciler bulma ihtimali daha fazladır fakat yine de bu ihtimale güvenilemez ve Madison'ın asıl beklentisi de zaten bu değildir. Onun en önemli beklentisi geniş bir devlette birbirinden bağımsız daha fazla sayıda menfaat olacağıdır ve dolayısıyla da etkili gruplaşma hareketi için birleşebilme ihtimalleri daha az olacaktır.

Küreyi genişletin ve daha geniş çeşitlilikte kişi ve menfaati kapsayın; genelin içinden bir çoğunluğun diğer vatandaşların hakkını işgal edebileceği ortak bir güdüye sahip olmasını daha az olası hale getirmiş olursunuz; ya da eğer böyle ortak bir güdü zaten mevcutsa, kendi gücünü keşfetmeleri veya diğerleri ile birlik içinde hareket etmeleri ... daha zor hale gelecektir.

Bölücü liderlerin etkisi belli Eyaletlerde bir ateşi tutuşturabilir fakat diğer Eyaletler boyunca etkisini gösterebilecek bir yangın felaketini yaymaya gücü yetmeyecektir.[499]

Madison'ın öngördüğü sistemde eylem tehlikedir ve onu etkisiz hale getireceği düşünülen şey de bir açmazdır; ya da onun tabiri ile: denge. "İstikrar" sağlanabilmesi için, bölücü menfaatlerin, "etkisiz hale getirilmesi," "kontrol altına alınması" ve birbirlerine karşı "dengelenmesi" gerekir.[500] Bu, Burke için ne kadar da garip olurdu! Burke'e göre ulusal refah, Parlamentoda dirayetli ve akılcı temsilcilerin halkın minimum seviyede müdahalesi ile müzakere ederek menfaatleri keşfetmesi ile ortaya çıkar. *Federalist* makalelerin yazarları bu durumu anlayabilir fakat onlar aynı zamanda kongre liderlerinin halkın asla bilinçli bir şekilde yapmayacağı bir şey hususunda, onların menfaatlerine kasıtlı olarak ihanet edecek şekilde davrandıklarını düşünmeye de canı gönülden hazırdırlar.[501]

Madison'a göre, halkın refahı hareketsizlik ve istikrar ile sağlanabilir. Nadir görülen bazı durumlarda pozitif hareket gerektiği zaman, bunu destekleyecek güçlü bir çoğunluğun sağlanmasında güçlük çekilmeyeceğini varsayar. Onun kaygısı bölücü menfaatler üzerine kurulmuş olan hareketleri engellemektir ve temsilin hizmet ettiği diğer bir amaç da budur. Temsil, herhangi bir bölünmenin çoğunluk haline gelmesini zorlaştıran geniş bir cumhuriyeti mümkün kılar. Fakat daha geniş bir bağlamda Madison temsili, tehlikeli sosyal çatışmaların dengelenip önünün kesilebileceği yer olan tek bir merkezi alanda toplamanın bir yolu olarak tasavvur eder.[502]

Bu nedenle temsili hükümetin görevi, bir anlamda, çoğunlukta olan sosyal güçleri meclise getirmek ve orada zaman geçirmelerini sağlamaktır. Bu noktada Madison'ın gruplaşmaların menfaatindense daha mantıksal, nesnel ve geniş kapsamlı menfaatlere -onun "gerçek" veya "genişletilmiş ve sürekli" menfaatler adını verdiği menfaatlere- yaptığı atfın önemini kavrama noktasına geliyoruz. Madison; zamanın, ihtiras ve önyargıyı sağaltıp; mantığın yumuşak sesinin doğrudan ve bencilce kazanıma baskın gelmesine imkân vereceğini umar. Bunun sonucu olarak da temsili hükümetin görevi, mantığın sesi görevini yerine getirene kadar statükoyu muhafaza etmektir.[503] "Menfaat sahibi kişiler" bazen insanları "bazı anormal ihtirasların ve yasadışı avantajların" peşinden koşmaya yöneltse de "insanların kendileri de bir süre sonra bu yolları kötüleyip ayıplayacak duruma geleceklerdir."[504] "Toplumun serinkanlı ve ihtiyatlı anlayışının, tüm hükümetlerde yöneticilerin görüşlerine baskın gelmesi gerekmesinin; aslında, önünde sonunda tüm özgür hükümetlerde baskın gelecek olmasının" nedeni budur.[505] Burke gibi Madison da yeterli zaman ve bilgi verildiğinde sıradan insanların bile ışığı görmesinin mümkün olabileceğini düşünür. Fakat Burke temsili, insanların önünde sonunda harekete geçmeyi kabul edeceği umudu ile Parlamento'da doğru sonuca ulaşmak ve onu işler hale getirmek için bir araç olarak kabul eder. Onun aksine Madison insanlar arasında, mantık hâkim olana dek, temsili, meclisteki dolayısıyla toplumdaki hareketin önünü kesmenin bir yolu olarak görür.[506]

Sonuç itibari ile menfaatlerin temsilinden ziyade kişilerin temsili ile ilgilenmesine rağmen Madison, bu etkinliği menfaatlerin isteklerle uyumlu şekilde izlenmesi olarak kabul eder. Ulus içindeki çeşitli bölücü menfaatler ancak her temsilci kendi seçim kitlesinin bölücü menfaatlerinin peşinden giderse hükümet içinde birbirlerini dengeleyebilirler. Toplumdaki tehlikeli güçler dengelemek ve durdurmak için meclise kadar getirilirlerse zararsız hale getirilebilirler. Bu durum, bir yorumcunun *Federalist* makalelerin

yazarlarının, temsil edilenleri "özgün bireylerden çok, çeşitli menfaat ve güdü deposu olarak gördüğünü" ifade etmesine neden olmuştur.[507] Bu fazla sert bir yorum olabilir; insanlar, bireyler olarak algılanırlar fakat bütün bireyler temel olarak menfaatlerle güdülenirler. Menfaatlerin ve güdülerin bağıntılı hale geldiğini söylemek Madison'ın menfaat kavramındaki nesnelliğinin altını çizmenin başka bir yoludur. Ayrıca kişilerin, bireyler olarak menfaatlerini sık değiştirmeleri ve menfaat gruplaşmalarının değişken ve geçici olması da önemlidir. Bu önemli gerçeklik, biz kişilerin sadece "çeşitli menfaatlerden oluşmuş bir depo" olduğunu söylediğimizde şekil değiştirir. Fakat *Federalist*'in hükümete "menfaatleri yönlendirmek için sınırlayıcı, dengeleyici ve denkleştirici bir mekanizma" olarak yaklaştığı ve temsilden de bunu kast ettiği de bir gerçektir.[508]

Federalist yazarlarının menfaat ve temsil hakkındaki varsayımlarında potansiyel bir güçlük bulunmaktadır. Bir yandan, yazarların temsili hükümetten yapmasını beklediği şeyler varken, temsilcinin seçmenin menfaatini takip etmesi gerekmektedir. Diğer yandan bu menfaatler öznel, değişken ve istikrarsızdır. Bir temsilcinin bu menfaatleri, peşlerinden gidecek kadar iyi tanıması mümkün müdür? Bu problem *Federalist* makalelerinde yer almaz. Fakat Madison'ın Anayasa Kongresindeki bir cümlesinden oldukça karamsar bir cevap çıkarılabilir: eğer halkın fikri bizim rehberimiz olsaydı hangi yolu izlememiz gerektiğini söylemek zor olurdu. Kongrenin hiçbir üyesi seçmenlerinin fikrinin ne olduğunu şurada şu dakika dile getiremez; buradaki üyelerin sahip olduğu bilgi ve ışığa sahip olsalardı aşağı yukarı ne düşünürlerdi ancak bunu söyleyebilir ve yine de onların şu andaki düşünme şekillerinin altı ay ya da bir sene sonraki halinin ne olacağından emin olamaz.[509]

Peki, menfaatler ve fikirler birbirinin tamamen aynı mıdır? Bir temsilci seçmenlerinin menfaatlerini onların fikirlerini bildiğinden daha iyi bir şekilde bilebilir mi? Temsil kuramı açısından öznel menfaat görüşünün doğurduğu güçlükler bu noktada önceden ima edilmektedir. Bir bütün olarak *Federalist* temsilcinin, seçmenin menfaatlerini peşinden gidecek kadar iyi bilebildiğini varsayar gibidir.

Burke'ün bakış açısındaki bir temsilciden farklı olarak Madison'ın temsilcisi, seçmenlerinin menfaatlerini kendilerinden daha iyi bilmez; bilakis, bu bağlamda kabaca onlarla aynı durumdadır. Onların menfaatlerini daha ileri bir duruma getirmesi, oldukça duyarlı bir hareket olarak algılanır ve zaman içerisinde genişletilmiş ve mantıksal bir görüş hâkim olduğunda, bu hâkimiyet hem meclis bünyesinde hem de halkın zihninde gerçekleşir.

Siyaset, Burke için olduğu kadar, Madison için bir ilim ve mantık alanı değildir. Ona göre siyaset daha çok baskı ve fikirler alanıdır. Meclis üyeleri karar vermek zorunda oldukları "meselelerde savunucu ve taraftırlar". "Menfaatlerin [üyelerin] kararlarını etki altında bırakması ve olası bir şekilde dürüstlüklerini bozması ise beklenir."[510]

Burke'ün menfaat görüşü ile bir mantık ve erdem meselesi olarak siyaset arasında bir bağlantı vardır; hükümet şekillerinin, hükümetler doğru kişiler tarafından yönetildiği müddetçe önemli olmadığı kanaati ile de. Aynı şekilde Madison'ın siyaset ve menfaat görüşü, doğru türden kişilere güvenmek istemeyişi ("yönetimdeki kişi her zaman aydınlanmış bir devlet adamı olmayabilir") ve hükümet şeklindeki ısrarcılığı ile bağlantılıdır.[511]

Öznellik yönünde bir diğer adım da İngiliz Faydacılar tarafından atılmıştır. Farklı şekillerde de olsa tüm insanların daima; bazı kişilerin ise genellikle kendi menfaatlerine göre güdülendiklerini ileri sürerler.[512] En düşük seviyede çoğu kişi her zaman kendi menfaatini bir başkasınınkine tercih eder. Kuşkusuz, Madison aynı fikirdedir fakat yine de o, menfaatlerden bahsederken grupların ortak noktalarını düşünmektedir. Onun düşüncesindeki gruplar Burke'ün düşüncesindeki menfaat sahiplerinden daha küçük, daha çoklu ve daha geçicidir fakat sonuçta grupturlar. Faydacı yaklaşımdaki menfaat kavramı daha özneldir ve temelinde her bireyin kendisine özeldir. Bu, Faydacı yaklaşıma sahip olanların birlikte anıldığı ve onların felsefi ve ekonomik çalışmalarında geliştirilen bir menfaat kavramıdır. Onların siyasi kuramlarının daha farklı olduğunu ileride yine göreceğiz. Fakat Faydacı yaklaşıma sahip biri, bir kişiye ekonomik bir varlık olarak baktığı zaman iş alanında şahsi menfaat görür.

Ayrıca herkes, kendi menfaatinin ne olduğuna karar verebilecek en güvenilir olmasa da iyi bir yargıçtır. Bentham'ın da dediği gibi, "Hiç kimse, neyin senin menfaatine olduğunu senin kadar iyi bilemez."[513]

Her birey kendi menfaatinin en iyi koruyucusudur çünkü ya diğer kişiler onu koruyamayacak kadar bencildir; ya onu koruyabilecek kadar iyi bilmiyorlardır ya da bunların her ikisi de geçerli olabilir. Bundan şu sonuç çıkarılır ki hiçbir hükümet sorumlu olduğu kişilerin menfaatine en uygun şekilde hareket edemez ya da en azından kendilerine bırakılacak olsa, onların kendi menfaatlerine hareket edeceği kadar iyi hareket edemez.[514] Adam Smith'in düşüncesinde bu yargı meşhur "görünmez el" kavramını doğurur: kendi menfaatinin peşinde koşan her kişi, herhangi bir devlet otoritesinin yapabileceğinden daha üstün nitelikte sosyal bir fayda oluşturur.[515] Ekonomi ile ilgili eski yazılarında da olsa Bentham gibi Faydacı yaklaşıma

sahip birisi bu doktrin ile aynı fikirdedir: "Hükümetin ayırdığından ya da ayırabileceğinden daha fazla vaktini ve zamanını servetinin miktarını artırıp onu korumanın yollarına adayan her bireyin, kendi durumu ve kendi adına, hükümetin seçeceği yoldan daha tesirli bir yol seçmesi mümkündür."[516] İşte bu nedenle hükümete yol gösteren en uygun ilke "sessiz kalmaktır."

Böylesi öznel bir menfaat görüşünden ne çeşit bir temsil kuramının ortaya çıkacağını tahmin etmek zor değildir. Eğer hiç kimse bir diğerinin menfaatine hareket edemiyorsa, o zaman temsilcilerin mottosu hükümettekilerle aynıdır: sessiz ol. Asli bir etkinlik olarak temsil imkânsız hale gelmektedir. Temsilci (bir birey olarak) sadece kendi menfaatine göre hareket edebilir. Fakat bazı insanlar, diğer insanların menfaatlerini kendi menfaatleri kadar gözetmekten zevk alırlar ve bazı kurumlar, eğer gücü yetiyorsa bir temsilcinin diğerlerinin menfaatlerini yükseltmesini kişisel olarak avantajlı hale getirebilir. Fakat temsilci bunu başaramaz çünkü diğerlerinin menfaatlerinin ne olduğunu bilmez. Bu durumda temsilcinin yapabileceği en fazla şey, sorumlu olduğu kişilerden aldığı talimatlara göre hareket etmektir; eğer sorumlu olduğu kişilere ne yapacağını yeteri kadar sık sorarsa bu kişilerin menfaatlerini yükseltmesi mümkün olabilir. Fakat uç bir noktadan yaklaşacak olursak bu durum temsilcinin sorumlu olduğu kişilerin kendi yaptıkları bir hareket halini alır; temsilci ise sadece diğerlerinin elindeki bir kuklaya dönüşür. Bu nedenle şekilci temsil diye bir şey söz konusu olabilir ya da "simgeleyerek temsil," fakat bağımsız bir şekilde başkalarının adına hareket edebilmek ve yine onlardan bağımsız takdir yetkisine sahip olmak mümkün değildir.

Fakat tuhaf olan şudur ki bu aslında Faydacıların geliştirdiği bir temsil kuramı değildir. Farklı bir menfaat kavramının baş gösterdiği ekonomi dışındaki diğer başlıklar üzerine yazılarak oluşturulmuştur.[517]

Tüm Faydacı yazarlar "ortak" ve "genel" menfaatin, kamu yararının varlığını kabul ederler.[518] Bentham, her toplumda evrensel menfaatler olduğunu savunur. Bu evrensel menfaatler, "toplumunu oluşturan çeşitli kişilerin menfaatlerinin toplamı" ya da "bütünüdür." Bu, tıpkı Smith'in görünmez el kavramına benzer ve Bentham'ın bazen bu doktrini ekonomide kabul ettiğine şahit olmuşuzdur. Fakat Bentham ayrıca bir hukuk reformcusudur; kamu yararının daima özel arayışlardan otomatik bir şekilde ortaya çıkmadığını gayet iyi bilir.[519]

O zaman, Bentham bize, yasa kapsamında her bireyin hem kamusal hem de özel menfaatleri; hem sosyal hem de kendini ilgilendiren menfaatleri olduğunu ifade eder.[520] Bentham'ın kamusal ve sosyal menfaatleri

"Ulusal menfaat" ile uyumu olanlardır. Bütünün yararı, toplumun bütünlüğü ya da her bir üyenin sosyal menfaatidir. Fakat çoğu kişi kendini ilgilendiren kişisel menfaatini tercih eder. "Olağanüstü derecede kuvvetli bir dürtü ya da tahrikin neticesi olan nadir ve kısa ömürlü feveranlar dışında; her insanın, içindeki şahsi menfaati sosyal menfaatten daha baskındır: diğer tüm insanların menfaatine karşılık kişinin kendi bireysel menfaati."[521] Bentham açıklayıcı bir kıyaslamayla, "istisnaların çok nadir olup mantık çerçevesinde delilik kadar sık örnek gösterilmeyeceklerini" ifade etmiştir.[522]

Yasa koyucunun görevi, insanların kendilerine dönük hareketlerine ceza ve sosyal hareketlerine de ödül biçmektir. Böylelikle ikincisi daha cazip hale gelecektir. Yasa, kişilerin toplumun zararına olacak şekilde davranmasını itici; toplumun yararına olacak şeyleri ise çekici hale getirmelidir. O zaman kişiler (cezadan kaçmak ya da ödül elde etmek amaçlı olarak) kendi menfaatleri uğruna hareket edebilirler, bu yüzden de genelin menfaatleri için de katkı sağlarlar. Ekonomi alanı dışında sözünü ettiğimiz görünmez el yasa koyucunun elidir.

Fakat bu durum yasa koyucunun en azından halkın menfaatine olacak şeyin ne olduğunu bilmesini; ayrıca kendi bireysel menfaatleri açısından da uygun yasa yapabilmesi için yeterli derecede motivasyona sahip olmasını gerektirir. Tam aksini beklesek de Faydacılar bunun mümkün olduğu kanaatindedirler. Bunlara rağmen Bentham'ın tek, büyük ve usta bir yasa koyucu hayal etmesi, onun özgeciliğine dayalıdır; o, diğerlerine yardım etmekten zevk alan nadir kişilerden biri olacaktır.[523]

Fakat *o yasa koyucunun* yerini, kurumsallaşmış bir meclis alır almaz özgecilik fikri artık tek başına ikna edici bir tez gibi görünmeyecektir. Hükümetin özel menfaatinin, halkın menfaatini izlemesini sağlayan kurumsal tedbirlerle yer değiştirmesi gerekecektir. İşte Faydacılarla *Federalist* yazarlarının hemfikir olabilecekleri nokta da tam burasıdır: "her bireyin şahsi menfaati, kamu hakları üzerinde bir başlangıç seviyesi olabileceğinden... kişinin menfaati... o yerin kurumsal hakları ile bağlantılı olmalıdır."[524] Bentham'ın da ifade ettiği gibi:

Normalde yanlış yönetimin sebebi şöyledir: mesela yönetim, kötü yönetimin devam etmesi menfaatine olan- menfaatine, menfaati gereği isteklerine ve bunlara dayalı olduğu müddetçe kararlılığa sahip olan- kişilerin elindedir: meseleleri halletmek için burada gerekli olan şey ise... hükümet yönetiminin, iyi bir hükümetin kötü yönetimin yerini alması kimin menfaatine olacaksa onun elinde olmasıdır.[525]

Meclis, "menfaatleri toplumunkine benzediği oranda… daha da iyi olacaktır."[526]

Hükümet ve toplum arasındaki menfaat uyumu nasıl sağlanır? Çoğunlukla temsil yolu ile. Yorumlandığı ve uygulandığı şekiller değişkenlik gösterir fakat Faydacılar bu konuda hem fikirdir. Bir olasılık da James Mill tarafından sunulan oldukça basit bir çözümdür. "Toplum kendi menfaatine aykırı herhangi başka bir menfaate sahip olmayacağı için" gerekli olan tek şey "temsilcilerin menfaatlerinin toplumun menfaatleri ile tanımlanmasıdır."[527] Mill, bunun yolunun onları hizmetinde oldukları halkın bir parçası haline getirmek olduğunu ileri sürer. Her temsilci, kendi yaptığı yasalar altında yaşamak zorunda kalsın diye görev dönemleri kısa tutulmalı ve görevde rotasyon olmalıdır. İşte bu yüzden doğru yasa çıkarmak onun menfaatine olacaktır. Daha sonrasında Mill, hükümet ve toplumu bir bireyle benzeşme kurarak ele alır. Her birey kendi menfaatini ancak kendisi bilir ve onu yükseltebilir fakat toplumun bildiği ve yükselttiği bir menfaati vardır. Eğer toplumun yöneticiler yeteri kadar bir parçası iseler bu menfaati toplumla paylaşacaklardır. Bireyden topluma geçiş burada önkabule dayanır.[528]

Bentham, yalnızca yöneticileri söz konusu toplumun bir parçası haline getirmeye bel bağlamaz. Görevdekilerin, yeniden seçilmek istediği için seçmenler ne isterse onu yaptığı; seçmenlerin menfaatlerini ilerletmenin, görev sahiplerinin menfaatine olduğu şeklinde bilinen "görevden alabilirlik prensibini" ortaya koyar.[529] Fakat Bentham çoğunlukla bunun, yöneticilerin tek ve birleşik bir menfaati-tüm halkın menfaatini- ilerletmesi meselesi olduğu konusunda James Mill ile aynı fikirdeymiş gibi yazar. "Halk mı? Kötü yönetilmelerinden -evrensel menfaatlerinin bireysel ve kötü bir menfaate kurban edilmesinden- kazançları ne olabilir ki?[530] Halka seçimler aracılığı ile yöneticileri üzerinde kontrol yetkisi verin; bu yapının, halkın müşterek menfaati yerine getirilmiş olacaktır. Gerek duyulan şey "genelin menfaatinin tek menfaat olduğu bir yönetim şeklidir" ve bu da "herkesin" oy kullanmasına izin verilerek başarılabilir.[531]

Fakat toplum (Bentham'ın da işaret ettiği gibi), her biri hem "kamusal" hem de "şahsi" menfaatlere sahip bireylerden oluşur. Halkı oluşturan bireylere yetki verilmeden, halka hükümet üzerinde kontrol yetkisi verilmez; güçlerini uygun gördükleri şekilde kullanacaklardır. Eğer halk genellikle bireysel ve benmerkezci menfaatleri tercih ederse, onlara hükümet üzerinde kontrol yetkisi vererek kamu refahı nasıl sağlanabilir? Faydacılar insanlardan tek bir menfaate sahip birleşik bir bütün gibi bahsederek, bazen bu meseleyi düpedüz göz ardı ederler. Bu James Mill'in çözümüdür ve

bazen Bentham tarafından da kullanılmıştır. İkinci olasılık ise problem baş gösterdiği zaman insanların benmerkezci menfaatleri tercih ettiği temel aksiyomunu yadsımaktır. Evrensel oy hakkını haklı göstermek için Bentham şunları ileri sürer:

... bir varsayıma, -seçmenler ve her halükarda seçmenlerin çoğunluğu tarafından- kanıtlandığı kabul edilen bir gerçeğe göre, evrensel menfaatlerin ilerlemesine oyları ile ne kadar katkıda bulunulabilecekse o kadar katkıda bulunma eğilimi *vardır.*[532] Bentham'ın burada ifade etmeye çalıştığı şey daha önceki sözleri ile bunu ispatlamış olduğu değil; bu tecrübenin doğruluğunun ispat edilmiş olmasıdır; Bentham özellikle de Amerikan örneğinden etkilenmiştir.[533] Fakat bu söz ettiğimiz Bentham deliliğin, kamu yararı adına benmerkezci menfaatleri kurban etmekten daha sık rastlanır bir durum olduğunu düşünen Bentham ile aynı kişidir.

John Stuart Mill de aynı ikilemle epeyce boğuşur. O da kişinin derinlerde yatan bencilliğini kabul eder. Kişinin "benmerkezci menfaatleri diğer insanlarla paylaştığı menfaatlere;" "doğrudan ve direkt menfaatlerini de dolaylı ve uzak menfaatlerine" tercih etmesi "evrensel olarak gözlemlenebilir" bir gerçekliktir.[534] İşte tam da bu nedenden dolayı Mill temsili hükümetin, evrensel oy hakkının ve nisbi temsilin güçlü bir savunucusudur: "Yönetilen herkesin hükümette söz hakkına sahip olması önemlidir çünkü söz hakkına sahip olmayanların haksız yere bu hakka sahip olanlara tercih edilmeyeceğini beklemek güçtür."[535] Fakat insan doğasına yönelik bu görüşe bakarsak temsili hükümetin Mill'in beklentilerini karşılayabileceğini söyleyebilir miyiz? Mill, Kamuoyu oluşumu için gerekli bir durum olan devletin genel ilişkilerindeki menfaat derecesini kimsenin hissetmediği ya da yalnızca küçük bir kesimin hissettiği; seçmenlerin oy kullanma hakkını nadiren, kendi menfaatlerine ya da bölgesel menfaatlere yararı dokunması için kullandığı ortamlarda temsili hükümetin "kalıcı olamayacağını," başarısız olacağını iddia eder.[536]

Bazen Mill bazı insanların kamu menfaatine uygun hareket ettiği müddetçe çoğunun bunu yapmasına gerek olmadığını ileri sürerek bu ikilemle baş etmeye çalışır. Çünkü kişiye odaklı menfaatler birbirlerini etkisiz hale getirir. Bu durum, müşterek faydanın doğmasını sağlayarak, gruplaşmaların birbirlerini dengeleyeceği şeklindeki *Federalist* yazarlarının beklentisine oldukça benzerdir. Mill "sınıf" kavramını neredeyse Madison'ın "gruplaşma" kavramını tanımladığı şekilde tanımlar: "Siyasi olarak konuşmak gerekirse, aynı kötü niyetli menfaate sahip bir grup insanı bir sınıf olarak düşünecek olursak- yani doğrudan ve görünür menfaatleri aynı olumsuz

tanıma işaret eden bir grubu; arzu edilen amaç, sınıf ya da birleşme ihtimali olan sınıf kombinasyonlarının hiç birinin hükümet üzerinde baskın bir etkiye sahip olmamasıdır."[537]

Çoğunlukların gruplaşma tehlikesinden kaçınmak için, temsili sistemin Parlamentoda çatışan sınıfları eşit derecede dengeleyecek şekilde düzenlenmesi gerekir. O zaman,aralarında söz konusu olabilecek her farklılıkta, her bir sınıf içindeki çoğunluğun sınıf menfaatlerince yönetileceklerini varsayarsak her birinde bu düşüncenin mantığa, adalete ve genelin faydasına olacak şeye baskın geldiği bir azınlık oluşurdu. Her birinin içindeki azınlık, diğer tüm sınıfların azınlıkları ile birleşerek ibreyi normalde baskın gelemeyecek olan kendi çoğunluklarının taleplerine çevirirdi.[538]

Madison bir anlamda, büyük bir cumhuriyetin birbirini etkisiz hale getirerek dengeleyen çok sayıda grup ortaya çıkaracağını varsayan bir inanç sergilemektedir. John Stuart Mill'in elinin altında büyük bir cumhuriyet yoktur ve bu nedenle daha da büyük çaplı bir inanç sergilemek zorunda kalır: "toleransla oluşturulmuş her toplumda adalet ve genel menfaatlerin eninde sonunda amacına ulaşmasının nedeni, insanoğlunun bireysel ve benmerkezci menfaatlerinin hemen her zaman parçalanmış vaziyette oluşudur."[539] Madison'dan farklı olarak John Stuart Mill'in görüşü, sadece kişiye odaklı menfaatlerin dengeli olmasını değil, aynı zamanda "mantık, adalet ve genel fayda" bazında hareket eden bir azınlığı gerektirir.

Bu bizi Faydacı yaklaşım açısından temsili hükümetin meşrulaştırılmasına yönelik başka bir aşamaya taşır: olayların, bilginin ve mantığın rolüne. İnsanların iki çeşit menfaati- kişiye odaklı, şahsi çıkarlar ve ortak, kamusal olanlar- olduğunu kabul edersek, hangisinin peşinden gidilmelidir? Faydacılar bazen kişilerin şahsi menfaatlerinin peşinden gideceğini, bazı zamanlarda da insanların kayda değer bir kısmının ortak kamu menfaatlerine göre hareket edeceğini söylerler. Bence, görünüşteki bu zıtlığın, Faydacıların arka planda yatan kamu menfaatinin kişiye odaklı, şahsi menfaatlerden daha *iyi* olduğu kanısı ışığında algılanması gerekir.[540] Yani eğer insanlar kendi şahsi menfaatlerinin peşinden koşuyorlarsa bu cahilliktendir; kendi menfaatlerine olan şeyin nerede olduğunu bilmezler. (Tabi ki bu da her insanın kendi menfaatinin ne olduğuna en iyi karar verebilecek kişi olduğu şeklindeki orijinal aksiyomun direkt olarak zıttır.)

Bentham'ın düşüncesinde mesele o kadar da net değildir. Aristokratlar ve kral gibi kişilerin "gerçekten de," kötü menfaatleri olduğu bellidir.[541]

Tüm toplumun ortak faydasına zıt, kendi menfaatlerin lehine olacak gibi görünen şeylerin peşinden gittiklerinde yanlış yapmıyorlardır. Gerçek-

ten de genelin menfaatleri ile ters düşen menfaatleri vardır. Fakat Bentham bunun sıradan insanlar için geçerli olmadığı görüşündedir; oy kullanan sıradan insanlar genelin menfaati ile ters düşen hareketlerde bulundukları zaman (kamu menfaatini değil de kendi menfaatinin peşinden gittiği zaman) yanlış yapmış olurlar.[542]

John Stuart Mill'in görüşünde artık bu konuda kelime oyunlarına rastlanmaz. Herkesin asıl menfaati kamu menfaatinden payına düşendir, kendi menfaatinin peşinden gidince yanlış yola sapmış olur.[543] Benzer şekilde Mill, bir kişinin ortak faydadan payını, "görünür" menfaatinden farklı olarak "gerçek" menfaati olarak adlandırır. Kişinin asıl menfaati çoğunlukla uzun vadeli, uzak ve algılaması güçtür; kişi kendisi için neyin en iyi olduğunu bilemez. Bu da, oy kullananların temsilcilerinin kendilerininkinden üstün olan zekâlarına boyun eğmelerini gerektirir.[544]

Peki, bu noktada herkesin kendi asıl menfaatini diğerlerinden daha iyi bilmesi şeklindeki açıklanmamış asıl varsayıma ne olacak? Ayer, Faydacılığı tutarlı hale getirmek için bu kuralı daha sınırlı bir şekilde yeniden yorumlamamız gerektiğini ima eder. Faydacıların aklında olanın, herkesin kendi menfaatine olan şeyi yine en iyi kendisinin bilmesi olmadığını ileri sürer.[545] Ona göre Faydacıların demek istediği şey herkesin kendi menfaatine olacak şey konusunda nihai kararı verecek kişi olduğudur çünkü bir tecrübe yaşayan kişi bunun ona acı mı yoksa zevk mi verdiği hususundaki güvenilir tek otoritedir.[546]

Ayakkabının sıkıp sıkmadığını yalnızca giyen kişi söyleyebilir. Fakat bu, ayakkabının ayağını sıkıp sıkmayacağını önceden bildiği anlamına gelmez; aslında bir ayakkabı uzmanı bunu ondan daha iyi bilebilir.

O zaman bir kişinin asıl menfaati (en geniş anlamda) tecrübe ettiğinde onu memnun eden şeydir. Faydacıların varsayımı, herkesin asıl menfaati, kamu yararının bir parçası, "evrensel menfaatten herkesin payına düşendir." Bu noktada görünmez el kavramı kişinin aslında ne yapacağı konusundaki bir iddiadan, menfaatine en uygun şeyin ne olduğu konusunda bir iddiaya dönüşür. Fakat genellikle çoğu insan kendini gerçekten memnun edecek şeyi nasıl elde edeceğini bilmez (en azından siyasette) çünkü doğrudan kazanç kafasını karıştırır. Bu yüzden de bir temsilci bu kişilerin gerçek menfaatlerini (kişisel ya da ortak) çoğunlukla isteklerini görmezden gelerek ilerletebilir.

Şimdi de Faydacıların kimsenin bir diğerinin adına hareket edemeyeceği, onu temsil edemeyeceği sonucundan nasıl geri döndüğünü görelim. Neticede nesnel menfaat diye bir şey vardır. Bireyin bir şeyin kendi men-

faatine olup olmadığına karar verecek tek kişi olduğunu ifade etmek, menfaatine olacak şeyi sadece kendisinin bilebileceğini söylemek ile eş değer değildir. İnsanlar diğerleri hakkında bu konuda bilgi sahibi olabilirler ve daha zeki, daha bilgili, daha mantıklı kişi ise bunu en iyi bilecek olan kişidir.

O zaman, Liberalizmin yorumladığı şekliyle temsilin o harika kuramsal avantajı şudur: temsil, hükümetteki herkesin ayakkabısının sıkıp sıkmadığı konusunda nihai kararı verecek kişi olarak katılım göstermesini sağlar; fakat direkt hareketin kısa vadeli ve acele ile alınmış kararlarla yanlış yola sapacağı zamanlarda, insanların asıl menfaatlerini ilerletebilmeleri için yöneticilere akıl ve bilgilerini kullanma fırsatı verir. Aynı zamanda temsil, yönetimi altındaki kişilerin menfaatine hareket etmeyi -geçici heveslerine teslim olmayıp, onların asıl çıkarına olacak şekilde hareket etmesini sağlayarak- yöneticinin menfaatine çevirir. Çünkü eğer yönetici geçici heveslere teslim olursa, yönetilenler bundan gerçekten de hoşnut olmayacaklardır; mağazada çok çekici görünen ayakkabının ayağı sıktığı ortaya çıkacaktır. Ancak yönetici halkının gerçek ve uzun vadeli menfaatlerini yükseltmek için aklını kullanırsa halk gerçekten memnun olacak ve onu seçimlerde destekleyecektir.

Bu konuda Bentham ve John Stuart Mill, Burke'ünkine kayda değer derecede benzer bir fikre sahiptir. Burke'ün halkın "fikri" olarak adlandırdığı şey Faydacılıkta halkın yanlış yönlendirilmiş kısa vadeli menfaatlerine tekabül eder; temsilci bunları görmezden gelmelidir.

Ayrıca hepsi, eğer temsilci halkın gerçek menfaatlerini ilerletirse, halkın onu desteklemek zorunda olduğu konusunda hem fikirdir; çünkü bu durumdan rahatsızlık mı yoksa memnuniyet mi duyduklarını dile getirebilirler. Yine de bu paralellik çok daha fazla zorlanabilir ve Burke'ün temsil kuramı ile Bentham ve Mill'in temsil kuramı arasındaki bazı temel farklılıkların ayırtına varmak gerekir. Kişilerin mi yoksa menfaatlerin mi temsil edilmesi gerektiği; menfaatlerin bağımlı menfaat mi yoksa bağımsız menfaat mi olduğu konusundaki; siyasi bilginin doğası üzerindeki farklılıklardan dolayı, Faydacı temsilci aslında bir uzman rolünü üstlenmez. Burke bu konuda menfaatlerin ne olduğunun bilinebileceğinden emindi- bu konuda o kadar emindi ki fikirler bile konuya uzak görünüyordu. Fakat Bentham ve Mill için fikirlerin temsili son derece önemlidir. Onlar artık güvenilir siyasi bilgi diye bir şeyin olduğundan ya da herhangi bir grubun buna ulaşabileceğinden bile emin değillerdi. Temsilci bunu bilmek için seçmenlerinden daha iyi bir konumda olabilir fakat yine de bunu bilmek için yeteri kadar iyi bir pozisyonda olmayabilir. En iyi cevabın olduğunu bilmek, artık bu

cevabın bulunabileceğinin garantisi değildir. Belki de her şeye rağmen çoğu siyasi soru ile ilgili elimizdeki en iyi şey eğitimli bir görüştür. Burke bu konuyla ilgilenmemiş olsa da, Faydacıların herhangi bir grubun sahip olduğu temsilci sayısı ile bu kadar ilgilenmesinin nedeni de budur.

Son olarak insanlara karşı takınılan tavırdaki büyük fark devam etmektedir. Burke için doğru olan şey doğrudur ve kitlelerin bunu bir kez tecrübe ettikten sonra kabul etmelerinin beklenmesi küçük bir rahatlık sağlar. Liberalizme göre, insanlar önceden yanlış yönlendirilmiş olsalar da, herkesin neyin doğru olduğuna dair kesin bir tanımı vardır. Ayrıca zaman zaman Bentham ve Mill sıradan insanların bile haberdar edilmedikleri takdirde yanılabilecek olsalar da gerçek menfaatlerinin ne olduğunun gösterilebileceği doktrinine katkıda bulunmuşlardır. Dolayısıyla, oy hakkı yeterli entelektüel kapasiteye sahip olanlarla sınırlanabilir. Yine bu nedenle temsilci sadece doğru olanı yapmakla kalmayıp, yaptığının neden doğru olduğunu da seçmenlerine anlatmalıdır. Bentham meclis üyesinin "halkı aydınlatması, kendini halkın mantığına adaması gerektiğini ve hatanın ortaya çıkması için zaman tanıması gerektiğini" ifade eder. "Gerçek ve açıkça ortaya konan sebeplere sahte sebeplerden çok ihtiyaç duyulur."[547] John Stuart Mill de Parlamentonun müzakere fonksiyonunu aynı şekilde şu sebeplere dayanarak savunur: "fikri reddedilen kişiler, sadece bir irade göstergesinden dolayı değil; fikirlerinin daha üstün olduğu düşünülen şeyler için bir kenara bırakılmasından memnuniyet duyar ve kendilerini bu şekilde halk çoğunluğunun temsilcisine teslim ederler."[548]

Burke'cü düşünceden dönüşüm çift aşamalı olmuştur. Bir tarafta meclis üyelerinin sahip olduğu bilginin kesinliği git gide şüphe götürür hale dönüşürken, diğer tarafta halkın fikri (çoğu zaman hatalı olsa da) daha kıymetli hale gelir. Birinin diğerine karşı göreceli üstünlüğü azalır ve sonuç olarak temsilcinin rolü değişir. Faydacılar daha uç nitelikteki menfaat görüşlerini tamamen şahsi ve öznel olarak savunuyor olsalardı, Burke'cü görüşle çok daha büyük bir karşıtlık ortaya çıkardı. Faydacıların ekonomi üzerine kendi yazdıkları yazılar böyle bir temelde temsil kavramına olanlara işaret etmektedir fakat yazıları çok daha açıklayıcı örnekler sunan birkaç siyasal kuramcı da vardır.

Rousseau ise bunun açık örneğidir. O menfaat kavramını tartışmaz fakat onun temsili reddediş sebepleri, tamamen öznel bir menfaat kuramı olarak algılanacak olsa,(en azından asli bir etkinlik olarak) temsilin reddedilmesine neden olacak sebepler ile birebir aynıdır. Menfaat ne kadar öznel olursa, bir kişinin kendi şahsı adına tanımlayabileceği şeyleri -fikrini,

isteğini, iradesini- o derecede anımsatacaktır. Rousseau, meclis aracılığı ile temsilin imkânsız olduğunu savunur çünkü bu "diğerleri adına iradesini kullanmak" anlamına gelecektir ve hiç kimse bir diğeri adına iradesini kullanmaz.[549] Elbette birisi bir başkasının yerine irade kullanabilir; bu bizim şekilci temsil olarak nitelendirmiş olduğumuz temsil anlayışına tekabül eder. Fakat temsilcinin iradesinin temsil ettiği kişinin iradesi ile çatışacağını kabul etmenin bir gereği yoktur. Temsil edilen, temsil edilsin ya da edilmesin bir şeyler talep etmeye devam edecektir. Bu nedenle aracılığını yapmak için bir başkasının iradesinin yerini almak, basbayağı bir başkası tarafından yönetilmek anlamına gelir.[550] Aynı şekilde eğer birinin menfaatleri sadece öznel olarak tanımlanabiliyorsa, birinin diğeri adına sözde hareket etmesi sadece boş bir formalite olabilir.

Modern dönem yazarları arasında bu türden zorluklara bazı çoğulcuların oluşturduğu ılımlı formlarda rastlanır. G.D.H. Cole, hiç kimsenin bir diğerini temsil edemeyeceğini "çünkü kimseye diğerlerinin iradesinin yerini alabilecek ya da onun temsilcisi olabilecek bir şeymiş gibi davranılamayacağını" ileri sürer.[551] Fakat Cole, kişilerin, bir kuruluşun ortak hedef ya da amaçlarını temsil edebileceği, bundan dolayı da bir grup adına hareket edebileceği konusuna müsamaha gösterir. Bunun nedeni her kuruluşun üyelerinin önceden arzu edilir olarak belirlediği "belirli amaç ya da amaçları" oluşudur.[552] Kuruluşu temsil etmek için onun amaçlarını ilerletme doğrultusunda hareket edilir. İnsanlar bunu yapabilirler çünkü bir kuruluşun nesnel menfaatleri bilinebilirken kişilerin şahsi menfaatleri bilinemez.

Bazen günümüz siyaset bilimcileri bile temsil olasılığından ümidi keser hale gelirler -ortaya çıkan yeni gözlemsel bulgulara göre değil de, temsilin görünüş itibari ile aslında hangi anlama gelmesi gerektiğine dair kendilerini ikna ettikleri mantık hususunda. Bir yazar, "Eğer belirli talimatlarla bağlı değilse birinin, bir diğer kişiyi ancak kırk yılda bir tam anlamı ile temsil edebileceği" sonucuna varır.[553] İkinci bir yazar ise gruplardan farklı olarak bireylerin temsilinin, "imkânsız olanı ileri sürdüğüdür- bir kişinin menfaat ve fikirlerinin, kendi menfaat ve fikirleri olan bir başkası tarafından temsili."[554] Problem yeterince açıktır. Eğer etkinlik olarak "temsil etmenin" gerçek bir anlama sahip olması gerekiyorsa bunun, "birinin menfaatine" ya da "birinin isteğine göre" ya da bu türden bir ifade gibi olması gerekir. Fakat eğer ifadenin anahtar kelimesi tamamen öznel bir mesele olarak tanımlanıyorsa, o zaman tanım itibari ile hiç kimse gerçek anlamda bir başkası adına hareket edemez. Sonuç itibari ile temsil eyleminde menfaat, irade, refah kavramlarının ne derecede yer alması gerektiğini herkesin yalnızca

kendisi için tanımlayabileceği bir şey olarak düşünülür, bir etkinlik olarak temsili imkânsız hale gelir. Geriye sadece şekilci, betimleyici ve sembolik anlamlar kalır.

10. Siyasi Temsil

Burke'cü ve Liberal kuramlar, diğerleri adına aslen hareket etme şeklindeki temsil görüşümüze çoğu bakımdan faydalı olabilirler. Bu yazarlar açık bir şekilde siyasi temsil ile ilgilendikleri için, sadece temsilcinin rolü ile ilgili olarak söylenenleri zenginleştirip örneklemezler; aynı zamanda bu kişilerin fikirleri, siyasi hayatın realiteleri ile daha doğrudan yüzleşme konusunda oldukça soyut tartışmaları da gündeme getirmeye yarar. Bu yüzden, şu anda temsil ile ilgili olarak en son öğrendiğimiz şeyleri özetliyor durumda olmamız sonrasında siyasetin işleyişi hakkında bildiklerimizle kıyaslayıp bağlantı kurmamız gerekir. Şimdiye kadar varmış olduğumuz formül aşağı yukarı şöyle seyir etmektedir: burada temsilin taşıdığı anlam, duyarlı bir şekilde temsil edilenin menfaatine hareket etmektir. Temsilcinin özgürce hareket etmesi gerekir; hareketleri takdir yetkisi ve muhakeme yetkisine sahip, kendisi hareket eden kişi olmalıdır. Ayrıca temsil edilenin de sadece gözetiliyor olmaması; bağımsız hareket ve muhakeme yetkisine sahip olması (olarak algılanması) gerekir. Ne yapılması gerektiği hususunda temsilci ile temsil edilen arasında ortaya çıkan çatışma ihtimaline rağmen, bu çatışma normalde yaşanmamalıdır. Temsilci herhangi bir çatışma yokmuş gibi davranmalı veya bir tartışma meydana gelirse açıklama yapmalıdır. Temsilci onların menfaatleri açısından geçerli sebepleri, istekleri ile menfaatlerinin neden uyumlu olmadığı konusunda bir açıklaması olmaksızın temsil edilenlerin iradeleri ile sürekli anlaşmazlık içine düşmemelidir.

Oldukça karmaşık bu görüş yalnızca neyin asli anlamda temsil olarak kabul edilebileceğinin dış çerçevesini belirler. Bu limitler dâhilinde, yazarın temsil edilen hakkındaki görüşlerine; menfaatlerin doğasına, refaha ve isteklere; temsilci ve seçmenin birbirlerine göre kapasitelerine ve temsilcinin ilgilenmesi gereken konuların doğasına bağlı olarak çeşitli türden düşünceler mümkün olabilir. Bu kriterlerin ilki aynı zamanda en basit yapıda

olanıdır. Temsilin bağımsız soyutlaşmalar olarak algılandığı durumlarda, herhangi birinin istek ve fikirlerine danışılması, temsilin önemli bir parçasıymış gibi görünmez. Burke, temsilin temsil edilene danışmak ya da onların istediklerini yapmak olduğunu düşünmüyordu; çünkü bağımsız menfaatlerin temsilinden bahsediyordu- menfaatin tanımını yapma ayrıcalığına sahiplik iddiasında olmayan insanların menfaatleri. Fakat temsil edilirken, halkın kendi menfaatleri hakkında söz sahibi olmak istemesi konuyla bağlantılı hale gelir. Bu noktada yazarın menfaati -refahı, istekleri ya da işiyle ilgili bu türden kavramları- algılayışı da görevi ile bağlantılı hale gelir. Temsilci, söz konusu menfaatleri, menfaat sahibinden başka kişiler tarafından da saptanabilir ve nesnel algıladıkça, seçmenlerinin menfaatlerini onların ne istediklerini sormasına gerek kalmadan ilerletmesi daha fazla mümkün olacaktır. Eğer halkın hakkında çok az bilgi sahibi olduğu "gerçek" bir menfaati varsa o zaman temsilci seçmenlerin isteklerine ters bile olsa bu menfaatlerin peşinden gitmekte haklıdır. Burke'ün kuramı bu açıdan en uç olanıdır. Fakat böyle bir görüş çok fazla zorlanacak olursa, temsil alanını hepten terk ederiz ve teknik sorulara cevaplar bulan ve bir ebeveynin bir çocuğu gözettiği gibi, cahil kitlelerle ilgilenen bir uzman olmaktan ileri gidemeyiz.

Aksine bir yazar menfaat, istek ve benzeri şeyleri yalnızca bunları hisseden veya bunlara sahip olan kişi tarafından tanımlanabilir gördükçe, temsilcinin seçmenlerine danışıp onların isteklerine göre hareket etmesi gerektiğini daha fazla düşünebilir. Yine uç noktada, diğerleri adına aslen hareket etmek imkânsız hale gelir ve bir kuramcının diğer görüşlere başvurması ya da kavramın bir illüzyon olduğunu belirtmesi gerekecektir.

Bu türden olasılıklar temsilci ve temsil edilenlerin ilgili beceri ve kapasiteleri düşüncesiyle ile yakından ilgilidir. Tıpkı Burke'ün de yaptığı gibi kuramcı, temsilciyi, bilgelik ve mantığın elit zümresinin üstün bir üyesi olarak gördükçe, temsilcinin adına hareket ettiği kişilerin fikir ve hatta ne istediklerini sorması gerektiği düşüncesi daha mantıksız gelecektir. Eğer temsilcide üstün bilgelik ve beceri var ise bunları kendisinin astı ve cahil seçmenlerinin fikirlerine tabi tutmamalıdır. Diğer taraftan bir kuramcı, temsilci ve seçmenlerini oldukça eşit kapasite, dirayet ve bilgi sahibi olarak görüyorsa, seçmenlerinin görüşlerinin dikkate alınması gerektiğini düşünebilir. Eğer temsilci özel herhangi bir bilgi veya beceri sahibi olmayan, sıradan ve hata yapabilecek biri ise seçmenlerinin fikrilerini görmezden gelmesi ona zorbaca ve açıklanamaz görünür. Yine uç noktalar kavramın hepten dışındadır: savunmasız bir çocuğu gözeten gerçek bir uzman, bir

temsilci değildir ve kendisi hareket etmeksizin, sadece danışan ve bunu yansıtan kişi de diğerleri adına aslen hareket etmek bazında temsil eyleminde bulunmuyordur. Fakat bu ikisi arasındaki bölge oldukça geniştir.

Dolayısıyla bu görüşler, kuramcıların temsilcinin işini algılama şekliyle- ele alması gereken mevzu ve problemlerin türleri ile- bağlantılıdır. Bir kuramcı siyasi konuları doğru ve objektif olarak geçerli cevaplar bulunabilecek sorular olarak gördükçe, temsilciyi bir uzman olarak görmeye ve seçmenin fikirlerinin gereksiz olduğunu düşünmeye daha fazla meyilli olacaktır. Eğer siyasi meseleler bilimsel ve hatta matematiksel problemler gibi ise, bunları çözebilmek için seçim bölgesindeki kafaları saymak aptalcadır. Diğer taraftan kuramcı siyasi meseleleri merak veya zevk meselesi, keyfi ve mantıksız seçimler olarak algıladıkça; temsilci açısından adına hareket etmesi gereken kişilerin zevklerini görmezden gelip başına buyruk davranmak daha mantıksız olacaktır. Eğer siyasi seçimler, iki yemek türü arasında seçimde bulunmak gibi bir şey ise temsilci ya kendi ya da diğerlerinin zevkini tatmin edebilir ve ikincisi savunulabilir olan tek şık gibi görünür. Yine aşırı uçlarda temsil ortadan kalkabilir. Teknik bir problemi çözen uzman bir bilim adamı, asla temsilci değildir; herhangi bir şeye karar vermiyor ya da kimsenin çıkarını gözetmiyordur. Diğerleri adına rastgele zevk meselesi seçimler yapan kişi de onlar adına asli anlamda hareket ediyor olamaz; bu kişi yalnızca kendi iradesini onların yerine kullanabilir ya da onlara danışıp onların istediği gibi hareket edebilir. Tek başına onların menfaatine olacak kararlar alamaz çünkü seçimin zevk meselesi olduğu noktada, herhangi bir menfaat yoktur.

Siyasi meseleler genellikle diğerleri adına aslen hareket etme şeklindeki temsil fikrinin geçerli olduğu ara bölgede bulunur. Siyasi meseleler iki yemek türü arasından birine karar vermek gibi gelişigüzel değildir; ne de bir uzmanın doğru cevabı verebileceği sorular olabilirler. Hareket hakkında, ne yapılması gerektiği konusunda sorulardır; dolayısıyla da bilgi, bir değere adanmışlık, çeşitli amaç ve araçlar gerektirir. Ayrıca karakteristik olarak gerçekçi yargılar, değere adanmışlık, araç ve amaçlar siyasi hayatta birbirinden ayrılmaz şekilde iç içe geçmiştir. Siyasi değerlere adanmışlık, önem arz etmeyen keyfi seçimlerden farklı olarak, çoğunlukla derin ve önemlidir. Siyaset kişilerin, mantıklı tartışmaya kolay kolay izin vermediği, tartışmanın algılanışını şekillendiren ve belki de bir ömür boyu değiştirilemeyecek şekilde kendini adadığı meselelerle doludur. Siyaset, rasyonelliğin anlaşmayı garantilemediği bir alandır. Fakat aynı zamanda mantıksal tartışmalar bazen yararlıdır ve bazen anlaşmaya varılabilir. Siyasi hayat, sadece gelişigüzel

seçimlerin yapıldığı ya da özel ve münferit istekler arasında pazarlıkla ortaya çıkan bir sonuç değildir. Daha çok, tereddütlü ve çatışan adanmışlıklar ile kamu politikasına yönelik ortak müzakerenin bir kombinasyonudur. Bu kombinasyon gerçekler ve mantıksal tartışmalarla alakalıdır.

Fakat tam da bu, asli bir etkinlik olarak temsilin ilgili olduğu kapsamdır. Çünkü bilimsel olarak doğru cevap beklediğimiz, bir değere adanmışlığın, kararların, yargının dâhil olmadığı ortamlarda temsile ihtiyaç duyulmaz. Ayrıca tam anlamıyla gelişigüzel tercihlere ihtiyaç duyulan, müzakere ve mantığın gereksiz olduğu yerlerde de (şekilci, sembolik ya da betimleyici temsil anlamı hariç) temsil imkânsızdır. Temsile, meseleleri uzmanın eline bırakmaktan memnun olmadığımız noktada ihtiyaç duyarız; asli temsile de sadece menfaatin söz konusu olduğu, kararların sadece gelişigüzel kararlar olmadığı noktalarda sahip olabiliriz.

Eğer siyasi meseleler, kısmen irrasyonel, derin, uzun ömürlü değer adanmışlıkları içeriyorsa, asli bir etkinlik olarak temsil kavramının tüm bunlara uygulanabilirliği var mıdır? Temsilcinin, en azından onların isteklerine cevap verecek şekilde seçmenlerinin menfaatlerinin peşinden gitmesi gerektiğini ve aralarındaki çatışmanın bu menfaatler doğrultusunda açıklanabilir olması gerektiğini zaten ifade etmiştik. Peki ya kişiler arasında, tıpkı menfaatlerinin ne olduğu konusunda olduğu gibi ömür boyu süren, köklü anlaşmazlıklar- müzakere, açıklama ve tartışmalara rağmen devam eden anlaşmazlıklar- olursa, "menfaat" ve "açıklanabilir" gibi kavramlara ne olur? Bu böyle devam ettiği ölçüde, diğerleri adına aslen hareket etme olasılığı ortadan kalkar ve kavramla ilgili bu görüş tamamen siyasetten uzak hale gelir. Bu durum, uygulamalı siyaset hayatında böyle devam ettiği oranda, betimleyici temsile başvurmamız gerekecek gibi görünmektedir; bizimle aynı değer ve adanmışlıkları paylaşan bir temsilci seçip çözülmez çatışmalarımızı önleriz. Bu işe yaramazsa, sembolik temsile sığınırız; menfaatimize olacak şekilde hizmet alıp almadığımıza dair kuşkularımıza rağmen duygusal bağlardan etkilenmemize izin veririz. Bu bile işe yaramazsa gerçek bir içerikten yoksunmuş gibi göründükleri zaman dahi resmi ve kurumsal temsili düzenlemelerimize tutunuruz. Suistimal edildiğimizi hissetmemize rağmen boyun eğmeye devam edebilir ya da hiç biri bizim menfaatimize hizmet etmemesine rağmen hesap sorabileceğimiz temsilcileri görevden almaya devam ederiz.

Fakat eğer bir kuramcı, aslen temsilin asli etkinliğinde karar kılarsa, bu etkinliği kendi siyaset ve siyasi hayat anlayışı ile bağlantılı olarak algılayabilir. Aslında burada izini sürdüğümüz bağıntı türlerinin, siyasi sistem-

lerin sadece kavramsal değil gözlemsel olarak da anlaşılabilmesi açısından öneme sahip olduğunu söylemenin bazı geçerli sebepleri vardır. Sebep şu olabilir: bir ulus, dış görünüşünde ne kadar eşitlikçi ise, kendisinin de yöneticileri kadar iyi olduğunu ve onları yargılayabilme kapasitesine tamamen sahip olduğunu o kadar çok hissettirir; yine, bir ulus dış görünüşünde ne kadar eşitlikçi ise, temsilcilerine geniş kapsamlı takdir yetkisi vermeye o kadar isteksizdir. Benzer şekilde eğer toplumda önemli adanmışlıklarda derin tabanlı ve keskin ayrımlar varsa, muhtemelen mantıksal münazaralarla bir anlaşmaya varmanın mümkün olmadığı artan sayıda soru olacaktır. Bunun bir sonucu olarak da böyle bir toplumda, meclis üyelerinin temsil edebilirlik özelliklerine yönelik istekte ve grubun menfaatine olacak şekilde hareket edebilmenin tek garantisi olarak, temsilcileri belirli bir gruptan seçmeye yönelik istekte artış olması beklenebilir. O zaman asla o kadar önemsiz olmasalar bile git gide daha fazla sayıda soru, bir şeker seçimi yapmak kadar keyfi görünür. Friedrich, nisbi temsilin kendileri açısından en çok tehlike arz eden ülkelerin, bu türe sahip olmakta ısrar eden ülkeler olduğuna işaret eder.[555] Halka hâkim olan uzlaşılamaz düşmanlıkları meclise getirse de bu konuda ısrarcıdırlar çünkü sadece belirli bir gruptan seçilen bir üyenin kendi menfaatlerine hareket edeceğini düşünürler. Bazen haklı olabilirler.

Aynı düşünceler, işleyen herhangi bir temsili sitemde temsilcinin kişiliği ve karşısına çıkan belirli bir sorun için de geçerlidir. Karakteristik olarak kendi bilgisi ve kanaatlerinden emin olan bir temsilcinin bilgi ve kanaatine dayanarak hareket etmesi daha olasıdır: şüpheci hislere sahip ve kendi görüşlerinde temkinli olan temsilci seçmenlerinin ne düşündüğünü öğrenmek isteyecektir. Bazı konuların doğru ve yanlış taraflarının olduğu daha kolay anlaşılabilir; diğerleri ise gelişigüzel, kafa karıştırıcı ya da bakış açısına bağlı gibi görünebilir. Tekrar belirtmek gerekirse bir temsilci ne yapması gerektiği konusunda ne kadar kararsız hissederse, konunun seçmenlerin his ve fikirleriyle bağlantılı olduğunu düşünme olasılığı o kadar yüksektir.[556] Böyle konularda ve bu türden kişiler için siyaset doğru yanlıştan çok bir irade meselesi gibidir. Bu durum temsili gözlemsel olarak incelerken karşılaşılan zorluklardan birine açıklık getirir. Oylamayı tek bir konu olarak incelemek işe yaramayacaktır: daha geniş kapsamlı çalışmalarda konu er ya da geç ilgili bir değişken olarak karşımıza çıkar.[557] Yine burada, "Temsilci, doğru olduğunu düşündüğü şeyi mi yapmalı yoksa sizin istediğinizi mi?" şeklindeki basit seçimin neden hatalı cevaplar üretmeye mahkûm olduğunu görebiliriz.

inatla savunulmasının diğer yüzüdür; her ikisi de seçmen ile temsilci yani parça ve bütün arasındaki ilişkiyi anlaşılmaz hale getirmeye çalışır. Seçmen ve halk karşılıklı olarak birbirini dışlayan ve bağlantısız birimlermiş gibi seçimi gerçekten "ya o ya da bu" olarak kabul ederler. California'dan seçilmiş temsilci için tüm ulusun menfaatini "temsil etme" görevinin, New York'un menfaatini "temsil etme" göreviyle aynıymış gibi olduğunu ima ederler. Fakat elbette durum böyle değildir; Califronia ulusun bir parçasıdır. Eğer ulusun ve ulusun parçalarının iki muhalif ulus gibi birbiriyle karşı karşıya geldiğini varsayarsak, problem aslında çözümsüzdür. Çünkü o zaman ulusal refahın en mühim şey olduğunu kabul etmek, yerelin temsil edilmesinin önüne geçer. Öte yandan tam tersi durumda; eğer bu menfaat illa ki kendi kendinin düşmanıysa, bölgeler ulusal menfaatlere ağırlık verilmesine itiraz ettikleri için suçlanamazlar.[561] Fakat aslında temsili hükümetin önemli özelliklerinden biri de, genelin refahı için, tarafların çakışan taleplerini ortak menfaatler bazında çözme kapasiteleridir.

Literatürde biraz daha fazla sıklıkla görülen daha iddialı bir fikir, bölgesel ve ulusal menfaatler arasında otomatik bir uyumi olduğunu farz ederek bu zorluğun üstesinden gelir. Bir çeşit siyasi "görünmez elin" gerçek çatışmaları engellemesi beklenir. Ulus çeşitli kısımlardan oluşmuştur; bu yüzden de ulusal menfaatlerin bölgesel ve yanlı menfaatlerin toplamından ibaret olması gerekir. Bu tezin sorunu yanlış olmasıdır. Hepimiz bir bölgenin menfaatinin ulusal refahla çakıştığı durumları biliriz. Dahası bu fikir, savunucularından kendisinden beklediğini yerine getiremeyecektir çünkü her iki tarafı da etkiler durumdadır. Bir Kongre üyesi "Ben bölgemi temsil etmek için buradayım. Bölgeler için iyi olan şey, ülkenin geneli için de iyidir," deyip[562] bunu kendi bölgesinin menfaatleri doğrultusunda yaptırım olarak kullanabilir. Fakat Burke, aynı şekilde genelin bir parçası olan her bölgenin ulusal menfaatlerde pay sahibi olduğunu savunabilir ve bunu seçim bölgesi taleplerindense, temsilcinin ulusal refaha adanmışlığı için bir yaptırım olarak kullanabilir.

Burada zor olan gözle görülür haldeki bilginin doğru bir formülasyonla dile getirilmesidir: Bir bağlamda ulus kendisini oluşturan parçalardan ibarettir fakat başka bir bağlamda ulus, kendi refahı için, bazı bölgelerden refahını feda etmesini isteyebilir. Çünkü bir topluluğun var olup ayakta kalabilmesi için üyeleri ve alt oluşumlarının onun varlığından istifade etmesi, onun ebedileştirilmesinde menfaat sahibi olması gerekir. Bu anlamda her bölge bütünün bir parçasıdır ve ulusal menfaat diğerlerinden ayrı, kendi kendine düşman bir menfaat değildir. Buna rağmen ulusal menfaatler,

ulusun kısımlarının hatta bireylerin refahını görmezden gelip çiğneyemez. Temsili meclislerde ulusal menfaat, çoğunlukla devlet içindeki bölgeler ve rakip menfaat taleplerinden formülleştirilir. Fakat bazen sadece bu taleplerin dâhil edilişi yeterli olmaz; bazen ulusal refah doğrudan, yurtsever bir alaka gerektirir.

Bir taraftaki ön menfaat talebi ile diğer tarafta nihai nesnel menfaat olarak nitelendirebileceğimiz şeyleri birbirinden ayırt etmek gerekir. Bir seçim bölgesinin ya da grubun ön menfaat talebi ulusunkine ters düşebilir ve çoğunlukla düşer. Fakat ulus da kendi parça ve üyelerinin refahından ve parça ve üyeleri ise ulusun refahından menfaat sahibidir. Bu yüzden teoride her durum için, tüm düşüncelere doğru oranda ağırlık veren bir nihai-nesnel menfaat düzenlemesi olmalıdır (düzenleyebilsek, üzerinde anlaşsak veya anlaşamasak da). Bir kesime ciddi zorluk çıkaracak şekilde elde edilmiş genelin lehine küçük bir kazanç, haklı gösterilemeyebilir. Ulusun geneline ciddi zarar pahasına, bir kesim lehine elde edilmiş küçük bir kazanç muhtemelen haklı gösterilemez. Nihai-nesnel menfaat hakkında ulusu oluşturan kesimlerin genelin menfaatine katkıda bulunduğu fakat böyle iyimser bir formülün öncelikli menfaat talebindeki net çatışmaları gölgede bırakmasına izin verilmemesi gerektiği söylenebilir. Siyaset genellikle her biri kendi payına haklılık içeren çatışan çıkarların uzlaşmasını gerektirir; nihai nesnel menfaatlerin uyumu *sağlanmalıdır.*[563]

Seçim bölgelerine genelin refahından menfaat sağlayan ulusal birlik sadece temsile bağlı değildir; ayrıca devamlı bir şekilde temsilci hareketleri ile canlı tutulur. Charles E. Merriam'ın da dediği gibi, "Özel menfaatlerin genelliği bir resme işlenmelidir" ki bu resim de ulusal yararın ta kendisidir.[564] Bünyesinde, görevin temsili bir kurul tarafından gerçekleştirilmediği; temsilcilerin bölgesel olayları son karar merci olan bir hükümdar, üst düzey yönetici veya ulusal yargıç karşısında müdafaa ettiği kurumsal sistemler olabilir. Fakat bu, modern temsili hükümetlerde geçerli olan tipik bir durum değildir.

Temsilci, tipik olarak hem dava vekili hem de yargıçtır; ulusun yöneticisi olduğu kadar bölgesinin vekilidir. Onun görevi hem bölgesel hem de ulusal menfaatleri izlemektir; ilki kendisi bir temsilci olduğu için, ikincisi ise bir temsilci olarak görevi, ulusu yönetmek olduğu için. Bu ikili görev zordur fakat ne teorik ne de uygulamalı olarak imkânsız değildir.

Fakat ulusal menfaat problemine ek olarak göz önünde bulundurulması gereken diğer realiteler de vardır. Seçmen yani temsil edilecek oy sahibi kişi elbette formülümüzün gerektirdiği gibi mantıklı, bilgili, ilgili ve

siyasi olarak aktif bir vatandaş değildir.[565] Çoğu kişi siyasetle ilgisizdir ve çoğu da oy verme zahmetinde bile bulunmaz. Oy verenlerin çoğunluğu geleneksel parti sadakati bazında oy kullanır; bazen bunda adayın kişisel özellikleri de etkili olur. Fakat kişisel özellikler ve siyasi adanmışlık, bir seçim yapmak adına temel olarak kullanılmaktan çok; genellikle daha önceden şekil almış olan bir tercihi haklı göstermek için kullanılır. Oy kullananlar genellikle destekledikleri politikayı, adaya da atfetme eğilimi taşırlar; içlerinden çok azı Kongre üyesinin oy kayıtları ile ilgili bir şeyler bilir. Kararlar esas olarak öncül gruplarla iletişim sonucu ortaya açıkmış gibi görünür; insanlar aileleri, arkadaşları ve çevrelerinin verdiği şekilde oy kullanırlar. Bu yüzden oy kullanma kararları, aday ya da söz konusu aday ya da partinin siyasi konulardaki duruşundan çok; büyük ölçüde alışkanlık, hassasiyet ve mizaca dayalıdır.

Bu türden seçmenlerin, temsilcileri ile mantıklı diyaloglara gireceğinin düşünülmesi zordur: "Neden sana tam aksini söylediğimiz halde bu şekilde oy kullandın?" "Ah, ama ben senin bilmediğin bazı gerçekleri biliyorum, bu hiç aklına gelmiş miydi ...?" "Hmm, evet, o zaman bu bazı şeyleri değiştirir..." Elbette hiçbir şey bir seçimde gerçekte olup bitenlerden daha ileri gidemez.

Temsilci ve yasama davranışının realitelerine baktığımız zaman da benzer problemler vardır. Temsilci seçmenlerine isteklerinin ne olduğunu sık sık soruyor mu ya da sormuyor ise uzmanlık bilgisini seçmenleri ve ulus için en iyisinin ne olduğu konusunda yaptığı yansız ve mantıksal değerlendirmelerde kullanıyor mu? Eğer bunlar birilerinin varsayımından ibaret ise gerçekler oldukça hayal kırıcı olur. Çünkü meclis üyesinin durumu, böyle bir modelin önerebileceğinden çok daha karmaşıktır. Günümüz temsilcisi karmaşık baskılar, talepler ve yükümlülükler ağı ile hareket eder ve görevlerinin nasıl düzgün ifa edileceği konusunda meclis üyeleri arasında hatırı sayılır ölçüde anlaşmazlık vardır.[566]

İlk olarak, siyasi temsilcinin bir seçim bölgesi ve seçmenleri vardır; amirleri değil. Çok sayıda kişi tarafından seçilir ve tek bir bireyin isteklerini ya da menfaatini belirlemek zor olabilirken, binlerce kişilik bir seçmen kitlesininkini belirlemek son derece ve çok daha fazla zordur. Seçim bölgesinin çoğu meselede menfaati olmayabilir ya da üyeler çakışan bazı menfaatlere sahip olabilirler.[567] Temsilci seçmenlerin cehalet, ilgisizlik ve mantıksızlığının, görüş ve çıkar farklılığının bilincindedir. Dahası, temsilci onların hangi görüş ve menfaatlere sahip olduğu ile ilgili doğru bilgilere nadiren ulaşabilir.[568]

İkincisi, o, siyasi kurumlar çerçevesinde profesyonel bir siyaset adamıdır. Yeniden seçilmek isteyen partinin, diğer temsilcilerle birlikte meclisin bir üyesidir.[569] Ait olduğu siyasi partiye (hem yerel hem de ulusal), çeşitli kamu ve şahsi gruplara, menfaatlere karşı hassas davranmalıdır. Temsilci meclisin bir üyesi olarak, belirli yükümlülük ve beklentilerin yüklendiği bir görevi işgal eder.[570] Bu görevin geleneklerine riayet etmeli ve yasa koyucu kurulun adet ve kuralları çerçevesinde çalışmalıdır. Meslektaşları ile iyi geçinmelidir; özellikle de aralarından önemli olanları ile.[571] Etkin şekilde hareket edebilmek için yasama kurulunun sadece resmi değil gayri resmi kurallarını; aynı zamanda kurulun, hükümetin genel yapısı içindeki yerini de aklında tutulmalıdır.

Üçüncüsü, kendisinin de en azından bazı konularda belirli görüş ve fikirleri olacaktır. Bazı ölçütlerin doğası gereği güvenilmez, ahlak dışı ya da nahoş olduğunu hissedecektir. Aynı zamanda temsilcinin fikirleri, etrafındakiler ve bilgi kaynaklarınca şekillendirilebilir. Herhangi bir ölçüt üzerindeki fikirleri parti liderleri ya da diğer meslektaşları, arkadaşları, etkili lobiler hatta posta ile gelenler tarafından bile şekillenebilir. Kendisi dahi, belirli konularda kendi fikrini şekillendiren ya da kullanacağı oyun yönünü tayin eden şeye ilişkin güvenilir bir bilgi kaynağı olmayabilir.[572] Meseleler temsilcinin karşısına ayrı ayrı çıkmaz; tüm meseleler iç içedir ve bazılarında kazançlı çıkabilmek için diğerlerinden ödün vermesi gerekebilir.[573] Bir ölçütün, temsilcinin farklı şekillerde tepki verebileceği belirli kısımları olabilir.[574] Doğrudan içeriklerinin ötesinde bir önem taşıdıklarını düşündüğü ölçütler de olabilir, örneğin genel bir parti programının bir kısmı gibi.[575]

İşte bu nedenlerden ötürü, yasama hareketinde, içlerinden bazıları yasal karara dâhil olabilecek belirleyiciler açısından karmaşa ve çoğulluk söz konusudur. Meclis üyesi ne seçmenin isteklerine basit tepkiler vererek ne de önerinin esasına ilişkin tanrısal ve bağımsız hükümlerle temsil eder. Bireysel seviyedeki diğerleri adına hareket etme benzeştirmelerinde hiç biri siyasi temsilci ile seçim bölgeleri arasındaki ilişkiyi tatmin edici bir şekilde açıklayamamaktadır. O ne bir vekil, ne mütevelli, ne muavin, ne de komisyon üyesidir; çoğu siyasi meselelerde net bir irade oluşturma yetisinden yoksun görünen, birden fazla menfaate sahip bir grup insanı temsil eder.

O halde en yaygın haliyle "... adına hareket etme" anlamı taşıyan siyasi temsil fikrini terk etmemiz mi gerekir? Bu olasılığa ara sıra işaret edilmiştir; belki de siyasetteki temsil, sadece toplumumuzun folklorunun bir parçasını oluşturan bir mit, bir kurgudan ibarettir. Ya da belki de temsilin günümüz siyasetine uyum sağlayabilmesi için yeniden tanımlanması gere-

kiyordur; belki de sadece bugüne dek temsili hükümet diye adlandırdığımız şeyin gerçekte görev için parti yarışlarından başka bir şey olmadığı gerçeğini kabul etmemiz gerekiyordur. Fakat temsili hükümeti gözlemsel realite ile eşit konuma getirmek için bu realite normalde temsil olarak adlandırdığımız şeyin hiçbir öğesini taşımıyorsa bile, temsilin yeniden tanımlanması anlamsız ve yanıltıcı görünür.

Fakat belki de temsile direkt olarak çeşitli bireysel - vekil, mütevelli ve muavin gibi -temsil benzeşimleriyle yaklaşmak yanlıştır. Belki de bu yaklaşım betimleyici ve sembolik temsil gibi bizi temsili ilişkide gerçekte var olmayan hatta var olması gerekmeyen özellikleri bekleyip talep etmeye yöneltmektedir. Geleneksel anlamda siyasi temsil, temsili hükümet, vs.den bahsederken belki de temsilcinin seçim bölgesi veya her bir seçmeniyle bire bir, yüz yüze muhatap olduğu, bireysel bir temsilcinin kendini seçen kişiyi temsil ettiği türden bir ilişkiyi kast etmiyor veya bunu gerekli görmüyoruzdur.[576] Belki de idari bir kurul veya sistemden "temsilci" olarak söz ederken kurumsallaşmış bir düzenleme olarak, işleyiş şekli hakkında daha geniş ve daha genel bir şeyden söz ediyoruz. Hatta belki de münferit meclis üyesi tarafından gerçekleştirilen temsil bile siyasi sistemin geneli içinde somutlaşmış olarak, böyle bir kapsamda algılanmalıdır.

Siyasi temsil, öncelikli olarak çok sayıda kişi ve grup gerektiren, geniş çaplı sosyal düzenlemelerin karmaşık yolları ile işleyen kamusal, kurumlaşmış bir düzenlemedir. Temsili temsil yapan şey tek bir katılımcının yaptığı tek bir hareket değil; sistemin genel yapı ve işleyişi, çok sayıda insanın çeşitli etkinliklerinden doğan modellerdir. Eğer insanlar (ya da seçmenler) kelime anlamı itibariyle kendileri adına hareket edemiyor olmalarına rağmen hükümetin icraatlarına katılabiliyorlarsa, bu temsildir. Bu bir diğerleri adına aslen hareket etme meselesi olduğu kadar yönetilenin menfaati adına da bağımsız hareket etmeyi gerektirir fakat bu hareket en azından olanaklar dâhilinde onlara karşı duyarlı ve normalde istekleri ile çatışmayacak şekilde olmalıdır. Nerede ve nasıl arayacağımızı anlarsak, belki de anlamlı olan budur ve siyaset çerçevesinde de mümkündür.

Temsilci her konuda, ulusal menfaat konusunda kendi vicdanını yoklamasa bile bu menfaati ilerletecek bir yol haritası izliyor olabilir.

Kurumsallaşmış siyasi sistemde, karmaşık rolünü-yani temsili- öylesine oynuyor olabilir ki bizi şaşırtır. Temsili bir sistem içinde çalışıyor olması, elbette, gerçekten de temsil eyleminde bulunduğunu garantilemez. Fakat temsilin yalnız ve bireysel bir temsilci için mümkün olabilecek yollarından daha karmaşık ve daha uzun menzilli yollarını mümkün kılar. Benzer şe-

kilde siyasi temsilci seçmeninin fikrini görmezden gelip çiğnese bile asli bir temsilcinin yapmaya hazır olması gerektiği gibi, böyle davranmasının gerekçelerini ve mantığını sunabilir. Eğer bir Amerikan Meclisi üyesine seçmenlerinin isteklerinden bağımsız hareket edip etmediğini ve bunun nedenini sorarsak; bunu kendi bilgisi, onların cehaleti ve gerçek menfaatleri üçgeninde cevaplaması muhtemeldir. Seçmenlerimin çoğu, çoğunlukla, ilgili konu ve durumlar hakkında bilgiden yoksundur. Benim için bu durumu dikkate almamak kendi vicdanım, kararım ve görev anlayışım şöyle dursun, bir meclis üyesi olarak görev yeminimi ihlal etmek olurdu.

En ufak bir tereddüttüm dahi olmadan ve kesin olarak biliyorum ki; benim adımı yazan beş bin kişi, benim sahip olduğum bilgiye sahip olsalardı, en azından çoğu [benim] aldığım kararı alırdı.

Fazla hassasiyet yapaydır ve yanlış bilgi yoğunluğunun bir sonucudur.

... Connecticut'ın kamuoyunu kesin olarak belirlemenin tek bir yolunu bildiğini söyledi ki o da doğru olan şeyin belirlenmesi anlamına geliyordu. Bunu bulduğunda Connecticut'ın onayını alacağından emindi.

... meseleyi gerçekten de anlamıyorlar.

...gümrük vergisinin bile ne olduğunu bilmiyorlar ... Neden bahsettiklerinden haberleri yok tabii ki.

Bu bölgenin sorununu anlıyorum. Tarımsal kesim için neyin en iyisi olduğunu da biliyorum. ... Ben kanaatlerimi bildiriyorum ve seçmenlerin de bunları takip etmesini umut ediyorum. Onlar da bunu beklerler- tabii organize olmuş bir grup herhangi bir konu hakkında heyecan yaratacak olmazsa. Genellikle kendilerinden daha fazla bilgi sahibi olmanızı bekliyorlar ... ben de seçmenlerimi izlemeye çalışıyorum- bu onları görmezden gelmek güvenlerini kırmak olurdu- fakat ben çoğunlukla kendi yargılarımı tercih ediyorum çünkü onlar yanlış bilgilendirilmiş oluyorlar. Benim bildiğim gerçekleri bilseler onların da benim oy kullandığım yönde oy kullanacağını biliyorum ... Sanırım benim bildiklerimi bilselerdi ... oyumu neden böyle kullandığımı anlarlardı.[577]

Bu cümleler kanıt değil örnek niteliğindedir. Aslında kanıt olarak kullanılamazlar çünkü meclis üyeleri neden belirli şekilde oy kullandıkları hususunda bir sürü cümle kurarlar ve bunların hiç biri doğru olmak zorunda değildir. Fakat bu cümleler, asli bir etkinlik olarak temsil görüşünün neticede, gerçek siyasi hayata uygulanamayacak kadar soyut ve idealleşmiş olmayabileceğine işaret eder.

Halktan,- cahil, ilgisiz ve apolitik vatandaşlardan- ortak hareket ve yargı kapasitesine, zaman zaman temsilcilerine karşı gelebilecek bir irade veya

fikre sahip kişiler olarak bahsetmek anlamlı olabilir. Fakat aşırı derecede basite indirgenmiş bir kamuoyu ve halk iradesi tablosuna yenik düşmemeliyiz. Siyasi bilimciler "oy kullanmanın esas olarak bir grup deneyimi olduğunu" uzun zamandan beri biliyorlardı.[578] Oyumuzu, aslında siyasi realiteyi iletişimde olduğumuz insanlar aracılığı ile algılayarak kullanıyoruz. Çoğumuza, sadece iki aşamalı bir süreçte yani diğer insanların onları nasıl algıladığı ve onlara karşı olan tepkileri aracılığı ile kitle iletişim araçları tarafından ulaşılıyor. Fikirlerini dile getiremeyen bireylerin davranışlarının ardında da ortaya çıkmamış birçok fikir yatıyor olabilir. Son zamanlarda yapılmış bir araştırmanın ortaya koyduğu gibi:

Kongre üyesinin seçmen ile ilişkisi sadece çift yönlü ilişki değildir fakat her türlü aracının varlığı ile karmaşık hale gelir: yerel parti, ekonomik menfaatler, haber yayın organları, ırka ve ulusa yönelik organizasyonlar, vs... Temsilci halk kitlesine sık sık bu arabulucu araçlarla ulaşır ve kendisi ve sicili hakkındaki bilgi birkaç aşamada seçmenlere ulaşırken kayda değer derecede değişikliğe uğrayabilir. Sonuç olarak halk -ya da halktan bazı kesimler- bu Kongre üyesi hakkında resmen olumlu ya da olumsuz ipuçları edinebilir. Bu ipuçları yasamaya ilişkin hareketlerce provoke edilmiş *fakat artık kabul edilebilir olmaktan çıkmış konuların içeriğine sahiptir.*[579]

A seçmeninde oluşan belli adaya oy verme hevesi, D yayınındaki bir makaleyi tartışan C kişisine kulak misafiri olan B kişisi ile rastlantı eseri bir konuşma sonucunda ortaya çıkmıştır- A kişisi neden bu yönde oy kullandığına dair tek bir sebep üretemese ve mevcut meseleleri önemsemese de, bu heves bir anlamda kamu görüşünün bir parçasıdır. Belki de temsilcinin karşılık vermesi gereken ve sorumlu olduğu kamuoyu bu türden bir kamu görüşüdür.

Organik bir grup zihniyetini ima etmiyorum. Halkın ne düşünüp ne yaptığı (teoride) bireylerin tavır ve hareketleri ile açıklanabilir olmalıdır. Benim öne sürdüğüm ettiğim şey sadece bu açıklamanın bariz ve açık olmadığıdır. Temsili bir demokraside, çoğu münferit seçmen bunlara doğrudan tepki vermese de insanların oy verme davranışı, meselelere ve siyasete tepki verebilir. Süreç organizasyonlar, haber yayın organları ve kişisel ilişkiler içeren karmaşık bir yapıda olabilir. Çoğu kişi birincil grupların baskılarına irrasyonel ve cahilce bir tepki ile oy kullansa bile; bu sistemin bir bütün olarak "mantıklı" bir tepki sergilemesini engellemeyecektir.

Tüm bunlara yer vermemizin tek sebebi, aslında olayın benim bakış açımdan nasıl göründüğünün açıklanabilmesidir, yani: siyasi temsilin aslında özellikle "başkası adına hareket etmek" bazında temsil olduğu ve bunun

da halk seviyesinde anlaşılması gerektiği. Temsili sistem, halkın menfaatini gözetmelidir ve kamuoyuna tepki vermemenin kamu menfaati bakımından haklı gösterilebildiği zamanlar dışında kamuoyuna karşı duyarlı olmalıdır. Her iki durumda da süreç kamusal ve de kurumsaldır. Bireysel temsilci, tek başına değil temsilci kurulun bir üyesi olarak hareket eder. Bundan dolayı temsilcinin, halkın menfaatinin peşinden gidip kamuoyuna hassasiyet göstermesi, her zaman bireysel seçmenin rolü kadar bilinçli ve kasıtlı olmak zorunda değildir. Temsil, çoğu bireyin, hem seçmen hem de meclis üyelerinin farklı menfaatlerin peşinde koştuğu bir siyasal sistemden doğabilir. Temsilin belirli bir sistemden doğması gerektiğini söylemiyorum: temsilin ortaya çıkması garanti değildir. Fakat ortaya çıkma ihtimali vardır ve temsil kendini gösterdiği ölçüde o sistemi temsili hükümet olarak algılarız.

Ayrıca halkın menfaatlerinin bireyler tarafından akılcı bir şekilde gözetilmiyor olması hususunda da dikkatli olmak gerekir. Bunun tamamen genellenebilir olduğunu da ima etmek istemiyorum çünkü herhangi bir kurumsal çerçevenin bazı bireylerin bilinçli, mantıklı ve yaratıcı çabaları olmadan temsili sağlayabileceği konusunda endişelerim var. Fakat siyasi sistemlerde ilgisizlik, cehalet ve çıkarcılık için alan vardır. Sosyal kurumun çoğu bireyin sahip olmadığı "rasyonelliği" üretebileceğine inanmak, seçmen seviyesinde meclis üyesi seviyesine göre daha kolaydır. Bu gayet doğru olabilir çünkü bilinçli temsil ve halk menfaatlerinin gözetimi için meclis sisteminde, halk seviyesine göre daha yüksek seviyede bireysel rasyonellik gerekir. Yaratıcı liderliğe şüphesiz her siyasi sistemde ihtiyaç duyulur ve bu türden liderlikler bir anda oluşmaz. Fakat siyasi temsilden bahsederken konu hemen her zaman bireylerin kurumsallaştırılmış temsili bir sistem içinde hareket etmelerine gelir ve eğer bu bireyler harekette bulunuyorlarsa, hareketlerinin temsili oluşturması bir bütün olarak sistemin alt yapısına terstir.

Artık temsilin anlamı ve doğası ile ilgili çeşitli "görüşlerin" gözden geçirilebileceği bir noktadayız. Bu görüşlerin her biri kalıcı ve akla yatkındır çünkü temsil, "represent" yani temsil etmek kökenli kelime ailesinden bir kelimenin bilindik, geçerli, sıradan ve sorunsuz kullanımları üzerine kurulmuştur. Gerçeğe dayalı olmalarına rağmen bu görüşler karşılıklı olarak birbirleriyle bağdaşmazlar ve eninde sonunda hatalı bulunurlar çünkü eşit derecede geçerli diğer örnekleri göz ardı ederek sadece birkaç örnekten çok çabuk ve kapsamlı bir şekilde genelleme yaparlar. Temsilin ne olduğu konusundaki doğru ve eksiksiz bir temsil görüşü ("dışarıda, gerçek hayatta mevcut" olan şey), "temsilin" ne olduğunun ve ne anlama geldiğinin doğru

ve eksiksiz şekilde (kelime ailesindeki diğer kelimelerle birlikte, kelimenin kendisin de) anlaşılmasına bağlıdır. Kavramı yeniden tanımlayıp gözden geçirebileceğimiz halde, söz konusu görüş bizden ilk önce kavramın hali hazırda ne anlama geldiği konusunda net olmamızı gerektirir. Çünkü biz bu dili (İngilizce) konuşuyoruz ve kelimenin bu dilde geldiği anlam büyük ihtimalle, bize ifade ettiği anlam; bizim için, bizim dünyamızda neyi karşıladığı olacaktır.

Farklı temsil görüşlerinin her biri siyasi hayata uygulandığında bazı anlamlar taşırlar ve siyasi hayatın bazı açıları bu görüşlerin her biri tarafından yorumlanmaya uygundur. Devletin başındaki kişi, seçimle göreve gelmiş meclis üyeleri ya da hükümet vekilleri belli amaçlar için ve belli koşullar altında yetkili temsilcilerdir. Adına hareket ettikleri kişiler namına bağlayıcı yetkileri vardır. Seçimle başa gelmiş siyasi temsilciler ancak belli koşullar altında adına hareket ettikleri kişilere hareketlerinin hesabını vermek zorundalarsa "gerçek" temsilci olabilirler. Seçimle göreve gelen bir meclisin tüm ulusun bir yansıması ya da temsili bir örnek olarak düşünülmesi bu noktada yararlı olabilir. Siyasi tören ya da siyasi liderlerin kraliyeti geliştirmedeki rolü ve kendi şahsı aracılığı ile ulusal birlik hissi oluşturması anlayışını ele alırken, sembolik temsil daha uygun görünür, tıpkı bayrak ya da adaletin terazisi gibi cansız siyasi sembollerde olduğu gibi. Diğer koşullar altında ve farklı kapsamlarda asli bir etkinlik olarak temsil, siyasi anlamda da olup bitenin özü gibi görünecektir.

Fakat bu temsil görüşlerinin her biri siyasi hayatla bir şekilde ilişkili olmasına rağmen sadece bu gerçeğin kabul edilmesi yeterli değildir. Temsilin şurada başka burada ise daha başka bir anlama geldiğini söylemek yeterli olmayacaktır; ne de her yazarın kendi görüşünce haklı olduğu ve tüm kuramlar ile tüm temsil türlerinin eşit derecede geçerli olduğu sonucu çıkarılabilir. Çünkü her görüş kendine has özel varsayım ve önerilere sahiptir. Bunların hepsi temsilin bağlı olduğu "represent- yani temsil etmek" kelime ailesindeki kelimelerin sıradan kullanımlarına dayalıdır. Meclisi resmedici bir temsil ya da ulusun temsili bir örneği olarak düşünün, şimdi neredeyse kaçınılmaz bir şekilde etkinliklerinden çok, nasıl oluşturulduğuna odaklanacaksınız. Aynı kurulu bir sembol olarak düşünün, yine kaçınılmaz bir şekilde toplumla örtüşüp örtüşmediğinden çok insanların zihninde bıraktığı etkiyle ilgileneceksiniz. Buna karşılık meclisi bir vekil veya vekiller topluluğu olarak düşünün, dikkatiniz diğer meselelere odaklanacaktır. İşte bu nedenle her bir görüşün neyi ima edip neyi varsaydığını ve mevcut koşullar altında hangi görüşün uygun düşeceğini bilmek gerekir. Tüm görüşlerin

siyasetle ilgili olduğunu, aynı ve tek bir kavrama ait görüş olma bazında hepsinin birbiri ile bağlantılı olduğunu ifade etmek; hepsinin karşılıklı olarak yer değiştirebileceğini ya da hepsinin siyasi hayatta aynı noktaya aynı şekilde uyduğunu söylemek değildir. Mevcut olmayan bir şey, ne çeşit bir şey olduğuna bağlı olarak çok farklı yollarla var kılınabilir; fakat her şey her yolla var kılınamaz. Hem betimleyici hem de sembolik temsil, birer temsil türü olsalar da en iyi betimleyici temsilcinin aynı zamanda en iyi sembolik temsilci olması veya bir etkinlik olarak temsili içlerinden herhangi birinin en iyi şekilde yerine getirmesi gerekmez. Aslında temsilin herhangi bir türünün mükemmelleştirilmesi, yani "var kılma," aynı şeyi diğer türler için belirli durumlarda imkânsız hale getirir. Zaten her temsil türü, her kapsamda mümkün bile olmayacaktır.

Siyasi hayatın temsili içerdiği görülen yönleri son derece fazla sayıda ve çeşitlidir. Bir hükümetin, bir bütün olarak devletini, ulusunu, ülkesi ya da insanlarını temsil ettiği söylenebilir. Bu iddia bütün hükümetleri ilgilendirecek şekilde ortaya atılabilir ya da "temsili" dediğimiz hükümet şeklini diğerlerinden ayırmak için kullanılabilir. Bir devlet bünyesi içinde temsil en fazla meclise atfedilir. Fakat bir kuramcı, her üyenin ulusu ya da kendi seçim bölgesini ya da bağlı bulunduğu siyasi partiyi temsil ettiğini düşünebilir. Nisbi temsilde her üyenin kendini seçenleri; mesleki temsilde kendi uzmanlık alanını; coğrafi seçim bölgesi durumunda ise coğrafi bölgenin kendisini, bölge sakinlerini ya da onların menfaatlerini temsil ettiğini ifade edebilir. Üniversite temsil kurulunun da bir yasama meclisi olması ya da egemen güce sahip olması gerekmez; sadece danışman bir kurul niteliği taşıyabilir. Ayrıca temsilden yönetici bazında; görevdeki kişinin seçimle doğrudan başkan olarak mı yoksa dolaylı olarak başbakan mı seçildiğinden söz edebiliriz. Kraliyet aracılığı ile temsilden ve hükümetin unvan sahibi üst düzey yöneticilerinden bahsedebiliriz. Mahkemeler, yargıçlar ve jürilerden devletin temsili organları olarak bahsedilmiştir ve idari temsili de aynı şekilde kabul ederiz. Elçiler sınır dışından bir eyaleti temsil eder. Hareketlerinin devlete ait resmi hareketler olması bakımından her devlet görevlisi ya da vekilinin de bazen temsil eyleminde bulunduğu söylenebilir. Ayrıca belli kişilerin devlet müesseseleri "karşısındaki" hareketlerini de siyasi temsil olarak kabul ederiz. İşte bu yüzden bir lobicinin, Kongre ya da bir Kongre Komitesi karşısında belli grup ya da menfaatleri temsil ettiğini söyleyebiliriz. Bir vekil ya da bir uzman idari bir mahkeme karşısında bir menfaati temsil edebilir. Ayrıca bu durum genelde siyasi olarak düşünülmese de bir avukat mahkeme karşısında müvekkilini temsil eder.

Fakat çok sayıdaki bu kişi ve kurumlar, aynı şekilde, aynı anlamda temsil etmezler. Siyasi temsil, temsil kavramının kendisinin elvereceği kadar geniş ve çeşitli bir kapsama sahiptir. Böyle bir çeşitlilikle karşı karşıya kaldığımızda yapmayı umut edebileceğimiz şey yazarın hangi görüşü kullandığı ve bu görüşün varsayım ve imalarının yazarın tüm bunları uygulamak istediği duruma uyup uymadığı konusunda net davranmaktır. Siyasi temsil alandaki en önemli ifadelerden birini düşünelim- "temsili hükümet." Hükümetin birçok yoldan temsil ettiği söylenebilir fakat bu yollardan hiçbiri tam olarak temsili hükümet fikrini karşılamaz. Bu bağlamda çoğu yazar, hükümetin temsil etme yollarından sadece birini ayırt ettiğinde "temsili hükümetin" gerçekte ne anlama geldiği sonucuna hemen vararak hataya düşmüştür.

Özellikle de yetkilendirme görüşüne sahip bazı kuramcılar tarafından bazen her hükümetin, halkı üzerlerinde otorite sahibi olması ve onlar için yasa koyması yönünden kendi halkını temsil ettiği ileri sürülür.[580]

Hükümetler bu otoriteye sahiptir; yasa koyabilmek için otorite sahibi olmak, hükümet kelimesinin anlamının çok önemli bir parçası gibi görünür. Fakat otorite, temsil kelimesi ile eş kapsamlı değildir; birinin diğerlerini bağlayacak yasalar çıkarabilmesi için temsil ediyor olması gerekmez. Fakat ayrıca, hükümet halkının adına hareket eder. Yani biraz değişikliğe uğratılmış hali ile görüşü yeniden dile getirecek olursak; sadece hareketlerinin halk üzerinde bağlayıcılığı olması değil aynı zamanda hareketlerin halka atfedilmesi bazında bütün hükümetler şekilci olarak temsil eyleminde bulunurlar.[581] Hükümet hareket eder, biz halkın bu harekette bulunduğunu söyleriz. Fakat bu türden temsil de temsili hükümeti diğer türlerden ayırt etmemize yardımcı olmaz; "temsili hükümeti" fazlalık haline getirir.

Diğer kuramcılar tüm bu saydıklarımıza, hükümetin bir ulus olarak tebaası adına hareket etme *hukuki yetkisine ("de jure")*,onların desteğini ve itaatini kazanmak için hükümetin *fiili ("de facto")* kapasitesini de ekler.[582] Bu açıdan onlar, hükümetin, kendi hükümlerine uyulduğu ve halk tarafından kabul edildiği kadarıyla temsil ettiğini ileri sürebilirler. Bu doktrin aynı zamanda, temsilin temsil edileni memnun etme meselesi olması açısından De Garzia ve Gosnell'in görüşlerine de yakındır. Temsili bir hükümet, böyle bir kavram adı altında tebaasından aldığı yüksek derecede itaat, onay ve destek normları altında diğer şekillerden ayrılabilir. Tıpkı De Garzia ve Gosnell'de olduğu gibi, bu rıza ya da desteğin planlanış ve elde ediliş şekli birbirinden tamamen bağlantısız gibi görünür: yöneten kişi yönetilenlere uydurulabilir, yönetilenlerin de aynı şekilde yöneticinin kendilerinden iste-

diğine uyması sağlanabilir. Halk arasındaki popülaritesiyle tanımlanan temsili hükümetin seçimlere ya da diğer demokratik kurumlara ihtiyacı olmaz.

Bu iradeyi oluşturmakta oligarşik ve plütokratik etkiler tesirli olsa da hükümetin dayalı olduğu irade demokratik yapıda olabilir. Menfaat sahibi bir çoğunluğun bilgi akışını ve bir çoğunluğun kendi menfaatlerine zıt düşen şeylere ikna olmak zorunda kalacakları iddiasını kontrol edebilmesi oldukça muhtemeldir. Prestiji karşı tarafa verilmiş olsa; liderin kararı, normalde karşı çıkacakları ölçütleri desteklemeleri için milyonları ikna edebilir.[583]

Tüm bunlar temsille ve temsili hükümetle mükemmel derecede uyumlu görünmektedir.

Son olarak, bazı yazarlar hükümetin halk arasında popüler olmasından farklı bir şekilde, onların menfaatinin peşinde olup refahlarını gözettikleri kadarıyla temsili nitelik taşıdığını ileri sürerler. Bir yazar bize "Bütün hükümetler, kendini halkın menfaatleri ile tanımlaması bakımından az çok temsilidir ..." der.[584] Fakat böyle bir yaklaşım altında temsili hükümet, halkının menfaatini çok yüksek seviyede gözeten bir hükümet olarak diğerlerinden ayrılabilir.

Fakat (bazı)hükümetlerin temsil ettiğinin ifade edildiği bu yaklaşımlardan hiç biri, temsili hükümetten söz ederken kast ettiğimiz şey değildir. Hükümetlerin halkını bağlayan otoriteye sahip olup olmadığı; halkın itaat etmeye mahkûm olup olmadığı soruları çoğunlukla bir filozofun soracağı türden sorulardır. Çünkü vergisini ödeyen sıradan vatandaş ve siyasetçi zaten problem değildir; kanunlar ise normalde buyurup emreden türden şeylerdir tıpkı verilen sözlerin sadık kalınan şeyler olması gibi. Spekülatif bir siyasi filozoftan başka herkes için, hükümetin halkı üzerinde bağlayıcılık yetkisi, sadece direniş ve devrim zamanlarında problemli hale gelir. Muhtemel devrimciler hükümetin artık kendilerini temsil etmediğini ileri sürerek kendilerini haklı çıkarmaya çalışabilirler. Uluslararası hukuka göre çalışan bir avukat, hangi hükümetin bir ulusun yasal sözcüsü olduğuna karar vermek zorunda kalabilir ki bu da hangi hükümetin etkili kontrol sahibi olduğuna bağlıdır. Bu yüzden Pekin ya da Farmosa'daki hükümetin Çin'i düzgün bir şekilde temsil edip etmediğini ya da hangi hükümet heyetinin Birleşik Devletlerde Kongo'yu temsil etmesi gerektiğini sorgulayabiliriz.

Kanunlarına riayet etme yükümlülüğünden farklı bir şeye işaret eden, halkın hükümetin hareketlerinden "sorumlu oluşu" ile ilgilendiğimiz zamanlar da vardır. İkinci Dünya Savaşı ve Nuremberg Mahkelemeleri süresince Alman halkının savaş suçları hakkında çok fazla spekülasyon söz

konusu idi. Hitler hükümeti tarafından kendileri adına yapılan çirkinliklerin suçlusu onlar mıydı? Bu noktada ilgili olduğu düşünülen tartışmaların türleri, şüphesiz herkesçe bilinir: Halk Hitler'i ne kadar destekliyordu? Almanya içinde Hitler'e karşı ne kadar direnç vardı? İnsanlar yapılanların ne kadarından haberdardı? Haberdar oldukları durumları onaylıyorlar mıydı? Fakat bu sorular Nazi Almanyası'nın temsili bir hükümet olup olmaması ile eş kapsamlı değildir; olmadığı konusunda hemfikir olabiliriz. En fazla, Alman halkının aynı politikayı takip eden temsili bir hükümeti destekleyip desteklemeyeceği sorusunu sorarak almak istediğimiz bilgi türüne yaklaşabiliriz. Nazi hükümeti temsili olmasa da çoğu kişi Alman halkının sorumlu olduğunu ileri sürebilir. Fakat temsili hükümet örneğinde sorumluluğun daha kesin hatlı olacağı konusunda aynı fikri paylaşıyor olabiliriz.[585]

Fakat kati suretle bunlar, normalde belirli bir hükümetin temsili olup olmadığına karar vermekle bağlantılı olduğunu düşündüğümüz soruların tamamı değildir. Temsili hükümetler diyerek belirli hükümetleri kast ediyoruz; hepsini değil. Amerika Birleşik Devletleri, Büyük Britanya ve İsviçre genellikle temsili hükümetler olarak görülürler. Diktatörlük, mutlak monarşiler ve dayatılmış kolonyal yönetimlerin öyle olduğu düşünülmez. Fakat Sovyetler Birliği temsili bir hükümet midir? Güney Afrika Birliği? Gana? Ya Amerika Birleşik Devletleri, gerçekten temsili midir? En azından genel olarak bu tarz sorularla bağlantılı tartışmaların neler olduğunu biliriz. Bu tartışmalar genellikle yöneticinin seçimle göreve gelip gelmediği ile başlar. Fakat çok geçmeden bunun ötesine geçerler. Seçimlerin ne derece hilesiz olduğunu, kimlerin oy vermeye hakkı olduğunu, seçilen görevlilerin gerçek idari güce sahip olup olmadığını ve ne kadar muhalefete izin verildiğini öğrenmek isteriz.

İlk olarak bu soruların hangi konuları kapsamadığına bakın. Bir hükümetin temsili olup olmadığına karar vermek için, halkın adına bağlayıcı yasa yapma yetkisine sahip olup olmadığını sorgulamayız. Meşru her hükümetin yetkileri vardır. Bu otoritenin ne kadar etkili olup olmadığını da sorgulamayız; bir ülkenin ille de suç oranı düşük ve itaatsizliğe nadiren rastlanıyor diye temsili bir hükümete sahip olması gerekmez. Politikalarının yararlı olduğuna ve halkının refahını yükselttiğine dikkat çekerek bir hükümetin temsili olduğunu gösterebilir miyiz? En azından bu kriter daha cezbedici görünür. Fakat iyiliksever bir diktatörlüğün hareketleri halk tabakasının refahına yöneltilmiş ve bu diktatörlük demokratik katılımı çağrıştıran herhangi bir şey konusunda taviz vermiyor olabilir. Bu, elbette bir temsili hükümet örneği değildir. Temsili bir hükümetten halkın refahını

yükseltmesini bekler ve belki de diğer hükümet türlerinin bunu başaramayacağını düşünürüz. Fakat aslında bir hükümetin halkının menfaatlerini gözettiği gerçeği, hükümeti temsili nitelendirmek için ancak bir çeşit kanıttır; gerekli fakat tek başına yeterli olmayan bir kriterdir.

Peki ya halkını hoşnut tutan, politikaları tebaası arasında oldukça rağbet gören bir hükümet? Halk arasındaki popülerliğine işaret ederek bir hükümetin temsili olduğunu gösterebilir miyiz? Bence burada "Evet" cevabı verme isteği çok büyüktür fakat dikkatli olmalıyız. Aksi durumları düşünemez miyiz? Huzurlu ve sakin bir tropikal adanın, (İkinci Dünya Savaşından önce desek daha doğru olacaktır) kolonyal bir görevdeki iyiliksever bir despot tarafından zevkle yönetildiğini varsayalım. Yerliler onu severler fakat elbette bu temsili bir hükümet değildir. Ya da mesela bir diktatör, yeni bir sakinleştirici ilaç geliştirip yaptığı her şeyi yürekten onaylasınlar diye halkına bu "neşe verici haplardan" kullandırıyor olabilir. Tabi ki bu da temsili bir hükümet örneği olamaz. Tekrar etmek gerekirse, halkın memnuniyeti temsili tanımlamak için tek başına yeterli değildir.

Seçmenleri memnun eden bireysel temsilcinin onları temsil ettiğini söylemenin yetersiz olduğu gibi;hükümet bazında halkın rızası üzerinden temsili tanımlamak da işe yaramayacaktır.Halk bazen verasetle geçen monarşiyi yani saltanatı destekleyebilir; diktatör hakkında söyleyecek sadece iyi şeyleri vardır (toplumdaki eleştirel kesim hariç). Bir diktatörlük "aktif ve baskın" bir rızaya matuf olabilir fakat bu onu temsili bir hükümet yapmaz.

Eğer rejime destek kitle iletişim medyasının tek elden kontrolü ile sağlanıyorsa ve buna muhalif unsurlara karşı ciddi bir baskı da dâhilse … Eğer siyasi rejim yoğun olarak son derece organize bir propaganda tekeline dayanıyorsa … ve siyasi uyuşmazlığı acımasızca bastırıyorsa; hangi seviyede olursa olsun rejime verilen destek, insanların gerçek menfaatlerinin yönetimdeki birkaç kişinin menfaatine olacak şekilde sömürülmediğini kanıtlayamaz.[586]

Aynı sebepten ötürü, hangi seviyede olursa olsun halk desteği hükümetin gerçekten de temsili olduğunu kanıtlayamaz. Bir yönetici pasif kitleleri kendi iradesi doğrultusunda manipüle ettiği zaman onları temsil ettiğini söylemeye tereddüt ederiz. Aynı şekilde eğer belirli menfaate sahip bir grup aynı ölçüt lehine halkı ikna etmek için geniş çaplı bir propagandaya kalkışırsa bu etkinliği halkın temsili olarak algılamayız.

Bence hükümetin temsil edebilir olduğunu tebaası üzerinde sahip olduğu kontrol gücüne dikkat çekerek değil; tam tersine, tebaasının kendi

yaptıkları üzerinde sahip olduğu kontrol gücüne dikkat çekerek gösterebiliriz. Her hükümetin hareketi resmi ve yasal anlamda halkına atfedilir. Fakat temsili hükümette bu atfın asli bir içeriği vardır: insanlar gerçekten de hükümetleri aracılığı ile hareket ederler ve hükümetin hareketlerini pasif bir şekilde kabul eden kişiler değillerdir. Temsili hükümet sadece kontrol sahibi olmamalı, sadece kamu menfaatini ilerletmeye çalışmamalı; aynı zamanda halkına karşı da duyarlı olmalıdır. Bu kavram asli olarak temsil etme görüşü ile yakından ilgilidir. Çünkü temsili hükümette temsil edilenlerin, hareket ve karar alma, idari etkinlikte bulunma kapasitesine sahip kişiler olması gerekir ki böylece hükümet de onlara yanıt verebilir halde algılanabilsin. Apolitik temsilde olduğu gibi; temsil edilen kişinin isteklerini açıklaması ya da isteklerini ifade etmesi gerekmez fakat o kapasiteye sahip olması gerekir. İsteklerini açıkladığında, eğer aksini gerektiren geçerli bir sebep (menfaat açısından) yoksa isteklerinin yerine getirilmesi gerekir. Buna paralel olarak temsili bir hükümet, temsil edilenin arzularının dile getirilebilmesi için bir mekanizma olmasını ve aksini gerektiren geçerli bir sebepler olmadıkça hükümetin bu isteklere cevap vermesini gerektirir. Bu cevap verme eyleminin devamlı olması gerekmez fakat karşılık vermeye hazır olma ve cevap verebilirlik durumunun devamlılık arz etmesi gerekir. Hükümet sadece belli popüler isteklere cevap verdiği zaman temsil eylemini yerine getiriyor sayılmaz; temsili hükümet halk arasında yaygın istekler söz konusu ise onlara karşı da duyarlı davranan hükümettir. İşte bu nedenle bu isteklere cevap verebilirlik açısından kurumsal düzenlemeler yapılmalıdır. Yine hükümetin, geçerli bir neden olmaksızın halkın iradesine uzunca bir süre ve sistematik olarak direnip onları incitmesi, temsil fikri ile bağdaşmaz. Eğer isterse halkın harekete geçeceğini hissettiğimiz sürece ve hükümetin ne yaptığından çoğu zaman haberdar olmasalar bile insanların hükümet aracılığı ile hareket ettiğini düşünürüz.[587]

Çünkü bu türden siyasi temsil asıl işlevinden ziyade sadece potansiyel cevap verebilirlik ve güce erişim gerektirir. Liderlik kavramıyla, yeni ve acil durumları karşılamakla son derece uyumludur. Diğer taraftan halka baskı ve manipülasyonla bağdaşmaz. Şüphesiz, liderlik ile manipülasyon arasında çok ince bir çizgi vardır ve ikisini birbirinden ayırmak zordur. Fakat aralarında kesinlikle fark *vardır* ve bu farklılık liderliği temsil ile uyumlu hale getirirken; manipülasyon liderlikle uyumlu değildir.[588] Çünkü liderlik bir anlamda liderlik yapılanın takdirine kalmıştır. Liderlik sadece insanlar liderin peşinden gitmeye istekli iseler işe yarar. İşte bu nedenle temsil edilenin, lider belirli bir iradeye sahipse onu izlemesi koşulumuz ile örtüşmemekte-

dir. Öte yandan bir hükümdarın yaptığı manipülasyon yönetilene dayatılır ve onların herhangi bir politikayı reddetme ya da yeni bir tane oluşturma kapasitelerini tehdit eder. Bir insana hem liderlik edilip hem de kendi özgür iradesini takip etmesine izin verilebilir; manipüle edilen şey kendisi hareket edemez. Cansız bir nesne manipüle edilebilir fakat yönlendirilemez. Tekrar belirtmek gerekir ki bahsettiğimiz bu şeyler birer kelime oyunundan ibaret değil; gerçekteki farkı dile getirmek için kullanılmış doğru ifadelerdir: yöneten ile yönetilen arasında geçen demokratik ve diktatörvari ilişkiler arasındaki fark. Yalnızca, hükümet icraatları gerçek anlamda halka atfetmek kulağa doğru gelirse temsili hükümetten söz ederiz.[589]

Fakat tüm bunlar temsili hükümet kavramının gerçekte kullandığımız halinden çok daha empresyonist, sezgisel ve geçici görünmesine neden olur. Bir hükümetin temsili olup olmadığına karar vermek kişinin zihninde oluşturduğu genel estetik izlenimi meselesi türünden bir şey değildir; gerçi her iki kategoriye girebilecek, zorlayıcı türden durumlara rastlanabilmesine rağmen tüm durumlar bu kadar sınırlı vaka niteliği taşımaz. Ne de bu türden bir temsil edebilirlik, periyodik bir şekilde bazen görünüp bazen kaybolur. Biz, günümüzde hükümetin temsili olmadığını söylemiyoruz çünkü günümüz hükümeti popüler isteklere cevap veriyor ve ertesi gün bir de bakıyorsunuz ki artık temsili olma özelliğini kaybediyor çünkü insanları hüsrana uğratıyor. Temsili hükümet, belli zamanda belli hareketlerle değil; uzun vadeli sistematik düzenlemelerle tanımlanır- kurumlarca ve işleme şekillerine göre. Toplumda geçerli popüler talepler konusunda yaşanan birkaç ciddi hayal kırıklığı örneğinin karşı delil niteliği taşımasına rağmen, popüler taleplere uyum davranışı gösteren özel hiçbir davranış temsili hükümetin ispatı değildir. John Plamenatz, bir diktatörün halkı ne isterse onu yapmayı seçeceğine ve yine de temsilci olamayabileceğine işaret eder. İstediği zaman ve ara sıra değil; ancak düzenli ve sistematik bir cevap verebilirlik sağlamak için bu kararı kurumsallaştırırsa gerçek bir temsilci olabilir. Bunu seçimler olmadan başarmanın imkânsız olduğunu düşünme eğilimi taşırız. Seçimler ve seçim mekanizması, özellikle de seçimlerin bağımsız ve gerçek olup olmadığı konusundaki endişelerimiz de böyle bir mekanizmanın, sistematik cevap verebilirliği garantilemede gerekli olduğunu düşünmemizden kaynaklanmaktadır. Bir rejimin popülaritesi ile ilgili endişelerimiz ise muhtemel cevap verebilirlik için işe yarar bir ölçüt bulma çabasıdır. İnsanların gerçekleştirilmemiş talepleri olmaması durumu, istedikleri zaman bu talepleri gerçekleştirebileceklerinin göstergesidir fakat bu

inandırıcı bir kanıt değildir. Manipüle edilmiş ya da dayatılmış göz yummanın bizi tatmin etmeme sebebi de budur.

İşte bu noktada şekilci yapıdaki hesap verebilirlik görüşü, betimleyici görüş ve belki de diğer görüşler de temsili hükümetle bağdaşır. Çünkü bizim gereksinimlerimizi yalnızca belli türden kurumsal düzenlemeler karşılar. Mutlak bir hükümdar, kendince bir sebepten ötürü kamuoyu yoklaması yapmayı seçer ya da ya da insanların istediği şeyi yaparsa bu temsili bir hükümet değildir. Biz halkın menfaati ve fikrine duyarlı bir hükümet sağlamak için ve bunu gerçekten de yapan, işleyen kurumlara ihtiyaç duyuyoruz. Böyle bir hükümetin bir başkanı olabilir ve hükümetin başında başbakan olabilir ya da bu hükümet bir meclis hükümeti olabilir. Hükümetin coğrafik seçim bölgeleri olabilir; nisbi temsil ya da tahsise dayalı başka bir sisteme sahip olabilir. Zayıf, güçlü, az ya da çok, hatta hiçbir siyasi partisi olmayabilir. Tüm bu formlar temsili hükümet olabilir; bazıları diğerlerinden daha başarılı olabilir.

Bu amaç doğrultusunda asıl önceliklerimiz oldukça az gibi görünmektedir. Eğer düzenli bir şekilde "gerçek" ve "bağımsız" seçimler yapmıyorsa herhangi bir sistemi temsili kabul etmekte biraz tereddüt ederiz.[590] Ayrıca, bazı türden üst düzey temsilciler kurulu değil de daha çok danışma kapasitesine sahip bir kurulu olan hükümeti de temsili kabul etmekte tereddüt ederiz.[591] Düzenli aralıklarla seçime tabi olsa bile, tüm hükümeti tek bir yöneticinin elinde tuttuğu bir sistemin de temsili olduğunu hemen kabul etmeyiz. Belki de, ortada toplumun farklı "kesimlerinden" gelen temsilcilerden oluşmuş bir üst düzey kurul olması gerektiği sadece tarihi bir gelenekten ibarettir. Belki de bu betimleyici temsildeki bire bir örtüşme ya da eşbiçimlilikteki sürekli öğe ile ilgili bir durumdur. Ya da belki de biz sadece, hükümet içinde birkaç azınlığın veya zıt görüşlerin resmen aktif olmadığı durumlarda, siyasi bir sistemin gerçekten de ihtiyaca cevap verebilir bir sistem olabileceğine akıl erdiremiyoruz.

İşte bu nedenle bizim temsili hükümet fikrimiz çok genel, soyut ve neredeyse metaforik bir fikir -ulusa mensup kişilerin karmaşık şekillerde hükümet hareketlerinde etkin olduğu fikri- ile böyle bir sonucu garantilemek için oluşturulmuş nispeten somut, uygulanabilir ve tarihi anlamda geleneksel kurumları bir araya getirir. Kavramın hem asli hem de şekilsel bileşenleri vardır. Bu şekilde temsili hükümet, beşeri uygulamalar ve ona denk düşen kavramlarda çok yaygın olan bir olgunun kusursuz bir örneklemesidir: amaç ve kurumsallaştırma arasındaki iki başlılık ve gerilim.

Olayların sırası şu şekilde olabilir: kişilerin aklında başarmayı istedikleri bir amaç ya da hedef olur. Bunu başarmak için de, özellikle bu zaman alıyor ve çok kişinin, belki de birkaç neslin katılımını da gerektiriyorsa, bu kişiler çeşitli kurumlar oluştururlar -kanun yazar, idari kurullar kurup eğitim programları düzenlerler, vs. Fakat bu kurumlar kendi devinim veya durağanlıklarını geliştirirler; her zaman istenildiği gibi çalışmazlar ve kurulma amaçları olan sonucu üretemeyebilirler. İşte bu şekilde kişiler kendilerini asıl amaca adanmışlık, kararlaştırılmış ve bunu başarmak için kurulmuş kanallara adanmışlık arasında kalmış halde bulabilirler. Ya da diğer bir şekilde olağan akış tersine dönebilir. Çünkü sebep ne olursa olsun, planlanmış ve ortak bir amaçları olmayınca, insanlar zamanla bir şeyleri yapmanın sabit yollarını- alışkanlık halini alan kurumsal davranış- geliştirirler. Kalıplaşmış bu davranıştan ne işe yaradığı, nasıl yapıldığı, altında yatan prensip ve amaçlara dair hızlı fikirler oluşturmaya başlayabilirler. Vakti gelince bu prensiplerin kendileri, kurumu gözden geçirmek için kullanılan yeni amaçlar, çalışma şeklini ölçmek ve ıslah etmek için tayin edilmiş önemli standartlar olarak kullanılmaya başlar. İşte bu noktada tekrar uygulama ve prensip arasında bir gerilim baş gösterebilir.

Bu türden bir gerilim genellikle ilgili kavramların içinde şekillenir. Netice itibari ile işaret ettikleri anlam aynı anda hem resmi, kurum "dışı" yönler; hem de asli, "içsel" amaçlı olanlardır. Bu, anlaşılması biraz güç bir durum olduğu için, iki hayali durum modeli yoluyla mesele daha somut bir şekilde örneklendirilebilir. İlk model için, beşeri bir eylem ya da kurum düşünelim, örneğin ceza.[592] Filozoflar çok eskiden beri ceza kavramının anlamı konusunda sıkıntı yaşamışlardır. Bir taraftan, bir kanunu çiğnediği ya da bir kuralı ihlal ettiği için bunun bedelini ödeyen kişiye verilen zarar anlamına gelmektedir. Bu bağlamda eğer yanlış bir şey yaptığından dolayı suçlu değilse hiç kimse -mantıken -birisini cezalandıramaz. Herhangi bir koşulda verilen herhangi türden bir zarar ceza değildir; sadece işlenen bir suçtan dolayı uygulanıyorsa cezadır. Fakat bir diğer taraftan suçluları cezalandırmak için resmi kurumlar kurarız ve mesela çocuklarımızı cezalandırmak için gayri resmi sosyal normlar oluştururuz. Daha sonra da kurumların normaldeki işleyişlerini ve davranış modellerini "ceza" olarak adlandırırız; yani belirli durumlarda cezalandırılan kişinin suçlu olup olmadığı. İşte bu yüzden adil olmayan bir infazdan sonra "Masum bir adamı cezalandırdılar!" ifadesi anlamlı hale gelir. O zaman ceza kavramının üzerimizde, masumların cezalandırılamayacağını söyleme isteği doğuran asli bir

tarafı vardır ve yapmamaları gerekse de elbette yapabileceklerini söyleme isteği doğuran resmi ya da kurumsal bir tarafı vardır diyebiliriz.

Aynı gerilime sebebiyet veren diğer nedensel modele örneklemek için adalet fikrini düşünün. Piaget, çocukların adalet kavramının büyük bir kısmını yaşıtları ile oyun oynarken geliştirdiğini ileri sürmüştür.[593] İsviçre'de çocukların bilyelerle oynama şeklini inceleyerek oyuna aşamalı şekilde nasıl başladıklarını gözlemlemiştir (fakat Piaget belirli kronolojik aşamalar olduğunu ortaya koyar). Oyunun nasıl oynanacağını, kuralların neler olduğunu, oyunun ne demek olduğunu, kuralların çiğnenemeyeceğini, ama değiştirilebileceğini, kuralları değiştirmenin uygun yollarının neler olduğunu, vs. hepsini aşağı yukarı aynı anda öğrenirler. Ayrıca göründüğü kadarıyla kuralları değerlendirmek için kendi kriterlerini geliştirirler- bir tarafta adalet kavramı; diğer tarafta Piaget'nin "oyunun ruhu" dediği şey.[594] Bu yüzden kuralları öğrenip bunları insanların koyduğunu (bu durumda çocukların koyduğunu), nasıl değiştirilebileceklerini anlayınca; önerilen yenilikleri adalet ve oyun ruhuna uygunluğa göre değerlendirebilmektedirler. "Adil" kelimesinin anlamını belirli bir oyun, oyun kuralları ve bazı şeyleri yapış şekli ile bağlantılı olarak öğrenen kişilerin, daima bu oyun, kurallar ve bu şekillere bağlı kalacağı düşünülebilir; bu, onlar için "adil" kelimesinin ifade ettiği anlam olacaktır. Fakat öyle olmadığı açıktır. Piaget'nin incelediği bu çocuklar, yenilikleri incelemek ve böylece eski kuralları da değerlendirmek için, kendileri prensip ve kriterler oluştururlar (çünkü bazen eski kuralları değiştirip yeni hallerini kabul ederler). Daha genel haliyle, değerlendirme kriterlerimizi var olan sosyal kalıplara bağlı olarak öğrenmemize rağmen, söz konusu kalıpları eleştirmek ya da değiştirmek için yine bu kriterleri kullanabiliriz. Bununla birlikte "adalet" kavramının içeriğini ve anlamını bir şekilde tanımlar görünen herhangi bir uygulama (ya da "misket oyunu"), adaletin kurumsallaşmış halinde (ya da misket oyununun ruhunda) pek de kusursuz görülmeyebilir.

Temsilin uygulanışındaki ve kavramın yapısındaki bu türden iki başlılığın ya da gerilimin netleştirilmesi gerekir çünkü bu durum şekilci görüşlerden diğerleri adına asli temsile doğru hareket ettikçe tüm tartışmamıza dâhil olmuştur.[595] Ayrıca bu gerilime Burke'ün temsilin erdemi veya özü ile gerçekleştirilişi arasında yaptığı ayrımda da rastlamıştık. Madden, manen ya da öz itibari ile temsil aslında var olmasa da bir şeyi var kılmak demektir. Bir takım olayların, bizi bu yönde etkilediği her zaman temsilden söz edebiliriz. Koşullar aksi yönde olduğu zaman temsilin varlığını yadsıyabiliriz. Fakat temsilin kurumsallaştırılmış ve gelenekselleştirilmiş bazı şekilleri de

vardır (örneğin siyasi temsil). Ceza örneğinde olduğu gibi, belirli bir durumda temsilin varlığını gündeme getirsin ya da getirmesin; bünyesinde toplaması gereken genel yapı ve asıl amaçlarından dolayı, "temsil" kavramını kurumlara uygulayabiliriz.

Tussman gibi bu iki açıyı (şekil ve esas), siyasi ve sosyal hayatın "iki önemli hali" olarak adlandırabiliriz.[596] Çoğu toplum kuramcısı mutlaka ikisinden birinin atını çizmiştir. Dik başlı bir realist, davranışçı sosyal bilimciler ve meşrutiyetçiler kurumların, davranışların ve dışa dönük performansın altını çizme eğilimindedir. Ondan temsili tanımlamasını isterseniz işlevsel bir tanım yapmaya çalışacak ve "temsilcilerin aslında ne yaptığına" bakacaktır. Reform yapmasını isterseniz, beklenen davranışın gerçekleşmesini sağlamak için kurumlar inşa edip kurallar koyacaklardır. Tartışmış olduğumuz temsil görüşleri bazında bu kişinin şekilci veya betimleyici görüşe sahip bir kuramcı olması beklenebilir. Diğer taraftan faziletli reformcu, eğitimci bir idealist ise sadece dışa yansıyan görüntüden ziyade özün ve amacın, niyetin, dürtünün hatta "asıl ve manevi esasın" altını çizme eğilimi taşır. Bu kişiden temsili tanımlaması istenirse idealize edilmiş role, temsilcileri değerlendirdiğimiz standarda başvuracaktır. Bu standart ise aslında ne yaptıklarından çok ne yapmaları gerektiğidir. Yine bu kişiden reform yapması istenirse, onları iyi birer temsilciye dönüştürebilmek için, onlara diğerlerinin menfaatlerini kendi menfaatlerinden önce tutup onların menfaatleri ile ilgilenmeyi, kamu menfaati ya da diğerlerinin menfaatleri ile ilgilenmeyi öğretecektir. Tartıştığımız görüşler arasında muhtemelen diğerleri adına aslen hareket etme görüşüne sahip olabilecek kişi o, yani sözünü ettiğimiz bu son kişidir.

Bu iki önemli modun ikisine birden aynı anda ihtiyaç duyarız. Temsili, kurumsal ve işlevsel olarak tanımlamak demek; yargılama, ölçme, geliştirme, ıslah etme hatta birilerine temsilci olmayı öğretebilme -ya da en azından tüm bunları mantıksal, planlı bir şekilde yapma ümidinden vazgeçmek- demektir. Bu nedenle eğer temsil "temsilcilerin, siz onları izlerken aslında yapıyor oldukları şeylerden" ibaret ise yaptıkları her şey temsildir. Diğer taraftan temsili ideal olarak tanımlamak, kurumları kapsam dışı tutmak için temsilin özü veya erdemine odaklanmak, temsilin uygulamalı olarak yürütülmesi ümidinden vazgeçmek anlamına gelebilir. Bu da bizi, Burke gibi, kurumsal bir sistemdeki kesif adaletsizlikleri kabul etmeye yöneltecektir çünkü sistem herhangi biri zamanda bu adaletsizliklere rağmen temsilin esasını oluşturuyor gibi görünür. Bu durum bizi ideal hedefimizin sistematik ve sürekli şekilde gerçekleşmesini-yani kısacası kurumsal-

laşmasını- imkânsız kılan, kısa vadeli, anlık performansları kriter olarak kabul etmeye itebilir. Temsilcilerin aslında ne yaptığı bizim için bir anlam ifade etmeyecek ve bu nedenle de oluşturduğumuz kavram sonsuza dek Plâtoncu formlar alanında etkisiz olarak kalacaktır.

Temsilin varlığını ve esasını hiçbir kurumsal sistem garantileyemez. Arzu edilen davranışı oluşturması açısından kurumların kapasitesi hakkında fazla iyimser davranmamamız gerekir. En iyi temsili kurumlardan bile büyüleyici, mekanik bir şekilde; sistemi işleten kişilerin inanç, yaklaşım ve niyetleri olmadan ya da tüm bunlara rağmen, temsil ortaya koymaları beklenemez.[597] Madison'ın "Kişinin menfaati, bulunduğu yerin anayasal hakları ile bağlantılı olmalıdır" hükmü yabana atılamaz. Fakat ayrıca Tussman'ın bir vatandaş sıfatı taşıyan kişi, "kendi şahsi mülkiyeti ile değil kamu menfaati ile ilgilenmelidir: Kendisine "Daha fazla vergi ödemek ister miyim acaba?" gibi şahsi değil; "Daha fazla devlet okuluna ihtiyacımız var mı?" gibi kamusal sorular sorulmalıdır hükmü de mantıklıdır.[598] İşte bu nedenle de kurumsallaştırılmasının yanısıra temsilin özü idealini de aklımızda tutmalıyız. Böyle bir ideal olmadan, kurumları idare etmesi beklenen kişilere, onlardan neler beklediğimizi başka türlü nasıl gösterebiliriz? Bu durumu başka türlü nasıl, gerçekten, aklımızda tutabiliriz?[599]

Martin Drath'ın da işaret ettiği gibi kurumsallaşma olmadan, temsil ideali boş bir hayal olarak kalırdı ya da en fazla üretip devamını getirmeye gücümüzün yetmediği, değişken, açıklanamaz bir lütuf olarak ara sıra tekerrür ederdi.[600] Pratik bir önem ve etkili bir anlam vererek soyut ideali detaylandıran her şey, tarihsel olarak gelişen kurumsal formlar ve kültürel olarak yerleşmiş davranış standartlarıdır.[601] Bu nedenle eğer temsilin aktüel hayatımızda herhangi bir etkisi olması gerektiği fikrini oluşturan bir vizyonumuz varsa; temsili kurumların geliştirilip ilerletilmesi, duyarlı bir yaklaşımla diğerlerinin menfaatlerini gözetebilecek kişilerin yetiştirilmesi esastır. Aynı şekilde kurumların, davranışsal alışkanlıkların, temsilcilerin hareketlerinin, idealimiz ve standartlarımız halini almasına izin veremeyiz. Geleneksel anlamda "temsili" olarak nitelendirdiğimiz hükümetlerin, bünyesinde gerçek temsil barındırıp barındırmadığı her zaman tartışmaya açıktır. Hayatta temsil olarak belirlediğimiz şeyin gerçekten de temsil olup olmadığı (temsilden kastımız), daima yapıları ve işleyişinin uygulamada nasıl çalıştığına bağlı olacaktır.[602]

Tarihte, farklı zamanlarda farklı kurumlara ihtiyaç duyulmuştur.[603] Fakat insanlar her zaman idealin gerektirdiğini ortaya koyabilecek kurumlar oluşturmak için çaba göstermişlerdir; temsil ettiğini ileri süren kurumlar

ya da bireyler ise her zaman gerçekten temsil etmedikleri suçlamalarına karşı savunmasız kalmışlardır. Fakat "temsilci" etiketinin kullanılışı ciddi bir eleştirel değerlendirmeyi de beraberinde getirir gibi görünür: Bu bir kurgu, boş bir formül müdür yoksa gerçekten de temsilin esasını mı teşkil eder? İşte bu nedenle, "düzgün bir şekilde organize edilip düzenlenmemiş bir hükümetin, karakter itibari ile temsili olamayacağı için temsili hükümetin ideal anlamda en iyi hükümet şekli olduğu tartışıla gelmiştir. Temsil, esas doğası itibarı ile bir vasilik sistemidir … Temsili olduğunu iddia eden kurumlar, sadece böyle bir vasiliği oluşturup devam ettirebildikleri ölçüde bu karakterlerini doğrulayabilirler."[604]

Bundan dolayı temsil kavramı ideal ile gerçek arasında süregiden bir gerilimdir. Bu gerilim bizi, ne genellikle atanan temsilcilerin yaptığı her şeyi kabul eden işlevsel bir tanıma sığınıp, bu idealden vazgeçmeye; ne de temsilin kurumsallığından vazgeçip siyasi gerçeklikten çekilmeye itmelidir. Aksine, devamlı fakat ümit vaat eden bir mücadele sunmalıdır, bu mücadele: kurumlar oluşturarak, bireyleri kamu menfaatini izlemeye ve halkın gerçek temsili ile meşgul olacak şekilde eğitmeye ve aynı zamanda, her zaman daha fazla yorum ve reforma açık olabilmeleri için bu kurumları ve söz konusu eğitimi eleştirmeye devam etmek gerekir.

11. Ek: Etimolojiye Dair

Eski Yunanlıların, "temsil" kelimesini uygulayabileceğimiz çok sayıda kurum ve icraatları olmasına rağmen, dillerinde bu anlamı karşılayan bir kelime veya kavram yoktu. Kelimenin Latincedeki asıl anlamı, temsil örneği olarak kabul edebileceğimiz vekâletle, hükümetle ya da Roma hayatının herhangi bir kurumu ile ilgili değildir. Ancak kavram Latin kökenlidir. Latince *representaire* kelimesi var kılmak, ortaya koymak ya da yeniden sunmak anlamlarına gelir ve klasik Latincede kullanımı nerdeyse tamamen cansız nesnelerle sınırlıdır.[605] Kelime anlamı itibari ile "var etmek," "birinin varlığına büründürmek" anlamlarına gelebilir. Benzer şekilde mahkeme celbine cevaben mahkeme huzurunda görünmek, tam olarak kendini var kılmak anlamlarına da gelir. Ayrıca, bir erdemin belirli bir yüz suretinde somutlaşması gibi, soyut bir kavramın bir nesne bünyesinde ya da onun aracılığı ile var kılınması anlamını da taşıyabilir. Bir nesnenin diğeri için, onun yerine ikame edilmesi ya da bir olayın ivme kazandırılıp, içinde bulunulan ana taşınmasıdır. İşte bu yüzden "hemen yapmak" ve hatta "nakit ödemek" anlamlarına da gelebilir. Diğerlerini temsil eden kişilerle ya da Roma devleti ile bir alakası yoktur.

Kelime Orta Çağ'da Hıristiyan literatüründe, "Hıristiyan toplumuna en manevi yönleri ile uygulanarak," bir tür mistik bir simgeye dönüşüp genişlemiştir.[606] Fakat asıl yayılması on üçüncü ve on dördüncü yüzyıllarda başlar; bu yüzyıllar Papa ve kardinallerin çoğunlukla, Hz. İsa ve Havariler'i temsil ettiğinin söylendiği dönemdir.[607] Buradaki çağrışım delegasyon ya da vekâlet üzerine değildir; kilise liderleri Hz. İsa ve Havariler'in simgesi ve yansıması olarak görülür ve onların *per successionem* yerlerini alır. Ayrıca, Orta Çağ yargıçları terimi ortak yaşamın muşahhaslaşması anlamında kullanmaya başlarlar. İnsan olmamasına rağmen toplum bir kişi gibi görülür (*persona repraesentata, repraesentat unampersonam, unium personae repraesentat vi-*

cem). Burada vurgu, ilişkinin kurgusal doğasındadır: gerçek bir kişi olmayan fakat temsil edildiğinde kişi olan (*persona non vera sed repraesentata*). Bu sırada, yorumcular arasında, Roma hukukundan türemiş olan prensin ve hükümdarın Roma halkı adına hareket ettiği, onların yerini aldığı ve onların menfaatlerini gözettiği fikri yaygındır. On üçüncü yüzyılda kilise hukukçuları bu fikri benimsemeye, netleştirip, geliştirip dini-toplumsal hayata uygulamaya başlarlar. Ne yorumcular ne de hukukçular, Roma'ya ait bu hukuki fikrin gelişim sürecinde, henüz "temsil" kelimesini kullanmamaktadırlar fakat alegorik kilise düşüncesi ile olan paralellik o kadar yakındır ki on dokuzuncu yüzyılın ortalarında her iki disiplinle de ilgilenen bir yazar, sulh yargıcının devletin bütününün imajını temsil ettiğini ileri sürebilir.[608] Burada, laik bir sulh yargıcına alegorik ya da imaja yönelik türden bir temsil uygulanmaktadır.

Georges de Lagarde, on üçüncü yüzyılın sonlarında yaşamış olan bir hukuk adamının yazılarında ilginç bir paragraf keşfetmiştir. Bu paragrafta, bir toplumun imajına yönelik temsil, yasal vekâlet kavramı ile adeta karşı karşıya gelir. Yine başka bir hukuk adamı olan Albert de Gaudino bir toplumun, bir dava vekili ile (par procureur) ceza davasında savunma yapıp yapamayacağını sorgular. Bu anlamda, kişinin hayır cevabına yöneldiğini çünkü her şahsi kişinin mahkemede bizzat hazır bulunması gerektiğini ve bütünlüğün (universitas) bir kişi olarak algılandığını ifade eder. Başka bir anlamda dava vekili sadece toplumun kurgusal kişisini temsil eder. Çünkü eğer o mahkeme huzuruna çıkarsa, toplum da şahsen çıkıyormuş gibi olur. Burada sadece bir kurgu ile kişi olarak algılanan bütünlüğe değil *(unius personae reprae repraesentat vicem)* aynı zamanda bu kişinin yerine de mahkemede hazır bulunan dava vekiline de sahibiz *(qui repraesentet vicem universitatis)*. Bu dönemde bir mahkemedeki dava vekilinin etkinliği henüz "temsil etmek" olarak adlandırılmaz; Gaudino bu durum için *intervenire* (araya girmek) ve *respondere* (cevap vermek) kelimelerini kullanır.[609] Ancak on üçüncü yüzyılın sonlarından itibaren, bir sulh yargıcı veya dava vekilinin, toplumu simgeleyip onlar adına hareket ediş şekli için hukuk adamları ve diğer yazarlar *repraesentare* kelimesini kullanmaya başlar. Muhakkak, bu yeni kullanım herkesçe hemen benimsenmeyecektir. Örneğin Occam, temsil kavramına metafizik ve mistik özellikler yüklemeye devam eder ve böylece terimi yadsımış olur. Temsil olarak adlandırdığımız şeyden bahsederken bile bu terimi kullanmaz. Bu yüzden Occam, kilise genel konseyinde tüm Hıristiyanların kendilerini ilgilendiren konularda danışılmaya hakkı olduğunu ileri sürer. Bizzat katılamayanlar, Occam'ın onları gönderenlere *personas habentes*

auctoritates et vices diye nitelendirdiği delegeler gönderebilirler fakat "temsilciler" değil. Ancak yeni kullanım asla tamamen kaybolmaz: Kelimenin son dönem Latince anlamının devamlı ve kabul görmüş haline dönüşür.

Benzer bir gelişim Fransızca içinde de cereyan eder. Littré'ye göre en azından *représenter* (temsilci), diğerleri adına hareket eden kişi gibi bir anlam kazanmadan çok önce, soyut kavramları simgeleyen cansız nesneler ve imajlar için kullanılırdı.[610] Fakat on üçüncü yüzyıl civarında bir çiftlik kâhyasının, efendisinin şahsını temsil ettiği söylenebilir.

Aynı gelişim süreci, "temsil etmek" kelimesi muhtemelen on dördüncü yüzyılın sonlarına doğru ortaya çıktıktan sonra, İngilizcede de gerçekleşir. Bu noktada *Oxford İngilizce Sözlüğü*'ne göre terim, "kendisini ya da bir başkasını birinin varlığına büründürmek," "somut olarak sembolize etmek veya simgelemek", "akla getirmek" anlamlarını karşılamak için kullanılır. "Temsili" sıfatı "temsil etme, resmetme, betimleme ya da sembolize etme hizmeti veren" anlamı taşır. On beşinci yüzyıl boyunca kavram, "betimleme, tasvir etme ya da resmetme" anlamlarına gelerek genişlemiştir. Birisine ya da bir şeye tekabül eden ya da onun yerini alan" cansız nesneler için kullanılagelmiştir. Ayrıca görünüşe göre sahnede bir çeşit betimleme olan "bir oyun ortaya koyma" anlamına da gelir. Aynı zamanda "temsil" ismi "imaj, benzerlik ya da tablo" anlamlarını da karşılar gibi görünür. İnsanoğlu kelimenin bu ilk anlamlarını tamamen terk etmiş değildir; bu iki anlam kendilerini iki farklı şekilde gösterir. İlk olarak temsil, insan adına cansız bir nesne ya da bir imaj olabilir fakat bu bizim bakış açımıza göre önemsiz bir noktadır. İkincisi temsil beşeri bir etkinliktir fakat diğerleri adına hareket etme değildir; temsil bir sunuş, tasvir, resim yapma ya da bir oyun sahneleme etkinliğidir. On altıncı yüzyıla kadar temsil kavramının, "bir (kişinin) diğerinin yerini alması, onun yerini doldurması ya da ona ikame etmesi" anlamlarına rastlamayız; 1595 yılına kadar da onun yetkili vekil ya da muavini olarak birinin adına hareket etmek" anlamında bir temsil örneği bulunmaz.

On üçüncü yüzyılda Fransızcada, en azından oluşum sürecini geçiren ve on üçüncü ile on dördüncü yüzyıllarda Latincede vuku bulan "temsil" kavramının anlamsal gelişimi, İngilizcede gerçekten de on altıncı yüzyıla kadar gerçekleşmemiş midir? Yoksa sadece durum, *Oxford İngilizce Sözlüğü*'nün, değişim daha önceden gerçekleşmiş olmasına rağmen, daha eski örneklerden yoksun olmasından mı ibaret? İçinde temsilin "başkası adına hareket etmek" anlamı geçebilecek kanuni, hukuki ve siyasi eserlerin, İngiltere'de bile bu geç döneme dek İngilizce yazılmamış olması da

mümkün. Bu tür yazılar daha çok, Latin ya da Fransızca yazılmış olabilir.[611] 1362'de İngilizlerin mahkemelerde kullanmak zorunda oldukları kanunlara rağmen, 1500'lü yıllara kadar geç dönemlerin mahkeme kayıtları bile hala Fransızcadır.[612] Bu kanunlar on beşinci yüzyıl boyunca Latince kaleme alınmıştır.[613] İngilizce yazılmış bilinen en eski dilekçe 1414 tarihinden kalmadır.[614]

Temsil kavramının vekâlet ve siyasi etkinlik alanına nasıl geçtiğini anlayabilmek için kurumların tarihi gelişimini, bu kurumlar hakkındaki açıklayıcı düşüncenin benzer gelişimini ve bizi ilgilendiren kelimelerin etimolojik gelişimini akılda tutmamız gerekir. Şövalyeler ve kasaba sakinlerinin kral ve lordlar ile Parlamentoda görüşmek için davet edilmelerinin, krala kolaylık olsun diye başlatılmış bir uygulama olduğu kabul edilir.[615] Bu kişiler vergileri tasdik etmek, bilgi vermek, yerel mahkemelerde tartışılan konuların "kayıtlarından bahsetmek" ve topluluklarına bilgiyi geri götürmek için gelirlerdi.[616] İlk başlarda can alıcı nokta, uygulamaya konacak vergiler açısından topluluklarını bağlayan yetkilerle geliyor olmalarıydı. Daha sonraları bu kişiler topluluklar tarafından bir şekilde, krala karşı olan memnuniyetsizlikleri ortaya koymanın bir yolu olarak kullanılmaya başladılar ve vergilere onay vermeden önce memnuniyetsizliklerin düzeltilmesi konusunda ısrarcı olma girişimleri yaşandı. Bu gelişme ile birlikte üyenin, vergiye onay vermekten başka, kendi toplumunun menfaatini yükseltebileceği algısı da yavaş yavaş oluşmaya başladı.[617] Parlamentoya giden şövalyeler ve kasaba sakinleri, halklarının hizmetlisi veya vekili gibi görülmeye başladılar. Halk tarafından kendilerine ödeme yapılıyordu ve geri döndüklerinde kendilerinden, Parlamentoda yaptıklarının hesabı sorulabiliyordu.[618] Parlamentoya, halklarının fikrini dile getirme yetkisi ile geliyorlardı fakat çoğunlukla sahip oldukları bu talimat ve yetkilerde, belirli sınırlamalar vardı. Ayrıca bazı üyeler, olağandışı bir vergiye onay vermeden önce kendi haklarına danışmak zorunda idiler.[619]

On dördüncü yüzyıldan on altıncı yüzyıla kadar Parlamentodaki şövalye ve kasabalı temsilcilerin birlikte hareket etmesi konusunda kademeli bir gelişme yaşandı.[620] Ortak memnuniyetsizlikleri olduğunu keşfettiler ve ayrı taleplerde bulunmak yerine ortak hareket etmeye başladılar. Zamanla bu kişilere Parlamento üyesi denmeye başladı. Bu birleşik hareket, elden ele ve git gide büyüyen bir farkındalıkla tek bir vücut halini aldı. Parlamentolar daha uzun ömürlü olmaya, üyeler üst üste seçilmeye ve böylece birbirlerini daha iyi tanıyıp daha sağlıklı çalışmaya başladılar. Onların bu birlik hareketi genellikle krala muhalefet niteliğinde idi ve ortak bir grup olarak

hareket ederek ona karşı çıkma gücünü elde ettiler. Bu gelişme, Sivil Savaş, Himaye Yönetimi ve Milletler Topluluğu dönemlerinde, karşı çıkacak ya da boyun eğecek bir kral olmadığı zamanlarda doruk noktasına ulaştı. Artık halkı yönetecek ve halk adına karar yetkisini yöneticiye devredecek tek şey Parlamento olmuştu.

Siyasi kuramın ve Parlamentonun faaliyetlerinin yorumlanması yönündeki gelişim aslında bu gelişmelerle paralel nitelikte idi. Erken dönemlerde şövalyeler ve kasaba sakinleri kendi halklarının hizmetlisi, avukatı ya da vekili olarak görülüyorlardı.[621] Temsilci olarak adlandırılmazlardı çünkü kelime henüz bu anlamı kazanmış değildi; mahkemedeki adli dava vekillerinin de temsil ettiği ifade edilmezdi. On beşinci yüzyıl civarında Avamlar tek bir vücut olarak hareket etmeye, bu üyelerden de çoğunlukla müşterek oldukları, "tüm vilayetlerin vekil ve avukatları …ve krallıktaki tüm insanlar" şeklinde bahsedilmeye başladı.[622] Kendileri ve diğerlerince, Londe'nin Avam tabakası olarak görülmeye başladılar.[623] Bu fikir, her üyenin kendi bölgesi adına konuşması; bu grubun da tüm ulusa eşit olması görüşü ile hala uyumludur. Her bir üyenin tüm ulus adına hareket etmesi detayı daha sonradan gündeme gelmiştir. Bu prensip on yedinci yüzyılın başlarında, Coke *Müesseseler*'de şöyle yazdığı zaman kabul görmüştür: "Birisi belirli bir vilayet ya da kasaba adına seçilse bile, geri döndüğünde ve Parlamentodaki yerini aldığında tüm krallığa hizmet eder; çünkü oraya gelişindeki seçim buyruğu geneli kapsar niteliktedir."[624]

Parlamento üyelerinin fonksiyonuna ait değişen bu görüşler, iki diğer düşünce geleneği ile bağlantılı hale gelmiştir: tüm halkın Parlamentoya katılımı ve yöneticilerin tüm krallığı sembolize etmesi ve simgelemesi fikri. İlki esas olarak, muhtemelen kökeni Roma hukukundan Ortaçağa ait *quod omnes tangit* doktrininden gelen yasal bir kurgudur. Bu doktrin adli davalardaki yasal hakları tehlikede olan tarafların, karar sürecine katılmaya ya da en azından kendilerine danışılmasına hakları olduğu doktrinidir.[625] Yani varsayım, yasa koyan bir kurum olmaktan çok bir mahkeme gibi görülen Parlamentonun tüm vergi yükümlülerinin onay ve katılımına sahip olduğu yönünde idi. On dördüncü yüzyıla gelindiğinde bir yargıç, kanunları bilmemenin bir bahane olmadığını öne sürebiliyordu çünkü Parlamenter harekette, herkes katılımcı olarak kabul ediliyordu.[626] Elbette bu, o zamanlarda demokratik bir doktrin değildi.

Parlamento hakkındaki düşünce geleneğini zenginleştiren diğer fikir ise tıpkı kilisenin Hz. İsa'da veya Hz. İsa'dan sonra Papa'da vücut bulduğu gibi, tüm ulusun bir şekilde yöneticisinde vücut bulduğudur. Bu Ortaçağa

ait ve mistik bir anlayıştır: kral sadece ulusal yapının başı, tüm krallığın sahibi değil; aynı zamanda *ulusun, krallığın, tacın ta kendisidir.*[627] Fikir, temsilin ya da simgelemenin günümüzde algılandığından çok daha ötedir ve "kuramsal analizin güçlükle ayırt edebileceği" mistik bir bütünlük içerir.[628] Latince (çevirmenin notu: İngilizcede temsil etmek fiilinin kökeni olan) *representare* kelimesi zamanla bahsettiğimiz bu fikir grubu ile bağlantılı hale gelmiştir. Daha sonraları Parlamento otoritesi genişledikçe ve yasa koyma rolü daha geniş alanda kabul görmeye başlayınca, bu sembolik düşünce tek bir vücut ya da kurum olarak "parlamento bünyesindeki kral" fikrine atfedilmiştir.[629] Yani krallığı yöneten Parlamento bünyesindeki kral, aynı zamanda krallığın mistik anlamda dengi ya da simgesi olarak görülür.

Bu farklı fikir ve doktrinler, doğal olarak, bir noktada kesişirler. Parlamento bünyesindeki kral, tüm krallığın mistik dengi ve simgesidir; ayrıca krallıkta yaşayan herkes Parlamentoda da mevcut kabul edilir. Lordlar, psikoposlar ve kralın kendisi şahsen mevcutturlar; Avamlar ise bir bütün olarak, (belli süreliğine zümre olarak) bir grup vekilin aracılığı ile mevcutturlar.[630] Son olarak her bir şövalye ya da kasaba sakini, diğer sıradan insanların, tüm krallığın adına hareket ediyor olarak düşünülür. Üzerinde bu düşüncelerin geliştirildiği 1583'teki durumun düzgün bir özeti Sir Thomas Smith'in aynı yıla ait ait *De Republica Anglorum* adlı eserinde bulunabilir.[631] Smith'in bu çalışması aynı zamanda "temsil etmek" ("represent") kelimesinin Parlamentoya yönelik en eski kullanımlarındandır. Smith söz konusu çalışmasında kelimeyi, yalnızca bir kez fakat can alıcı bir konumda: "İngiliz Parlamentosu hakkında, Parlamentonun krallığı temsil ettiği ve hem yönetici hem de kitle olarak tüm krallığın gücüne sahip olduğunu yazarken kullanır. Her İngiliz vatandaşının Parlamentoda mevcut kılınması amaçlanır, ister şahsi; isterse temsil veya vekâlet ile...ve Parlamentonun rızası herkesin rızası gibi görülür."[632] Smith, Parlamento'nun tüm ülkeyi temsil ettiğini ifade eder(yoksa tüm ülkenin gücünü temsil ettiğini mi söylemektedir?). Fakat bu kelimeyi Parlamento üyeleri, Avamların temsilcisi veya vekili olarak orada bulunan belli üyeler için kullanmaz. Bu durum, kelimenin İngiltere'deki Parlamenter kurumlara yönelik ilk kullanımlarındaki model gibi görünmektedir; tüm krallığı bir bütün olarak temsil eden (kral da dâhil) Parlamentodur.

Peki, Smith onu bu şekilde kullanmadan önce, "temsil" ("represent") ne anlam geliyordu? Hâlihazırda, insanlar ve insan grupları için iki farklı anlamı vardı. Bir imaj yaratma, bir oyun yazma, bir şeyi görünür (hatta var) kılma anlamları taşıyordu. Fakat ayı zamanda mevcut olmayan bir şey

simgeleyerek; bir şeyin imaj, simge ve sembolü olarak insanların kendileri için de kullanılıyordu. 1509 yılına ait *Oxford İngilizce Sözlüğü*, vefat etmiş bir Leydinin onun hayırseverce hareketlerini öven bir cenaze merasiminden örnek verir. Yoksul yabancılara kalacak yer sağlamıştır: "Hz. İsa'nın yaptığı gibi, onları kendi evinde ağırlamasa da...yine de onları kabul etmiştir ki bu da onun, Hz. İsa'nın şahsını temsil eder." Bu sembolik temsildir; temsilciler aktif olmaktan çok talimatlara uyarlar. Temsil edilen, bir insan olmaktan çok soyut bir kavram, dini ve tarihi bir figürdür. Oxford İngilizce Sözlüğü'nün, temsil ("represent") kelimesinin uzaktan da olsa diğerleri adına hareket etmeyi çağrıştıran ilk kullanım örneğine, 1595 yılında, Smith'in eserinden on iki yıl sonra rastlanır.

İşte bu nedenle, ortada iki şık vardır: Smith, bir ressamın temasını ya da bir tiyatro topluluğunun oyununu ele aldığı gibi; Parlamentonun da tüm krallığı tasvir edip sergilediğini söylemeye çalışıyordu. Diğer bir ihtimalle de tıpkı Ortaçağda kral için söylendiği ya da bir bayrak ya da amblem için söyleyebileceği haliyle, Parlamentonun tüm krallığı sembolize ettiğini, mistik olarak da simgelediğini ifade ediyordu. Belki de Smith, bu kelimeyi kullanarak her ikisini de kastediyordu. Kelimenin o zamandaki anlamının ötesinde, terim içeriği bağlamı -Parlamentonun kompozisyonu ve herkesin orada mevcut oluşu doktrini- itibari ile de zenginleştirilebilirdi. Her halükarda Smith, insanlara karşı demokratik sorumluluktan ya da bir dava vekilinin müvekkilini temsil ettiği şekilde insanlar adına hareket etmekten bahsetmiyordu.

Smith'in eserinden sonra Parlamento için "temsil etmek" ifadesi tekrar kullanılana kadar aradan neredeyse yarım yüzyıl geçer ve daha sonra da terim beklenmedik bir canlanmaya ve anlam genişlemesine uğrar. On yedinci yüzyılın ikinci çeyreğinde Sivil Savaştan önce başlayıp savaşla birlikte devam eden hicvi yazılar, siyasi tartışmanın dizginlediği terim ve bu terimle ilgili çeşitli kelimeler siyasi terimlere dönüşürler. Karmaşıklığından dolayı bu gelişim hayli kafa karıştırıcıdır.

1620'lerde "temsil" ("representation") ismi ve "temsili" ("representative") sıfatı, buna diğer insanların yerini almak da dâhil olmak üzere, yeri alınan herhangi bir varlığa işaret etmek için; sanatsal, dini ve teatral alandaki orijinal kullanım alanlarını genişletmişlerdir. 1628 yılında "bu sizin yani devletin temsilcisi (kelime burada sıfat niteliği taşır, isim olarak kullanımı daha sonra gerçekleşecektir) için kara bir leke olacaktır" denildiği zamanki gibi Parlamento için de kullanılır hale gelirler.[633] Terim daha sonraları Sir Edward Coke'un anayasal kuramları izah etmek istemesinin hemen ardın-

dan netlik kazanmıştır. Coke, *Institutes* adlı eserinde, Parlamentodaki şövalye ve kasaba sakinlerinin "krallığın tüm tebaasını temsil ettiğini" yazar. "Parlamentoda Lord ve Lordlar Kamarasından olmayan herkes; ister şahsi ister *temsil* yoluyla olsun Avam Kamarasına dâhildir."[634] Ayrıca Coke sözlerine, "Parlamentonun krallığın tüm kesimlerini temsil ettiğini" de ekler.[635] 1641 yılında Avamlar, sadece "belirli kişiler" olan Lordlardan farklı bir şekilde kendilerini "Tüm Krallığın Temsili Kurulu" olarak adlandırdılar.[636] Benzer şekilde, o zamana ait bir kitapçıkta şöyle ifade edilir: Parlamento, kraliyetin "temsili niteliğe sahip, seçilmiş ve talimatla hareket eden bir konseyidir" ya da yine; "arı haşmeti ile tüm topluma adaleti sağlamak için toplanması gerekir… ve kendi kitlesinin büyüklüğü, seçim ve *temsilin* erdemi yani birkaç kişinin diğerleri adına hareket etmesi sayesinde karmaşıklığa sebebiyet vermez."[637] 1643 yılında ise tam bir muhafazakâr olan I. Charles, Parlamentoyu "halkın temsil organı" olarak nitelemiştir.[638]

1640'larda siyasal arenaya bazı yeni terimlerin girdiği açık bir şekilde gözlemlenebilir. Temsilci ("representative") ismi, kendini ilk kez İngilizcede, iki farklı anlamda gösterir. Model ya da örnek anlamı taşır (1647'den şu örneğe sahibiz: "Eski asilzadeliğin yansıması ve temsilcisi olarak bakışları onun üzerine çeken her şey.") Ayrıca (artık kullanım dışı olsa da) genel olarak Parlamento ya da bu türden meclisler anlamını da karşılar. 1648 yılında I. Charles'ın ölümünden sonra kralın görevinin kaldırıldığı yasa şöyle der: "Bu yasanın sağladığı bir durum olan krala ait bu görevin kaldırılmasıyla, bu ulus için oldukça memnun edici bir şekilde (Tanrı da uygun görürse) kendi Temsilcileri ile veya konseylerde, ulusal toplantılarla yönetilme gibi adilane ve eski hakkını iade etmek… ve onların da bir sonraki veya gelecekteki Temsilcilerin titizlikle seçilmesini, buluşmalarını ve Parlamentodaki koltuklarına oturmalarını sağlayacağını …."[639] Bu kullanım on sekizinci yüzyıla dek sürer ve o noktadan sonra artık kullanılmaz hale gelir.

Bu nedenle temsil kavramına ilişkin terim ailesi, bir bütün olarak Parlamentoya ya da grup olarak Avam tabakasına uygulanmış gibi görünmektedir.[640] Söz konusu kelimelerin anlamlarının da "ikame" veya "ikame edilen mevcudiyet" şeklindeki "simgeleme" ("standing for") kelimesinden, "adına hareket etmek" ("acting for") gibi bir anlama kaydığı açıkça görülebilir. Terimler; ilk kullanım olarak otorite, güç, prestij ifadesi ve talebi olarak kullanılmıştır. Bırakın Lordlar ilgilensin: Avamlar tüm halkı temsil eder. Bırakın kral ilgilensin: Parlamento krallığı temsil eder. Bu dönem boyunca bu sözler, Avamlar Kamarasının üyelerinden birinin seçmen bölgesi ile olan ilişkilerini, temsil ettiklerinin isteklerine uyma görevini, onların

iradesini gerçekleştirme gücünü, ya da bu tarz şeyleri ifade etmek için asla kullanılmamıştır. Parlamento üyelerinin kendilerini seçen halkın vekili veya temsilcisi olduğu fikri elbette mevcuttur fakat bu durum "temsil" terimi ile karşılanmamaktadır.

1640'lı yıllara dek "temsil etmek" ("represent") kelime ailesindeki terimlerden hiç biri Parlamentonun münferit üyeleri için kullanılmamıştır ve ancak uzun zaman sonra sıradan vekil ve temsilciler için kullanılmaya başlar. Bu dönemde Parlamento üyelerinin isimlerinde garip bir çeşitlenme görülür. "Temsili hükümet," hala Parlamento gibi bir kurulken, bu grubun münferit üyeleri İngilizce "temsilci" kelimesi kökünden gelen "representor," "representants," "representees" gibi isimler verilmeye başlar.[641] Bu sebeple *Oxford İngilizce Sözlüğü* bize, 1643 yılından şöyle bir ifade sunar: "Onların onayı... sıradan halkı temsilcilerine rıza gösterir şekilde bağlamalıdır"; 1644 yılından itibaren "Avamlar Kamarasının Lordları yani "Avamın Temsilcileri" ("Representees of the Common") olarak adlandırıldı ve 1648'den itibaren de "Soylular ("Peers") ve Avamlara ("Commons") ait olan Parlamento ve halkın temsilcileri meşru ve bağımsız bir Parlamentoda bir araya geldi."

Bu farklı terimler içinden temsilci anlamını karşılayanlardan biri olan "representer" kelimesi, kullanım tarihi Sivil Savaş öncesine dayandığı için özel ilgi odağı olmuştur. On beşinci yüzyılın sonlarından itibaren bu kelime özellikle resim yapma, oyun yazma, çeşitli temsiller oluşturma etkinlikleri ile meşgul olan kişiler için kullanır. Parlamento üyelerine uygulanana kadar da bu alan kelimenin tek kullanım alanıdır. Belki de bunu Parlamentonun, halkı betimleyip temsil eden şey olmaktan çok, bir bütün halinde ulusun simge ve sembolü görüldüğü yönünde bir ipucu olarak kabul edebiliriz. En azından bu varsayım, neden "temsil eden" anlamına gelen "representer" kelimesinin değil de böyle aktif bir altyapıya sahip olmayan "temsili ya da temsilci" anlamını karşılayan "representative" kelimesinin kullanıldığını açıklayabilir. Farkı net olarak ortaya koyan örneklere, hem 1647 yılına ait hem de 1653'lerin sonuna kadar devam eden zaman sürecindeki Putney tartışmalarında, *Clarke Belgeleri'nde ("Clarke Papers")* rastlanabilir.[642] Temsilciler için temsil eden anlamındaki "representor" kelimesi kullanılırken, meclisin geneli için her zaman "the Representative" kelimesi kullanılmıştır.

"Temsilci" yani "representative" kelimesinin bir Parlamento üyesini kast etmek amaçlı bugüne dek karşıma çıkan en erken kullanımı Isaac Pennington'ın gençken yazdığı 1651 tarihli şu satırlarındandır: "İnsanların temel haklarından olan; radikal olarak kendilerinde, bundan türemiş olarak

da Parlamentoda, vekil ve temsilcilerinde bulunan güvenlik ve özgürlük."[643] Bu şekilde ismin esas anlamı halini alana dek git gide artan bir sıklıkla himaye altındaki devletlerin Parlamentoları için kullanılmış ve muhtelif rakip terimler kullanılmaz olmuştur.[644]

Bu etimolojik gelişimin tam ortasında, 1651 yılı, aynı zamanda Hobbes'un Leviathan'ı yayımladığı yıldır. Hobbes'un temsil kelimesiyle ilgili tüm kullanımları yasal vekâletin resmi yönleriyle ilişkilidir: yetkilendirme ve normatif sonuçların atfı. Hobbes bu geçişi düşünsel anlamda gerçekleştirmiş ve bu tartışmadaki önemini kabul etmiştir. "Temsilci" olarak nitelendirilen, egemen bir meclis üyesi diğer temsil edenler- vekilleri, avukatlar, vs.- gibi, yani hareketleri bir başkasına atfedilen kişiler gibi düşünülmelidir. Bu kuramdan başka Hobbes'un terimleri kullanışı kendi zamanındakine uyumludur. *Leviathan* adlı eserinin başlarında sadece temsil eden kişilere odaklanır ve onları "temsilci" olarak nitelendirir.[645] Bu bölümden sonra "temsilci" kelimesinin göründüğü bir geçiş paragrafı gelir ve diğer rakip kelimeyi saf dışı bırakır. Bu paragrafta çoğunluk, "Temsilcinin söylediği ya da onlar adına yaptığı her şeyin sahibi; özellikle kendi yetkilerini ortak Temsilcilerine veren; Temsil edenin yaptığı her şeyin sahibi" şeklinde nitelendirilir.[646] İşte bundan dolayı Hobbes, tek bir yönetici veya özel bir kurumdan söz ederken bile sadece "temsilci" ("representative") kelimesini kullanır.

Hobbes'un yaptığı şey dâhice bir kullanım mıydı yoksa yalnızca kavramların zaten gelmiş oldukları noktadaki güncel kullanımlarını dile getirmek miydi? Bunu bilmiyoruz; şu an ifade etmek istediğimiz şeyler açısından da bunun bir önemi yok. Mesele şu ki: temsilin şekilci ve asli anlayışının her ikisi de bu dönemde ortaya çıkan "başkası adına hareket etmek" ifadesi ile bağlantılıdır. Görünen o ki, söz konusu ifade tüm bunların bir sonucu olarak Parlamentonun tüm krallığı temsil ettiği fikri üzerinden, başkasını mistik ve sembolik olarak "simgelemek" kavramı içinde ortaya çıkmıştır.

Bu dönemdeki etimolojik gelişim karışıktır ve mevcut kanıt pek inandırıcı değildir. Fakat "temsil etmek" ("represent") gibi terimlerin vekil, avukat ya da bireysel üyeler için henüz kullanılmadığı bir dönemde, tüm ulusun yansıması olarak Parlamentoya yönelik kullanıldığını ima eder.[647] Parlamento tüm krallığın temsili kurulu olarak algılandıktan sonra terimin münferit üyeler için kullanılması kolaylaşmıştır: Eğer Avamlar, krallık tebasının tümü olarak kabul edilmeli ise şövalyeler ve kasaba sakinleri nedir? Elbette temsilin çoğu zaman gerektirdiği bire bir eşdeğerlik kapsamında, belirli bir kasabanın veya eyaletin eş değeri olan temsilcisidir. Bu adım atıl-

dıktan sonra Parlamento üyelerinin kısıtlanmış, sınırlı sorumluluğa sahip dava vekili yani avukat veya vekil oldukları doktrini artık hazırdır ve "temsilci" ("representative") terimiyle ilişkilendirmek için bekler durumdadır.

Tüm gelişme, münferit temsilciler git gide kendi seçim bölgelerini daha az temsil eder hale geldiğinde yaşandı. Münferit temsilcinin, ancak, kendisinin tüm krallık için hareket ettiği; üyesi bulunduğu Parlamento kurulunun ise tüm ulusu temsil ettiği düşünülür hale geldiği zaman "temsil" ettiği söylenebilir.

İşte bu nedenle, temsil kavramının Sivil Savaş öncesi dönemde İngilizcedeki gelişimi ile Lagarde tarafından izi sürülen on dördüncü yüzyıl boyunca Latincedeki gelişiminde çarpıcı bazı paralellikler vardır. Her ikisinde de bilindik terimlerin kullanımında artışa rastlanır; ikisinde de artan bu kullanım şekline, dikkati çeker ölçüde anlam genişlemesi eşlik etmiştir ve her ikisinde de temsilin şekilci anlamları kadar, "bir başkası adına hareket etme" ifadesine de şahit oluruz. Bu gelişmelerden önce "temsil etmek" sanatsal imajlar, edebi ürünler, dini ve mistik simgeler için kullanılan bir kelimeydi. Sınırları belli olan bu anlamlar içerisinde siyasi otoriteye de -Papa, kral, Parlamento bünyesindeki kral gibi- uygulanır hale geldi. Temsil ancak bu kullanım ile ve bu kullanımdan sonra vekâlet, bireylerin hukuki olarak temsili, temsil etkinliği anlamları kazandı.

Lagarde, on üçüncü yüzyıldaki kilise konseyleri oluşumunun etkisine dikkat çeker.[648] On üçüncü yüzyılda görev yapan Papalar, sadece psikoposları değil farklı papaz meclisleri ve tarikatlardan delegeleri hatta laik prensleri de sürece dâhil edince, halk bu durumu, her geçen gün daha fazla Hıristiyanlığın gerçek bir yansıması yani Latince karşılığı ile *une image fidelè* olarak algılamaya başladı. Bu yüzden Padua'lı Marsilius Hıristiyanları Papanın mı yoksa konseyin mi; gerçekte kimin temsil ettiğini sorguladığında konseyin daha iyi, daha temsili bir imajı olduğunu açıkça gördü. Bu düşünce eğilimi Büyük Bölünme'den kaynaklanan uygulama zorlukları ile daha fazla tetiklenmiştir. Düşünülecek olursa Papalığın kendisi anlaşmazlık içindeyken asıl Papayı bir konsey dışında kim daha iyi belirleyebilirdi ki?

Bu noktada da İngilizlerin deneyimledikleri şeyle çarpıcı bir paralellik söz konusudur. Önceleri krallığın başındaki kişi, krallığın sembolik olarak somutlaşmış hali, kraldır. Tüm bunlardan sonra Parlamento hızla bu role dâhil olup yetkiyi paylaşmaya başlar ve krallığın sembolik temsilcisi, bir tüzel kişilik olan Parlamento bünyesindeki kral haline gelir. Fakat bu bir kralı yerinden etme, değiştirme, imkânlar dâhilinde yargılama ve boynunu vurma meselesi olunca, daha fazla gelişme kaydedilir. Eğer parlamento

tüm krallığı simgeliyorsa diğer hangi grup kralı, krallık adına azletme hareketinde bulunabilir? Parlamentonun tüm halkı temsil ettiği iddiası uzun süre krala meydan okumak için bir silah olarak kullanılmıştır; Sivil Savaş sırasında ise onu görevden almak için bir gerekçeye dönüşür. Aksine kral, Parlamento üyelerini, her birinin kendi toplumu adına konuştuğunu; krallığı ortak şekilde "temsil" etmediklerini ileri sürerek üyeleri yerlerinde tutmanın bir yolunu aramıştır.[649]

Dönemin tarihi şekilci yetkilendirme anlamında temsil etmenin, birinin "adına aslen hareket etme" anlayışından daha önce ortaya çıkmış olabileceğini göstermektedir. Krallığın simgelenmesi ya da sembolizasyonu *krallıktan* alınan bir yetki talebi ile sağlanır ve dolayısıyla bu da yetki sahibi olanların sınırlılıkları ile de bağdaştırılır. Öncelikle Parlamento bünyesindeki kral, krallığı bir görüntü, imaj olarak, "başkası adına hareket etme" mantığı ile temsil eder. Yönetimde olmaları durumundan ötürü temsil ettikleri de söylenir. O zaman krala karşı otoritesini ortaya koymanın yollarını ararken Parlamento kraldan daha iyi temsil ettiğini ileri sürer: krallığın tüm kesimleri ile daha iyi örtüşür, üyeleri halk tarafından gönderilmiştir, vb. Tüm halkı temsil ettiği için, bağlayıcı yasalar oluşturma hakkına sahiptir. Bu nedenle Parlamento, temsil ettiği gerçeğine dayalı olarak yönetim yetkisine sahiptir; tartışma dönüp dolaşıp aynı noktaya gelmiştir. Fakat süreç içinde temsilin anlamı genişlemiştir: Parlamentonun yönetim yetkisi, otoritesinin gerçekten de temsili olup olmaması ile bağlantılı ve bu duruma dayalı hale gelmiştir. Parlamento üyeleri temsilci olarak atandığı için kelime, vekâlet kavramının yazılı ve yazılı halde olmayan tüm kuralları ile önceki dönemlerde şövalye ve kasaba sakinlerinin kendilerini görevlendiren halka karşı yükümlülükleri ile ilişkilendirilir. Richard Overton'ın 1647 yılında yazdığı gibi, "insanlar artık krala ait olmadıkları gibi, Parlamentoya da ait değillerdir; ne kral ne de Parlamentonun halkla, halkın kendi mülkiyeti ile istediğini yapabildiği türden bir münasebeti olamaz."[650] Overton ayrıca, üyenin "Parlamentonun temsili kapasitesine olan inancının değişmesi veya temsili kapasitenin kaybedilmesi üzerine"[651], asli kurulun bu türden problemli üyelerin "temsilciler kurulu" ile ilişkisini kesebileceği, bu kişilerin üyeliğinden feragat edip görevini fes edilebileceği görüşündedir.

Sonnotlar

1. BÖLÜM NOTLARI

1 *Baker vs. Carr* (1962), 369 U.S. 186. Devamında olan olaylar ve gelişmeler hakkındaki bir araştırma için bkz. Howard D. Hamilton, *Legislative Approtionment, Key to Power* (New York, 1964).

2 Bkz. J.A.O.Larsen, *Representative Government in Greek and Roman History* (Berkeley ve Los Angeles, 1955). "Temsilin" etimolojisi ve temsili hükümetin gelişimi hakkında daha geniş bir tartışma için, aşağıdaki ek bölümüne bakınız.

3 Latincedeki gelişmeler için bkz. Georges de Lagarde, "L'Idée de Représentation dans les Oeuvres de Guillaume d'Ockham," International Committee of the Historical Sciences, *Bülten*, IX (Aralık, 1937), 425-451: Albert Hauck, " Die Rezeption und Umbildung der allgemeinen Synode im Mittelalter," *Historiche Vierteljahrschrift*, X (1907), 465-482; Otto Hintze, "Typologie der standischen Verfassungen des Abendlandes," *Historische Zeitschrift*, CXLI (1929-1930), 229-248.

4 İngiliz parlemento temsilinin kökenleri hakkındaki karşı teorilerin incelemesi için, bkz. C.H. MacIlwain, "Ortaçağda Mülkler," *Cambridge Medieval History*, VII: *The Decline of Empire and Papacy* (Cambridge İngiltere, 1932), 664-715; Helen M. Cam, *Liberties and Communities in Medieval İngiltere* (Londra, 1944), bölüm 15.

5 A.F. Pollard, *The Evolution of Parliement* (Londra, 1926), s. 109,158-159; Charles A. Beard ve John D. Lewis, "”Representative Government in Evolution," *American Political Science Review*, XXVI (Nisan 1932), 230-233; Henry J. Ford, *Representative Government* (New York, 1924), s. 101; James Hogan, *Election and Representation* (1945), s. 142-143.

6 Colonel Rainborow 29 Ekim 1967'de Putney tartışmalarında: ".....gerçekten İngiltere'de en güçlülerin olduğu kadar en yoksul kişinin de yaşam hakkı vardır ve bu nedenle, aslında hükümet çatısı altında yaşayacak olan her bireyin öncelikle kendini hükümetin buyruğu altına alması gerektiği açıktır; ve İngiltere'deki en yoksul kişinin, buyruğu altına girmek için kendi fikrini sormayan hükümete tam anlamıyla sıkı bağlarla bağlı olmayacağını düşünüyorum..." Charles Firth'in *The Clarke Papers* (Camden Society, 1891), I, 301'den alıntı yapılmıştır.

7 Bu düşünce orta çağa ait köklere sahip olsa da Amerikan kolonilerinde bu slogan belli ki Boston'dan Virginia'ya göç etmiş ve Massachusetts parlementosunda parlemento başkanı olan ve popüler hakları teşvik eden İrlandalı Daniel Gookin (1612-1687) tarafından yaygınlaştırılmıştır. Hugh Chrisholm, "Temsil," *Encyclopaedia Britannica, XXIII,* (1910-1911), 109. Slogan hakkında devrimci dönemdeki çeşitli yorumlamalar ve onun bir düstur olarak sahip olduğu rol için, bkz Radolph G. Adams, *Political Ideas of the American Revolution* (New York, 1958), s. 86-106; ve Arthur M. Schelesinger, *New Viewpoints in American History* (New York, 1948), s. 160-183.

8 Örn. bkz, Samuel Bailey, *The Rationale of Political Representation* (Londra, 1835), s. 6; Gerhard Leibholz, *Das Wesen Der Reprasentation* (Berlin, 1929), s. 66; Cecil S. Emden, *The people and the Constitution* (Oxford, 1956), s. 2; Martin Drath, *Die Entwicklung der Volksrep- rasentation* (Bad Humburg v.d. H., 1954), s 7,27.

9 John Stuart Mill, *Considerations on Representative Government.* İlk olarak 1861'de yayımlananmıştır. Buradan itibaren *Representative Government* adıyla alıntı yapılmıştır. *Utilitarianism, Liberty and Representative Government*'ta (Londra, 1947), s. 175-393, baştan sonra *Everyman*'in basımını kullandım. Mill temsili değil temsili hükümeti tanımlamış (5. Bölüm s.228) aynı zamanda öncekinin tanımı ile sonrakinin anlamı arasında bağlantı kurmamıştır.

10 Stanley Cavell, "Must We Mean What We Say?" *Inquiry, I* (1958), 200-202. Özellikle "temsil" hakkında karşılaştırma için Leibholz, *Das Wesen Der Reprasentation,* s. 105-106.

11 Pollard, *a.g.y,*s.151; Robert Luce, *Legislative Principles* (Boston, 1930), s.199; Chrisholm, *a.g.y.,*s.108; Francis Luepp, "Do Our Representatives Represent?" *Atlantic Monthly,* CXIV (Ekim, 1914), 434-435. Heinz Eulau v.d., "The Role of Representative: Some Empirical Observations on the Theory of Edmund Burke," *American Political Science Review,* LIII (Eylül, 1959), 742-743; ve Joseph Tussman, *Obligation and the Body Politic* (New York, 1960), s. 61'i karşılaştırınız.

12 Örn., Beard ve Lewis, *a.g.y.*; Alfred De Grazia, *Public and republic* (New York, 1951); John A. Fairlie, "The Nature of Political Representation," *American Political Science Review,* XXXIV (Nisan, Haziran, 1940), 236-248, 456-466; Harold Foote Gosnell, *Democracy, the Treshold of Freedom* (New york, 1948), öz. 8. Bölüm; Luce *a.g.y.*, öz. 9 ve 21. Bölüm; Luepp *a.g.y.*

13 Henry B. Mayo, *An Introduction to Democratic Theory* (New York, 1960), s. 95, 103.

14 Ayrıca bkz. Austin'in *Philosophical Papers* (Oxford, 1961), Benim tezim aslında Paul Ziff'in *Semantic Analysis* (Ithaca, 1960) ve Ludwig Wittgenstein'ın yazıları ile karşılaşmadan önce tamamlanmıştı. İlkinden (Paul Ziff, *Semantic Analysis*) metne uyan bölümlerden alıntı yaptım ve çok şey öğrendim. Sonraki (Ludwig Wittgenstein'ın yazıları) ise benim dil ve felsefe konusundaki

düşüncelerimi (birkaç dipnot haricinde) oldukça değiştirdi. Metnimi gözden geçirme sürecinde yazdıklarımı Wittgenstein'ın fikirleri ile birleştirmek gibi bir gayretim olmadı. Bu nedenle bu kitap yönelim açısından öncelikli olarak Wittgenstein'ın düşüncelerine değil Austin'in düşüncelerine dayalıdır; eğer bu kitabı yeniden yazmak durumunda kalsaydım, daha farklı bir kitap olurdu. Stanley Cavell'dan dil felsefesi hakkında, makalelerinden derlenemeye- cek kadar çok yararlı şey öğrendim.

15 Charles William Cassinelli, Jr., "The concept of representative government" (yayınlanmamış tez, 1950), s.12; ve "Representative Government: The Concept and Its Implications" (ya- yınlanmamış tez, 1953); F.A. Hermens, *Democracy or Anarchy?* (Notre Dame, Ind., 1941), s. 4-5; Gosnell *a.g.y.*,s.148. Pek çok yorumcu bir ya da bir diğer karşılaştırmayı kullanırken, karşılaştırma ve apolitik kullanımın önemi yalnızca Hans J Wolff, *Organschaft and juristische Person* (Berlin, 1934), s.22 tarafından tanınmış gibi görünmektedir.

16 Stanley Bertram Chrimes, *English Constitutional Ideas in the Fifteenth Century* (Cambridge, İngiltere, 1936), s. 85-86. Chrimes "mülk" kavramından bahsetmektedir ancak söyledikle- rinin genel anlamda geçerliliği vardır.

17 Carl J. Friedrich, *Constitutional Government and Democracy* (Boston, 1950), s. 267; ve "Temsil," *Encyclopaedia Britannica*, XIX (1960), 163-167. Fairlie *a.g.y.* s.236; Friedrich Glum, *Der deutsche und der französiche Reichswirtschaftstrat* (Berlin, 1929), s.27; Leibholz, *Das Wesen der Reprasentation,* s.26; Wolff, *a.g.y.* s.18-29.

18 Öz. bkz. Carl Schmitt, *The Necessity of Politics* (Londra, 1931), s. 69; ayrıca Glum, *a.g.y.*,s.25-36; ve Leibholz, *Das Wesen der Reprasentation*, s.26-35, 46, 166-175.

19 *a.g.y.*, s. 29; çevirisi bana aittir.

20 Benim düşüncemde yer alan metafor Ziffi'nin çalışmasında a.g.y., s.181'de rastladığım metafordan oldukça bağımsızdır: "bir m1 elementi, bunu Cm^{1}deki düzinelerce durumdan biri ile ilişkilendirebilir. m1'in bir mücevher, Cm1 in her bir örneğinin ise onun bir kesiti olduğunu düşünürsek hangi kesitin ışığı yakalayacağı bağlamsal ve dilsel çevrenin özellikleri yani ortamına bağlıdır. Yani birisi "o benim erkek kardeşim", "o (geçmişten bu güne) benim erkek kardeşimdir", "o tarikattandır" dediğinde eğer standart bir durum varsa her bir durum için kelimenin farklı bir kesiti anlam ortaya çıkarır."
Benim düşüncem Sheldon Wolin'in "perspektif" veya "görüş açısı" *Politics and Vision* (Boston,1960), s.17'de ortaya koyduğu "politik felsefe politik olguları görmeyi teşkil eder ve olgunun hayalde canlandırılma şekli büyük ölçüde bakan kişinin bulunduğu yere bağlıdır." önerisinden filizlenmiş olabilir. Wittgenstein'dan okuduklarıma dayanarak, bazı açılardan bu metaforun kavramlar ve dil açısından ciddi derecede yanıltıcı olduğunu düşünüyorum. Ancak bu kitabın yapısının merkezinde yer verdiğim temsil kavramı oldukça iyi iş görüyor.

21 *The Literary Symbol* (New York, 1955), s. vii.

2. BÖLÜM NOTLARI

22 Bundan sonra *E.W.* Karl Loewenstein olarak alıntılanan Sir William Molesworth *English Works*, ed (Londra, 1839-1845), temsil ilkesinin Hobbes'cu doktrinle çelişkili olduğunu ifade edecek kadar ileriye gitmiştir: Volk und Parlament (Münih, 1922), s.35. Hobbes hakkında yapılan yorumlar arasında temsilin önemi yalnızca Ferdinand Tönnies tarafından *Thomas Hobbes* (Stuttgart,1925)' da ve Joseph Tussman tarafından "Political Theory of Thomas Hobbes" (yayınlanmamış tez, 1947), s. 89-119'da fark edilmiştir. Konuyla ilgili "şahıs" kavramı Fran- sız literatüründe ilgi görmüştür. Bkz. Raymond Polin, *Politique et Philosophie chez Thomas Hobbies* (Paris, 1953), böl. 10; Rene Gadave, *Thomas Hobbes* (Toulouse, 1907), s.93-101; B. Landry, *Hobbes* (Paris, 1930), böl. 10.

23 1640'da tamamlanan *The Elements of Law*, 1650'ye kadar yayımlanmamıştır. 1642'de ta- mamlanan *De Cive* ilk Latince olarak ortaya çıkmış ve *Leviathan*'ın ortaya çıktığı yıl olan 1651'e kadar İngilizce yayımlanmamıştır.

24 "kişi" kelimesine yapılan benzer türde bir vurguya Carl Smith'in *The Neccessity of Politics* kitabında da rastlanır (Londra, 1931), s.60: "Yalnızca bir kişi...temsil edebilir." krş. Harold Foote Gosnell, *Democracy* (New York, 1948), s.132 ile De Grazia, *Public and republic* (New York, 1951), s.7.
Kişi kavramı teoloji, psikoloji ve hukuk alanlarında etkileyici bir geçmişe sahiptir. bkz. Gor-don W. Allport, *Personality* (New York,1937), 24-50; F. Max Müller, *Biographies of Words* (Londra, 1888), 32-47; Siegmund Schlossman, *Persona und πρόσωποπ im Recht und im Christlichen Dogma* (Kiel, 1906); Trendlenburg, Zur Geschichte des Wortes 'Person,' " *Kantstudien*, XIII (1908), 1; H. Rheinfelder, "Das Wort 'Persona,' " *Beihefte zur Zeitschrift für Romanische Philologie,* LXXVII (1928).

25 E.W., III, 147.

26 Tönnies, *a.g.y.* 238-239; Gadave, *a.g.y.*, s.139.

27 E.W, III, 148.

28 *a.e.*, 538.

29 *a.e.*,. 148.

30 *a.e.*, 149.

31 *a.e.*, 152

32 Hobbes'un bu konudaki belirsizliği şüphesiz, onun doğa hali fikrine dayanan haklar kavramıyla ilgilidir. bkz. "Hobbes' Concept of Representation-II" adlı çalışmam, Amerikan Political Science Review, LVIII (Aralık, 1964), 902-918.

33 E.W., III, 148.

34 *a.e.*, 151.

35 *a.e.*, 148.

36 *a.e.*, 149-150.

37 Howard Warrender, The Political Philosophy of Hobbes (Oxford, 1957), s.23.
38 E.W., III, 150.
39 8*a.e.*, 149.
40 *a.e.*, 147.
41 *a.e.*; italik vurgu bana aittir.
42 Oynadığımız bir rol olarak gördüğümüz benlik kavramı tamamen doğru olmasa da, oldukça anlamlıdır. krş. Erving Goffman'ın olağan üstü çalışması olan *The Representation of the Self in Everyday Life* (1958). Fakat elbette normalde kendimizi canlandırmıyor veya temsil etmiyoruz; Goffman'ın başlığının da ima ettiği gibi bu sadece bir ifade meselesidir; o zaman bile ne mas- kelerimizden arı ne de tamamen onlara gömülmüş durumdayızdır.
43 E.W., III, 148. Leviathan'dan bir alıntı yapılmış olmamasına rağmen, Hobbes, Cicero'nun Atticus'a mektuplarından birine atfettiği "Letter to Bishop Bramhall" (E.W., IV, 310) eserinde aynı alıntıyı kullanır. Paragrafı nihayet II de Oratore 102'de bulabildim.
44 E.W., IV, 310.
45 Buradaki önsermem yalnızca Hobbes kaba bir ifadeyle "o kendisinin efendisi değil" ifadesini "o kendine ait bir adam değil" demek için kullandı ise geçerli olabilir. Ya da on yedinci yüzyılda Hobbes'un işaret ettiği gibi, "o kendisine ait ait bir kişi değil" ifadesi bir başkasının otoritesi altında hareket etme olarak tanımlanan bir ifade olabilir. Böyle bir kullanımın izine rastlamadım. Bu ifade, "O kendisine ait bir adam değil" ifadesine yer vermiş olan *Oxford İn- gilizce Sözlüğü*'nde de mevcut değil. Bu ifadenin en eski kullanımına on dördüncü yüzyılda rastlanıyor ve o zamandan itibaren de kullanımda. Anlamı Hobbes'un işaret ettiği şekilde değil de benim kullanma şeklimle ötrüşüyor. Hobbes'un aslında "O kendisine ait bir adam değil" demek istediği fakat kendi yetkilendirme görüşünden dolayı yanıldığı oldukça yüksek bir ihtimal dahilinde.
46 "(Türkçe) Fail" ("author"), kelimesi Latince (bir şeyi) büyütmek anlamına gelen *augere* kelimesinden türemiştir. Bu bağlantı Harvey Pinney tarafında fark edilmiştir, "Government-by Whose Consent?" XIII (Ekim,1938), 297. Hannah Arendt'e ait "What is Authority" *Between Past and Future* (Cleveland, 1963) adlı çalışmada daha bütüncül bir şekilde ele alınmıştır.
47 Daha detaylı bir tartışma için bkz. Not 11'de alıntı yapılan makale.
48 Leviathan'daki yükümlülük kavramı konusundaki en iyi tartışma için bkz. Warrender *a.g.y.*
49 E.W., III, 159-160.
50 *a.e.*, 151.
51 *a.e.*, 158, bana ait italik yazı.
52 *a.e.*, 158-159, 207-210.
53 *a.e.*, 332.

54 bkz. Warrender *a.g.y.* 125- 134. Warrender'ın da işaret ettiği gibi bu tartışma, hükümdarın sözleşmeye taraf olduğu, hükümdarlığın ele geçirilmesi durumunda zayıf kalmaktadır. Fakat bir bir yerin ele geçirilerek orada devlet kurulması durumunda, hükümdarın *sözleşmenin yapıldığı sırada* zamanda işgal edilen topraklarda yaşayan kişilerin hayatlarının affını vaat ettiği öne sürülebilir ki sonradan yükümlüğünü zaten yerine getirmiş ve halkına karşı başka bir yükümlü- lük taşıyor olmasın. bkz. E.W., III, 190.

55 E.W., III, 163.

56 *a.e.*, 137.

57 Benim hükümdarın yetkilendirilmesinin önemini ele alış şeklime göre Warrender alternatif fakat (bence) yanlış bir yorumlama yapar, *a.g.y.* 109-110, 129-131, 178. Hükümdarın yetkisinin yalnızca, "hükümdarın yönetiminin vatandaşların da anlayacağı gibi ahlaki bir aşağılama ola- mayacağı ve yetkilendirmenin böyle gerekçelerle hükümdarı, vatandaşa hesap verebilirlikten korumak anlamlarına geleceğini söyler." *a.e.*, s.110.

Bana göre halkın hükümdara karşı geçerli bir hak talebinde bulunamaycak olmasının sebebi hükümdarı hesap verebilirlikten muaf tutmuş olması değil; hükümdarın ona karşı herhangi bir yükümlülüğünü ihlal etme kapasitesine sahip olmayışıdır. Bu yetkilendirmenin bir sonucudur fakat hesap verebilirliğin iptalinden daha farklı niteliktedir. Warrender tarafından alıntılanan bu paragraf (s131), asıl önem arz eden durum olan hesap verebilirliğin değil; sorumluluğun olmadığının bir göstergesidir. bkz. E.W., III, 200.

Fakat daha önemlisi yetkilendirmenin sadece hükümdarın halkına karşı hesap verme sorumluluğu taşımaması olduğunu söylemek, en önemli fonksiyonunu atlamak olacaktır. Yetklendirme hükümdar için bir yükümlülük kaynağıdır. Kendi iradesinin onların iradesi imiş gibi davranma- sına olanak sağlayan şey yetkilendirmedir.

Warrender bu noktayı gözden kaçırır çünkü tüm halkın yükümlülüğünün sadece sözleşmeden doğduğunu düşünür. Bu yüzden de yetkilendirmenin sadece, halkın hükümdarı eleştirip onu he- saba tutamayacak olması sonucuna varır. Warrender, hükümdarı halkın gözünde otorite haline geitren şeyin bu olduğunu ifade eder (s.130). Fakat bir otorite yargılayabileceğimizi düşündüğümüz biri değil; kararlarını kabul ettiğimiz kişidir. Benzer şekilde halk hükümdarı eleştirme, yargılama hakkından men edilmeyi kabul etmiş değildir; kabul ettikleri şey hükümdarın kendi adına karar vermesine izin vermektir.

Warrender'a göre halk, hükümdarın verdiği emirlerden etik anlamda sorumlu değildir çünkü "bir kişi bir diğerinin hareketlerinin ahlaki sorumluluğunu üstlenemez" (s.110) Fakat durum tamamen tersidir. Hobbes, eğer hükümdar Tanrının yasalarına aykırı bir emir buyurur ve halk da bunu yerine getirirse; bu durumda halkın değil, hükümdarın sorumlu olduğunu söyler. E.W., II, 152; IV, 140-141, 185. Elbette bu, biri bir diğerinin hareketlerinden ahlaken sorumlu olabilirse mümkündür. Etik olarak, bir kimse sadece "doğrudan ve kendi iradesinden sorumludur; hükümdarın bu kişi adına irade ettiği şeylerden değil.

58 "Bu koşullar altında temsli hükümet sadece ismen bu niteliği taşıyacaktır çünkü temsili bir sistemde kalıcı yetki, koşul itibari ile aykırılık teşkil eder." JamesWilford Garner, *Political Science and Government* (New York, 1928), s.642; italik vurgu bana aittir.
"Tüm bunlar, terimin *hiçbir anlamında* hükümdara hareket etme yetkisi tanımaz." Morton Kaplan, "Hobbes'un Hükümdarı Ne Kadar Hükümdardır?" *Western Political Quarterly, IX* (Haziran, 1956), 395; italik vurgu bana aittir.
59 Kaplan, *a.g.y.*, s.400.
60 De Grazia, *Public and republic*, s.9.
61 Bu ifade: Charles L. Stevenson, *Ethics and Language* (New Heaven, 1944), böl. 9.'da geç- mektedir. Fakat bu paragrafın geri kalanının da gösterdiği gibi Stevenson'ın kavramının bazı yönlerine karşıt fikirlerim var.
62 Tecrübelerime göre lisans öğrencileri bu konuda çoğu zaman yanlış yönlendiriliyorlar. Dik- katlerini Hobbes'un temsil kavramını kullandığına çektiğinizde, çoğu zaman hiç düşünmeden hükümdarın halkının isteklerini sorması ve onların menfaatlerini gözetmesi gerektiği sonucuna varıyorlar.
63 Bu De Grazia'yı "Hobbes, monarşik bir sistem kurarken 'temsilci' kelimesinin olumlu ni- telik kazanması yönünde çok fazla çaba sarfettiği için kelimenin anlamının büyük bir kısmını kaybetmesine neden olmuştur." demeye yöneltmiştir. *Public and republic*, s.25. Fakat Hobbes, sadece kelimenin genel anlamını *koruması* bakımından kelimenin "olumlu nitelik kazanma- sı"ndan faydalanabilirdi. (De Grazia'nın bu paragrafı yukarıda verilen 39 nolu not ile uyuşmaz- lık içinde gibi görünmektedir.)
64 "Felsefik felaketin esas sebebi- tek yönlü bir diyet: bir kimsenin görüşünü, sadece tek bir türden örnekle beslendiği durum." Ludwig Wittgenstein, *Philosophical Investigations*, çev. G.E.M. Anscombe (New York, 1953), s.155.

3. BÖLÜM NOTLARI

65 "Unter Repräsentation wird primär der… erörterte Tatbestand verstanden: dass das Hnadeln bestimter Verbandszugehöriger (Vertreter) den übrigen zugerechnet wird oder von ihnen gegen sich als 'legitim' geschehen und für sie verbindlich gelten gelassen werden soll und tatsächlich wird." Max Weber, *Wirtschaft und Gesellschaft* (Tübingen, 1956), I, 171. Bu eser 1911 ve 1913 yılları arasında yazılmıştır. Buradaki ve Weber'e yapılan tüm alıntılardaki çeviriler bana aittir. İngilizce çevirisi de mevcuttur: *The Theory of Social and Economic Organization*, çev. A.M. Henderson and Talcott Parsons (Glencoe, III., 1947); fakat beni ilgilendiren paragraflar, benim verdiğim önem açısından Henderson ve Parsons tarafından genel hatlarıyla çevirilmiştir. Weber sadece hareketlerin atfına işaret ederken, yapılan çeviri çoğunlukla normatif sonuçların atfını işaret etmektedir. (Bu terimler aşağıda açıklanmıştır.)

66 "Eine soziale Beziehung kann für die Beteiligten nach traditionaler oder gesatzter Ordnung die Folge haben: dass bestimmte Arten des Handelns a) jedes an der Beziehung Beteiligten allen Beteiligten ('Solidaritätsgenossen') oder b) das Handeln bestimmter Beteligten ('Vertreter') den anderen Beteiligten ('Vertretenen') zugerechnet wird, dass also sowohl die Chancen wie die Konsequenzen ihnen zugute kommen bzw. Ihnen zur Last fallen." Weber, *Wirtschaft*, I, 25. bkz. I, 171-176, II, 438-440.

67 Kan davasına ve ortak sorumluluğua yapılan atıf bu grup kuramcıların arasında yaygındır: Georg Jellinek, *Allegemeine Staatslehre* (Berlin, 1905), s.553; Hans J. Wolff, *Organschaft und juristische Person* (Berlin, 1934), 37-41.

68 Wirtschaft, 17-18.

69 Robert Redslob, *Die Staatstheorien der französischen Nationalversammlung von 1789* (Liepzig, 1912), s.119; J.C. Bluntschli, *Die Lehre vom modernen Staat, Vol. II: Allegemeines Staatsrecht* (Stuttgart, 1876), 49-56.

70 Otto von Gierke, *Johannes Althusius* (Breslau, 1913), 224-225; Jellinek, *a.g.y.*, 552-579; Redslob, *a.g.y.*, s.129; Karl Loewnstein, *Volk und Parlament* (Münih, 1922), s.201; Conrad Bornhak, *Allegemeine Staatslehre* (Berlin, 1909), s.113-115.

71 John A. Fairlie, "The Nature of Political Representation," *Amerikan Political Science Re- view XXXIV* (Nisan, 1940), s.237. krş. Harold Foote Gosnell, Democracy (New York, 1948), s.146; John Dewey, The Public and Its Problems (New York, 1927), s.18, 67, 75-77; James Hogan, Election and Representation (1945), 120-121, 141.

72 Dewey, *The Public*, s.75. krş. Bluntschli, *a.g.y.*, s.50; Jellinek, *a.g.y.*, 569-575; Joseph Tussman, *Obligation and the Body Politic* (New York, 1960), s.21 *et passim.*

73 Hogan, *a.g.y.*, s.120.

74 Jellinek, *a.g.y.*, s.552.

75 Halkın temsilcileri üzerindeki devamlı gücünün altını çizerken (*a.g.y.*, 569-571), *Reprä- sentativverfassung* ifadesini yalnızca seçilmiş temsilcileri olan hükümetlere işaret etmek için kullanır (s.571) ya da mutlak bir monarşiyi temsili olarak nitelendirmenin içerikten yoksun olduğunu ifade eder (576-577).

76 *a.g.y.*, s.552; ayrıca 565-566, 568, 573, 576-578.

77 Bu fikir de zaten Fransız Devrimi zamanında tartışılmakta idi; Redslob, *a.g.y.*, s.119; Lo- ewenstein, *Volk und Parlament*, s.202. ayrıca krş. Redslob *a.g.y.*, s.129; Jellinek, *a.g.y.*,s.552; Bornhak, *a.g.y.*, s.115. Daha farklı türde bir inceleme için krş. Hans Kelsen, *The Pure Theory of Law* (Berkeley and Los Angeles, 1967), 299-302.

78 İstisna olarak, bkz. Francis X. Sutton, "Representation and the Nature of Political Systems," *Comparative Studies in Society and History, II* (Ekim, 1959), 1-10. Sutton, antropolojik çalış- ması için Weber'in tanımını kullanır.

79 Edward McChesney Sait, *Political Institutions* (New York, 1938), s.476; Avery Leiserson, "Problems of Representation in the Government of Private Groups," *Journal of Politics*, XI (August, 1949), 566; Sir Ernest Barker, *Greek Political Theory*, s. 35, Fairlie'de alıntı yapıl- mıştır, *a.g.y.*, s.459.

80 Karl Loewenstein, Political *Power and the Governmental Process* (Chicago, 1957), s.38. Loewenstein aslında "hukuki özü" anlatır fakat bağlam, Lowenstein'in bunu, diğerlerini bağ- layan bir otorite söz konusu olmadan gerçek temsil olmayacağı şeklinde genel bir tanım olarak kullanmaya çalıştığını göstermektedir.

81 Harvey Pinney, "Government-by Whose Consent?" *Social Science, XIII* (Ekim, 1939), s.298. krş. George Cornwall Lewis, *Remarks on the Use and Abuse of Some Political Terms* (Oxford, 1877), s.98. Lewis, bir yetkilendirme görüşünün çoğu açıdan ne demek olduğu ile ilgili fikirler geliştirmeye çalışır fakat temsilciyi kendisine yetki verenlerin astı haline getiren "yetkilendirme" görüşünü reddeder.

82 Joseph Tussman, "Thomas Hobbes'un Siyasi Kuramı" (yayımlanmamış tez, 1947), 117-118.

83 John P. Plamenatz, *Consent, Freedom and Political Obligation* (Londra, 1938), s.4, 12.

84 *a.e.*, 15.

85 *a.e.*, 16-17.

86 Eric Voegelin, *The New Science of Politics* (Chicago, 1952), s.31, 1.

87 *a.e.*, s.33.

88 *a.e.*, s.32, 30.

89 *a.e.*, s.50.

90 *a.e.*, s.36.

91 *a.e.*, s.37.

92 *a.e.*, s. 40; krş. S.38-39, 45, 47. Voegelin'in bu kadar genişletilmiş bir anlatımı cazip bulup bulmadığını söylemek kolay değildir. Atena Demokrasisi'ne hayrandır (s.71) fakat temsili kurumların henüz hazır olmayan toplumlara hızlı bir şekilde ihrac edilmesine ayrıca bu duruma denk olan temsili hükümetin tüm insanların arzu ettiği bir şey olduğu varsayımına karşıdır (s.50-51). Belki de bu durum gündeme getirilmesi, dışardan alınması ya da dayatılmasındansa toplumun kendi geçmişi içinde, kendiliğinden ortaya çıkması daha doğrudur.

93 *a.e.*, s.47; krş. S.41-49.

94 *a.e.*, s.54, 75.

95 *a.e.*, s.53, 70, 73.

96 *a.e.*, s.54; italik vurgu bana aittir.

97 *a.e.*, s.28-31.

98 *a.e.*, s.75.

99 A. Philips Griffiths ve Richard Wollheim, "How Can One Person Represent Another?" Aris- totelin Society Ek Vol. XXXIV (1960), 187-224.

100 *a.e.*, s.189.

101 *a.e.*, s.192.

102 *a.e.* İlgi çekici bir durum olan bu ayrım, Alfred De Grazia, *Public and republic*(New York, 1951), s.46-47'de alıntılanan ultrademokratik paragrafın

dayatmacı etkisini açıklamaktadır. Paragraf oy verme hakkından men edilenlerin Parlamentoda temsil edildiği; bu nedenle de şikayet için bir temellerinin olmadığı asli temsil doktrinine bir saldırı niteliğindedir: onlar "fiilen" de- ğil; "asli" olarak temsil edilirler. Bu fikirle dalga geçen, Jeremy Bentham'ın bir eserinin editörü şöyle yorum yapmıştır: "Neden oligarşik düzen sahipleri, halk adına yemek yiyebilmek için kendilerini bir Büyük Yiyiciler Kulübüne dönüştürüp sonra da açlıktan ölen halka kompozisyon bir şekilde beslendiklerini söylemeyi denemiyorlar?" Sınırlanmış oy hakkına bir saldırı olarak, tartışma oldukça çarpıcı ve zorlayıcıdır; fakat söz konusu tartışma Griffiths'in burada ortaya koyduğu aldatmaca üzerine kurulmuştur. Ne kadar demokratik bir şekilde seçilmiş olursa olsun ya da diğer insanları ne kadar memnun etmek isterse istesin; hiç kimse kelimenin gerçek anlamı ile bir başkası adına, onun için yemek yiyemez.

103 *a.e.*, s.192-193.

104 *a.e.*, s.193.

105 *a.e.*, s.192.

106 *a.e.*

107 krş. Gerard Leibholz, *Das Wesen der Repräsentation* (Berlin, 1929), s.37; Kelsen, *PureT- heory ofLaw*, s.158-163, 299-302.

108 krş. Harold D. Lasswell and Abraham Kaplan, *Power and Society* (New Heaven, 1950), s.164: "Kısacası vekalet, otorite ile aynı şey değildir fakat onun, gücünü daha önceden var olan bir yetkiden alan farklı bir şeklidir."

109 Robert M. Hutchins, "Oligarşi Kuramı: Edmund Burke," *The Thomist*, V (Ocak, 1943), s.64.

110 *Constitutional Goverment and Democracy* (Boston, 1950), 263-264.

111 Howard Warrender'ın *The Political Philosophy of Hobbes* (Oxford, 1957), s.109-110 adlı eserindeki görüşünü düşünün yani Hobbes için bir temsilciyi yetkilendirmek onu herhangi bir hesap verme durumundan muaf tutmak demek olacaktır. Ya da Joseph Tussman'ın "Political Theory" adlı çalışmasındaki görüşünü düşünün (s.118): görev süresinin sonunda yeniden seçim olması, bir önceki seçimde "bir astlaştırma hareketini yaşandığı gerçeğini değiştiremez."

112 Henry J. Ford, *Representative Government* (New York, 1924), s.157.

113 Terry Hoy, "Theories of the Exercise of Suffrage in the United States," (yayımlanmamış tez, 1956), 92-97.

114 F. H. Knight, *Intelligence and Democratic Action* (Cambridge, 1960), s.27; krş. S.127; ve "Political Responsibility in a Democracy" eserindeki görüşü, *Responsibility* (Nomos III), ed.Carl J. Friedrich (New York, 1960), 179-180.

115 Arthur W. Bromage, "Political Representation in Metropolitan Areas," *American Political Science Review*, LII (Haziran, 1958), s.407; italik vurgu bana aittir.

116 *a.e.*, s.142. krş. Bromage, *Political Representation in Metropolitan Agencies* (Ann Arbor, 1962), s.4.

117 Örn.; Ford, *a.g.y.*, s.158.
118 Örn.; Hutchins, *a.g.y.*, s.64.
119 Dewey ve Tufts, *Ethics*, 338-339, Friedrich'in *Responsiblity*, s.73 adlı çalışmasında alıntı yapılmıştır. Krş. F.A. Hermns'in *Democracy or Anarcy?* adlı çalışmasına Friedrich'in yazdığı giriş. (Notre Dame, Ind., 1941), s.xxi.
120 *Der deutsche und der französische Reichswirtschaftstrat* adlı eserde, s.27, Friedrich Glum tarafından Alman terminolojisine dikkat çekilmiştir. Albert Hauck, "Die Rezeption und Umbildung der allgemeinen Synode im Mittelalter," Historische *Vierteljahrschrift, X* (1907), 479. Anlamdaki farklılık Tussman tarafından da "Political Theory" s.98-99'da dikkat çekmiştir daha yakın zamanlarda ise Griffiths ve Wollheim'in *a.g.y.*, s.188-189 kısmında.

4. BÖLÜM NOTLARI

121 John Adams, "John Penn'e Mektup," Works (Boston, 1852- 1865), IV, 205; krş. S.195.
122 John Adams, "Amerika Birleşik Devletleri Anayasası Savunması," *a.e.*, s.284. Fakat "De- fense" adlı çalışmasında da kral ya da kan yolu ile aristokrasi sahiplerinin, halkı seçilmiş bir meclis kadar iyi temsil edebileceğini savunmuştur. Bu tutarsızlığından dolayı Caroline'lı John Taylor tarafından yazılan, "Defense" adlı çalışması üzerine oldukça detaylı bir eleştiri yazısına hedef olmuştur: *An Inquiry into the Principles and Policiy of the Government of the United States* (Fredericksburg, 1814), s.109-111, 146, 431, 483, 527. Adam ise Taylor'a yazdığı bir mektup ile kendini savunmuştur: "Temsilciler meclisinin yasama yapan bir ulusa olan benzerliği hakkında ne söyleyebilirm ki? Belki de geniş bir tablonun yaptığı ya da yapabileceği kadar aslını anımsatan bir minyatür olabilir. Fakat, Efendim, ister büyük ister küçük olsun hiçbir tablonun, ister bronz ister mermer ister altın isterse de gümüş olsun, hiçbir heykel ya da büstün, orjinalini temsil edip ona tamamen benzeyemeyeceği gibi hiçbir temsili hükümet de asıl halkı ya da ulusu mükemmel bir şekilde temsil etmiş ya da ona benzememiştir." *Works,* VI, 462. İkisi arasındaki bu iletişim, metaforun hem avantajlarını hem de belirsizliklerini ortaya koymuştur.
123 Ed. Max Farrand, *The Records of the Federal Convention of 1787* (New Heaven, 1927) I, 141-142, 132; James Wilson, *Works,* ed. James DeWitt Andrews (Chicago, 1896), I, 391. sayfalarında alıntıdır.
124 Edmund Burke, "Thoughts on the Cause of the Present DiscontentsThoughts on the Cause of the Present Discontents," (1770), *Burke's Politics*, ed. Ross J. S. Hoffman ve Paul Levack (New York, 1949), s.28.
125 Sir George Cave'in 1918 yılında, İngiliz Avamlar Kamarasındaki konuşması, Cecil S. Emden'in *The People and the Constitution* aslı eserinden(Oxford, 1956), s.4; krş. Robert Luce, *Legislative Principles* (Boston, 1930), s.282; Charles A. Beard'ın, A.N. Christensen ve E. M. Kirkpatrick editörlüğündeki *The Peop-*

le, Politics and the Politician, "Whom Does Congress Present?" adlı eserinden (New York, 1941), s.340. Robert H. Carr v.d., *American Democracy in Theory and Practice* (New York, 1959), s.302, Ernest Bruncken, "Some Neglected Factors in Law-Making," American Political Science Review, VIII (1919), s.222, Stuart Rice'ın *Qu- antitive Methods in Politics* (New York , 1928), s. 192'de alıntı yapılmıştır. Charles A. Beard ve John D. Lewis, "Representative Government in Evolution," *American Political Science Re- view*, XXVI (Nisan, 1932), s. 225.

126 Henry J. Ford, *Representative Government* (New York, 1924), s. 146; Herbert H. Asquith, 4 Temmuz 1917 tarihinde İngiliz Avamlar Kamarasındaki konuşmasından, Clarence Gilbert Hoag ve George Hervey Hallett Jr.,*Proportional Representation* (New York), s.304; Sheldon S. Wolin, *Politics and Vision* (Boston, 1960), s.278'den alıntı yapılmıştır.

127 William Seal Carpenter, *Democracy and Representation* (Princeton, 1925), s.40, 53.

128 Carl J. Friedrich'in *Constitutional Government and Democracy* adlı eserinde (Boston, 1950), 304-305 alıntı yapılmıştır.

129 *a.e.*, s.286.

130 Raymond Poincaré, 20 Şubat 1929 tarihinde Fransız Senatosuna konuşma yaparken, Hoag ve Hallet tarafından çevirilip, alıntı yapılmıştır, *a.g.y.*, s.314.

131 George Warton Pepper, 1920 yılı Mayıs ayındaki Anayasal Düzenleme ve Değerlendirmesi üzerine Pennsylvania Komisyonundaki konuşmasından, *a.e.*, s.311; *a.e.*, s. 3; Asquith s.304'te alıntı yapılmıştır.

132 Honoré Gabriel Riquetti Mirabeau, Oeuvres (Paris, 1834), I, 7; çeviri bana aittir.

133 I. C. Bluntschli, *Die Lehre vom modernen Staat* (Stuttgart, 1876), s.60; çeviri bana aittir.

134 Bu hata muhtemelen Bluntschli'nin alıntıyı sunuş şeklinden kaynaklanmaktadır; kendi fikirlerini ifade eden bir paragrafın sadece tırnak işareti ile ayrılmış bir kısmıdır. Bu hata ilk olarak *Representative Government and Personal Representation* (Philadelphia, 1871), s.61adı eserde Simon Sterne tarafından yapılmış gibi görünüyor belki ondan sonra Emil Klöti tarfından *Die Proportionwhal in der Scweitz* (Bern, 1901), s.178 adlı eser de devam ettirilmiş olabilir. Bu ikisi Mirrabeu'nun nispi temsilin temsilcilerinin biri olmaktan çok uzak olduğuna işaret eden Esmein tarafından eleştirilmişlerdir: A. Esmein ve H. Nézard, *Eléments de Driot Constitutionel Français et Comparé* (Paris, 1927), I, 347-348. Aynı eleştiri, F.A. Hermens tarafından *Democracy or Anarchy?* (Notre Dame, Ind., 1941), s.13 adlı eserde de yapılmıştır.

135 Sterne, *a.g.y.*, s.61.

136 Victor Considérant, "La Représentation Nationale Est un Mensonge," *La Phalange*, 17 Haziran 1842, *Democracy and Proportional Representation* (Chicago, 1940), s.2 adlı eserde F.A. Hermens tarafından çevirilip alıntı yapılmıştır.

137 Thomas Hare, *The Election of Representatives* (Londra, 1873), s.xxix.

138 Hoag ve Hallett, *a.g.y.*, xvii-xviii, 3. 117; John Roger Commons, *Proportional Represen- tation* (New York, 1896), s.8.

139 Örneğin John Stuart Mill, nispi temsili çok fazla desteklemez çünkü daha gerçekçi *demokrasi* gerektirdiği kadar daha gerçekçi *temsil* de gerektirir. Sayılara oranla temsil, "demokrasinin ilk prensibi" olarak onun tarafından daha ileri seviyeye getirilmiştir. Bir kurul olan Parlamentonun bir bütün olarak halkla olan ilişkisinden ya da Parlamentonun halkı temsil edip etmediğinden bahsetmez. Representative Government, Böl.7, s.260, *Utilitarianism, Liberty and Representative Goverment* (Londra, 1947). Fakat daha farklı bir yorum için krş. Carl J. Friedirch, Introduction to Hermens, *Democracy or Anarchy?* S.xxi.

140 Mill, *Representative Government*, böl. 5, s.239-240.

141 Sterne, *a.g.y.*, s.50, krş. Harold Foote Gosnell, *Democracy* (New York, 1948), s.126; Ford, *a.g.y.*, s.3.

142 Friedrich, in Hermens, *Democracy or Anarchy*? s.xx.

143 Mill, Represntative Government, böl. 5, s.239; krş. S.235.

144 Esmein ve Nézard, *a.g.y.*, s.351.

145 Thomas Gilpin, On the Representation of Minoritiesof Electors to Act with the Majority of Elected Assemblies (1844), Alfred De Grazia'nın *Public and Republic* aslı eserinde alıntı yapılmıştır (New York, 1951), s.196.

146 Sterne, *a.g.y.*, 50-51; De Grazia, Public and Republic, s.196. Ayrıca krş. Hoag ve Hallett'in *a.g.y.*, s.314'de geçen Poincaré.

147 Walter Bagehot, The English Constitution (Londra, 1928), böl. 5. Bu çalışma ilk olarak 1867 yılında yayınlanmıştır. Nisbi temsil üzerine eleştiriler için bkz. F.A. Hermens'in çalışmaları; Friedrich, Constitutional Government, böl. 15; G. Horwill, Proportional Representation, its Dangers and Defects (Londra, 1925); James Hogan, Election and Representation (1945), 108-113.

148 Albert V. Dicey, Introduction to the Study of the Law of the Constitution (Londra, 1924), s.Ixix.

149 İşte bu nedenle "temsili fonksiyonlarından daha farklı fonksiyonları vardır." ("nicht nur repräsentative Funktionen"). Gerhard Leibholz, Strukturprobleme der modernen Demokratie (Karlsruhe, 1958), s.58.

150 Hogan, *a.g.y.*, s.89. Carl J. Friedrich bu formülasyonu kabul ederek Western Political Qu- arterly, I, isimli yayında çıkan "Representation and Constitutional Reform in Europe" isimli çalışmasında (Haziran, 1948), s.128 alıntı yapar. Ayrıca bkz. Hogan'ın *Constitutional Govern- ment* adlı eseri, böl. 15, 16.

151 *Democracy or Anarchy*? s.8, 4. Krş. Seçeneği gerçek temsil veya etkili karar olarak gören Emden'ın, *a.g.y.*, s.310-312.

152 *a.g.y.*, s.130-133. Bu belirgin ayrım bazen ne nisbi temsil görüşündekiler ne de bu görüşü eleştiren kişiler tarafindan da ortaya konulmuştur. Krş. Heinz Eulau ve Diğeleri, "The Role of The Representative" *American Political Sciene Review*, LIII (Eylül, 1959), s.744; Avery Lei- serson, *Administrative Regulation* (Chicago, 1942), s.9n; A. Philips Griffiths ve Richard Wol- lheim, "How Can One Represent Another?" Aristotelian Society, Ek C. XXVI (1960), s.212.

153 *English Works*, ed. Sir William Molesworth (Londra, 1839-1845), III, 151-152.

154 Sanatta temsil hakkında bildiğim en iyi tartışma: özellikle bkz. Ernst H. Gombrich, Art and Illusion (New York, 1960); fakat krş. Walter Abell, *Representation and Form* (New York, 1936); Richard Bernheimer v.d., Sanat (Bryn Mawr, 1940); Joyce Cary, *Art and Reality* (New York, 1958); John Dewey, Art as an Experince (New York, 1934); J. Hospers, *Meaning and Truth in the Arts* (Chapel Hill, N.C., 1946); Arnold Isenberg, "Perception, Meaning and the Subject-Matter of Art," *Journal of Philosophy*, XLI (1944), 564-575; Susan Langer, *Philosophy in a New Key* (Mentor, 1942); Melvin Rader, ed., *A Modern Book of Esthetics* (New York, 1952).

155 Combrich, *a.g.y.*, s.370, 90.

156 Langer'dan örnek, *a.g.y.*, s.55-56.

157 Rawlins'in *Heredotus* isimli eserinden bu tarzda bir paragraf Funk ve Wagnall'ın *New Standard Dictionary of English* (1960) adlı eserde alıntı yapılmıştır.

158 Langer, *a.g.y.*, s.56-57. Yazar bunun sebebinin, resimlerin sahte objeler değil, betimledikleri şeylerin sembolleri olmasından dolayı olduğunu ileri sürer. İlki kesinlikle doğrudur fakat ben onların sembol olduklarına da inanmıyorum; bir sembol genellikle sembolü olduğu şeye benzemez, onun bir resmi değildir. (bkz. aşağıda böl. 5)

159 Fakat krş. Isenberg, *a.g.y.*, s.565, temsili sanatın "belli açılardan doğal formlara benzeyen formlar içeren çalışmalar" olarak tanımlandığı eser.

160 *a.e.*

161 *Oxford İngilizce Sözlüğü*'nden, örnekler.

162 William R. Anson, *Principles of the English Law of Contract and of Agency in its Relation to Contract*, ed. A. G. Guest (Oxford, 1959), s.201.

163 *Words and Phrases* (St Paul, Minn., 1955), c. 37, s.35; italik vurgu bana aittir.

164 Anson, *a.g.y.*, s. 201.

165 *Words and Phrases*, c. 37, s.36.

166 Gombrich, *a.g.y.*, s. 90, 299.

167 Paul Ziff, *Semantic Analysis* (Ithaca, 1960), s.88.

168 Alfred Korzybski, *Science and Sanity* (New York, 1933), s.58.

169 *a.e.*

170 Karl Löwenstein, *Volk und Parlament* (Münih, 1922), s.21; Otto von Gierke, *Johannes Althusius* (Breslau, 1913), s.217.

171 George Harris, *The True Theory of Representation in a State* (Londra, 1857), s. 23-24; Carpenter, *a.g.y.*, s. 49.

172 Harold J. Laski, *Democracy in Crisis* (Chapel Hill, N. C., 1933), s.80.

173 De Grazia, *Public and republic*, s.185.

174 Luce, *a.g.y.*, s.199, 201.

175 A. Lawrence Lowell, *Public Opinion and Popular Government* (New York, 1921), s.239-240; krş. Joseph Tussman, *Obligation and the Body Politic* (New York, 1960), s.61.
176 Marie Collins Swabey, *Theory of the Democratic State* (Cambridge, Mass., 1937), s.25.
177 *a.e.*
178 *a.e.*, s.25-26.
179 *a.e.*, s.28.
180 Amerikan Hükümeti üzerine olan derslerde, son dönemde Profesör olan Peter Odegard tarafından kullanılmıştır ve ayrıca Robert A. Dahl'ın ve Charles E. Lindblom'un *Politics, Economics and Welfare* adlı eserinde (New York, 1953), s.313'de bulunabilir: "İşte bu nedenle problem her vatandaşın her siyasi meselede aktif olmasını garantilemek değil; fırsat kelimesinin hukuki anlamından ziyade gerçekçi anlamında kullanılması ile her vatandaşın eşit derecede hareket etme fırsatına sahip olmasını garantilemektir. Eğer her vatandaş aşağı yukarı eşit derecede hareket etme fırsatına sahip olursa hareket edenlerin, etmeyenlerin temsilcisi olma ihtimali oldukça yüksektir." krş. Francis P. Canavan, *The Political Reason of Edmund Burke* (Durham, N. C., 1960), s.160.
181 Profesör Ernst Haas halkın geri kalanı adına en tipik Amerikalı'nın seçilmesi için oy kullanan bilgisayar ve örneklem tekniklerinin yer aldığı bir hikayeye dikkatimi çekti. Sonuçlar elbette felaketti.
182 Her temsilcinin seçmenini yansıtması gerektiği iddiası, örneğin, Henry Clay'in 1838 yılında Senatoda konuşmasında ortaya konmuştur ve Luce'un *a.g.y.*, s.470 ve Francis Luepp'in *Atlantic Monthly*, CXIV (Ekim, 1944), s.434'de yayınlanan "Do Our Representatives Represent?" adlı çalışmalarda alıntı yapılmıştır. Ernest Barker garip bir şekilde *her seçim bölgesinin* ulusun bir "microcozmozu ve aynası" olması gerektiğini iddia eder. *Reflections on Government* (Londra, 1942), s.42.
183 Friedrich, *Constitutional Government*, s.319.
184 Rice, *a.g.y.*, s.189.
185 *a.e.*, s.206. Rice'ın çalışmasının eleştirel tartışması için, bkz. Friedrich, *Constitutional Government*, s.319. Temsilin özünün temsil edebilirlik durumuyla yüzeysel olarak özdeşleştirilmesine dair örnekler için, bkz. Avery Leiserson'ın, *Journal of Politics* XI içinde yayınlanan "Problems of Representation," (Ağustos, 1949), s.569 (fakat bu tanımla ilgili kıyaslamalar için, s.566); H. G. Nicholas, *The British General election of 1950s,* s.64, Bernard Mayo tarafından *An Introduction to Democratic Theory* (Oxford, 1960), s. 102; Herman Finer trafından ise *The Theory and Practice of Modern Government* (New York, 1949), s.219'da alıntı yapılmıştır.
186 Friedrich, Consitutuional Government, s.267.
187 Rice, *a.g.y.*, s.194.
188 Harvey Pinney'nin, "Government-by Whose Consent?" adlı çalışması Social Science, XIII (Ekim, 1938), s. 299.

189 Carr v.d., *a.g.y.*, s.302. Bölüm bazı tanıdık örnekleme ve yansıtma fikirleri ile başlar: "Kongrenin Amerikan halkının gerçek bir kesiti olmadığı açıkça görülebilir. Fakat Kongre üyelerinin Amerikan halkını oldukça başarılı bir şekilde yanıtması mümkündür."

190 Reinsch, *American Legislatures*, s. 290, Luce'un *a.g.y.*, 279-280 alıntı yapılmıştır.

191 Eulau, *a.g.y.*, s.743.

192 De Grazia, *Public and republic*, s.3; Gosnell, *a.g.y.*, s.130. Burada iki yazardan birlikte söz edilmiştir çünkü tartışmalarının ilgili bölümleri oldukça paraleldir; De Grazia, kendi kitabını yazmadan önce Gosnell'e ikinci olarak adı geçen kitabın bu bölümlerinin hazırlanışında yar- dımcı olmuştur (bkz. Gosnell, *a.g.y.*, s.124n, 143n, 199n).

193 Gosnell, *a.g.y.*, s. 131.

194 Gosnell, geleneksel vekalet kavramının vekil-temsilci özelliği taşıdığını ileri sürerek, temsilciliği siyasi temsil ile ilişkilendirmeye çalışır. Bir vekilin hareketlerinin vekili olduğu kişinin belli özelliklerine bağlı bir takım varsayımlara dayalı olması "beklenir; yasal olarak da böyle olması gerekir. Vekilin, olayları temsil ettiği kişinin gözlerinden görmesi gerekir" (s.131-132). Bu metaforu netleştirmek için Gosnell bir dipnot eklemiştir: "A, Blackacre arazisini satın alması için B'yi kendisine vekil olarak atamıştır. B bunun iyi bir fırsat olduğunu düşünerek araziyi kendisi için satın alır. A bu araziyi B'nin elinden almaya yetkildir çünkü B vekalet kuralını ihlal etmiştir. İşte bu nedenle yasa, B'yi A'nın hareket edeceği şekilde hareket etmesi gerekirken, kendi çıkarına hareket etmekten alı koyar." Burada hangi özellikler için nasıl bir benzerlik söz konusu olduğu verilmemiştir ve bence bu hatalı bir kavramdır. Bir vekilin temsil ettiği kişiye benzemesi gerekmez. Benzemesi gerektiğini söylemek, yalnızca "simgelemek" ile "birinin adına hareket etmek" arasındaki farka gölge düşürecektir.

Gosnell, Latince *impersonare* kelimesinin anlamlarından birinin tüzel kişilik durumunda olduğu şekliyle "temsil etmek" olduğuna dikkat çekerek buradan hareketle şu kanıya varır: "Başka bir deyişle, "birisinin ya da bir şeyin bir özelliğini taşımak her zaman temsil kelimesinin çağrışımı gibi görünmektedir. Fakat elbette bir kurumu temsil etmek, onun özelliklerini taşımak anlamına gelmez. Gosnell burada, hem hukuki anlamda bir vekil ile yürütülebilecek bir kişilik hem de belirli özellikler taşıyan psikolojik bir kimlik anlamı gibi, *persona* kelimesine ait anlam çeşitliliğini hafife almaktadır. krş. Gordon W. Allport, *Personality* (New York, 1937), s.24-50.

Diğer taraftan De Grazia, bir vekilin elinden geldiği kadar vekalet ettiği kişiyi "onun rolüne girerek" temsil etmesi gerektiğini savunur ve aslında rolüne girmek, İngilizcede temsil etmek anlamına gelen 'impersonate' kelimesi ve temsil etmek anlamına gelen 'represent' fiili ile aynı kökten türemiştir." *Public and republic*, s.7. Bu ifadenin her iki kısmı da yanlıştır.

195 Public and Republic, s.5,8.

196 *a.e.*, s.5-6, italik vurgu bana aittir.

197 *a.e.*, s.6.
198 Hans J. Wolff, *Organschaft und juristische Person* (Berlin, 1924), s.64-65.
199 Public and Republic, s.6.
200 Rice, *a.g.y.*, s.193, krş. Martin Drath, *Die Entwicklung der Volksrepräsentation* (Bad Homburg, 1954), s.27.
201 Ralp Waldo Emerson, *Representative Men* (Boston, 1952). Emerson'ın çalışması, Pollard'ın, *The Evolution of Parliament* (Londra, 1926), s.151'de yapmış olduğu bir alıntıda dikkatimi çekti, her ne kadar Pollard Emerson'a göre temsilcilerin seçilmeden başa geldiğini söylese de. Aslında başlıktaki "temsilci" kelimesinin birden fazla anlamı varmış gibi görünmektedir. İlk olarak, Emerson büyük insanların keşfettikleri ahlaki ve bilimsel gerçekliklere diğerlerinin de ulaşmasını sağladığını, yani bu gerçekleri onlara sunduklarını iddia eder (s.14). İkinci olarak ise bu kişiler bu gerçekliklere ulaşabilirler çünkü kendileri bu ahlaki ve fiziksel dünyanın bir parçasıdırlar; dolaysıyla da (beklenmedik bir şekilde) gerçekliklerin temsilcileridirler (s.17). Üçüncü olarak da böyle kişiler onların yaptıklarından fayda sağladığımız, onların gözünden olayları gördüğümüz, vs. için de bizlerin vekilidirler (dolayısıyla da temsilcimiz). Fakat bu çalışmanın altında yatan daha derin fikir, insanların aralarındaki önemli kişilerle değer kazandığı; insanlık için bu kişilerin model alınması gerektiğidir. İşte ortalama ya da sıradan kişinin değil de önemli kişilerin temsilci niteliği taşımasının nedeni budur (böl. 1, bölüm içinde muhtelif yerlerde).
202 Griffiths ve Wollheim, *a.g.y.*, s.188.
203 Francis Lieber, *Manual of Political Ethics* (Boston, 1839), II, 485-486; Parke Godwin, *Political Essays* (New York, 1856), s.40-42; Austin Ranney ve Willmoore Kendall, *Democracy and the American Party System* (New York, 1956), s.73. krş. Gosnell, *a.g.y.*, s.148; Ernest Bar- ker, *Greek Political Theory* (1913), s.35, John A. Farilie'nin "The Nature of Political Represen- tation" adlı çalışmasında şurada yayınlanmıştır: *American Poltical Science Review* adlı yayının XXXIV (Nişan, Haziran, 1940), s.459 ("A Representative Body must always be more of a filter than a phonograph ..."); Lowenstein'ın *Volk und Parlament*, s.21'deki Parisli vatandaşların yazdığı dilekçe (temsilcinin seçmenlerine karşı görevi "porte[r] leur voeu á l'Assemblée nati- onale" yani onların isteklerini meclise taşımaktır.)
204 Mill, *Representative Government*, böl. 5, s.239-240.
205 Griffiths ve Wollheim, *a.g.y.*, s.212.
206 Anthony Downs, *An Economic Theory of Democracy* (New York, 1957). Downs'ın çalış- masındaki daha bütün ve geniş kapsamlı bir tartışma için, bkz. böl. 10, takip eden not 35.
207 Downs, s.89, ve daha genel olarak, s.88-91.
208 Bu görüş açısının akılcı bir şekilde eleştirisi için, bkz. Hogan, *a.g.y.*, s.108ff.
209 Gaines Post, "ARoman Legal Theory of Consent, Quod Omnes Tangit in Medieval Representation," *Wisconsin Law Review*, Haziran, 1950, s.66-78;

"Plena Potestas and Consent in Medieval Assemblies," *Traditio*, I (1943), 355-408; "Roman Law and Early Representation in Spain ad Italy 1150-1250," *Speculum*, XVIII (1943), 211-232; Yves M. J. Congar, "Quod Omnes Tangit ab Omnibus Tractari et Aprrobatur Debet," *Revue Historique de Droit Français et Etranger*, 4. Seri, XXXVI (Nisan, Haziran, 1958), 210-259; J. G. Edward, "The *Plena Protestas* of English Parliamentary Representatives," *Oxford Essays in Medieval History Presented to H. E. Salter* (Oxford, 1934). İngilteredeki durum için bkz. Helen M. Cam, "The Theory and Practise of Representation in Medieval England," History, XXXVIII (Ocak, 1953), s11-26 ve *Liberties and Communities in Medieval England* (Cambridge, İngiltere, 1944), öz. böl. 16. Ayrıca bkz. Aşağıdaki ek.

210 1365 yılında Thorpe, C. J. bir görüşünü şöyle dile getirmiştir: "Vilayette duyuru yapılmamasına rağmen, Parlamentoda bir yasa çıktığı andan itibaren, herkes bundan haberdar olmakla zorunlu tutulmaktadır. Çünkü Parlamento bir şeye karar verir vermez, yasa bundan herkesin haberdar olduğunu kabul eder, çünkü Parlamento krallık kitlesini temsil eder ..." Y. B. 39 Edward III, Kamu Hukuku, bent. 3, fo. 7 (Uygulama no.8), Stanley Bertram Chrimes tarafından *English Constitutional Ideas* (Cambridge, İngiltere, 1936), s.76'da alıntı yapılmıştır. Fakat Chrimes, bu formülasyonun "uzun yıllar boyunca benzeri olmadığına" işaret eder. Daha sonraki dönemlerine ait ünlü cümlelerinden biri için, bkz. Sir Thomas Smith, *De Republica Anglorum*, ed. L. Alston (Cambridge, 1906), Kitap II, böl. 1: bu eser ilk olarak 1583 yılında basılmıştır.

211 Bunun çok eski bir örneği için bkz. Chrimes, *a.g.y.*, s.174: "Şu anda devletin refahını temsil eden sizlere değil; yasa yapmak için, çok sayıda kişiden doğacak karmaşa ve kalabalık doğa- sıdan ötürü tek bir mekanda bir araya gelemeyecek olanlara sesleniyorum.." Georg Jellinek aynı fikrin Roma hukukunda da tanındığını gösterir: *Allegemeine Staatslehre* (Berlin, 1905), s.555-556.

212 Amerika'dan örnekler için bkz. Farrand, *a.g.y.*, I, 132, 561. Fakat Carpenter *a.g.y.*, s.39'da "Federal gelenekte temsil yalnızca insanların doğrudan yasama hareketlerinin yerini alan şey olarak görülür." dediğinde durumu biraz abartmıştır. Bu görüşü Luepp'in görüşü ile krş. *a.g.y.*, 435: Anayasayı oluşturanların kendilerine göre [temsil] kavramları vardı ..... belli ki bir gardiyanın mıntıkasıyla olan ilişkisi." Fransız İhtilali Dönemi üzerine bkz. Finer, *a.g.y.*, s.224; Loewenstein, *Volk und Parlament*, s.21, 184. Güncel örnekler için bkz. Hogan, *a.g.y.*, s.108; Firedrich, Introduction to Hermens, *Democracy or Anarchy?*, p. Xxii; Ernest Barker, *Essays on Government* (Oxford, 1951), s.69; H. Belloc ve G. K. Chesterton, *The Party System* (Londra, 1911), s.16; Christensen ve Kişrkpatrick'in *a.g.y.*, s.406'da George H. Sabine, "What is the Matter with Representative Government?"

213 Farrand, *a.g.y.*, I, 132. krş. s.406.

214 Adams, *a.g.y.*, IV, 205; krş. 194-195.

215 *a.g.y.*, s.6. krş. Parisli vatandaşlardan 5 Aralık 1789 tarihli bir dilekçe, Lowenstein tarafından *Volk und Parliament*, s.21'de alıntı yapılmıştır: "Le grand

nombre de citoyens ne permettant pas à chaque d'avoir son représentant particulier aux Etats généraux, il est nécessaire que plusieurs citoyens aient un seul et même représentant, qui porte leur voeu à l'assemblée nationale." Yara- tılan imajın mekanik bir şekilde "oyu taşımak" hareketi ile nasıl bağlantılı olduğuna dikkat edin.

216 Sterne, *a.g.y.*, s.24-25, 50. Temsilin demokrasiye en yakın şey olduğu görüşüyle ayna metaforu arasındaki bağlantıyı kurmak için bkz. Mayo, *An Introduction to Democratic Theory*, s.101.

217 Bu zorluk De Grazia'nın *Public and Republic* adlı çalışması, s.242'de bulduğum, başka bir metaforun yardımı ile belli oranda engellenebilir: temsil, "devletin görevlilerini hareket halindeki halk kitlesinin , çalışan *bir modeli* haline getirme meselesidir." (italik vurgu bana aittir).

218 Eulau, *a.g.y.*, s.743.

219 Charles S. Hyneman, "Who Makes Our Laws?" *Political Science Quarterly, LV* (Aralık, 1940), s.556-581.

220 Griffiths ve Wollheim, *a.g.y.*, s. 190. Siyaset düşünürlerinin en sevdiği örnek olan, akıl sağlığı yerinde olmayan kişinin siyasi hayatın gerçeklikleriyle bağlantısının olup olmadığı 10 Kasım 1960 tarihinde *San Francisco Chronicle* yayın organında yayınlanan şu habere başvurul- muştur: "AROMA (Fransa) Kasım 9 (UPI-United Press Inernational) - Belediye Başkanı Pierre Echalon, bu Fransız köyünü makul bir şekilde yönetmenin mümkün olmadığını çünkü yerel seçimler bazında mental hasta vakalarının akıl sağlığı yerinde vatandaş sayısını geride bıraktığından şikayet etti. Echalon bölge yetkililerine Aroma nüfusunun 148'i normal olmak üzere, 161'i hastanede tedavi gören mental hastanın yasadaki açıklıktan dolayı tüm oy kullanma ayrıcalıklarına sahip olduğunu ifade etti. Bölge yetkilileri konu ile ilgileneceklerini kaydettiler."

221 Griffiths ve Wollheim, *a.g.y.*, s.190.

5. BÖLÜM NOTLARI

222 Carl J. Friedrich, *Constitutional Government and Democracy* (Boston, 1950), s. 267; krş. 357 ve aynı yazarın *Western Political Quarterly, I* (Haziran, 1948), s.127'de "Representation and Constitutional Reform in Europe" isimli çalışması.

223 Hiram Miller Stout, *British Government* (New York, 1953), s.58; krş. A. Philips Griffiths ve Richard Wollheim, "How Can One Person Represent Another?" *Aristotelian Society, Ek*, Vol. XXXIV (1960), s.189 ve takipteki 32 ve 34 nolu notlar.

224 Rudolf Smend, *Verfassung und Verfassungsrecht* (Munich, 1928), s.28; çevirisi bana aittir.

225 Maude V. Clarke, *Medieval Representation and Consent* (Londra, 1936), s.278. Alfred De Grazia *Public and republic*(New York, 1951), s.4-12'de adlı çalışmasında; Harold Foote Gosnell ise *Democracy* (New York, 1948), s.145-147 adlı

çalışmasında yazarın görüşlerine açık- layıcı bir şekilde yer vermiştir. Hans J. Wolf ise *Organschaft und juristische Person* (Berlin, 1934), s.11-16 adlı çalışmasında benzer çıkarımlarda bulunmuştur.

226 Clarke, *a.g.y.*, s.279.

227 Wolff, *a.g.y.*, s.12-13.

228 Bu bir dizi ayrım oldukça zorlayıcıdır ve ben de hayli tereddüt ederek de olsa kendi fikirle- rimi sundum. Bu konu üzerine diğer faydalı girişimler için: Georger Ferguson, *Signs and Sym- bols in Christian Art* (New York, 1954), s.xii; Griffiths and Wollheim, *a.g.y.*, s.188-189; Susan Langer, *Philosophy in a New Key* (1942), böl.3 içinde muhtelif yerlerde; Gerard Leibholz, *Das Wessen der Repräsentation* (Berlin, 1929), s.35-36; Ferdinand de Saussure, *Course in General Linguistics*, çev. Wade Baskin (New York, 1959), s.65-70; William York Tindall, *The Literary Symbol* (New York, 1955), s.15-21 muhtelif yerlerde; Wolff, *a.g.y.*, s.21. Adı geçen yazarlarla bazı noktalarda ayrılsam da tüm bu tartışmaların hepsine bir şeyler borçluyum. Tindall ve Wol- ff, muhtemelen içlerinde en akılcı yaklaşıma sahip olanlardır.

229 *Oxford* İ*ngilizce Sözlüğü.*

230 Wolff, *a.g.y.*, s.21.

231 Bunun devamındaki bilgi *Oxford* İ*ngilizce Sözlüğü*'nden alıntıdır. Tindall'ın Webster'dan aldığı tanım şu ifadeyi içerir, "fakat istemli bir benzerlikle değil." *a.g.y.*, s.5; krş. s.12.

232 Saussure, *a.g.y.*, s.68.

233 Tindall burada, Freud ve Jung tarafından geliştirilen rüya sembollerine benzeyen uygula- madaki farklılığı tartışmaktadır. *a.g.y.*, s.65-66.

234 Langer, *a.g.y.*, s.117.

235 Tindall, *a.g.y.*, s.41-43.

236 *a.e.*, s.6.

237 16 bkz. *a.e.*, s.6, 11, 16-20, 31; Langer, *a.g.y.*, böl. 3; Ferguson, *a.g.y.*, s.xii; Saussure, *a.g.y.*, s.68. Tam aksine Leibholz gelişgüzel seçilen sembolü belirleyici olarak kabul eder ve bundan dolayı da sıradışı durumlarda değeri simgeleyen sembolleri de "gerçek temsile yaklaştırıcı bulur." *Das Wesen der Repräsentation*, s.35-36.

238 Langer, *a.g.y.*, s.49.

239 Tindall, *a.g.y.*, s.19-20.

240 *a.e.*, s.6. Sembolize etmek ile temsil etmek arasındaki altını çizmeye çalıştığım bu fark, Barrows'un sembolizm ve allegori arasında belirtmeye çalıştığı farka benzer niteliktedir: " benzeşme, soyut fikir ile fiziksel simge arasında kesin ve hatasız bir bağlantı kurarken, sembolizm böyle bire bir bir bağlantı yapmaz fakat görülen ile görülmeyen, somut ile soyut arasında böyle bir ilişkinin var olduğunu öne sürerek bu ilişkinin esas doğasını yorumlamayı da bizim hayal gücümüze bırakır." Herbert Barrows, *Reading the Short Story* (Boston, 1959), s.14. Sembol kavramı burada yine sembolize etme ile sınırlı tutulmuştur ve içerik olarak gelişi güzel sembollerden uzaktır.

241 Girffiths ve Wollheim, *a.g.y.*, s.189. Geleneksel sembol, tutumların odak noktası değildir fakat hareketlerin nesnesidir, örn. matematiksel manipülasyonlar.
242 Langer, *a.g.y.*, s.42, italik vurgu bana aittir.
243 Friedrich, *Constitutional Government*, s.267.
244 Wolff, *a.g.y.*, s.75; Friedrich Glum, *Der deutsche und der französische Reichswirtschafts- rat* (Berlin, 1929), s.28; Carl Schmitt, *Verfassungslehre* (Berlin, 1954), s.209.
245 De Grazia, *Public and republic*, s.3.
246 Örnek için bkz. Friedrich, "Representation and Constitutional Reform," s.127, De Grazia, *Public and republic*, s.6-11; Clarke, *a.g.y.*, s.290.
247 Clinton Rossiter, *The American Presidency* (1956), s.11. krş. Glum, *a.g.y.*, s.27.
248 Smend, Verfassung und Verfassungsrecht (Münih, 1928), s.28.
249 Glum, *a.g.y.*, s.30. Benzer şekilde (Ne yazık ki!) eğer birileri ulusal politikadan haz etmiyorsa, elçilikler, cam kırma ve gösteri yapmak için uygun yerlerdir.
250 De Grazia, *Public and republic*, s.175.
251 Ernest Barker, *Essays on Government* (Oxford, 1951), s.4.
252 De Grazia, *Public and republic*, s.175.
253 John C. Ranney ve Gwendolen M. Carter, *The Major Foreign Powers* (New York, 1949), s.159.
254 *a.e.*, s.162; krş. s.166.
255 John A. Fairlie, "The Nature of Political Representation," *American Political Science Review*, XXXIV (Nisan, 1940), s.237.
256 Avery Leirson, *Administrative Regulation* (Chicago, 1942), s.100; fakat kitabın diğer bölümlerinde farklı bir tavır takınır. Ayrıca bkz. Glum, *a.g.y.*, s.28; Leibholz, *Das Wesen der Repräsentation,* s.140ff; John P. Plamenatz, *Consent, Freedom and Political Obligation* (Londra, 1938) ,s.12; Schmitt, *Verfassungslehre*, s.209; Wolff, *a.g.y.*, s.75 (fakat krş. için: s.29); Martin Drath, *Die Entwicklung der Volksrepräsentation* (Bad, Hamburg, 1954), s.24-27.
257 Gosnell, *a.g.y.*, s.130; De Grazia, *Public and Republic*, s.4.
258 *a.e.*, s.4.
259 Friedrich, "Representation and Constitutional Reform," s.127.
260 F. A. Hermens, *Democracy or Anarchy?* (Notre Dame, Ind., 1341), s.4 krş. Bernard J. Diggs, "Uygulamalı Temsil," *Representation* (Nomos X), ed.ler J. Ronald Pennock ve John Chapman (New York, basımda); Josiah Royce, *War and Insurance* (New York, 1914).
261 *Hermens, Democracy or Anarchy?* s.4; James Hogan, *Election and Representation* (1945), s.181-182. Bkz. ekteki tartışma.
262 Wolff, *a.g.y.*, s.84-85.
263 Leibholz, *Das Wesen der Repräsentation*, s.42.
264 De Grazia, *Public and republic*, s.3.
265 Gosnell, *a.g.y.*, s.133.

266 Örnek için Wolff, *a.g.y.*, s.70; Leibholz, *Das Wesen de Repräsentation*, s.76, 145, 166-167, 171; Smend, *a.g.y.*, s.22-27, 42, 94.
267 Smed, *a.g.y.*, s.42.
268 Clarke, *a.g.y.*, s.290.
269 W. D. Handcock, "What Is Represented in the Representative Government?" *Philosophy*, XXII (Haziran, 1947), 107.
270 René de Visme Williamson, "The Fascist Concept of Representation," *Journal of Politics,* III (Şubat, 1941), s.39.
271 De Grazia, *Public and republic*, s.20.
272 Frances Ferguson, *The Idea of a Theater* (Princeton, 1949), s.89, 92.
273 Williamson, *a.g.y.*, s.35.
274 Gentile, *Che Cosa e il Fascismo*? (1925), s.91, De Grazia'nın *Public and Republic*, adlı kitabında s.20'de alıntı yapılmıştır.
275 Henry B. Mayo, *An Introduction to Democratic Theory* (New York, 1960), s.97. Ayrıca bkz. Williamson, *a.g.y.*, s.35ff; Fergusson, *a.g.y.*, 89-92; Leibholz, *Das Wesen der Repräsenta- tion*, s.145, 190 (faşist kuram üzerine daha fazla kaynak bulunabilecek kitap).
276 Otto Koellreuter, *Grundriss der allegemeinen Staatslehre* (Tübingen, 1933), s.13.
277 *a.e.*, s.112; çeviri bana aittir.
278 Smend, *a.g.y.*, s.32-33, 38-39.
279 Hogan, *a.g.y.*, s.144; krş. Gerhard Leibholz, *Strukturprobleme der modernen Demokratie* (Karlsruhe, 1958), s.10.
280 Ernest Barker, *Reflections on Governement* (1942), s.337; krş. Francis W. Coker and Car- lton C. Rodee, "Representation," *Encyclopedia of the Social Sciences,* XIII (1935), s.312, ki kendisi faşist sistemi anlatır: "halkn gerçekçi bir şekilde temsil edilişini garantileme yolunda hiçbir çaba gösterilmemiştir."
281 Heinz Eulau v.d., "The Role of the Representative," *American Political Science Review,* LIII (Eylül, 1959), 743.

6. BÖLÜM NOTLARI

282 James Wilson, *Works* (Chicago, 1896), I, s.389: "Zincir bir ya da birden fazla halkadan oluşabilir fakat her zaman yeteri kadar dayanıklı ve sağlam olmalıdır, " (krş. s.533). Ayrıca bkz. Hans J. Wolff, *Organschaft und juristische Person* (Berlin, 1934), s.37; James Hogan, *Election and Representation* (1945), s.116-118; Gerhard Leibholz, *Das Wesen der Repräsentation* (Berlin, 1929), II, 549; Wilder W. Crane, Jr., "Do Our Representatives Represent?" *Journal of Politics,* XXII (Mayıs, 1960), s.295; Ben A. Arneson, "Do Our Representatives Represent?" *National Municipal Review,* XVI (Aralık, 1927), s.751.
283 Charles E. Merriam'ın *Systematic Politics* (Chicago, 1945), s.139 adlı çalışmasında olduğu gibi.

284 Bu ifade W. D. Handcock'un, *Philosophy, XXII* (Haziran, 1947), s. 107'de yayınlanan "What is Represented in Representative Government?" adlı çalışmasında geçer. Ayrıca bkz. Elie Halévy, *The Growth of Philosophical Radicalism* (Boston, 1955), s.122; Simon Sterne, *Representative Government* (Philadelphia, 1871), s.44-45; Gerhard Leibholz, *Das Wesen der Repräsentation* (Berlin, 1929), s.104.

285 Avery Leiserson, "Problems of Representation," *Journal of Politics*, XI (Ağustos, 1949), s. 570.

286 Hogan, *a.g.y.*, s.121.

287 Mesela Simon Sterne'e göre "Temsil," *Lalor's Cyclopedia of Political Science, III*, s.581: Robert Luce tarafından *Legislative Principles* (Boston, 1930), s.199 adlı ederde alıntı yapılmıştır.

288 "Eğer halk tarafından seçilseydi, Amerika Birleşik Devletleri Yüce Divanı, büyük olasılıkla daha az temsili nitelikte algılanırdı. Bunun nedeni temsilin fikir, görüş içermesidir; çünkü bir şeyin var edilmesi yalnızca bir fikir ya da görüş aracılığı ile algılanabilir." Carl J. Friedrich, "Representation," *Encyclopedia Britannica, XIX* (1960), s.163; krş. yazarın *Constitutional Go- vernement and Democracy* (Boston, 1950) adlı eseri, s.260, 267.

289 Arthur F. Bentley, *The Process of Government* (Evanston, III, 1949), s.393.

290 Robert M. MacIver, *The Modern State* (Oxford, 1926), s.372-373. MacIver, yargıcı grup baskılarının merkezinden daha uzakta, yasal ruh ile hareket eden ve alanında çok iyi eğitim görmüş bir meslek erbabı" olarak algılıyor.

291 Leibholz, Das Wesen der Repräsentation, s.38-39. Krş. Carl Schmitt, *The Neccessity of Politics* (Londra, 1931), s.76.

292 Niccolò Machiavelli, *The Prince*, böl. 16. Ben Max Lerner versiyonunu kullandım, *The Prince and the Discourses* (New York, 1940), s.57-60. Machiavelli'nin bu konu hakkındaki görüşü, onun şiddetin ekonomisi" üzerine olan görüşlerinin ışığında algılamaya çalışılmalıdır; bkz. *Sheldon S. Wolin, Politics and Vision* (Boston, 1960), böl.7, öz. s.220-228.

293 Krş. Francis Lieber: "Herkes bir vasi olarak sorumluluğunu farklı şekilde hisseder. Birisi heyecanlı bir kalabalığın içinden ayrılsın ve kalabalık adına düşünüp, bir şeyleri çözmesi için bir komiteye üye olsun, kişi farkı o anda hissedecektir." *On Civil Liberty and Self-Government,* s. 167, Luce tarafından *a.g.y.*, s.494'te alıntı yapılmıştır.

294 Francis Luepp, "Do Our Representatives Represent?" *Atlantic Monthly, CXIV* (Ekim, 1944), s.435.

295 Luce, *a.g.y.*, s.434.

296 Harold Foote Gosnell, Democracy (New York,1948), s.146. krş. Samuel Bailey, *The Rati- onale of Political Representation* (Londra, 1835), s.122; Helen M. Cam, "Theory and Practise of Representation" *History, XXXVIII* (Şubat, 1953), 18-19.

297 Bu bölümün tamamındaki etimolojik bilgi, aksi belirtilen noktalar hariç *Oxford Oxford* İngilizce Sözlüğü'nden alınmıştır.

298 *Words and Phrases*(St. Paul, Minn., 1955), c.. 2A, s.453, 570; c. 37, s.63.
299 *a.e.*, c.. 2A, s.539-544.
300 *a.e.*, s.455, 578-582, bu paragrafın tamamı için.
301 *a.e.*, c.. 37, s.61-63, bu ve devam eden paragrafların tümü için. Krş. c.. 2.A, s.469, 488-489, 512-522, 578.
302 The New Yorker, XXXVII (29 Nisan, 1961), s.152. "VIENNA, 10 Nisan (AP- Associated Press). - Diplomatik hukuk üzerine bir Birleşmiş Milletler Diplomatik Kurallar Konferansında diplomatik personelin yokluğu halinde hizmetlilerin veya şöförlerin yabancı elçilikleri temsil edemeyeceğine karar vermiştir.- *The Herald Tribune.*
303 Fakat Ewart Lewis, *Medieval Political Ideas* (New York,1954), s.101'de İngiltere'de halkın "temsil ile .... tartışmasının" etkisine dikkati çekmek için Blackstone'dan alıntı yapar.
304 Paul Ziff, *Semantic Analysis* (Ithaca, 1960), s.180.
305 Henry J. Ford, *Representative Government* (New York, 1924), s.148.
306 Ernest Barker, *Essays on Government* (Oxford, 1951), s.56.
307 Örnek için John Stuart Mill, Utilitarianism, *Liberty and Representative Government* (Londra, 1947) böl.12, Representative Government, s.318; Bailey, *a.g.y.*, s.72, 143-145.
308 Frederick William Maitland, "Trust and Corporation," *Selected Essays*, ed.ler. H. D. Hazeltine v.d. (Cambridge, İngiltere, 1936), s.120.
309 William R. Anson, *Principles of English Law of Contract* (Oxford, 1959), s.511; *Words and Phrases*, c.. 2A, s.456-457, 475; Wolff, *a.g.y.*, s.6.
310 Ford, *a.g.y.*, s.147-148; fakat krş. s.156-157.
311 "Thoughts on the Cause of Present Discontents," (1770), *Burke's Politics* (New York, 1949), s.27-28.
312 Örnek için bkz. Robert M. Hutchins, "The Theory of Oligarchy," *The Thomist*, V (January, 1943), s.64, Hogan, *a.g.y.*, s.161, bu ip ucunu Hutchins'in makalesinden aldığı anlaşılmaktadır.
313 "Speech on Fox's East India Bill" (1783), *Burke's Politics*, s.257; italik yazı bana aittir.
314 "O zaman Doğu Hindistan Şirketiyle ilgili kimi hesap verilmesi gereken kişi olarak belirle- meliyim? Neden emin olmak için Parlamentoya; onların güvenlerinin kaynağı olan Parlamen- toya ..." *a.e.* Burke başka bir yerde kralın, Lordların ve Avamların görev alanını kapsayan bazı kamusal durumlarda yaptıklarından ötürü hesaba çekilemeyeceklerini açıklar." "Reflections on the Revolution in France" (1790), *a.e.*, s.293. Fakat Tanrı'ya karşı hesap vermeyi ima eder, *a.e.*, s.314-315.
315 *Words and Phrases*, c.. 2A, s.441, 456-457, 470, 590-593. Bir vasi için de geçerli olan durum. *a.e.*, s.485, 537.
316 İşte bu nedenle "bizim adımıza vekalet edilen diğer şeylerde olduğu gibi yasamadan da istediğimiz dürüst yedieminler yani görevlerini bizim isteklerimize göre yerine getirecek kimselerdir." Parke Godwin, *Political Essays* (New York, 1856), s.41-42.

317 Örnek için bkz. Luepp, *a.g.y.*, s.434; John A. Fairlie, "The Nature of Political Representa- tion," *American Political Science Review,* XXXIV (Nisan, 1940), 237.
318 Yasal durum karışıktır. Bir gardiyanın vasiliğini yapıtğı kişi adına atacağı bazı yasal adım- lar vardır. Fakat bu durum tüm yasal durumlar için geçerli değildir. Bazen kendisine vasilik edilen kişi, vasisinin yaptığı haksız hareketlerden sorumlu olabilir ama bu her zaman geçerli değildir. Bu açıdan bir vasi, emanetçi ile (gözettiği kişi asla sorumlu tutulmaz) vekil arasında (vekili olduğu kişi sorumlu tutulabilir) bir yerde kalır. *Words and Phrases*, c.. 2A, s.537.
319 *a.g.y.*, a.4, 7-10.
320 Fairlie, *a.g.y.*, s.247; Harvey Walker, *The Legislative Process* (New York, 1948), s.128.
321 Bu farka Georg Jellinek tarafından *Allegemeine Staatslehre* (Berlin, 1905) adlı eserde s.568'de dikkat çekilmiştir: "Der Stellvertreter des Reichskanzlers ist wegen der von ihm inner- halb siener Stellvertretungbefügnisse vollzogenen Akte nicht dem Reichskanzler, sondern dem Bundesrate und Reichstage verantwortlich. Dem Richter, der im Namen des Monarchen Rech- tspricht, kann der Monarch keinen auf die Rechtsprechung bezüglichen Dienstbefehl erteilen." Ayrıca bkz. Leibholz, *Das Wesen der Repräsentation* , s.160,; Harold D. Lasswell ve Abraham Kaplan, *Power and Society* (New Heaven, 1950), s.162; *Words and Phrases*, c.. 2A, s.525.
322 *a.g.y.*, s.4.
323 Bernard J. Diggs, *Representation* (Nomos X) adlı eser içinde "Practical Representation," ed. Roland Pennock ve John Chapman (New York, basımda).
324 *Remarks on the Use and Abuse of Some Political Terms* (Oxford, 1877), s. 104.
325 Temsilcinin asıl görevinin ne olduğu üzerine yapılan tarışmalar genellikle, sadece seç- menleri söz sahibi ise-ona talimat vermek üzere organize olmuşsa- temsilcinin onlardan emir ya da talimat alabileceği gerçeğini göz ardı eder. Benzer şekilde kayıtlı delege örneklerine, seçim bölgesinde temsilcinin talimatlara uymasını sağlamaya çalışan bir çeşit hükümet ya da organizasyon varsa rastlanmaktadır. Bu durum, Senatörler doğrudan seçilmeye başlayana dek talimatların uygulandığı ve daha sonra bu uygulamanın büyük ölçüde terk edildiği Amerikan Senatosu'nda da görülür. James Wilford Garner, *Political Science and Government* (New York, 1928), s.670-671; Francis Lieber, *Manual of Politcal Ethics* (Boston, 1839), II, s.481, 52; Luce, *a.g.y.*, böl. 20; Alfred De Grazia, *Public and Republic* (New York, 1951), s. 125-126.
326 Thomas Hare, *The Election of Representatives* (Londra, 1873), s.xxxv-xxxvi; krş. Hogan, *a.g.y.*, s.141. 327 *a.e.*
328 Diggs, aşağıda 42 nolu notta alıntı yapılmıştır.
329 Örnek için bkz. Macaulay Lieber'de alıntı yapmıştır, *a.g.y.*, II, s.555n; Hans Kalsen, *Vom Wesen und Wert der Demokratie* (Tübingen, 1929), s.29.
330 Gosnell, *a.g.y.*, s.146.

331 Bailey, *a.g.y.*, s.122; krş. Cam, "Theory and Practise of Representation," s.18-19.
332 Gosnell, *a.g.y.*, s.146. krş. F. H. Knight, *Intelligence and Democratic Action* (Cambridge, 1960), s.185-186; Fairlie, *a.g.y.*, s.237; Luce, *a.g.y.*, s.434.
333 Knight, *a.g.y.*, s.185-186. Krş. Bailey, *a.g.y.*, s.77-80; Francis W. Coker and Carlton C. Rodee, "Representation," *Encyclopedia of Social Sciences,* XIII (1935), 312; Gosnell, *a.g.y.*, s.146; Macaulay Lieber'de alıntı yapmıştır, *a.g.y.*, II, 555n; John A. Schumpeter, Capitalism, *Socialism and Democracy* (New York, 1947), s.250-251.
334 Coker ve Rodee, *a.g.y.*, s.312.
335 Bailey, *a.g.y.*, s.124; krş. Macaulay Liber'de alıntı yapmıştır, *a.g.y.*, II, s.555n.
336 Bailey, *a.g.y.*, s.77-80.
337 Knight, *a.g.y.*, 185-186.
338 Gosnell, *a.g.y.*, s.146.
339 *a.e.*, s.146-147.
340 Charles Hyneman avukatların da (her iki görevde de) "bizi profesyonel anlamda sunan kişiler" oldukları için, onların da yasamanın bir parçası olduğunu iddia eder." "Who Makes Our Laws?" *Political Science Quarterly*, LV (Aralık, 1940), 564-569.
341 Özel detektiflerle ilgili olarak en azından bir uzmandan kanıt sunabilirim. Rex Stout'un *Three at Wolfe's Door* adlı eserinin, "Cinayet İçin Üç Numaralı Yöntem" adlı bölümde (New York, 1960), s.83, ünlü detektifin ofisinde genç bir kadın yanaşıp: "Başın çevirip "Siz Nero Wolfe misiniz? Düşündüğümden daha büyüksünüz." "Neyden daha büyük?" demedi. 'Ben Judy Bram. Arkadaşım Mira Holt'u siz mi temsil ediyorsunuz? Adam, gözleri kısık bir şekilde kadına bakıyordu. 'Temsil etmek' demeyelim, Miss Bram. Ben bir detektifim, avukat değil ...!
342 A. Philips Griffiths ve Richard Wollheim, "How Can One Person Represent Another?" *Aristotelian Society, EkC. XXXIV* (1960), 195-196.
343 *a.e.*, s. 196. Bu nedenle Griffiths "atfedici temsili ve menfaatlerin temsilini sadece kişiler aracılığı ile mümkün kabul eder. Çünkü bu kavramlar, hareketin temsilcinin ve temsil edilenin payına düştüğünü ima ederler. İşte bu yüzden menfaatlerin de sembolize edilebileceğini fakat söz konusu menfaatlerin eylemde bulunamayacağını kabul etmekte geri kalır. Fakat temsilin bir başkası adına aslen hareket etme anlamına geldiği ve temsilcinin bir insan olması gerektiği konularında haklıdır.
344 Joseph Tussman, *Obligation and the Body Politic* (New York, 1960), s.13-13.

7. BÖLÜM NOTLARI

345 Carl J. Friedrich, "Representation and Political Reform," Western Political Quarterly, I, (Haziran, 1948), s.127: "temsil ve daha spesifik olarak siyasi temsil, kurumsal düzenlemelerle ilişkilidir. Bu kurumsal düzenlemeler, temsilcinin temsil ettiği kişiler adına kullandığı otoriteyi onların yerine hareket

ettiğinden; onlar temsilcinin yerinde olsa hareket edecekleri şekilde kullandığından emin olmak amaçlı yapılmıştır."
James Hogan, *Election and Representation* (1945), s.141'de şöyle ifade eder: "tıpkı seçmen oradaymış gibi hareket eden temsilci." Talleyrand-Perigord 1789 tarihli Fransız Ulusal Meclisi'ndeki konuşmasında Karl Lowenstein'in Volk und Parlament (Munich, 1922)adlı eserinde, s.193'den alıntı yapmıştır. Muavin'in, "L'homme que le bailiage chargede vouloir en son nom, mais de vouloir comme il voudrait lui-même, s'il pouvait se transporter au rendez- vous général." Ayrıca Robert Luce'nin Legislative Principles (Boston, 1930) adlı çalışmasında, Pennsylvania'lı Senatör William Maclay, s.462 alıntı yapmıştır: "Eğer seçmenlerim burada olsaydı, nasıl davranırlardı?"

346 Örnek için bkz Senator Maclay s.462 Luce'da alıntı yapılmıştır.

347 Örn. Richard Overton, " A Remonstrance of Many Thousand Citizens," (1646), Leveller Manifestoes of the Puritan Revolution, ed. Don M. Wolfe(New York, 1944), s.113.

348 Örnek için bkz. Luce, a.g.e., s.507; Lewis Anthony Dexter, "The Representative and His District"," Human Organization, XVI (Spring, 1957), 3.

349 Henry J. Ford, Represntative Government (New York, 1924), s.147-148. krş. Madison'ın ve James Williams'ın görüşlerinin alıntılandığı John A. Fairlie'nin "The Nature of Political Representation" adlı çalışması, Amerikan Political Science Review XXXIV (Nisan, 1940), s.243-244. Bu düşünce çoğu zaman siyasi meselelerin kamu oyunun başa çıkabilmesi için ol- dukça karmaşık ve zor oluşu ile bağlantılıdır. Örnek için bkz. Sir Henry Maine, Popular Government, s.82-92, Luce, a.g.e., s.492'de alıntı yapılmıştır.

350 "Speech to the Electors of Bristol"(" (1774) *Burke's Politics* (New York, 1949), s.115; krş. Hogan, a.g.e., s.109; T. D. Woolsey, Political Science, I, 296, Luce, a.g.e., s.479'da alıntı yapılmıştır.

351 Bu nokta Burke tarafından da sık sık dile getirilir. Ayrıca bkz. Loewenstein, Volk und Parlament, s.193-194; James Wilford Garner, *Political Science and Government* (New York, 1928), s.666.

352 Bu görüş Alman kuramcılar arasında yaygındır: Gerhard Leibholz, *Das Wesen der Reprä- sentation* (Berlin, 1929), s.73, 92-93, 140, 166; Hans J. Wolff, *Organscahft und juristische Person* (Berlin, 1934), s. 54-60.

353 Mesela Howard Lee McBain, *The Living Constitution* (New York, 1948), s.208; Anthony Downs, *An Economic Theory of Democracy* (New York, 1957), s.89-90; Garner, a.g.e, s.665.

354 Gerhard Leibholz, *Strukturprobleme der modernen Demokratie* (Karlsruhe, 1958), s.75-76 muhtelif yerlerde; Hans Kelsen, *Vom Wesen und Wert der Demokratie* (Tübingen, 1929), s.21-22. Bu görüş modern yetki doktriniyle yani çoğunluğun partinin seçimle ilgili konularda, seçmenlerinin kararına riayet etme yükümlüğü olduğu görüşüyle; bkz. Cecil S. Emden, The People and The Constitution (Oxford, 956).

355 Leibholz, *Das Wesen der Repräsentation*, s.98-101, 104, 113-114; Simon Sterne, *Representatvie Government* (Philedelphia, 1871), s.51-61.

356 Örn., Carl J. Friedrich, *Constitutional Governmentand Democracy* (Boston, 1950), s.263 ya da William Howard Taft, *Popular Government*, s.62, Luce, a.g.e., s.495 alıntı yapılmıştır.

357 Mesela, Jeremy Bentham, "Constitutional Court," s.44, Samuel Bailey'nin *The Rationale of Political Representation* (London, 1835), s.142'den alıntı yapılmıştır. Uzlaşmacı başka bir görüş de Abraham Lincoln tarafından Illinois Meclis'i için aday olduğunda, 1836 yılında ileri sürülmüştür: "Eğer seçilirsem, beni destekleyenler kadar bana karşı olanlarla birlikte tüm Sangamon halkını seçmenlerim kabul edeceğim. Onların temsilcileri olarak hareket ederken iradelerinin ne olduğunu bilme imkanım olan durumlarda onların iradelerine göre hareket ede- ceğim diğer meselelerde ise kendi mantığım bana onların menfaatini nelerin yükselteceğine neyi işaret ediyorsa onu yapacağım" Luce, *a.g.y.*, s.471'de alıntı yapılmıştır.

358 Mesela Heinz Aulau v.d.nin "The Role of the Representative," *American Political Science Review, LIII* (Eylül, 1959), 748; ed. John C. Whalke ve Heinz Eulau, *Legislative Behaviour* (Glencoe, III., 1959), s.6.

359 Delegeler kurulyerinde bir durum değildir çünkü seçmenlerin bağlı oluşu devlet hukuku meselesidir ve birkaç eyalet seçmenlerini yasal olarak bağlamaz.

360 Whalke ve Eulau, *a.g.y.*, s.179-189; Dexter, "The Representative"; Frank Bonilla, "When Is Petition 'Pressure'?" *Public Opinion Quarterly, XX* (Bahar, 1956), 39-48; Eulau, *a.g.y.*, ; L E. Gleeck, "96 Congressmen Make Up Their Minds," *Public Opinion Quarterly, IV* (March, 1940), 3-24; George W. Hartmann, "Judgements of State Legislators Concerning Public Opinion," *Journal of Social Psychology, XXI* (Şubat, 1945), s.105-114; John C. Whalke v.d., "American State Legislators' Role Orientation toward Pressure Groups," *Journal of Politics , XXII* (May, 1960), 203-207; Charles O. Jones, "Representation in Congress," *American Political Science Review, LV* (Aralık, 1961), 358-367.

361 Whalke ve Eulau, *a.g.y.*, s.121-149, 197-217; Duncan MacRae, Jr., *Dimensions of Congres- sional Voting* (Berkeley ve Los Angeles, 1958); Julius Turner, *Party and Constituency: Pressu- res on Congress* (Baltimore, 1951).

362 Hadley Cantril, *Public Opinion* 1935- 46 (Princeton, 1951),s.133. Cantril'in bildirdiği ra- porda şu sorular sorulmuştur: "Kongre üyesinin, herhangi bir konuda seçmenlerinin çoğunun isteği doğrultusunda mı yoksa kendi görüşüne göre mi oy kullanması gerektiğini düşünüyorsunuz?" "Kongre üyeleri kendilerince en iyi olan şey yönünde mi yoksa kendi seçim bölgelerinin hissettiği şekilde mi oy kullanmalı?" Kongre üyesinin fikrinin, seçim bölgesindeki insanlardan farklı olduğu durumlarda sizce genellikle kendi düşüncesine göre mi; yoksa o bölgedeki insanların hissettiği şekilde mi oy kullanması gerekir?" Sonuçlar cevap verenlerin 2/3' ünün bölgedeki kişilerin düşündüğü yönde

hareket etmesi gerektiğine destek vermesiyle, yarıdan fazlasının ise temsilcinin kendi fikrine göre hareket etmesi gerektiği görüşünü desteklemesi yönünde değişmektedir.

363 H. Belloc ve G. K. Chesterton, *The Party System* (Londra, 1911), s.17.

364 Lord Brougham, *Works, XI*, 35-36, Luce'da *a.g.y.*, s.442, krş. Hogan, *a.g.y.*, s.112; Emden, *a.g.y.*, s.4; Leibholz, *Struktur-probleme*, s.21, 145.

365 Delegeler, kurulu bu kapsamda alışılmadık şekilde popüler bir örnektir, belki de bunun se- bebi oluşturuluş amacından çok daha başka şeylere yaramasıdır ve dolayısıyla temsil kavramının uç noktalarında görünüşte bir tezatlık yaratır. bkz. Tusmman, "Political Theory," s.117- 118; Luce, *a.g.y.*, s.211; Arthur T. Hadley, *Standards of Public Morality* (New York, 1907) , s.106; Guy C. Field, *Political Theory* (Londra, 1956), s.151-152.

366 *a.g.y.*, s.17.

367 Turner bu paradoksal ikilemi görür fakat bunu temsil kavramından çok Amerikan siyasetinin bir özelliği olarak algılar. *a.g.y.*, 164.

368 A.Philiphs Griffiths ve Richard Wollheim, "How Can One Person Represent Another?" *Aristotelian Society, Ek Vol.* XXXIV (1960), 188.

369 krş. Wolff, *a.g.y.*,s.46-47.

370 Bu iki anlam arasındaki belirsiz ana ifade "bir menfaati olmak (ya da bir menfaat sahibi olmak)" tır. Bu ifadeyi sözü geçen anlamlardan biri ya da ikisi için etiket olarak kullanmaya çalışan yazarlar zorluk yaşarlar. Örneğin Harold D. Laswell ve Abraham Kaplan, *Power and Society* (New Heaven, 1950), s.24; Charles William Cassinelli, Jr., "Some Reflections on the Public Interest," *Ethics, LXIX* (Ekim, 1858), s.48. Bu iki ayrı mananın iki ayrı anlamı ifade edecek kadar farklı olduğu konusunda emin değilim. Bkz. Paul Ziff, *Semantic Analysis* (Ithaca, 1960), s.176-180.

371 Etimolojik olarak İngiliz Dili'nde "çıkar sahibi olmayan" anlamına gelen "disinterested" ile ilgisiz, tarafsız anlamına gelen "uninterested" kelimelerinin orijinal anlamı tam tersi yönde değişmiştir. "Uninterested" kelimesi ilk başlarda tarafsız anlamı taşırken," "disinterested" ne tarafsız ne de ilgisiz anlamına geliyordu. Fakat on sekizinci yüzyılın sonuna doğru "disinte- rested" kelimesinin, diğer yani "ilgisiz" anlamı artık kullanılmaz oldu ve bu kullanımın yerini alan yani "ilgisiz" kelimesinin anlamını karşılayan kelime "uninterested" oldu. Belki de bu gelişmeye ikisini karıştırma nedenimiz açıklık getirebilir.

372 *Oxford İngilizce Sözlüğü.*

373 Bir kelimenin, bir durumun hem öz hem de dışsal görünüşünü karşılaması pek sık rastlanır bir durum değildir. Bundan hareketle "kasten, tasarlayarak" anlamına gelen "deliberately" kelimesi sadece "düşünerek, tasarlayarak" değil; aynı zamanda "düşünülerek yapılmış gibi" anlamları da taşır. J. L. Austin, *Philosophical Papers* (Oxford, 1960), s.147.

374 bkz. John Dewey, *Interest as Related to Will* (Chicago, 1899); Douglas Fryer, *The Measu- rement of Interests in Relation to Human Adjustment* (New York, 1931);

Nathainel L. Gage, *Ju- dging Interests from Expressive Behavior* (Washington, D.C., 1952); J. P. Guilford v.d., "Beşeri Menfaatler Üzerine Bir Faktör Analizi Çalışması," *Pyschological Monographs: General and Aplied*, LXVIII (1954), no.4.

375 Psikoloji literatüründe kelimenin diğer anlamına dair bulduğum tek atıf diğer anlamı ahlaken daha bayağı bularak reddeden Dewey'e ait bir dipnottur: "Menfaat teriminin kesinlikle aşağılayıcı bir anlamda kullanıldığı da doğrudur. Menfaatten prensibe aykırı olarak, kişisel menfaatten ise sadece kişisel çıkarları düşünerek hareket etmek olarak bahsederiz. Fakat bunlar terimin kullanıldığı ne tek ne de hakim olan anlamdır. Bunun terimin geçerli olan anlamının daraltılıp aşağılanmasından başka bir şey olup olmadığı da makul bir biçimde sorgulanabilir." *Interest,* s.13n.

376 Fryer tarafından ayrım bu şekilde çizilmiştir, *a.g.y.* "Öznel" menfaatleri "Nesnel" menfaatlerden ayırmanın diğer yolları Dewey tarafından Psikoloji; MacIver tarafından da Sosyoloji alanında önerilmiştir. Dewey, kişinin ilginç bulduğu şeyi hem öznel (çünkü ilgi duymak hem içsel, psikolojik bir durumdur) hem de nesnel (çünkü kişi kendi dışındaki, kendinden bağımsız bir şeye ilgi duyar) bulabileceğini söyler. *Interest*, s.13-15. MacIver ise bir grubun nesnel menfaatinin ulaşmaya çalıştığı hedef veya nesne olduğunu ve bunun grubun bu nesneye karşı olan tutumundan ayırt edilmesi gerektiğini söyler. Zenginlik bir grubun nesnel amacı, hırs ise tavrı olabilir. MacIver, bu bağlamda görünüş itibari ile tutum ile eş tuttuğu öznel menfaati reddeder. Robert M. MacIver, Society (New York, 1931),s.48-49; "Menfaatler," Encyclopedia of the Social Sciences,VIII (1935), s.147. "Nesnel"-"öznel" kavramları ve "çıkar" kavramının radikal bir farklılıkla ele alınması, krş. Albion W. Small, *General Sociology* (Chicago, 1905), s.372-396, 425-442, öz. de s. 435.

377 Christian Bay, *The Structure of Freedom* (Stanford, 1958), s.97. Ayrıca bkz. John P. Plamenatz, *Consent, Freedom and Political Obligation* (Londra, 1938), s.11, 159; fakat krş. *Political Studies, II,* (Şubat, 1954), s.1-8, "Menfaatler" adlı çalışmada son dönemdeki görüşleri.

378 Errol E. Harris, "Political Power," *Ethics, LXVIII* (Ekim, 1957), s.2.

379 Laswell ve Kaplan, *a.g.y.*, s.23.

380 Plamenatz, "Interests," s. 1-2, 4, 6; fakat krş. *Consent* isimli çalışmadaki eski görüşleri, s. 11, 159.

381 John Dickinson, "Social Order and Political Authority," *American Political Science Re- view,* XXIII, (Mayıs, 1929), s. 295, Frank J. Sorauf'un "The Public Interest Reconsidered" adlı çalışması, *Journal of Politics, XIX,* (Kasım,1957), s.635.

382 MacIver, Society, s.49.

383 *a.e.*, s.158; ve daha genel olarak , s.152-171. Geçişteki aynı zorluk Avery Leiserson, *Administrative Regulation* (Chicago, 1942), s.5-6'da da görülmektedir.

384 Burada kafa karışıklığı ihtimali oldukça fazladır, tıpkı şu paragrafta olduğu gibi: "Çünkü algı dahiliyet kavramına o kadar bağlıdır ki menfaat politikasının tam tersi olan çıkar sahibi olmama politikasından feragat edebilir ve bir

adamın siyaset hayatındaki tüm hareketlerinin çıkarcı hareketler olduğunu farz edebiliriz. Bu gruplarla ilgili olması nedeniyle bu kişinin yer aldığı tüm gruplar, çıkar gruplarıdır... Birisi bu menfaate diğerlerinden daha çok tutunur." Alfred De Grazia, "The Nature and Prospects of Political Interest Groups," *American Academy of Political Science, Annuals,* C.. 319 (Eylül, 1958), s.115. Ayrıca bkz. Cassinelli, "Some Reflections," s.48.

385 Cassinelli, "Some Reflections," s.51.

386 Ayrıca yukarıda not 34'e bakınız. Aynı şey Dickinson ve Plamenatz için de geçerlidir. Krş. John Dewey, *The Public and Its Problems* (New York, 1927), s.27. Bir menfaatin insanların ken- dilerini bir meselenin ilgilendirdiğinin *farkına vardığı* zaman "*ortaya çıktığının*" anlatıldığı yer.

387 David B. Truman, *The Governmental Process* (New York, 1959), s.34.

388 *a.e.*, Laswell ve Kaplan,*a.g.y.*, s.23.

389 Arthur F. Bentley, The Process of Government (Evanston, III, 1949),s.211, 214. Krş. Cas- sinelli, "The concept of representative government," (yayımlanmamış tez, 1950), s.22-25; Le- iserson, *Administrative Regulation*, s.5-6; MacIver, *Society*, s.49, 152-171.

390 krş. T.V. Smith, *The Promise of American Politics*(Chicago, 1936), s.163; ya da Lasswell ve Kaplan, *a.g.y.*, s.24'de alıntı yapılmış olan bize "insanların hayatları ve kaderleri tehlikede olduğu zaman tamamen akıl dengesini yitirmiş halde kabul edilemeyeceğini söyleyen Machiavelli'ye başvurunuz.

391 Harold Foote Gosnell, *Democracy* (New York, 1948), s.134-135.

392 Lewis Anthony Dexter, bu skor hakkında, başka türlü sesi çıkmayacak, hatta konu üzerinde fikir sahibi olduklarını bile düşünmeyen "fikir" devşirdikleri için bazı kamuoyu yoklamalarını oldukça inandırıcı bir şekilde eleştirir. "Candidates Must Make the Issues and Give Them Meaning," *Public Opinion Quarterly, XIX* (Kış, 1955-56), 408-414.

393 1812 Yılında seçmenlerine hitaben, Emden *a.g.y.*, s.27'de alıntı yapılmıştır.

394 Günümüzün görecelik yanlısı okuyucusu, "iyi bir temsilci olma- dönemi" diye bir şey olmadığı; "kendi gözünüzde, seçmenlerinizin gözünde, Bay Smith'in gözünde iyi bir temsilci olma, vs." diye bir şey olduğu hissine kapılabilir. Bu görüş bence yanlıştır. Bu ifadelerin her biri farklı anlama gelmektedir ve nispeten farklı durumlarda kullanmak için uygundur- ilki diğerlerinden farklı değildir. Bazen bir kişiyi, seçimle yeniden göreve gelmiş olmasına ve seçmenlerinin de ondan memnun olmasına rağmen, seçmenlerini kötü temsil ettiği için eleştiririz. Bunu yapmanın elbette bir mantığı vardır.

395 Austin Ronney ve Willmore Kendall, *Democracy and the American Party System* (New York, 1956), s.74.

396 Yukarıda not 18'e bakınız. Temsilcilere yönelik olarak sorulan bu soruları Hartmann tarafından sorulan daha gelişmiş nitelikteki sorular ve verdiği cevapların çeşitleri ile kıyaslayın. Ayrıca bkz. Jones, *a.g.y.*, s.365: "Üst düzey bazı üyeler tarafından temsil sürecinin daha detaylı bazı analizleri sunulmuştur.

Bu üyeler, temsilin prensipte bir taraftan bağımsız hüküm diğer taraftan ise seçmen istekleri arasında basit bir seçimden ibaret olmadığı yanıtını vermişlerdir."

8. BÖLÜM NOTLARI

397 James Hogan, *Election and Representation* (1945), s.157.
398 Philip Arnold Gibbons, *Ideas of Political Representation in Parliament1651-1832* (Ox- ford, 1914), s.34.
399 Robert M. Hutchins, "The Theory of Oligarchy," *The Thomist*, V, (Ocak, 1943), 63, 78; krş. Robert Luce, *Legislative Principles* (Boston, 1930), s.199, 313.
400 "Reflections on the Revolution in France" (1970), *Burke's Politics* (New York, 1949), s.301; krş. Francis P. Canavan, *The Political Reason of Edmund Burke* (Durham, N. C., 1960), s.98, 143.
401 Doğal aristokrasi olmadan "halk olmaz." Böyle bir aristokrasi soydan gelen aristokrasi değildir; elit kalitesi sorumluluk için yetiştirilmiş ve bunun her nesille daha da kusursuz hale getirilmiş olmasından kaynaklanmaktadır. "Appeal from the New to the Old Whigs," (1791), *Burke's Politics*, s.397-398. Doğal aristokrasi olmadan "her yönetim yalnızca bir despotluğa" dönüşür." Canavan, *a.g.y.*, s.98'de alıntı yapılmıştır.
402 "Appeal," *Burke's Politics*, s.397; Canavan, *a.g.y.*, s.143. krş. "Reflections," *Burke's Poli- tics*, s.328; Hogan, *a.g.y.*, s.159; Ernest Barker, *Essays on Government* (Oxford, 1951), s.199.
403 "Appeal," *Burke's Politics*, s.393.
404 Samuel H. Beer, "The Representation of Interests in British Government: Historical Ba- ckground," *American Political Science Review*, LI (Eylül, 1957), 616.
405 Barker, *Essays on Geovernment,* s.230. krş. Charles Parkin, *The Moral Basis of Burke's Political Thought* (Cambridge, İngiltere, 1956), s.38.
406 "Reflections," *Burke's Politics*, s.305, 316; Canavan, *a.g.y.*, 143.
407 Beer, *a.g.y.*, s.616. krş. Canavan, *a.g.y.*, s.148; "Speech to the Electors of Bristol"("(1774), *Burke's Politics*, s.116 ve "İtiraz," *a.e.*, s.392.
408 "Speech to the Electors," *a.e.*, s.115; krş. Canavan, *a.g.y.*,s.94.
409 "Appeal," *Burke's Politics*, s.393.
410 "Reflections," Barker, *Essays on Government*, s.230'da alıntı yapılmıştır. Ayrıca bkz. "Appeal," *Burke's Politics*, s.395: " Siyasi problemler öncelikli olarak gerçeklik ya da sahtelikle ilgili değildir. İyi ve kötü ile ilgilidir. Sonuçta kötüye sebebiyet verecek olan şey siyasi anlamda da yanlıştır; iyi şeylere sebebiyet verenler ise gerçektir. Ayrıca meclisin sadece bir irade meselesine indirgenmesi siyasi istikrarı da yok eder: "Hangi toplumda, irade mantık ve adaletin önüne geçerse, o zaman akıllı zihinlerde önemli bir soru belirebilir: bu tehlike arz eden irade baskınlığı toplumun hangi kısmı ya da bölümüne mümkün olduğu kadar az fesatlıkla yerleşebi- lir?" Barker, *Essays on Government*, s.230.

411 "Speech to the Electors," *Burke's Politics*, s.115.
412 Canavan, *a.g.y.*, s.156'da alıntı yapılmıştır.
413 "Speech to the Electors," *Burke's Politics*, s.115.
414 Canavan, *a.g.y.*, s.149; Barker, *Essays on Government*, s.199.
415 "Appeal," *Burke's Politics*, s.397.
416 "Speech to the Electors," *a.e.*, s.116.
417 Bu görüşün bir örneği için bkz. Luce, *a.g.y.*, s.438.
418 "First Letter on a Regicide Peace," (1976), Canavan, *a.g.y.*, s.144'de alıntı yapılmıştır. "Kompozisyon temsilcilerle" ilgili olarak aşağıa bkz.
419 Edmund Burke, "Observations on the State of the Nation" (1796), *Works* (New York, 1847), I, s.135.
420 "Thoughts on the Cause of the Present DiscontentsThoughts on the Cause of the Present Discontents," (1770), *Burke's Politics*, s.27-28.
421 Beer, *a.g.y.*, s.616. krş. Hogan, *a.g.y.*, s.159-160; Alfred De Grazia, *Public and Republic* (New York, 1951), s.44; Terry Hoy, "Theories of the Exercise of Suffrage" (yayınlanmamış doktora tezi, 1956), s.92; Harold Foote Gosnell, *Democracy* (New York, 1948), s.161. Bu fikir, Burke'ün fikri olsun ya da olmasın, Burke'ün ölümünden önce ve sonra, diğer İngiliz muhafazakarlar tarafından açıkça dile getirilmiştir. Mesela bkz. George Grenville, *Regulations Lately Made Concerning the Colonies* (1765), s.109 De Grazia, *Public and Republic*, s.75'de alıntı yapılmıştır. Daha yeni bir versiyonu için bkz. George Cornwall Lewis, *Remarks on the Use and Abuse of Some Political Terms* (Oxford, 1877), s.105. Lewis, "büyük bir kasabanın ulusal konseylere iyi bir temsilci gönderme şansının daha yüksek olması ihtimaline dayanarakoy hakkı olmayan büyük kasabaların oy hakkının genişletilmesi gerektiğini savunur. Fakat daha sonra da asli ve gerçek temsil arasındaki farkı tamamen reddeder çünkü oy kullansın ya da kullanmasın, tüm bölgeler iyi yönetiliyorsa aynı zamanda iyi de temsil ediliyor demektir.
422 Hogan, *a.g.y.*, s.159-160.
423 *a.e.*, s.161. krş. William Ebenstein, *Great Political Thinkers* (New York, 1956), s.448.
424 Hogan, *a.g.y.*, s.161.
425 "Speech on the State of Representation" (1782), *Burke's Politics*, s.230; italik vurgu bana aittir.
426 Hutchins, *a.g.y.*, s.65.
427 "Letter to Langriche," (1792), *Burke's Politics*, s.495.
428 Hogan, *a.g.y.*, s.160; Hutchins, *a.g.y.*, s.64.
429 "Letter to Langriche,"," *Burke's Politics*, s.495.
430 Gibbons, *a.g.y.*, s.37; Beer, *a.g.y.*, s.618.
431 Beer, *a.g.y.*, s.617.
432 *a.e.*, s.618.
433 "Letter to Langriche,"" (1792), *Burke's Politics*, s.495.

434 Cecil S. Emden'ın *The People and The Constitution* (Oxford, 1956), s.190'da bir parlamento konuşmasından alıntı yaptığı bu nokta, Macaulay tarafından tamamen olmasa da kısmi olarak keşfedilmiştir. "Bence zımni bir temsilci doğrudan bir temsilcinin hareket edeceği şekilde hareket eden kişidir. Manchester halkını doğrudan temsil eden kişinin evet dediği zamanlarda, devamlı hayır deme alışkanlığına sahip bir kişinin Manchester'ı zımni olarak temsil ettiğini söylemek elbette kulağa garip gelecektir. Zımni temsilciden beklenecek en fazla şey, en az doğrudan temsil kadar iyi olmasını beklemektir. Öyleyse herkesin kendisinin o ya da bu süreçle temsil edilmesine izin verdiği yerlerde doğrudan temsile neden izin verilmesin." (Yukarıda, 7. Bölümde Bethnal Green ile ilgili paragrafta kullanılan ifadelerin paralelliğine dikkat ediniz.)

435 Oxford İngilizce Sözlüğü, zımni temsilin birbirinden tamamen farklı iki tanımı için bkz. Harvey Walker, *The Legislative Process* (New York, 1948), s.128; ve Gossnell, *a.g.y.*, s.140-141.

436 "Speech to the Electors,"*Burke's Politics*,s.115.

437 Burke'ün görüşlerinde "fikir" ile ilgili olarak, bkz. Canavan, *a.g.y.*, s.64.

438 *a.e.*, s.155; krş. PArkin, *a.g.y.*, s.43; Burke'ün "Seçim Sonu Konuşması" (1780), Hogan, *a.g.y.*, s.189 alıntı yapılmıştır.

439 "Speech at the Conclusion of the Poll," *a.e.*

440 Parkin, *a.g.y.*, s.41, 47-48'de alıntı yapılmıştır.

441 Canavan, "Burke'ün parlamento kariyeri boyunca parlamentoya yeniden aday gösterilmek için çabaladığını, seçmenlere değil nüfuzlu parlamenterlere bel bağladığına işaret eder. Bu nedenle de onun temsil fikri bu kişilere olan yaklaşımı göz önünde bulundurulmadan yeteri kadar idrak edilemez." Ayrıca Canavan Burke'ün bu kişilerin fikirlerine seçmenlerden daha çok dikkat ettiğini keşfetmiştir çünkü yine bu kişiler, ulusun siyasi merkezinde, halk sahnesinde de mevcutturlar ve etkili hareket etmesi gerekecek olursa birlikte hareket etmesi gereken kişilerdir." *A.g.y.*, s.151, 155. Bu durum Burke'ün seçmen görüşünü reddettiği fikrini güçlendirir niteliktedir çünkü seçmenlerin sağlıklı bilgilendirilmediklerini ve fikirlerinin yanlış olduğunu düşünür. Eğer seçmenler, bu nüfuzlu parlamenterler gibi göz önünde ve bilgili olsalardı, fikirle- ri menfaatleriyle daha bağlantılı olurdu ve temsilci de bu kadar bağımsız bir role sahip olmazdı.

442 Hogan, *a.g.y.*, s.160.

443 "Letter to Langriche,"," *Burke's Politics*, s.495.

444 "Speech on Consiliation with the Colonies" (1775); *a.e.*, s.85. Ayrıca krş. "Observations," *Works*, I, 135. Kolonilerin zımni bir şekilde temsil edildiği iması yapılmıştr. Örneğin, Mansfield tarafından, 1766 yılında Mecliste Damga Kanunu üzerine konuşma yaparken. Emden, *a.g.y.*, s.189'da alıntı yapılmıştır.

445 "Letter to Langriche,"," *Burke's Politics*, s.495

446 *a.e.*, s.482.

447 "On the State of Ireland" (1792), Canavan,*a.g.y.*, s.159'da alıntı yapılmıştır.
448 "Speech on the State of Representation," *Burke's Politics*, s.229.
449 "Reflections," *a.e.*, s.285, 304-305. Örn. krş. Canavan, *a.g.y.*, s.163, 165; Parkin, *a.g.y.*, s.52.
450 Canavan, *a.g.y.*, s.158.
451 "Speech on the State of Representation," *Burke's Politics*, s.229-230. Statik sandalye Venediklli bir doktor olan Sanctorious tarafından tarafından bir cihazdır; insanların ağırlığını ölçmek için kullanılan bu cihazın amacı belirli gıdaların tüketilmesinden sonra, farkında olmadan vücuttan atılan ter miktarını belirlemekti.
452 Canavan, *a.g.y.*, s.163-166; Parkin, *a.g.y.*, s.52.
453 Canavan, *a.g.y.*, s.159, 166-167. Ayrıca bkz. Hutchins, *a.g.y.* ve Gibbons, *a.g.y.*, s.38. Burke böyle bir kriterin nasıl kurumsallaştırılacağını hiçbir şekilde açıklamaz, aslında kriterin kendisini de açıklamaz. Sanırım burada mantıklı kişilerin gerçekler hakkında mutabık kalacağını düşünmektedir.
454 Bu nedenle Burke, seçimlerin temsilcilerin halkın hem menfaati hem de hissiyatı ile bağlantı kurmalarını sağlayacağını ifade eder."Thoughts on the Cause," *Burke's Poltics*, s.21.
455 Bu benzerlik için ilginç fakat bir herhangi sonuca ulaşmayan türden bir destek, Barker tarafından *Essays on Goverment,* s.230-231'de alıntı yapılmış bir paragrafta bulunabilir: Halkın çoğunluğunun oyları… ahlakı, durumların fiziksel özünü değiştirebileceğinden daha fazla değiştiremez." Fakat benim işaret ettiğim benzerlik bundan daha geniş kapsamlıdır.
456 "Reflections," Seçim Sonu Konuşması," Hogan, *a.g.y.*, s.189.'de alıntılanmıştır.
457 "Reflections," *Burke's Politics*, s.348.
458 Parkin, *a.g.y.*, s.51.
459 "Speech on the State of Representation," *Burke's Politics*, s.227; italik vurgu bana aittir.
460 Barker*, Essays on Government*, s.199.
461 Canavan, *a.g.y.*, s.141-142, 146-147.
462 "Speech on the State of Representation," *Burke's Politics*, s.229.
463 *a.e.*, s.226.
464 Parkin, *a.g.y.*, s.53'de alıntı yapılmıştır. krş.Beer, *a.g.y.*, s. 616, 630.
465 Gibbons, *a.g.y.*, s.36.
466 Barker, *Essays on Goverment*, s.194'de alıntı yapılmıştır.
467 "Thoughts on the Cause" *Burke's Politics*, s.28. Editörler bu paragraftan dolayı Burke'ün Avam Kamarasının ulusu yansıtması gerektiğini söylediğini belirtirler. (s.xxiii). krş. "Reflecti- ons," *a.e.*, s.311, 333. Luce bu "reflection" yani yansıma/yansıtma kavramını Burke'ün düşüncelerindeki tezatlıklardan biri olarak ele alır. *A.g.y.*, s.199, 313.
468 "Letter to Langriche,"*Burke's Politics*, s. 492-493. Krş. "Thoughts on the Cause," *a.e.*, s.8; "Letter to a Member of the Bell Club"(1777), *a.e.*, s.119; "Appe-

al," *a.e.*,s.393; "Fragments to a Tract Relative to the Laws against Property in Ireland," (1765), *Selected Writings and Speeches*, ed. Peter J. Stanlis (Garden City, 1963), s.213; Gibbons, *a.g.y.*, s.36; Parkin, *a.g.y.*, s.39.

469 "Speech on Economic Reform" (1780), Barker, *Essays on Government*, s.201'de alıntı yapılmıştır.

470 De Grazia, *Public and Republic*, s.41; krş. S.39.

471 *a.g.y.*, s.617.

472 krş. Parkin, *a.g.y.*, s.42.

473 *a.e.*, s. 38,50. Fakat Parkin, "bireyin öz menfaatleri" ile kamu yararı arasında doğal bir uyum olduğunu söyleyerek Burke'ün menfaat kavramını biraz çarpıtır. Burke, hiçbir zaman "bireyin öz menfaatlerinden" gerçek ya da aksi yönde bahsetmez. krş. s. 43.

474 "Speech on the State of Representation," *Burke's Politics*, s.229.

475 "Üniter Toplum Talebi Konulu Konuşma" (1792), *Selected Writings*, s. 315.

476 Beer, *a.g.y.*, s.617'de alıntı yapılmıştır.

477 "Speech to the Electors," *Burke's Politics,* s.116. krş Heinz Eulau v.d., "The Role of the Representative," *American Political Science Review, LIII* (Eylül 1959), s.774; Carl J. Friedrich, *Constitutional Government and Democracy*, (Boston, 1950), s.260, 264-265.

478 Yani Parkin'in yaptığı gibi halk arasında yaygın hislerin "tek bir çeşit gerekçe" simgele- diğini ve hükümet üzerinde "bağlayıcı" olduğunu söylemek yanıltıcıdır. *a.g.y.*, s.39. Halkın hissiyatı temsili süreç için sadece bir başlangıç noktasıdır ve bence Burke bu hissiyatı, tıpkı bir fiziksel acının farkına varılması gibi oldukça ilkel ve de neredeyse derdini anlatamayan şekilde algılar. Bundan daha dolambaçlı olan herhangi bir şey ise "fikir" kavramını teşkil eder.

479 Eulau, *a.g.y.*, s.744-745.

480 *The True Theory of Representation in a State* (Londra, 1857), s.9-10.

9. BÖLÜM NOTLARI

481 Samuel H. Beer. "The Representation of Interests," *American Political Science Review*, LI (Eylül, 1957), 629-631. Liberallerin insanların rasyonelliğine olan inancı çoğunlukla abartılmıştır; bkz. Sheldon S: Wolin, *Politics and Vision*(Boston, 1960), s.332-334.

482 Sir Willliam Blackstone, *Commentaries on the Laws of İngiltere*, I, 171. Beer, *a.g.y.*, s.630'da alıntı yapılmıştır.

483 Alexander Hamilton 1787 yılının Anayasa Kongresi'nde yaptığı bir konuşmada Burke'ün- küne yakın bir temsil görüşü ifade etmiş fakat zımni temsilden bahsetmemiştir. Ed. Max Far- rand, *The Records of the Federal Convention of 1787* (New Heaven, 1927), I, s.288-289.

484 Alexander Hamilton, James Madison ve John Jay, *The Federalist*, no.52; s.270'deki Max Beloff (Oxford, 1948), versiyonunu kullandım. Makalelerin aslı 1787 ve 1788'de çıkmıştır. Yazarının kim olduğu konusunda çeşitli tartışmalar yaşanan bazı makaleler için bkz. Beloff's Introduction, s.Ixvii-Ixviii.

485 *Federalist*, no.10, s.45.
486 *a.e.*
487 Letter from Madison to Thomas Jefferson, 24 Ekim, 1787. Saul K. Padover, *The Complete Madison* (New York, 1953), s.42.
488 *a.e.*
489 6 Haziran 1787 tarihli konuşma. *a.e.*'de alıntı yapılmıştır, s.17.
490 *The Federalist'in* "genelin menfaatinden" bahsettiği yerlerde bile, bu ifade bireyler tarafın- dan münferit şekilde sahip olunan menfaat gibi bir anlam taşımaktır (örn. No.60,
491 a.e., no. 6,s.22; no.42, s.215.
492 krş. Maynard Smith, "Reason, Passion and Political Freedom in the Federalist," *Journal of Politics*, XXII (August, 1960), 525-544.
493 *Federalist*, no.10, s.42.
494 a.e., s.45.
495 Örn., Beer, *a.g.y.*, s.629.
496 *Federalist,* no.10, s.45.
497 *a.e.*; krş. 63, s.324.
498 *a.e.*, no. 10, s.44.
499 *a.e.*, s.47. Aynı noktaya 41, 60 ve 63 numaralı maddelerde de değinilmiştir, s.267, 307, 323; Padover, *a.g.y.*, s.18'de alıntı yapılan Madison'a ait 6 Haziran 1787 tarihli bir konuşmada; Farrand, *a.g.y.*, I, 136, 431'de alıntı yapılmıştır. Krş. Padover'ın kendi yorumu (s.17); Neal Riemer, "James Madison's Theory of the Self-Destructive Feature of the Republican Govern- ment," *Ethics*, LXV (Ekim, 1954), 37.
500 Beer, a.g.y., s.629; Padover, a.g.y., s.17; Alfred De Grazia, Public and Repuclic (New York, 1951), s.96, 99-100.
501 Federalist, no.63, s.324.
502 Bu bağlamda The Federalist, Abbé Siéyès'in Fransız Devrimi zamanında ortaya koyduğu temsil kavramıyla çarpıcı bir benzerlik gösterir. Temsil, hükümeti hareketsizliğe indirgeyerek azınlık haklarını koruma amacı güden bir sistemdir. Karl Loewenstein, Volk und Parlament (Munich,1922), s.36-37. krş. John Stuart Mill, Representative Government, böl.6, s.255, Utili- tarianism, Liberty and Representative Government (Londra,1947).
503 Federalist, no.42, s.215.
504 a.e., s.63, s.323; italik vurgu bana aittir.
505 a.e.
506 "Siyasi bir örgütün amacı onları eğitmek değil harekete geçirmektir." Wolin, a.g.y., s.389.
507 De Grazia, Public and Republic, s.96.
508 a.e.; s.98-99.
509 John A. Fairlie, "The Nature of Political Representation,"American Political Science Re- view, XXXIV(Nisan, 1940), 244.
510 Federalist, no.10, s.43.

al," *a.e.*,s.393; "Fragments to a Tract Relative to the Laws against Property in Ireland," (1765), *Selected Writings and Speeches*, ed. Peter J. Stanlis (Garden City, 1963), s.213; Gibbons, *a.g.y.*, s.36; Parkin, *a.g.y.*, s.39.

469 "Speech on Economic Reform" (1780), Barker, *Essays on Government*, s.201'de alıntı yapılmıştır.

470 De Grazia, *Public and Republic*, s.41; krş. S.39.

471 *a.g.y.*, s.617.

472 krş. Parkin, *a.g.y.*, s.42.

473 *a.e.*, s. 38,50. Fakat Parkin, "bireyin öz menfaatleri" ile kamu yararı arasında doğal bir uyum olduğunu söyleyerek Burke'ün menfaat kavramını biraz çarpıtır. Burke, hiçbir zaman "bireyin öz menfaatlerinden" gerçek ya da aksi yönde bahsetmez. krş. s. 43.

474 "Speech on the State of Representation," *Burke's Politics*, s.229.

475 "Üniter Toplum Talebi Konulu Konuşma" (1792), *Selected Writings*, s. 315.

476 Beer, *a.g.y.*, s.617'de alıntı yapılmıştır.

477 "Speech to the Electors," *Burke's Politics*, s.116. krş Heinz Eulau v.d., "The Role of the Representative," *American Political Science Review*, *LIII* (Eylül 1959), s.774; Carl J. Friedrich, *Constitutional Government and Democracy*, (Boston, 1950), s.260, 264-265.

478 Yani Parkin'in yaptığı gibi halk arasında yaygın hislerin "tek bir çeşit gerekçe" simgele- diğini ve hükümet üzerinde "bağlayıcı" olduğunu söylemek yanıltıcıdır. *a.g.y.*, s.39. Halkın hissiyatı temsili süreç için sadece bir başlangıç noktasıdır ve bence Burke bu hissiyatı, tıpkı bir fiziksel acının farkına varılması gibi oldukça ilkel ve de neredeyse derdini anlatamayan şekilde algılar. Bundan daha dolambaçlı olan herhangi bir şey ise "fikir" kavramını teşkil eder.

479 Eulau, *a.g.y.*, s.744-745.

480 *The True Theory of Representation in a State* (Londra, 1857), s.9-10.

[illegible] menfaati farklı şekillerde algılayışımız oldukça etkileyicidir. M. Oliver, Jr., Ethics, LXV (April, 1955),s.171-180'de yayımlanan "Piyasaya ve Şahsi-Siyasi MenfaatlereYaklaşım" adlı çalışmasında, ortaya çıkan bu farktan bir şeyler öğrenme yönünde bir çaba sergiler. Bu daha ileri seviyede bir çalışma için gelecek vaad eden bir alandır. John Plamenatz, "Menfaatler," Political Studies, II (Şubat, 1954) adlı yayın da konu ile ilgili olarak çalışılabilir.

518 Bentham, "An Introduction to the Principles of Morals and Legislation," Works, I,s.2; "Leading Principles of a Constitutional Code," II, s.269; "A Plan for Parliamentary Reform," III, 446, 450-452; James Mill: Henry J. Ford, Representative Government (New York, 1924), s.145'de alıntı yapılmıştır; J. S. Mill, Representative Government, böl.6 , s.248, 255. Bailey, a.g.y., s.69, 71,137; Smith, a.g.y., IV, 421-423; krş. A. J. Ayer, Philosophical Essays (Londra, 1954), s.255.

519 Halévy, a.g.y., s.15-17, 118-119, 405, 489-490.

485 *Federalist*, no.10, s.45.
486 *a.e.*
487 Letter from Madison to Thomas Jefferson, 24 Ekim, 1787. Saul K. Padover, *The Complete Madison* (New York, 1953), s.42.
488 *a.e.*
489 6 Haziran 1787 tarihli konuşma. *a.e.*'de alıntı yapılmıştır, s.17.
490 *The Federalist'in* "genelin menfaatinden" bahsettiği yerlerde bile, bu ifade bireyler tarafın- dan münferit şekilde sahip olunan menfaat gibi bir anlam taşımaktır (örn. No.60,
491 a.e., no. 6,s.22; no.42, s.215.
492 krş. Maynard Smith, "Reason, Passion and Political Freedom in the Federalist," *Journal of Politics*, XXII (August, 1960), 525-544.
493 *Federalist*, no.10, s.42.
494 a.e., s.45.
495 Örn., Beer, *a.g.y.*, s.629.
496 *Federalist,* no.10, s.45.
497 *a.e.*; krş. 63, s.324.
498 *a.e.*, no. 10, s.44.
499 *a.e.*, s.47. Aynı noktaya 41, 60 ve 63 numaralı maddelerde de değinilmiştir, s.267, 307, 323; Padover, *a.g.y.*, s.18'de alıntı yapılan Madison'a ait 6 Haziran 1787 tarihli bir konuşmada; Farrand, *a.g.y.*, I, 136, 431'de alıntı yapılmıştır. Krş. Padover'ın kendi yorumu (s.17); Neal Riemer, "James Madison's Theory of the Self-Destructive Feature of the Republican Govern- ment," *Ethics*, LXV (Ekim, 1954), 37.
500 Beer, a.g.y., s.629; Padover, a.g.y., s.17; Alfred De Grazia, Public and Repuclic (New York, 1951), s.96, 99-100.
501 Federalist, no.63, s.324.
502 Bu bağlamda The Federalist, Abbé Siéyès'in Fransız Devrimi zamanında
540 Ayer, a.g.y., s.258-259.
541 Örn., "A Plan for Parliamentary Reform," Works, III, 446, 450-451, 527; "Papers Relative to Codification and Public Instruction," IV, 496; "Constitutional Code," IX, 138-139.
542 Ayer, Bentham'ın sinsi menfaatler peşinde koşma gibi ben merkezli hareketi, "bilinçli bir şekilde gerçekleşemeyecek bir plan" şeklinde algıladığını söyler. A.g.y., s.251.
543 Representative Government, böl.4, s.250-253.
544 "...yeteneklerinin faydaları belli olduğu için... kendisinin yanıldığı onların ise haklı olduğu hipotezi ... oldukça kuşkulu bir hipotezdir." a.e., böl.12, s.232.
545 a.g.y., s.254.
546 krş. örn., Bentham, "Psychology," Economic Writings, III, 422, 438; John Stuart Mill, Uti- litarinism, böl. 2, s.10 Utilitarianism, Liberty and Representative Government (Londra, 1947).

511 Wolin, a.g.y., s.388-390.
512 Jeremy Bentham, "A Plan for Parliamentary Reform," Works, ed. John Bowring (Edinbur- gh, 1843), III, 447, 526; "Constitutional Code," IX, 5, 8, 61; "Yanlışlıklar Kitabı," II, s.482; "Principles of Judicial Procedure ," II, s.120; "The Psychology of Economic Man," Jeremy Bentham's Economic Writings, ed. W. Stark (Londra, 1954), III, s.421, 423, 429-430, 433. James Mill, An Essay on Goverment, böl.3, s.208; Samuel Bailey, The Rationale of Political Representation (Londra, 1835), s.68.
513 "A Plan for Parliamentary Reform," Works, III, 33; "Psychology," Economic Writings, III, 438. krş. James Mill, a.g.y., s.69: J. S. Mill, Representative Government, böl.3, s.208; Utilitarianism, Liberty and Representative Government (Londra, 1947), On Liberty, s.133; Bailey a.g.y., s.68; Adam Smith, An Inquriy into the Nature and Causes of the Wealth of Nations (New York, 1937), IV, 497; Elie Halévy, The Growth of Philosophical Radicalism (Boston, 1955), s.491; Harold W. Stoke, "The Paradox of Representative Government," Essays in Political Science in Honour of W. W. Willoughby, ed. John M. Mathews (Baltimore, 1937), s.80.
514 Wolin, a.g.y., s.341; Karl Loewenstein, Beiträge zur Staatssoziologie, (Tübingen, 1961), s.149.
515 a.g.y., IV, 421-423, 497. Smith burada temel olarak sermaye dağılımından bahsetmektedir.
516 "A Plan for Parliamentary Reform," Works, III, 33, 35. Bu son yorum, Bentham'ın ekonomi ile ilgili son dönemdeki yazılarında bile bu kavramı ne derecede terk ettiğininin altını git gide daha fazla çizer. Örn. bkz. T. W. Hutchinson, "Bentham as an Economist," Economic Journal, LXVI (Haziran, 1956), 288-306.
517 Siyasi ya da ekonomik kapsamdan yola çıkmış olup olmamıza bağlı olarak menfaati farklı şekillerde algılayışımız oldukça etkileyicidir. M. Oliver, Jr., Ethics, LXV (April, 1955),s.171-180'de yayımlanan "Piyasaya ve Şahsi-Siyasi MenfaatlereYaklaşım" adlı çalışmasında, ortaya çıkan bu farktan bir şeyler öğrenme yönünde bir çaba sergiler. Bu daha ileri seviyede bir çalışma için gelecek vaad eden bir alandır. John Plamenatz, "Menfaatler," Political Studies, II (Şubat, 1954) adlı yayın da konu ile ilgili olarak çalışılabilir.
518 Bentham, "An Introduction to the Principles of Morals and Legislation," Works, I,s.2; "Leading Principles of a Constitutional Code," II, s.269; "A Plan for Parliamentary Reform," III, 446, 450-452; James Mill: Henry J. Ford, Representative Government (New York, 1924), s.145'de alıntı yapılmıştır; J. S. Mill, Representative Government, böl.6 , s.248, 255. Bailey, a.g.y., s.69, 71,137; Smith, a.g.y., IV, 421-423; krş. A. J. Ayer, Philosophical Essays (Londra, 1954), s.255.
519 Halévy, a.g.y., s.15-17, 118-119, 405, 489-490.

520 "A Plan for Parliamentary Reform," Works, III, 453-455; "Constitutional Code," IX, s.6, 53,60-62, 67; "Yanlışlıklar Kitabı," II, 475; "Psychology," Economic Writings, III, 428-433. krş. Mill, Representative Government, böl. 6, s.248-255; Bailey, a.g.y., s.137.
521 Bentham, "Psychology," *Economic Writings*, III, 432; krş. "Constitutional Code," *Works*, IX, s.61.
522 "Constitutional Code," *Works*, IX, s.61.
523 Ayer, *a.g.y.*, s.261.
524 *Federalist*, no.51, s. 265.
525 "A Plan for Parliamentary Reform," *Works*, III, 447; krş. Bailey, *a.g.y.*, s.71.
526 "Essays on Political Tactics," *Works*, II, 301n; krş."Constitutional Code," IX, 4-7, 63; James Mill, *a.g.y.*, s.67.
527 Ford, *a.g.y.*, s.146'da alıntı yapılmıştır; James Mill, *a.g.y.*, s.69.
528 "Bireyin bakış açısından değil de toplum bakış açısından yaklaşıldığında ... durum farklı- dır." Ayer, a.g.y., s.255.
529 "Constitutional Code," Works, IX, 63, 103, 118,155.
530 "A Plan for Parliamentary Reform," a.e., III, 445-446.
531 a.e., s.451; ayrıca s.450-455; "Siyasi Taktikler Üzerine Deneme," a.e., II, 301.
532 "Plan of a Parliamentary Reform," a.e., III, 455.
533 Örn., a.e., s.455-457; krş. Halévy, a.g.y., s.412.
534 Representative Government, böl.4, s.219
535 John Stuart Mill, "Thoughts on Parliamentary Reform," Dissertations and Discussions (New York, 1874), IV, 21, krş. Loewenstein, Beiträge, s.149.
536 Representative Government, böl. 4, s.219. Yine Burke'den farklı olarak, Faydacı yaklaşım "menfaati" kişilerin "hissettiği" bir şey olarak ele alır.
537 a.e.,böl. 6, s.254-255. Krş. Bentham'ın "A Plan for Parliamentary Reform" adlı çalışmada- ki "sinsi menfaatler" kavramı, Works, III, 446,450-451.
538 Representative Government, böl.4, s.255.
539 a.e.
540 Ayer, a.g.y., s.258-259.
541 Örn., "A Plan for Parliamentary Reform," Works, III, 446, 450-451, 527; "Papers Relative to Codification and Public Instruction," IV, 496; "Constitutional Code," IX, 138-139.
542 Ayer, Bentham'ın sinsi menfaatler peşinde koşma gibi ben merkezli hareketi, "bilinçli bir şekilde gerçekleşemeyecek bir plan" şeklinde algıladığını söyler. A.g.y., s.251.
543 Representative Government, böl.4, s.250-253.
544 "...yeteneklerinin faydaları belli olduğu için... kendisinin yanıldığı onların ise haklı olduğu hipotezi ... oldukça kuşkulu bir hipotezdir." a.e., böl.12, s.232.
545 a.g.y., s.254.
546 krş. örn., Bentham, "Psychology," Economic Writings, III, 422, 438; John Stuart Mill, Uti- litarinism, böl. 2, s.10 Utilitarianism, Liberty and Representative Government (Londra, 1947).

547 "Theory of Legislation," s.77, Robert Luce, Legislative Principles (Boston, 1930), s.493'de alıntı yapılmıştır.
548 Representative Government, böl.5, s.239. krş. yazarın böl.3, s.211-218'deki temsili hükü- metin eğitsel fonksiyonu hakkındaki görüşleri ve "Thoughts on Parliamentary Reform," s. 21.
549 Jean Jacques Rousseau, Le Contrat Social, Oeuvres Complètes (Paris, 1905-1912), III, s.318; "Le souverain peut bien dire: 'Je veux actuellement ce que veut un tel homme, oudu moins ce qu'il dit vouloir'; mais il ne peut pas dire: 'Ce que cet homme voudra demain, je le voudrai encore'; puisqu'il est aburde que la volonté se donne des chaînes pour l'avenir, et puisqu'il ne dépend d'aucune volonté de consentir a rien de contraire au bien de l'être qui veut. Si done le peuple promet simplement d'obéir, il se dissout par cet acte, il perd sa qualité de peuple; à l'instnat qu'il y a un maître, il n'y a plus de souverain, et dès lors le corps politique est détruit."
Krş. Bentham: "Tüm ulusun bu derin ahmaklığı kabul etmesini sağlamak oldukça tuhaftır: "Şu anda bize güvenen bu beş yüz birey, ömürlerinin geri kalanında ne yaparlarsa yapsınlar güvenimizi taşımaya devam edeceklerdir." "Essay on Political Tactics," Works, II, s.301.
550 Bu Rousseau'nun İngiliz Hükümetine yaptığı o meşhur suçlamayı açıklar: "Le peuple ang- lois pense être libre, il se trompe fort; il ne l'est que durant l'élection des membres du parle- ment: sitôt qu'ils sont élus, ilest esclave, il n'est rien ... Quoi qu'il en soit, à l'instant qu'un peuple se donne des représentants, il n'est plus libre; il n'est plus." a.g.y., s.361-366.
551 G. D. H. Cole, Social Theory (Londra, 1920), s.103.
552 a.e., s.104.
553 Farlie, a.g.y., s.466.
554 Robert E. Dowse, "Representation, General Elections and Democracy," Parliamentary Affairs, XV (Summer, 1962), 336.

10. BÖLÜM NOTLARI

555 Carl J. Friedrich, "Representation and Constitutional Reform in Europe," *Western Political Quarterly,* I (Haziran, 1948), 128-129.
556 Lewis Anthony Dexter, "The Representative and His District," *Human Organization*, XVI (Bahar,1957), s.3-4; George W. Hartmann, "Judgements," *Journal of Social Psychology*, XXI (Şubat, 1945), 105, 113; Harold Foote Gosnell, *Democracy* (New York, 1948), s.203.
557 Bu durum en açık haliyle, Warren E. Miller ve Donald E. Stokes'un *American Political Science Review* LVII (Mart, 1963), s.45-56'da yayınlanan "Constituency Influence in Cong- ress" ve Dexter'ın "The Representative" isimli çalışmalarında görülür; ayrıca bkz. L. E. Gle- eck, "96 Congressmen Make Up Their Minds," *Public Opinion Quarterly*, IV (Mart, 1940); Heinz Eulau v.d.,

"The Role of the Representative," *American Political Science Review*, LIII, (Eylül, 1959), 745, 749; Julius Turner, *Party and Constituency* (Baltimore, 1951), s.70, 79. Bu durum, tıpkı Wilder W. Crane'ninki gibi yalnızca bir tek yasama ölçütü ile ilgilenen çalışmalar tarafından küçük görülmektedir. Crane "yalnızca bir meclis üyesinin" "bilinçli bir şekilde meselenin esasına müteallik oy kullandığını" tespit etmiştir. Fakat mesele ne idi? Yaz saati uygula- ması! "Do Representatives Represent?" *Journal of Politics*, XXII (Mayıs, 1960).

558 İşte bu nedenle Amerikan Kongresi bazen, dikkatlerini yerel ihtiyaçlara ayırdıkları zamanı, ulusal menfaatin asıl Senato ve Başbakanı ilgilendirdiğini söyleyerek savunurlar. Dexter'ın "Temsilci" adlı çalışmasında (s.3) alıntı yaptığı haliyle, bir Kongre üyesi "Sistemi arap saçına çeviren şey işte bu sözde devlet adamlarıdır- ülkenin menfaatine olduğunu düşündükleri şeyler yönünde oy kullanan Kongre üyeleri ... bunu Senatoya bırakır ...devlet adamlığı yapmaları için onlara para ödenmektedir; bize değil," şeklinde bir açıklama yapmıştır. krş. Gerhard Lei- bholz, *Das Wesen der Repräsentation* (Berlin, 1929), s.188.

559 Robert Luce, *Legislative Principles* (Boston, 1930), s.446-447, Almanya, Portekiz, Belçika ve İtalyan anayasalarından alıntı yapılmıştır; krş. Carl Schmitt, *The Neccessity of Politics* (Londra, 1931), s.69. Martin Drath, bu tarz cümlelerin temsilciye ahlaki bir uyarı niteliğinde ortaya çıkmadığına, gerçek ve uygulanabilir siyasi anlamları olduğuna işaret eder. *Die Entwicklung der Volksrepräsentation* (Bad Homburg, 1954), s.7-10.

560 Siéyes, yerel bazda seçilmiş temsilcilerin bile gerçekten de tüm ulus tarafından seçildiğini bundan dolayı da temsil görevini yerine getirdiklerini ileri sürerek çok ileri gitmiştir. Onun Millet Meclisinde 1789 yılında yapıtğı konuşmadan, Karl Loewenstein tarafından *Volk und Parlament* (Münih, 1922), s.199'da alıntı yapılmıştır. Samuel Bailey, *The Rationale of Political Representation* (Londra, 1835), s.137'de, temsilcinin eğer uygunsa ulusal bazda ve herkesin katılımı ile seçilmesi gerektiğini öne sürer.

561 Bu ayrımın yanlış anlaşılması literatürde sık rastlanır bir durumdur. Luce, bu nedenle *halkın yerel menfaati ulusal menfaate tercih ettiğini göstermek için,* 1902 yılında New Hamsphire Kurultayından bir delegenin konuşmasından şu paragrafı alıntılamıştır: "Menfaatleri başka bir kasabaya ait olan ve kasabamıza yardım etmeyen bir temsilci tarafından temsil edilmektense, temsil edilememeyi tercih ederim." *a.g.y.*, s.506-507.

562 Dexter, "The RepresentativeTemsilci," s.3'de alıntı yapılmıştır.

563 Drath, *a.g.y.*, s.14; ayrıca bkz. Sheldon S. Wolin, *Politics and Vision* (Boston, 1960), s.63-66.

564 *Systematic Politics* (Chicago, 1945), s.140; ayrıcas.145; leibholz, *Das Wesen der Reprä- sentation*, s.47-58; Rudolf Smend, *Verfassung und Verfassungsrecht* (Münih, 1928), s.39-40.

565 Oy kullanma davranışı üzerine bkz. Joseph A. Schumpeter, *Capitalism, Socialism and Democracy* (New York,1947), s.261 ve şu gözlemsel çalışmalar: Paul F. Lazarsfeld v.d.,*The People's Choice* (New York, 1948); Bernard R. Berelson v.d.,

Voting (Chicago, 1954); Angus Campbell v.d., *The Voter Decides* (White Plains, N.Y., 1954); ed. Eugene Burdick ve Arthur J Brodbeck, *American Voting Behaviour* (Glencoe, III, 1959); Angus Campbell v.d., *The American Voter* (New York, 1960).

566 Dexter, "Temsilci,"s.3; ed. John C. Whalke ve Heinz Eulau, *Legislative Behaviour* (Glen- coe, III, 1959), s.298-304; John C. Whalke v.d., "American State Legislators' Role Orientati- on," *Journal of Politics*, XXII (Mayıs, 1960); Eulau *a.g.y.*, Charles O. Jones, "Representation in Congress," *American Political Science Review*, LV (Aralık, 1961).

567 Sabine'in "What is the Matter?" adlı çalışması: ed. A. N. Christensen ve E. M. Kirkpatrick, *The People, Politics and the Politician* (New York, 1941); G. D. H. Cole, *Social Theory* (Lon- don, 1920), s.103-116; Dexter, "The Representative," s.4-5; Howard Lee McBain, *The Living Constitution* (New York, 1948), s.233; Eulau, *a.g.y.*, s.747,751; Schumpeter, *a.g.y.*, s.261; Jo- nes, *a.g.y.*, s. 358-359, 365.

568 Dexter, "The Representative" ve "What Do Congressmen Hear: The Mail," *Public Opinion Quarterly*, XX (Spring, 1956), s.16-27; Eulau, *a.g.y.*, s.749; Frank Bonilla, "When Is Petition 'Pressure'? *Public Opinion Quarterly*, XX (Bahar, 1956), s.39-48; David B. Truman, *The Govermental Process* (New York, 1959), böl.11; Jones, *a.g.y.*, s.366-367.

569 Henry B. Mayo, *An Introduction to the Democratic Theory* (New York, 1960), s.102; Whalke ve Eulau, *a.g.y.*, s.117; Jones, *a.g.y.*, s.359.

570 Robert M. MacIver, *The Modern State* (Oxford, 1926), s.196; Joseph Tussman, *Obligati- on and the Body Politic* (New York, 1960), s.69, 75; Whalke, *a.g.y.*; Whalke ve Eulau, *a.g.y.*, s.179-189, 284-293.

571 Dexter, "The Representative"; Whalke ve Eulau, *a.g.y.*, s.204-217.

572 Gleeck, *a.g.y.*, s.7; Turner, *a.g.y.*, s.12; Dexter, "The Representative"; Truman, *a.g.y.*, böl.11.

573 Dexter, "The Representative," s.5.

574 Jones, *a.g.y.*, s.363-364.

575 Whalke ve Eulau, *a.g.y.*, s.298-304.

576 "Açıkça görülebilir ki geçici meclisi halkın doğrudan bir araya gelişinden farklı kılan önemli değişiklikler ortaya çıkabilir." Alfred De Grazia, *Public and Republic* (New York, 1951), s.126. Bir kişinin bir grubu ve daha fazla sayıdaki kişinin farklı grupları temsil ettiği durumlarda problem çok daha karmaşık hale gelebilir." John A. Fairlie, "The Nature of Political Representation," *American Political Science Review*, XXXIV (Haziran, 1940), s.446.

"Benim bu tartışmadan çıkardığım sonuç şahsi kişilerin yine şahsi kişilerler tarafından temsiline yönelik kavramların, temsili hükümete kolaylıkla uygulanamadığıdır." A. Philips Griffiths ve Richard Wollheim, "How Can One Person Represent Another?" *Aristotelian Society*, Ek C.XXXIV (1960), s.207. Ayrıca bkz. Peter Laslett, "The Face to Face Society," *Philosophy, Politics and Society,* ed. Peter Laslett (New York, 1956).

577 İlk üç paragraf New York Eyalet meclis üyelerinden Hartmann'dan *a.g.y.*, s.11'de alıntılanmıştı; dördüncü paragraf Senatör George F. Hoar'ın otobiyografisinden s.112-133 olup Luce'un *a.g.y.*, s.496'da alıntı yapılmıştır; beşinci paragraf Dexter'ın röportaj yaptığı bir Birleşik Devletler Kongre Üyesinin cümlesi, "The Representative," s.3; altıncısı ise Bonilla'nınröportaj yaptığı Kongre Üyesinin cümlesidir, *a.g.y.*, s.46-47; sonuncusu ise Jones'un röportaj yaptığı Tarım Komitesinin üst düzey bir üyesine aittir, *a.g.y.*, s.365.

578 Lazardsfeld, *a.g.y.*, s.137. Ayrıca bkz. Elihu Katz ve Paul F. Lazarsfeld, *Personal Influence* (Glencoe, III, 1955); Edward C. Banfield, *Political Influence* (Glencoe, III, 1961).

579 Miller ve Stokes, *a.g.y.*, s.55; italik vurgu bana aittir.

580 Örn., Karl Loewenstein, *Political Power and the Govermental Process* (Chicago, 1957), s.38-39; Eric Voegelin, *The New Scienceof Politics* (Chicago, 1952), s.37.

581 Örn., George Jellinek, *Allegemeine Staatslehre* (Berlin, 1905), böl.17.

582 Örn., James Hogan, *Election and Representation* (1945), s.114; John P. Plamenatz, *Con- sent, Freedom and Political Obligation* (London, 1938), s.12; Eulau, *a.g.y.* s.743; Fairlie, *a.g.y.*, s.237; Avery Leiserson, *Administrative Regulation* (Chicago, 1942), s.3-9; Max Weber, *Wirts- chaft und Gesellschaft* (Tübingen, 1956), I, s.25, 171-176. Gerhard Leibholz özellikle otorite yani yetkili olarak temsille etkili bir otorite olarak temsil etme kavramları arasında krarsızdır: *Das Wesen der Repräsentation*, s.140-141, 163-164; *Strukturprobleme der modernen Demok- ratie* (Karlsruhe, 1958), s.10-12.

583 MacIver, *a.g.y.*, s.197-198.

584 W. D. Handcock, "What Is Represented in Representative Government?" *Philosophy*, XXII (July, 1947), s.107; krş. John Dewey, *The Public and Its Problems* (New York, 1927), s.76.

585 Mesela, Plamenatz, *Consent*, s.16.

586 Christian Bay, *The Structure of Freedom* (Stanford, 1958), s.322.

587 Temsili hükümetin var olabilmesi için "*muhalefet imkanının* yeterli olduğunun hissedilme- si gerekir." Charles William Cassinelli, Jr., "The concept of representative government" (yayımlanmamış tez, 1950), s.62.

588 Seçimlerde "onay sürecini," "manipülasyon sürecininden" ayrrmamıza yarayacak beş kri- ter vardır ve bu kriterler Morris Janowitz ve Dwaine Marvick tarafından önerilmiştir, "Competitive Pressure and Democratic Consent," *Public Opinion Quarterly*, XIX (Winter,1955-56), s.381-400. Bir uygulama için bkz. aynı çalışma (Ann Arbor, 1956) W. J. M. Mackenzie'nin *Free Elections* (New York, 1958) isimli çalışmasında "serbest" seçimlerin kriterleri ile ilgili faydalı bir tartışma sunulmuştur, özellikle de giriş ve IV. Bölümde.

589 Son dönemdeki ekonomik" demokrasi kuramları hakkında dikkatli olmak gerekmektedir. Schumpeter ile başlayacak olursak, birkaç yazar demokrasinin oyların para özelliği teşkil ettiği bir çeşit ekonomik pazar olarak görülebileceğini ve böyle pazar içinde temsilcilerin de kendilerini alıcılara satmaya

çalışanlar gibi düşünülebileceğini ileri sürmüşlerdir. Schumpeter demokrasiyi "bireylerin karar verme gücünü oy alma amacı güden bir mücadeleden aldığı türden bir kurumsal düzenleme" olarak tanımlar.*a.g.y.*, s.269. Bu nedenle kanunlara oy verenler karar vermez; oy kullananlar sadece "bu karar verme işini yapacak kişileri seçerler." Marvick ve Janowitz seçimlerin, beliri konularda belirli şekilde hareket etme yetkisi verme olarak görülmesi gerektiğinden çok "devlet görevi için rekabet halinde olan ... bazı adayları seçip bazılarını reddetme olarak düşünülmesi gerektiğini ...öne sürerler." "Competitive Pressure," s.382.
Bu modelintam kuramsal gelişimi yakın zamanda Anthony Downs tarafından sağlanmıştır. Yine Anthony Downs için "demokratik rejimde seçimlerin asıl amacı bir hükümet belirlemektir." *An Economic Theory of Democracy* (New York, 1957), s.24. Siyasi kararlar ve ideolojiler bu kuramlarda kesinlikle ikincildir. Downs'ın da dediği gibi bu modeldeki siyasetçiler "belli politikaları uygulamak için görev almak istemezler; onların amacı haddi zatında bu görevin meyvesini toplamaktır. Politkalara, sadece seçilerek elde edebilecekleri şahsi amaçlarına ulaşmanın bir yolu gibi yaklaşırlar... Partiler, politika geliştirmek için seçilmekten ziyade, seçim kazanmak için politikalar geliştirirler. *a.e.*, s.28. Bu fikir siyasi partileri yarışını savaşla kıyaslayan Schumpeter'den türemiştir: siyasi konular hakkında karar almak stratejik bir konum almak gibidir, yani amaç değil araçtır. "Muhaliflere karşı galip gelmek" "iki oyununda özünü oluşturur." *a.g.y.* s.279.Oy kullananlar, partilerin onlara programları ve adaylar aracılığı ile sunduğu şeylerin insafına kalmış gibi algılanırlar; "Eğer alternatif, halk savcılarının arasında bir seçim ise seçmenler zarar görür; eğer seçim devlet adamları arasında ise seçmenler kazanır. Rekabetin varlığı, sonucun niteliği garantilemez."Janowitz ve Marvick, "Competitive Pressure," s.382.
Bu şekilde tanımlanan bir siyasi sistemin mutlaka temsili olması gerekmez fakat eğer siyaset alanımız gerçekten de bahsi geçen bu modellere uyuyorsa onu temsil olarak nitelendiremeyiz. O zaman gözümüzün önünde, gerçekten de seçmenlerin oldukça net ifade edilmiş bir isteklerinin olduğu fakat hiçbir siyasi partinin bunu gerçekleştirme niyetinde olmadığı bir durum canlandırmamız gerekir. Mesela: sınıf ayrımı ile keskin bir şekilde ayrılmış bir toplumda birkaç siyasi partinin tek bir sosyal sınıftan gelip melise erişimi tek elinde tuttuğu bir durum hayal edebiliriz. Ya da bu durumu beyaz ırktan olmayanların da oy kullanma hakkına sahip olduğu fakat yalnızca beyaz ırktan olanların meclise girebildiği koloni toplumlarındada da hayal edebiliriz. Böyle durumlarda yöneticilerin rekabetçi bir yaklaşımla belirlenmesi, geniş çapta arzulanan ölçütün gerçekleştirilmesi sağlamakta defalarca boşa çıkabilir. Böyle bir sisteme temsili hükümet demek konusunda tereddüt ederiz.
Bu noktada Downs ve Schumpeter'in haklarını teslim etmek adına bu tarz durumları hariç tuttukları da eklenmelidir. Görev almak isteyen aday veya

partilerin, ekonomik anlamda serbest rekabete dahil olmaları gerektiğini düşünürler. Schumpeter, *a.g.y.*, s. 272. (Janowitz ve Marvick'in Schumpeter'in "serbest rekabet" ifadesini kullanım şeklini anlamadıkları açıkça görülebilir çünkü rekabetin iyi bir siyasi netice elde etmekte tek başına yeterli olmadığını ileri sürerler. Seçim kampanyaları ile ilgili konularda etkili müzakereyi gerekli görürler. Fakat bunu temsil için mi yoksa sadece tercih edilen, iyi bir temsil için mi bir önkoşul olarak kabul ettikleri belli değildir. Ayrıca bkz. Geroge Cornwall Lewis, *Remarks on the Use and Abuseof Some Political Terms* (Oxford, 1877), s.98-99. Downs, geliştirdiği modelde eskiler artık insanlara isteddiklerini veremez hale geldikleri zaman yeni partilerin sahneye çıkması gerektiğini açıklar. Bu nedenle kavram, daha talep gören başka bir rakip tarafından geride bırakılmadığı müddetçe, üreticinin tüketici ihtiyaçlarını karşılaması gerektiren ekonomik serbest rekabete yönelik bir analogtur. Fakat siyasi arenada bu denli serbest rekabet kulağa, söz konusu modelin kullanışlılığı hakkında soru işaretleri uyandıracak kadar inanılması güç gelir. Bizi ilgilendiren ikinci bir itiraz ise bu modellerin, demokrasinin aslında nasıl işlediğini; temsilin anlamını ve temsili hükümete uygulandığında ne kadar yanıltıcı olacağını açıklayıp açıklamamasıdır. Birisinin kendi temsilcilerini seçme gücü temsil sonucunu doğurabilir fakat söz konusu bu durum tek başına temsili oluşturmaz (muhtemel şekli anlamı hariç). Birisinin bir görev İçin başkalarınca seçilmesi onu temsilci kılmaz.

590 Cassinelli, "The Concept of Representative Government," "Temsili Hükümet" (yayımlanmamış doktora tezi, 1953). Ayrıca bkz. Bay, *a.g.y.*; Mackenzie, *Free Elections*; Janowitz ve Marvick, "Competitive Pressure."

591 "Bu daha geneleksel anlamı ile hükümdar bir temsilci değildir. O bir yöneticidir. Devlet başkanı da temsilci değildir... Temsilcimizi bulmak için resmi ya da yerleşik bir grup kişinin, ortak bir kurulda üye sahibi olduğu ve diğer gruplarında ise bu kurulda üyeleri olduğu durumlara bakmamız gerekir." Arthur Bently, *The Process of Government* (Evanston, III, 1949),s.450. Ayrıca bkz. Friedrich Glum, *Der deutcshe undder französische Reichswirtschaftstrat* (Berlin, 1929), s.33.

592 Ceza problemine zekice ortaya konmuş bazı felsefik yaklaşımlar için, bkz. John Rawls, "Two Concepts of Rules," *Philosophical Review*, LXIV (January, 1955), s.3-32; Quinton, "On Punishment," in Laslett, *a.g.y.*; J. D. Mabbott, "Punishment," Mind, XLVIII (1939), 152-167.

593 Jean Piaget, *The Moral Judgment of the Child* (New York, 1962).

594 *a.e.*, s.42, 65-76, 98. Piaget'nin kendi bulguları "sadece yöntemin zorunlu olduğu" şeklin- deki kategorik iddiaya şüphe düşürmektedir. *a.e.*, s.71.

595 Drath tarafından da açıkça dile getirilmiştir, *a.g.y.*, s.3, 15, 19-21.

596 *Obligation*, s.86. Tussman bunları "bilinçli yaşamın iki önemli modu" olarak adlandırır.

597 Liberalizm ve meşrutiyet üzerine benzer bir eleştiri yazısı için, bkz. Wolin, *a.g.y.*, öz. böl.9.

598 *The Federalist*, No. 51, s.265; Tussman, *Obligation*, s.108.

599 Hans J. Wolff, temsilin ne bir "zueinander" ne de "miteinander" fakat bir "für einander," durumundadır "und zwarnicht nur des Vertreters für die Vertretenen, sondern ebenso entsprechend der Vertretenen für den Vertreter. Darin liegt der tiefe ethische und soziale Gehalt der Vertretung, die grundsätzlich den Eigennutz überwindet und tiefer als im Versprechen und in der Gemeinsamkeit wurzelt in der gegenseitigen Treue." *Organschaft und juristische Person* (Berlin, 1934), s.5-6.

600 Drath, *a.g.y.*, s.24. Drath, temsilin özünü De Grazia -Gosnell'in yaptıkları gibi temsili insanların hükümeti kabul edişi ya da insanların kendilerini hükümetle özdeşleştirmesiyle karıştırarak gözlemin gücünü düşürür. *a.e.*, s.24-27.

601 Bu meseleye, en başarılı şekilde Micheal Oakeshott'ın yazılarında değinilmiştir, *Rationalism in Politics* (New York, 1962), özlelikle s.118-126. Fakat bu sadece gerçeğin yarısıdır; Oakeshott kurumlarımızdan ortaya çıkmış bir ideal olan, onları eleştirip yenileme olasılığımızı elimizden alır.

602 Drath, *a.g.y.*, s.13; Weber, *Wirtschaft*, II, 675; Merriam, *a.g.y.*, s.139; Harold D. Lasswell ve Abraham Kaplan, Power and Society (New Heaven, 1950), s.165; Glum, *a.g.y.*, s.25; Leibholz, *Das Wesen der Repräsentation*, s.157-158.

603 Drath, *a.g.y.*, s.2, 27-28. Bu bilgiler ışığında Amerikan Devriminin tartışması için bkz. Leibholz, *Das Wesen der Repräsentation*, s.157-158; De Grazia, *Public and Republic*, s.14, 22. Aynı türden başka bir tartışmanın izine Ortaçağ düşünce sistemi içinden Georges de Lagarde'da da rastlanır, "L'ldee de Représentation," International Comittee of the Historical Sciences, *Bulletin*, IX (Aralık, 1937), s.426, 435. Kritik bir dönem olan İngiltere'deki Sivil Savaş döneminde de izi sürülebilir: Louise Fargo Brown, "Ideas of Representation from Elizabeth to Charles II," *Journal of Modern History*, XI (Mart, 1939), s.23-40. Ayrıca bkz. Ek; daha yakın tarihli bir durum için bkz. Mackenzie, *Free Elections*, s.175.

604 Henry J. Ford, *Representative Government* (New York, 1924), s.145-146. Ford, bu fikri John Stuart Mill'e atfeder.

"ETİMOLOJİYE DAİR" EK BÖLÜM NOTLARI

605 Georges de Lagarde, "L'ldee de Représentation," International Comittee of the Historical Sciences, Bulletin, IX (Aralık, 1937), s.425-451; Albert Hauck, "Die Rezeption und Umbildung der allegemeinen Synode im Mittelalter," Historische Vierteljahrschrift, X (1907), 479.

606 Lagarde, s.429n; bana ait olan çeviri. Ayrıca bkz. Brian Tierney, Foundations of the Conci- liar Theory (1955), s.4, 34-36, 45.

607 Benim bu konuda sahip olduğum bilgi ve takip eden paragraf Lagarde'a aittir.

608 Roffredus, Questiones Sabbathinae: Lagarde, s.429'da alıntı yapılmıştır.

609 *a.e.*., s.433 ve n. Tierney, hukuk danışmanı kavramının, imajdan ya da şekilden yetkili harekete geçişe önemli derecede yön vereceğini ileri sürer.

610 E. Littré, Dictionnaire de la Langue Française (Paris, 1875). Latincedeki gelişim muhte- melen Fransızcada, İngilizcede olduğundan daha etkili olmuştur. C. H. MacIlwain on dördüncü yüzyılın başlarında Fransız kralının Tour'daki ruhban sınıfına gönderdiği fermanlardan alıntı yapar. Buferman onlara şahsen teşrif etmelerini ya da "ex vobis unum nobis ad premissa mit- tatis, qui vicem omnium representet et omnium habeat plenariam potestatem" göndermelerini buyurur. İngilterede bu evraklara karşılık gelen evraklarda, *repraesentare* ifadesini kullanmamıştır. "Medieval Estates," Cambridge Medieval History, VII: The Decline of Empire and Pa- pacy (Cambridge, İngiltere, 1932), 689.

611 Latince kökenli bir kelime oldukça geç bir dönemde eski Fransızca yolu ile girdiği zaman, özellikle de resmi kapsamlarda kullanılırdı. Çoğunlukla bu yeni kelime, özellikle de hemen hemen aynı anlama sahip ve zaten kullanımda olan daha eski bir Anglo-Sakson kelime ile benzerlik taşıyor ise. "Özgürlük" anlamına gelen "liberty" ve "bağımsızlık" anlamına gelen

605 Georges de Lagarde, "L'ldee de Représentation," International Comittee of the Historical Sciences, Bulletin, IX (Aralık, 1937), s.425-451; Albert Hauck, "Die Rezeption und Umbildung der allegemeinen Synode im Mittelalter," Historische Vierteljahrschrift, X (1907), 479.

606 Lagarde, s.429n; bana ait olan çeviri. Ayrıca bkz. Brian Tierney, Foundations of the Conci- liar Theory (1955), s.4, 34-36, 45.

607 Benim bu konuda sahip olduğum bilgi ve takip eden paragraf Lagarde'a aittir.

608 Roffredus, Questiones Sabbathinae: Lagarde, s.429'da alıntı yapılmıştır.

609 *a.e.*., s.433 ve n. Tierney, hukuk danışmanı kavramının, imajdan ya da şekilden yetkili harekete geçişe önemli derecede yön vereceğini ileri sürer.

610 E. Littré, Dictionnaire de la Langue Française (Paris, 1875). Latincedeki gelişim muhte- melen Fransızcada, İngilizcede olduğundan daha etkili olmuştur. C. H. MacIlwain on dördüncü yüzyılın başlarında Fransız kralının Tour'daki ruhban sınıfına gönderdiği fermanlardan alıntı yapar. Buferman onlara şahsen teşrif etmelerini ya da "ex vobis unum nobis ad premissa mit- tatis, qui vicem omnium representet et omnium habeat plenariam potestatem" göndermelerini buyurur. İngilterede bu evraklara karşılık gelen evraklarda, *repraesentare* ifadesini kullanma- mıştır. "Medieval Estates," Cambridge Medieval History, VII: The Decline of Empire and Papacy (Cambridge, İngiltere, 1932), 689.

611 Latince kökenli bir kelime oldukça geç bir dönemde eski Fransızca yolu ile girdiği zaman, özellikle de resmi kapsamlarda kullanılırdı. Çoğunlukla bu yeni kelime, özellikle de hemen hemen aynı anlama sahip ve zaten kullanımda olan daha eski bir Anglo-Sakson kelime ile benzerlik taşıyor ise. "Özgürlük"

anlamına gelen "liberty" ve "bağımsızlık" anlamına gelen "freedom" kelimeleri; "başlamak" anlamı taşıyan "commence," "begin" ve "start" kelimeleri gibi. Ayrıca bkz. Paul Ziff, Semantic Analysis (Ithaca, 1960), s.190.

612 Sözü geçen kural, Eleanor C. Lodge ve Gladys A. Thornton'ın editörlüğünü yaptığı Eng- lish Constitutional Documents 1307-1485 (1935) adlı yayının 268. sayfasında geçer. Stanley Bertram Chrimes, on beşinci yüzyılı anlatan tümü Fransızca yazılmış olan Almanaklarda geçen olaylardan bölümler sunar. *English Constitutional Ideas* (Cambridge, England, 1936).

613 Örn., Lodge ve Thornton'ın yaptığı alıntılar.

614 Chrimes, *a.g.y., s.132.*

615 Rakip kuramlar arasında daha açık bir tartışma için bkz., Macllwain, *a.g.y..,* ve Helen M. Cam, *Liberties and Communities*, (Cambridge, İngiltere, 1944), böl. 15. Mesele, ilk dönem şövalye ve kasabalıların Parlamentoda hizmet vermek konusundaki isteksizliklerinden söz edilerek desteklenmiştir. A. F. Pollard, *Parlamentonun Evrimi* (Londra, 1926), s. 109, 158-159; Charles A. Beard and John D. Lewis, "Representative Government in Evolution," *American Political Science Review,* XXVI (Nisan, 1932), 230-233; Henry J. Ford, *Representative Government* (New York, 1924), s. lOln; James Hogan, *Election and Representation* (1945), s.142-143.

616 Cam, *Liberties and Communities,* böl. 15; Macllwain, *a.g.y.,* s. 669; Chrimes, *a.g.y.,* s. 142-145.

617 Cam, *Liberties and Communities,* böl. 15; Pollard, *a.g.y.* s. 158- 159.

618 Cam, *Liberties and Communities*, böl. 15 ve 16, öz. s. 230- 232; May McKisack, *Representation of the English Boroughs during the Middle Ages* (Londra, 1932), s. 82-99; Louise Fargo Brown, "Ideas of Representation," *Journal of Modern History,* XI (Mart, 1939), 23-24; Cecil S. Emden, *The People and the Constitution* (Oxford, 1956), s. 12.

619 McKisack, *a.g.y.,* s. 130.

620 Bu gelişme ile ilgili olarak bkz. Macllwain, *a.g.y.,* s. 671-673; Brown, *a.g.y.,* s. 25, 32, 36; Alfred De Grazia, *Public and Republic* (New York, 1951), s. 14-18; Chrimes, *a.g.y.,* s. 131; Samuel Bailey, *The Rationale of Political Representation* (Londra, 1835), s. 3; Gerhard Leibholz, *Das Wesen der Reprdsentation* (Berlin, 1929), s. 54-55; T. C. Pease, *The Leveller Movement* (Washington, D.C., 1916), s. 25-26; Julius Hats- chek, *Englisclies Staatsrecht* (Tubingen, 1905), I, 241.

621 Cam, *Liberties and Communities, böl. 15, 16; Chrimes, a.g.y.,s.131-133; Robert Luce, Legislative Principles (Boston, 1930), s.434.*

622 Chrimes, a.g.y., s.131; alıntı 1407 yılına aittir.

623 a.e., a.132; yaklaşık olarak 1470 yılından.

624 Sir Fdward Coke *The fourth Part of the Institutes of the laws of* England(I ondra. 1809). böl. I. s. 14. Anlaşılabileceği gibi bu doktrinin ne zaman ortaya çıktığı hakkında çok fazla anlaşmazlık vardır. Hatschek, 1415'lerden parlamenter tarihi anlatan ve bu durumu açıklığa kavuşturan bir paragraf ortaya çıkarmıştır *a.g.e.,* I. 238. Henry Hallam bunu 1571 yılına ait parlamenter tartışmaya

dayandırır. *Constitutional History of England* (New York. 1871), I. 265. Nitekim tek bir olaydan alıntı yapmayan yazarlar, Parlamento üyelerinin kendilerini tüm halk adına hareket eder şekilde düşünmeye başladığı ilk döneme göre değişiklik göstermektedir. Chrimes on beşinci yüzyılı *(a.g.e.,* s. 131); Brown, on ikinci *(a.g.e.,* s. 24-25); Emden ise on sekizinci yüzyılı işaret eder. *(a.g.e.,* s. 5). Bu görüş zamanla ortaya çıkmış olmalıdır ve hiçbir şekilde temel anayasal doktrin olmadığı zamanlarda bile örneğine rastlanır. Hatschek and Hallam'ın bu konudaki erken örnekleri kısıtlı görünür çünkü herbiri nispeten uzmanlaşılmış kapsamlarda kendini gösterir. Coke's'un ki doktrinin anayasal prensip olarak açık ve net şekilde dile getirildiğini düşündüğüm ilk örnektir.

625 bkz. böl. 4, yukarıda, öz. not 89.

626 böl. 4, yukarıda, not 90.

627 Otto von Gierke, *Johannes Allhusius* (Breslaw, 1913). Kısım 11. böl 4; ayrıca, daha genel olarak, *Das deutsche Genossenschaftsrecht* (Berlin, 1881) adlı çalışması, c. III; Fritz Kern. *Kingship and Law in the Middle Ages,* çev. S. B. Chrimes (Oxford, 1939), Kısım I; Hauck, *a.g.e.;* Otto Hintze, "Typo- logie der standischen Verfassungen," *Historische Zeitschrift,* CXLI (1929- 1930), 230; Lagarde, *a.g.e.* Ewart Lewis, *Medieval Political Ideas* (New York, 1954), I, 195, 242, 263-264; II, 415; Ernst Kantorowicz. *The King's Two Bodies* (Princeton, 1957).

628 Kern, *a.g.e*., p. 141. krş. fikrin "analize karşı dirençli olduğunu ifade eden Maude V. Clarke, *Medieval Representation and Consent* (Londra, 1936), s. 290, ve Hans J. Wolff, *Organschaft und juristische Person* (Berlin, 1934), II, 13-16.

629 B. Wilkinson, "The Political Revolution of the Thirteenth and Fourteenth Centuries in England" *Speculum*, XXIV (Ekim, 1949), 502- 509; Brown, *a.g.e.,*s. 29; Hatschek, *a.g.e.I*, 239.

630 Chrimes, *a.g.e., s*. 81-126.

631 Sözü geçen çalışma aslında 1565 yılında tamamlanmıştır.

632 Sir Thomas Smith, De Republica Anglorum (1906), s.49.

633 *a.e.*

634 Sir Edward Coke, *The Fourth Part of the Institutes of the Laws of England* (Londra, 1809), böl.1, s.1.; italik vurgu bana aittir.

635 *a.e.*, s.26.

636 G. P. Gooch'un editörlüğünü Harold J. Laski'nin yaptığı *English Democratic Ideas in the Seventeenth Century* adlı çalışma (1954), s.91. Fakat Gooch şöyle yazar: "Komiteye verilen talimatlar arasında Lordların, avam tabakanın 'tüm kraliyetin temsilcisi,' Lordların ise sadece 'belirli kişiler'" olduğu yönünde uyarılması da vardı. Eğer bu alıntı doğru olsaydı benim kelimenin parlamento üyeleri için kullanıldığı tezime karşıt örnek teşkil ederdi. Fakat, The Journals of The House of Commons (II, 330) aslında şöyle yazar: Tüm kraliyetin temsili kurulu olan bu Kamara ve bu Kamaradaki belirli kişiler olma niteliği taşıyan ve belirli yetkilerle Parlamentoya gelen Lordlar …"

637 Brown, a.g.e., s.34; italik vurgu bana aittir.

638 John A. Fairlie, "The Nature of Political Representation" *American Political Science Review*, XXXIV (Nisan, 1940), 239. Fakat I.Charles'ın da dar ağacında dururken de kendisini halkının temsilcisi olarak tanımlamış olduğu düşünülebilir. Pollard, *a.g.e.* s. 151.

639 Hugh Chisholm, "Representation," *Encyclopaedia Britannica*, XXIII, 109'da alıntı yapılmıştır. krş. Ayrıca eylüle ait bir Leveller dilekçesi, A. S. P. Woodhouse, *Puritanism and Liberty* (Londra, 1951), s. 338- 339; " Representative of Army," adlı çalışmaya yapılan atıflar, haziranda toplanan genel konsey, 1647, ed. Charles F. Firth, *The Clarke Papers* (1891), I, 293-294.

640 Chisholm, *a.g.e.,* s. 109; Hintze, *a.g.e., s*. 235. Fakat aşağıdaki 43 nolu nota da bakınız.

641 Ayrıca temilci ifadesi taşıyan "representator" diye bir kelime de vardır. Fakat bu kelime açıkça siyasete ya da "diğerleri adına hareket etme" anlamında hiç kullanılmamıştır.

642 Firth, a.g.e., I, 293, 300-303, 317, 324, 351; III, 6-7. In I, 324, Firth benim tezimle tezat teşkil edecek şekilde araya "ler" eklemiştir. Fakat ben paragrafın bu ekleme olmadan da muhtemelen doğru olduğunu öne sürüyorum: "eğer bu kraliyetteki bütün halk, ya da onların temsilci(leri) biraraya gelmeli ise..."

643 Chisholm, *a.g.e.,* s. 109; italik vurgu bana aittir.

644 *Oxford İngilizce Sözlüğü*'ne göre, bunların hiçbiri on yedinci yüzyılda hayatta kalmayı başaramaz.Himaye altındaki hükümetlerdeki yeni kullanım örnekleri için bkz. Brown, *a.g.e.;* Emden, *a.g.e.,* s. 15.

645 English Works, ed. Sir William Molesworth (Londra, 1839-1845), III, 149, 151.

646 *a.e.*, s. 151.

647 Fakat bazı yazarlar, "temsilci" teriminin ilk olarak avukat ve vekillerin, dolayısıyla vekil ve avukat niteliği taşıdığı düşünülen Parlamento üyelerinin faaliyetleri ve bu durumdan türemiş bir şekilde yalnızca Parlamentonun geneline uygulandığını ileri sürerler. Öz. bkz. F. A. Hermens, *Democracy or Anarchy*? (Notre Dame, Ind., 1941), s. 5; *George Cornwall Lewis,Remarks on the Use and Abuse of Some Political Terms* (Oxford, 1877), pp. 97-98. Bu anlaşmazlıklar belki de İngiltere'de ikisinin de kullanımda olduğu dönem süresince Latince ve İngilizce kelimenin nasıl kullanıldığına dair bir karışıklıkla da alakalıdır.

648 *a.g.y.*, s. 426, 435. Ayrıca bkz. Tierney, a.g.y., s. 47, 53, 176, 235.

649 Brown, *a.g.y.*,s. 27; Leibholz, *Das Wesen der Representation,* s. 147.

650 "An Appeal," Woodhouse, a.g.y., s.329'de alıntı yapılmıştır.

651 *a.e., p. 330.*

Kaynakça

Abell, Walter. *Representation and Form.* New York: Charles Scribner's Sons, 1936.

Adams, John. *Works.* Boston : Little, Brown and Co., 1852-1865. Adams, Randolph G. *Political Ideas of the American Revolution.* 3d ed. New York: Barnes and Noble, 1958.

Allport, Gordon W. *Personality.* New York : Henry Holt and Co., 1937.

Anson, William R. *Principles of the English Law of Contract, and of Agency in Its Relation to Contract.* 21st ed. Ed. A. G. Guest. Oxford: Clarendon Press, 1959.

Appleby, Paul H. *Morality and Administration.* Baton Rouge: Louisiana State University Press, 1952.

Arendt, Hannah. *Between Past and Future.* Cleveland: World Publishing, 1963.

Arneson, Ben A . "Do Representatives Represent?" National Municipal Review, XVI (December, 1927) , 751-754.

Austin, J. L. *Philosophical Papers.* Oxford: Clarendon Press, 1960. Ayer, A. J. *Philosophical Essays.* London : Macmillan & Co., Ltd., 1954.

Bagehot, Walter. *The English Constitution. London*: Oxford University Press, 1928.

Bailey, Samuel. *The Rationale of Political Representation.* London : R. Hunter, 1835.

Banfield, Edward C. *Political Infiuence.* Glencoe, Ill. : Free Press, 1961.

Barker, Ernest. *Essays o n Government.* 2 d ed. Oxford: Clarendon Press, 1951.

---. *Reflections o n Government.* London: Oxford University Press, 1942.

Barrows, Herbert. *Reading the Short Story.* Boston: Houghton Mifflin Co., 1959

Bay, Christian. *The Structure of Freedom,* Stanford University Press, 1958.

Beard, Charles A., and Jonh D. Lewis. *"Representative Government in Evolution".* *American Political Science Review,* XXVI (April 1932), 223-240.

Beer, Samuel H. *"The Representation of Interests in British Grovernment: Historical Background".* American Political Science Review, LI (September 1957), 613-650.

Belloc H., and G.K. Chesterton. *The Party System.* London: S.Swift, 1911.

Bentham, Jeremy. *Jeremy Bentham's Economic Writings.* Ed. W. Stark. London: George Allen and Unwin, 1954.

---, *Works.* Ed. John Bowring. Edinburgh: William Tait, 1843.

Bentley, Arthur F. *The Process of Government.* Evanston, III.:Principia, 1949.

Berelson, Bernard R., Paul F. Lazarsfeld, and William N. McPhee. *Voting.* University of Chicago Press, 1954.

Bernheimer, Richard et al. Art: *A Bryn Mawr Symposium*. Bryn Mawr Monographs, IX. Bryn Mawr, 1940.

Blaisdell, Donald C., ed., *Unofficial Government: Pressure Groups and Lobbies*. American Academy of Political and Social Science, Annals, Vol.319 (September, 1958).

Bonilla, Frank. *"When is Petition 'Pressure'?"* Public Opinion Quarterly, XX (Spring 1956), 39-48.

Bornhak, Conrad. *Allgemeine Staatslehre*. 2d ed. Berlin: Carl Heymanns, 1909. Bromage, Arthur W. *Political Representation in Metropolitan Agencies*. Michigan Governmental Studies No.42. Ann Arbor: University of Michigan, 1962.

---. *"Political Representation in Metropolitan Areas"* American Politicial Science Review, LII (June, 1958), 406-418.

Brown, Louise Fargo. *"Ideas of Representation from Elizabeth to Charles II"* Journal of Modern History, XI (March, 1939), 23-40.

Burdick, Eugene, and Arthur J.Brodbecj, eds. *American Voting Behavior*. Glencoe, III.: Free Press, 1959.

Burke, Edmund. *Burke's Politics*. Eds. Ross J.S. Hoffman and Paul Levack. New York: Alfred A. Knopf, Inc., 1949.

---. *Selected Writings and Speeches*. Ed. Peter J. Stanlis. Garden City: Doubleday, 1963.

---. *Works*. Vol. I. New York: Harpers, 1847.

Callender, Clarence N., and James C. Charlesworth, eds. *Ethical Standards in American Public Life*. American Academy of Politicak and Social Science, Annals, Vol.280 (March, 1952).

Cam, Helen M. *Liberties and Communities in Medieval England*. Cambridge, England: Cambridge University Press, 1944.

---. *"The Theory and Practice of Representation in Medieval England,"* History, XXXVIII (February, 1953), 11-26.

Campbell, Angus, Philipp E. Converse, Warren E. Miller, and Donal E. Stokes. *The American Voter*. New York: John Wiley and Sons, 1960.

---. Gerald Gurin, and Warren E. Miller. *The Voter Decides*. White Plains, N.Y.: Row, Peterson and Co., 1954.

Canavan, Francis P. *The Political Reason of Edmund Burke*. Durham. N.C.: Duke University Press, 1960.

Cantril, Hadlet. *Public Opinion* 1935-46. Princeton University Press, 1951.

Carney, Francis M. *"Concepts of Political Representation in the United States Today."* Unpubl. Diss., University of California at Los Angeles, 1956.

Carpenter, William Seal. *Democracy and Representation*. Princeton University Press, 1925. Carr, Robert H., Marven H. Bernstein, and Donal H. Morrison. *American Democracy in Theory and Practice*. 3d ed. New York: Rinehart, 1959.

Cary, Joyce. *Art and Reality*. New York: Herper and Bros., 1958.

Cassinelli, Charles William, Jr. *"The Concept of Representative Government"* Unpublished thesis, University of California, Berkeley, 1950.

---.*"Representative Government: The Concept and Its Implications."* Unpublished diss., Harvard University, 1953.

---.*"Some Reflections on the Concept of Public Interest"* Ethics, LXIX (October, 1958), 48-61.

Cavell, Stanley. "The Availability of Wittgenstein's Later Philosophy," Philosophical Review, LXXI (1962), 67-93.

---. *"Must We Mean What We Say?"* Inquiry, I (1958), 172-212.

Chisholm, hugh. *"Representation,"* Encyclopedia Britannica, 11th ed. (1910-1911), XXIII, 108-116.

Chrimes, Stanley Bertram. *English Constitutional Ideas in the Fifteenth Century.* Cambridge, England: Cambridge University Press, 1936.

Christensen, A.N., and E.M. Kirkpatrick, eds. *The People,. Politics and the Politician.* New York: Henry Holt and Co., 1941.

Chubb, Basil. "*Vocational Representation,*" Political Studies, II (June, 1954), 97.

Cicero, Marcus Tullius. *De Oratore*, libri tres. Ed. Augustus S. Wilkins. Oxford: Clarendon Press, 1879-1892.

Clark, Carroll D. "*The concept of the Public,*" Southwestern Social Science Quarterly, XIII (March, 1933), 311-320.

Clarke, Maude V. *Medieval Representation and Consent.* London: Longmans, Greend and Co., 1936.

Coke, Sir Edward. *The Fourth Part of the Institutes of the Laws of England.* London: W. Clarke and sosns, 1809.

Coker, Francis W., Carlton C. Rodee. *"Representation," Encyclopedia of the Social Sciences*, XIII (1935), 309-315.

Cole, G.D.H. *Social Theory.* London: Methuen, 1920.

Commons, John Roger. *Proportional Representation.* New York: Thomas Y. Crowell Co., 1896.

Congar, Yves M.J. "*Quod Omnes Tangit ab Omnibus Tractari et Approbatur Debet,*" Revue Historique de Droit Française et Etranger, 4th ser., XXXVI (April-June, 1958), 210-259.

Crane, Wilder W., Jr. "*Do Representatives Represent?*" Journal of Politics, XXII (May, 1960), 295-299.

Dahl, Robert A., and Charles E. Lindblom. *Politics, Economics and Welfare.* New York: Harpers, 1953.

Davy, Georges. *Thomas Hobbes et Jean Jacques Rousseau.* Oxford: Clarendon Press, 1953. De Grazia, Alfred. "*General Theory of Apportionment*" Law and Contemporary Problems, XVII (Spring, 1952), 256-267.

---. "*The Nature and Prospects of Political Interest Groups,*" American Academy of Political and Social Science, Annals, Vol. 319. (September, 1958).

---. *Public and Republic.* New York: Alfred A. Knopf, Inc., 1951.

De Grazia, Sebastian. "*What Authority Is Not.*" American Political Science Review, LIII (June, 1959), 321-331.

Dewey, John. *Art as Experience.* New York: Minton, Balch and Co., 1934.
---. *Interes as Related to Will.* Second Supplement, Herbart Yearbook for 1895, reprinted by National Herbart Society. University of Chicago Press, 1899.
---. *The Public and Its Problems.* New York: Henry holt and Co., 1927.
Dexter, Lewis Anthony. "*Candidates Must Make the Issues and Give Them Meaning,*" Public Opinion Quarterly, XIX (Winter, 1955-56), 408-414.
---. "*The Representative and His District,*" Human Organization, XVI (Spring, 1957), 2-13.
---. "*What Do Congressmen Hear: The Mail,*" Public Opinion Quarterly, XX (Spring, 1956), 16-27.
Dicey, Albert V. *Introduction to the Study og the Law of the Constitution.* 8th ed. London: MacMillan & Co., Ltd., 1924.
Diggs, Bernard J. "*Practical Representation,*" Representation (Nomos X). Eds. Roland Pennock and John Chapman. New York: Atherton (in press).
Douglas, Paul H. "*Occupational vs Proportional Representation,*" American Journal of-Sociology, XXIX (September, 1923), 129-157.
Downs, Anthony. *An Economic Theory of Democracy.* New York: Harpers, 1957. Dowse, Robert E. "*Representation, General Elections and Democracy,*" Parliamentary Affairs, XV (Summer, 1962), 331-346
Drath, Martin. *Die Entwicklung der Volksreprasentation.* Bad Homburg v.d. H.: Gehlen, 1954. Duguit, Léon. *Traité de Droit Constitutionnel.* Vol. II. 3d ed. Paris: Boccard, 1928.
Ebenstein, William. *Great Political Thinkers*: Plato to the Present. 2d ed. New York: Rinehart, 1956.
Edward, J.G. "*The Plena Potestas of English Parliamentary Representatives,*" Oxford Essays in Medieval History Presented to H.E. Salter. Oxford: Clarendon Press, 1934.
Emden, Cecil S. *The People and the Constitution.* 2d ed. Oxford: Clarendon Press, 1956. Emerson, Ralph Waldo. *Representative Men.* Boston: Phillips, Sampson, 1852.
England, Leonard: "*The Personal Impact of British M.P.'s on Their Constituencies,*" International Journal of Opinion and Attitude Research, IV (Fall, 1950), 412-414.
Epstein, Leon D. "*British M.P.'s and Their Local Parties: The Suez Cases,*" American Political Science Review, LIV (June, 1960), 371-390.
Esmein, A., and H. Nézard. *Eléments de Droit Constitutionel Français et Comparé.* Vol I. 8th ed. Paris: Recueil Sirey, 1927.
Eulau, Heinz, et al. "The *role of the Representative: Some Empirical Observations on the Theory of Edmund Burke,*" American Political Science Review, LII (September 1959), 742,756.
Fairlie, John A. "*The Nature of Political Representation,*" American PoliticalScience-Review, XXXIV (April, June, 1940), 236-248, 456-466.

Farrand, Max, ed. *The Records of the Federal Convention of 1787*. New Heaven: Yale University Press, 1927.

Ferguson, George. *Signs and Symbols in Christian Art*. New York: Oxford University Press, 1954.

Fergusson, Francis. *The Idea of a Theater*. Princeton University Press, 1949.

Field, Guy C. *Political Theory*. London: Methuen, 1956.

Finer, Herman. *The Theory and Practice of Modern Government*. Rev.ed. New york: Henry Holt and Co., 1949.

Firth, Charles, ed. *The Clarke Papers*. Vols. I, III. Camden Society, 1891.

Ford, Henry J. *Representative Government*. New York: Genry holt and Co., 1924. Frankel, Charles. *"Introduction," to Jean Jacques Rousseau, The Social Contract*. Ed. Charles Frankel. New York: Hafner, 1951.

Friedrich, Carl J., ed. *Authority (Nomos I)*. Cambridge: Harvard University Press, 1958.

---. *Constitutional Government and Democracy*. Boston: Ginn and Co., 1950.

---. *"Representation,"* Encyclopedia Britannica, XIX (1960), 163-167.

---. "*Representation and Constitutional Reform in Europe*" Western Political Quarterly, I (June, 1948), 124-130.

---, ed. *Responsibility (Nomos III)*. New York: Liberal Arts Press, 1960.

Fryer, Doglas. *The Measurement of Interests in Relation to Human Adjustment*. New York: Henry Holt and Co., 1931.

Gadave, René. *Thomas hobbes et Ses Théories du Contrat Socia et de la Souveraineté*. Toulouse: Ch.Marqués, 1907.

Gage, Nathaniel L. *Judging Interests from Expressive Behavior*. Washington, D.C.: American Psychological Association, 1952.

Garner, James Wilford. *Political Science and Government*. New york: American Book Co., 1928.

Gibbons, Philip Arnold. *Ideas of Political Representation in Parliament 1651-1832*. Oxford: Blackwell, 1914.

Gierke, Otto von. *Das deutsche Genossenschaftsrecht. Vol.III: Die Staats- und Korporationslehre des Alterthums und des Mittelalters und ihre Aufnahme in Deutschland*. Berlin: Weidmann, 1881.

---. *Johannes Althusius*. Breslau: M. And H. Marcus, 1913.

Gleeck, L.E. *"96 Congressmen Make Up Their Minds,"* Public Opinion Quarterly, IV (March, 1940), 3-24.

Glickman, Harvey. "*Viewing Public Opinion in Politics: A Common Sense Approach,*" Public Opinion Quarterly, XXIII (Winter, 1959-60), 495-504.

Glum, Friedrich. *Der deutsche und der französische Reichswirtschafstrat*. Berlin: Walter de Gruyter, 1929.

Godwin, Parke. *Political Essays*. New York: Dix, Edwards, 1856.

Goffman, Erving. *The Presentation of Self in Everyday Life*. University of Edinburg, 1958. Gombrich, Ernst H. *Art and Illusion*. New York: Pantheon, 1960.

Gooch, G.P. English *Democractic Ideasin the Seventeenth Century.* 2d ed. Ed. Harold J. Laski. Cambridge, England: Cambridge University Press, 1954.

Gosnell, Harol Foote. *Democracy, Threshold of Freedom.* New York: Ronald Press Co., 1948. Graham, George A. *Morality in American Politics.* New York: Random House, 1952

Great Britain. *Parliament. House of Commons.* Journal of the House of Commons. Vol. II.

Griffiths, A. Phillips, and Richard Wollheim. "*How Can One Person Represent Another*" Aristotelian Society, Supplementary Vol.XXXIV (1960), 187-224.

Guilford, J.P., et al. "*A Factor Analysis Study of Human Interests,*" Psychological Monographs: General and Applied, LXVIII (1954), no.4.

Guizot, M. *Representative Government in Europe.* Trans. Andrew R. Scoble. London: Henry G. Bohn, 1861.

Hadley, Arthur T. *Standards of Public Morality.* New York: The MacMillan Co., 1907. Halévy, Elie. *The Growth of Philosophical Radicalism.* Boston: The Beacon Press, 1955. Hallam, Henry. *Constitutional History of Egnland.* Vol. I. New York: Wilddleton, 1871. Hamilton, Alexander, James Madisan, and John Jay. *The Federalist.* Ed. Max Beloff. Oxford: Blackwell, 1948.

Hamilton, Howard D. *Legislative Apportionment, Key to Power.* New york: Harper and Row, 1964.

Handcock, W.D. "*What Is Represented in Representative Government?*" Philosophy, XXII (July, 1947), 99-111.

Hare, R.M., et al. "*Symposium on the Nature of Analysis,*" Journal of Philosophy, LIV (November, 1957), 741-765.

Hare, Thomas. *The Election of Representatives, Parliamentary and Municipal.* 4th ed. London: Longmans, Green, 1873.

Harris, Errol E. "*Political Power,*" Ethics, LXVIII (October,1957), 1-10.

Harris, George. *The True Teory of Representation in a State. London*: Longmans, Green and Co., 1857.

Hartmann, George W. "*Judgements of State Legislators concerning Public Opinion,*" Journal of Social Psychology, XXI (February, 1945), 105-114.

Haskins, George L. *The Growth of English Representative Government.* Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1948.

Hatschek, Julius. *Englisches Staatsrecht.* Vol I. Tübingen: J.C.B. Mohr, 1905.

Hauck, Albert. "*Die Rezeption und Umbildun der allgemeinen Synode in Mittelalter,*" Historische Vierteljahrschrift,X (1907), 465-482.

Hermens, F.A. *Democracy and Proportional Representation.* Public Policy Pamphlet No. 31. University of Chicago Press.

Herring, E. Pendleton. *Group Representation before Congress.* Baltimore: John Hopkins Press, 1929.

Hintze, Otto. "*Typologie der standischen Verfassungen des Abendlandes,*" Historische Zeischrift, CXLI (1929-1930), 229-248.

Hoag, Clarence Gilbert, and George Hervey Hallett, Jr. *Proportional Representation.* New York: The MacMilan Co., 1926.

Hobbes, Thomas. *The Elements of Law.* Ed. Ferdinand Tönnies. Cambridge, England: Cambridge University Press, 1928.

---. *English Works.* Ed. Sir William Molesworth. London: Longmans, Brown, Green and Longmans, 1839-1845.

Hogan, James. *Election and Representation.* Cork University Press, 1945.

Holdsworth, William S. *A History of English Law.* Boston: Little, Brown and Co., 1922-1938.

Horwill, G. *Proportional Representation, Its Dangers and Defects. London*: G. Allen and Unwin, 1925.

Hospers, J. *Meaning and Truth in the Arts.* Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1946.

Hoy, Terry. "*Theories of the Exercise of Suffrage in the United States*: A Critical Analysis." Unpublished diss., University of California, Berkeley, 1956.

Hume, David. "*Of the Original Contract,"* The Social Contract. Ed. By Ernest Barker. New York: Oxford University Press, 1960.

---. *A Treatise of Human Nature.* Everyman's ed. New York: E.P. Dutton and Co. (1920). Hutchins, Robert M. "*The Theory of Oligarchy*: Edmund Burke," The Thomist, V (January, 1943), 61-78.

Hutchison, T.W. "*Bentham as an Economist*," Economic Journal, LXVI (June, 1956), 288-306.

Hyneman, Charles S. "*Who Makes Our Laws?"* Political Science Quarterly, LV (December,1940), 556-581.

Isenberg, Arnold. "*Perception, Meaning and the Subject-Matter of Art*," Journal of Philosophy, XLI (1944), 561-575.

Jacob, E.F. "*English Documents of the Conciliar Movement,"* Rylands library Bullletin, XV (July, 1931), 358-394.

Janowitz, Morris, and Dwaine Marvick. "*Competititve Pressure and Democratic Consent*," Public Opinion Quarterly, XIX (Winter, 1955-56), 381-400.

---. *Competitive Pressure and Democratic Consent.* Ann Harbor: University of Michigan Press, 1956.

Jellinek, Georg. *Allgemeine Staatslehre.* 2d ed. Berlin: O. Haring, 1905.

Jones, Charles O. "*Representation in Congress*," American Political Science Review, LV (December, 1961), 358-367.

Kantorowicz, Ernst. *The King's Two Bodies.* Princeton University Press, 1957.

Kaplan, Morton. "*How Sovereign Is Hobbes' Sovereign*?" Western Political Quarterly, IX (June, 1956), 389-405

Katz, Elihu, and Paul F. Lazarsfeld. *Personal Influence.* Glencoe, III.: Free Press, 1955.

Kelsen, Hans. *The Pure Theory of Law.* Berkeley and Los Angeles: University of California Press, 1967.

---. *Vom Wesen un Wert der Demokratie.* 2d ed. Tübingen: J.C.B. Mohr,1929.

Kern, Fritz. *Kingship and Law in the Middle Ages.* Trans. S.B. Chrimes. Oxford: Blackwell, 1939.

Klöti, Emil. *Die Proportionwahl in der Schweitz.* Bern: Schmid and Francke, 1901.

Knight, F.H. *Intelligence and Democratic* Action. Cambridge: Harvard University Press,1960. Koellreutter, Otto. *Grundriss der allgemeinen Staatslehre.* Tübingen: J.C.B.Mohr, 1933.

Korzybski, Alfred. *Science and Sanity.* New York: International Non-Aristotelian Library, 1933.

Lagarde, Georges de. "L'Idée *de Représentation dans les Oeuvres de Guillaume d'Ockham,*" International Committee of the Historical Sciences, Bulletin, IX (December,1937), 425-451.

Laird, John. "*The Conception of Authority,*" Aristotelian Society, Proceedings, XXXIV (1934), 87-110.

Landry, Bernard. *Hobbes.* Paris: F.Alcan, 1930.

Langer, Susan. *Philosophy in a New Key.* Mentor, 1942.

Larsen, J.A.O. *Representative Government in Greek and Roman History.* Berkeley and Los Angeles: University of California, 1955.

Laski, Harold J. *Democracy in Crisis.* Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1933. Laslett, Peter, ed. *Philosophy, Politics and Society.* New York: The MacMillan Co., 1956. Laswell, Harold D., and Abraham Kaplan. *Power and Society.* New Heaven: Yale University Press, 1950.

Lazarsfeld, Paul F., Bernard Barelson, and Hazel Gaudet. *The People's Choice.* New York: Columbia university Press, 1958.

Leibholz, Gerhard. *Strukturprobleme der modernen Demokratie.* Karlsruhe: C.F.Müller, 1958.

---. *Das Wesen der Reprasentation.* Berlin: Walter de Gruyter, 1929. Leiserson, Avery. Administrative Regulation. University of Chicago PRess, 1942.

---. "*Problems of Representation in the Government of Private Groups,*" Journal of Politics, XI (August, 1949), 566-577.

Lewis, Ewart. *Medieval Political Ideas.* New York: Alfred A. Knopf, Inc., 1954.

Lewis, George Cornwall. *Remarks on the Use and Abuse of Some Political Terms.* Oxford: James Thornton, 1877.

Lieber, Francis. *Manual of Political Ethics.* Vol. II. Boston: Little, Brown and Co., 1839. Littré, E. *Dictionnaire de la Langue Française.* Paris: Libraire Hachette, 1875.

Locke, John. *Two Treatises of Government.* Ed. Peter Laslett. Cambridge, England: Cambridge Universtiy Press, 1960.

Lodge, Eleanor C., and Gladys A. Thornton, eds. *English Constitutional Documents 1307-1485.* Cambrige, England: Cambridge University Press, 1935.

Loewenstein, Karl. *Beitrage zur Staatssoziologie.* Tübingen: J.C.B. Mohr, 1961.

---. *Political Power and the Governmental Process,* University of Chicago Press, 1957.

---. *Volk und Parlament.* Munich: Dreimasken, 1922.

Lowell, A.Lawrence. *Public Opinion and Popular Government.* New York: Longmans, Green and Co., 1921.

Luce,Robert. *Legislative Principles.* Boston: Houghton Mifflin Co., 1930.

Luepp, Francis. *'Do Our Representatives Represent?'* Atlantic Monthly, CXIV (October, 1944), 433-443.

Mabbott, J.D. *"Punishment,"* Mind, XLVIII (1939), 152-167.

McBain, Howard Lee. *The Living Constitution.* New York: The MacMillan Co., 1948. Machiavelli, Niccolo. *The Prince and Discourses.* Ed. Max Lerner. New York: Modern Library,1940.

MacIlwain, C.H. *"Medieval Estates,"* Cambridge Medieval History. Vol. VII: The Decline of Empire and Papacy. Cambridge, England: Cambridge University Press, 1932.

MacIver, Robert M. *"Interests,"* Encyclopedia of Social Sciences, VIII (1935) 144-148.

---. *The Modern State.* Oxford: Clarendon, 1926.

---. *Society, Its Structure and Changes.* New York: Ray Long and Richard R. Smith, 1931. Mackenzie, W.J.M. Free Elections. New York: Rinehart, 1958.

---. *"Representation in Plural Societies,"* Political Studies, II (February, 1954), 54-69. McKisack, May. *Representation of the English Boroughs during the Middle Ages.* London: Oxford university Press, 1932.

MacRae, Duncan Jr. *Dimensions of Congressional Voting.* Berkeley and Los Angeles: University of California, 1958.

---. *"Roll Call Votes and Leadership"* Public Opinion Quarterly, XX (Fall, 1956), 543-558. Maitland, Frederick William. *Roman Canon Law in the Church of England.* London: Methuen, 1898.

---. *Selected Essays.* Ed.H.D. Hazeltine et al. Cambridge, England: Cambridge University Press, 1936.

Malé, Emil. *Religious Art in France XIII Century.* Translated from 3d ed. By Dora Nussey. New York: E.P. Dutton and Co., 1913.

Mayo, Bernard. *Ethics and the Moral Life.* London: MacMillan&Co., Ltd., 1958.

Mayo, Henry B. *An Introduction to Democratic Theory.* New York: Oxford University Press, 1960.

"Medieval Representation in Theory and Practice" Speculum XXIX (April, 1954), Part 2. Merriam, Charles E. *Systematic Politics.* University of Chicago Press, 1945.

Michels, Robert. *Political Parties.* Trans. Eden and Cedar Paul. Chicago: Free Press, 1915. Mill, James. *An Essay on Government.* New York: Library of Liberal Arts, 1955.

Mill, John Stuart. *"Thoughts on Parliamentary Reform" Dissertations and Discussions.* Vol. IV. New york: Henry Holt and Co., 1874.

---. *Utilitarianism, Liberty and Representative Government.* Everyman's ed. London: J.M. Dent and Sons. 1947.

Miller, Warren E., and Donald E. Stokes. "*Constituency Influence in Congress*" American Political Science Review, LVII (March, 1963), 45-56.

Milrath, L.W. "*Lobbying as a Communications Process,*" Public Opinion Quarterly, XXIV (Spring, 1960), 32-53.

Mirabeau, Honoré Gabriel Riquetti. *Ouevres.* Vol.I. Paris: Lecointe et Pougin, Didier, 1834-1835.

Müller, F. Max. *Biographies of Words.* London: Longmans, Green anc Co., 1888 The New Yorker, XXXVII (April 29, 1961).

Oakeshott, Michael. *"Introduction" to Thomas Hobbes. The Leviathan.* Ed. By Michael Oakeshott. Oxford: Blackwell, 1957.

---. *Rationalism in Politics.* Nw York: Basic Books, 1962.

Oliver, Henry M. Jr., *"Attitudes toward Market and Political Self Interest"* Ethics, LXV (April, 1955), 171-180.

Oxford English Dictionary. Oxford: Clarendon Press, 1937.

Padover, Saul K. *The Complete Madison.* New York: Harpers, 1953.

Parkin, Charles. *The Moral Basis of Burke's Political Thought.* Cambridge, England: Cambridge University Press, 1956.

Pasquet, D. *An Essay on the Origins of the House of Commons.* Trans.R.G.D. Laffan. Cmbridge, England: Cambridge University Press, 1925.

Pease, T.C. *The Leveller Movement.* Washington, D.C.: American Historical Association, 1916.

Peters, R.S., P.G.Winch, and A.E. Duncan Jones. "*Symposium on Authortiy*" Aristotelian Society, Supplementary Volume, XXXII (1958), 207-260.

Piaget, Jean. *The Moral Judgement of the Child.* Trans. Marjorie Gabain. New York: Collier, 1962.

Pinney, Harvey. "*Government-by Whose Consent?*" Social Science XIII (Octorber, 1938), 296-302.

Pitkin, Hanna. *"Hobbes' Concept of Representation,"* American Political Science Review, LVIII (June, December 1964), 328-340, 902-918.

Plamenatz, John P. *Consent, Freedom and Political Obligation.* London: Oxford University Press, 1938.

---. "*Interests,*" Political Studies, II (February, 1954), 1-8.

Polin, Raymond. *Politique et Philosophie chez Thomas Hobbes.* Paris: Presses Universitaires de France, 1953.

Pollard, A.F. *The Evolution of Parliament.* 2d ed. London: Longmans, Green and Co., 1926. Pots, Gaines. *"Plena Potestas and Consent in Medieval Assemblies"*, Traditio, I (1943), 355-408.

---. "*Roman Law and Early Representation in Spain and Italy 1150-1250,*" Speculum, XVIII (1943), 211-232.

---. "*A Roman Legal Theory of Consent, Quod Omnes Tangit in Medieval Representation,*" Wisconsin Law Review, January, 1950, pp. 66-78.

Pufendorf, Samuel. *Of the Law of Nature and Nations.* Translated by Basil Kennett. London, 1729.

Rader, Melvin, ed. *A Modern Book of Esthetics.* New York: Henry Holt and Co., 1952. Ranney, Austin and Willmoore Kendall. *Democracy and the American Party System.* New York: Harcourt, Brace and Co., 1949.

Ranney, John C., and Gwendolen M. Carter. *The Major Foreign Powers.* New York: Harcourt, Brace and Co., 1949.

Rawls, John. "*Two Concepts of Rules*" Philosophical Review, LXIV (January, 1955), 3-32. Redslob, Robert. *Die Staatstheorien der französischen Nationalversammlung von 1789.* Leipzig: Von Veit, 1912.

Rheinfelder, H. "*Das Wort 'Persona'*" *Beihefte zur Zeitschrift für Romanische Philologie,* LXXVII (1928).

Rice, Stuart. *Quantative Methods in Politics.* New York: Alfred A. Knopf, Inc., 1928. Riemer, Neal. "*James Madison's Theory of the Self-Destructive Features of Republican Government,*" Ethics, LXV (October, 1954), 34-43.

Ross, J.F.S. *Parliamentary Representation.* New Heaven: Yale University Press, 1944. Rossiter, Clinton. *The American Presidency.* Mentor, 1956.

Rousseau, Jean Jacques. *Oeuvres Complétes.* Paris: Libraire Hachette, 1905-1912. Royce, Josiah. *War and Insurance.* New York: The Macmillan Co. 1914.

Sait, Edward McChesney. *Political Institutions* . New York: D. Appleton-Century, 1938.

Saussure, Ferdinand de. *Course in General Linguistics.* Trans. Wade Baskin. New York: Philosophical Library, 1959.

Schlesinger, Arthur M. *New Viewpoints in American History.* New York: The Macmillan Co., 1948.

Schlossmann, Siegmund. *Persona und ... im Recht un im Christlichen Dogma.* Kiel, 1906. Schmitt, Carl. *The Necessity of Politics.* London: Sheed and Ward, 1931.

---. *Verfassungslehre.* Berlin: Duncker and Humblot, 1954.

Schumpeter, Joseph A. *Capitalism, Socialism and Democracy*, 2d ed. New York: Harpers, 1947.

Small, Albion W. *General Sociology.* University of Chicago Press, 1905.

Smen, Rudolf. *Verfassung und Verfassungsrecht.* Munich: Duncker and Humblot, 1928. Smith, Adam. *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations.* New York: Modern Library, 1937.

Smith, E. Baldwin. *Early Christian Iconography*, Princeton University Press, 1905. Smith, Maynard. "*Reason, Passion and Political Freedom in the Federalist,*" Journal of Politics, XXII (August, 1960), 525-544.

Smith, Sir Thomas. *De Republica Anglorum.* Ed.L.Alston. Cambridge, England: Cambridge University Press, 1906.

Smith, T.V. *The Promise of American Politics.* University of Chicago Press, 1936.

Sorauf, Frank J. "*The Public Interest Reconsidered*" Journal of Politics, XIX (November, 1957), 616-639.

Sterne, Simon. *Representative Government and Personal Representation.* Philadelphia: J.B. Lippincott Co., 1871.

Stevenson, Charles L. *Ethics and Language.* New Heaven: Yale Unicersity Press, 1944.
Stoke, Harold W. "*The Paradox of Representative Government*" Essays in Political Science in honow of W.W.Willoughby. Ed. John M. Mathews. Baltimore: John Hopkins Press, 1937.
Stout, Hiram Miller. *British Government.* New York: Oxford University Press, 1953. Stout, Rex. *Three at Wolfe's Door.* New York: Viking Press, 1960.
Strauss, Leo. *The Political Philosophy of Hobbes.* University of Chicago Press, 1952.
Sutton, Francis X. "*Representation and the Nature of Political Systems,*" Comparative Studies in Society and History, II (October, 1959), 1-10.
Swabey, Marie Collins. *Theory of the Democratic State.* Cambridge: Harvard University Press, 1937.
Taylor, John. *An Inquiry into the Principles and Policy of the Government of the United States.* Fredericksburg: Green and Cady, 1814.
Tierney, Brian. *Foundations of the Conciliar Theory.* Cambridge, England: Cambrigde University Press, 1955.
Tindall, William York. *The Literary Symbol.* New York: Columbia University Press, 1955. Tönnies, Ferdinand. *Thomas Hobbes, Leben und Lehre.* Suttgart: Fr.Frommans (H.Kurtz), 1925.
Trendlenburg. "*Zur Geschichte des Wortes 'Person'*" Kantstudien, XIII (1908), 1. Truman, David B. *The Governmental Process.* New York: Alfred A. Knopf, Inc., 1959. Tsarnoff, Radoslav A. "*Moral Principles and National Interests*" Ethics, LXII (October, 1951), 11-15.
Turner, Julius. *Party and Constituency: Pressures on Congress.* Baltimore: John Hopkins Press, 1960.
---. "*The Political Theory of Thomas Hobbes*" Unpublished diss. University of California, Berkeley, 1947.
Voegelin, Eric. *The New Science of Politics.* University of Chicago Press, 1952. Wahlke, John C., et al. "*American State Legislators' Role Orientation toward Pressure Groups*" Journal of Politics, XXII (May, 1960), 203-227.
---. And Heinz Eulau, eds. *Legislative Behavior.* Glencoe, III: Free Press, 1959. Waldman, Theodore. "*A Reexamination of the Notion of Consent and Political Obligation*" Unpublished diss. University of California, Berkeley, 1956.
Walker, Harvey. *The Legislative Process.* New York: Ronald Press Co., 1948.
Warrender, Howard. *The Political Philosophy of Hobbes.* Oxford: Clarendon Press, 1957.
Webb, Sidney and Beatrice Webb. "*Representative Institutions in British Trade Unionism*" Political Science Quarterly, XI (1896), 640-671.
Weber, Max. *The Theory of Social and Economic Organization.* Trans. A.M.Henderson and Talcott Parsons. Glencoe, III: Free Press, 1947.
---. *Wirtschaft und Gesellschaft.* Tübingen: J.C.B. Mohr, 1956. Weldon, T.D. *The Vocabulary of Politics.* London: Penguin,1953.

Wilkinson, B. "*The Political Revolution of the Thirteenth and Fourteenth Centuries in England*" Speculum, XXIV (October, 1949), 502-509.
Williamson, René de Visme. "*The Fascist concept of Representation*" Journal of Politics, III (February, 1941), 29-41.
Wilson, Francis Graham. *The Elements of Modern Politics*. New York: McGraw-Hill Book Co., 1936.
Wilson, James. *Works*. Ed. James DeWitt Andrews. Chicago: Callaghan, 1896. Wittgenstein, Ludwig. *Philosophical Investigations*. Trans. G.E.M. Anscombe. New York: The MAcmillan Co., 1953.
Wolfe, Don M. Ed. *Leveller Manifestoes of the Puritan Revolution*. New York: Thomas Nelson and Sons, 1944.
Wolff, Hans J. *Organschaft and juristische Person*. Vol. II: Theorie der Vertretung. Berlin: Carl Heymanns, 1934.
Wolin, Sheldon S. *Politics and Vision*. Boston: Little, Brown and Co., 1960. Woodhouse, A.S.P. *Puritanism and Liberty*. London:J.M.Dent, 1951.
Ziff, Paul. *Semantic Analysis*. Ithaca: Cornell University Press, 1960.

İndeks

Amerikalı siyaset teorisyeni Hanna Fenichel Pitkin, *Temsil Kavramı* isimli bu kitabında Thomas Hobbes'tan başlayarak yakın tarihe kadar "temsil"e ilişkin görüşleri analiz ediyor. Pitkin, belirli bir siyasi temsil biçimine yoğunlaşmaktan ziyade temsil kavramının bizatihi kendisi üzerine eğiliyor. Böylece temsil kavramını, temsili demokrasi ya da temsili hükümet gibi popüler temsil biçimlerine indirgemeden düşünebilmeyi başarıyor. Bugüne kadar siyaset teorisi alanında genellikle ihmal edilen ve özel olarak incelenmeyen temsil kavramı, Pitkin'in çalışmasıyla mercek altına alınıyor. Yazar, kavrama tarihsel olarak yüklenen farklı anlamların izini sürerken aynı zamanda araştırmasını teorik ve analitik tartışmalarla zenginleştiriyor.

Modern dönemin başlangıcından günümüze kadar siyaset teorisinin meşgul olduğu temel meselelerden biri olan "temsil"e dair bu kapsamlı çalışmanın Türkçeye çevrilmesinin, yalnızca siyaset teorisi değil, sosyal bilimlerin tüm alanlarında çalışan akademisyenlere katkı sağlayacağı muhakkaktır.







SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
KÜLTÜR YAYINLARI